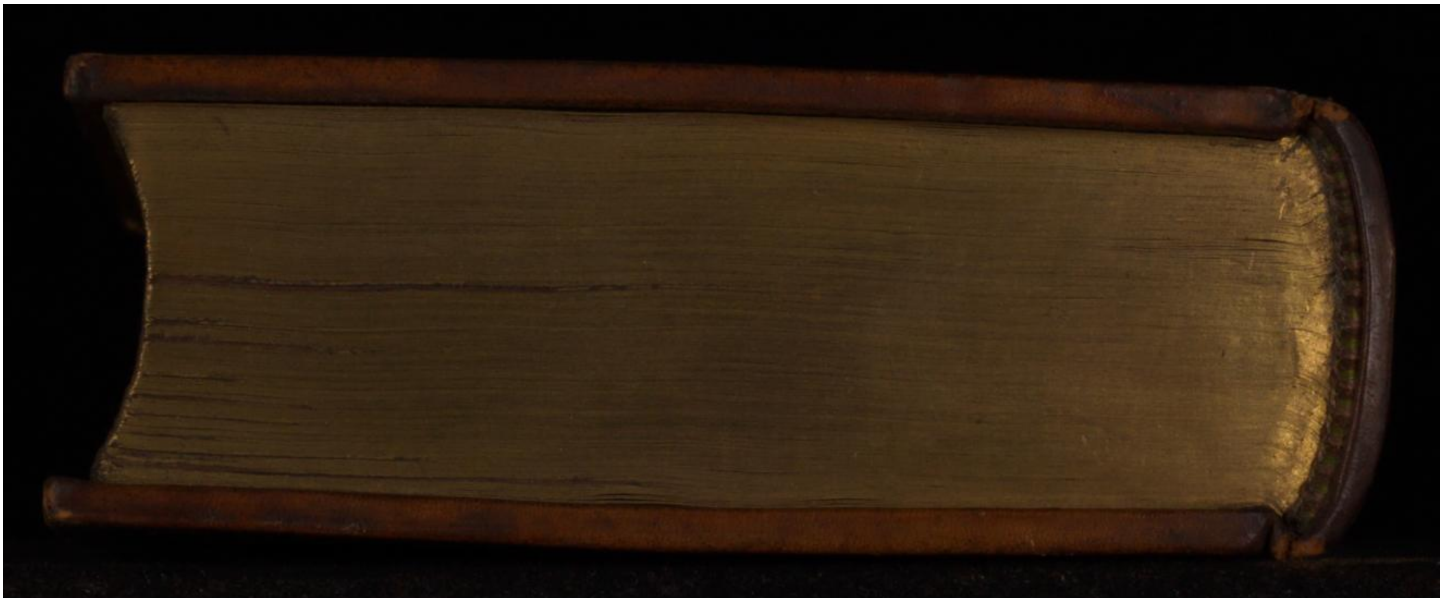

JOANNIS LEONIS
AFRICANI
DESCRIPTIONIS
AFRICÆ
1556

X

LEO Africanus (Joannes)

Ioannis Leonis AFRICANI, DE TOTIVS Africæ descriptione, LIBRI.IX.

Quibus non solùm Africæ regionum, insularum, & oppidorum situs, locorumq́ interualla accuratè complexus est, sed Regum familias, bellorum causas & euentus, resq́ in ea memorabiles, tam à seipso diligenti obseruatione indagatas, q̃ in veris Maurorum Annalib. memoriæ traditas, copiose descripsit, recens in Latinam linguam conuersi Ioan. Floriano Interprete.

ANTVERPIÆ
Apud Ioan. Latium, M.D.LVI.
Cum Priuilegio.

Priuilegij sententia.

NE quis in Brabantiæ Ducatu præter Ioannem Latium, Descriptionem Africæ Ioannis Leonis Africani, recens à Ioanne Floriano Latina lingua donatam imprimat, vel alibi impressam inter promercales habeat, Serenissimi Philippi Regis Priuilegio cautum est. Velut fusius patet in Diplomate illi concesso Bruxellæ viij. Calend. April. M. D. LVI. Signatis

P. Lens.

MAGNIFICO DOMINO
D. Melchiori Scheto Coruino, Thesaurario præclaræ vrbis Anteurp. optimè merito, Ioan. Florianus

S. D. P.

VEtustißima consuetudine à multis retro seculis obseruata, receptum est, ornatißimè vir, vt qui vel proprio Marte, ingeniíque fœlicitate libros conscripsissent, vel aliorum scripta in aliam linguam transtulissent, suas vigilias aut amicis, aut Magnatibus consecrarent, inscriberent atque nuncuparent. Hunc morem mihi etiam atque etiam imitatu dignissimum iudicanti, tu mihi omnium primus occurrebas, qui quidem egregiis parentibus, & honesta amplißimaque familia ortus, propter insignes virtutes tuas animique dotes singulares nuper ad Rempub. admotus, atque ærario publico non sine summa laude atque gloria præfectus, dignis-

ſimus eſſe videbare, cui ceu Patrono æquiſsimo hanc noſtram qualemcunque opellam piis votis dedicarem, idq́ue cum propter innatum tuum erga literatos candorem, tum quòd exterarum & maxima ex parte nobis incognitarum regionum deſcriptiones, ei potiſsimum conuenire putauerim, cuius nomen in exteris etiam regionibus, vtpote in Orbe nouo, notiſsimum eſſet. Cùm ante menſes aliquot in Ioannis Leonis Africæ deſcriptionum, rerumq́ue in ea memorabilium libros, non lectu modò, verùm & maxima laude digniſsimos incidiſſem, non potui non ſeriò hominis ſummam hac in re mirari diligentiam. Imò mihi ingentem theſaurum inueniſſe perſuadebā, qui ſingulorum Regnorum, Regionum, Oppidorum, Populorum, Montium, & Fluminum exactiſsimam haberem delineationem. Nam ſi Pythagoram aliquando propter vnam à ſe inuentam figuram Geometricam, centum boues diis ſacrificaſſe conſtat, quantò magis ego gaudere debeo, qui de locis amplius ſexcentis veteribus incognitis, nactus ſim integram cognitionem? Reperitur quidem Africa, Ptolemæi tabulis Geographicis depicta, ſed ſi quis cum hac conferre velit, maximam atque adeò potiſsimam partem, vt

quæ

quæ per id tempus adhuc incognita esset, à Ptolemæo cæterisq; silentio prætermissam intelliget. Neq; est quòd quisquam Authoris nostri vigilias ceu somnia vel figmenta criminetur: hic siquidem natione Granatensis, patria per Ferdinandum & Elisabeth Hispaniarum Reges expugnata in Barbariam profugiens, Fessæ literis Arabicis operam dedit, quibus & libris à se editis clarus euasit. Deinde variis iactatus profectionibus præter Asiam & Europæ partem à se perlustratam, Africæ Regiones, ac Prouincias, partim animi causa, partim legationem Principum gerens peragrauit, locorum distantias, nomina, situs, naturam, incolarum mores, & quæ in iis memoranda occurrebant, sedulò annotans. Postremò à piratis ad insulam Zerbi captus, Romamq; perductus, Leoni Pontifici eius nominis Decimo dono datus est: qui hominem Geographiæ peritum, humanißimè excepit, & celebre opus de Africæ Topographia conscripsisse atque circumferre intelligens, amplißima pensione ditauit, tandemque ad Christi fidem pertractum, imposito illi in fonte Baptismatis nomine, Ioannem Leonem appellauit. Post hæc Romæ aliquot annis remansit, vbi Italicam linguam edoctus, conscri-

ptum Arabico idiomate opus, vertit: quod nunc Latinè versum sub tui nominis auspicio in lucem emitto. Non quidem ea persuasione fultus, vt ex hac versione vel dignitatis, vel ornamenti quicquam ad cumulum virtutum tuarum accessurum putem: aut quòd hîc quippiam sis reperturus, quod non per te ex autographo Italico facillime intelligere posses, sed potius vt huic versioni ex nominis tui patrocinio aliquid gratiæ concilietur. Quod quidem de tua humanitate plurimum confidens, attentare præsumpsi, facilè me veniam consecuturum sperans, si nonnulla tui nominis dignitati minus responderint. Quare sic habeas velim, vt non munus ex re ipsa æstimes, sed potius offerentis affectum & voluntatem.

Bene vale integerrime Mecœnas, tui Ordinis decus, & ornamentum.

Antuerpiæ ex Musæo nostro Idib. Martiis Anno restitutæ salutis. M.D.LVI.

INDEX IN IOANNIS Leonis Africani descriptionem, in quo Africæ Regna, Prouinciæ, Ciuitates, Insulæ, Deserta, Populi, Sectæ, Familiæ, atque adeò quicquid in ea memorabile est, Alphabetico ordine pertractatur.

a priorem folij paginam, b posteriorem designat.

Az-

Beni

Che-

Dau

El-

Fa-

Mor-

Nili

Re-

Ser-

Ta-

Tu-

FINIS.

Ioannis Leonis Africani deſcriptionum Africæ rerumq́; in ea memorabilium,

LIBER PRIMVS.

¶ AFRICA VNDE DICTA.

DIcta eſt Africa lingua Arabica Iphrichia, à verbo faraca, quod eorum lingua idem ſonat, quod Latinis diuido: cur autem ſic dicatur, duæ ſunt opiniones, quarum prior hæc eſt: quòd ea terræ pars ſit ab Europa mari Mediterraneo, ab Aſia vero flumine Nilo ſeparata. Altera, quòd hoc nomen ab Ifrico Arabiæ felicis Rege deductum arbitrentur, qui omnium primus hanc terram incoluiſſe fertur. Hic quum aduerſus Aſſyriæ Regem bellum gereret, ab eodem tandem regno pulſus, cum toto exercitu Nilum tranſmiſit, & Occidentem verſus ſuas copias traducens, non prius quieuit, quàm in eam partem Carthagini vicinā peruentum eſt. Hinc eſt quòd Arabes ſolùm Carthaginis regionem, & eam partem quæ Occidentem reſpicit, Africam eſſe opinentur.

¶ *Africæ termini.*

HAbet Africa ſuum initium (ſi modò illius gentis ſcriptorib. ſit fides habenda, qui & literati, & Coſmographiæ peritiſſimi ſunt) à fluminibus qui ex lacu Gaogæ deſerti effluunt, idq́; ex Meridie. Ad Orientem terminatur Nilo flumine: extendit ſe autem Septentrionem verſus ad Ægypti fines, vbi Nilus ſeptem oſtiis in mare Mediterraneum prolabitur: inde ad Occidentem, Herculeis columnis, deinde Nuno extremo ma-

ritimoq́ue Libyæ oppido clauditur. Ex Meridie verò, porrigit ſeſe ſupra mare Oceanum, quod vſque ad deſerta Goagæ, totam cingit atque complectitur Africam.

¶ *Africæ diuiſio.*

TRadunt noſtri ſcriptores Africã in quatuor diuidi partes, Barbariam, Numidiam, Libyam, & Nigritarum terram. Barbaria initium ſumit a monte Meiete, qui extremus punctus Atlantis eſt, diſtatq́; ab Alexandria trecentis ferè miliarib. Ex Aquilone, finit ad mare Mediterraneum, aſſumendo montis Meietis initium, diffunditq́ue ſeſe ad fretum vſque Herculeum. Ad Solis occaſum, terminatur iam dicto freto, atque tranſiens mare Mediterraneum, finitur poſtremis Atlantis punctis: hoc eſt, ad id caput occidentale, illi oppido vicinum quod Meſſa appellatur. Ad Meridiem finitur ea Atlantis facie, quæ Mediterraneum mare reſpicit. Hæc eſt nobiliſſima totius Africæ regio, hanc homines ſubfuſci coloris inhabitant, qui & ratione, & præſcriptis quibuſdam vtuntur legibus.

Secũda Africæ pars Latinis Numidia, Arabibus verò Biledulgerid nuncupatur: hæc ea regio eſt quæ dactylos producit. Habet ſuum ex Oriente principium ab Eloacato vrbe, quæ ab Ægypto centum diſtat miliaribus, extenditurq́; Occidentem verſus ad Nunum vſq; maris Mediterranei oppidum. In Septẽtrione Atlante clauditur, ea nempe mõtis parte, quæ Auſtro expoſita eſt. Ad Auſtrum verò, terminatur Libyæ deſerto arenoſo. Arabes eam vno nomine omnes terram appellitant

da-

dactyliferam: eò quòd hæc sola Africæ regio dactylos habet.

Tertia pars quæ Libya Latinis, Arabica lingua non aliter quàm Sarra appellatur, quæ vox idem quod desertum significat, exorditur ad orientem Solem à Nilo, hoc est ab eo loco qui Eloacato oppido confinis est, extenditq́; sese in Occidentem ad mare Oceanum. Septentrio eam Numidia claudit, in Meridie Nigritarum regioni iungitur, ex Oriente Gaogæ regno inchoatur, diffunditq́; sese Occidentem versus ad regnum vsque Gualatæ, quod mari Oceano adiacet.

Quarta Africæ pars, quam Nigritarum terram vocant, ex Oriente initium habet ad regnum Gaogæ, inde Occidentem versus ad Gualatam vsque extenditur. Septentrio eam Libyę deserto claudit, terminaturq́; ad Meridiem mari Oceano, locis nobis incognitis: verùm mercatores q inde ad Tombutti regnũ indies proficiscuntur, satis nobis illius regionis situm describunt. Habet hęc Nigritarum terra fluuium, qui à regione sibi nomen assumens, Niger appellatur: sumit suum ex quodam deserto initium, quod Seu apud illos dicitur, atque hoc ex Oriente. Alij volunt hunc fluuium suam habere ex quodam lacu scaturiem, seséque Occidentem versus voluere, donec in mare Oceanũ delabitur. Affirmant nostri Cosmographi, Nigrum fluuium è Nilo deriuari, quẽ sub terra sese condere volunt, vnde tandem huiusmodi lacus nasci videtur. Sunt præterea qui dicant iam dictum fluuium in Occidente ex quodam monte scaturire, atq; Orientem versus fluendo maximum tandem lacum illic effi

cere: quod quidem verisimile non est, nam ex Oriente nauigatur à Tombutto Occidentem versus vsq; ad regnum Gineæ, aut etiam ad regnum vsq; Melli: quæ duo si Tombutum respicias, in Occidente sunt: neq; habet hæc Nigritarum terra vlla regna, quæ cũ his loci amœnitate certare possint, quæ ad iam dictum fluuium sita sunt. Aduertendum autem est, quòd (vt volunt nostri Cosmographi) ea Nigritarũ regio, per quam Nilus fluere dicitur, hoc est pars Occidentalis illa, quæ ad Orientem vergit ad mare vsque Indicum, & quæ in Septentrione aliqua sua ex parte mari rubro confinis est, id est, ea regio quæ extra fretum Arabiæ fœlicis est, non sit Africæ pars dicenda, idq; multis rationibus, quæ in longo hoc opere latius explicatæ reperientur: Latini eam partem Æthiopiam vocant. Inde veniunt religiosi quidam fratres, qui faciem habẽt igne signatam, videnturq; per totam ferè Europam, & Romæ potissimùm. Habent illi Imperatorem quendam, quem Pretum Ioannem dicunt, atque maiorem illius regionis portionem Christiani incolunt. Est tamen & quidam Mahumeticus apud illos, qui multum etiam ditionis possidere dicitur.

¶ *Quatuor iam dictarum Africæ partium diuisio.*

BArbaria in quatuor distinguitur regna, quorum primum est regnum Marocci, quod rursum in septem diuiditur regiones, Heam, Susam, Guzulam, Marocci terrã, Duccalam, Hascorã, & Tedletem. Secundum regnum Fessa nuncupatur, quod sub se totidem regiones comprehendit,

Temesne, Fessam regionem, Azgaram, Elabatham, Errifitim, Garetum, Elcaon. Tertium regnum Teleusinū dicitur, quod & tres habet regiones, monteis nempè, Tenetē, & Elgesairam. Quartum Barbariæ regnum Tunetū appellatur, cui & aliæ quatuor suppositæ sunt regiones, Bugia, Constantina, Tripolis Barbarię, & Ezzaba, quæ bona Numidiæ pars est. Bugia assiduo semper vexata est bello, eò quòd aliquando fuerit sub rege Tuneti, nonnunquam etiam & sub rege Teleusini. Hoc certum, ad nostra vsq; tempora regnum per se fuisse, idq; donec à quodam Petro Nauarriensi, regis Hispaniarum Ferdinandi iussu, præcipua illius regionis vrbs capta fuit.

¶ *Numidiæ partitio.*

HÆC totius Africæ ignobilissima pars est, hinc est quòd nostri Cosmographi illi regni nomen denegârunt, eò quòd huius habitationes longè admodum ab inuicem distent: quod ex eo facilè colliges. Tesietum, Numidiæ vrbs domos habet circa quadringentas, estque ab omni habitatione (propter Libyæ desertum) trecentis ferè miliaribus semota, quare non regnum esse dicendum cōplures sunt opinati. Narrabimus quædam tamē de locis habitatis, sunt enim quædam quæ reliquis cum regionib. conferri possunt, quemadmodum est Segelmessa, qui locus in ea Numidiæ parte est, quæ Mauritaniæ respondet: situs item Zebi qui Bugiæ regnum respicit, & Biledulgerida regio, quæ ad Tuneti regnum extenditur. Seruatis igitur multis in secundam huius operis partē, sumemus exordium ab iis qui in Orientali

plaga reperiuntur locis, quorũ nomina hæc ſunt: Teſſetum, Guadenum, Ifrenum, Hacca, Dare, Tebelbeltum, Todgatanum, Fercale, Segellomeſſa, Benigomis, Fegigum, Teguatum, Tſabita, Tegoraris, Meſabia, Teggortum, & Guarghela. Zebum regio quinque cõtinet oppida, Peſcarã, Elborgium, Neſtam, Taolaccam, & Deuſin: totidem habet & Biledulgerida ciuitates, nempe Teozarã, Capheſam, Nefreoam, Elchamiden, & Chalbin: atque ab hac Orientem verſus reperiuntur Inſulæ Gerbe, Garion, Meſſellata, Meſtrata, Teoirraga, Gademis, Fizza, Augela, Birdeua, & Eloachetum. Hæc ſunt nomina locorum famoſorum totius Libyæ, à mari Oceano, vt antea dictum eſt, ex Occidente, & terminantur Nilo flumine.

¶ *Deſertorum quæ inter Numidiam ſunt & Nigritarum ſolum deſcriptio.*

HÆC deſerta nullum adhuc apud nos habent nomen, quanuis in quinque diuidantur partes, habeantq; omnes ab incolis ſuã denominationem, hoc eſt à Numidis, qui etiam in quinque partes diſtinguuntur, Zanegates, Ganzigates, Tergates, Leutatas, & Berdeitas. Sunt & quædam loca quę ex ſoli bonitate aut malignitate particulare aliquod ſunt nomen ſortita, vt eſt Azoadi deſertum, ſic dictum propter illius loci ſterilitatem atque ariditatem: ſic & Haira, etſi deſertum ſit, tamen ſic dicitur propter aëris temperiem atque bonitatem.

¶ *Terræ Nigritarum in ſua regna diſtributio.*

Diui

DIuiditur & Nigritarũ terra in multa regna, quæ quãuis bona ex parte nobis incognita longeque à noſtro commercio remota ſint, narrabimus de iis locis tamen, quę inhabitauimus ipſi, & quæ longa rerum experientia nobis ſunt admodum nota: de illis præterea vnde mercatores ad eas ciuitates venerunt, quas tum temporis ego incolebam, vnde etiam illorum ritus optimè edoctus ſum. Vidi ego quindecim Nigritarum regna, ſunt tamẽ & multò plura, quæ ab illis ſatis perluſtrata atque nota ſunt, quæ ego non inuiſi: eorũ igitur nomina, ſumendo ab Occidente principium atq; Orientem verſus & Meridiem pergendo, ſunt hæc: Gualata, Ginea, Melli, Tombutum, Gagos, Guberis, Agades, Canos, Caſena, Zegzega, Zanfara, Guangara, Burnum, Gaoga, Nube. Hæc ſunt quindecim illa regna, quæ maxima ex parte ad Nigrũ ſita ſunt, & per quæ mercatoribus ex Gualata ad Chairam proficiſcentib. iter patet. Longa eſt admodum via, ſecura tamen atque tuta. Sunt oĩa hæc regna ſibi inuicem adiacentia, decem autem ex his ſunt aut aliquo deſerto arenoſo, aut Nigro flumine ſeparata: habuitq; olim quodlibet ſuum regem, verùm nunc temporis omnia tribus ferè regibus ſubiiciuntur: Regi Tombuti qui maximam partẽ obtinet, Regi Bornenſi qui minimã occupat, reliquum Regi Goagę paret: qui verò Ducalæ regnum poſſidet, exiguum admodum habet ſatellitium. Habent & hæc regna alia multa ad Meridiem confinia, vt ſunt Bitos, Tenuamia, Dauma, Medera, & Gorania, quorum reges atque incolæ ditiſſimi & induſtrij, iuſticiæ & æquitatis

amantissimi, quidam tamē beluino more viuētes.

¶ *Africæ habitationes, item huius vocis Barbar significatio.*

AFfirmant Cosmographi & Historici, Africam olim prorsus inhabitatam, pręter eam quæ nunc Nigritarum terra dicitur, plagā: illudq́; vel certissimum habetur, Barbariam atq́ue Numidiam multis sæculis incolis nudas extitisse. Huius subfusci coloris incolæ, appellati sunt nomine Barbar, à verbo Barbara, quod eorū idiomate idem sonat quod Latinis murmuro: eò quòd Africanus sermo Arabibus non aliter sonet, quàm beluarum vox, quæ nullo accentu suas edunt vociferationes. Alii volunt Barbar nomen replicatū esse, eò quòd Bar lingua Arabica desertū denotet. Et dicunt quòd cùm rex Iphricus ab Assyriis, siue ab Æthiopis regno pulsus Ægyptum peteret, sicq́; ab hostibus se pressum videret, vt quid de se deq́; suis ageretur incertus esset, suos rogasse quo modo quáve via salus quęrenda esset, atq; illi responsum fuisse Barbar, quod erat ad desertum ad desertum: hac voce indicare volentes, nullum tutius illi patere refugium, quàm transmisso Nilo, ad Africæ desertum confugere. Videturq́ue hæc ratio illis quadrare, qui Africanos ab Arabiæ felicis populo ortos affirmant.

¶ *Afrorum origo.*

CIrca Afrorum originē reperias nostros historicos multum admodum inter se dissentientes. Volunt enim quidam eos à Palæstinis deriuatos, eò quòd cùm ab Assyriis fugarentur, in Africam tandem venisse, atque ibi propter

soli fœcunditatem, sedem fixisse asserunt. Sunt & alii qui illos à Sabæis Arabiæ felicis populo ortos putent (vti iam dictũ est) antea quàm ab Assyriis aut Æthiopis in fugam redigerentur. Alij, Africanos à quibusdam Asiæ incolis descendisse ferunt, vnde bello à quibusdam illis moto, in Græciam aufugisse scribũt, quæ tum temporis nullos adhuc habebat incolas. Verùm insequentibus hostibus, coacti sunt mare Peloponesiacum traiicere, atque vbi iam in Africam appulissent, illic sedem fixêre: hostes verò in Græcia remanserunt. Quæ omnia de eorum duntaxat qui subfusci sunt coloris, hoc est de Numidarum & Barbarorum origine intelligi debent. Nam Nigritæ omnes ab origine Chusi dependent, q patrem habuit Chamũ filium Noę. Attamen qualecunq; habeant subfusci & Nigritæ inter se discrimẽ, certum est idem omnes habuisse principium. Nam hi ex Palæstinis, Palæstini autẽ ex Mesraimo Chusi filio: illi verò ex Sabeis suum traxisse ortum volunt, Saba autem ex Rama Chusi filio progenitum cõpertum habetur. Sunt & aliæ circa hęc opiniones multæ, quæ quoniam nõ vsq; adeò necessariæ videbantur, consultò omisimus.

¶ *Subfuscorum in plures populos diuisio.*

QVI subfusci sunt coloris in quinque populos partiti sunt, Sanhagios, Musmudas, Zenetos, Haoaros, & Gumeros. Musmudę occidentalem Athlantis partẽ occupant, ab Heha ad flumen vsque Serui. Inhabitant & eam montis partem, quæ Meridiem respicit, atque totam interiorẽ illius regionis planiciem. Hi sub se quatuor

ha-

habent prouincias,Heham,Susam,Guzulã, & Marocci regnum. Gumeri in montibus Mauritaniæ habitant, in ea parte quæ mari Mediterraneo opposita est, totumq́; fluuium occupãt qui illis Rifa appellatur. Habet hic fluuius suum ex freto Herculeo principium,atque Orientem versus fluit ad regnum vsque Telensin, quod à Latinis Cæsarea nuncupatur.

Hi duo populi habent seorsim suas mansiones, reliqui promiscue per totã dispersi sunt Africam: iis tamẽ dinoscũtur indiciis quibus extranei, atq; semper inter se belligerantur, præsertim illi qui Numidiam incolunt. Hi,inquam,sunt populi illi (vt à multis proditũ est) qui non aliam habebant mansionem, quàm tentoria & rura: dicuntq́; eos ante aliquot sæcula inter se acriter pugnasse, victosq́; ad oppida missos, victores autem sibi rura camposq́; seruasse, atque illic suas mansiones exstruxisse. Videtur & illud satis ex eo probabile, quòd illi qui ciuitates incolunt, habent cum reliquis vnum idemq́; prorsus idioma: Zeneti enim siue ciuitates, siue rura habeant, eodem omnino loquuntur modo: quod & de reliquis item intelligendum est. Zeneti,Haoari,& Sanhagij rura Temesnes incolunt: hi aliquãdo in pace agunt,nonnunquam & prædictarũ rixarum memores, acriter admodum inter se belligerãtur. Sunt & ex his quidam, qui per totam Africã regnum possident, veluti Zeneti, qui olim eam familiam profligârũt quæ Idris dicebatur, vnde deriuatos volunt veri Duces Fessæ, atq; illius ciuitatis conditores: horũ progenies dicta est Mecnasa. Venit postea & alia

Zene

Zenetorũ familia ex Numidia, quę Magraoa dicta est, hęc Mecnasam cum omnib. ducibus regno pulsit. Non multum postea temporis expulsi sunt & hi à quibusdam qui ex Numidiæ deserto venerũt, ex progenie Sanariorũ quæ Luntuna dicebatur.

Ab hac tandem vastata atque prorsus euersa est Temesna, omnesq; trucidati, præterq̃ qui ex Luntunis reperti sunt, quibus Duccala tradita est inhabitanda, estq; ab his ea ciuitas condita quod Maroccum vulgò dicitur. Euenit postea fortunæ mutatione, quòd quidam Elmadus summus apud illos cócionator, inito cum Hargijs consortio (erãt illi ex Musmudis oriundi) omnes Luntinos eiecit, sibiq; id regni vsurpauit. Post huius mortem successit in eius locũ quidam ex illius discipulis nomine Habdul Mumen à Baniguеriaghel ex Sanagiorum origine. Remansit regnum huic familiæ circa centum & viginti annis, fuitque illi tota ferè Africa subiecta: tandem regno priuata à Banimarinis in fugam redacta fuit, qui ex Zenetorum origine prognati, postea circa centum & septuaginta annis rexisse dicuntur.

Gesserunt Banimarini assiduum bellum cum Banizeano Teleusini rege, qui ex Sanagiis & ex Magroa stirpe orti sunt: belligerantur & cum Tuneti regibus, qui ex origine Hantata & ex Musmudis venerunt. Videtis igitur quantũ quinque illis populis semper fuerit negocij atque laboris in his regionibus.

Certum est neque Gumeros neque Haoaros nihil iam ditionis possidere, quanuis antea (vt in eorum Chronicis legitur) aliquam habuerint do-

minij portionem, idq́; ante ſuſceptã Mahometicam legem. Ex quibus iam certiſſimò colligitur, prędictos omnes populos in campis ſuas habuiſſe manſiones atque tentoria: fauebat autem quiſque ſuæ parti, habebantq́ue omnes ad hominis vitam labores inter ſe communes. Agrorum pręfecti armenta curabant: qui ciuitates incolebant, aliquo opere manuali aut agriculturæ intenti erant. Diuiſi ſunt populi illi in ſexcẽtas ſtirpes, vti in Afrorum genealogiis videre licet, cuius autor eſt quidã Ibnu Rachu, quẽ & ſæpiſſimè me legiſſe memini. Habent multi hiſtorici regẽ Tombuti, regẽ Melli, & regẽ Agudeſſę, ſuam habere ex populo Zanaga, hoc eſt ex ijs qui deſertum incolunt, originem.

¶ *Linguæ Africanæ conformitas atque diuerſitas.*

QVinque illi populi, qui pluſquam in centenas ſunt progenies diuiſi, quiq́ue innumeras habent habitationes, in vna omnes cõueniunt lingua, quæ ab illis Aquel Amarig, hoc eſt, lingua nobilis nominatur: Arabes qui Africam incolunt eam Barbaram linguam vocant, eſtq́ue hæc vera atq; genuina Afrorum lingua. à reliquis tamen prorſus aliena, quanquã multa habeat vocabula cum Arabibus communia, vnde aliquí colligere voluerunt, Africanos ex Sabeorum Arabiæ fœlicis populi, vt antea dictum eſt, origine proceſſiſſe. Alii verò dicunt huiuſmodi vocabula tum demum inuenta, cùm Arabes in Africam venerũt eamq́; poſſidere cœperunt, verùm illi admodum rudes hebetioriq́; fuerunt ingenio, adeò quòd nihil ſcripti reliquerũt, quod in hanc aut illam par-

tem adduci possit. Est & inter illos alia quædam non prolationis modò, verùm & significatorum diuersitas: vti illi qui Arabibus viciniores sunt, quique cum illis plus habent commercii, illorum magis vtuntur idiomate. Quin & Gumeri ferè omnes & maxima Haoarorum pars, Arabicè loquuntur quanuis corruptè, id quod ex eo venisse puto, quod longa admodum fuerit illis cum Arabibus consuetudo.

Nigritæ diuersa inter se habent idiomata, inter hæc quoddam Sungai ab illis dicitur, seruitq; multis regionibus, veluti Gualatæ, Tombuto, Gineæ, Mellidi & Gagonti. Est & alia lingua quæ Guber ab illis appellatur, hæc apud Guberos, Canontes, Chesenas, Perzegregos & Gangrates in vsu est. Habet & regnum Borni suum loquendi modum, illi omnino similem, qui apud Gaogam est. Seruatur & Nubæ regno sermo quidam, qui cum Arabica lingua, cum Chaldaica & Ægyptia magnam habet affinitatem. Omnes autem Africæ ciuitates maritimæ, à mari mediterraneo ad Atlantem vsq; montem, Arabico vtuntur sermone corrupto. Excepto tamen Marrocci regno, & Maroc co oppido quod Barbara admodũ vtitur lingua, etiam Numidæ mediterranei, hoc est ii qui Mauritaniæ & Cæsareæ viciniores sunt. Quare qui Tuneti regno & Tripolitano confines sunt, Arabicè loquuntur, sed corruptissimè.

¶ *Arabes vrbem Africam incolentes.*

EX illo exercitu qui à Califa Otmeno tertio missus erat, anno hegiræ. 400. venerunt in Africam tam nobiles quàm alii, circa octuagin-

ginta millia, qui post multas sibi deuictas prouin cias, in Africam tandem appulerunt: remansitque ibi totius exercitus dux, qui Hucha Hibnu Nafich dicebatur. Hic iam magnam illam ciuitatem con diderat, quæ & apud nos Alcaira appellatur. Metuerat enim à Tuneti fluminis populis sibi insidias parari, verebaturq; ne accito ex Sicilia insula præsidio, bellum sibi ab illis moueretur. Quare cum omni quem sibi nactus fuerat thesauro, desertum terramq; solidam adiit, quæ à Carthagine circa centum & viginti miliaribus distat, illicque Alcairam tandem exstruxisse fertur. Illos autem qui illi adhuc supererãt milites, iussit loca tutiora atque defensioni aptiora seruare, & vbi nulla esset rupes, nullumq; munimentum, illic eos ædificare volebat. Quod vbi sic factum est, effecti Arabes Africæ incolæ, atq; inter Afros misceri cœperunt, qui quoniam iam aliquot annis sub Italis egerãt, illorum adhuc idioma seruauerant, hinc est quòd sic paulatim corrupta est genuina illa Arabum lin gua, quę cum Africana magnam admodum habet affinitatem: sicque duo illi populi in vnum tandem coaluisse dicuntur. Solent tamen Arabes vel cantionibus quotidianis suum semper referre genus, quod & nobis & Barbaris etiamnũ in vsu est. Nullus enim quanuis vel infimæ sit conditionis, qui non suo nomini adiungat suæ generis nomẽ: veluti Arabs aut Barbarus aut aliud simile.

¶ *Arabes qui tentoria incolunt.*

SEmper vetarunt Mahumetani Pontifices, ne Arabes cum exercitu & tentoriis Nilũ transmitterent. Sed anno Hegiræ. 400. id illis à quo-

quodam Califa ſciſmatico permiſſum legitur: eò quòd quidam ex illius magnatibus ſe illi oppoſuerat, atque iam Alcairam cum tota ferè Barbaria occupauerat. Poſt huius mortem remanſit ad aliquot annos ſuæ familiæ id regnum, atque, vt volunt Africanorum hiſtoriographi, in tantum illorum creuit ditio tempore Elcaini illius gentis & Califæ & Pontificis, quòd cum maximo exercitu ad illos miſſus fuerit quidam Gehoar, quem Califa Elcainus ex ſeruo ſibi à cõſiliis fecerat. Hic ſuas copias occidentem verſus traducens, totam recuperauit Numidiam, Barbariam, perrexitq́; ad regionem vſque Suſam, vbi cenſus ſibi atq; tributa largiſſima reddi iuſſit. Quibus omnibus abſolutis, ad ſuum Califam redit, atq; quicquid hoſtibus ademptũ erat, id illi totum ſumma cum fide reddit. Califa vbi fœlices huius ſucceſſus vidit, iam de maioribus exequendis cogitare cœpit. Gehoar autem quemadmodum iam occidentale illud regnum domino recuperauerat, ita ſe mox armis totam orientalem plagam, hoc eſt Ægyptũ, Soriam, & Arabiam recuperaturum firmiſſimè pollicetur, nihilq́ue intentatum ſe relicturum promittit vel ſummo vitæ periculo, vt iniuriam illam vindicet quæ huius prædeceſſoribus à familia quæ Lhabus dicebatur, illata erat, vtq́ue illum in ſuorum illuſtriſſimorum auorum, proauorum, atque progenitorum ſedem reſtituat. Califa vt huius animoſam pollicitationẽ intelligit, mox exercitu octuaginta millium collecto, ingentẽ illi auri vim, cum omnibus iis quę bello neceſſaria videbantur, tradi iubet. Sic tandem bello paratus ſtrennuus ille &

cor-

cordatus exercitus dux, ſuos per deſerta Ægypti & Barbariæ ducit, atque prius fugato Ægypti Vicecalifa (hiç iam in Bagadedam ad Califam Eluir cõfugit) paucis diebus minimoq́; negocio omnes Ægypti & Soriæ regiones ſibi ſubegit. Non tamẽ potuit ſecuro prorſus eſſe animo, verebatur enim ne Califa à Bagadeda cũ Aſiatico exercitu ſibi negocium faceſſeret, néve quos ille ad Barbariam tuendam reliquerat, cogerẽtur iam deuictas prouincias relinquere. Quare munimen aliquod extruere decreuit, ad quod, ſi eo opus eſſet, ſe milites recipere, atq; hoſtium ſuſtinere impetus poſſent. Condidit igitur ciuitatem, muriſq; eam cingere iuſſit. Hic continuò vnũ ex ſuis, cui maximè fidebat, cum bona ſui exercitus parte reliquit: ciuitati autem nomen indidit Alchaira, quæ poſtea apud quoſdam Chair dicta eſt. Hæc adeò indies creuiſſe fertur, cùm ædificiis tum incolis, vt vel toto orbe nõ reperiatur quæ cũ hac ſit vllo modo conferenda. Cùm iam Gehoar videret Califam Bagadedæ nihil belli apparatus habere, mox ſuo domino reſcribit, omnes quas vicerat vrbes, ſibi debitos honores exhibere, omniaq́; in tuto eſſe atq; tranquilla: quare ſi videretur commodum, & ipſe Ægyptum inuiſeret, plus ſua præſentia effecturũ ad ea quę adhuc recuperanda reſtabant, quàm vel quouis expeditiſſimo exercitu: ſperabat eñ fore, vt cùm Califa Bagadedæ huius aduentus certior fieret, ipſe relicto & regno & pontificatu in fugã ageretur. Id vbi egregium lætumq́ue nuncium ad Califam Elcäinum peruenit, mox huius felicioris fortunæ euẽtu, multò q̃ antea ſuperbior redditus,

neque

neque prius quid mali inde euenire posset præcogitans, numerosum sibi exercitum collegit, totiusq; Barbariæ gubernatoré reliquit quendam ex ea stirpe quæ Sanhagia antea dicta est, hunc illi nó ex animo amicum postea intelliges. Mox vbi iam Califa Alchairam appulisset, honorificè admodum à suo Gehoar exceptus, cœpit magni aliquid animo voluere, atque maximo vndique collecto exercitu, Califam Bagadedæ ad arma vocare parat. Interea qui Barbariæ dux summus relictus erat, inito cum Califa Bagadedæ fœdere, se totamq; sibi commissam Barbariam huic in manum dedit. Califa autem alacriori illum excepit animo, atq; totius Africæ Regẽ constituit. Quod vbi Califæ qui Alchairæ agebat nunciatum est, incredibile dictu quàm tum id sibi tristiciæ attulerit, partim quòd se regno expulsum videret, partim etiam quòd omne aurũ quod secum allatum erat, consumpserat: adeò vt quid tandem aggrederetur, prorsus inscius esset, sępissimeque illi mali quicquã ominabatur, cuius cõsilio regnum reliquerat. Erat illi à secretis vir quidã apprimè doctus, promptissimiq; ingenij, qui cùm herum adeò mœstum videret, volens repétino casui, qui iam mox imminere videbatur, aliqua cõsilij dexteritate occurrere, in hunc illum solatur modum: Scit tua celsitudo, Califa inuictissime, fortunæ varias esse mutationes, neq; ob iam pręteritos euentus, vllam virtutis tuorum diffidentiam esse habendam. Ego si fidum vnquam me tibi præstiti amicum, nunc quoq; bona fide consilium dabo, quo paucos intra dies omnia recuperes quæ tibi

perfidia adempta ſunt, quóque (mihi crede) ad optata facillimè venias. Id autem vel nullo poteris efficere ſatellitio, quin multam ab eo exercitu auri vim polliceor, quem ego mox tibi congeſſero, ſi modò quod dicam exequi velis. Califa his verbis aliquantulùm alacrior factus, rogat quónam id poſſit tandem fieri modo: ille verò ſic pergit: Certum eſt, mi domine, Arabes iam ita creuiſſe, illorumq; tantum eſſe numerum, vt Arabia illos omnes capere non facilè poſſit, vix redditus illorum armentis ſufficere poſſunt, maxima afficiuntur inedia, magna eſt illis non habitationis modò, verùm & annonæ caritas atq; penuria. Quamobrem ſi id illis abs te conceſſum fuiſſet, iam dudum Africam intraſſent. Quare ſi id illis nunc licitum fuerit, ingentem auri vim ab his te accepturum non eſt quod dubitem. Non potuit hoc conſilium Califæ animum vſq; adeò exhilarare: videbat enim fore, vt Arabes totam vaſtarent Africã, ſicq; nec ſibi id, nec hoſtibus profuturum ſciebat. Tamẽ quoniam omnino de ſuo regno actum eſſe videbatur, iudicauit præſtare ſe illos nũmos recipere, quos ille pollicebatur, ſicq; de hoſte ſupplicium ſumere, q̃ ſimul & regnum & aurum perdere. Quare ſingulis Arabibus, qui ducatum illi pendere volebant, permiſſum eſt, liberè Arabiam ingredi, ea tamen lege atque ſacramento, quòd perfido ſeſe Barbariæ Regi hoſtes præberent atrociſſimos. Quod vbi id illis permiſſum eſt, mox decem Arabum ſtirpes in Africam veniſſe dicuntur, quæ dimidia totius Arabiæ deſertæ pars fuit, his ſeſe adhuc quidam adiun-

iungunt Arabiæ fœlicis incolæ, sicque inter hos reperti sunt circa quinquaginta millia,qui iam armis apti erant; mulierum, puerorum,& pecudum tanta fuit multitudo, vt penè horum numerus infinitus sit habitus: quorũ omnium meminit diligentissimus ille rerum Africanarum historiographus Ibnu Rachu, cuius & antea fecimus mentionem. Mox igitur vbi Arabes id desertum transissent,quod iam inter Ægyptum & Barbariam esse diximus, primò Tripolim Barbariæ oppidum obsidione cinxerunt, qua tandem deuicta,bona ciuium pars trucidata,reliqui fuga sibi salutẽ quæsierunt. Post hæc Cabino oppido arma parãtur,quod ab iisdem captum atq; euersum est. Tandem & Elchairoë obsidetur,verùm quia illis optimè prouisum erat, octo mensibus hostium impetus sustinuisse dicũtur:quibus iam transactis,oppidum obsidentib. patêre coactum est: hîc miseranda strages,crudelis vbique exspirantium vox,atq; horrenda vndique mortis imago. Hanc Arabes terram inter se diuiserũt,illicq; habitare cœperunt,magnos interim prouentus à sibi subditis oppidis atque prouinciis exigentes. Sic totius Africæ circuitum sibi seruarunt,donec successerit in Marocci regnum quidam Iosephus Ieffin filius, hic primus Marocci Rex fuit, atque omnibus viribus conatus est iam defuncti Africæ regis amicos ad regnum prouehere,nec prius quieuit, quàm Arabes Elchairoën deserere coegit. Arabes tamen loca viciniora occuparũt,atq; quòd potuerũt,se rapinę & furtis dediderũt: defuncti verò amici diuersis tantùm locis imperare

potuerunt. Succeſſit poſtea Marocci regno quidam Manſor, hic quartus fuit Rex & Pontifex eius ſectæ, quæ Muoachedim dicta eſt. Ille quem admodum aui atque proaui ſemper iam dicti defuncti amicis fauerant, illosq́; priſtino ſtatui red diderant, ſic huic prorſus in animo fuit ſe illis hoſtem præbere, ſibiq́; illorum ditionem vſurpare. Falſò igitur cum illis pace ſancita, Arabes in hos mouiſſe, atque vel minimo negocio illum ſuperiorem euaſiſſe legitur. Manſor poſthæc maximam Arabum partem ſecum in Occidentale regnum adduxit, horum nobiliorib. Duççalam & Azgaram habitandam dedit, iis verò qui inferioris erant conditionis, Numidia donauit. Succeſſu autem temporis, qui Numidarũ ſerui erãt, libertati reddi iuſſit, ſic inuitis illis, eos in ea Numidiæ parte quam illis dederat, habitare voluit: hi verò indies ſuam magis atque magis locupletarunt ditionẽ. Qui verò Azgaræ & in aliis quibuſdam Mauritaniæ locis habitabant, ad vnum omnes in ſeruitutẽ redegit. Quia Arabes ſi extra deſerta habitent, non aliter ſeſe habent ac piſces ſine aqua: ſæpiſſimè iam deſerta adire tentauerant, ſed oberat illis mons Atlas, qui tum temporis à Barbaris tenebatur. Neque per planiciem patebat illis tranſitus, quia reliqua illorum pars, illic ſuas habebant colonias: quare poſita ſuperbia, ſe agriculturæ dederunt, neque quicq̃ præter caſas, tuguria, atque tentoria habebant. Accedit & horum miſeriæ, quòd inſuper & regi Mauritaniæ ſingulis quoque annis largiſſimos cenſus ſoluere cogantur. Qui Ducculam incolebãt, quia

mul

multitudine pollebant, se facilè ab omni tributo liberarunt. Bona Arabũ pars Tuneti remanserat, eò quòd Mansor hos secũ adducere recusauerat: hi mortuo Mansore Tunetum sibi occuparunt, remansitq́ue illis id dominij, donec tandem quibusdam ex populo q Abu Haf dictus est, ea lege regnũ relegarunt, vt illi dimidium censuum atq; prouentuum totius regni ferrent: quod & in nostrum adhuc remansit æuum. Verùm quia Arabum tantus tamq́; copiosus est numerus, vt annuus totius regni non illis sufficiat prouẽtus, Tuneti rex quibusdam ex his optimè debitum reddit, vt illi mercatoribus transitum tutum atque securum reddant, quod & præstant, non enim cuiquam nocent. Alij verò qui huiusmodi emolumentis priuantur, rapinæ, cædibus, furtis, & huiusmodi se nequissimis dedunt facinorib. Hi ferè semper in nemoribus latẽt, atq; vbi mercatorem aliquem sibi aduentare sciunt, continuò erumpunt, illumq́; bonis omnib. exutum interficiunt: adeò vt iam mercatores illac ad Tuneti regnum transire non audeant, nisi adhibito conductitio aliquo satellitio. Sic tandem transitur, non sine maximo interim mercatorum incommodo. Coguntur enim iam dictis Arabibus, à Tuneti rege prouisis, ingentem pecuniæ vim exsoluere: tum illis periculum est, ne (quod sæpenumero fit) viribus superati, à prædonibus & bonis & vita spolientur.

¶ *Arabum qui Africam incolunt, quiq́ue Barbari appellantur, in plures partes diuisio.*

QVi Africam inhabitant Arabes, tribus distribuuntur populis. Horum enim quidam Cachini, alij Hilelli, reliqui verò Machili nuncupantur. Cachini in tres diuiduntur populos, Ethegos, Sumaitas, & Sahidos. Ethegi rursum tribus diuisi sunt partibus, Dellegis, Elmuntefigis & Subairis: occupantq; hi innumeras fere regiones. Hilelli quatuor item sub se populos habent, Benihemiros, Riehos, Sufienos, & Chusainos. Benihemir partitur in Huroam, Hucben, Habrum, Mullimum. Rieh verò in Deuuadiam, Suaidiam, Asgegiã, Elcherithã, Enedriam, & Garfam, quæ quidẽ partes infinitas occupant ditiones. Machili tres sub se habent populos, Mastaros, Hutmenos, & Hassanos. Mastari partiri volunt in Ruchen & Selim, Hutmen in totidem Elhasin & Chinanam. Hassan autem diuidunt, Deuihessen, Deuimansor, & Deuihubaidulla. Deuihessem distinguunt in Dulein, Berbunum, Vodein, Racmen, & Hamram. Deuimansor in Hemrun, Menebben, Husein, & Abulhusein. Deuihubeidulla denique in Garagos, Hedegos, Telebos, & Geoanos. Quæ omnes innumeras possident regiones, quarum enumeratio non difficilis modò, verùm & impossibilis planè videtur.

¶ *Prædictorum Arabum mansiones & numerus.*

ARabum omnium nobilissimi fuerunt Ethegi, quibusque Almansor Duccalæ regionem atque Tedles solum inhabitandum dedit. Hi in nostrum vsque diem cùm à Lusitaniȩ Rege, tum à Rege Fessæ, miris vndiq; afficiuntur modis. Si quando belligerandum est, milites

lites habent armis aptos centum millia, horumq; bonam partẽ equites. Sumaitæ Libyæ desertum occupant, respondentq́ue Tripolitano deserto. Sæpenumero ab his incursiones patitur Barbaria: nullus enim illis in ea locus datur, sed perpetuò vnà cum camelis deserta tenẽt loca. Horum numerus octoginta millia militiæ accõmodi, pedites ferè omnes. Sahidi quoq; Libyæ desertum inhabitant, illisq́; maxima semper fuit cum Guargalæ Rege consuetudo.

Adeò huic genti copiosum pecus, vt ad omnes illius regionis ciuitates abundè inde carniũ deuehatur, idq́ue æstiuo pręcipuè tempore, hyeme enim nunquam deserta exeunt. Accreuit horum numerus ad millia plus minus centum & quinquaginta, atqui non admodum multos inter hos reperias equites. Dellegi diuersas habent mansiones, horum maximam partem Cæsaria habet. Nonnulli & fines Bugiæ regni occupant, qui & annuum stipendium ab eorum vicinis accipere dicũtur. minima verò pars Acdeseni campos incolunt, vnà cum Mauritaniæ fines ac montẽ Atlantem, hi Regi Fessæ subijciuntur. Elmuntefigi Asgari solum inhabitant, suntq́ue à neotericis El chaluth appellati. Enumerant & hi Regi Fessæ annuum quendam censum, pollentq́; equitibus apparatui bellico aptissimis ad numerum ferè octomillium. Sobairi propemodum regno Gezeir confines sunt, sub Rege Telensini stipendia merent, ac bonam Numidiæ partẽ occupare dicuntur. Equites habẽt rei militaris peritissimos numero plus minus trium milium. Maxima est

illis camelorũ copia, quare hyeme deſertum habent. Reliqua horũ pars planiciem occupat quæ inter Salam ac Mecneſen ſita eſt. Copioſum habent armentorũ numerum, agricultura ſeſe exercent, coguntur'que ſingulis quoque annis Regi Feſſæ aliquid cenſus exſoluere. Horum equites quos bello planè natos dicas, numerum reddunt quatuor millium.

¶ *Hilel populus, eorumq́ue ſitus.*

HIlelli qui & Benihamiri appellantur, Regno Telenſino & Oranico vicini habentur. Illi per Tegorarin deſertum diſcurrunt, ſub Telenſini Rege ſtipendiantur, maximè & viribus & diuitiis pollent, & ſi in quenquam mouẽda ſunt arma, mox illis ſex millia equitum in promptu eſt. Hurua fines tantùm Muſtuganim ſibi occupant, Hi ſylueſtres ſunt, furtis atq; rapinis ſeſe dedunt, nec admodum illis ad arma animus eſt. Nunquã à deſerto diſcedunt, nullus enim illis locus, nullæ prorſus manſiones, nec ſti pendium vllum à Barbaris datur: equites habẽt plus minus duo millia. Hucbani Melianæ regioni confines ſunt, hi nonnihil ſtipendij merent à Rege Tenetis, rudes ſunt, agreſtes, atque vt ſemel dicam, omnis humanitatis alieniſſimi: equites il lis numero circiter mille & quingentos eſſe volunt. Habru eam regionẽ occupant quæ eſt inter Orania & Muſtuganim, hi agriculturã exercent, Regi Telenſini annuum cenſum exoluunt, vixq; centeſimus illis eques reperiri poteſt.

Muſlimi ea Maſſiliæ deſerta incolunt, quæ ad Bugiæ regnum extenduntur. Sunt & hi furtis

tan-

tantùm & rapinis apti, tributa accipiunt tum à Muſlimis, tum etiam ab aliis ſibi regionibus vicinis. Riehi ea Libyæ deſerta inhabitāt quę Conſtantinis confinia ſunt, Ampliſſimam habent in Numidia ditionem, ſuntq́; ſex iam in partes diuiſi. Gens ea & nobiliſſima & rei militari aptiſſima, ſtipendia meret ſub Tuneti Rege, equitum illis numerus quinque millium. Suaidi id deſertum habent quod ad Tenetis regnū extenditur. Latum admodum his patet imperium, à Telenſini Rege ſtipendia accipiunt, miraq́ue illis cùm in bello tum in omni vitæ genere animi dexteritas. Aſgegi non vno loco habitant: horū enim pars quædam Garitum inhabitat, inter eum populum cui Hemram nomē eſt: reliqui verò, eam Duccalæ partem habent, quæ Azafi vicina eſt. El cheritæ id Helini ſolum habēt, quod in Saidimæ planicie ſitum eſt, ſibiq́ue Heha populum tributarium habent. Rude admodum atq; incultum hominum genus. Enedri in Heæ planicie ſedes occupant: perficit autem Hea numerū ferè quatuor millium equitū: atqui exigua illis in armis præſtantia. Garfæ diuerſas habent manſiones, nullus illis neq; Rex neq; Dux eſt. Cæteris populis & præſertim Mannebbæ & Hemram commiſcentur. Deuehunt illi è Segelmeſa dactylos ad regnum Feſſæ, indeq́; rurſum ea conuehunt, quæ Segelmeſæ neceſſaria videntur.

¶ *Mahchil populus.*

RVche populus qui à Maſtaro originē duxiſſe creditur, id deſertū ſibi habet quod Dedeti atq; Farcalæ proximum adiacet.

Exi

Exiguas admodum habent ditiones, quare nec diuites habentur, sunt tamẽ bellis gerendis aptissimi, cursúque velocissimi, adeò vt turpissimum illis habeatur, si quis pedes à duobus equitibus superetur. Neque inter hos vix quenquam reperias, qui non cursu quemlibet etiam equũ quantumuis velocem anteuertat, sit quanuis longum peragendum iter. Equites habent circiter quingentos, pedites verò militiæ aptissimos octo millia. Selimi ad Daræ fluuium sibi mansiones delegerunt, discurrunt & hi per deserta, multas habent diuitias, singulis quoque annis merces ad Tombuti regnum deuehunt, atq; illis Tombuti Rex maxime fauere creditur. Est his in Derha multum sanè ditionis, copiosusq́ue camelorum numerus: tum si quis belli tumultus exoriri videatur, mox illis tria millia equitũ in promptu reperiuntur. Elhasimi id Oceani littus incolũt, quod Messæ adiacet. Equites armatos numerant plus minus quingentos. gens est bello planè rudis atque ignara. Eorum pars quædam Asgaram inhabitat: quos Messa habet, liberi habentur, sed qui in Asgar morantur, Regi Fessæ subijciuntur. Chinanitæ inter eos moram trahunt, quos antea Elchalutas diximus, suntq́; & hi Regi Fessæ subditi. Bello plurimum valent, numerantq́ue circa bis mille equitum. Deuihessemi in Duleimos, Burbunos, Vodeos, Deuimansores, & Deuiltubei dullas diuidũtur. Duleini moras gerũt in Libyæ deserto, cũ populo illo Africano, cui Zanaga nomen est. Neque imperium, neq; stipendium vllum obtinent, quare nec diuitiis pollent, furtis

ad-

dmodũ valent, Daras frequenter inuisunt, cum quibus armentis dactylorum commutationem ineunt. Omnis illis negligitur ornatus atque decor: estq́ue horum numerus decies mille hominum, êquites circiter quatuor millia, reliqui pedites. Burbuni populus eam Libyæ desertæ plagam obtinet, quæ regioni Susæ contigua est. Horum magnus admodum numerus, neq; vllas habent diuitias præter camelos. Illis subiecta est Tesseta, quæ sola non illis sufficit equis alendis, etsi exiguo illis tamẽ sint numero. Vodæi id desertum habent quod inter Guadenum ac Gualatam situm est. Hi Guadenitis imperant, certumq́ue censum annuum a Gualatæ Duce accipiunt, ac in infinitum ferè numerũ accreuerunt. Dicuntur enim producere sexaginta ferè millia hominum bello peritissimorum, verùm illis magna est equorum inopia. Racmeni id desertum tenent quod Hacchæ proximum adiicitur. Copiosas habent possessiones, solentq; Vernis quibusque temporibus in Tessetum proficisci: nam eo tempore cum huius regionis incolis nõnihil illis negocij incedit. Milites armisq́ue adulti numerũ ferè duodecim millium perficiunt, at perpaucos proferũt equites. Hamrus populus, Taganoti deserta inhabitant, à Taganoti incolis nõnihil tributi accipiũt, ac crebris indies per id deserti incursionibus Nuno populo molestias inferunt. Milites supputant ad numerũ ferè octo milium.

¶ *Deuimansor.*

DEhemruni qui à Deuimansore genus traxisse dicuntur, id desertum occupant qđ

Se-

Segelmessæ opponitur, ac quotidie p Libyæ deserta ad Igidam vsque discurrunt. Horum tributarij sunt Segelmesseni, Todgitæ, Tebelbetti, atq Daræ: tanta illis dactylorũ copia, vt annuus prouentus vitæ necessitati facilè sufficeret, etsi nihil lucri accederet: hi apud reliquas nationes maximi sunt nominis, numerantque equites circiter tria millia. Habitãt & inter hos abiectiores quidam Arabes, equorũ tamen ac omnium generũ pecudum maxima illis copia est, qui eorum lingua Garsa Esgeh sunt appellati. Est & huius populi Hemrun pars quædam, quæ multum apud Numidas ditionis obtinet, vnde & vberrimus illis annuus prouentus reportatur: ab his frequẽs fit ad desertum vsque Fighig discursus. Æstiuo tempore per totam Garitæ prouinciam disperguntur, eamq; Mauritaniæ partem occupãt, quæ ad orientẽ Solem vergit. Nobiles sunt, viri probi, atque omnis humanitatis amantissimi, adeò vt reges Fessæ solent ferè oẽs ex his sibi vxores deligere, quare & maxima eos amicitia atq; consuetudo cõiungat oportet. Menebbe populus idem ferè desertũ inhabitant, duasq; sub se habent Numidiæ prouincias, Matgaram & Retebben. Sunt & hi validissimi, stipendia merent sub Segelmessenis, annumerantque equites duo ferè millia. Huseini qui & à Deuimansore ortum habere creduntur, Atlanti subiiciuntur. Spaciosam habent in montibus illis ditionem, multa passim castra, multas denique vrbes opulentissimas, quas sibi olim à Marini Viceregibus datas opinantur: quũ enim id regni primùm adepti fuissent, maximã

illis

illis Huſeinitæ opem tulerunt. Eſt & horum regnum regibus Feſſæ atq; Segelmeſſæ ſubiectum. Ducem habent qui ferè ſemper eam vrbem inhabitat, quam Garſeluinum vulgò appellitant. Per id deſerti ferè ſemper vagātur, quod eorum lingua Eddara nuncupatur. Opulentiſſimi atque probiſſimi habentur, equitum adnumerant plus minus ſex millia, ſæpenumero inter hos & quoſdam Arabes reperias, verùm illos tantùm pro ſeruis habent. Abulhuſein populus, partim iam dictum Eddara deſertum incolunt, atqui minimū illic ditionis poſſident: maxima verò horum pars ad tantam miſeriam redacta, vt nec victus illis in tentoriis ſylueſtribus ſuppetat. Verum quidem eſt eos in Libyæ deſerto quaſdam ſibi manſiones exſtruxiſſe, ſed tamen & fame & ſumma rerum omnium inopia premuntur; quin & (ne nō ſint omni ex parte miſerrimi) affinibus & parētibus annuos exſoluere cenſus coguntur.

¶ *Deuihubaidulla.*

EST hui9 populi Deuihubaidulla pars quædam, quæ Gharragi nominatur: hi Benegomi atque Fighig deſerta occupant, latamque in Numidia poſſeſſionem obtinent. Stipendia merent ſub Telenſini rege, qui & ſedulò in hoc incumbit, vt eos in pacem vitæque tranquillitatem redigat: ſunt enim & latrociniis & furtis addictiſſimi. Æſtate ſolent ſe Telenſinum cōferre, vbi & per id tempus ſedes figere creduntur: equites illis quater milleſimū complent numerum, quos omnes & Marte digniſſimos dicas. Hedegi quoddam deſertum Telenſini vicinū habent

bent, quod illis Hangad nuncupatur. Nullu
prorſus ſtipendium merent, nihil omnino diti
nis poſſident, rapina tantùm illis atque præc
cordi ſedet, his duntaxat & ſibi & familiæ prou
detur, numerantq́ue equites ferè quingentos.
Tehlebi Elgezairæ planiciem incolunt, fitq́ue a
his frequens admodum per deſerta ad Tegdeat
diſcurſus. Illis Elgezair atq; Teddelles vrbes ma
ximè inſignes ſubijciebantur: verùm noſtro ho
tempore à Barbaroſſa illis ademptæ ſunt, quo
& eorũ regem peſſimè habere facilè quis conij
cere poterit. Quin & tum temporis eum delet
populum perhibẽt qui apud illos Tehleb dictu
erat: hos quidem neque virium neque rei milit
ris præſtantia cuiquam populo cedere dixiſſe
equites numerabant plus minus tria millia. G
hoanitæ non vno loco habitant, horũ enim pa
quædam vnà cum Guaragis, reliqua verò inte
Hedegos reperias, ſuntq́ue illis non aliter quàn
ſeruorum vice, quod & animo tamen æquiſſim
tolerant perferuntq́ue. Illud autem hoc loco n
tandum, priores illos duos populos, quos Scha
chinos atque Hilellos appellauimus, Arabes eſſ
Arabiæ deſertæ, qui & originẽ ab Iſmaële Abra
hami filio ſe traxiſſe opinantur. Quos autem n
mine Machil antea notauimus, hos Arabiam fo
licem habere, ortumq́ue ducere à Saba. Hos Ma
humetici iis poſthabitos volunt, qui ab Iſmaële
Iſmaelitæ ſunt appellati. Et quia maxima ſem
per inter eos fuit diſceptatio, vtra pars nobilita
tis primas partes obtineret, hinc factũ eſt quòd
vtrinq; multa fuerint conſcripta colloquia atq
epi

epigrammata, quibus quisque suæ gentis encomia, mores atque ritus decantare solitus est. Veteres illi Arabes, qui ante Ismaëlitas fuere, ab historiographis Africanis Arabi Araba, hoc est Arabes Arabici (vt sic dicatur) vocitari solent. qui ab Ismaële genus duxisse dicũtur, Arabi Mustahraba, id est, Arabes (vt ita loquar) inarabati, vel Arabes per accidens nominãtur, eò quòd non sint Arabes natiui. Quæ ex eo tempore in Africam demigrarunt, eorum idiomate Arabi Mustehgeme (quod latinè Arabes barbari sonat) sunt appellati, quòd extraneis sese adiunxerunt, adeò vt non solùm habeant sermonem, verùm & mores corruptissimos, sintq; moribus prorsus barbari. Hæc sunt, amice lector, quæ potuit memoria de Africanorum atq; Arabum origine ac diuisione, hoc toto decennio seruare, quo neque me legisse neq; vidisse vllam de ea gente historiam memini. Si quis plura videre velit, eum Hibnu consulat oportet, quem antea nominauimus.

¶ *Africanorum qui Libyæ deserta inhabitant mores atque ritus.*

QVinque illi iam antea enumerati populi Zenagates, Guansigates, Tergates, Leutatæ, & Bardeitæ, à Latinis Numidæ dicuntur, estq; omnibus vnus idemq; viuendi modus, absque vllis legibus aut rationis vsu. Horũ vestis panniculus est admodum angustus atque rudis, quo vix eorum pars dimidia tegi potest. Quorundam caput tela quædam nigra ad fasciæ modum reuoluta cingit, cuiusmodi fermè Turcas vti videmus, Dulipanum Itali vocant. Qui ceu ma-

magnates inter cæteros dinoſci volunt, ſubucul
ex goſſipio cæruleo confectam, latis manicis ci
cunferunt. Goſſipium autem illis à quibuſdai
mercatoribus è Nigritarum ſolo aduehitur. Nu
lum habent equitationi aptum animal, præt
camelum, cui natura inter eum gibbum que
in poſteriori dorſi parte gerit & collum, ephip
pium dedit. Res ſanè riſu digna ſi quis hos equ
tantes aſpiciat. Nonnunquā enim tibiam tibi
innixam in ipſo cameli collo habent: interdu
verò ſtapedis vice, reſtis eſt camelo ex humer
dependens, nulla ſtaffæ habita cognitione. Pr
calcaribus, bacillo vnius cubiti longitudine vtu
tur, qui cúſpide altero ferreum habet pugionen
quo humeros tantùm camelorum pungere ſo
lent. Qui equitatu parantur cameli, nares fer
omnes perforatas habent, annulusque coreaceu
illis aptatur, quo ceu freno quodam & domari &
duci facilius poſſint, quemadmodū & apud Ita
los bubalos videre licet. Lecti vice, ſtibadiis ſe
ſtoreis ex iunco conſitis vtuntur. Tentoria fer
ex vndulato, aut ex aſpera quadam lana confici
untur, quæ intra dactylorū racemos reperiri ſo
let. Quod ad victum attinet, non dictu facilè, q
ſit ea gens famis inediæq; patientiſſima. Nequ
pane veſcuntur, neque cibo aliquo vel quocunq
modo cocto, ſolo camelorum lacte contenti, ni
præterea deliciarum ambiunt. Pro ientaculo in-
gentem lactis tepentis cyathum epotant, in cœ-
nam nonnullæ carnes ſiccæ lacte ac butyro con-
diri ſolent, ex his ſuam quiſque portionem arri-
pit, ac ſic è manu vorat. Et ne quid in ſtomacho

ſitus

ſitus contrahat cibus, id iuris quoque ſorbent, quod carnes antea condiderat: qua in re caua manu cochlearis vice vtuntur, tanquam naturæ inſtrumento ad id peragendum aptiſſimo. Exinde rurſum lactis patera exhauritur, eſtq́; hic totius cœnæ colophon. Dum illis adhuc lactis aliqua datur copia, aquam prorſus negligunt, quod ferè in Vere accidit, quo toto tempore quoſdam inter hos reperias, qui nec manus nec faciem ſemel abluerunt. Quod hac de cauſa euenire credibile eſt, nam vt antea diximus, dum illis lac durat, ea loca non adeunt, quibus aqua inueniri poſſet: adde, quod illorum camœli, dum herbis paſcuntur, aquam non bibunt. Omnis eorum vita venationibus ac rapinis tranſigitur, in hoc enim totis brachiis incumbunt, vt hoſtium camœlos abigant, nec vltra triduum eundem locũ occupant, nõ enim diutius poſſent paſcua eorum ſufficere camœlis. Et quanuis, vti iam dictum eſt, nullam habeant ciuilitatis rationem, nullumq́ue vitæ inſtitutum præſcriptum, illis tamen dux quidam ſiue princeps præſidet, cui ceu regi & obediunt & debitos honores tribuunt. Non literarũ modò ac diſciplinarũ rudiſſimi perhibentur, verùm etiam & virtutum apud illos ſummus eſt neglectus: adeò vt vnum vix in toto illo populo reperias, qui aut conſilio polleat aut iudicio. Quin & ſi quiſquam iniuria affectus velit aduerſarium in ius vocare, huic totos quinque aut ſex dies equitandum, priuſquã iudicis cuiuſquam tentorium pertingere queat. Tanta huic genti artium atque bonarum diſciplinarum deſpectus, vt ne deſerta

ſtudij ergò exire dignentur: neque ſi quis eruditus fuerit, eorum amare commercium poteſt, propter mores tum incultos, tum omnibus modis deteſtandos. At ſi quis tamē iudex reperiatur, qui illorum mores vtcunque ferens, cum illis manere velit, largiſſima huic in annum ſtipendia numerantur. Sunt enim qui mille ducatos annuè, ſunt qui plus, ſunt qui minus ſuo iudici exſoluant, idq́; pro eorū iudicio atq; arbitrio. Qui nobiliores videri volunt, pannum, vt dixi, nigrum in capite gerunt, cuius pars quædam totam faciem oculis tantùm exceptis tegit, eſtq́; hic eorum habitus quotidianus. Quoties autem cibum in os ingerunt, pannum auferūt, ac mox ſingulis morſibus retegunt: huiusq́; talem afferunt rationem: Quemadmodum, inquiūt, indecorum eſt, ſi quis cibum euomat, aut ex ore in terram deijciat, ita nec honeſtum videri poterit, aperto ore cibum ſumere. Huius populi fœminæ craſſiores ſunt atque carnoſæ, cæterùm non vſqueadeo albæ. Maxima illis pinguedinis portio circa pectus ac mamillas, ſed ea parte quam cingulum premit, graciliores ſunt. Ciuilitatem ſummè colunt, cùm inter loquendum, tum & in porrigēdis manibus: patiuntur & interdum ſe oſculo excipi, verùm ſi quis propius accedere conetur, vitę periculo ſeſe exponit. Eā nāq; ob cauſam multos ſe mutuò indies interficere videas, idq́; beluino prorſus more, nulla adhibita hac in re miſericordia. Videnturq́; hac in parte plus ſapere, quàm noſtratium plerique, cùm nec caprarū mariti ſe effici vllo modo velint. Maius ſemper illis fuit liberalitatis ſtudium,

dium,

dium, quàm quis facilè exprimere queat. Quãdo vtcunque licet per eius loci ſiccitatem aliam incedere viam, nemo eſt qui per eorum caſtra vel tentoria tranſitum ſibi quærat, neque illi etiam communem illam adire viam volunt. Et ſi qua populi frequentia illorum deſerta tranſire velit, tenentur huius populi principi quiddam perſoluere cenſus, nempe pro cuiuſlibet cameli ſarcina pannicellum, (vt vocãt) quod noſtra moneta ducato æquiualere dicitur. Memini me quodam die cum quibuſdam mercatorib. in eam planiciem deſcẽdiſſe, quæ Araoan illis nũcupari ſolet, nosq; illic Zanagæ principẽ inueniſſe obuium, qui debitum ſibi tributũ exegit, pòſt, vniuerſam illam mercatorum multitudinem rogauit, vt ſua ſecũ adire caſtra velit, illicq; conquieſcendi gratia in triduum aut quadriduum manere. At quia illius caſtra nimium erãt à via noſtra ſemota, fuiſſetq; diutius nobis ac voluiſſemus errandum, conſultius ducentes rectam ſemper ſeruare ſemitam, gratias egimus illius humanitati maximas. Verùm ille cùm nec precibus finẽ imponeret, iuſſit camelos recta præcedere, mercatores autem ſecũ manere voluit, ac tandem in ſuo hoſpitio magnificè excepit. Quò vbi deuentum eſt, mox bonus ille vir multos iubet mactare omnium generum camelos ac ſtrutiones, quos in itinere illo venatꝰ fuerat. Nos verò, ne cameli mactarentur aſſiduè rogabamus, illud & præterea affirmantes, nos nõ præſentibus aliis huiuſmodi animantium carnibus veſci ſolitos. Hîc ille reſponſum dedit, nõ ciuiliter ſe facturum, ſi tam magnificis ac nunq̃

antea visis hospitib. parua tantùm animalia prę-
ponat. Quare nobis quæ in promptu erãt, eden-
da fuerunt. Maximam hîc vidisses carnium assa-
rum ac elixarum copiam: strutiones assi vasis vi-
mineis variis herbis multoq; conditi aromate ap
ponebãtur. Panis ex millio ac panico confectus,
subtilissimi ac gratissimi erat saporis: tandem &
dactylorum luxuriem, vasaq; lacte referta affere
bant. Quin & insignis ille princeps, quò nos sibi
gratissimos hospites re ipsa comprobaret, nostro
conuiuio, vnà cum omnibus suæ regiæ aulicis, in
teresse voluit: nos tamẽ separatim prandebamus.
Tum & religiosos quosdam doctissimosq; viros
nostro conuiuio accersi iussit, neque panem toto
eo tempore quo apud illum epulabamur illorum
quisquam tangebat, sed solis carnibus ac lacte ve-
scebantur. Quamobrẽ nobis plus satis attonitis,
humanioribus occurrit princeps ille verbis, seq;
omnes iis locis natos affirmat, vbi nulla frumẽti
species nasceretur: esse tamen semper magnã pe-
nes se frumentorum vim, vt esset quo exteri ex-
cipiantur. Proinde nos bono esse animo ac secu
ro hortatus est, se autem iis duntaxat vesciturũ
quæ id solum ferebat: illud insuper addens, die-
bus pascæ atque aliis quibusdam quibus sacrifi-
cabatur, panẽ apud illos in vsu remansisse. Hunc
in modum apud illum totũ biduum moras tra-
ximus, quo dictu incredibile quàm opulentis ac
miris nos exceperint modis. Tertio aũt die nobis
discedere volentibus, princeps ad eum vsque lo-
cum comitatur, vbi præcedentem illam turbam
consequuti sumus. Illud autem vel sanctissimę
affir

affirmare auſim,nos decies plus apud principem conſumpſiſſe,quàm antea tributi exſolueramus. Illud hoc loco ſubnectere libuit, vt quàm ſit ea gens humana atque liberalis,vtcunque docerem. Neque princeps ille noſtrum,neque nos principis poteramus intelligere idioma, ſed quicquid dicebatur aut reſpódebatur,interprete id fiebat. Quod iam de vno hoc populo diximus,de reliquis quatuor intelligendum eſt, qui per cætera Numidiæ deſerta diſperguntur.

¶ *Arabum qui Africam incolunt mores atque ritus.*

QVemadmodũ Arabum variæ ſunt manſiones atq; ſitus,ſic & aliam habent atq; aliam viuendi normam. Qui inter Numidiam atq; Libyam habitant,vitam agunt miſerrimam atq; calamitoſam,multumq́; hac in re ab iis differunt Africanis, quos Libyam habere iamiam diximus.Sunt tamen illis longè animoſiores:mercaturã camelorum apud Nigritas exercent,eſtq́; illis copioſus admodum equorũ grex, quos in Europa vulgò Barbaros appellitant.Illis venatio admodum placet, ceruos, onagros, ſtrutiones,atq; id generis animalia inſectantur.Neq; id interim omittendum,maiorem Arabum partem qui Numidiam inhabitant,maximã habere in deſcribendis verſibus lepôrem atque elegantiam,quibus ſuos quiſque amores,venatus,prælia,resque præclarè geſtas decantare ſolet, idq́; fit rithmis ad Italorum ferè morem compoſitis.Liberalitatis cùm ſint amantiſſimi, nullum per facultates eius ſpecimẽ ædere licet,quotidie enim

ſupra modum innumeris vexantur incómodis. Hi omnino ad Numidarũ veſtiuntur vſum, niſi quòd eorum mulieres nonnihil à Numidiæ fœminis varient. Quæ iam illi habent deſerta, olim ab Africanis occupari ſunt ſolita: ſed cùm eorum exercitus eam Africę regionem inuaſit, Numidis bello pulſis, ſibi Arabes hi ea deſerta ſeruarunt quæ dactylorũ ſolo adiacet: Numidæ verò, tum id deſerti inhabitare cœperũt, quod Nigritarum regioni vicinum eſt. Qui intra Africæ fines inhabitant Arabes, inter Atlantem ac mare mediterraneum, iam antea nominatis ditiores atque copioſiores habẽtur, cùm veſtibus ſumptuoſioribus, tum & equorum pabulo, ac tentoriorum amplitudine atque magnificentia. Horum equi multò habitiores ſunt, at non vſq; adeò veloces, ac illi quos iam dictum deſertum alit. Agriculturam exercent, prouenitq́ue illis copioſus admodum grani cumulus. Pecorum atque armentorum innumerus illis ferè grex eſt, quare non vno loco habitare poſſunt, non enim omnibus paſcua ſufficerent. Aliquantulo barbariores ac viliores iis ſunt, qui in deſertis degunt, quanuis aliquam habeant liberalitatis portionem: eſtq́ue illorum quędam pars (nempe qui Feſſæ habitant) Feſſæ Regi ſubiecta. Qui in Marocco atq; Ducala morãtur, longo temporis interuallo liberi fuerunt ab omni grauedine ac tributo: ſed cùm primùm Luſitanię Rex Azafitis atque Azemoribus imperare cœpit, inter eos ſubortæ lites bellaq́ue ciuilia. Quamobrem cùm à Feſſæ, tum à Luſitaniæ rege, maximaq́; illius anni rerum omnium

ino-

inopia ac caritate domiti, ad id miseriæ redacti sunt, vt etiam vltro se Lusitanis mancipia obtulerunt, & se cuilibet astrinxerunt, qui Saguntinā illorum famem sedare volebat: hoc pacto eorum vix quisquam in Ducala remansit. Porrò illi qui in desertis Telensino atque Tuneto confinibus morantur, omnes ferè nobiles atque magnates dici possent. Horum enim principes maximum quotannis à Rege prouentum recipiunt, quem postea inter suos quisque ciues distribuunt, ne quid discordiarū obrepat: hac arte omnis procul dissentio pellitur, seruaturque pax inter ciues integra. Mira illis venustas cùm in componendis tentoriis tum in equis educandis. Solent æstiuo quoque tempore Tuneti quędam loca viciniora inuisere, vt sibi quisq; abunde prouideat, hic panes, arma, ac quicquid vsui futurum arbitrantur, auferunt: atq; hoc modo deserta repetentes, tota illic latitant hyeme. Veris temporibus se venationi dedunt, nullaque reperiri potest fera, quæ non ab his insidietur. Aliâs me eorum tentoria inuisisse memini, nec id meo quidem incómodo, vbi & maiorem panni, æris, ferri atq; aurichalci copiam inueni, quàm quis apud ditissimos quarundam vrbium ciues se inuenturū credat. Non tamen illis fidendum est, sunt enim vbi locus datur, fures admodum peritissimi: etsi nonnihil ciuilitatis præ se ferre videantur. Poësis summè ab his amplectitur, versus describūt elegantissimos, quum eorum lingua nunc sit castigatissima atq; ornatissima. Si quis alicuius momenti poëta inter eos reperiatur, hic ab illius regionis magna-

tibus summo excipitur honore atq; munificentia, nec quenq̃ facilè credere puto, quantus insit illorum carminibus lepor atq; venustas. Horum mulieres ad illius loci modum ornatissimo vtuntur vestitu, linea circunferunt indusia nigra manicis latissimis, insuper & eiusdẽ coloris, aut cæruleum aliquando gestant linteamẽ, sic vt argenteum quoddam spinter affabrè admodum confectum, linteaminis angulos in humeris connectat. Annulos ex auribus suspensos habent, qui ferè ex argento fabricãtur: quin & digitos quoq; multis solent onerare annulis. solent itẽ & crura atq; calcanea fasciolis & annulis Afrorum more circundare. Facies illis panniculis quibusdam cooperitur, qui ad oculi locum foramen habent quo ceu perspicillo quodam vtuntur. Quòd si quisquam illis occurrit obuiam, cõtinuò faciem abscondunt, ac mutæ prætereunt, nisi forsan is ex cognatione sit aut consanguineus, nam inter hos habẽt semper faciem apertam, nullusq́; tunc est iam dicti panniculi vsus. Si quando est illis aliquò migrandum (quod sæpenumero fit) fœminas camelis vimineis quibusdam sellis ad id apprimè compositis (cistulas esse dicas) imponunt, neq; latiores sunt, quàm quæ soli fœminæ sufficere possint. Quum ad bellum proficiscuntur, suam quisque vxorem comitem ducit, quæ maritũ consoletur atque timorem excutiat. Solent innuptæ omnes ferè puellæ, fuco quodam faciem, pectus, brachia, manus ac digitos depingere: quæ res apud illas honestissima videtur. Manauit autem id moris ab Arabibus illis quos Afri

canos

canos antea nominauimus, cùm primùm eam inhabitare regionem cœperunt: nunquam enim antea fuco vſæ fuerãt aut colore aliquo aſcititio. Quæ Barbariam incolunt mulieres, nullum habent fuci fictive coloris vſum, natiuo tantùm colore contentæ, nihil præterea aſciſcunt. Conficiunt tamen aliquando ex gallę fumo atq; croco quendã colorem quo dimidia illis genarũ pars, orbiculari figura ad vnius aurei magnitudinem depingitur. Inter ſupercilia quendam triangulũ deſcribunt, ſimiliter mento neſcio quid appingitur, quod oliuæ folium non diſſimile videtur. quædam etiam tota depingunt ſupercilia: eſtq; hic mos à poëtis Arabicis, atq; ab illius regionis nobilibus ſummo loco habitus. At non vltra biduum aut triduum ita ornatę incedunt: quandiu enim adhuc iam dicti videntur colores, nulli amicorum, præterquam filiis aut marito videri poſſunt, quòd ea res ad libidinẽ plus ſatis allicere videatur, dum hoc modo multò formoſiores atque elegantiores ſe effectas arbitrentur.

¶ *Arabum qui inter* Barbariam *& Ægyptum deſerta tenent, viuendi modus.*

HOrum vita miſeriis atque calamitatibus abundat: ſunt enim ea quæ inhabitant loca ſterilia atque aſpera. Eſt illis camelorum atque pecudum ſic ſatis copioſus numerus: verùm quoniam tanta eſt pabuli inopia, non admodum feliciter ſuccedere queunt. Neque ſi totam illam regionẽ peragraueris, vix vllum ſerendis frugibus aptum locum inuenias. Quòd ſi quæ reperiantur in eo deſerto tuguriola, aut qui

agri-

agriculturam exercere conentur,id tam cum exiguo fit frugum fœnore,vt nihil ſupra,niſi quòd dactyli aliquantò illis vberius proueniant. Camelos ac reliquas pecudes frugibus atq; dactylis commutant:ſicq; miſeris illis agricolis vtcunque labores penſantur:ſed quid hoc famelicę illi multitudini ſatiſfacere poſſet? Eam ergo ob cauſam multos indies inuenias horum filios apud Siculos, qui pignore illic relinquuntur. Si quando enim nihil ad manus eſt, quòd frumento cômutetur,filiis obſidibus de pecunia cauendum eſt. Tum ſi non ſtatim ad præſcriptum numeretur diem,pueros ſibi mancipiorum loco ſeruât.Quo die elapſo, ſi quis parens ſuum redimere filium velit, ter aut quater debitam ſummam exſoluat oportet:quò fit vt nulli reperiantur neque furtis neque rapinis intentiores. Si quiſquâ extraneus in illorum manus incidat,rebus omnibus exutus mox ab his in Siciliam deuehitur,atque illic aut venditur aut frugibus commutatur. Neque putem ab hinc centum annis aliquam mercatorum ſocietatem ea maritima loca introgredi auſam, quibus iam dictorum deſertum cingitur. Quum fortè ob mercaturam,aut aliud quiduis ſerij,eſt prætereundum,illorum regio ad quingenta aut cò plus miliaria deuitatur. Memini me quondam,quò tutior eſſet tranſitus,minuſque ab his periculi immineret,quibuſdam mercatorib. adiunctum fuiſſe, tribuſq; nauibus illos præternauigaſſe. Cumq; ab his videremur, mox ad littus accurrunt, ac indicio neſcio quo ſignificant ſe velle nobiſcum inire mercaturam, quam nobis

maxi

maximè profuturam pollicebantur. Sed quia nõ adeò fidem illis habebamus, nullus nauem exire audebat, quin prius quoſdam nobis obſides tradidiſſent. Quod vbi præſtitiſſent, ab his aliquot eunuchos bonamq́ue butyri copiam emimus. Ac mox ſolutis anchoris inde fugã occepimus, metuentes ne à Siculis ac Rhodienſib. piratis obruti, non bonis modò, ſed & libertate ſpoliaremur. Sunt ergo hi rudes admodum, ſqualidi, pannoſi, macilenti, fame fracti, deos omnes perpetuò illis infenſos dicas, à quibus tot quotidie plagis afficiuntur.

¶ *Soaua, hoc eſt, qui pecudum atque armentorum curam gerunt, quiq́ue cùm Africani ſint, mores tamen Arabum imitantur.*

MVltos admodum inter Afros reperias, qui nihil aliud quàm paſtores agunt, habitantq́ue ad montis Atlantis initium, atque variè in illo monte diſperguntur. Semper aut Regi illius regionis, aut Arabibus tributa exſoluere coguntur, iis tantummodo demptis, qui Temeſnam incolunt, ſunt enim liberi atque potentiſſimi. Idioma habent cum cæteris Africę populis commune, niſi quòd illi qui cum Vrbis (hæc ciuitas Tuneto vicina eſt) incolis verſantur, Arabicè loquuntur. Eſt & quidam præterea populus, qui id ſolum occupat, quod regionem dactyliferam à Tuneto dirimit. Solent hi ſæpenumero in regem mouere arma, vt annis his iam proximè elapſis videre licuit, quibus dicti regis filius cùm à Conſtantina ad hos proficiſceretur, quò debitum ſibi cenſum exigeret, infœliciter

citer

citer admodum pugnauit. Mox enim vbi de regij filij aduentu certiores facti ſunt, cum duobus equitum millibus obuiam eunt, ac tandem nihil tale cogitantem bello ſuperant atque interficiunt, omnemq́ue quam ſecum adduxerat ſupellectilem ſecum abducunt. Id autem accidit anno Hegiræ. 915. Ab eo tempore maximi fuerũt apud omnes nominis. Multi etiam qui ſub Tuneti rege erant, à rege ad hos deſciuerunt, adeò vt horum princeps tantus euaſit, vt non habeat in tota Africa, qui cũ eo vllo conferri modo poſſit.

¶ *Priſcorum Afrorum fides atque religio.*

FVerunt Africani illi antiqui idololatriæ dediti, quemadmodum & in hunc diem adhuc ſunt Perſæ, qui alij ſolem alij ignẽ ceu Deos colunt. Habuerunt iam dicti Africani magnifica atque ampliſſima templa, cùm in Solis, tum in ignis honorẽ exſtructa. In his noctes atque dies accenſus fouebatur ignis, accurateq́ue cauebatur, ne quid extingueretur, vti & apud Veſtales Romanas factitatum legimus: quæ omnia fuſius atq; copioſius videre licebit apud Perſarum ac Africanorum Chronographos. Qui Numidiam & qui Libyam incolebant Africani, planetam quendam quiſque adorabat, cui & ſacrificia atq; vota fiebant. Quidam ex illis quos antea Nigri vocabulo notauimus, Guighimo, hoc eſt Cœli Dominum venerabantur, fuitq; illis ſanior hæc mens, non à propheta quodam aut doctore, ſed quaſi diuinitus introducta. Inde Iudaicam tandem ſibi aſſumpſerunt legem, in qua & multis annis ſtetiſſe dicuntur. Poſtea & Chriſtia

næ fidei aſſertores, in ea tempora Chriſtiani remanſerunt, quibus ſuborta Mahumetanorũ ſuperſtitio eſt, quod euenit anno Hegiræ. 208. Eo tempore quidam ex Mahumetis diſcipulis apud hos tanta facundia, tantáque linguæ fallacia habuere conciones, vt infirmos adhuc animos in ſuam pertraxerunt ſententiam, adeò quòd omnia illa Nigritarum regna quæ Libyæ adiacent, Mahumetis ſibi fidem aſſumpſerint: vixque vlla illic reperiri poterit regio, quæ Chriſtianos in hunc vſq; diem habeat. Qui tum aut Iudæi, aut Chriſtiani, aut Afri inueniebantur, ſtatim interfecti ſunt atq; omnino deleti. Illi verò qui mari Oceano viciniores ſunt, idololatriæ cum primis incumbunt omnes. Maxima his fuit eſtque & in hunc vſq; diem cum Luſitanis conſuetudo. Barbariæ incolæ in permultis annis idolorum cultores remanſerunt, verùm annis ante natum Mahumetem plus minus ducentis & quinquaginta, fidem Chriſtianam aſſumpſiſſe dicuntur: id eam ob cauſſam factum putant, quòd ea pars quę Tunetum atq; Tripolitanum continet regnũ, olim duces habuit Apulienſes ac Siculos, Cæſariæ verò & Mauritaniæ tractus, Gothis paruiſſe creditur. Quo etiã tempore permulti Chriſtiani Gothorum furorem atque rabiem fugientes, dulcia liquerunt Italiæ arua, & ad ea loca tandem venerunt, quę Carthagini viciniora ſunt: vbi poſtquã aliquandiu ſedes fixiſſent, eius regionis dominiũ ſibi vſurpauere. Qui tamen Barbariam inhabitabant Chriſtiani, nihil Romanæ eccleſiæ ritus curantes, illorum viuendi formam atque religionem

nem ſequebantur,qui Arriani dicti erant: in horum numero fuit eximiæ ille pietatis atque eruditionis vir Diuus Auguſtinus. Cùm ergo Arabes ad ſibi ſubigendã Barbariam veniſſent,Chriſtianos iam adiacẽtis regionis principes effectos inuenerũt,quare & acriter vtrinque pugnatum, victoria tamen tandem penes Arabes remanſiſſe dicunt. Arriani ergo rebus omnibus atque domi nio deſtituti,partim Italiam,partim Hiſpaniam adierunt. Poſt Mahumetem mortuum annis circiter ducentis, tota ferè Barbaria Mahumetis fidem atque normam aſſumpſit. Poſtea verò frequentioribus inter hos diſſidiis obortis, Mahumetis fide neglecta,omnes eius ſacerdotes atque regionis duces necauere. Quæ res mox vbi ad Põtifices deueniſſet,copioſo admodum exercitu in rebellãtes Barbaros,id eſt in eos qui à Bagadedæ Pontifice defecerãt,atrociter animaduerſum eſt. Ex eo tempore iactũ eſt Mahumeticæ legis pernicioſiſſimum fundamentũ,remanſerunt tamen & in hunc vſque diem multæ inter eos hæreſes. De Mahumeticæ fidei aſſertoribus,déque religionis inter Afros atque Aſiaticos diſcrimine,latius deo fauente alio volumine ſcribemus,hęc hoc loco annotaſſe lectori modò ſatiſfaciat.

¶*Literæ atque Characteres Afrorum.*

QVI Arabum res geſtas atq; hiſtorias deſcribunt, in ea omnes ſtant ſententia, vt Africanos literis tantùm Latinis vſos fuiſſe credant. Idque quoque firmiſſimè ſcribunt, Arabes cùm Africam, ac potiſſimum Barbariam (quę Africanorum ſedes erat) inuaderent, nullas ibi

ibi literas præter Latinas inueniſſe. Neq; negant Afros peculiarem quendam atque proprium ſermonem, ſed eaſdem prorſus habere literas, quas in Europa Tuſci, conſtanter affirmant. Nullam habent Arabes de rebus Africanis hiſtoriam, quæ non prius fuerit Latinè deſcripta. Autores habent antiquos quoſdam, qui partim Arrianorum temporibus ſcripſerunt, partim etiam qui ante ea tempora fuerunt, quorum omnium nomina memoriæ exciderunt. Illorum autē volumina permultos continere libros credibile eſt: cùm enim horum interpretes nobis quid perſuadere vellent, id ſeptuageſimo haberi libro ex illis me audiſſe memini. Neq; in vertendis iam dictis voluminibus, autoris ordinē per omnia ſunt ſecuti, ſed ſumpta cuiuſdā Principis hiſtoria, tempora illa cum Perſarum Regum aut Aſſiriorum, aut Chaldeorum, aut Iſraëlitarum temporibus connexa maluerunt. Eo autem tempore quo (vt iam dictum eſt) à Bagadeda Pontifice deficientes rerum in Africa potirentur, omnes Afrorum libros igni committi iuſſerunt. Sic enim perſuaſum habebant, quandiu penes Africæ incolas eſſet aliqua naturalis ſcientiæ aut bonarum diſciplinarum cognitio, fore vt ſuperbia eos indies ad tumultū atq; ad Mahumeticæ legis contemptum magis ac magis prouocaret. Contrà, non deſunt apud nos hiſtoriographi, qui Africanos proprias habuiſſe literas dicāt, verùm ab eo tempore quo Itali primùm Barbariam inhabitare, quóque Chriſtiani ex Italia Gothorum fugientes impetum, has ſibi prouincias ſubigere

cœ-

cœperũt, ſublatas eſſe atque deletas. Victos enim victorum ritum atque characteres aſſumere debere quis neget? Nónne idem & Perſis dum adhuc Arabum ſtaret imperium accidiſſe legitur? Certiſſimũ conſtat hos quoque literas quas tum ſibi peculiares habuêre, amiſiſſe: omneſque illorum libros Pontificum, Mahumetanorum iuſſu igne conſumptos, ne quid rerum phiſicarum cognitio aut idolorum leges, Mahumeticæ detraherent dignitati. Idem & Barbaris eueniſſe antea indicauimus, cùm Romanos atque Gothos eam ſibi terram vſurpaſſe ſcripſimus: quod hoc loco lectori ſufficere videtur. Certiſſimum eſt atque compertum, omnes Barbariæ tam maritimas q̃ non maritimas ciuitates, Latinis tantùm vti characteribus, cùm aut epitaphia, aut aliud quippiã poſteritati committere volunt. Quæ omnia tam mihi perſuaſerunt argumenta, vt Africanos ſuas habuiſſe literarum notas proprias crediderim, quibus & ſuas deſcripſiſſe res geſtas non dubitauerim. Veriſimile enim eſt, Romanos cùm eam occupaſſent ꝓuinciam, omnes eorum literas (vt ſemper fieri ſolet) atque memoriam abſtuliſſe, ſuaſque literas intuliſſe, vt ſola Romani populi illic ſtaret memoria atque dignitas: quod & conatos fuiſſe Gothos in Romana ædificia, item & Arabes in Perſarum monuméta, omnibus abundè notum eſt. Id quoq; à Turcis quotidie factitatum videmus, qui vbi Chriſtianis locum aliquem ademerunt, mox diuorum omnium imagines inde eiiciũt. Et vt hæc omnia omittamus, num obſecro noſtris hiſce temporibus Romæ

quotidie accidere videmus, vt ædificia quãtumuis magnifica atque ſumptuoſa, ob prænaturam mortem vnius Pontificis imperfecta, à ſuccedente fonditus extirpari, atque propter nouitatem neſcio quam deſtrui? num ſtatim nouus ille Pontifex præcedentis deleri arma, & ſua inſculpi iubet? aut certè ſi minus arrogans videri velit, relictis prioris monumẽtis, ſua multò ſumptuoſiora atque eminentiora erecta curat? Non igitur mirum, ſi Africanis longus ille rerum ſucceſſus literas ademit. De .900. illis annis, quibus Afri Arabum vſi ſunt literis, Ibnu Rachich Africanarũ rerum ſcriptor diligentiſſimus, ſuo Chronicorũ libro copioſiſſimè diſſerit, fuerit ne Afris peculiaris ſcribendi modus nec ne. Cõcludit aũt tandem partem affirmatiuã: nam ſi quis, inquit, id neget, & eos proprium habuiſſe idioma neget neceſſe eſt. Nam fieri nequit, vt aliquis populus habeat proprium loquẽdi modum, literis autem vtatur ab aliis mutuatis, atque à ſuo idiomate prorſus alienis.

¶ *Africæ ſitus.*

QVemadmodũ Africæ quatuor ſunt partes, ita non vnus eſt eius ſitus. Ea pars quæ mare Mediterraneum ſpectat, hoc eſt, à ſtricto Zibeltar ad confinia vſque Ægypto loca, montibus occupata eſt. Ad Meridiem quibuſdam locis ad centum circiter miliaria diſtenditur, quibuſdam locis latior ac quibuſdam ſtrictior. Ab his montibus vſque ad Atlantem planiciem habent ſpacioſam, & quoſdam item colliculos. Maxima eſt huic regioni fontium copia,

qui in vnum tandem confluentes, riuulos reddunt perſpicuos, viſuq; amœniſſimos. Inter iam dictos montes & planiciem ſitus eſt mons Atlas, qui à mari Oceano ex Occidente oritur, extenditq; ſeſe Orientē verſus ad confinia Ægypti loca. Ab Atlante ea videtur Numidiæ regio, quæ dactylos producit, omni ex parte propemodum arenoſa. Inter Numidiam & regionem Nigritarum, Libyæ deſertū eſt arenoſum, quod & multos continet montes, verùm nō illac mercatores iter faciunt, cùm facilius atque multò tutius per alias ꝓficiſci licet. A Libyæ deſerto initium habet Nigritarum regio, cuius omnia loca ſunt arenoſa, præter ea quæ flumini Nigro cōfinia ſunt, item & agri omnes qui fluuio aliquo aut flumine alluuntur.

¶ *Africæ loca fera atque niuoſa.*

OMnis Barbariæ tractus, atque qui in ea reperiuntur montes, frigiditatis maiorem habent portionem quàm caloris, vix enim vlla illis pertranſit aura, quæ non niuem ſecum adferat. His omnibus montibus fruges proueniunt atque fructus, at non frumenti vſq; magna copia. Horum incolæ maxima anni parte pane veſcūtur hordeaceo. Qui ex illis montibus ſcaturiunt fontes, natiui ſoli ſaporem præ ſe ferunt, turbidiores ſunt, iiſq; præſertim locis, qui Mauritaniæ confines ſunt. Sunt & iam dicti montes nemoroſi atque excelſis admodum arboribus conſiti, omnium generum animalibus feraciſſimi. At colles atque planicies quæ inter iam dictos montes & Atlanta reperiuntur, multò pręſtan-

ſtantiores frugumq́ue vbertate fœliciores ſunt. Vndique fluuiis irrigantur ab Atlante manantibus,qui & tandem in mare Mediterraneũ prolabuntur.Rariora hîc reperiuntur nemora, eſtq́ue hæc multò fœcundior planicies, quàm ea quæ inter Atlantem & Oceanum inuenitur. vt ſunt regiones Marocci,Duccalæ,Tedles,Temeſnes,Aſgaræ,& id ſolum quod ad Zibeltaram vſque diſtenditur. Mons Atlas & frigidiſſimus eſt & ſterilis,minimam fert frugum portionem,omniq́; ex parte nemoroſus,omnia ferè totius Africę flumina procreat.Fontes huius mõtis ſummo æſtu frigidiſſimi, adeò vt ſi quis manum aliquandiu huic aquæ immerſam teneret,nulli dubiũ quin eam prorſus perderet. Non tamen vbique æquè magna eſt frigiditas:quædã enim loca adeò temperata,vt commodiſſimè inhabitare liceat:quin & bona horum pars incolas habet, vti ſecunda huius libri parte copioſius dicetur.Quæ habitatoribus deſtituuntur loca,aut admodum frigida, vt ſunt ea quæ Mauritaniam ſpectãt: aut aſpera, qualia ſunt quæ Temeſnæ regioni ex aduerſo reſpondent. Æſtate quidem licet greges pecuſq́ue cogere,cæterùm hyeme nullo modo. Mox enim ſimul cum niue tam incrudeſcit Boreas, vt omnes pecudes quæ in paſcuis inueniuntur,nec nõ & bonam hominum partem interficiat: quare temporibus illis quiſque ſibi aliquò proficiſcẽs, iter inter Mauritaniam atq; Numidiam deligit. Qui dactylos è Numidia ad alias nationes deuehunt mercatores, ſolent ſe circa finem menſis Octobris itineri committere,& tamen ſæpenu-

merò tam ſubita niue opprimuntur, vt vix eorũ quiſquam ex tempeſtatũ periculis aufugere poſ ſit. Quũ enim noctu ningere incipit, mox ante exortum diem non currus modò ac homines, verùm etiam & arbores niue adeò obrutæ, vt ne harum quidem vel vllum veſtigium videre licet. Mortuorum tum demum corpora inueniuntur, cùm Solis acceſſu nix eſt liquefacta. Ego quoque bis Dei Opt. Max. beneficio maximũ aufugi periculum niuoſum, idq́; quopacto euenerit, ſi non moleſtum eſt, paucis accipite. Quodam die iam dicto menſe cum magna mercatorum frequẽtia ad montem Atlantem veneramus, vbi circa Solis occaſum frigidiſſima quadam niuoſaq́; grandine ſalutabamur. Hîc ego vndecim aut duodecim equitum copiam (Arabes putabam eſſe) inueni, qui currus deſerere atque ſecum ire hortati, bonum ſecurumq́ue hoſpitium polliciti ſunt. Ego ne inciuilis viderer, non audebam commode recuſare, & tamen ab his metuebam mihi, ne quid mali inferrent. Quamobrẽ de relinquenda quadam aureorum ſumma, quæ tum penes me erat, cogitare cœpi. At quoniam iam omnes ad equitatum accincti nihil ocij condendi nummos ab his mihi dabatur, finxi me debere exonerare aluum. Inde me paululum ab illis ſubduco, ac ſub arbore quadam, quam ſedulò quodam noto indicio, pecunias inter ſaxa atq; arborem recondo. Poſtea in mediam vſque noctem taciti equitauimus. Tum horum vni ſatis diu expectatũ for taſſe videbatur, id demum prodere incipit, quod in animo erat. Rogat num quid nummorum pe

nes

nes me habeam. Hîc ego, me meas pecunias cuidam ex illis commisisse dico, qui currus comitabantur, nihilque prorsus ad manus esse. Id verò quoniam nõ satis illis persuaserat, vestes omnes exuere iubent, nulla interim habita frigoris ratione. Cùm nec tum quidem quicq̃ pecuniarum reperire potuerunt, ridendo atque iocando fingunt id eam ob caussam factum, vt viderẽt, num fortis essem, & num possem frigus atque tempestatum sæuitiam ferre. Deinde quantum potuimus in ea cùm obscurę noctis tum temporis iniuria atq; incommoditate viam equitando consequuti sumus, ac tandem multarum ouium balatu percepto, nos non procul ab hominum conuentu abesse intelleximus. Quare è vestigio illac nobis equitatio dirigebatur: equos cùm per densum nemus tum per altissimas rupes diducere maximo iterũ cum vitæ periculo cœpimus. Ac tandem post multos labores in quodã antro pastores inuenimus: qui postquam oues omnes nõ sine magno negocio introduxissent, luculentum sibi construxerãt focum, quem & assiduè ob frigus ambiebant. Qui vbi nos Arabes esse intellexissent, primo exterriti ac veriti ne quid sibi mali à nobis inferretur, postremo aurę sęuitia persuasi ac paulò securiores redditi, hospitalitatẽ produnt erga nos maximam. Panem, carnes atq; caseum nobis apponunt, quibus statim ac cœnam absoluissemus, quisque se ad ignem somno dedit. Ingens adhuc omnes frigus habebat, meque pręsertim, qui maximo cum tremore paulò antea vestibus omnibus fuerã exutus. Sic totum biduum

apud hos remansimus: nam non antea propter cōtinuas niues exitus patebat. Tertio autem die vbi iam niuem nō amplius cadere vident, summo labore eas quas prō antri ostio niues habebant, amouere occipiunt. Quo peracto, nos eò diducūt vbi equos nostros optime de fœno prouisos reperimus, idq́; in alio quodam erat antro. Postquam iam equis insedimus, pastores nobis ad aliquot passus comitantur, viam monstrant, qua non vsque adeò altam esse niuem sciebant, equorum tamen adhuc pectora contingebat. Eo die vsi sumus cœlo sereno, sol ferè totam præcedentis diei frigiditatem abstulit. Tandem quoddam rus ingressi quod Fessæ vicinum erat, intelleximus prætereuntes currus niuium ruina oppressos. Tum Arabes, cùm viderent nihil spei superesse, quæ actorum laborum pensationem aliquam polliceri videretur (currus enim à latronū atque prædonum insultu securos seruarant) Iudæum quendam, qui in nostro erat numero (hic magnam propter niues dactylorū copiam amiserat) captiuum in eorum tentoria abducunt, eo animo, vt tam diu detineretur, quoad pro omnibus satisfecisset. Mihi verò equum ademerunt, ac ventis atque fortunæ cómendarunt. Inde mulo quodā vectus, tertio die Fessam appuli, quo iam triste nuncium allatum inueni de amissis inter niues mercibus atq; mercatoribus. Quin & me quoque cum cæteris oppressum opinati fuerāt, verùm aliter fati visum est benignitati. Nunc finita rerum mearū prolixa enumeratione, ad id redeamus vnde digressi sumus. Vltra Atlantem

reperiuntur quædam loca calida simul atq; arida, quę paucis admodum, iisdemque ex Atlante manantibus fluuiis irrigantur, quorum nõnulli ad Libyæ deserta deriuantes, in arena disperguntur, quidam lacum tandem efficiunt. Neq; multos hîc reperias frugibus serendis aptos agros, & si dactylorum maximam habeant copiam. Inueniuntur & hîc aliæ quædam arbores fructiferæ, verùm adeò raræ, vt nihil ferè inde detrahere liceat. Habes & in iis Numidiæ locis quæ Libyæ confinia sunt, asperos quosdam arboribusq; nudos montes, ad cuius radices spinosæ quædam atq; infrugiferæ proueniunt arbusculæ. Nullos inter hos montes riuos aut fontes inuenias, nullamque prorsus aquam, nisi puteis quibusdam illius regionis incolis ferè incognitis. Habet & Numidia infinitam scorpionum atq; serpentũ copiam, quorũ morsibus venenosis multi quotannis interfecti inueniũtur. Est & Libya regio deserta planè, arida atque arenosa, quæ nec fontes, nec riuos, nec vllam habet aquã, præter eam quæ salsa vt plurimũ rarioribus quibusdam con tinetur puteis. Adde quòd sex interdum aut septem dierum itinere ne gutta quidem aquæ inueniatur, nisi à mercatorib. vtribus camelis impositis fuerit illis aduecta, quod iis præsertim locis euenit, quâ è regno Fessę Tombutum, item quâ à Telensino Agadim itur. Est & periculosa satis profectio, quæ à recentioribus per Libyæ deserta Fessa Chairam iter facientibus, nuper est inuenta, nisi quòd maximus illic reperiatur lacus, cuius accolæ sunt Sinitæ & Gorranitæ. Ex

autem via quæ è Feſſa Tombutum ducit,quoſdam habet puteos aut camelorum pellibus aut oſſibus circunſeptos. Neq; paruo mercatorum vitæ periculo illac æſtate tranſitur:tum enim ſæpiſſimè euenire aiunt,vt Auſtro incrudeſcente, putei omnes arena ſuffocentur.Mercatores verò cùm nec puteos ipſos,nec indicium aliquod puteorum reperire queant, extrema intereant ſiti oportet: horumq; corpora poſtea hic atque illic Sole ac æſtu toſta offenduntur. Vnum hac in re idq́ue inauditum prorſus illis remedium : cùm enim tam ingenti diſcruciantur ſiti,vnum è camelis mactāt,e cuius inteſtinis aquam premūt, hanc potant, hanc circunferunt,donec aut puteum quendam inueniunt, aut certè nimia ſiti animam exſpirent. In eo deſerto quod Azaoad illis nuncupatur, duo adhuc extant monumēta marmore neſcio quo exſtructa, eſtq; epitaphiū marmori inſculptū, quod alterum ditiſſimum fuiſſe mercatorē,alterum verò mercium vectorē ſignificat. Ditiſſimum autem ab alio aquæ ciathum decem millibus ducatorum emiſſe,nec tamen potuiſſe aquam neque huic,neque illi ſufficere,quin vtrunque ſitis ingens ſuffocauerit. Continet & iam dictum deſertū multa omnium generū animalia,de quibus in quarta huius libri parte,vbi de Libya,deq́ue Africæ animalibus copioſior fiet enumeratio,ſumus dicturi.Plura ſcripturus eram de iis rebus quæ nobis obuenerunt, cùm per Libyæ deſerta Gualatā nobis iter erat. Interdū enim nobis impenſè ſitientib⁹,ne gutta quidem aquę reperiri poterat,partim quoniam dux

dux noſter iam à recta aberrarat via, partim q̃a hoſtes puteorum aquæductus atq; venas obſtru xerant. Adeò vt paululum illud quod inueneramus aquę, parcè admodū ſeruandum fuit, quęq́; vix ad quintū ſufficere potuiſſet diem, totis decem diebus ſufficere neceſſum erat. Verùm ſi omnia ſcriptis perſequi vellem, quę memoratu digniſſima ſunt, vix totus hic annus ſatis eſſe poſſet. Nigritarum regio calidiſſima eſt, habetq́ue humiditatis quoq; aliquam portionem, idq́ue propter Nigri fluuij continuam irrigationem. Omnes autē qui Nigro vicini ſunt agri, fœliciſſimi ſunt, pecorum frugumq́; feraciſſimi. Nullas hîc arbores pręterquā magnas quaſdam vidi, quæ fructum caſtaneæ ſimilem eundemq́; nonnihil amarum producunt, Goron eorum lingua appellitāt. Prouenit & in hiſce regionibus cocci, cucumeris, cœpæ, atq; id genus holerū maxima copia. Nullos neque Niger, neque Libya montes continent: crebrę vbique paludes & lacus inueniuntur, qui ex Nigri inundationib. remanſiſſe dicuntur. Neque deſunt huius regionis nemoribus elephantes, atque id genus animalium, de quibus & ſuo dicetur loco.

¶ *Quos habeat Africæ aër motus naturales, quidq́; inde producatur.*

PER totam ferè Barbariam medio Octobri tranſacto occipiunt imbres atq; frigus incrudeſcere. Decembri autem atq; Ianuario (quod vbique ferè accidit) frigus intentius aliquantulū percipitur, verùm hoc manè duntaxat, idq; adeò remiſſè vt nemo ignem magnoperè cu ret.

ret. Februarius hyemi bonam frigoris partẽ adimit, ſed inconſtans adeò, vt quinquies interdum aut ſexies vno die incidat auræ mutatio. Martio menſe ſummo impetu flant Boreas atq; Zephiri, efficiuntq́; vt totæ arbores floribus veſtiantur. Aprilis omnibus propemodum fructib. dat formam, ita vt Maij initium ac Aprilis exitus matura ſolent dare ceraſa. Medio Maio ficus ex arbore colligunt: medioq́; Iunio vuas quibuſdam locis maturas inuenire licet. Pira quoque chryſomelæ atque pruna Iunio atque Iulio menſibus ad maturitatem pertingunt. Autumni ficus Augusto maturi decerpuntur, nulla tamen maior ficuum atque malorum perſicorum copia, quàm in Septembri. Dimidio iam Auguſto peracto, vuas Sole deſiccari curant. Quòd ſi id in Septembri per cœli ſerenitatem perfici non poſſit, è relictis adhuc in palmite vuis, vinũ ſibi conficiunt atque muſtum, idq́ue præſertim in Rifa prouincia, vti & ſuo dicetur loco. Medio Octobris mel colligunt, item mala punica atque cotonea. Nouembri autem oliuas, non ſcalis, quemadmodum fit in Europa, ac manibus detrahũt, eò quòd tam excelſæ ſunt Mauritaniæ atq; Cæſariæ arbores, vt ad fructum ſcala quantumuis longa pertingere non poſſet. Quas autem Tuneti regnum oliuas cótinet, eiuſdem cum Europæ oliuis dicas eſſe altitudinis. Cùm ergo oliuas maturitatẽ pertigiſſe vident, arbores ipſas aſcendunt, ac procerioribus quibuſdã perticis ramos pulſitant, q̃uis autem id maximo arborum incõmodo fieri ſciant. Eſt interdum Africæ ſatis copioſus oliuæ

pro-

prouentus, interdum verò harum summa est penuria. Maiores hîc quædam oliuæ inueniuntur, quæ oleo cùm non adeò conducãt, maturæ illius regionis incolis eduntur. Nulla illis tanta anni intemperies, quin tres illos Veris menses semper temperatos habeant. Veris autem initium ad decimumquintum Februarij diem constituunt, finem verò decimo octauo Maij annumerãt: quo toto tempore aura illis ꝑpetuò gratissima. Quòd si à vigesimoquinto Aprilis vsque ad quintum Maij nulla illis obtingat pluuia, sinistri quippiã ominis exinde colligere volunt. Iam dicti verò temporis pluuialem aquam, aquam Naisan, hoc est, à Deo benedictam vocant. Plerique hanc vrceolis quibusdam inclusam, ceu rem sacram, religiosissimè seruant. Æstatem computant ad decimumsextum vsq; Augusti, quo tempore cœlo vtuntur calidissimo atque serenissimo. Nisi fortè Iulij atque Augusti temporibus pluuia incidat, quæ totum aërem velut infectum reddat, hinc statim pestilentissima illis febris oboritur, qua quisquis inficitur, ægrè aut nullo modo inde cõualescere datur. Autumnũ à decimaseptima Augusti, vsque in decimumsextũ Nouembris diem collocant: habentq; duobus illis mensibus, Augusto videlicet atque Septembri, æstum nõ tam ingentem. Id tamen tempus quod inter decimũ quintum Augusti ac decimumquintũ Septembris includitur, ab antiquis totius anni furnum appellitari cõsueuit, eò quòd ficus, mala cotonea, atque id generis fructus ad maturitatem perducere solet. A decimoquinto Nouembris die prin-

ci-

cipium hyemis numerant,quam in decimũquar tum Februarij diem protrahi volunt. Ad huius initium eam arare terram incipiunt,quæ in planicie eſt: in montibus verò,Octobri menſe agricultura exercent. Certiſſimùm ſibi Africani perſuaſum habent,annum quadraginta dies habere calidiſſimos,quos à duodecimo Iunii initium ſumere volunt: contraq; totidem & frigidiſſimos, quos à duodecimo Decembris die inchoare dicunt. Æquinoctia ad decimumſextum Martij,ſimiliter & ad decimumſextum Septemb. Solſtitia verò ad decimumſextum Iunij atque ad decimumſextum Decembris diem conſtituunt.
Hanc regulam accuratiſſimè ſeruãt,cùm in agricultura atq; nauigatione, tum & in planetarum domos atq; ſitus inueſtigando: hæcq; atque ſimilia ad ipſam rem cõducentia,mox pueris ab ipſis æui rudimentis edocta curant atque inſtillata.
Multi ſunt Africani ruſtici,qui cùm nunquã ne literas quidem norunt,diſertiſſimè tamen de rebus Aſtrologicis diſputant,rationibusq; validiſſimis argumenta comprobant. Quicquid hac in re cognitionis habent,id ad illos è Latinis manauit fontibus: menſes quoq; ad eum, quo Latini, appellant modum. Extat & penes hos ingens quoddam in tres diuiſum partes volumen,Theſaurum agriculturæ vocant. Hic iis temporibus è Latino in eorum linguam verſus eſt,cùm Manſor apud Granatas rerum potiretur. In hoc theſauro omnia reperiuntur,quæ ad agrorum culturam pertinere videntur: veluti temporum varietas,ſerendi modus, multaq; id genus ſimilia,

quæ

quæ nec hodie Latinus ſermo, ex quo deſumpta ſunt hæc, continere puto. Quicquid vel Africani vel Mahumetani habent, quod ad illorum vel legem vel fidem pertinere videtur, id omnino ad Lunæ curſum computatur. Illis annus in trecentis & quinquaginta quatuor diuiditur dies: ſex enim menſes triginta, reliqui viginti tantùm & nouem dies continent: quos ſi in vnam collegeris ſummā, iam dictus inde excreſcet numerus: quare illorum annus à Latinorum vndecim differt diebus. Horum dies feſtus atque ieiunia diuerſis accidunt temporibus. Autumni finis, tota hyēs, bonaq́; Veris pars, impetuoſis plena ventis, quin & grādinib. fulgurib. fulminib.q́; horridis diſcruciantur: neq; deeſt multis Barbariæ locis nix copioſa. Qui ex Oriente aut ex Auſtro, aut ex Euroauſtro flant venti, Maio atq; Iunio menſibus maximè nocent: tum enim & ſegetes perdunt, & arborum fructus ad maturitatem peruenire non ſinunt. Maximè quoque infeſtantur ſegetes à niue, idq́; præſertim ſi nix interdiu cadere incipiat, cùm ſeges floribus ornatur. In Atlante diuidunt annum tantùm in duas partes: nā ab Octobri vſq; ad Aprilem continua illis hyems eſt: & ab Aprili rurſus in Octobrem, Æſtatem id tempus nominant: nullus verò datur dies, quo non montium ſummitates multa niue niteant. In Numidia velociſſimè fluūt anni partes. Maio enim menſe frumentum colligunt, Octobri dactylos: à medio autem Septembri frigus ingens in Ianuarium vſque durat. Quòd ſi September pluuiam ſecum adducat, actum eſt de maxima

da-

dactylorum parte. Omnes Numidiæ agri irrigationem propter ſemina exigũt, at ſi Atlas nullas habuerit pluuias, & Numidię ferè fluuij aqua deſtituuntur, quò fit vt nec agri irrigentur. Octobri à pluuiis abſtinente, omnis agricolę ſerendi ſpes adimitur: idẽ euenit, ſi Aprilis pluuialem ſecum nõ adferat aquam. Contrà verò dactyli ſiccitate gaudẽt, eſtq; multò potior apud Numidas dactylorum, q̃ frumenti collectio. Quanuis enim vberrimũ habeant frumẽti prouentũ, vix illis ad medium poteſt ſufficere annũ. Atqui ſi fœlix fuerit dactylorũ redditus, fieri nõ poteſt quin habeant & ſatis copioſam frumẽti affluentiã, quæ illis ab Arabibus frumento cõmutatur. Si in Libyæ deſerto incidat circa mediũ Octobris auræ immutatio, & ſi pluuia per totum Decembrẽ, Ianuariũ, ac aliquã Februarij partẽ duret, dictu incredibile quantam adferãt paſcuis atq; lacti fœcunditatẽ: multi tum paſſim lacus, frequenteſq; inuenias in Libya paludes, quare his temporib. per Nigritarum regionẽ mercatoribus Barbaris proficiſcendum eſt. Hîc oĩa multò maturius proueniunt, ſi pluuia circa Iulij exitum inchoatur, at non vſq; adeò copioſa. Porrò ea eſt pluuiæ apud Nigritas natura, vt nec proſit quicquam, nec damnum adferat. Tanta à Nigro flumine fertilitas ad illorum agros (quibuſdam tantũ montibus exceptis) reportatur, vt nihil illis fructuoſius excogitari poteſt: nam quod Nilus Ægypto, id Niger eſt Nigritarum ſolo: creſcit enim ad Nili inſtar à decimo quinto Iunij die ꝑ totos quadraginta dies, ac per totidem decreſcit. Incrementũ aũt ſumente Ni-

gro,

gro, cymbã per totam Nigritarum regionẽ dedu
cere licet, cùm oĩa inundatione Nigri sint plena,
quanq̃ id nõ sine maximo nauium fiat periculo,
vt in quarta huius libri parte copiosius dicetur.

¶ *De huius populi vitæ breuitate atq; longitudine.*

VNiuersus ille de quo locuti sumus Barbariæ populus ad annũ. 65. aut. 70. pertingit,
pauci verò hunc numerũ excedunt. Nisi quod in
illis montibus quosdam vidi qui .100. attigerant
annũ, nonnullos etiam qui & eum se egressum di
cebãt, illis senectus erat vegetatiss. atq; florentissima. Quin & quosdã hîc inuenias octogenarios
qui agris arandis, vineis amputandis, ac bellis gerendis validissimi sunt, ita vt etiã sępissimè iunio
res illis dare palmã coguntur. In Numidia, hoc est
in regione illa dactilifera, longissimę sunt ætatis,
sed maturius illis dentes excidunt, ac mirũ in mo
dum oculorũ acies rumpitur. Quod eam ob cauf
sam euenire credibile est, quia assiduò dactylis ve
scũtur, quorũ dulcedo atq; vis natiua dentes sen
sim euellit: tũ quòd puluis atq; arena subsolano
vento in aërem redacta, oculos intret, ac tandem
visum miserè deprauet. Qui Libyam incolũt ali
quantulò breuioris sunt vitæ, robustiores tamen
ac validissimi ad annum perueniunt. 60. quanuis
corpore sint graciliores atq; macilẽtiores. Nigritę
his omnib. breuiorẽ degunt vitã, at maximus illis
semper vigor, maximaq; dentium omniũ firmitas ad extremũ vsq; vitæ diem: sed nulla gens his
ad luxuriam procliuior, quo vicio & Libyæ atq;
Numidiæ incolæ maximè inficiuntur. Barbari
verò his omnibus imbecilliores sunt.

¶ *Morborum, quibus afficiuntur Africani, genera.*

HVius regionis puelli, nonnunquã & prouectioris ætatis mulieres, alopecias patiuntur, qui morbus ægrè admodum ab his diuelli poteſt. Frequẽs illis dolor capitis, qui nullo etiam febris acceſſu eis accidere ſolet. Nõ paucos dentium quoque dolor offendit, quem inde contractum opinantur, quòd immediatè ſumpto iure calido, aquã bibant frigidam. Cruciantur & interdum maxima ſtomachi ægritudine, quam ob imperitiam, cordis dolorem vocant. Vexantur item indies totius corporis interno quodam cruciatu, idq́; propter cõtinuum aquæ potum. Neque deſunt his frequentes articulares morbi atque podagræ, quæ ex eo naſci creduntur, quòd plus ęquo humi ſedeãt, quodq́; nunquam pedibus calceos adiungant. Quidam magnates ſibi podagram ex nimio vino, cibisq́; delicatioribus contraxerunt. Nonnulli ex oliuis, nucibus, & huiuſmodi cibis craſſioribus ac vilioribus ſcabiem ſibi cõciliauêre. Qui natura ſunt ſanguinei, ex eo ſibi magnam tuſſim parãt, quòd Vernis temporib. plus ſatis humi ſedeãt. Nec me mediocriter oblectauit, quòd diebus Veneris non ſemel ab illis factitatum vidi. Hoc die concionis cauſa copioſus ſolet in eorũ templis confluere hominum numerus. Iam ſi cuiquam dum concio habetur incidat ſternutatio, id oẽs vno ore vnoq́; impetu ſequũtur, fitq́; tantus inter illos obſtrepitus, qui non niſi vnà cum concione finitur, vt vix quiſquam fructũ aliquem ex

ex concione illa domum reportare posſit. Si quis apud Barbaros eo morbo inficiatur, qui gallicus vulgò dici ſolet, raro aut nunquam priſtinæ redditur ſanitati, quin mors tandem inde conſequatur. Solet autem hic morbus quodam dolore ac tumore primùm prorepere, ac tandem in vlcera verti. Paucis admodum toto Atlante, tota Numidia, totaq; Libya hoc notũ eſt contagium. Quòd ſi quiſquã fuerit qui ſe eo infectum ſentiat, mox in Numidiam aut in Nigritarum regionem proficiſcitur, cuius tanta eſt aëris temperies, vt optimę ſanitati reſtitutus inde in patriã redeat: quod quidem multis accidiſſe ipſe meis vidi oculis, qui nullo adhibito neque pharmaco neque medico, præter ſaluberrimum iam dictum aërem, reualuerant. Huius mali ne nomen quidem ipſis Africanis antea ea tempora notum fuit, quàm Hiſpaniarum Rex Ferdinandus Iudæos omnes ex Hiſpania profligaſſet, qui vbi iam in patriam rediiſſent, cœperũt miſeri quidam ac ſceleratiſſimi Æthiopes cum illorum mulieribus habere commercium, ac ſic tandem velut per manus peſtis hæc per totam ſe ſparſit regionem: ita vt vix ſit familia, quæ ab hoc malo remanſit libera. Id aũt ſibi firmiſſimè atq; indubitatè perſuaſerunt, ex Hiſpania ad illos tranſmigraſſe, quãobrem & illi morbo ab Hiſpania, malum Hiſpanicum (ne nomine deſtitueretur) indiderũt. Tuneti verò, quẽadmodum & per totã Italiam, morbus Gallicus dicitur. Idem nomen illi in Ægypto atque Syria aſſcribitur, vnde malè imprecantis prouerbium: Te morbus malè perdat Gallicus. Apud Barbaros

ros rarum id malum eſt,quod Latinis Hernia ap pellatur,Ægyptiis verò aliquantò notius. Nonnullis interdum adeò turgent teſticuli,vt nō facilè quis exprimere poſſit: morbum autē ex eo natum coniiciunt,quòd plus æquo gummi, ſalſóq; veſcantur caſeo. Morbus caducus pueris pleriſq; obtingit,verùm vbi paulò grandiuſculi euadunt,à morbo illo liberātur. Hoc malum ad multas fœminas Barbaras atq; Nigritas deuenit,atqui vt paulò honeſtius illis ſonet, ſpiritoſæ dici malunt. Peſtis apud Barbaros,ad decimum,decimū quintum,aut vigeſimumquintum ſemper recurrit annum, maximamq; hominū turbam è medio tollit: ſiquidem nullum nouerunt huic addere remedium,niſi quòd forte glandem vnguento quodam ex Armeniaca terra confecto,vngāt. In Numidia peſtis vix anno percipi poteſt centeſimo. Nigritæ autem quid ſibi hic morbus velit prorſus ignorant: quandoquidem nunquam experti ſunt.

¶ *Africanorum encomia.*

QVI in Barbaria ac in maris Mediterranei tractu habitant Arabes,maximè trahuntur ad ſcientiæ ſtudium atque cupiditatem: habentque apud illos locum primum, ea quæ ad illorum fidem atque religionem ſpectant. Fuerunt olim & Mathematicarum diſciplinarum, Philoſophiæ, atq; Aſtrologiæ ſtudioſiſſimi: ſed ab hinc annis ferè quadringentis, ea ſtudia (vt iam dictum eſt) ab illorum principib. atque fidei profeſſoribus è medio fuerunt ſublata. Ciuitatum incolæ,ea quæ ad religionem ſpectant,

ctant, religiosissimè seruant atq; reuerētur: quin & doctores atque sacerdotes, vnde legis notitiam accipiunt, ceu semideos quosdam venerantur. Continuò templa adeunt, vt præscriptas quasdā illic absoluant precationes: miraq; superstitione sibi persuaserunt, non debere eo quo orant die, quædam corporis membra ablui, cùm aliâs & totum corpus lauent. De his, Deo fauente, secundo libro copiosius dicetur, vbi de Mahumetis fide atque lege incidet mentio. Sunt & hi qui Barbariæ ciuitates incolunt in Architectura atque inuentione mathematica mirè dexteri, quod facilè ex eorum structuris artificiosis colligere quis poterit. Probissimi sunt viri, nullus illis fucus: simplicitatem omnem atque veritatem non amplectentes modò, verùm & re ipsa comprobantes: quanquā longè aliter Latini quidam scriptores, qui de iis regionibus scripserunt, sentire videantur. Validissimi sunt atque robustissimi, & inter hos præcipuè illi, qui montes incolunt. Fidei omnis obseruantissimi, citiusq; illis vitā adimas, quàm non quicquid polliciti sint, præstent. Nulla gens magis vexatur zelotypia, adeò vt vel mori malint, quàm ex vxoris parte aliquā ferre contumeliam. Diuitiarum atque honoris adeò auidi, vt nullis quidem cedere sibi videantur. Per vniuersum ferè orbem mercatū proficiscuntur. Perpetuò enim videntur apud Ægyptios, Æthiopes, Arabes, Persas, Indos, atq; Turcas: quoquò autem sese conferant, summo honore excipiuntur: nemo enim inter illos est, qui non eam cui operam impendit artem, exactissimè sciat. Illis

ſemper ciuilitas omnis atque pudor maximè ar-
riſerunt: idq; inter eos religio eſt maxima, ſi quis
in publicum ſcurrile quoddam proferat verbũ.
Vbiq; illud in animo eſt, quod ſcripſit quidam:
Maiori cede. Si quis filius corã patre, patruo, aut
quodã conſanguineo de amorib. aut canat aut lo
quatur, id illis ſummo habetur ſupplicio dignũ.
Quòd ſi fortè quis puer aut iuuenis eò incidat,
vbi de amorib. fit mentio, mox ſe inde ſubducit,
vbi qd dicatur intellexerit. Hæc ſunt quæ de Bar
barorũ ciuilitate, humanitate, atq; morũ integri-
tate relatu digniſſima arbitrati ſumus: nunc ad
alia. Qui tentoria inhabitant Arabes, hoc eſt, qui
pecorum curam gerunt, liberaliori ſunt ingenio
præditi: pij, animoſi, patientiſſimi, comes, œco-
nomi, vitæq; integritatis amãtiſſimi, ſi quiquam
alij. Fidei atq; promiſſi ſeruatores accuratiſſimi;
ſuorum morũ ceu æmulos habent, quos in mon-
tibus illis degere antea indicauimus. Hos tamen
cùm eruditione, tum virtutis atq; religionis ſtu-
dio antecedere videntur Numidæ, quanq̃ phiſicę
philoſophiæ nullam aut paruam habeant cogni
tionem. Rei militaris peritiſſimi, animoſi, atque
humanitatis omnis ardentiſſimi perhibentur.
Libyæ incolę Afri atq; Arabes liberalioris quoq;
ſunt ingenij, ſynceri, non fucati, exteris fauen-
tiſſimi, ſimplicitatis quoque amantiſſimi. Quos
ſubnigros aut fuſcos antea nominauimus, fidem
in amicitia quàm arctiſſimam ſeruant: externa-
rum quoque nationũ æſtimatores candidiſſimi:
in hoc totis incumbunt viribus, vt vitam quàm
lætiſſimam atque hilariſſimam tranſigant. Bo-
narum

narum artiũ fautores,eruditiſſimos quoq; alunt viros,religioniq́; addictiſſimos. Neque vllos habet vel tota Africa populos, qui feliciorem aut ſplendidiorem degant vitam.

¶ Iam dictorum Afrorum vicia.

NVlla vnquã gens tam virtutibus prædita fuit, quin ſua habuerit & cõtraria vicia, ſed videamus nũc,num horum vicia virtutibus ſint maiora nec ne. Quos iamiam Barbariæ ciuitatum incolas appellauimus, egeni ſunt, ſuperbia multa tumidi, iracundi vt nihil ſupra, adeò vt vel minimã iniuriam duriſſimo(vt aiũt) inſculpant marmore, ne aliquo temporis interuallo excidat. Tam illis ruſticitas omnis atque morum ruditas animo ſedet,vt vix exterus quiſpiam illorum ſibi conciliare amicitiam poteſt. Simplicioris ſunt ingenij,plus ſatis creduli,etiã ſi quis impoſſibilia apud illos referat. Phiſicæ philoſophiæ tam ſunt ignari, vt omnes naturæ actus atq; operationes pro diuinis habent.Nulla illis neq; vitæ neq; legis aliqua methodus ſeruatur. Cholerica bile plus ſatis infecti,nunquã niſi iracundè,ſtentoreaq́; voce (quod aiunt) loquuntur. Neq; multas interdiu inuenias plateas,quibus non bini aut terni ſint qui ſe mutuis pugnis laceſſant. Natura viliores ſunt,neq; apud ſuos duces multò maiori in pręcio,q̃ ſi canes eſſent.neq; oratores habent neq; cauſidicos,quorũ aut conſilio,aut prudentia regantur. Nec minus mercaturæ ignari,neq; trapezitas habent,neque pecuniarum campſores : quamobrẽ mercator abſens nihil quicquam efficere poteſt, at cogitur quo-

cunq; ſequi, quò merces deuehuntur. Nihil excogitari poteſt auarius hoc populo: nec multos hic reperiri poſſe puto, qui aut ciuilitatis, aut humanitatis, aut etiā religionis ergò, exterū quendam ignotum ſuo dignentur hoſpitio. Iniuriarū memores, beneficiorū autem planè immemores ſemper fuerunt. Animus illis perpetuò turbarū atque diſſidiorum plenus, ſic vt nunquā aut rarò admodum aures cuiquam benignas prębere velint, idque inde factum volunt, quòd impenſè lucro intenti viliſſimo, nunquam aut humanitatē, aut ciuilitatem aliquam diſcere potuerunt. Paſtores illius regionis, miſeram, laborioſam, calamitoſam atque inopem viuunt vitam, rudiores ſunt, furtis, perfidiæ atque brutis moribus planè natos dicas. Adoleſcentibus omnibus licet & amica & amore frui vario, donec ex omnibus vnam ſibi in matrimoniū delegerint. Quin & pater filię procum benigniſſimè excipit, vt vix credam quenquam quanuis magnatem, ex his ſibi virginem in vxorem ducere: quanquā hanc viro coniunctam nemo præterea ambiat aut inuiſet, ſed nouos ſibi quiſq; aliunde parat amores.

Horum maxima pars neq; Mahumetani, neq; Iudæi ſunt, neq; Chriſtiani, vixq; in his vel fidei alicuius ſcintillulā quis inuenire poterit. Nulla habent templa, nullas omnino orationes, ſed ab omni planè pietate alieniſſimi, vitam agunt beluinam: & ſi cui fortaſſe melior mens afflauerit, cùm neq; legiſlatorem habeat, neq; ſyncerioris fidei inſtitutorem, aliorum vitam atq; mores ſequatur neceſſum eſt. Numidæ omnes rerum o-

mn-

mnium cùm naturalium tum domesticarum ac politicarum imperitissimi, proditionibus, insidiis, cædibus, furtis atq; rapinis addictissimi. Ea gens cùm sit vilissima, nullū apud Barbaros tam vile aut abiectum reperiri munus potest, quod non vel lubentissimè obire velit. Inter illos plerique latrinas euacuant, alij culinariā curant, alij stabularios agunt, alij id genus similia exercent. Qui Libyam incolunt, beluino etiā viuunt more, literarum bonarumq; artium negligentissimi atque ignari, furtis se prorsus atque rapinis dedunt. Nulla illis religio, nullę leges, nulla deniq; vitæ regula, sed fuit ac erit semper vita illis miserrima atq; infœlicissima. Nulla tam horrenda excogitari proditio potest, quàm illi lucri caussa perpetrare nō ausint. Totam vitam aut nequissimis negociis, aut venationib⁹, aut bellis transigunt, neque calceos gestant, neque vestes. Nigritarū regionis incolę beluino etiam viuunt more, à rationis vsu, ab ingenij dexteritate atq; ab omni arte alienissimi, nihil omnino meliorem vitam ducunt, quàm si nunquā inter feras aliud quicquā pręter syluas vidissent. His numerosus satis meretricum grex est, vnde & quam vitam degant, facilè quis colligere poterit, nisi fortasse aliquantò se melius habeant, qui famosiores vrbes inhabitant: hos enim paulò propius ad humanitatem accedere, credibile videtur. Nec me latet quàm meipsum dehonestem, quum talia de Africa scribam, cui & vitæ initium & educationis meæ bonam partem debeo: verùm hac in re nullam omnino purgationem quæro, præter

vnum illud historiographi officium, seriam vbique in scribendo veritatem, quæ si cuiquam adulari videatur, in vicium vertitur. Ea me res omnes vti sunt enarrare cogit, nullo prorsus fuco adhibito: quare hoc in loco lectorem rogatum velim, hunc nostrum laborem ne lato quidem digito à vero discedentem, (quanuis nullus reperiatur ornatus verborum, nullaque artificij elegantia) ceu noua quædam benigno excipiat animo, ac quàm fuerit illis æquitatis studium animusque prorsus infractus, ex iis facilè ediscere poteris, quæ tribus verbis narraturus sum. Ferunt nostratem quendam iuuenem scelestum ac moribus corruptissimũ propter quod dam facinus fustuario adiudicatum. Postridie verò, vbi se negocio parauit carnifex, cognouit nebulo se ante aliquot annos carnifici amicum fuisse atque familiarẽ: quæ res non mediocrem spem addidit, fore, vt aliquantò mitius secum ageretur, quàm cum aliis non notis. Sed egregiè sua spe frustratus, nihilo melius à carnifice acceptus, quàm si nunquã nouisset. Quare initio miser ille de carnifice conquerens, Au mi germane, exclamat, quæ te iam crudelis agit furia, vt non veterem agnoscas sodalitatem? Hîc carnifex multo quàm antea atrocius fustigans: Amice, inquit, ego semper officij memor, nullũ hac in re soleo misericordiæ dare locum: ac sic continuò fustigans, non prius ab officio quieuit, quàm iudicis sententiæ satisfactũ fuit. Magnum æquitatis argumentum, cùm in puniendo nullus omnino fuerit præcedentis amicitiæ
res-

respectus. Hæc ego eam ob caussam hoc loco inserere volui, ne illorum tantùm vitia describés, his adulari videar, quibus cum nunc mihi negocium est, aut præstantiam Afrorum solummodo enumerans, illorum in futurũ mihi gratiam venari dicar, vnde iam meapte sponte desciui, vt aliquando tutior ad eos pateret recursus. Huius etiam argumenti & hanc quoq; accipite apologiam: Auicula elegantissima atque naturæ tam insigni dote prædita, vt tam in mari inter pisces, quàm in aëre inter aues degeret, ἀμφίβιον dicere potuisses, cùm quodam die apud auium regem in ius vocaretur, vt annuum solueret censum, mox de mutando elemento, deq; Rege illudendo cogitare cœpit, ac vnico volatu se ex aëris regione demittens, Oceano immersit. Quod vbi pisces miraculũ animaduertunt, continuò gregatim omnes accurrunt, aduenam salutant, ac quid causę huc venerit, sedulò inquirunt. Mox auicula: An nõ scitis, inquit, pisces boni, sic prorsum inuersum rerum ordinem, vt vix quis in aëris parte amplius degere securè possit? Noster si diis placet imperator iniquissimus, rabie nescio qua impulsus, membratim me lacerare iusserat, cùm tamen nullam vnquã habuerit sua aula auem, quæ adeò atq; ego regiis per omnia fauerit commoditatib. Quam postquam iniquissimam intellexi conspirationem, huc ad vos transmigraui. Quare vel angustus vspiam mihi hîc apud vos concedatur angulus, quò me plus fidei atque beneuolentiæ apud exteros, q̃ apud conciues inuenisse affirmare queam. Hac

ora-

oratione piſcibus perſuaſit, ac apud eos totum annum tranſegit, nemini vel obulum numerare coactus eſt. Quo peracto, Rex piſcium ſua quoque tributa exigere cœpit, ac tandem ad auiculam peruentum eſt. Auis porrò æquitatis eam eſſe regulam affirmat; vt vnicuique quod ſuum eſt reddatur, ſeque omnia facturam, quæ fidiſſimo conueniunt ſubdito. Hæc dum loquitur, expanſis alis ſubitò ſe in altum tollit, atque ad ſuperos redit. Sicque quotannis auicula vbi ſe regiis exactionibus grauatum iri videt, elementum mutat. Nihil ex hoc Apologo inferre nunc velim, quàm homines omnes eam maxime regionem appetere, quæ minimum adfert damni atque incommoditatis. Quòd ſi Afros apud quoſdam malè audire ſenſero, ego me ex Granata ortum affirmabo: ſin auté Granatenſes aliquo vicio notatos percepero, Afrum me profitebor. In hoc autem aliquantò Africanis magis adblandiar, quòd illorum tantùm vicia magis nota atq; præcipua enumerabo, iis omnino neglectis quæ leuia videbuntur atque minutiora.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq́; in ea memorabilium.

LIBER SECVNDVS.

ENumeratis prima huius operis parte Africæ ciuitatibus, terminis, diuisionibus, iisq́; maximè rebus quæ memoria dignæ videbātur: secunda hac parte multò vberius, propius, copiosius atq; distinctius varias describemus prouincias, oppida, montes, situs, leges, ritus atque mores. Adeoq́; nihil non tactum relinquemus, quod ad huius instituti intelligētiam vtcunq; facere videbitur. Sumpto igitur ab occidentali parte exordio, enarrationem eo vsque extendemus, dum ad Ægypti terminos peruentum fuerit. Partiemur autem hunc nostrum laborem in septem libros, quibus diis fauentibus & octauum annectemus, qui flumina, animalium genera, arbores, plātas, fructus, stirpes, aliaq́ue id genus lectu iucundissima complectetur.

¶ *Hea regio occidentalis.*

HEa Marocci regio ex Occidenti atq; Septentrione mari Oceano alluitur, ex meridie Atlante terminatur, atque ex oriente flumine quod illi Essiualo appellāt, clauditur. Nascitur autem is fluuius ex iam dicto monte, tandemq́ue delabitur in Tensistim fluuium, atque Heam à proximè sibi adiacente regione diuidit.

¶ *Heæ situs atque descriptio.*

Est

EST hæc terra admodum aſpera, ſaxoſis mõtibus, vmbroſis nemoribus & riuulis vndique ſcaturientibus plena, inhabitatoribus tam copioſa atque opulenta, vt vix credere quis poſſet. Maximus illis caprarum atque aſinorum numerus, verùm non adeò magna ouiũ, boum aut equorum copia eſt. Ingens his eſt fructuum inopia, non quod ſolum ſit infrugiferũ, ſed hac in parte tam ſunt rudes atque ignari, vt perpauci illic reperiantur, qui arborum culturã nouerunt. Quod ex eo facilè mihi perſuaſerim: memini enim me apud quoſdam rei hortẽſis peritiores ſatis bonam inueniſſe fructuũ copiam. Frumentum non tam illis copioſum eſt, quàm ſunt hordeum, millium, & panicũ. Magna apud hos mellis affluentia eſt, quo ceu vulgatiori cibo veſcuntur, & quoniam quid cera valeat prorſus ignorant, eam eiiciunt ac negligũt. Reperiuntur & hîc ſpinoſæ quædam arbores, quæ fructũ craſſiorem producũt, iis oliuis ſimilem, qui nobis ex Hiſpania afferuntur: hunc illi eorum idiomate Argan appellitãt. Oleum inde conficiunt quod grauioris eſt odoris, tamen eo cibos condire, lychnoque penſili infundere ſolent.

¶ *Huius populi cibus atque victus.*

HI ferè ſemper pane veſcuntur hordeaceo non fermẽtato, quem libum dicas citius quàm panem: coquitur autem in huiuſmodi ſartagine teſtacea, qualis eſt apud Italos ea quæ placentas tegere ſolet: neq; adeò multos inuenias, qui pane veſcantur furnaceo. Reperitur & apud hos inſipidus quidam viliſq; cibus, qui

eorum idiomate Elhaſid dici ſolet, atq; in hunc ferè modum cõponitur: Farinam hordei in bullientem aquam iniiciunt, quam aſſiduò quodam bacillo circunuoluunt miſcentq́;, idq́; tantiſper dum iam abundè coctam vident. Deinde huic pulti menſæ appoſitæ oleum quod apud illos naſcitur infundunt, omnes illius familiæ ipſum catinum circunſtando, non cochlearibus ſed manibus ac digitis exedunt. Veris autem atq; æſtatis temporibus iam dictam farinam lacte commiſcent, & olei vice, butyrum iniiciunt: ſumiturq́; apud illos hic cibus non niſi inter cœnandum. Nam ientaculo hyemali, panis ac mel ſatiſfaciunt: æſtiuo autem tempore lac atque butyrum pani addunt. Solent præterea & carne elixa veſci, cui quidam cœpe, quidam fabas, non nulli etiam cõdimentum quoddam quod apud illos Cuſcuſu dicitur, addere ſolent. Nullus inter hos eſt menſarum aut mapparum vſus, ſed mattam quandam rotundam humi ſternunt, quæ & menſæ & mappæ vicem apud rudem hãc gentem obtinere conſueuit.

¶ *Iam dictorum veſtitus atq; ritus.*

HOrum maxima pars panno veſtitur, qui ex lana ad ſtraguli modum confici ſolet, eorum idiomate Elchiſe nuncupatur, lodices eſſe dicas, quibus Itali lectos ſuperſternere conſueuerunt. His inquã pannis ſeſe inuoluunt, deinde nõ medium, ſed nates laneo quodam cingulo circundant. Eſt & apud hos pannicellum quoddam palmorum longitudine decem, latitudine verò duorum in vſu, quo ſolent caput ornare:

nare; hoc ferè ex iuglandium radicū succo tingitur, aptaturq́; capiti in hunc modum, vt superior pars semper nuda remaneat. Pileum nemo gestat nisi sit senex aut vir doctus, si q tamē reperiātur docti: estq́; hic pileus duplicatus atq; rotundus, eius propemodū figurę, qualis est quorundam in Italia Medicorū. Rarò admodum in his regionib. subuculas inuenias, quod eā ob rē facilè euenire crediderim, quòd aut linū nō illis ꝓueniat, aut si prouenit, nō est qui texendi telam artem calleat. Illorū sedilia nihil aliud q̄ storeæ quædā pilis iuncisq́; intertextæ. Lecti vice culcitrā quandam habent pilosam, quarū quædam decē vlnas longitudine, quædam etiā plus, quędam minus occupāt, quin & quædam viginti vlnarum reperias, nunq̄ verò longiores: harum pars vna lectus est, reliqua verò linteaminis atq; straguli loco vtūtur. Verno semper tempore parte quæ pilosa est corpus tegunt, aliquantò enim plus caloris adfert: æstate verò villosa illa parte reiecta, atq; culcitra inuersa, alterā malunt. Puluinaria ferè ex huiusmodi tela vili atq; aspera cōficiunt: qualis ea est quæ nobis ex Albania aut Turcia equis tegēdis adferri solet. Illorū mulieres vt plurimū facie denudata incedunt, hæ vasculis ligneis tornatilib. vtūtur: çatini verò cęteraq́; culinę vasa, vt plurimū fictilia sunt. Hoc indicio facilè internoscas quis vxorē duxexerit, & qui non: quòd qui nō duxit, barbam radere solet, quā post matrimonium initum prolixiorem gerunt. Habet hæc regio non multos ad modum equos, verùm eos adeò agiles, vt nō felis his velocius mōtes illos transuolare possit. Nulli

illis

illis adhibentur calces, solentq́; huius regiones co
loni equis tantùm atq; asinis arare. Magnam hîc
inuenias ceruorũ, capreolorum, atq; leporum co-
piam: at nulla illis venatio placet. quæ res, credo,
facit, vt multo copiosiori numero reperiantur. Id
autem omnino mirum videri potest, quòd quum
multi hîc vbiq; reperiantur riuuli, rariori tamen
numero sunt molæ: verũ id ex eo sequi credibile
est, quod quælibet ferè domus suã habeat molam
ligneam, quã eorum mulieres manibus agere con
sueuerũt. Hîc neq; artes neq; literæ locum aliquẽ
habent: nisi fortè aliquot reperiantur qui aliquã
sibi legis notitiam polliceantur, cùm pręterea vir
tutis ne vmbra quidem inter hos reperiri posset.
Nullus apud illos medicus, null9 omnino chirur-
gus alicuius eruditionis aut gratię. Quòd si quãdo
aut morbus aliqs, aut aliqua vrget necessitas, mox
illi hominib. perinde atq; Itali equis cauteria ad-
dunt. Chirurgi tamẽ aliquot apud illos inueniun
tur, qui circuncidendorũ puerorum curã tantùm
gerũt. Non cõficitur apud illos sapo, sad eius loco
cineres vsui sunt lotricib. Pęrpetuũ apud illos est
bellum, sed intestinũ, adeò vt nullos præterea po
pulos bello lacessant. Quòd si cuiq̃ peregrè profi-
ciscẽdum est, hic alterius partis vel scortũ, vel vxo
rem, vel religiosum aliquem suæ vię comitẽ assu-
mere cogitur. Iustitię null9 planè inter eos cultus,
idq́; p̃sertim ijs in mõtibus, qui principe ac duce
omnino destituti sunt: quin & huius regionis no
biliores, q intra ciuitatis alicuius muros habitãt,
vix populo aliquod ius, aut regulam aliquã præ-
scribere audent, tãta est horum vbiq; insolentia.

Horum

Horum ciuitates exiguo ſunt numero, at multos habent pagos, vicos, atq; caſtra munitiſſima, de quibus poſtea ſuo loco copioſius atque vberius, Deo fauente, dicemus.

¶ *De Tedneſta Heæ ciuitate.*

TEdneſtam ciuitatem antiquiſſimam condiderunt Africani in planicie amœniſſima atque ampliſſima, quam altiſſimo muro ex lateribus atque creta circundederunt. Eſt & riuulus qui ex vrbe defluens huius foſſæ aquam prebet. Aliquot hîc reperias mercatores, qui pannum venalem habent, ex quo huius incolæ veſtes ſibi conficere conſueuerunt. Venit & apud hos quoddam telæ genus, quod illuc ex Luſitania aduehitur: cæterũ artifices nullos admittunt, præter ſutores, ſartores, fabros, atq; aurifices quoſdam Iudæos. Nullum habet hoc oppidum diuerſorium, nullumq́ue hypocauſtum, aut œnopolium: quòd ſi quis mercator huc appulerit, ad notum aliquem ſe cõferat neceſſe eſt: ſi verò huiuſmodi nõ occurrat, ſortiuntur inter ſe nobiles, quiſnam ignotum hunc mercatorem hoſpitio excipiat: adeò vt nemini qnamuis Barbaro hoſpitium deſit aut humanitas, quin & exteros ſplendidè atq; honorificè ſemper accipere ſolent. Qui autem hoſpitio exceptus fuit, in digreſſu ſuo hoſpiti munus aliquod in gratitudinis ſignum dare cõſueuit, quò gratior illi in poſterum pateat reditus. Si verò huiuſmodi aduena non fuerit mercator, huic fas eſt quam velit ipſe eligere magnatis domum, nulli aſtrictus dono aut hoſpitij penſitationi. Quod ſi denique men-

mendicus aliquis illac transeat peregrinus, huic mox apparatur cœna in quodam Xenodochio, quod pauperibus tantùm exstructum, publico fouetur ære. Vrbis medio vetustum templum visitur sumptuosum & inusitatæ magnitudinis, iis temporibus erectum putant, quo Marocci Rex apud eos rerũ potitus est. Habet porrò templum medio sui loco ingentẽ quandam cisternam, multos præterea sacerdotes, atque id genus homines, qui eius curam habent, ac rebus necessariis prouident. Reperiuntur hîc passim & alia permulta templa, quę etsi angusta, nitidissima tamen sunt, atque optimè exculta. Iudæi in hac vrbe ædeis plus minus centenas possident, quæ nullum prorsus annuum exsoluunt tributum, nisi quòd nobilibus quibusdam, quos sibi quisq; maximè fauere intelligit, munusculum subinde mittit, quò amicitiam foueat, augeatq́;: estq; maxima vrbis pars Iudæis referta. Horũ sunt monetariæ ædes, nummumq́; cudunt argẽteum, cuius Asperi (sic enim illi vocant) centum ac septuaginta, vnciam vnam pendent, ei monetæ persimiles, quæ apud Hungaros in vsu est, nisi quòd hæc quadrata cuditur, Hungarorum autem non ita. Illorum incolæ ab omni tributo annuoq́; censu liberi sunt: si quibus tamen in publicum aliquod ædificium aut alium quemuis sumptum pecuniis opus fuerit, mox conuocatur populus, ac quod cuiusque vires ferũt, id illis in promptu numerandum est. Ruinam passa hæc ciuitas anno Mahumetes. 918. Quo tempore illorum ciues oẽs ad montes confugêre, indeq́; Maroccum se contulerunt. Huius

autem rei hanc rationem enumerant: Audierant incolæ vicinos Arabes cum Lusitaniæ Ducibus (qui tum temporis Azafam occuparant) fœdus iniisse, pollicitosq; se oppidum in Christianorũ ditionem tradituros, quæ res inhabitatores adeò deterruisse dicitur, vt illi protinus fuga salutem quæsierint. Memini quoque me hanc ciuitatem omnino euersam vidisse, muros solo æquatos, ædificia deserta, nihilque in iis præter cornicum aliarúmve auium nidos tum temporis videri potuit. Fuit hoc anno. 920.

Teculetum Heæ oppidum.

HAbet Tednesta vicinum sibi ex Oriente oppidum, quod octodecim ab ea miliarium spacio, ad cuiusdam montis radices situm est, Teculetũ illis appellari consueuit, domósque circa mille obtinet. Huic contiguus est quidam riuulus, qui ex vtraq; parte hortos amœnissimos, omnisq; generis arbores habet. Multi intra huius vrbis muros putei reperiuntur, è quibus aquam limpidissimam atq; dulcissimam hauriunt. Egregium hîc eminentissimũq; templum conspicitur: quatuor item pauperũ Xenodochia, atque vnum religiosorum monasterium. Incolæ multò ditiores habentur, q̃ qui Tednestam inhabitant: quod facilè ex eo quis colligere poterit, nam portum celeberrimum habent ad mare Oceanum, mercatoribus Goz vulgò appellatum. Magna reperitur apud illos frugum atque leguminum copia, quæ ex fertilissimis illis circumiacentibusq; agris proueniunt. Solent & hi ceram mittere in Lusitaniã: magnaq; illis est in vestitu

& equorum apparatu cura. Quo tempore apud illos agebam, repperi nobilem quendam qui in eorum Conciliis primum obtinebat locũ: huius officium erat, cùm de tributo, quod singulis annis Arabibus exsoluebatur, tum etiam de pace inter Arabes atque suos ciues curare, si qua esset inter eos orta dissentio. Ingentes sibi hic collegerat diuitias, quas amicis parãdis potius q̃ scriniis augendis collocari maluit: in pauperes munificentissimus, in omnes suos ciues largissimus, atq; fautor cãdidissimus, adeò vt nõ immeritò illum omnes ceu patrem atque tutorem optimum venerarentur. Cuius etiam rei ipse ego periculum feci; qui non vulgariter, sed miris admodum ab illo exceptus modis, aliquandiu apud eum commoratus sum, variasq; in illius ædibus de Afrorũ rebus gestis historias legi. Cecidit vir ille probus vnà cum filio in quodam prælio, quod cum Lusitanis gessit: idq; anno secundum nostram computationẽ. 923. Christi verò anno. 1514. Post hæc, ciuitatem euersam, populi partem in fugam redactam, partem captiuam, ac reliquã ab hostibus interfectam intelleximus, quæ omnia multò copiosius enumerauimus in eo libello, qui de Africanis rebus, nunc recenter excusus, in lucem editus est.

¶ *De Hadecchite Heæ oppido.*

HAdecchis ciuitas in planicie sita, octo miliaribus ad Meridiem à Teculetho distat: focos numerat septingẽtos: huius murus ex viuo lapide, ac ex eodẽ constructa totius vrbis templa atque domus. Vrbis medio amplissimus

eſt fluuius,qui vtrinque multas vites atque pergulas habet. Multos reperias artifices Iudæos. veſtitus illis ſic ſatis decorus: equi habiles: mercaturam vt plurimum exercent: nummum cudunt, ſuntque apud illos ſingulis quoque annis nundinæ,ad quas vicinæ nationes conuenire ſolent. Magnam apud hos inuenias armentorum, lanæ,butyri,olei,ferri,& panni copiam:durantq; illis nundinæ dies quindecim. Mulieres forma præcellentes,candidæ,obeſulæ,venuſtæ,atq; imprimis elegátes. At viri beluino prorſus ſunt animo, adeoq; zelotypia laborant,vt ſi quem cum vxore confabulantem reperiant, cófeſtim interficiant. Nullus apud hos qui ius dicat,nullus eruditus qui inter ciues Magiſtratus pro dignitate diſtribuat: ſolus is ſuo arbitratu regit,qui diuitiis cæteros antecellit. In his quæ ad religionem pertinét, ſacerdotes habent adminiſtros. Neque tributum aliquod,neq; annuum exſoluunt cenſum,quemadmodum nec illi,de quibus iamiam diximus. Hîc à quodam ſacerdote,ingenio mirè liberali,hoſpitio exceptus ſum,qui & carminib. Arabicis admodum ſeſe oblectabat. Quáobrem ſplendidè ab eo exceptus, prælegi illi de eadem re opuſculum: quæ res fecit,vt non niſi ampliſſimis onuſtum munerib. à ſe diſcedere ſit paſſus. Maroccum hinc me contuli. Poſt hæc audiui & hoc oppidum ſimiliter à Luſitanis exciſum, omneſque incolas ad proximos montes confugiſſe, Anno .922. hoc eſt,eodem quo patriam, viſendi ſtudio, reliqui, Anno qui erat à Chriſto nato. M.D.XIII.

¶ Ileu-

¶ *Ileusugaghen Heæ oppidulum.*

AB Hadecchite Meridiem versus octo distat miliaribus, in iugo excelsi cuiusdam montis situm: focos numerat circa quadringentos: infimũ collem alluit paruus amnis. Nusquam hortus reperitur, nulla omnino arbor à qua fructum aliquem expectent: cuius hęc, ni fallor, ratio est, quòd horum incolæ adeò sunt ignaui atque inertes, vt nihil præter hordeum & oleum curent. Omnibus anni temporibꝰ nudis incedunt pedibus, ditiores calceos ex camelino aut bubulo corio gestare solent. Continuũ cum vicinis bellum gerunt, idq́ue tanta cum sanguinis effusione ac hominum strage, vt canes magis quàm homines appellãdos dicas. Nullum apud hos iudicium, nullus sacerdos, nullusq́; legis peritus, qui aliquem vitæ modum, quíve rempub. inter eos cõstituat: quare nec iustitiæ nec probitatis vllus eis est cultus. Nihil omnino fructuum producunt montes illi: magnam habent mellis copiam, quo omnes incolæ vesci, finitimisq́; nationibus diuendere solent. Et quia ceræ nullum nouerunt vsum, eam cum reliquis mellis excrementis eijciunt. Habet hoc oppidulum angustũ sacellum, centum vix hominũ capax, quo tamen ita infrequentes cõueniunt vt ampliore illic nõ sit opus, tantus est his religionis atque pietatis neglectus. Quocunq; foris se conferant, pugionem, quidam etiam hastam gestant: neque raró audias apud illos ciuem aliquem interfectum. Nihil his excogitari potest sceleratius, nihil proditionis atque omnis nequitiæ amantius.

Memini me quondam cum Serifo iter illuc fecisse, qui & Heæ sibi vendicat imperium, idque quo dissidium inter eos componeremus: dictu enim incredibile, quàm acre illic cùm ob homicidas tum ob latrocinia atq; furta, bellum exortum erat. At quia Serifus nullos secum adduxerat Legisperitos, nullos item qui dissidia componerent iudices, voluit me pro virili id munus suscipere. Mox gregatim accurrunt oppiduli ciues: hic vicinum octo ex sua cognatione interfecisse docet, ille cótrà ex suis decem necatos queritur, atque ob id factum aliquot pro veteri consuetudine aureos sibi numerari cupit. Hic sibi aureos exolui debere asseuerat, quòd decem sint ex sua familia interfecti, cùm ille ex alterius octo tantùm cæde affecerit. Ad quod, iure id factum respondetur, eò quòd fundum quendá patrium, sibiq; ex hæreditario iure debitum, vi atq; iniuria eripere studuerãt, verùm suos inuitis legibus & æquitate solùm vindictæ cupiditate obtruncatos. Eiusmodi nugis trãsigitur totus dies, neq; vllus dabatur interim dissidia finiendi modus. Circa medium noctis vidimus magnam in foro turbam concurrenté, tantáq; sanguinis effusione atq; strage dimicanté, vt neminem tam atrocem putem, qui non seriò exhorrescat. Quamobrem sibi metuens Serifus, ne quid proditionis aut cóspirationis lateret inter scelestissimos nebulones, mox satius illinc migrare existimans quàm huius actus finem exspectare, hinc Aghilinghighilum profecti sumus.

¶ *Teijeutum.*

Teij-

TEijeutum item oppidulū in planicie ab Ileusugagheno Occidētem versus decem distat miliaribus: familias numerat plus minus trecentas. Murum habet ac domus lateritias: incolæ agrorum curam gerunt: solum hordeo fœcundissimum, vix aliud semen recipit. Hortos amœnos & spaciosos habent, vitibus, ficubus, & persicis cōsitos: Capras innumeras possident. Multi hîc passim leones, à quibus non mediocri afficiuntur incommodo: sęuiunt enim indies cùm in capras, tum & in cæteras eius regionis pecudes. Nos cùm in hanc terram incidissemus, ob hospitij inopiam ad quandam domunculam diuertimus, quæ vetustate ruinā minabatur: equis de pabulo abūdè prospectis, fores lignis & spinis quàm fieri potuit curiosissimè, occlusimus: Quę dum à nobis geruntur, mensis erat Aprilis, quo tempore ingens illis est æstus. Quare nos in summū domunculæ ascendimus locum, quò magis aëri inter dormiendum expositi essemus. Circa medium noctis, sensimus duos insignis magnitudinis leones, q̄ huc equorum odore allecti, senticosum illud munimentū ab ostio submouere conabantur. Equi verò terrore commoti, talem hinnitum atque strepitum edebant, vt omnino vereremur ne inualida casula corruente, nos leonibus ientaculo futuri essemus. Post hęc vbi iam auroram sensimus, mox equos sternimus, atque inde ad eum locum nos contulimus, vbi principem cum exercitu adesse sciebamus. Non longo post hæc tempore subsequutum est oppiduli excidium. Bona ciuium

pars occiſa, reliqui à Luſitanis capti, in Portugalliam abducti ſunt. Hæc autem Anno. 920. geſta, à Chriſto nato . 1513.

¶ *Teſegdeltum Heæ oppidum.*

TEſegdeltum ſic ſatis amplum familias habet plures octingentas, in ſummitate excelſi cuiuſdam mõtis ſitum, altiſſima rupe ceu natiuo muro cingitur: diſtat aũt à Teijeu to meridiem verſus, miliarib. duodecim, habetq; ſub ſe fluuium, cuius nomen memoriæ excidit. Horti apud illos amœniſſimi, omniſque generis arboribus feraciſſimi, iuglandibus conſiti. Incolæ ditiſſimi, equorum magna illis affluentia, nullumq; Arabibus tributum exoluere coguntur. Continuum his cum Arabibus bellum, nõ ſine maxima vtrinque ſanguinis effuſione atque hominum ſtrage. Solent viciniores pagi & vici eò quicquid grani habent deferre, ne ab hoſtibus quotidie incurſiones facientibus, ſpolientur. Ciues humanitatis atque ciuilitatis amantiſſimi, à nullis ſe neq; liberalitate, neq; erga exteros munificentia ſuperari ſinunt. Habet quælibet vrbis porta ſuos cuſtodes, qui ingredientes humaniſſimè excipiunt, atque num quem habent illic amicum aut notum ſciſcitantur. Quòd ſi nemo ſit, in egregiũ aliquod hoſpitium deducunt, atq; pro dignitate acceptũ dimittunt: quicquid ſumptus fuerit, non ex hoſpitis ſed ex publica penſatur pecunia. Laborant & hi quidem zelotypia, ſed fidei atque promiſſi obſeruantiſſimi. Eſt in ciuitatis medio templum elegantiſſimum & ornatiſſimum, quod ſuos habet ſacerdotes atque

ministros. Et quò apud illos ius summa æquitate administretur, iudicem habent apprimè doctum, qui omnium totius Reipub. rerum (criminalibus tantúmodo exceptis) curam gerit. Campi in quos sementem iacere solent, per montem sunt dispositi. Ad hos quoque vna cum Serifo profectus sum Anno. 919. qui Christi fuit millesimus quingentesimus decimus.

¶ *Tagtessæ ciuitatis descriptio.*

TAgtessa antiquissima ciuitas figura rotunda, in summitate montis sita: cuius cliuus flexuosos gradus habet, ipsi montis saxo incisos. Distat à Tesegdelto miliaribus plus minus quatuordecim. Ad huius montis radices præterfluit fluuius, ex quo Tagtessanæ fœminæ aquam hauriunt, neq; alium habent incolæ potum: tametsi à Tagtessa sex ferè miliarib. distat, tamen si quis è ciuitate prospiciat, sesquimiliare vix abesse videtur. Est porrò via angusta quæ ab vrbe gradibus rupi incisis ad eum ducit fluuium. Huius ciues direptionibus, furtis, rapinis, & perpetuo cũ vicinis bello gaudent. Nullus illis ager, nullum pecus, præterquam in hoc monte: aprorum maxima illis copia: equorũ verò tanta inopia, vt vix vnum in hac ciuitate quis reperire posset. Adeò difficile per eorum regionem patet iter, vt neminem transire sinant, nisi fide publica exhibita. Ego cùm apud eos agerem, magna regionem illam inuaserat locustarum copia, quas in tantum creuisse affirmare ausim, vt spicas, quæ tum temporis maturitatem attigerant, multis partibus excederent: adeò vt ipsa soli super-

perficies locuſtis planè tegeretur. Idq́ue Anno .919. qui Chriſti fuit. 1510.

¶ *Eitdeuetum.*

A Tagteſſa Meridiem verſus miliaribus circiter quindecim diſtat & aliud oppidũ, Eitdeuetum vocant, loco eminentiori, in planicie tamẽ exſtructum. Familias numerat plus minus ſeptingentas: habetq; ſui medio fontes limpidiſſimos atque frigidiſſimos. Cingitur oppidum rupibus vndiquaq;, & nemoribus vaſtiſſimis. Omnis generis artifices Iudæos hîc reperias: neque deſunt qui primos huius incolas ex Dauide prognatos aſſerant: verùm vbi eam regionem Mahometes occupaſſet, etiam populi fidem iiſdem temporibus immutatam dicunt. Multos hîc videre licet Iuris peritiſſimos, qui legum ac decretorum ſummam ad vnguem tenẽt: memini enim me quendam apud illos prouectiſſimæ ætatis hominem vidiſſe, qui magnum eorum idiomate conſcriptum volumen promptiſſimè recitabat, Elmudeuuana vocabant, hoc eſt, totius Iuris corpus. Diuiditur id volumen in tres tomos, in quibus quę difficiliores ſunt quæſtiones explicãtur: tum etiam cuiuſdam autoris (Melic appellant) in eaſdem conſilia. Forũ dicas iudiciale, in quo quicquid inter ciues atque vicinas ciuitates diſſidij exoriri poteſt, continuò deciditur ac ſedatur. Neq; ſolùm ea attingunt, quæ ad Remp. attinent, verùm etiam quæ ad religionem & fidem ſpectant: quanquam in criminalibus non admodum illis à populo fides habeatur, neque etiam hac in re magni fit eorum eruditio.

ditio. Cùm apud hos agerem, diuersabar apud quendam causidicum, virum eruditissimum, qui vt suum hospitem lautius exciperet, multos secum ad cœnam suæ farinæ doctores conuocari iusserat. A cœna verò, multæ (vt fit) in medium allatæ sunt quæstiones: ac inter cæteras rogatum est, Num vendere quis eum posset, qui à quoquam populi cõmodo nutritur. Erat inter eos senex quidam barba vultúque verendus, cui omnes multum tribuebãt honoris, hunc eorum lingua Hegazzare vocitabant. Quod nomen vbi iam ter quatérve audiuissem, ex cõuiuis illius nominis veram etymologiam mihi dari cupio. Illi Lanionem significare affirmant: nam, inquiunt, quemadmodum lanio singularum partium anatomiam probè nouit, sic senex ille nodos omnes difficilesq; Iuris quæstiones optimè soluit explicatq;. Horum vita miseriis atque calamitatibus obuoluta, cibus illis panis hordeaceus, oleum arganicũ & carnes caprinæ. Nullum nouerunt frumenti vsum: fœminas habẽt forma pręcellentes, coloris non aspernandi: viri validi atq; robustiores, pectus ferè omnes pilosum habent, insignis liberalitatis, at zelotypiæ morbo addictissimi.

¶ *Culeihat Elmuridin, quod Latinis rupem discipulorum sonat.*

EST arx in iugo excelsi cuiusdam montis exstructa, habetq; vtrinq; & alios eiusdem ferè altitudinis montes, qui rupibus ac vastissimis syluis cingũtur. Nullus ad arcem accessus, præter angustam quandam semitam ex altero montis latere. Ab altera parte rupes altera

verò

verò Tesegdelti promõtorium ad sesquimiliare vicinum habet, distatq; ab Eitdeueto miliaribus fermè octo & decẽ. Nostris temporib. à quodam Apostata (Homar Seijef vocabant) exstructa est: qui primùm populo à concionibus, nescio quid nouæ legis innumeris, quos in suam sentenciam traxerat, discipulis ꝓponere conatus est. Hic vbi se tantùm apud suos profecisse vidisset, vt ab his pro semideo propemodum haberetur, ex cõcionatore versus est in atrocissimum tyrannũ, stetitq; eius imperium annis duodecim. Hic qdem ruinę totius eius ꝓuinciæ causam dedit. Tandem ab vxore interfectus, quòd cum filia, quã ex alio marito susceperat, rem habere conuictus esset. Tum demum apud omnes illius detecta est peruersitas & nequitia: nullam enim nec legum, nec probitatis cognitionem habuisse perhibetur. Quare non multis ab huius obitu diebus, omnes regionis incolæ collecto vndique satellitio, cunctos ipsius discipulos, falsæq; fidei sectatores interfecerunt. Relictus tamen est Apostatæ nepos, qui postea in hac arce conspiratorũ vim totum annum pertulit atque repulsit, adeò vt illis ab incepto desistendum fuerit. Idem & in huncvsq; diem Heam & viciniores incolas perpetuo vexat bello, ex rapto furtoq; viuit, quare & aliquot secũ habet equites, qui viatores obseruẽt, & infestent, quiq; nunc armenta, nunc homines captiuos abducant. Nec illi sclopettarij desunt, qui viatores quamuis longinquos (distat enim ab eo loco via publica integro ferè miliari) non parum timoris incutiant. Verùm tam acri eum persequuntur

omnes

omnes odio, vt ne latum quidem pedem extra montem ſeminare aut dominari poſſit. Hic aui ſui corpus in eadem arce honorificè ſepeliri curauit, eumq́; ceu Diuum quendam à ſuis adorari patitur. Parũ abfuit cùm quodam die illuc prȩterirem, quin ſclopi ictu interfectus fuerim. Huius auunculi vitam, fidem, atque mores, ex quodam illius diſcipulo probè didici, ac in quodam de rebus Mahumeticis compendio copioſiſſimè depinxi.

¶ *Igilingigilum Heæ oppidum.*

EST præterea & oppidulum in mõte ante aliquot ſæcula ab Africanis exſtructũ, Igilingigil incolæ nominant: diſtat ab Eitdeueto Meridiem verſus circiter ſex miliaribus, familias habet ferè quadringentas. Multos hîc inuenias artifices, rebus tantùm neceſſariis vacantes, vt ſumptũ ſibi inde comparent. Horum ager hordeo fertiliſſimus, mellis atq; olei arganici magna apud hos copia. Anguſtiſſima ad hanc vrbẽ ducit via, idq́; ex vna tantummodo mõtis parte. Eſt porrò adeò ardua atque difficilis, vt non niſi maximo labore illac aſcendere equi poſſint. Incolæ omnes validiſſimi, armiſq́; exercitatiſſimi, perpetuum cum Arabibus bellum gerũt, verùm fauſtiſſimo vt plurimũ Marte, idq́ue propter locum natura ſituq́ue munitiſſimum. Hac gente liberaliores inueniri vix vlli poſſent. Vaſis fictilibus conficiendis pariter ſe omnes exercent, quæ nuſquam finitimis in locis formari exiſtimo.

¶ *Teſethne Heæ portus atque emporium nobiliſſimum.*

Ad-

ADiacet mari Oceano vrbs,quæ & ſitu & opere munitiſſima eſt, Teſethne vulgò nominant: diſtat ab Igilingigilo miliaribus circiter quadraginta Occidentem verſus. Hanc à quibuſdam Africanis exſtructã volunt, atq; focos numerare ſex centos aut eo amplius. Hic naues mediocres ſatis tutas habẽt ſtationes, ſolent autem illuc Luſitani cõfluere mercatores, qui ceram pelleſque caprinas inde auehunt. Nihil illi agrorum præter quoſdam hordeo feraciſſimos montes obtinent. Habet hoc oppidum vicinum quendam riuulum, in quem ſe naues aduerſa tempeſtate tutò recipiunt. Huius murus ex candido elaboratoque lapide & lateribus cõſtructus eſt, annumeratur & apud hos annuus cenſus: verùm quicquid redditus eſt aut emolumenti, id in ſolidum ciuibus ex æquo diſtribuunt, nempe qui armis apti inueniuntur. Neque hîc ſacerdotes neq; iudices deſiderabis, atqui ad illos nihil de homicidiis aut huiuſmodi criminibus inquirere quicquam pertinet. Quòd ſi interfecti aut vulnere affecti affinis quiſpiam illi occurrat qui vel interfecit vel vulnus intulit, ilico ad talionis penam, nullis adhibitis iudicibus vocatur: quod ſi id nõ fiat, ab illorum conſortio per ſeptem continuos annos ſegregatur: quibus tranſactis, reus defuncti affinibus aureis exolutis, in gratiam recipitur & inter ciues annumeratur. Huius loci omnes incolæ candidiſſimi, amicitię atq; adeò humanitatis ſtudioſiſſimi, plus exteris quàm conciuibus fauent, Ampliſſimum atq; ditiſſimum habent xenodochium, tametſi

qui

qui isthic agunt, vt plurimum in ciuium ædibus diuersentur. Viximus & nos apud eam gentem cum Seripho principe tribus diebus, qui quidem totidem mihi annis constare visi sunt, cùm propter pulicum incredibilem multitudinem, tum propter vrinę atque caprorum stercoris fetorem nulli ferendum. Habet enim quilibet ferè ciuis copiosum caprarũ gregem, quas interdiu ad pascua adigunt, noctu aũt per totam domum, imò & ad cubiculi ostium ferunt.

¶ *Ideuacal populus qui Atlantis montis priorem occupat partem.*

ENumeratis hactenus omnibus Heæ ciuitatibus quæ memoratu dignæ videbãtur, visum est & hoc loco montes omnes annectere, ne quid huic nostro labori deesse videatur, quod lectorem oblectare posset. Maxima igitur huius populi portio montes occupat, atque inter hos nonnulli Ideuacal (sic enim nominantur) eam Atlantis partem inhabitant, quę ab Oceano Orientem versus ad Igilingigilum vsque extenditur, hęc Heam à Susa dirimit. Huius mõtis latitudo trium dierũ itinere constat. Tefetnę enim, inde hic mons in Septentrione initium habet, tantum à Messa (quod oppidum montem in Meridie terminat) distat, quantum ego equitando tribus potui conficere diebus.

Qui regionem hanc æquè atque ego nouerit, mihi facilè testis erit, quàm nõ sit incolis destituta, & quàm multa passim reperiantur rura. vescuntur carnibus caprinis, hordeo atq; melle.

Ne-

Neq; ſubuculas gerunt,neq; alias veſtes ſutiles, eò quòd nemo inter eos ſit,qui aut acum,aut eius aliquẽ nouerit vſum:quicquid verò veſtium habent,id nodo quodam ex humeris dependet. Horum mulieres annulos argenteos auribus addunt,quædam tres,nonnullæ plures. Fibulas habent argenteas tantæ magnitudinis, vt vnciam vnam quęlibet pendeat,his veſtes in humeris cõiungunt,ne decidant. Geſtant & digitis atque tibiis annulos argenteos nobiles atque diuites, qui verò tenuioris ſunt fortunæ, ferreos duntaxat aut ex aurichalco cõfectos. Habet & hæc regio equos aliquot,eoſq́ue tam puſillos tantęque velocitatis,vt nõ immeritò quis eos miretur.Innumeros hîc reperias capreolos, lepores atq; ceruos,nec tamen illorum quiſquam eſt, qui venationi ſtudeat. Innumeri hîc fontes, innumeræ vbiq; arbores,ac inter eas iuglandes numero excedunt. Maxima illorũ pars Arabum viuit more locumq́; ſubinde mutant. Pugionibus vtuntur latis & incuruis:enſes vero craſſitudinis falcium, quibus fœnum demetimus. Si quando illis eſt belligerandum.3.aut.4.geſtant venabula.Nullus toto hoc monte,neq; iudex,neq; ſacerdos: nullumq́ue templum reperitur. Eruditio tam illis incognita, vt neminẽ habeant qui eam colat aut amplectatur. Omnes nequiſſimi,ſceleratiſſimi, atque omnibus flagitiorũ generibus deditiſſimi. Seripho me præſente nunciatũ eſt, hanc montis plagam viginti millia armatorum, ſi quando res poſtulat, annumerare poſſe.

¶ *Mons Demenſera.*

Eſt

EST & hic mons Atlantis pars quædam à prædicto monte exordium ſumens, diſtenditq; ſeſe ad orientem Solem per miliaria plus minus quinquaginta, ad montem vſq; Nifitam, in Maroccenorum regione. Diuidit autem bonam Heæ partem ab ea regione quam antea nomine Sus appellauimus. Non procul hinc ad Suſam itur. Incolis abundat, verùm barbaris, moribuſque plane beluinis. Equorum magna hic eſt copia: frequens gerunt cum vicinis cæteriſq; Arabibus bellum, è quibus neminem intra ſui regni fines ingredi patiuntur. Nulla hîc neq; oppida, neq; arces: multos habent pagos & tuguria, quo ſe ditiores recipere ſolent. Nobilium magnus vbique numerus, quibus & reliqui optimè parent. Ager hordeo atq; milio fœcundiſſimus. Fontium magna hîc paſſim reperitur copia, qui per totã eam prouinciam ſparſi, in eũm tandem fluuium prolabũtur, qui eorũ lingua Siffaia nuncupatur. Veſtitus, ſic ſatis cultus: ferri item maxima copia, quod inde in cæteras exportatur nationes, eſtque gens ea ad rem plus ſatis attenta. Innumeri hîc reperiuntur Iudæi, qui ſub Principe aliquo ſtipendia merent, ſuntque continuò in armis: hi à cæteris Iudæis Africanis hæretici reputantur, dictiq; ſunt eorum lingua Carraum. Excelſas habent buxos atque lentiſcos, præterea & iuglandes proceras. Nuces argano (ſic fructum vocant) addere ſolent, atque ex hac commiſtione oleum plus ſatis amarum exprimunt, quod illi quibuſdam eduliis, lychnoque penſili infundere ſolent. Ex multis huius regionis magnatibus in-

tellexi, posse apud hos aptissimorũ militum reperiri ad vigintiquinque millia. Mihi è Susa redeunti, propter quasdam à Seripho principe traditas literas, maximos exhibuerũt honores: nec me (quò suum erga Seriphum animum declararent) nõ nisi amplissimis donis atq; muneribus dimiserunt. Id accidit Anno. 920. qui à Christo nato fuit M. D. XI.

¶ *Mons ferreus, qui & Gebelelhadih vulgò appellatur.*

NON est hic mons Atlantis pars dicendus, initiũ enim habet ex Septentrione ab Oceano: distendit sese Meridiem versus ad fluuium vsque Tensiftum: Heam autem à Duccala atq; Marocco diuidit. Incolæ Regraga dicuntur. Vasta hîc vbique solitudo, fontes limpidissimi, mellis atque olei arganici vbertas magna, frumenti leguminumq́; penuria, nisi id sibi ex Duccala adferri curarent. Rari hîc diuites, sed omnes religionis obseruãtissimi, veræq; pietatis cultores studiosissimi. In huius montis iugo multos reperias heremitas, qui fructib. tantummodo quarundam arborum & aqua vescuntur. Est ea gens fidissima pacisq; amantissima. Si quis in furto, aut alio quouis maleficio deprehensus fuerit, per aliquot cõfestim annos in exilium mittitur. Mira inter eos simplicitas, adeò vt quicquid ab heremitis factitatũ viderint, ceu miraculũ quoddam admirentur. A vicinis Arabibus crebris infestantur incursionibus, quare gens pacis studiosissima, annuum numerare censum, q̃ bellum gerere mauult. In hos Fessæ Rex Mahumetes castra

mouit

mouit, adeò vt hi relicta patria ad montes fugere coacti sint. Monticolæ verò, Mahumetis adiuti copiis, Arabes fuderunt, adeò vt interfectorũ tria millia & octuaginta equi ad Mahumetẽ deducti sint. Monticolæ ex eo tempore propter bellum feliciter gestum, ab omni tributo liberi remansere. Hæc cùm ita gererentur, regi stipendium merebam. Id autem Anno .921. hoc est à Christo nato, M. D. XII. Solent vbi bellum aliquod suscipiendum est, duodecim millium armatorum exercitum educere.

¶ *Susa.*

NVnc se mihi regio Susa offert Meridiem versus, vltra Atlantẽ regni Heæ è diuerso posita, hoc est in extrema totius Africæ parte. Ex Occidente initium habet à mari Mediterraneo, in Meridie deserto arenoso clauditur, ex Septentrione Atlante atque extremo Heæ oppido terminatur. Occidens verò eam regionem magno illo fluuio, qui à regione nomen accepit, cócludit atq; finit. Sumpto igitur ab Occidente exordio, eas omnes ciuitates, eaq́; loca enumerabimus, quæ memoratu digna videbuntur.

¶ *Messa.*

TRia nõ procul à mari Oceano ab antiquis Africanis condita sunt oppidula, ad mille passus ab inuicẽ distantia, eodem ipso loco quo Atlas initium habet: his omnibus idem nomen Messa indiderũt, estq́; illis ex lapide candido murus. Fluit inter eas latus quidam fluuius, quẽ Sus illorum lingua appellauêre: hic æstate tam aquis destituitur, vt nullo periculo facilè quis eũ

pedes permeare liceat, Verno tempore non item. Habent tum quidem nauiculas quaſdam, verùm non huic flumini aptas. Situs autem harum vrbium locus eſt palmis fœcundiſſimus, neq; alias ferè habent diuitias, quanquam dactyli illi non magni admodum ſint valoris, non enim in annum vnum ſeruari poſſunt. Incolæ omnes agriculturam exercent, idq; menſibus præſertim Septembri atque Aprili: illis augetur fluuius. Maio verò menſe ſata maturitatem pertingunt. Quòd ſi duobus illis menſibus flumen ſolito more non excreuerit, actum eſt de ſatione illius anni. Pecudum his ſumma eſt penuria. Non procul à maris littore templum habent, cui religioſiſſimè fauẽt. Ex quo eum Prophetam venturum ſcribunt hiſtoriographi, de quo vaticinatus eſt magnus ille Mahumetes. Neque deſunt qui Vatem illum Ionam à piſce in Meſſæ ſolum eiectum affirment, cùm ad Niniuitas p̄dicationis cauſa miſſus eſſet. Huius templi tigni ex balænarũ coſtis ſunt: nec rarò illis vſu venit, vt mare balænas viſendæ magnitudinis in littus mortuas eiiciat, quę propter molem atq; miram deformitatem, terrorem aſpicientib. incutiant. Vulgus omnes balænas morti addictas putat, quæ illud templum præternatãt, idq; propter arcanam quandam vim huic templo à Deo cœlitus infuſam: quæ res mihi aliquo modo perſuaſiſſet, & tũ pręſertim, cùm quodam die illuc iter faciens, ipſe maximam quandam in ripã eiectam vidiſſem: niſi poſtea quidam mihi Iudęus non id mirum eſſe dixiſſet, cùm vtrinque magni ad duo miliaria reperiantur ſcopuli, ac cõ-

moto

moto mari ſolent ſe quoque balænæ cómouere: quòd ſi illis fortè contingat, vt ſcopulo aliquo illidantur, facilè ex vulnere intereant, adeò vt in proximum littus eiiciantur. Hæc mihi ratio magis quàm vulgi opinio perſuaſit. Memini & me in his regionibus iis temporibus fuiſſe, quibus Seriphus rerum potitus eſt, atque à quodam nobili inuitatum, & in hortum deductum ſuburbanum: vbi balænæ coſtam quandam tam admirandæ magnitudinis oſtendit, vt in arcum reflexa, portam referebat, cuius ſummitatem neq; ille neq; ego camelis inſidentes vel capite contingere potuimus: hanc ille pluſquam centum annis eo loco poſitam fuiſſe affirmabat, eamq́ue ceu miraculum quoddam aſſeruari. Reperias in maris littore magnã electri copiam, quod inde à quibuſdam Luſitanis atq; Feſſæ mercatoribus auehi ſolet, idq́ue vel viliſſimo precio: vix enim illi aureum vnum pro electri ſelectiſſimi vncia exſoluunt. Nonnulli electrum è balænæ ſtercore, alij verò è ſpermate deriuari volunt, quod tandem à mari induratum in proximum proijcitur ſolum.

¶ *Teijeutum Suſæ antiquum oppidum.*

TEijeutum à priſcis, vt illi dicunt, Africanis amœniſſimo exſtructum loco, in tres partitur partes, quarum vnaquæque per integrum ferè miliare ab alia diſtat, redduntq; inter ſe figuram triangularẽ: familias numerant quatuor millia, neque procul à Suſa abſunt flumine. Solum fruméto, hordeo, omnibusq; leguminib. feraciſſimũ. Prouenit & apud hos ſaccarum ſatis

copiosè: verùm quoniam illud neque coquere, neque parare nouerunt, nõ aliter quàm nigrum atq; insipidum habent: quare mercatoribus Fessæ, Marocci, & Nigritis diuendunt, quicquid sac cari illis superesse potest. Dactylorũ item bona illis prouenit copia, neque aliqua illis in vsu est pecunia, prȩterquã aurum suo natiuo solo euulsum. Mulieres vnius aurei panniculum in capite gerunt. Nihil illis est argenti præterquam quod fœminæ pro ornamento habent. Minima apud hos moneta ferrea est vnius ferè vnciæ. Nihil fructuum apud hos luxuriat, præter ficus, vuas, persica mala, atque dactylos. Non oliuas hîc inuenias, neque oleum, nisi ex quibusdam Marocci montib. sit aduectum. Olei cantarus Susæ quindecim venit aureis: Cantarus autem centum & quinquaginta libris Italicis æquiualet. Horum aurei, quia nullam habẽt monetam, eius semper sunt ponderis, vt septem cum parte tertia vnius aurei vnciam vnam pendant. Vncia illis eadem est, qualis est Italis: verùm libra octo & decem capit vncias, vocaturq; eorum lingua Rethl, centũ verô Rethl Cantarum vnum efficiunt. In deuehendis huc atque illuc mercibus, illud ferè obseruãt, vt pro cameli sarcina, id est, pro. 700. libris Italicis, tres aureos adnumerẽt, Verno præsertim tempore: nam Æstiuo nunc quinque, nunc sex aureos prò temporis exigentia persoluunt. Hîc egregium illud corium paratur, quod vulgò Maroccenum dicunt, horũ duodecim sex coronatis diuenduntur, quũ totidem coria, Fessæ octo vȩneant coronatis. Ea parte qua Atlantem spectat, multa

multa habet hæc regio rura, multos item vicos atq; pagos: ſed ea quæ Meridiẽ reſpicit, omnino eſt incolis nuda, vicinis enim Arabibus ſubiacet. Huius vrbis medio egregium eſt viſendæq; amplitudinis templum, quod illi maximum ſummumq; appellant, ac per illius medium iamdicti fluminis partem aliquam deducunt. Incolæ horridi, inteſtinis perpetuò bellis vexati, vix vllum vnquã viderunt pacis diem. Habet quælibet vrbis pars ſuum ducem atque rectorem, qui ſimul totius Reipub. curam gerunt: ſed nunquam niſi tribus imperant menſibus, quibus tranſactis, ſuccedunt & alij tres. Veſtitu eos ferè referunt qui Heam incolunt: niſi quòd quidã inter eos veſtes, ſubuculam, omniaq; corporis ornamenta ex tela candida conficiunt. Huius regionis canna (quæ vlnas duas facit) panni vilioris ſeſquiaureo venditur, tela quæ vel ex Luſitania, vel è Germania inferiori illuc deuehitur, mediocris gracilitatis, ſi vlnas cõtineat vigintiquatuor, quatuor ad minimum aureis vendi ſolet. Sunt & hîc iudices ac ſacerdotes cõplures, ſed religionis tantùm curam gerunt: in rebus ciuilibus, qui plures habet amicos, huic maximè ſemper fauent. Si quando contingat, vt quis ab alio quopiã interficiatur, mox interfecti cognati in eiuſdem oẽs mortem conſpirant, qui amicum interfecit. Quòd ſi id perficere nequeãt, reus toto ſeptennio ciuitatis exul ꝓclamatur, niſi malit inuitis omnibus, ſemperq; ad arma paratus, remanere. Qui ab exilio redeunt ante tempus ſibi præfixum, talis indicitur pœna, qualis pòſt ſuo loco deſcribetur. Poſt totum

ſeptennium ab exilio rediens, ciuitatis magnates atq; proceres ad conuiuium vocat, ac ſic priſtinę reſtituitur libertati. Multi hic habitant Iudæi, inſignesq; artifices, qui neque cenſum annuum neque tributum aliquod exſoluere coguntur: niſi quòd vrbis primoribus vel vltro munuſculum aliquod offerant.

¶ *Tarodantum Suſæ oppidum.*

TArodantũ oppidum ſatis amplum ab antiquis Africanis cõditum, domorũ numerat circiter tria millia. Ab Atlante Meridiem verſus diſtat miliarib. quatuor, à Teijeuto verò Orientem verſus triginta quinque. Huic eadem eſt ſoli vbertas, ijdem prorſus mores, quales ſunt qui Teijeutum incolunt, niſi quòd hæc aliquantò minor, moribusq; vtcunq; ciuiliorib. prædita ſit. Cùm enim Marinorũ familia Feſſæ ageret, huius quoque pars quædam Suſam inhabitabat, eratq; Suſa tum temporis illius ſedes, qui Regis vicem gerebat. Viſitur & in hũc vſq; diem rupes quædam humi proſtrata, quæ à iam dicto Rege exſtructa fuit. Deficiente verò ea familia, incolæ ad priſtinum rediere ſtatum. Horum veſtes partim tela, partim panno conficiuntur, habentq; omnis generis artifices quamplurimos. Omnium rerum poteſtas penes nobiles eſt, qui ſemper quaterni ſex tantùm menſibus imperat. Pacis admodum amantiſſimi: nemini vnquam vicinorum nocuiſſe leguntur. Ab hoc oppido Atlantem verſus multi ſunt pagi, multaq; vbiq; rura: ea aũt pars quæ Meridiem ſpectat, ager eſt Arabicus. Oppidani magnũ quotannis cenſum

enu

enumerant, vt iter mercatoribus huc atque illuc proficiſcentib. tutum atq; ſecurũ ſemper ſeruetur. Hoc oppidum noſtris temporib. Arabibus bellum indixit: quod vt felicius illis gereretur, Seripho principi ſeſe dediderunt, Anno.920. hoc eſt Chriſti M. D. XI.

¶ *Guarguessem.*

GArgueſſem arx eſt in ipſo Atlantis iugo loco munitiſſimo exſtructa, eamq́ue Oceani plagam reſpicit, quæ Suſæ flumini initium præbet: agrum habet feliciſſimum atq; vberrimum. Hunc Luſitani locum abhinc annis viginti occupauerunt, quæ res ilico Heæ atque Suſæ incolas ad arma vocauit, vt arcem vi captã, vi quoque reciperent. Innumero igitur exercitu tam exterorum q̃ incolarum collecto, ducem ſibi elegerunt Seriphum quendam, hominem ex Mahumetis familia oriundum: ac arcem obſidione circundederunt. Verùm res infauſto Marte tentata eſt, nam qui obſidium tenuerant, vbi viderẽt ſe nihil proficere, multa ſuorũ ſtrage, relicta arce in patriam redierunt. Niſi quòd nonnulli apud Seriphum remanſerunt, eo animo vt bellum in Chriſtianos ad extremum vſque vitæ diem continuarent. Qui Suſæ habitabant, cùm non eſſent vſqueadeo bellandi auidi, Seripho pecunias enumerarunt quibus quingentos aleret equites. Qui poſtquam innumeros ſibi nummis adiunxiſſet milites, omnibusq́ue illius regionis incolis innotuiſſet, ipſe ſibi id ditionis vſurpauit. Illud mihi certiſſimùm conſtat, Seriphum eo tempore quo me ab illius aula ſubduxi, equites habuiſſe plus

3000. Peditum verò atque pecuniarum tantam vim, vt non facile quis enumerare queat.

¶ *Tedsi Susæ oppidum.*

TEdsi magnum admodum est oppidum ab Africanis ante aliquot sæcula loco amœnissimo atque fertilissimo exstructum, familias habet aliquantò plures q̃ quatuor millia: distat à Tarodanto Orientem versus, miliaribus triginta, à mari Oceano sexaginta, ab Atlãte verò viginti. Magna hîc prouenit frugum, saccari, atq; glasti syluestris copia. Multos in hac vrbe reperias mercatores, qui huc è Nigritarũ regione ad mercatum veniunt. Ciues omnes pacis atq; ciuilitatis omnis amãtissimi: egregia apud hos Resp. totius ciuitatis moderatio semper penes sex est, qui ad id muneris sorte creantur: illorum autem regimen sedecim tantùm est mensium. Susa fluuius tribus hinc abest passuum millib. Multi hîc habitãt Iudęi aurifabri, fabri, & id genus artifices peritissimi. Templum habent egregium, sacerdotes legisque doctores quamplurimos, qui publico aluntur stipẽdio. Singulis quibusq; diebus Lunæ, solent huc ad mercatum innumeri confluere Arabes, rustici atq; monticolę. Anno. 920. se vltrò in Seriphi deditionem coniecerũt: estq; huc totius regionis collatũ publicum cõcilium.

¶ *Tagauostum.*

NVllam habet Susa vrbem quæ cum ea pugnare possit, quam Tagauostum vulgari nomine appellare solẽt: domos eñ numerat plusquam octies mille: huius murus ex crudo lapide: ab Oceano miliaribus plus minus sexa-

ſexaginta, ab Atlante verò Meridiem verſus circiter quinquaginta diſtat: vrbis autē conditores Afros fuiſſe volunt. Hinc ad miliaria ferè decem illis eſt fluuius Suſa: ingens hîc artificum atque officinarum multitudo: populus in tres diuiſus eſt partes. Bellum illis perpetuò inteſtinum geritur, habetq́ue ſemper pars altera Arabes ſecum, qui pro ſtipendij præſtantia nunc huic nunc illi fauent parti. Magna hîc frugum pecudumq́; copia, magna item lanæ vilitas. Conficiuntur apud hos veſtium quædam genera, quæ poſtea Tombutum atq; Gualatā apud Nigritas deferri conſueuerunt, idq́; ſemel in anno. Mercatus illis bis qualibet celebratur ſeptimana: veſtitu vtuntur ſic ſatis culto atque honeſto: horum mulieres forma præcellentes: virorū bona pars ſubfuſca, ex nigro nempe atq; candida prognata. Summa illic rerum poteſtas penes eos eſt, qui & ditiſſimi & potentiſſimi habentur. Nos quoque per tredecim apud hos cum Seriphi cancellario primario egimus dies, qui in hoc venerat, vt ſuo principi aliquot ſeruos emeret: id autem anno .919. hoc eſt, à nato Chriſto M. D. X.

¶ *Hanchiſa mons.*

SVmit hic mons ſuum ab Atlante ex Occidente initium, extenditq́ue ſeſe Orientem verſus ad miliaria ferè quadraginta. Ad huius radices, ſita eſt Meſſa cum reliqua totius Suſæ parte. Huius incolæ pedites valentiſſimi, adeò vt vnus nō dubitet duobus ſeſe opponere equitibus. Nihil frumenti hîc neq; frugum naſcitur præter hordeum, mellis quoque maxima illis eſt afflu-

affluentia. Nullum ferè datur tempus, quo non multa niue vexentur: verùm quàm ſint frigoris patientiſſimi, ex eo facilè quis colligere poterit, quòd quatuor anni temporibus vnicis tantùm veſtibus vti conſueuerunt. Hos ſæpè conatus eſt Seriphus princeps in ſuam redigere ditionē, ſed rem illi nondum feliciter ceſſiſſe intelleximus.

¶ *Mons Ilalemus.*

HAbet hic mōs ex Occidente ſuum à iam dicto monte exordium, ex Oriente Guzula regione terminatur, atq; ex Meridie ipſa Suſæ planicie clauditur. Incolæ validi atque nobiles, magnam habent equorum copiam. Perpetuum illi inter ſe propter quaſdā in hoc mōte fodinas, bellum gerunt: qui ſuperiores euadunt, argenti quantum poſſunt effodiunt, ac inter ſe diuidunt, donec ab aliis rurſum illis adimatur effodiendi poteſtas.

¶ *Marocci regionis ſitus atque habitus.*

HAbet hæc regio ſuum Occidentē verſus à monte Nifiſa principiū, tendit in Orientem ad montem vſque Hadimeum, diducitur ad Septentrionem in eum vſque locum, vbi Tenſiftum & Aſifinual, notiſſimi fluuij coniunguntur, hoc eſt, vbi ad Orientale latus Hea inchoat. Figuræ propemodum triangularis hæc regio eſt, omnino amœniſſima, multiiugis armētorum, pecudum, atq; ferarum generibus abundans: vbiq; herbida, rerum omnium quæ ad victum conueniunt, quæ naribus adblandiuntur, quæ oculos paſcunt, feraciſſima. Perpetua penè planicies, Longobardię nō admodum diſſimilis.

Mon-

Montes si quos habet, frigidissimi atque sterilissimi sunt, adeò vt nihil aliud quàm hordeum producant. Sumpto igitur à parte Occidentali initio, reliqua omnia, eo vt hactenus cœpimus ordine, perstringemus.

¶ Elgihumuha Marocci oppidum.

EST in planicie ea quæ ab Atlante miliaribus ferè septem distat, nec procul á flumine Sesseua oppidulum quoddam, Elgihumuha appellant incolæ, ab Africanis vt illi arbitrantur constructũ. Postea in quorundam Arabum redáctum ditioné est, iis ipsis temporib. quibus ea familia quæ Muachidin dicta est, à regno deficere cœpit. Nunc perexigua raraq; huius oppiduli tantùm vestigia cernere licet. Qui nunc eo loco habitant Arabes, tantum duntaxat seminis terræ ingerũt, quantum vitæ necessitati satis esse putant, reliquum agrorum incultum atque ociosum relinquentes. Eo autem tempore quo adhuc incolumis illorum stabat Respub. annuus inde prouentus aureorũ centum milliũ ad principem redibat: familias supputabant sex millia, aut eo plus. Ego cum illac iter facerem, humanissime à quodam Arabe exceptus, huius populi liberalitatem maximè persensi: nisi quòd perfidos, proditoresque scelestissimos à quibusdam eos esse intelleximus.

¶ Imegiagen.

IMegiagen propugnaculũ est in vertice quodam Atlantis exstructum, loci natura adeò munitum, vt nullum prorsus murum nec habeat, nec adeò indigere videatur. Dissidet ab El-

gihu-

gihumuha Meridiem verſus miliaribus ni fallor viginti quinque. Imperium quondam penes illius regionis nobiles fuit, atq; poſtea à quodam Homar Eſſuef Apoſtata occupatũ eſt, vti poſtea dicemus: hic maximam eo loco exercuit tyrannidem, ita vt neq; pueri, neq; mulieres quamuis grauidæ, huius effugere crudelitatem potuerint, quin aperto matris vtero, infantulos nondũ natos (horribile dictu) interficere iuſſerit. id factũ eſt anno .900. remanſitq́ue locus ille habitatoribus vacuus. Anno .920. incœpit aliqua huius regionis pars nouos recipere incolas: ſed poteſt nunc montis tantummodo dorſum alterum excoli, planicies enim huic loco ſubiecta, tam non eſt tuta, vt nec illac quiſquam iter facere audeat, cùm propter Arabes tum propter Luſitanos eam regionem quotidianis incurſionib. diuexantes.

¶ *Teneſſa.*

EST & Atlantis mons quidam Ghedmina dictus, in hoc ſitum eſt ab antiquis (vt volunt) Africanis exſtructũ oppidum, quod Teneſſa appellauere, fortiſſimum atq; munitiſſimum, à flumine Aſifinual Orientem verſus circiter octo diſſidet miliaribus. Huic ſubiacet egregia quædã planicies, quę niſi à perditiſſimis quibuſdam impediretur Arabibus, nullum haberet ſolum, quod cum hoc frugũ vbertate certare poſſet. Et quoniam huius vrbis coloni inſigni hoc priuantur bono, eam duntaxat terram exercent, quæ in montis dorſo, quæq; inter ipſum flumen atq; ciuitatem eſt. Neq; id gratis illis conceſſum eſt, tertiam enim frugum portionem Arabibus

vectigalis loco quotannis pendunt.

¶ Delgumuha noua.

MAximum munitiſſimumq́ue in vertice excelſi cuiuſdam montis exſtructũ eſt noſtro æuo propugnaculum, frequentibus vndiq; cinctum montibus, Delgumuham nouã incolę vocant: ad huius mõtis radices principium ſumit Aſifinual, quod Africè Rumoris fluuius interpretatur, quod nimirum per montem maximo ſtrepitu perrumpens, gurgitẽ reddat profundiſſimum, illi perſimilem, quem Romani infernum Tyburtinũ appellauere. Habet hic locus familias ferè mille. Aliquandiu ſub quodam tyranno egit, qui ex familia Marocci Regis huc venerat. Numeroſum hîc reperias equitatum atq; peditatum, colligunt ſingulis annis à confinib. Atlantis partibus vectigal ad minimum decem millium aureorũ. Arctiſſima illis cum Arabibus ſemper fuit familiaritas, mutuis illi inter ſe donis inuicem ſalutare ac reſalutare conſueuerunt: quo nomine etiam Marocci principes maximè ſibi infenſos non ſemel reddiderunt. Ciuilitatis apud hos ſummum ſemper fuit ſtudium, veſtitus nitidus atque decorus, nullus in tota vrbe eſt angulus, qui non frequentiſſima ſit hominum turba oppletus: artificum hîc nullum genus deſideres, cùm à Marocco quinquaginta tantùm miliaribus diſtet. Spacioſi in hoc monte reperiuntur horti, vnde & magna ad illos fructuum copia quòtannis redire ſolet. Hordeum, linum, atq; cannabim cõferunt, eſtq; apud hos infinitus propemodum caprarum numerus.

Et

Et ſacerdotes habent & iudices complures, cæterùm quòd ad ingeniũ attinet, rudes ſunt, agreſtes atque zelotypię addictiſſimi. In hac vrbe apud quendam mihi affinem per aliquot dies cõmoratus ſum, qui dum adhuc Feſſæ habitaret, immodico alchimiſticę ſtudio exhauſtus, coactꝰ fuit in hunc locum migrare, vbi ſucceſſu temporis loci primario â ſecretis factus eſt.

¶ *Imizmizi.*

EST & in quadam Atlantis parte ciuitas ſic ſatis ampla, quam Imizmizi dixere. Occidenté verſus à iamdicta miliarib. circiter quatuordecim diſtat: huius conditores feruntur Arabes fuiſſe. Huic ſubiacet via illa publica quæ in tranſuerſum Atlantis ad Guſulanorum regionem ducit, appellaturq; vulgò Burris, hoc eſt via plumis ſtrata: eò quòd frequẽtes illic admodum cadãt niues, quas plumas quis potius quàm niuem iudicaret. Subiecta eſt & huic oppido egregia amplaq; planicies, quæ per triginta continua miliaria ad Marocci vſque regnum extenditur. Solum feliciſſimum tam inſigne producit frumentum, vt non putem me vnquã tale vidiſſe. Niſi quòd Arabes & Marocci milites multis eos agros ſemper vexent incommodis, ita vt potior pars incolis nuda ſit, quin & quãplurimos ciues ciuitatem deſerere audiui: ſatius eſſe exiſtimantes migrare, quàm tot indies incommodis diuexari. Exigua his pecuniæ ſumma, verùm id maxima cùm agrorum tum frugum abundantia penſatur. Ego cùm ad hos veniſſem, ad quendam heremitam me cõtuli, quem illi Sidicanon appellabant:

labant,non facilè dixerim,quàm me vir ille illustris magniq; nominis,humane exceperit.

¶ *Tumeglaſtum.*

TRia ſunt in planicie oppidula hoc nomine appellata,à Marocco triginta diſtantia miliaribus,ab Atlante vero Septentrioné verſus quatuordecim, palmis, vineis, omniſque generis fructiferis arboribus circuncincta. Campos habēt ſpacioſos atq; ſationi aptiſſimos, niſi multa Arabum indies vaſtarentur iniuria. Incolarum tanta hîc eſt paucitas,vt non putem vltra quindecim familias in iis reperiri poſſe,quæ omnes iam dicto heremitę affinitate cōiunctę ſunt: quæ res facit vt aliquam illius planiciei partem exercere detur, nullo interim numerato Arabibus tributo. Niſi quòd Arabes illac aliquō iter facientes,hoſpitio excipere tenentur. Caſulas illas humiles minimeque commodas, porcilia potius dicas,quàm hominum receptacula: hinc fit quòd pulicibus,cimicibus,aliiſque id genus inſectis perpetuò vexentur. Horū aqua mirè ſalſa. Nos hanc quoq; viſimus cum Sidi Iehie amico nō vulgari prouinciam,qui huc venerat,quò regis Portugalliæ nomine tributa illius regionis reciperet, hic totius tractus qui Azafi apud illos appellatur præfectus conſtitutus fuit.

¶ *Teſraſtum oppidulum.*

SItum eſt in ripa fluminis Aſifelmel. à Marocco Occidenté verſus quatuordecim diſtat miliaribus,ab Atlante verò circiter viginti.Multos paſſim habent hortos dactyliferos frugibuſque maximè commodos,maxima inco

H larum

larum pars ſtudio hortenſi ſibi victum parat. Id interim interdum illis euenit, vt flumen in eum excreſcat modum, quòd hortos omnes frugesq́; ſubmergat. Accedit & horum calamitati, quòd Arabes æſtiuis quibuſq; temporibus totam eam regionem occupent,omniaq́; vorent,quæ miſeri ſibi coloni maximo ſtudio atq; labore collegêre. Tantum ego temporis apud hos cómoratus ſum, quantum equo ſumédi pabuli ſufficere poterat: parũ tamen abfuit quin ab Arabibus quibuſdam prędonib.& vita & bonis omnib.exutus fuerim.

¶ *Magnæ illius inſignisq́, vrbis,quam Maroccum vocant, exactiſsima deſcriptio.*

INTER maximas totius mundi vrbes, ea adnumerari ſolet, quæ in Africa nó obſcuro nomine Maroccum appellari conſueuit. In ſpacioſiſſimo eſt exſtructa campo,ab Atlante miliaribus circiter quatuordecim diſtat . Conditorem ferunt quendam Ioſephum,qui patrem habuit Teſſinum,populi Lontunenſis regẽ, iisq́; ipſis temporibus conditam, quibus ille ſuas in hanc regionem copias adduxit, ſedemq́; fixit nõ procul à via illa publica, quæ ab Agmeto vltra Atlantem ad ea deſerta ducit,quæ à iamdicto populo occupari conſueuerũt. Miram hîc reperias architecturam:tanta omnia arte ingeniiq́; dexteritate ſunt exſtructa, vt nó facilè quis depingere poſſet. Ampliſſimum hoc atq; inauditæ magnitudinis oppidum, eo tempore quo adhuc principem habuit Hali Ioſephi regis filium, domos numerabat pluſquã centies mille. Portas in ambitu

bitu.24. habebat: murus maximæ craſſitudinis ex candido lapide atq; calce viua exſtructus eſt. Diſtat ab hac vrbe Tenſiftum flumen ſex ferè paſſuum millibus. Non hîc templorum,nõ collegiorum, hypocauſtorum, neque hoſpitiorum copiam deſiderabis: omniáque ſecundum illius regionis normam atq; conſuetudinem. Quędam templa à Lontunorũ rege,quędam item ab huius ſucceſſore Elmuachidino exſtructa ſunt: ſed nullum artificioſius neq:ue magnificentius, q̃ quod medio vrbis,ab Hali Ioſephi illius filio,primo Marocci rege,ædificatum eſt, vulgò templum Haliben Ioſephi nominant. In huius tamen locum ſucceſſit quidam Abdul Mumen,q vt prius illud nomen deleret, ſuumque apud poſteros notum redderet,maximũ hoc totius Marocci templum extinguere, atque aliquantò quàm antea magnificentius reformare curauit. verùm non oleum modò, ſed ſumptum omnem atq; operam perdidit: vulgus enim & in hunc vſque diem templum antiquo illo nomine appellant. Eſt & in hac ciuitate non procul à rupe templũ ab eodem exſtructum,qui ſecundus id ſibi regnum vi occupauit: ac poſt huius mortem illius nepos Manſor,templum hoc quinquaginta cubitorum amplitudine ex qualibet parte auctũ reliquit, multiſq; columnis, quas ex Hiſpania huc conuehere iuſſit,opulentius reddidit. Ciſternã ſub hoc templo eius magnitudinis confecit, cuius totum eſt templum: tectũ templo addidit plumbeum: ſingulis angulis canales dedit, qui pluuialem aquã in ciſternam ſubiectã mittant. Turris ex lapide

durissimo atque elaborato, quale Romanũ illud est Vespasiani amphiteatrum, vlnas in ambitu plus centum continet, altitudine turrim ipsam Bononiensem superat. Gradus quibus ad hanc turrim ascenditur, habẽt singuli nouem palmos latitudinis: exterius verò muri latus decem, turris autẽ crassitudo quinque. Septem habet hæc turris mansiones, ad quas gradibus viaq; satis lucida ascenditur: innumeræ enim ferè sunt fenestræ, quæ quò plus luminis adferant, interius latiores sunt quàm exterius. Huic turri superstructa est & alia turricula, quæ in acus modum assurgit, capitq; in ambitu. 25. vlnas, altitudine verò paulò plus q̃ duas hastas superans, tres alteram alterę superpositas habet mansiones, fitq; ab vna ad aliam lignea quadam scala ascensus. Habet & hæc turricula in summa parte ferrum quoddam luna ornatũ aurea, tres item sphæras aureas, quæ ferro sic sunt insertæ, vt maxima inferiorem, minima superiorem locũ occupet. Si quis à summo turris loco oculos in terram defigat, non potest quin multa laboret vertigine, adeò vt illi homines, quamuis procerioris staturæ, non aliter ac pueri appareant vnius tantùm anni. Hinc commodissimè Azafi promontoriũ, quod tamẽ inde centum & triginta distat miliarib. videri potest. Quòd si montes vel procul distantes propter magnitudinẽ facilè perspici posse dicas, iam & illud addam, quòd inde etiam ad quinquaginta miliaria in planicie facillimè sereno cœlo videãtur. Interior huius templi pars nõ vsqueadeo ornata est. Tectum habet summa elegantia laqueatum,

asse

asseribus affabrè admodum cópositis, ita vt pleraque Italiæ templa non elegantiora vidisse meminerim. Sed quãuis maius vix reperiatur templum, etiam si vniuersum orbem pererraueris, locus tamen ferè omnino desertus est, nunquam enim præterq̃ diebus Veneris huc populus confluere consueuit. Quin & bona vrbis pars habitationibus est destituta, idq́ue vel maximè circa iam dictum templum, adeò vt maximo labore illud adire liceat, propter ruinam multarum domorum accessum impedientem. Sub huius templi porticu centum ferè librorum officinas, totidemq́ue è regione quondam fuisse dicunt: verùm non puto vel vnum modò reperiri posse in tota hac vrbe bibliopolam. Vix tertia oppidi portio incolas habet. Hîc intra muros vineæ, palmi, horti spaciosi, agriq́ue frumentis fœcundissimi: nam extra muros terram exercere, frequens Arabum illos vetat incursio. Hoc vnum certissimum habetote, hãc vrbem intempestiuè sibi senium cótraxisse: vix enim quingenti & sex sunt anni, quòd illa primũ ædificari cœpit, quandoquidem temporibus Iosephi, qui Tessin filius fuit, anno .424. Hegiræ, prima illius sunt iacta fundamenta. Verùm ego non aliam ob causam id euenisse existimo, quàm belli quotidie ingruentis iniuria, ac freq̃uẽtes Magistratus atq; Reip. mutationes. Iosepho patri successit filius Hali, post quem illius filius princeps creatus, Reipub. præfuit. Huius tempore exorta est cuiusdam cócionatoris Elmaheli, hominis in hoc monte & nati & educati, factio: hic multa vndiq; collecta

militum copia, bellum in suum principẽ Abrahamũ mouit. Rex verò educto in hunc exercitu, infelici pugnauit Marte: interruptũ illi fuit iter quo ad vrbem rediret, quare Orientem versus cũ aliquot militibus, qui à pugna adhuc supererãt, ad Atlantem vsq; confugiendum fuit. Elmaheli verò, cui suum principem regno expulsum nec dum sufficere poterat, cuidam è suis (Abdul Mumen vocabant) cum sui exercitus parte dimidia negotium iniungit, vt regem profugum quantũ posset, insequeretur: ac quod reliquum fuit militum Elmaheli remansit, quo Maroccum obsidione cingeret. Rex verò cum iis qui illum comitabantur tandem Oraniam peruenit, sperãs fore vt ibi nouas sibi reciperet copias. Sed subitò accedente Abdul Mumen cum ingenti exercitu, ciues regi denũciant, se nihil periculi illius causa subire velle. Quare miser ille rex omnino sibi desperãs, noctu equo insedit, sumpta secum quam habebat vxore, atque in equo sibi à tergo locata, vrbem reliquit. Ast vbi se ab hoste notum animaduertit, mox ad rupem quandam, quæ Oceanum respiciebat, confugit: hîc equo eum in modum calcar addit, vt se cum coniuge charissima, cumq; equo pręcipitẽ dederit: ac paulò pòst inter rupes atq; saxa interfectus, ab incolis vicinis repertus sit. Abdul Mumen victoria exultans, Maroccum repetit, vbi iam dictus ille Elmaheli vitã finierat, in cuius locum rex electus est atq; pontifex quadraginta discipulorũ, habuitq; decemuiros sibi à secretis, quod nouum quiddam fuit in lege Mahumetis. Hic igitur postquam totum

annum id oppidum obſidione vexaſſet, ſuperauit tandem: ac Iſaaco qui Abrahami relictus erat filius vnicus, propria manu interfecto, oẽs quoq; qui id loci ſeruarant milites, nec non & bonam ciuium partem interficere iuſſit. Regnauit huius poſteritas ab Anno quingenteſimo decimoſexto Hegiræ, vſque ad annum ſexcenteſimum ſexageſimum octauum, fuitq; tandem regno pulſus à quodam Marinorum rege. Nunc varias mihi hîc fortunæ vices atque mutationes quæſo animaduerte. Marini huic regno poſt huius mortẽ præfuerunt ad annum vſq; Hegiræ. 785. Tandem indies decreſcente magis ac magis Marocci imperio, reges habuit qui huc ex monte proximo venerant. Verùm nullos habuit Maroccum duces, à quibus tanta fuerit cõtumelia affectum, quàm à Marinorũ familia. Hæc Feſſæ ſuam habuit curiam præcipuã, Marocci verò quendam qui imperatoris vicẽ ſuppleret: adeò vt Feſſa perpetuò totius Mauritaniæ atque totius Orientalis regni caput fuerit: vti copioſius à nobis, Deo fauente, eo cõpendio dicetur, quo Mahumeticas leges deſcribemus. Sed plus ſatis hactenus à nobis ceſſatũ eſt, nunc ad id quod cœptum erat redeamus. Eſt in hac vrbe arx quædam munitiſſima, quæ ſi amplitudinem, ſi muros, ſi turres, ſi denique portas ex Tyburtino marmore exſtructas videris, oppidum iure cenſeas. Templum habet altiſſima turri ornatiſſimum, in cuius faſtigio luna, atque ſub hac tres inæqualis magnitudinis ſphęras aureas, quæ omnes. 130. mille aureos pendent. Non defuerunt reges huic ciuitati, qui precio auri al-

lecti, ſphæras loco amouere conati ſint: ſed mirũ illis ſemper obtigit infortunium, quod conatum impediuit: adeò vt omen maxime ſiniſtrũ vulgò opinentur, ſi quis eas manu cõtrectare ſtuduerit. Quidam tali planetarũ influentia ibi poſitas affirmant, vt nullo artificio inde diſtrahi queant. Alij dæmonem quendam arte magica ad id coactum aſſerunt, vt contra omnes omnium impetus ſphæras loco ſeruet. Noſtro hoc æuo factum eſt, quòd Marócci princeps vulgi opinionem negligens, ſphæras auferre voluit, quò ſe contra Luſitanorum vim, qui tum in illum arma parabãt, tutum redderet: verùm non id permiſerũt ipſius aulæ purpurati, totius Marocci præcipua monumenta exiſtimãtes. Memini me apud quendam hiſtoriographum legiſſe, Manſoris vxorem condito à marito templo, quo & ſuum nomẽ apud poſteros notiſſimum redderet, ſphæras illas ex mũdo muliebri, quem à marito ſumptuoſiſſimũ acceperat conflatas, dediſſe. Habet & hæc arx nobiliſſimum quoddam collegium, cui triginta inſunt aulæ. Huius medio viſendæ amplitudinis quædam eſt, in qua publicè maximoq; apparatu prælegere ſolebant, dum adhuc apud illos literaria floreret Reſpub. Qui in hoc collegio recipiebantur, his victus dabatur atq; veſtitus. Profeſſorum alius centum, alius ducentos quotannis pro lectionis qualitate aureos accipiebat: neque quenquam prælectioni admittebant, qui nõ exactiſſimè calleret, quæ ad eam artem quam profitebatur, pertinere putabãt. Locus ornatiſſimus, parietes habet opere vermiculato elegantiſſimos,

eaq; præſertim aula,in qua publicè ſemper præ-
legere ſolent. Omnes porticus, omneſque adeò
conuexitates ex lapide depicto vitreoque com-
poſiti ſunt,apud illos Ezzulleia dici ſolet,cuiuſ-
modi adhuc apud Hiſpanos in vſu eſt.Huius ſtru
cturæ medio egregius limpidusq; admodum eſt
fons,cuius murus ex marmore candido atq; ela-
borato,quamuis humilis,quales fere ſunt qui in
Africa inueniuntur. Audiui frequentem quon-
dam hîc fuiſſe diſcipulorum numerum, verùm
meo tempore non plures quinque inueni: præ-
lectorem nunc habent ſtupidiſſimum,atque ab
omni humanitate alieniſſimum.

Ego cùm Marocci agerē,magna mihi erat cum
quodam Iudæo,homine ditiſſimo atq; hiſtorio-
grapho peritiſſimo,licet iuriſperito frigidiſſimo,
familiaritas atque notitia. Hic propter egregia
quædam in ſuum principē collata officia, ſenſit
in ſe quoque regis liberalitatem atq; munificen
tiam. Reliqui omnes,qui publico hic fungūtur
munere,ingenio quantū conijcere poſſum,infe-
liciori ſunt atque obtuſo. Habet præterea & ea
arx vndecim,ni fallor,aut duodecim atria,maxi-
ma induſtria ſummaq; artis acuitate à quodam
Manſore ædificata. Primum quoſdam Chriſtia-
nos baliſtarios,numero ferè quingētos habebat,
qui ſemper Regem quocunq; iret præcedebant.
Huic illud proximum eſt,in quo ſe totidem ſa-
gittarij regij continere ſolent. Non procul hinc
Cancellarij ædes ſunt, illorumque qui principi
ſunt à ſecretis,quæ domus apud illos negociorū
locus appellari conſueuit. Tertium victoriæ a-
trium

trium nuncupatur:in hoc totius vrbis arma atq; munimenta recondi ſolent. Quartum is occupabat,qui equorum omnium curam gerebat. huic contigua tria ſunt equorum ſtabula,quorum vnumquodque ducentis ſufficere poterat equis. Sunt & præterea equilia duo, quorum hoc mulos, illud verò regios duntaxat centum ad minimum caperet equos. Stabulis adiuncta erant horrea duo,duobus à ſe inuicem diſtinctis locis. in inferiori ſtramen,in ſuperiori hordeum reponebatur. Eſt præterea & alius recondendis frumẽtis locus ſpacioſiſſimus, adeò vt illorum quilibet modia trecenta capiat,aut eo plus. Huius tectum foramen habet,ad quod certis quibuſdã aſcenditur gradibus lapideis. Vbi iam iumenta frumentis onerata ad dictum peruenerunt foramen,dimenſum illud per id foramen inijciunt. Quòd ſi rurſum ab eo loco quid auferre velint, nihil aliud quàm inferiora quædam aperiunt foramina,per quæ quantum ſatis eſt frumenti,effluere ſinunt,idq; nullo prorſus negocio aut labore. Eſt præterea & alia quædã aula,in qua regis filio cæteriſque omnibus purpuratis prælegi ſolitũ eſt. Reperias deinde egregium quoddam cõclaue quadrangulare,quibuſdam circa ambulacris vitreis circunductũ feneſtris,in quibus variæ ſummo artificio ſunt hiſtoriæ depictæ: armaria hîc viſuntur multo auro micantia. Poſt hoc atrium eſt ſtipatorũ quorundam,deinde & illud in quo de regni negociis,deq; Reipub.ſtatu agebatur: cui adiunctum eſt & aliud, in quo legati conſilium conferebant cũ iis qui principi erant

à ſe-

à secretis. Habent & regis amîcæ, cæteræq; principes fœminæ, suum quoque locum non aspernandum: huic contiguæ sunt & ædes, in quas regis filij sese recipere solent. Ea autẽ arcis parte quæ campos respicit, non procul à muro, spaciosissimum reperias hortum, in quo vllum vix arboris genus desiderare posses. Est præterea & porticus sumptuosa atque superba, ex marmore plusquam Tyburtino atque quadrato exstructa: cuius medio columna est quæ leonem marmoreum summo artificio exsculptum habet, è cuius ore aqua fluit limpidissima, quam ipsa porticus quodam receptaculo excipit: habet & quilibet huius porticus angulus ex marmore candido cõfectum leopardum, maculis à natura distinctum rotundis: huius marmoris genus nusquã præter in quodã Atlantis loco reperiri potest, qui à Marocco miliaribus circiter centũ & quinquaginta situs est. Non procul ab horto sylua est, muris vndiquaque circunsepta: in hac nullum animalium aut ferarum genus deesse puto: hîc enim elephãtes, leones, ceruos, capreolos, atq; id genus alia reperias: leones autem interstitio quodam à cæteris feris sunt discreti, vocaturq; is locus & in hunc vsq; diem, leonum mansiones. Quæ igitur Marocco relicta sunt antiquitatis monumenta, etsi numero exigua sint, fidẽ tamen facient, qualis ea Mansoris tempore ciuitas fuerit. Omnia hoc sæculo vacua sunt atria illa, iam antea à nobis depicta: nisi quòd fortassè principis muliones, quiq; equorum curam gerunt, atrium illud occupent, quod iamiam balistarios atque sagittarios

rios habuisse diximus: reliqua omnia auibus tan tummodo relicta sunt. Hortus ille, quem antea paradisum dixisses, nunc locus est in quo totius vrbis sordes colliguntur. Vbi quondam copiosa illa fuit bibliotheca, nunc tantùm gallinæ, columbæ, cæteræque id genus aues habitant, ibiq; nidos construunt. Certum est, illum de quo iam sæpe locuti sumus Mansorem, fuisse potentissimum principem: nam constat eum à Messa vsq; ad Tripolitanum Barbariæ regnũ imperasse, quę nobilissima & præstantissima est totius Africæ regio, adeò lata atque ampla, vt quis huius longi tudinem nonaginta vix diebus itinere conficere possit: latitudo autem itineris quindecim adminimum est dierum. Imperauit olim ille Mansor huic Hispaniæ regioni quæ Granata dicitur. itẽ habuit quæ à Tariffa ad Arragoniam extenduntur, cũ bona Castellæ atq; Portugalliæ portione. Neque solùm hic, sed & ipsius auus Abdul Mumen, pater Iosephus, hic Iacobus q Mansor fuit, tum & huius filius Mahumetes Enasir, qui victus in ea regione quã Venalza appellant, milites amisit tam equites quàm pedites ad sexaginta millia hominum: ipse tamen saluus euasit, ac Maroccũ reuersus est. Christiani hac victoria superbi, non prius à bello destiterunt, q̃ triginta annorum spacio hæc omnia oppida suis regnis adiecerint, Valentiã, Deniam, Alicantũ, Murciam, Carthagenã, Cordubã, Hispalim, Iaen, & Vbedã. Infaustũ hoc illis gestum bellum, mox subsecuta est Marocci regni ruina. Reliquit Mahumetes ab obitu decẽ iam puectæ ætatis filios, inter quos variè de regni

im

imperio certatum. Hinc factum est, dum nihil inter fratres conuenire potuit, dumq́; illi se mutuis infestarent bellis, cœpit Marinorũ populus Fessæ, cæterarumq́; regionum adiacentium sibi id imperium vsurpare. Populus qui illis Habdul uad appellatur rerum Telensinarum potitus est, Tuneti verò principe ab hoc populo expulso, illi pro arbitrio alium instituerunt. Habes iam illorum exitum, qui Mansori relicti sunt successores. Deuolutum igitur est regnum ad quendam Iacobum Habdulach filium, qui primus fuit Marinorum rex. Tandem autẽ insigne illud oppidum ad summam deuenit calamitatem, perpetuis Arabum iniuriis obnoxiũ: tanta est rerum omnium vicissitudo. Quæ hic de Marocco scripsimus, partim vidimus ipsi, partim cùm ex historia cuiusdam Ibnu Abdul Malich, rerũ Maroccenarum historiographi accuratissimi, tum ex eo quod de rebus Mahumeticis compendio conscripsimus, desumpta sunt.

¶ *Agmettum oppidum.*

DIstat à Marocco Agmettum miliaribus plus minus vigintiquatuor, ante aliquot sæcula ab Afris ædificatum oppidum in cuiusdam montis dorso, qui ab Atlante ferè principium habet. Familias quondã plus sexies mille numerabat, dum principẽ habuit Muachidinũ: populus erat sic satis ciuilis, tantaq́; his erat omnium rerum affluentia atq; magnificẽtia, vt eam Marocco æqualem dicere quamplurimi non dubitauerint. Amœnissimos vtrinque habuit hortos, nec nõ & vitium magnam copiam, quarum

nõ-

nõnullæ in ipſo monte, reliquæ in planicie erãt. Huic ſubterfluit flumen ſatis amplum, quod ex Atlante naſcẽs, tandem in Tenſiſtum delãbitur. Qui flumini adiacet ager, tantæ eſt fertilitatis vt ſatorum quinquagecuplum quotãnis proferre dicatur. huius aqua perpetuò alba, quanquam ſi quis flumẽ aſpiciat, Narniæ ſolum, aut etiam Nigrum Vmbriæ fluuium colore non malè referre videatur. Nec deſunt qui id flumen Maroccum vſque fluere affirment, idq; ſubterraneis quibuſdam ductibus, vt nuſquã ſeſe prodat niſi in loco quodam Marocco proximo, vbi tandẽ erumpere dicitur. Complures olim principes fuere, qui abſcõditi fluminis viam cognoſcere ſtudẽtes, quoſdam per eos ductus intromiſere, qui vt facilius viam reperirent, faces atque lucernas circunferebant. Hi vbi aliquãtò proceſſiſſent, ventorum tantam ſenſere procellam, quæ lumen extinxit, quæque illos non ſine maximo vitę periculo repulſit, vt nunquam ſe tale quid ſenſiſſe affirmarent. Tum & hoc addunt, quòd flumen crebris ſcopulis interruptum, quos aqua nunc hac nũc illac pulſat, item quòd & ſcrobes atque gurgites non infrequentes tranſitũ impediant. Remanſit igitur in hunc vſq; diem res illa incognita, neq; iam quiſquam reperiri poteſt, qui tantum diſcrimen amplius aggredi audeat. Illud me apud quoſdam hiſtoriographos legiſſe memini, quòd is qui Maroccum condidit, cuiuſdam Aſtrologi vaticinio edoctus, fore vt ea regio perpetuo vexaretur bello, arte magica effeciſſe, vt id flumen omnibus ſemper remaneret incognitum: ne ſi

quis

quis in posterum hostis lædere vellet, non posset huius cursum adimere ciuitati. Huic flumini vicina est via illa publica, quæ vltra Atlanté ad Guzulam Marocci regionem ducit. Verùm hæc ciuitas cuius iam descriptionem habuistis, nullos omnino præter lupos, vulpes, ceruos, & id genus animátia, incolas habet. Nisi quod cùm illac fortè iter facerem, heremitam quendam inueni, qui centum secum ducebat suæ vitæ sectatores: hi omnes equos habebant maxime habiles, studebantq; imperiũ exercere, verùm non illis suppetebat facultas. Apud hũc decem, ni fallor, diebus cõmoratus sum, inueniq; inter huius discipulos quendam, quo cum ab ipsa adolescẽtia maxima fuerat familiaritas: nos enim aliquot annos Fessę vnà studueramus, & cùm eiusdem ferè essemus eruditionis, eum Theologiæ librum audiuimus, qui Epistola Nensefi illis nuncupari solet.

¶ *Hannimea oppidum.*

EST in eo Atlantis dorso quod planiciem respicit, oppidulum quoddam, quod Hannimea illis appellatur, à Marocco circiter quadraginta distat passuum millib⁹ Orientẽ versus: hac ex ea Atlantis parte Fessam proficiscentibus iter patet. Hoc oppidum Agmet fluuius ad miliaria ferè quindecim præterfluit: ager autem inter eum fluuium & ipsum oppidulum feracissimus, quemadmodum & ille quem Agmeto adiacere modò scripsimus. Ea regio quæ inter Maroccũ & fluuium hunc continetur, Marocci principi paret: à fluuio autem ad Hannimeam, sub ditione Hannimeorũ est. Habuit hoc oppidum

egre-

egregium quendam Ducem ætate iuuenili, qui continuum gerebat cum Marocci principe, interdum etiam & cum Arabibus bellum. Amplissimam habuit & in Atlante ditionem, ingenium illi liberale atque strennuum: vix decimum sextum egressus annũ, auunculum interfecit, sibiq; illius imperium vsurpauit. Mox vbi id Arabes resciuerunt, numeroso suo exercitui trecentos equites Christianos, qui è Lusitania venerãt, adiungunt: ac ex improuiso ad portam vsque ciuitatis exercitum educunt. Princeps verò cum suo exercitu, cui vix centum intererant equites, pedites perpauci, hostib. occurrit, ac eo animo pugnauit, vt Arabum bonam partem interfecerit: Christianos item in hunc modum fudit, vt nõ putem ex iis quenquã in Portugalliam rediisse, quod eam ob causam illis euenisse volunt, quòd Christiani neque regionem, neque illorum bellandi nouerant modum. hæc gesta sunt Anno 920. Christi verò . 1511. Posthæc & à Fessæ rege bello fatigatus (hic sibi ab Hannimeis tributum exsolui volebat) bombardæ ictu cecidit: quare & oppidulum regi Fessæ tributarium remansit. Quin & defuncti principis vxor regi aliquot nobiles captiuos in manum dedit. Rex vero postq̃ ducem quẽdam instituisset, qui suas vices apud Hannimeos gereret, vrbem reliquit Anno. 921. à Christo autem nato M. D. XII.

¶ *Mons Nififa.*

ENumeratis hactenus omnibus Marocci ciuitatibus, superest nunc, vt & montium summo quod fieri poterit compendio, sitũ

atq;

atq; naturam explicemus. Exordium igitur sumemus à monte Nifisa, vnde ex Occidente principium sumit Maroccorum regio, quiq; Maroccum ab Hea diuidit. Incolarum hîc maxima est copia: huius mõtis iugum etsi perpetuas habeat niues, hordei tamen maximã producit quotannis affluentiam. Agrestissimum hoc hominum genus tam ab omni humanitate atque morum ciuilitate est alienum, vt non exteros modò, verùm & exterorum vestitum maximè mirentur. Ego biduo tantùm apud hos mansi, quo omnes totius oppidi ciues ad me confluxere, neque poterant satis vestem mirari, quæ candida erat, vti solent ferè nostrates incedere, qui literas profitentur, eam quisq; manibus contrectare gestiebat, adeò vt quę antea cãdida erat, intra biduum atra sit facta atq; sordidissima. Hic ciuem quendam inueni, qui rei nouitate allectus, non prius à rogãdo quieuit, quàm illi ensem meum, quem Fessæ sesquiaureo emeram, illius equo commutassem, quem plusquã decem emptum affirmabat. Id ex eo facile euenire existimarim, quòd nunquam neque Fessam, neque alias adeant ciuitates. Neque si maximè velint, non auderent tamen se publicæ cõmittere viæ, propter prędonũ atq; latronum frequentes impetus. Maxima illis mellis, caprarum, atq; olei arganici copia est: nam ab hac regione illud oleum in vsu esse incipit.

¶ *Semede mons.*

A Nifisæ terminis initium habet & alius quidam mõs, qui illis Semede appellari solet: hos duos diuidit fluuius Seffaua:

extendit ſeſe Semede ad orientem Solem per viginti ferè miliaria. huius incolæ vilioris ſunt cõditonis, ingeniiq́ue hebetiſſimi. Magna hîc fontium vbiq; copia eſt, perpetua nix, nulla lex, nulluſq; prorſus ciuilitatis aut probitatis cultus, niſi fortaſſe aduenæ cuiuſdam ſequantur conſilium, ſi viderint aliquam præſeferre modeſtiam. Hîc ego à quodam illius gentis religioſo (is plurimi inter ſuos habebatur) exceptus, iiſdem cibis veſcendum fuit, quibus ſolent illi, hoc eſt, hordei farina calida conimixta aqua, tum & additæ erant caprinæ carnes, quæ duricie ipſa magnam præſeferebant ætatem. A cœna, nullus omnino datus eſt lectus, præter nudam terrã. Poſtridie vbi iam equitationi ſummo mane me parafueram, me iſthinc diſcedere volenti circuncingunt pluſquã quinquaginta incolæ: horum mox quilibet ſuas cauſas enumerare cœpit, non aliter ac ſolent corã iudice noſtrates. Quibus ego me illius regionis mores nunq̃ neq; ſciuiſſe neq; audiuiſſe, reſpõdi. Mox ſe nobilis quidam magniq́ue nominis vir obtulit, qui apud eos id eſſe moris affirmauit, vt nullum à ſe exterum diſcedere patiantur, quin prius omnes incolarũ lites & audierit & optimè diffinierit. vix ille hęc dixerat, cùm mihi equum ademptũ vidi: quare per nouem dies totidemq; noctes, illius regionis penuriam, ne dicam miſeriam, mihi ferendum fuit. Acceſſit hoc & meæ moleſtiæ, quòd in tanta tamq; varia negociorum turba, nullus fuit qui vel verbum ſcribere, aut adnotare nouerat: quare mihi & iudicis & ſcribę fuit obeundum munus. Vbi iam octauus dies

nobis fuit transactus, egregium oés imposterum munus polliciti sunt. Ea nox totus visus est mihi annus: sperabam me postridie ingentem aureorũ summam à montanis recepturum. Postquã iam dies sequẽs illucescere cœpisset, sub quadam templi porticu me cõstituunt: hîc finita quadam de more oratiuncula, quilibet suum munus summa cum reuerentia attulit. Hic gallum dono adferebat, ille nuces aut cœpas, nonnulli & allij manipulum offerebant. Qui nobiliores videri cupiebant, hircum adducebant: atqui cùm nullas habeat hic mons pecunias, nemo fuit qui pro muneribus vel obulum numerare posset: quare hæc omnia meo hospiti pro egregio reliqui hospitio. Hæc insignis illa fuit tantorum laborum remuneratio: quibus omnibus peractis, quinquaginta mihi inde proficiscenti adiungunt milites, qui viam alioqui periculosam, securam reddiderunt, atque à latronum insidiis tutam.

¶ *Mons Seusaua.*

SVmit hic mons à Semede initium, producitq́; de se riuulum, qui à monte ceu à progenitore sibi nomen accepisse creditur. Nunquam huic niues deesse quisquam vidit. Incolæ beluino prorsus viuũt more: perpetuum illis cum vicinis geritur bellum: qua in re neque gladiis, neque hastis, neque aliis omnino instrumentis, præterquam funda vtuntur, qua lapides mirum in modum emittere solent. Horũ victus hordeum & mel, quibus insuper carnes addunt caprinas. Innumeri in hoc monte reperiuntur Iudæi, qui artem exercent fabrilem, conficiunt

& hi ſapam, falces, & calces equinos. Multi item hîc inueniuntur cementarij. Non ex alia materia, quàm ex crudo lapide atque creta muri apud hos conſtrui ſolent, quibus tandem culmen ex palea addi conſueuit: neque aliud habent calcis aut laterum genus. Ex huiuſmodi materia ædificatæ ſunt domus omnes, quas iam dicti mõtes habent. Magna hîc doctiſſimorum & legiſperitorum copia, quorum ſemper vtuntur conſilio. Inter hos nonnullos repperi, qui mihi in ſtudiis literariis Feſſę commilitones aliquando fuerant: quiq́ue propter veterem illam inter nos amicitiam, magnificè me exceperunt: & quò tutior eſſem à latronum iniuria, bonam itineris partem comitati ſunt.

¶ *Secſiua mons.*

NIhil ferè in hoc monte altiſſimo atque frigidiſſimo, præter ſyluas niuesq; perpetuas reperiri poteſt. Incolæ pileos candidos geſtare ſolent: eſtq; maxima illis fontium copia. Ab hoc ſcaturiginẽ habet fluuius ille, qui Aſinual à nobis antea dictus eſt. Altiſſima hîc paſſim inueniuntur antra, quibus illi per totos tres mẽſes, Nouembrẽ, Decembrẽ, & Ianuarium pecus introcludere ſolent, pabulumq́; quantum ſufficere putant, fœnum, ac frondes quarundam arborum apponũt. Victus illis ex proximis aduehitur montibus, cùm nihil frugum id ſolum gignat: niſi fortè Veris & Æſtatis temporibus, lactis, caſei recentis, & butyri bonam habeant affluentiam. Senectus illis in annũ nonageſimũ, aut etiam centeſimum, nonnunquã vegetiſſima

atque

atque robustissima agitur. Pecus ad extremum vsque vitæ diem cogunt, neq; vnquam aut raro exteros vident. Nullos omnino calceos, præter soleas quasdam, quò pedis planta tueatur, gerũt: tum & cruribus pannum quendam seu fasciam crurulem addunt, vt à niuis iniuria aliquantò sint tutiores.

¶ *Temnella.*

ALtissimus simul & frigidissimus hic mõs, incolas vndique permultos habet: huius vertex oppidum habet, quod à monte nomen accepit. ciuium item maxima hîc copia: egregium quoque atque amplissimũ templum visitur. Riuulum habent amœnissimum atque limpidissimũ. Est illud oppidum Elmahdi concionatoris quondam disertissimi, nec non & huius discipuli Abdul Mumen monumẽtis nobile. Incolæ etsi ab omnib. pro hæreticis habeantur, nulla tamen eruditio, quam sibi nõ arrogare audeant: idq́ue eò fortasse, quòd Elmahdi scripta (qui tamẽ & hæreticorum dux fuit) ad vnguem teneant: adeò vt si quem ad se exterum venisse sciant, mox hunc ad literarium certamen prouocent. Pannosi admodum incedunt, idq́; eam ob causam, quòd nullos apud se habeant vestiarios. Respublica beluino illis regitur modo, quanquã sacerdotem habent, qui hanc restituere suo consilio maximè studet. Horum victus panis hordeaceus & oleum oliuarũ: magna item illis nucũ atque pinorum copia est.

¶ *Mons Gedmeua.*

GEdmeua à monte Semmeda ad Occidentale latus principium habet, ꝓtrahiturq́;

Orientē versus per miliaria ferè viginti & quinque, adeò vt regioni Mizmizi contiguus sit. Incolæ omnes rustici, miseri, inedia vexati, Arabib. subditi, eò quod iis campis vicini sint, q ex Meridie mõti Tenmellæ opponitur. In huius dorso innumeræ proueniunt oliuæ, ager hordeo fertilissimus, spaciosa in montis iugo nemora, fontes item producunt quamplurimos.

¶ *Hanteta mons.*

NVsquam me, quòd sciam, excelsiorē vidisse puto montē, quàm eum qui Hanteta illis appellari consueuit. Ex Occidente principium sumit à Gedmeua, extenditq; sese Orientē versus per quadraginta quinq; ferè miliaria, ad eum vsq; montem, quem Adimmei antea diximus. Huius accolæ validi, ditissimi, & equorum numero copiosissimi. Est & hic arx quædam munitissima, quæ à quodam nunc nobili possidetur, quem Marocci principi affinitate iunctum volunt: perpetuum tamen inter hos geritur bellum, idq; propter quosdam agros inter horum ditiones sitos. Multi hîc Iudæi habitant, quorum quilibet suam exercet artem. numerantq; huius montis principi ingentem quotannis auri vim. Quod ad fidem attinet, eorum potissimum sententiam sequuntur, qui Carrain sunt nuncupati. Perpetua in huius summitate nix est. ego cùm primũ hunc montem vidi, nubes propter incredibilem altitudinem arbitratus sum. huius costæ herbis atque arboribus planè destitutę, loca habet complurima vnde marmor egregie candidum effodere possent, nisi illorum

cùm

cùm ignauia, tum & poliendi ac effodiendi inſcitia in cauſa eſſet. Innumeræ hic columnæ atque epiſtylia, quæ ſummo artificio confecta curauerunt præpotentes illi principes, quorum antea non vno loco nomina ſcripſimus: decreuerât autem iis in conſtruendis fontibus vti, ni belli iniuria inſtitutum interrupiſſet. Vidi & apud hos rerum memorabilium maximam copiam, quorum nulla hoc loco fiet repetitio, partim quòd memoria exciderint, partim etiam quòd ab huiuſmodi minutulis ad ſeriora progredi ſtatuerimus, ne quid lectori ſimus plus ſatis moleſti.

¶ *Adimmei mons.*

AB Hanteta ex Occidente initium habet & alius quidam mirandæ magnitudinis atq; altitudinis mons, qué illi Adimmei vocitare ſolent, porrigitq; ſeſe Orientem verſus ad fluuium vſq; Teſeutum. In hoc ſita eſt ea ciuitas, cuius principem in prælio cum Feſſę Rege inito, cecidiſſe diximus. Maximus huic monti incolarum numerus, ſyluæ frequentiſſimæ, quæ iuglandes, oliuas atq; mala cotonea producunt. hîc homines inhabitant validiſſimi, animalia omnium generum poſſident, eſt enim mira illius aëris temperies, maximáq; agri fœcunditas. Innumeri ferè fontes, item & duo flumina ex hoc monte ſcaturiunt, quorũ copioſior fiet ſuo loco deſcriptio. Enumeratis igitur omnib. Marocci ciuitatibus ac montibus, hoc eſt iis locis quę Atlanti ex Meridie adiacent, nunc montem traijciamus, eamq́ue regionem deſcribamus oportet, quæ vltra Atlanta Marocco è regione ſita ęſt,

Guzzulam vulgò dicunt.

¶ *Guzzula Regio.*

EST regiò hæc incolis ditiſſima, ex Occidente Ildæ Suſæ monti confinis: ex Septentrione Atlanti contigua, ad orientem verò Solem Heæ vicina eſt regioni. Incolæ feri, pecuniarũ egentiſſimi, pecudum verò atq; hordei copioſiſſimi. Maxima hîc effoditur æris atq; ferri copia, conficiunturq; apud illos ænea vaſa, quæ ad alias ſolent deuehi nationes: hæc panno, telæ, equis aliisq; id genus mercimoniis illorum regioni neceſſariis, cõmutant. Nullum hîc neq; oppidum, neq; caſtrum inuenitur, quod aliquo ſit muro cinctum: pagos habent latiſſimos atq; ditiſſimos, quorũ multi familias plus mille enumerant. Nullus illis rex eſt neque dux, qui leges præſcribat: ſibi hic quiſque dux eſt atque imperator, hinc fit quòd perpetuum inter illos ſit bellum, neque vnquam diutius illis ſunt induciæ, quàm tribus qualibet ſeptimana diebus, quibus liberè ac tutò illis licet vel cum hoſte mercaturã exercere, atque quocunq; velint locorum proficiſci. Verùm his tranſactis, ingentẽ quotidie ſtragem inter ſceleſtiſſimos huius regionis nebulones reperias. Inducias illis quidam heremita inſtituit, quem illi ceu numen quoddam venerabantur. hunc ego monoculum vidi, fidum tamẽ, ſyncerum, humanum, atq; modis omnibus liberalem. Veſtitus illis ſubucula eſt ex lana confecta, ſtrictiſſima & ſine manicis. Pugiones circunferunt incuruos, latos atq; ancipites: gladij verò iis perſimiles, quales illi qui in Hea inueniuntur.

Se-

Semel in anno apud hos ſunt nũdinæ,q̃ duobus durant menſibus: hoc tempore omnib⁹ victum gratis præbent,qui apud illos aut merces attulerunt, aut illuc merces euehendi cauſa venerunt, quantumuis etiam magnum habeant mercatorum numerum educandum. Vbi illis nundinarũ appetit tempus, mox inducias ineunt,ac ſubito quælibet pars ſuum creat ducem,qui cum centũ peditibus nundinarũ fidem ab omni nebulonũ incurſione atq; iniuria ſanctam tueatur. Si quid peccatur,mox in reum à ducibus animaduertitur:quòd ſi quiſquam fuerit furto deprehenſus, ille continuò non aliter ac ſi brutum eſſet interficitur:interfecti verò furis cadauer canibus ac feris dilaniandum relinquunt. Celebrantur nundinæ in quadam planicie,quæ inter montes ſita eſt: merces omnes intra tentoria continentur,& in tuguriolis ex frondibus cõpoſitis, ſic vt quodlibet mercaturæ genus ſuum habeat ab aliis ſecretum locum.qui armenta habent venalia,procul à tentoriis ſunt ſemoti. Habet & quodlibet tentorium ſuum ex frondibus compoſitum tuguriolum,in quo ſe magnates atque nobiles recipere ſolent. Hic exteris mercatoribus menſa ſternitur, victus vt iam diximus gratis miniſtratur. Sunt & quidam inter eos,qui eduliorum curam gerunt, quiq; aduenis optimè de cibis prouidere ſolent. Et quãuis ingens hac in cauſa inſumatur pecunia,id tamen multo cum fœnore ad illos redit: illuc enim omnes illius regionis mercatores ad mercatũ confluere ſolent, tum & è Nigritarũ regione huc proficiſcuntur nõ pauci,qui copio-

ſiſſimos ſecum adferunt omnium mercium cũmulos. Et quanuis craſſiſſimũ illis ſit ingenium, mira tamen in conſeruandis nundinis induſtria eſt: quarũ initium eſt, eodem ipſo die quo natus fuit magnus ille Mahumetes, hoc eſt. 12. die menſis Rabih, qui tertius eſt anni Haraba, vt illi numerãt. Interfuimus & nos vna cum Seripho his nundinis p. 15. dies anno. 920. hoc eſt Chriſti. 1511.

¶ Duccalæ regionis ſuccincta deſcriptio.

SVmit hæc regio ſuum ex Occidente à Tenſifto principium, terminatur ad Septentrionem mari Oceano, ex Meridie flumine Habid clauditur, atq; ad Occidentem ſolem fluuio Hammirabih finitur. Huius longitudo iter eſt trium dierum, latitudo verò plus minus duorũ. Incolis hæc eſt frequentiſſima: populum habet admodum rudem, ciuilitatis atque humanitatis plus ſatis ignarum. Paucas habet ciuitates muris cinctas, de quibus omnibus ſuo dicetur loco, neque quicquam quod memoria dignum videbitur, diis fauentibus, omittemus.

¶ Azafi oppidum.

IN eodem Oceani littore ab Afris exſtructum, familias numerat quater mille: incolarũ maxima frequentia: ciuilitatis autem atque humanitatis mira illis raritas eſt. Quamplurimos olim habuit Iudæos, qui & varias exercebant artes. Ager illis ſupra modum fertilis, ſed tanta eſt ingenij ruditas atque ignauia, vt neque colendi, neque ſerendi, neque vites plantandi artem calleant: niſi forſan qui ingenioſiores videri volunt, hortulis neſcio quid olerum inſerant. Poſtquam

Ma-

Marocci reges huius reliquerũt imperium,cœpit ea ciuitas à quibusdam occupari,qui ex Farchon originem traxisse dicebantur.Nostris aũt tempo ribus hæc imperio cuiusdam principis paruit, qui Hebdurrahmã dictus fuit. Hic regnandi auiditate adactus,auũculum interfecerat:post cuius mortem aliquot annis oppido imperauit.Filiam habuit forma præcellentẽ,quæ amore cuiusdam aulici capta (Hali vocabãt,eratq; cuiusdam Gnesimeni filius) opera matris ac ancillæ sæpenumerò cum amatore rem habuit . Pater vbi rem resciuit, vxorem obiurgauit, ac mortem ni filiæ mores corrigeret, minatus est: postea verò furorem dissimulauit. At quoniam mater probè mariti animum nouerat,filiæ amatori nunciauit,q̃ non esset regi fidendum,proinde sibi cauendum esse. Hali verò metuens ne quid sibi mali inferri posset,ipse de interficiendo rege cogitare cœpit, ac suæ coniurationis sibi socium adiungit,quem à pueris & fidum & maximè familiarẽ habuerat, eratq; & ille quorundam peditum dux. Vbi iam vtriq; idem esset erga suum regem animus,nihil illi aliud quàm suæ conspirationis locum atque opportunitatem exspectabant. Rex contrà, sui instituti quantum poterat ansam quærens, Hali quodam festo die renunciari iussit,se finita concione cum eo deambulare velle: ac locum indicat in quo collecto satellitio eum interficere statuerat:posthæc templum adiit. Hali porrò non nihil mali suspicans,consodali indicat iam tempus adesse,quo,quicquid illis in animo erat,peragendum esset.Id mox & aliis decem familiarib.

ex-

exponunt, quod animo conceperant: ac vt res omnino ſecura atque rata euaderet, ingentē mox colligunt peditum copiam, quam poſtridie ſe in Aſamurum miſſuros fingebant, vt ſi fugiendum eſſet, mox haberent in promptu, vnde auxilium peterent. Poſtquam iam quiſq; probè armis inſtructus eſſet, ea ipſa hora templum adeunt, qua rex vix intrauerat cum ſuis, ac ſe concionatori q̃ proximè iunxerat. Templum auditoribus plenum, rex circū ſe ſuam habebat cuſtodiam, quæ quoniam ſciebant hos iuuenes principi admodum notos atque familiares, noluerūt acceſſum illis impedire, nihil enim mali ſuſpicabantur. Iuuenum igitur alter quaſi ſalutaturus regem, à fronte ſeſe obtulit: Hali verò, à tergo ſe ingerit, ac pugione tranſfodit: alter eodem momēto gladio quoque regem transfixit, adeò miſer ille animam cum multo ſanguine exſpirauit. Regij milites coniuratos apprehendere conati ſunt, ſed ab aliis viribus ſuperati, tum etiam eam eſſe populi coniurationem ſuſpicati, fuga ſalutem ſibi quæſierunt. Id quoque & alij omnes ſequuti, ita vt ſoli remanſerunt, qui huius coniurationis fuerāt autores. Hi etiam mox in publicum prodierūt, ac populo multis verbis perſuaſerunt, eam ob cauſam regem interfectum, quòd & ſibi, & vniuerſo populo exitium fuerat machinatus. Ciues plus ſatis creduli, hos duos in regnū admiſerunt: verùm non diu inter illos de regni imperio conuenire potuit, quin mox variè huc atq; illuc, nūc ab hoc, nunc ab illo coacta fuit illorum Reſpub. Quare mercatores Luſitani, quorū maxima ſemper

per

per in ea ciuitate erat còpia, ſuo regi reſcripſerũt, vt exercitum mox ad eam vrbem mitteret: nam illi fore ſperabant, vt facillimè minimoq́; negocio eam in ſuam redigeret deditionem. Rex verò nihil hoc nuncio commotus, nullas omnino colligere copias voluit, quàm prius à mercatoribus audiuiſſet, interfecto ciuitatis rege, multa eſſe inter coniuratos diſſidia. Tum etiam quòd huiuſmodi pactum cum quodam alterius partis duce inierant, vt nihil ferè in deuincendo oppido laboris inſumendum eſſet. Illis enim arx quædam munitiſſima in ipſo maris littore erat extructa, qua in tuto illorum ſeruarentur mercimonia. Perſuaſerant nanq; Luſitani, quòd dum magnus ille tumultus propter regẽ interfectum irrepſerat inter ciues, non procul abfuerat, quin & vita & bonis omnibus deſtituerentur. In hanc arcem bombardas, ac oĩum generum bellica inſtrumẽta intra olei vaſa atq; mercibus obuoluta deuehi cu rauerunt: ciues autem rerum ignari, nihil præter debitum pro mercibus tributum exegerunt. Poſtquam iam abundè ſibi de machinis bellicis atque armis prouiſum viderunt Luſitani, omnibus modis anſam cum ciuibus pugnãdi quærere cœperunt. Tandem eò res rediit, Seruus quidam Luſitanus cùm carnes emeret, lanionem ad tantam concitauit iram, vt poſt multas lites, Luſitanus pugno læſus, lanionẽ gladio tranſfoderit, eumq́; humo ſtrauit, ac mox arcem petiit quam mercatores occupare ſciebat. Mox populus ad arma confugit: arcem eo omnes animo adeunt, vt hanc euertant, omnesq́ue quotquot erant iugulent,

gulent. At quæ tum erãt paratæ bombardæ atq; balistæ, in ciues mirum in modum sæuire cœpe runt: quę res multum terroris attulisse, nemo est qui dubitet. Ceciderũt primo hoc instanti plusquam centum & quinquaginta ciues, nõ tamen propterea à bello destiterũt reliqui, quin arcem crebris indies oppugnationibus vexarent. Tandem à Portugalliæ rege auxiliares missæ sunt copiæ, bombardarũ magna copia, peditum. 5000. equitum verò. 200. Quos vbi aduentare ciues viderunt, mox se in pedes coniecerunt, ac ad montem Benimegher confugerunt: neque illorum quisquam manere ausus fuit, præterquam qui exstruendæ arcis autor fuerat. Ita factum est, vt Lusitanorũ exercitus minimo negocio eam sibi vrbẽ occupauerit. Posthæc totius exercitus dux arcis conditorem ad se accersi iussit, illumq; ad Portugalliæ Regẽ misit. Rex verò hunc cum aliquo satellitum numero Azafin remisit, atque totius circumiacentis regionis gubernatorem instituit. Lusitanus enim non illorum ritum nouerat, neq; quopacto administranda esset illorũ Resp. didicerat. Subitò subsecuta est non ciuitatis modò, verum & totius regionis miseranda ruina. Nos aliquantò prolixiores hac in re ęquum fuit, vt quid posset mulier, quidque mali secũ adferrent dissidia, doceremus. Ego cùm hæc agerentur, annũ agebam, ni fallor, decimũ: anno verò ætatis decimoquarto iam dicto duci me loquutum fuisse memini. Hic cùm exercitu quingentorum equitum Lusitanorum, Arabum verò equitum plus. 12000. Marocci Regem aggressus,

Por

Portugalliç Regi totam eam recuperauit prouinciam anno .920. vti in nostro compendio fusius atque copiosius dicetur.

¶ *Conta Duccalæ oppidulum.*

AB Azafi miliaribus plus minus viginti situm est, à Gotthis iis temporibus, quib' eam regionem occupabant, exstructum volunt: nunc autem deletum est prorsus: huius tamen ager imperio quorundam Arabum paret, qui Duccalam inhabitant,

¶ *Tit eiusdem regionis ciuitas.*

ANtiquissima hęc ciuitas ab Azemuro miliaribus ferè viginti quatuor sita est, ab Afris quondam in ripa Oceani condita. Spaciosos habet agros, qui frugum fertilitate nõ immeritò laudari debēt. Huius incolæ crassiori sunt ingenio atque infelici, neq; hortorum, neq; ciuilitatis vlla illis cura est. Vestitus aliquo modo ferendus: solent enim illi maximum semper habere cum Lusitanis cõmercium. Eo tempore quo subactum fuit Azemurum, hæc quoque ciuitas se in deditionẽ Regij ducis coniecit, exsoluitq; Regi per aliquot annos tributum. Nostro tempore conatus est Fessæ Rex regioni Duccalę subuenire, verùm ea re non fœliciter illi cedente, Christianum quendam, qui regi fuerat à thesauris, cum Iudæo suspendi iussit. Quos secum habebat socios, Fessam adduxit, illisque regiunculam quandam inhabitandam dedit, quæ incolis nuda erat, hæc à Fessa .12. distabat miliaribus.

¶ *Elmedina Duccalæ vrbs celeberrima.*

El-

ELmedina ꝓpemodũ illius regionis caput, viliorib. quibusdam ad regionis modum cincta muris. Incolæ quemadmodum ingenio, ita & vestitu planè sunt inculto: pannum gerunt qui apud illos confici consueuit. Horum mulieres argentea habent ornamenta: viri validissimi, equorum magnam habent affluentiam. Hi à Fessæ rege regno pulsi sunt, eò quòd nonnullam hic de Lusitanis opinionem animo conceperat. Audierat enim quendam illius regionis ducem suis subditis consilium dedisse, vt Portugalliæ regi tributa exsoluerent. Hunc ego miserum nudis pedibus captiuum abducere vidi: neque potui sanè lachrimas tenere, cùm coactus non perfidia hæc fecerat. Duxerat enim vir bonus, multò satius esse Lusitano nonnihil censu exsoluere, quàm simul cum omnibus facultatib. vitam amittere. Huius liberandi causa permulti proceres summã adhibuerunt diligentiam: tandem ingenti nummorum summa adnumerata, in pristinam rediit libertatem. Pòst verò remansit ea vrbs habitatoribus orba, idq; Anno. 921.

¶ *Centum putei Duccalæ oppidum.*

EST in colle quodam qui ex Tyburtino est marmore oppidulum conditum, quod in suburbano multa habet antra, in quibus suum recondere frumentum solent: quod illic adeò integrum atque sanum seruabatur, vt vel centum annis perdurare posset, nullo prorsus cõtracto fœtore aut corruptione. A multitudine aũt antrorum, puteorum formam referentium, is locus Centum putei appellari cœpit. Illius incolæ nul

nullius aut exigui admodum sunt nominis, nullos præter Iudæos quosdã habent artifices. Cùm Fessæ Rex Elmadinę inhabitatores in suam coëgisset regionem, conatus est & hos quoque illuc ducere: verùm illi loci mutationem recusantes, maluerunt ad Azafi ditionem confugere, quàm patriam deserere exoptatissimam. Id vbi ad Regem peruenit, mox id oppidulum depopulari iussit, in quo nihil præter frumentum, mel, & res quasdam minimi potuit inuenire momenti.

¶ *Subeita eiusdem regionis oppidum.*

SVbeita angustum est oppidulum in ripa fluminis Ommirabih exstructum à Meridie. Distat ab Elmadina miliaribus plus minus quadraginta, atq; imperio Arabum quorundam qui in Duccala habitant, parere dicunt. Frugum atq; mellis maxima illis est affluentia: sed ea est illorũ cùm ignorantia tum ignauia, vt neq; hortum, neq; vineam vllam hîc quis reperire possit. Eo tempore quo deuicta fuit Bulahuan, Rex Fessæ hos omnes in suam coegit prouinciam, illisq; plagam quandã antea nunquam habitatã dedit, quæ Fessæ cõfinis erat: Subeita verò, deserta atq; incolis vacua in hunc vsq; diem remansit.

¶ *Temeracostum.*

HAbet & Duccala angustissimũ quoddam oppidulum ad flumen ferè Ommirabih, ab eodem exstructum qui Maroccũ condiderat, vnde & nomen sibi vsurpasse creditur. Incolis ditissimum familias numerat plusquam quadringentas. Illud quondã sub Azemuris fuit, sed deleto à Lusitanis Azemuro, periit & hoc op

pidulum, populus verò se Elmadinam contulit.

¶ *Terga.*

SItum est & ad ripam fluminis Ommirabili oppidulum, quod Terga illis appellari solet, ab Azemuro miliarib. plus minus triginta distat: maxima hîc populi confluentia, focos numerat circiter trecentos. Hæc quondam Duccalæ incolis paruit, sed exciso Azafite, Hali qui in Lusitanos exercitum duxerat, per aliquot dies hoc oppidulum cum suo exercitu tenuit. Postea verò à Fessæ rege eiectus est, remansitque oppidulum desertum: adeò vt nihil ab eo tempore præter noctuas, ac huiusmodi auiculas in ea reperire potuisses.

¶ *Bulachuan.*

EST & hoc oppidulum in ripa fluminis Ommirabili exstructum, familias supputat circiter quingentas: habuit olim incolas nobiles atq; præclaros, & præsertim eo vico qui flumini adiacet, quiq; ad Marocci regnum ducit. In hac vrbe egregium condiderunt hospitium, quod & multas habuit mãsiones: hîc quotquot illac prætereunt peregrini, magnificè excipi solent, atque cõmuni totius oppidi sumptu asymboli dimitti. Ditissimi hîc sunt incolæ, frugum atque pecudum opulentissimi. Nullus ferè ciuis, qui non centum possideat boum iuga: horum præterea sunt qui duo milia, sunt & qui tria milia frugum mensurarũ quotannis colligãt: indeq; Arabes tantum frumenti euehunt, quantum totius anni necessitatib. satis esse putant. Anno. 919. misit Fessæ rex fratrem, qui Duccalæ regionẽ & re-

regeret & tueretur, qui cùm ad hoc oppidũ peruenisset, à quibusdam illi nunciatum est, principem Azemuri cum exercitu copioso eo animo huc aduentare, vt vrbe excisa, ciues omnes captiuos abduceret. Quare mox duos ad id oppidulũ duces cum .2000. equitibus, ac .800. sagittariis misit. Eadem autem hora qua hi ad vrbem venerunt, Lusitanos quoque milites cum .2000. Arabibus illuc appulisse senserunt: à quibus, eò quòd militum numero essent multò inferiores, miserè fuerunt trucidati, adeò vt sagittariorũ qui à Fessa venerant vix duodecim ad montes proximos cũ equitibus confugere potuerint. Postea tamen Arabes ad prælium redierunt, ac interfectis ex Lusitanis plusquam centum & quinquaginta equitibus, hostes in fugam redegerunt. Deinde regis frater Duccalam peruenit, ac tributa sibi à populo exsolui iussit, pollicitus se ad extremum vitæ diem hostes repulsurum. Posthæc viribus superatus, coactus fuit Fessam redire ad fratrem. Populus verò vbi vidit regis fratrem tributa recepisse, neq; quicquam ipsius aduentum illis profuisse, mox oppido relicto ad Tedletis promontorium confugerunt: timebant enim, ne si Lusitani quoque cum exercitu aduentarent, multò maiorem exigerent argenti summam, quam qui non ilico exsoluerent, captiui abducerentur. His omnibus ipse interfui, atque vidi stragem illam quam dixi sagittariorũ: ab his nanq; ad integrũ ferè miliare aberam, eratq; mihi equus velocissimus. Tum temporis mihi Maroccum iter erat, missus à Fessæ principe, vt Marocci regi atq; Se-

ripho indicarem, iam Duccalam mox venturum regis fratrem: proinde illi milites pararent, quò facilius Lusitanorum resisterent exercitui.

¶ *Azaamurum.*

AZaamurū Duccalæ oppidum Afris conditoribus ad Oceani littus eo ipso loco, quo flumen Ommirabih initium habet, exstructum: ab Elmadina miliaribus ex Meridie plus minus triginta distat. Spatiosum est atque amplissimum, habitatorib. copiosissimum, familias numerat circiter quinquies mille. Hanc perpetuò Lusitani mercatores inhabitant. Incolas habet ciuiles, habitúque admodum ornatos. Populus in duas diuisus est partes, & tamen perpetua illis pax est. Frugum atque leguminum maxima illis prouenit copia, etsi nihil quicq̄ horti præter ficus producant. Piscium his tanta est affluentia, vt inde singulis annis aureorū aliquādo sexies mille, nonnunquam & septies mille prouentus redeat. Piscandi autem tempus ab Octobri mense, ad finem vsq; Aprilis est. Solent pisces in sartagine cū aliqua olei portione frigere, atq; inde tantum pinguedinis colligunt, vt nō facilè quis credere possit: hanc lychno pensili infundunt, nō enim aliud habent huic rei aptū oleum. Huc semel in anno cōfluunt Lusitani, ac tantam piscium copiam inde auehunt, vt illi iam dictam enumerent aureorum summā. Hinc factum est, quòd Portugalliæ Rex, spe prædæ allectus, non semel ad eos classes miserit exstructissimas: quarum prior, propter ducis imperitiam, in ipsō gurgite disiecta, ac ꝓpemodum omni ex parte submersa

mersa

mersa fuit. Posthæc rex ducentarum nauium classem expeditiss. misit, qua conspecta tantum intulit ciuibus terrorem, vt omnes in fugam sint redacti, tanta cum portas ingrediẽtium strepitu atque turba, vt in ea ciuium plusquã octuaginta fuerint interfecti. Venerat his in auxilium princeps quidam, qui, vt suæ saluti consuleret, se ex alia vrbis parte fune demisit. Mox variè huc atque illuc dispersi sunt incolæ: hic nudis pedibus, ille eques fugit. Nec potuisses, scio, à lachrymis continere, si fœminas, si senes atque pueros capillis passis, nudisque pedibus fugere vidisses. At priusquã Christiani cum Iudæis aliquod sint prælium auspicati, qui relicti erant à fuga ciues, eo pacto sunt in gratiam recepti, vt Lusitanus nullis inuitis portisq; vndique patentib. illarum rerũ potiretur, quæ ciuitatis erant: proinde nulla præterea inferretur ciuibus iniuria. Hunc in modum cœperũt Lusitani eam incolere regionem. Iudæi verò partim Salæ & partim Fessæ adierũt regnũ. Nec puto aliam ob causam id illis à Deo Opt. Max. fuisse illatum, quàm propter horrendum illud Sodomitarũ crimen, cui ciuium pars maxima tam fuit addicta, vt iuuenem vix non corruptum à se dimitterent.

¶ *Merameris.*

OPpidum est à Gothis in ipsa planicie exstructũ, ab Azafi miliaribus ferè quatuordecim distat, focos habet circiter quadringẽtos: ager olei atq; frumenti mire ferax est. Paruit olim imperio Azafitis principis, verùm postea à Lusitanis occupatũ, incolis omni-

bus in fugam redactis, remansit per integrũ fere annum habitatorib. vacuum. Sed inito tandem cum Lusitanis fœdere, ad solitum quisque rediit locum. Nunc de montibus quoque nonnulla annumerare lubet, que memoria non indigna videbuntur.

¶ *Mons Benimegher.*

BEnimegher mons est ab Azafite circiter. 12. distans miliaribus, multos habet omnis generis artifices, quorum quilibet suas quoq; habet Azafiti ædes. Loci tanta est fertilitas, idq; olei præcipuè atque frumenti, vt non facile quis sibi persuadere possit. Paruit hic mons aliquandiu imperio principis Azafitis, verùm incolæ in fugam redacti, nullum habuerunt alium quo se reciperent locum, quàm ad montẽ Benimegher. Postmodũ per aliquot annos Lusitanis tributa exsoluit, sed cùm illuc Fessæ Rex cum suo exercitu appulisset, quosdam secum Fessam cõduxit, reliqui Azafitem redierunt: quasuis enim iniurias perferre parati erant, quàm sub Christianorum degere imperio.

¶ *Mons Viridis.*

VIsendæ altitudinis hic mons est, initium habet ex Oriente ad flumẽ Ommirabih, extendit sese Occidentem versus ad colles vsque Hasara illorum lingua dictos, separatq; Duccalam ab aliqua Tedeletis parte. Est autem hic mons nemorosus atque asper, magnam producit glandium & pinuum copiam, nec non & eius fructus quem Itali vulgò Africanum appellitant. Innumeri in hoc monte heremitæ, non ali

aliis vescuntur cibis, præterquam quos illis suppeditat locus syluestris : absunt enim ab omni hominum cõmercio plusquam.25.miliarib. Maximus hic fontium, maximus item ararum numerus, quæ omnes ad Mahumetanorum exstructæ sunt modum: reperias & passim multa ædificia ab Afris exstructa antiquissima. Ad huius montis basim insignis visitur lacus, illi persimilis, qui à Romanis lacus Volsiniensis appellari cõsueuit. Infiniti in hoc reperiuntur pisces, anguillæ, lupi pisces, atq; id genus alij, quos nunquam in Italia vidisse memini: sed nemo est qui in hoc lacu piscib. insidietur, quare nõ mirum, si tantus sit illorum numerus. Cùm quodam die Mahumetes Fessæ Rex illac ad Marocci regnũ iter faceret, ad hunc lacum per totos octo dies suum exercitũ sistere voluit. Hic quibusdam piscandi fecit copiá, inter quos nonnullos vidi, qui subucularum manicas atq; collaria sarciebant, ac circulis quibusdam distendebãt, vt quoniam nihil aliud in promptu erat, retis loco illis esset, & tamen hoc modo multas captabant piscium myriades: illos taceo, qui retia habebãt, quos multo plures cepisse, nemo est qui dubitet. Atqui pisces vti mox dicemus, planè perturbati ad retia quasi coacti fuerunt. Nam Mahumetes .14000. equitum ex Arabia habebat, qui & multo maiori numero camelos secum adduxerãt: erant & equites huius fratris numero plusquam. 5000. cum infinito propemodum peditũ exercitu: hos omnes lacum introire iussit, adeò vt vix tantum aquæ superesset, quantum camelorum siti satis esse po

tuit: quare non vsqueadeo mirum videbitur, si tanta intra casses reperta est piscium multitudo. In huius lacus ora multæ reperiuntur arbores, quæ folia habent pinus foliis nó admodum dissimilia, intra quorum ramos infiniti sunt turturum nidi, sic vt mira hîc sit huiusmodi auiú vilitas. Postquam ad húc lacum iam per octiduum latitasset Mahumetes, voluit montem visere, quẽ viridem iamiam diximus: nos cum maxima doctorum atque aulicorum copia illum sequuti sumus. Quotiescunque aram aliquam videret, exercitum illic paululum manere iussit, ac positis genibus supplex his orabat verbis: Tu scis Domine Deus meus, me non aliam ob causam huc venisse, quàm vt Duccalæ populũ à tyrannide Arabum atque ab immaniss. Christianis liberarem: quòd si institutum non rectum esse cognoueris, in me solum cadat peccati vindicta quæso: nihil enim mali qui me sequuntur meruerũt. Eo modo per totum illic remansimus diem: appetente verò nocte ad tentoria reuersi sumus. Postridie Rex venationem parari iussit, mox canes atque falcones (erat horum magna semper penes Mahumetẽ copia) in promptu erant, ea venatio non aliud quàm anseres anatesq; syluestres, turtures atq; alias id genus aues dedit. Sequenti verò die alia instructa est regis iussu venatio, cui canes venaticos, falcones atq; aquilas interesse voluit: prę da fuerunt lepores, ceruí, hystrices, capreoli, lupi, coturnices atq; ariones: adeò non fuit infelix ea venatio, cùm centum vix ante id tempus annis quisquam venatus fuerat. Postquam autem per ali-

aliquot dies hic cõmorati ſumus, Rex cum exer citu Elmadinam Duccalæ oppidum profectus eſt, doctores omnes atq; ſacerdotes quos ſecum adduxerat, Feſſam redire voluit. Me autem legatum cum aliquo militum numero, Maroccum miſit: id anno euenit. 921. Hegiræ, qui Chriſti fuit. 1512.

Haſcoræ regionis dilucida delineatio.

REgio hæc ab iis collibus ex Septentrione originem habet, qui Duccalæ regioni con fines ſunt, ad Occidentem ſolem eo flumine terminatur, quod ad Hadimmei montis ra dices prꝥterfluit, Tenſiftum antea appellauimus. In Occidẽte finitur flumine Quadehabid in Serui regione, quod flumẽ interſtitium ponit inter Haſcoram & Tedeletem. Duccalæ autem colles, Haſcoram à mari Oceano diuidunt. Huius inco læ illis multis partibꝰ ciuiliores ſunt, qui in Duc cala habitant. Magna hic olei eſt affluentia, nuſquam maior Maroccenorũ copia, caprarum item greges complures, è quarum pilis pannum conficiunt atq; ephippia. Huc omnes vicinæ regiones caprinas cõferunt pelles, è quibus iam dictũ conficitur corium. Plurimum his eſt cum Luſitanis commercij, telam enim huiuſmodi coriis atq; ephippiis commutant. Moneta illis eadem eſt quæ Duccalæ. ſolent ex hac regione Arabes oleum, aliaq́; illorũ victui neceſſaria conuehere. Nunc ciuitates omnes ſuo ordine enumeremus.

Elmadina Haſcoræ oppidum.

EST Haſcoræ oppidum quoddã quod Elmadina ab incolis vocari ſolet in Atlantis

dor

dorſo fabricata, focos habet aliquãtò plures 2000. diſtat à Marocco Orientẽ verſus nonaginta ferè paſſuum milibus, à Duccala verò circiter ſexaginta. Hîc multos reperias coriarios, alioſq; omnis generis artifices, mercatores Iudæos innumeros. cingitur id oppidum ſylua, oliuis atq; iuglandibus altiſſimis conſita. Incolæ perpetuò ferè bello inteſtino vexantur, nec non & cum quodam oppidulo, quod quatuor hinc diſſidet miliarib. continuas alunt inimicitias. Neque quiſquam planiciẽ inter duas has vrbes intrare audet (mancipiis tantum & fœminis demptis) niſi egregio ſatellitio ſecurus: quare ſibi quiſque ſagittarium habet, cui ſingulis menſib9 decem aut duodecim exſoluere aureos tenetur, qui apud Italos ſedecim æquiualent aureis. Reperiuntur & inter ciues doctiſſimi quidam inſigniſq; eruditionis viri, ex quibus iudices creantur atq; notarij. Quicquid exteri cenſus exſoluunt, id quibuſdã ad id deſtinatis quæſtoribus ærariis enumerant, qui & eandem poſtea pecuniam in communẽ vertunt vtilitatem. Arabibus pro iis poſſeſſionibus quas in ea planicie habent, nonnihil tributi exſoluere coguntur, verùm ea pecunia illis ab Arabibus ad decuplum aut eò plus redit. Ego cùm Marocco redirem, hac iter facere libuit, vbi à quodam Granatenſi meo conciue homine ditiſſimo ſplendidiſſimè exceptus fui, hic per octodecim annos ſagittarium in his egerat regionib. Et quanuis haberet ea ciuitas inſigne quoddam hoſpitium, in quo mercatores omnes illac iter facientes ęre alebantur publico, hic tamẽ nunquam id permiſit,

quin

quin me cum nouẽ aulicis, præter ſeruos omnes quos nobiſcum adduxeramus, humaniſſimè per totos tres dies exceperit, quibus alij ciues nunc vitulos, nunc agnos, nonnunquã & gallinas offerebãt. Ego verò cùm quodam die innumeras in ea ciuitate vidiſſem capellas, rogaui ex meo conciue, quare non nobis capellam aliquam apponi iuſſiſſet: hic ille, id omnium abiectiſſimum atq; viliſſimum animal apud eos eſſe, reſpondit. Horum mulieres formoſæ atque candidæ, adeò exteros non faſtidiunt adoleſcentes, vt ſi quando id ſecreto fieri datur, horum concubitum non inuito animo admittant.

¶ *Alemdinum.*

IAmdicto oppido vicinum eſt illud quod Alemdin vulgò appellant, diſtat hinc Occidentem verſus miliaribus quatuor, in valle, ac inter quatuor altiſſimos eſt exſtructum montes, quare & loci mira eſt frigiditas. Incolas habet mercatores, artifices, atque nobiles, familias numerat plus minus. 1000. Perpetuum huic cum iam ante dicto oppido bellum gerebatur, verùm noſtro tempore redactæ ſunt duæ illæ ciuitates in Regis Feſſæ deditionem, idq́ue cuiuſdam mercatoris opera, vti mox dicemus. Mercator quidã Feſſanus in hac ciuitate amicam habuit, quam propediem ſibi in vxorẽ ducere decreuerat, verùm vbi iam nuptiarum veniſſet dies, repperit amicam ſibi à quodam vrbis rectore præreptam, quę res mirũ in modum huius excruciauit animum, etſi quantùm poterat ęgritudinem celaret. Vbi iam ille ad Feſſæ regẽ rediſſet, rara quæ-

dam

dam atque pretiosissima illi obtulit munera, rogans vt sibi centum exhiberet sagittarios, trecentos equites ac pedites quadringentos: hos omnes se propriis stipendiis aliturum, nec non & iam dictum oppidum regis nomine occupaturum, è cuius prouentibus septies mille aureos singulis annis missurum pollicitus est. Hæc Regi conditio placuit, & ne illiberalis videretur, noluit cõmittere, vt mercator cuiquam pręterquam sagittariis stipendium numeraret. Mox Tedletis pręfecto mandauit, vt mercatori equites atque pedites suppeditaret, tum vt adderentur & duo exercitus duces. Sic tandem Alemdinũ ventum est, quam sex diebus obsidione cinxit. quibus transactis ciues pręfecto indicarunt, nolle se Fessæ regem sibi hostem, nedum quicquã sua causa mali ferre. Quare ille mendici habitu fugam tentare cœpit, sed agnitus ad mercatorem ductus, ab eodem in carcere asseruatus fuit. Mox ciuitatis portæ apertę, mercatorem cum exercitu intromiserunt, ac se illi regíque Fessæ dediderunt. Puellæ parentes apud mercatorem præfecti vim in causa fuisse affirmauerũt, quò minus ille optata potitus erat amica. Illa verò ex præfecto relicta erat grauida, sed postquam hanc enixam intellexisset mercator, rursus ad illam animum adiecit, ac tandem in vxorem duxit. Captiuus autem præfectus fornicationis reus à iudicib. pronunciatur, ac eodem ipso die lapidibus obruitur. Remansit autem mercator duarum ciuitatum dux atque dominus, pacem inter eas firmissimam stabiliuit, Regíq; Fessæ bona cum fide promissam quo-

tan

tannis numerauit pecuniam. Ego postea & oppi dum illud ingressus, mercatorē principem probè noui. Eo ipso anno Fessa relicta itineri me cō misi, vt Constantinopolim venirem.

¶ *Tagodastum Hascoræ oppidum.*

EXstructum est id oppidum in vertice excelsi cuiusdam montis, habetq; circum se & quatuor alios montes eximiæ altitudinis: inter hos & iam dictū oppidum multi sunt horti spaciosissimi atque amœnissimi, in quibus nullum desiderare fructum posses: hic mala aurea ita luxuriant, vt non facilè horum magnitudinem quis credere posset. Vineæ omnes in arborum ramos reiectæ, pergulas efficiunt elegantissimas: horum vuæ subrubræ, apud illos à magnitudine, ni fallor, oua gallinacea vocantur. Olei atque mellis optimi maxima apud hos est copia: mel autē quoddam candidum, quoddam flauum reperitur. Habet hoc oppidum multos fontes, qui in fluuium tandem conuersi, quibusdam molis vrbi vicinis aquam præbent. Innumeri hîc reperiuntur artifices, qui rebus tantùm necessariis sumptum exercent suum. Incolæ sic satis ciuiles, fœminæ formosissimæ, multoq; argento ornatissimæ. Oleum ad vicinas vrbes con ferunt, quæ infra Atlantē sunt Meridiem versus: corium verò Fessam atque Mecnasam mittunt. Illorū planicies patet in longū sex ferè passuum millibus: ager frugibus serendis fœcundissimus, cogitur Arabibus nónihil quotannis census nu merare. Habet id oppidum & suos iudices atque sacerdotes, necnon & nobilium copiosam multitu

titu

titudinẽ. Ego, cùm hac quodam die fortaſſe iter eſſet, illius loci rectorẽ quendam inueni extremę ſenectutis, qui iam ſenio viſu captus erat. Hic vt à quibuſdam intellexi, fortiſſimus atque validiſſimus in adoleſcẽtia vir fuerat, atque poſt multa alia præclarè ab eo geſta facinora, propria manu quatuor duces interfecerat ipſi populo infeſtiſſimos. Deinde tantum ſua induſtria effecit, vt qui antea perpetuò inter ſe bellum geſſerãt, amicitia reddiderit coniunctiſſimos. Nihil hîc quicquam ab vrbis rectoribus fit, quod ad Rempub. attinet, niſi huius id fiat conſilio atq; autoritate. Apud hunc ſenem cum octuaginta equitib. diuerti, atque magnificè ab eo exceptus, quotidie è recenti venatione, recentes nobis apponi cibos iuſſit. Familiariſſimè nobis omnes ſuos labores expoſuit, quos in pace ſarcienda ſumpſerat: neq; puto rem illi tam arcanam fuiſſe, quam nobis vir bonus ceu germanis, nõ explicauerit. In digreſſu ſymbolum pro me ac ſociis numerare volui: verùm homo ille liberalis id nullo modo permiſit, quin ſe regi Feſſæ addictiſſimum pronunciauit, non tamen illius cauſa hos ſumptus feciſſe affirmauit: verùm quicquid bonorũ habebat, id ſibi à parentib. ea lege legatum, vt in amicos omnes, notos, atque exteros illac iter facientes, munificũ ſeſe præberet atque liberalem: tum etſi non ea lex aſtringeret, tamẽ ſuum erga Deum amorem, ſibíque à Deo inſitam liberalitatẽ id exigere dicebat. Quin & Dei Opt. Max. beneficio omnia optimè prouidentis, hoc ipſo anno ſeptem milia frumenti atq; hordei modia collegiſſe ſe affirmabat:

adeò

adeò vt plus satis & sibi & omnib. incolis prouentuum esset. Tum & numerum tam ouium q̃ caprarum centum millia excedere dicebat, vnde sibi lanā tantùm reseruari iubebat, caseum enim & lac pastoribus relinquebat, nisi fortasse sibi aliqua inde butyri afferretur portio. Nemo hîc est qui caseum, butyrum, lac, aut huiusmodi quicq̃ habeat venale, cùm omnes maximũ habeant pecudum gregem. Coria verò, oleum, atque lanam ab ea ciuitate in circumiacentes deuehũt nationes. Præterea & hoc addidit, si fortè, inquit, contingat Fessæ regem Duccala redeuntem nostram ingredi regionem, non permittam quin mox illi obuius eam, ac me totum illi ceu principi obseruantissimo dedam. Eo tandem modo ab hoc sene dimissus, nõ potui satis ignoti erga ignotum laudare humanitatem atque beneficentiam.

¶ *Elgiumuha.*

IAmdicto oppido vicina est Elgiumuha, quod quinque circiter passuũ millibus ab eo distat. Nostro æuo in iugo excelsi montis exstructa, familias numerat plus minus quingentas, totidemq; domos pagi habẽt, qui in eo monte inueniuntur. Innumeri hîc fontes: horti vbiq; amœnissimi, omnisque generis fructibus feracissimi. Iuglandes hîc maximæ atq; altitudinis non vulgaris. Colles qui montẽ cingunt, campos habent hordeo vberrimos, neque hîc oliuarum desiderabis copiam. Innumeri in hac vrbe inueniuntur artifices, fabri, coriarij, & id genus alij. Et quoniam maxima apud hos ferri est fodina, calces conficiunt equinos. Quicquid autem ex eorum

pro-

prouenit labore, id ad externas deuehunt nationes, in quibus ea desiderari putant: vnde mancipia, glastum syluestre, & quorundam animalium corium sibi conferunt, ex quo scuta construunt durissima belloq; validissima: hæc tandẽ Fessam ad mercatum deferũt, quorum vice tela, pannus, aliaq; illorum vsui necessaria, mutuò succedunt. Est illud oppidum publicę vię adeò propinquũ, vt pueri quotidie prætereuntes illac mercatores summè admirentur, idq́ue præsertim, si inusitato incedant vestitu. Omnes huius montis incolæ illius oppidi imperio atque consilio reguntur. Huius conditores eos fuisse volunt, quos Tagodastum inhabitare antea diximus: idq́ue hunc in modum id factum narrant: Cùm enim inter Tagodastenses nobiles orta esset dissensio, populus neque huic neque illi fauere parti cupiens, Elgiumuha condiderunt, ac nobilibus Tagodastum reliquerunt inhabitandum: quò fit vt in nostra vsque tempora hìc tantùm ignobiles, illic verò solùm nobiles inueniantur.

¶ *Bzo Hascoræ oppidum.*

BZO oppidum antiquissimum in monte altissimo exstructum, à iam dicto Occidentem versus viginti distat miliarib. hoc ad tria ferè passuum millia præterfluit fluuius, quem Serui nuncupauimus. Ciues habet probos mercaturam exercentes, atque circa vestitum satis curiosos: ad eos qui deserta incolunt, pannũ, oleum, atque corium transmittunt. Horũ montes, oliuis, frugibus, atq; omnis generis fructib. luxuriant: solentq; quotannis vuas desiccare, quæ colo-

colorem habent atque ſaporem non vulgarem. Ficus hîc vbique copioſa: iuglandes verò tantæ altitudinis reperiuntur, vt in illarum ſummitate Miluus ſibi ſecurè nidum conſtruat: nemo enim eſt, qui eovſque aſcenſu pertingere queat. Habet ea via, quæ ab hac vrbe ad Serui fluuium ducit, hortos vtrinq; elegātiſſimos atq; amœniſſimos. In hac regione me fuiſſe memini, eo ipſo tempore quo chryſomela, ficus, atque alij huiuſmodi fructus maturi legebantur: vbi ab illius vrbis ſacerdote exceptus fui: hic non procul à templo quodam magnifico habitabat, quod fluuiolus ille pręterfluit, qui per forū quoq; ſuum habet curſum.

¶ *Mons Tenueues.*

Situs eſt hic mons è regione Haſcoræ, ea Atlantis facie, quæ Meridiem reſpicit: incolas habet permultos, validiſſimos, armis gerendis tam equites quàm pedites aptiſſimos: ingens illic equorum exiguæ magnitudinis numerus. Plurimum in hoc monte glaſti ſylueſtris atque hordei prouenit: ſed frumenti ne ſpica quidem, adeò vt non niſi hordeaceo veſcantur pane. Nullum datur anni tempus, quo non niues hîc reperias copioſas. Magnus item hîc nobilium atque magnatum numerus, qui imperio cuiuſdam parent principis. Huic ſatis largum numerant quotannis tributum, quo ille ſuos alat milites: continuum enim illi geritur bellum cū montis Tenſitæ inhabitatorib. Princeps mille fermè equites bello aptiſſimos habet, ac totidem ſemper huius montis nobiles propriis alunt ſtipendiis. Sunt præterea & principi centum, partim ſagittarij,

partim ſclopettarij, qui regem quouis euntẽ cõmitantur. Ego cùm hunc montem inuiſi, principem offendi, qui ſupra modum laudari ab omnibus geſtiebat: cæterùm, quod ad liberalitatem, humanitatem, atque ciuilitatem ſpectabat, non puto facilè reperiri poſſe, qui cum hoc ſit vllo modo conferendus. Linguam Arabicam etſi nõ intelligebat, tamen amabat vnicè: plurimumq́; inde voluptatis capiebat, ſi quis ſententiam illi explicabat, quæ in illius laudem compoſita eſſet. Eo ipſo tempore, quo meus auunculus à Feſſæ rege ad Tombuti regem legatus miſſus erat, in cuius ſodalitio ego quoque eram, cùm Daram regionem ingreſſi eſſemus (diſtat ea regio ab hoc principe centum ferè paſſuum milib.) protinus ille auunculi nomine audito, qui inſignis erat orator atque poëta elegantiſſimus, Daræ principi literas miſit, quibus orauit, vt ille auunculo perſuaderet, illumq́; vt per Tenueuẽ montem Tombutum proficiſceretur, oraret: cupiebat enim hominem videre & alloqui. Auunculus autem id non decere affirmauit, vt qui à Rege legatus aliquò miſſus erat, principes longè à via diſtantes inuiſeret, ac ſic ſui principis ſeriora negocia in longum differret. Verùm ne videretur omnino non morigerus huius principis animo, ſe nepotẽ illuc miſſurum pollicitus eſt, qui hominẽ ſalutet, ac ſuo nomine debitos exhibeat honores. Poſt hæc inſignia quædam dedit ad principem deferenda munera: ſtapedes inauratas artificioſiſſimè fabricatas, vigintiquinq;, ni fallor, aureis emptas: calcaria duo elegantiſſima quindecim aureorum.

Duos

Duos præterea funiculos holosericos, miro artificio filis aureis intertextos, quorum alter punicei erat coloris, alter cerulei. Insuper & librum elegantissimum, qui illustrium atq; eximiæ sanctimoniæ Africanorum vitam enarrabat, cum quibusdam carminibus in laudem huius principis compositis. His tandem rebus onustus, ego me itineri cōmisi: sumpsiq; mecum duos equites, qui me ad hunc montem proficiscentem comitarentur: atq; inter equitandum carmē quoddam in eiusdem encomium composui. Vbi iam eò peruentum esset, princeps regiam egressus venationi sese parauerat cum summo nobilium apparatu. Qui postq̃ me aduenisse intellexit, ad se accersiri iussit, ac post salutationē exhibitam, rogauit, quî se auunculus haberet: ego illum perbellè valere, ac principi ad omnia addictissimum respondi. Postea hospitium egregium parare, ac tantisper ab itineris molestia cōquiescere iubet, donec à venatione redeat. Vbi verò multa iam nocte à venatu rediisset, continuò nos in regiam vocari iussit: vbi postquam hominem honorificè quoad potui salutassem, munera ab auunculo missa obtuli: quæ, quantum coniicere potui, acceptissima fuerunt. Tandem & carmen ab auunculo cōpositum dedi: quod mox à quodam sibi legi iussit, quem à secretis habebat. Interea verò dum ille principi singulas explicaret voces atq; sententias, dictu mirum quantum ipsa facie alacritatis atque gaudij præseferebat. Absoluto carmine continuò mensæ accumbit, ac me sibi non modò conuiuam, verùm & proximū esse voluit.

Diſcumbentib. appoſiti ſunt caſtores, ac tandem carnes vitulinæ aſſæ, atque elixæ, ſed pane in placentæ ferè modum fartæ. Allati ſunt præterea & alij permulti cibi, quorum non fuit facilè meminiſſe. Exacta autem cœna, cœpi principem his tandem alloqui verbis: Habes modò, mi domine, ea munuſcula, quæ auunculus tibi ad omnia paratiſſimus per me miſit, quò animi erga te promptitudinis fidem faceret, vtque in tua memoria vel aliquis illi relinqueretur locus: ego verò, idem & ſororis filius & diſcipulus, nihil habeo præter verba, quod tibi ceu principi obſeruantiſſimo offeram: accipe igitur & à me quod noſtrũ in itinere potuit parere ingenium. His dictis cœpi illi & meum recitare carmen: hîc princeps ſumma animi alacritate me (qui iam annos ferè ſedecim natus eram) legentem auſcultauit, ac quicquid non probè intellexerat, id ſibi per interpretẽ exponi iuſſit. Poſthæc à venatu fatigatus, cùm iam multam eſſe noctem intellexiſſet, nos oẽs ſomno operam dare voluit. Poſtridie ſummo mane ad ientaculũ vocari iuſſit, quo lautiſſimo traducto, centum aureos numerari curauit, quos aũculo deferendos dedit, inſuper & tria addidit mancipia, quę auunculum in itinere comitarẽtur. Mihi verò, quinquaginta aureos & equum egregium dari iuſſit: vtriq; illorum qui mecum venerant, decem aureos dono dedit: auunculo autem renunciare iuſſit, illud quicquid erat exigui muneris, propter elegãs in illius laudem compoſitũ carmen exhibitũ fuiſſe, non propter inſignia illa quæ acceperat donaria: nam horum gratiæ relationem

tionem, in reditum à Tombuto differre ſe affirmauit, quò ſui in illũ animi ſignificationem aliquam daret. Deinde per quendam qui illi à ſecretis erat, nobis viam commonſtrari iuſſit: atq; humaniſſimè ſalutatos, valere iuſſit: ſe eodẽ die in hoſtes incurſionem facturum affirmans. Ab eo itaq; digreſſus, ad auunculum ſum profectus. Hæc ea de cauſa hoc loco ſubnectere libuit, quò & Africam etiam homines liberales & humanos habere doceremus.

¶ *Mons Tenſita.*

TEnſita Atlantis pars eſt, initium habens ex Occidente à iam dicto monte, vergitq; Orientem verſus ad montem vſq; Dedes, ad latus verò meridionale eo deſerto clauditur, quod apud illos Dara appellari conſueuit. Eſt autem hic mons multitudine hominum abundans, habetq; caſtella plus minus quinquaginta, & creta crudis lapidibus exſtructis muris circun ſepta: & quia ad Meridiem vergit, ferè ſemper imbrium expers. Omnia autẽ ea caſtella ad Daran fluuium exſtructa, hæc per tria, illa verò per quatuor miliaria ab inuicem diſtant. Potentiſſimus huius regionis princeps equites numerat ferè mille & quingentos, pedites autem numero haud multò minori, quàm princeps ille, de quo modò ſumus loquuti. Et cùm inter hos maxima ſit conſanguinitas, nunquam tamen non poteſt alter quin in alterũ bellum moueat atrociſſimum. Incredibile dictu, quàm ſit ille mons dactylis felix, incolæ partim agriculturam, partim mercaturã exercent. Hordeum illis ſumma pro-

uenit affluentia, verùm frumenti atque carnium tanta apud hos penuria eſt, vt nuſquam ferè maior: non enim pecudes neque armenta ea alit regio. Ex hoc monte annuus prouentus viginti millium aureorum ad principem redire ferunt: ſed illorum aureus duas tantùm tertias Italici æquiualet aurei. Maxima ſemper inceſſit inter hunc principem & Feſſę regem familiaritas atq; conſuetudo, adeò vt frequentiſſimè alter alteri inſignia miſſitet donaria. Memini me cum primis inſigne ab hoc principe ad regẽ miſſum vidiſſe munus, quinquaginta nempe mácipia maſcula & totidem fœminea ex Nigritarũ regione collecta, decem eunuchos, duodecim camelos, vnum camelopardalum, ſtrutiones decẽ, ſedecim feles ex iis quæ excrementum odoriferum emittunt, tum & eius excrementi libram vnam, electri libram vnam, ac ferè ſexcenta coria animalis cuiuſdam quod apud illos Elamt appellatur, ex quibus clipeos ſibi conficere ſolent, valetq́ue quodlibet corium Feſſæ aureis octo. Mancipiorum maſculorũ ſingula viginti aureis erant empta, fœminæ verò quindecim. Eunuchus aureos quadraginta æquiualebat, camelus quinquaginta, felis ducẽtos: muſci iam dicti excrementi atq; electri libra vna, ſexaginta apud hos emitur aureis. Mittebantur vnà cum his quæ iam enumerauimus & alia permulta, quæ breuitatis cauſſa conſultò hic omiſimus. Ego, cùm hæc ad regem deferrentur donaria, vnà præſens aderam: orator natione Nigrita fuit, corpore humili atq; obeſo, cæterùm idiomate atq; moribus pluſquam ſatis

bar

barbaris: hic Regi literas obtulit ineptiſſ. atque imperitiſſimè depictas, ſed multò rudior atque ineptior ea fuit oratio, quā pro ſuo principe coram rege pronunciauit, adeò vt rex ipſe cum omnibus qui tum aderāt, vix riſum temperare valerent, quin cogebantur omnes os aut veſte aut manu tegere, ne plus ſatis viderentur inciuiles. Finita tamen oratione, Rex oratorē ſplendidiſſimè excipi iuſſit apud ſummi templi ſacerdotem, apud quem per aliquot dies cum quatuordecim ſociis, quos ſecum adduxerat, commoratus, tandē regis liberalitate aſymbolus ad ſuum principem reuerſus eſt.

¶ *Mons Gogidema.*

EST prædicto monti & alius quidam confinis, quem Gogidema nominant. hic ad Septentrionalem tantùm faciem incolas habet: ea verò pars quæ Meridiem reſpicit, habitatoribus omnino vacua eſt: cuius rei hāc rationem eſſe affirmāt, quòd cùm Marocci Rex Abrahamus ab Elmadi diſcipulo proſtratus regnoq; pulſus eſſet, ad hunc montem cōfugerit. Incolæ Regis excidio commoti, omnibus modis (ſiniſtro tamen Marte) illi auxilio venire ſtuduerūt: Quod vbi reſciuit Elmadi diſcipulus, in hos maximo exercitu, maximaq; animi furia cōmotus, omnes illorum manſiones atq; pagos incendio deleuit, habitatores partim in fugam egit, partim interfecit. Ea verò facie quæ incolas habet, viliſſimos tantùm, pannoſos atque abiectiſſimos homines reperias: hi olei atque hordei exercent mercaturam: neque hîc aliud præter hor-

deum prætérque oliuas prouenit. Satis magna apud hos caprarũ & mularum copia eſt, verùm mulæ & equi exiguæ admodum ſunt magnitudinis. Huius montis cùm ſitus tũ qualitas prohibet, quò minus habitatores libertatẽ obtineant.

¶ *Teſeuon.*

TEſeuon duo ſunt montes contigui, habentq́; à ſupradicto ex Occidente initiũ, finem verò in monte Tagodaſto. Incolæ paupertate ſumma premuntur: nihil enim illorum agris præter hordeum & millium prouenit. Ex hoc monte ſcaturit flumen quoddam, quod inde per campos fluit amœniſſimos. Sed quia hi montani nunquam in campos illos deſcendunt, hinc fit, quòd illud flumen ab Arabibus tantummodo occupetur. De his hoc loco ſatis dictũ eſt, nunc ad Tedletis deſcriptionem veniamus.

¶ *Tedletis Regionis deſcriptio.*

TEdles regio non vſqueadeo ampla, principium habet à flumine Serui, idq́ue ex Occidente, finitur autem ad fluuium Ommirabih, hoc eſt ad caput iam dicti fluuij: ex Meridie Atlante terminatur, ex Septentrione autem eo loco finẽ habet, vbi Serui in fluuium Ommirabih prolabitur. Eſt ferè hæc regio figura triangulari: naſcuntur enim duo hæc flumina ex Atlante, fluuntq́ue Septentrionem verſus, paulatim ſeſe aſtringentia, donec in vnum confluant.

¶ *Tefza Tedletis oppidum.*

TEfza totius Tedletis celeberrimum oppidum, ab Africanis in Atlantis coſta conditum, ab ipſa planicie quingẽtis circa paſ-

ſuum

ſuum milibus ſitum eſt. Huius murus ex Tybur tino marmore exſtructus, qui illorum idiomate Tefza appellari ſolet, hinc & oppidum ſibi nomen ſumpſiſſe aſſerunt. Hanc ditiſſimorum om nis generis mercatorũ turba maxima inhabitat: ducentæ ferè hic reperiuntur Iudæorum, mercaturam variáque vitæ munera exercentium fami liæ. neque hic deſiderabis exterorum copioſam affluentiam, qui inde chlamydes cum cucullis auferunt inconſutas & nigras, Ilbernus vulgò no minant: harum non tam in Italia, quàm in Hiſpania copioſus eſt numerus. Nulla ferè Feſſæ mercatura eſt, quæ nõ in hoc oppido reperiatur: quòd ſi quis mercator velit ſuas merces in alias cõmutare, facilius extrudit: indigenis enim mul tæ ſunt merces, veluti mancipia, equi, glaſtum, tergora, atq; id genus mercimonia: quæ quidem ſi non niſi prõpta pecunia diſtrahere velint, tum verò æquum valorem non adipiſcuntur. Nummum habent tantùm aureum, neque imagine, neque vlla inſcriptione inſignitum: veſtitus ſatis cultus atq; ornatus: mulieres forma moribusq́; præcellentes. Multa hoc in oppido reperiuntur templa, multi ſacerdotes atque iudices, fuitq́ue optima ſemper inter illos Reſp. ſed in peius ſem per degenerantib. rebus, varia poſtmodum ſuborta diſſidia atq; bella, adeò quòd quidam hinc expulſi ad Feſſæ regem venerunt, ſuppliceſq; rogauerunt vt illos alicuius ſatellitij auxilio in patriam reſtitueret, ea lege vt illi feliciter pacatis omnibus, regi id oppidum in manus traderent. Conditio placuit, Rex mille equites expeditiſſi-

mos mox ad hanc rem peragendam in promptu habuit, his insuper & quingentos sagittarios atq; ducentos sclopetarios equites addidit. Præterea quibusdã Arabibus (Zuair vulgò dictis, hi equitum quatuor ferè milia sub se habent) rescripsit, vt si fortasse eorum auxilio opus esset, mox illi cũ suis copiis suppetias ferrent. Huic exercitui rex quendam ducem præfecit strennuissimum, quẽ Ezzeranghi dicebant. ille mox vbi iam sua tentoria oppido vicina fixisset, cœpit oppugnationem cum oppidanis conferre. Verùm vbi res summis viribus attentata esset, ciuium animi armis belloq; paratissimi exterorum conatum facilè reddiderunt irritum. huic quoque accessit, quòd vicini Arabes Benigebir appellati, oppido cum.5000.equitum exercitu subsidio veniebãt. Quod vbi Fessæ dux animaduertisset, continuò obsidione soluta in aduentantes subitò irruit Arabes: quibus post triduum fusis, ille tutò se rursus ad obsidionẽ recepit. ciues vbi omnem sibi ab Arabibus spem ademptam viderent, legatis cum hoste pacem attentare seriò cœperunt, quã vt facilius impetrarent, oẽs se sumptus restituturos, quos Rex in hanc expeditionẽ insumpserat, deinde & singulis annis plusquã decies mille aureos missuros polliciti sunt, ea tamen lege, vt illi in quorum gratiam Rex milites miserat, oppidum ingressi, ab omni Reip. regimine secluderentur. Illi verò, postquam cõditiones intellexerunt, ducem his verbis sunt aggressi: Si tuo præsidio contingat nos in pristinam redire dignitatẽ atque statum, aureos numerabimus plusquam

100000. neque eſt quòd quiſquam iniuriam ſibi aut vim vllam illatam iri formidet, neminem enim ne minimum quidem detrimenti à nobis paſſurum certiſſimùm pollicemur: quin ab aduerſariis tantum redditus bonorum noſtrorum exigemus, quæ per tres annos continuos inuitis legibus ſibi vſurpauerunt. excreſcet autem pecunia ad ſummam vſq;.30000. aureorum, quos tibi in ſolidum pro omnibus noſtro nomine inſumptis laboribus, vel lubẽtiſſimè perſoluemus. dehinc & redditus huius regionis ad te quoque redibunt, qui aureos circiter. 20000. producunt. prætereа corradentur tibi ex Iudeorum tributo aureorum decem millia. His itaque præfatis, totius exercitus dux ciuibus renunciari iubet, Feſſæ regem his qui ſecum venerant ſanctiſſimè promiſiſſe, ſe illis nunquam defecturũ, donec ad optata peruenerint: quare illos regere malebat, quàm qui iam adhuc oppidum illud occupabant, idq; multas ob cauſſas: quocirca, inquit, ſi in Regis deditionem vos concedere ſtatuiſtis, nihil quicquam mali vobis euenturũ habetote: ſinautem ad extremum lubet veſtra iſthac perſiſtere pertinacia, extremum à vobis teruncium exacturum regem certiſſimùm ſcitote. Hæc vbi populus intellexiſſet, ſubitò in varias ſcindi cœpit partes: erant enim qui Regi per omnia fauebãt, alij perpetuum gerere bellum, quàm regem admittere malebant: adeo vt iurgiis, rixis, atque diſſidiis tota vrbs mirum in modum adimpleretur. quod tandẽ per exploratores ad obſidionis ducem peruentũ eſt, qui mox dimidium ſui exercitus

ercitus ad arma vocari iussit: ac illorum opera trium horarum spatio vrbe potitus est, idque vel absque minima suorum strage. nam qui ex oppidanis regi fauebant, intus portas suis munimentis nudabant, idem agebant foris & illi, qui obsidionem iam per aliquot dies tenuerãt, neq; quisquam illorum resistebat conatui, idque fortasse propter intestina illa quæ iam diximus bella. Tandem Fessani exercitus dux, vrbem ingressus, regis signa in foro atque in mœnibus attollere iussit, equites totam circumagere vrbem voluit, ne quis ciuium hinc aufugere posset: deinde militibus per preconem nunciari præcepit, vt si quis vel minimã ciuibus inferret iniuriam, continuò capite plecteretur. Mox omnes alterius factionis duces ad se captiuos adduci imperauit, quibus tantisper carceres minatus est, donec Regi abundè, quicquid in illo exercitu consumptũ erat, satisfactũ esset: summa autem ad duodecim aureorũ millia accreuerat, quam ilico captiuorũ vxores atq; cognati annumerauerunt. Necdum tamen illis libertas est concessa: nam illi in quorum gratiam Rex milites miserat, omnia sibi restituta volebant, quæ per aliquot annos sibi inuitis legibus adempta affirmabant. Asseruati igitur captiui in proximũ diem, quo summo mane vtrinq; producti sunt oratores atque causidici, qui coram iudice atque duce dissidia finirent. Verùm post prolixam admodum inter eos disceptationem, nihil omnino cõuenire potuit, quin dux tædio affectus se ad cœnam cõtulit. Posthęc captiuos sibi adduci iubet, ac debitum vt exsol-

uant argentum hortatur,ni malint ad Fessæ regem deduci,qui duplum (inquit ille)aut eò plus sibi exacturus est. His itaq; verbis attoniti,vxoribus rescribunt,vt alicunde eas corradere pecunias velint,alioqui de se actũ esse. Octo posthæc diebus,mulieres cum aliquot aureis annulis, armillas,aliaq; id genus ornamenta attulerũt, quæ 28000. aureis æquiualebant: hæc enim dare pro maritorum liberatione,quàm quib.pollerent diuitiis ostentare,malebant: quasi exhaustis pecuniis coactæ fuissent,mundum adferre muliebrẽ. Vbi igitur & Regi & aliis ciuibus abundè satisfactum esset,adeò vt nihil obesse videbatur quò minus illi liberarentur captiui,illos in huncDux alloquutus est modum: Ego, Domini mei, Regi omnia significaui,quæ hîc acta sunt,quod tamẽ me malè habet: nam ego vos nullo modo dimittere auderem,ni prius id mihi regiis fuerit concessum literis. Atqui vos bono esse animo velim, quia quandoquidem cuiq; quod suum erat,bona fide reddidistis,nemini dubium,quin vos propediem in pristinã restituat libertatem. Hac eadem nocte dux quendam ad se vocauit,cuius sæpenumero consilio feliciter vsus fuerat, ac quopacto plures pecunias ex iisdem extorquere posset,rogat: adeò vt culpa tamen atq; perfidia carere videretur. Ad quod ille: Finge te à Rege literis ad hoc coactum,vt illos ad vnũ omnes capite trunces: verùm misericordia commotum, non posse tantum facinus perpetrare in innoxios: cęterùm te illos Fessam missurũ,quò Rex pro arbitrio aut puniat aut cõdonet. Fictæ igitur sunt tanquam

à

à Rege missæ literæ, quas dux postridie quadraginta duobus illis (tot enim erant captiui) flebili voce ostendit. Sinistrum de vobis nuncium (inquit) ad Regem peruenit, amici mei, vos nescio quid conspirationis in aĩo habuisse: quapropter his literis q̃ arctissimè iniungit, vt vobis omnib. ense caput auferam: id autẽ etsi animo maximè inuito, tamen principi mos gerendus est mihi, nisi meipsum quoq; perditũ iri malim. Quibus intellectis cœperũt miseri multis lachrymis ducis implorare misericordiam. Ille etiam lachrymas simulans: Quandoquidem, inquit, nihil iam melius occurrit, quod eligamus, ego vos cum aliquo equitum numero ad Regem mittam, cuius fortassis aliquo modo iram mitigare poteritis. Hîc captiui illi multò q̃ antea tristiores effecti, se dijs atque ducis benignitati cõmendare, multóq; cum luctu illius implorare clementiam cœperunt. Continuò interuenit alius quidam, qui vt aliquam inter se auri summam inuenirẽt, hortatus est, quæ fortè Regis animum flecteret: ducémq; captiuorũ nomine orare videbatur, vt & ille apud Regem literis quantum posset efficere vellet. Idem omnes vna voce captiui agebant, ad Regem se bonam auri vim missuros, nec non & ducẽ amplissimis donis salutaturos pollicebantur. Hîc ille, quasi conditio non vsqueadeò placuisset, tandem quantum auri ad Regem mittere statuissent, rogat: hic aureos .1000. ille .500. alius verò .800. numeraturũ promittit. At quasi hoc parum fuisset, finxit dux nolle se Regi tantillum renũciare: sed præstabit, inquit, vos ipsos

Re-

Regem adire, futurum forſitan vt melius quàm ſperatis cum illo agatis. Illi autem metuentes ne ſi Regem adirent, malè ſecum ageretur, multò q̃ antea feruentius inſtare atq; rogare, vt ipſe quantum poſſet, illorum cõſuleret ſaluti. Quare dux tandem tanquam precibus victus, in hunc illos alloquitur modum: Vos hic quadraginta duo nobiles atque ditiſſimi, ſi mihi ſinguli duo aureorum millia pollicemini, veſtro omnium nomine id Regi indicabo, ſperoque me hoc pacto perſuaſurum: quòd ſi ea conditio non arriſerit, ego vos ilico in Regis aulam relegabo. Conditionem omnes accipiunt, ea tamẽ lege, vt quiſq; pro facultatum ratione numeraret, atque vt numerãdi tempus in quindecim ꝑduceretur dies. Duodecimo die, finxit à Rege miſſas literas, quibus ſignificabatur, regem ducis gratia erga captiuos mitiorem redditum. Decimoquinto die numerata ſunt duci octuaginta quatuor aureorum millia: neq; potuit ille ſatis mirari tantam auri vim in tam anguſto oppidulo, inter .42. tam ſubitò reperiri potuiſſe. Pòſt ſuo Regi quid actum eſſet reſcripſit, atque quid de auro agendum ſit rogauit. Rex ſtatim cum duobus qui ei erant à ſecretis, centum equites miſit, qui aurum adferant. Qui libertati erãt reſtituti, duci equos, mancipia, muſcum, aliaq; id genus munera miſerunt aureis pluſquam .2000. empta: gratiaſq; egerũt pro recuperata ſalute maximas: illud rogãtes, vt quicquid erat muneris, æqui boniq; conſuleret: nam niſi exhauſtæ omnino pecuniæ fuiſſent, multò ſumptuoſiora ſe daturos affirmauerunt.

Pa

Paruit igitur ab eo tempore ea regio Fessæ Regi, nec non & imperio iamdicti ducis (Ezzeranghi vocabant) donec à quibusdam Arabibus proditoribus interfectus est. Recipit & in hunc vsque diem Rex ab ea ciuitate aureorũ.20000. singulis annis prouentũ. In hac narratione aliquantulò q̃ par erat ꝓlixior fui, id eò fortasse, quòd his ego omnib⁹ interfuerim, bonáq; nauauerim operã vt ciues liberarentur: neq; me vnquã memini maiorem vidisse auri cumulũ, q̃ qui his astutia ademptus fuit. Imò ne ipse Rex quidem vnquam tantũ vno tempore auri penes se habuit: quãuis enim quotannis.30000.aureos recipiat, nunquã tamen tantũ potuit vno momento colligere cumulum: id quod & de huius patre affirmant nõ pauci. Gesta sunt hæc Anno.915. Christi verò M.D.VI. Nunc mihi hoc loco perpende, quid humana possit in extorquẽdis pecuniis efficere industria. Miratus est Rex hanc auri summã, sed multò magis postea cuiusdã Iudæi miratus opes, qui solus plus exoluit, q̃ omnes antea enumerati ciues. fuitque huius opulentia in causa, vt Rex à Iudæis collationem.50000. aureorum exegerit, eò quòd eius hostibus nonnihil fauisse diceban tur. Ego ipse illum sum comitatus, qui Regis nomine aureos à Iudæis recepit.

¶ *Efza Tedletis oppidum.*

ATefza duobus passuum millibus sitũ est, familias habet ferè sexcentas in colliculo ad Atlantis radices sito, constructũ. Multos hîc Mauros atq; Iudęos reperias, qui bernussi conficiunt. Incolæ aut alicui artificio, aut agri-

cul-

culturæ sunt addicti, parentq; Tefzanitarum im perio. Horum fœminæ lanificio sunt præcellentes, adeò vt eas plus lucrari dicãt, quàm eiusdem oppidi viros. Inter id oppidum & Tefzam præterfluit fluuiolus quidam, Derne incolæ vocant, nascitur autem ex Atlante, ac per illius regionis campos fluens, tandẽ in Ommirabih delabitur. Habes ex vtraque fluuij parte hortos amœnissimos atq; spaciosissimos, in quibus nihil fructuũ desiderare poteris. Ciues habet liberalissimos atque humanissimos, mercatorib. illac iter facientibus liberè hortos ingredi, atque inde quantum velint fructuum sibi decerpere licet. Nulla gens in persoluendo debito tardior: nam etsi mercatores præsentes annumerant pecunias, ea lege vt ab oppidanis barnussum intra trimestre recipiãt, in integrũ tamen interdum illis est exspectandũ annum. Ego in hoc fui oppido eo tempore quo Regis exercitus Tedletem occupabat, atq; tum se Regis dediderunt imperio. Regij exercitus duci, cùm ad hos secundò iam venisset quindecim equos totidemq; mancipia dono dederunt. Deinde &.15. vaccas obtulerũt, quo suæ erga Regem fidei atque animi fidem facerent.

¶ *Cithiteba.*

AB Africanis in monte excelso exstructa, à prædicto oppido Occidentẽ versus decem ferè distat passuum milibus. Incolis ditissimis atq; nobilibus ditissima: & quoniam apud hos quoque barnussum confici solet, hinc fit quòd magnã semper hic reperias mercatorũ multitudinem. Perpetuæ hic niues in montis

iugo: qui ciuitati circumiacent campi, vineis ac hortis spaciosis sunt amœnissimi, prouenitque illis tanta fructuum copia, vt in foro nullos omnino fructus reperias. Horũ mulieres albissimæ, & quia pinguiores acceptissimæ, multoq; argẽto ornatæ incedunt: oculi atque capilli subnigri. Incolæ morosi plus satis, nunquã regis (qui Tedletis sibi deuicerat reliquas ciuitates) imperio parere voluerunt: quin duce quodam mille equites collegêre, qbus ita regio sese opposuerunt exercitui, vt non semel illi periculum fuerit, ne non quod partum erat, rursus amitteret. Posthæc Rex vnà cum fratre auxiliares suo Duci copias misit, verùm ille quoq; infausto pugnauit Marte. Tandẽ vbi bellum in totum triennium protraxissent, huius ciuitatis dux à quodam Iudæo regis iussu veneno necatus est: sic tandem hanc sibi quoq; Rex prouinciam nactus est, anno Hegiræ. 921.

¶ *Eithiad.*

OPpidulum hoc in quodam Atlantis colliculo ab Africanis exstructum, familias numerat plus minus trecentas. Ex montis tantùm parte muros habet, nam ea facies quę planiciem respicit, tam est rupibus munita, vt muro nequaquam egere videatur. A Cithiteba miliaribus circiter. 12. distat. Templum hic angustum tamẽ ornatissimum est, quod circum se riuulum habet ad fluminis ferè modum. Incolæ ditissimi atque nobiles, frequentissima illis mercatorum tam incolarum quàm exterorum semper est copia. Qui hic habitant Iudæi, partim ar-

tem,

tem, partim mercaturã exercent. Innumeri hic fontes, qui per montis rupes erumpentes in fluuiolum oppido suppositum delabuntur. Ex vtraq; fluuij parte horti reperiuntur vuis, ficubus atque iuglandibus fœlicissimi. Costę item huius colliculi oliuis sunt feracissimæ. Mulieres nõ minorem habent formę quàm ciuilitatis portionẽ, multo ornatæ sunt argento, annulos tum digitis tum brachiis addunt elegantissimos. Campus illis omnis generis frugibus, collis autem hordeo atq; capellis aptissimus est. Nostro æuo sibi Raoman Benguihazzan id oppidulum vsurpauit, ac ad extremum vsque vitæ diem eo potitus est. Ego quoq; ab huius regionis sacerdote hospitio exceptus fui, anno. 921.

¶ *Seggeme Tedletis mons.*

ETsi Meridiem respicit hic mons, tamen inter Tedletis mõtes adnumerari volunt. Initium habet ex Occidente à monte Tesauonio, extenditur autem Orientem versus ad montem Magranum, vnde & Ommirabih fluuius notissimus suum habere exordium dicitur. Meridies illum Dedete monte terminat. Huius accolas à Zanagatibus genus traxisse volunt: habiles sunt, alacres, animosi, belloq́ue valentissimi. Illorum arma sunt iacula, gladij incurui atq; pugiones. Mira illis quoque in mittendis saxis dexteritas atq; vis est. Continuum illis cum Tedletis incolis bellum geritur, adeò vt mercatorib⁹ illac transire non liceat, nisi fide publica interposita, maximoq́ue pecuniarum dispendio. Adeò non voluptariæ illorũ sunt mansiones, vt ternæ

interdum aut quaternæ in vnam ſint conſtrictę domus. Caprarum hic maxima eſt copia, nec nõ & mulorum aſini ſtaturam vix excedentium, hi pabulum ſibi iis in nemoribus quærũnt, fitque ſæpenumero vt à leonib⁹ dilanientur. Nulli vnquam voluerunt parere principi, adeò enim ſcabroſus atque difficilis mons eſt, vt inexpugnabilis ferè videatur. Noſtro tempore conatus eſt dux ille qui Tedletis ſibi oppida deuicerat, & in hos quoq; mouere arma. Quod vbi montani animaduertũt, collecto copioſiſſimo exercitu, ſe in quodam montis loco condunt, quà mox tranſituros hoſtes ſciebant. Poſtquam verò vidiſſent equos omnes montem aſcendiſſe, ſubitò ex inſidiis irrumpentes ſe in hoſtes conijciunt. Bellum nõ admodum prolixum fuit, verùm pluſquam ſatis cruentum; ducis nanque exercitus montanorum vim ferre nõ potuit, neq; aſcendere, neq; deſcendere dabatur: quare cum hoſte cominus ad extremum vitæ ſpiritum dimicandum erat. Multi vnà cum equis à rupibus diſiecti, animam cadendo exſpirauerunt: reliqui aut capti, aut interfecti ſunt, adeò vt quenquã vix ſaluum inde aufugiſſe crediderim. Captiui autem omnium miſerrimi fuerunt: nam cùm viri captiuos interficere nollent, eos vxoribus dilaniandos dederũt, quæ miſeros non aliter ac ſi beluæ fuiſſent, crudeliſſimo affecerũt mortis ſupplicio. Ab eo tempore nullum omnino habuerunt cum Tedletanis commercium, neq; etiam illorum opera magnoperè egere videntur: magnã enim habet ille locus hordei, pecudũ, atq; fontium copiam: niſi

quod

quod fortaſſe ab omni mercatura excludantur.

¶ Magranus mons.

ALiquantò vltra iamdictum montem ſitus eſt Magran⁹, qui ex Meridie Farclam regionem deſerto confinem reſpicit: ex Occidente initium ferè ſumit à Seggeme, in Oriente verò ad radices Dedetis finem habet. Perpetuis cooperitur niuibus, incolæ pecudib. atq; armentis opulentiſſimi, adeò vt non vno poſſint manere loco. Domos ſibi ex quarundam arborũ cortice conſtruunt, quibus tectum ex perticis gracilioribus compoſitum addunt: trabes huiuſmodi ſunt circuli, è quibus ciſtarum coopercu-lum, quam ſecum mulieres Italæ in muli dorſo gerunt, cum aliquò proficiſcuntur. Integra illis hunc in modum domus quibuſdá circunfertur mulis, donec locum aptum inuenerint: quẽ vbi nacti ſunt, in eo domos figunt, ac cum tota familia tantum temporis remanent, quantũ gramen illis ſufficere poteſt. Vernis tamen temporibus fixas ſibi ſeruant manſiones, ſtabula componũt admodum humilia, quibus tectum ex frondibus conſertum addunt, atq; in iis armenta noctu ſeruantur: & ne frigus illis impenſe noceat, ignem ſtabulo propinquum conſtruunt maximum: fit autẽ ſæpenumero, vt ignis ventis agitatus ſtabulum inuadat, adeò vt niſi pecus fuga ſaluti conſuleret, in maximo eſſet vitæ periculo: quemadmodũ igitur nullos habent domus parietes, ſic neque ſtabula. Maximo indies à leonibus atque lupis afficiuntur incõmodo. Veſtitus atq; ritus illis omnino iidem ſunt cum iis, quos

 præ-

prædictum montẽ occupare antea diximus,nisi quòd hi domos ligneas,illi verò lapideas sibi habeant. Fuimus & nos in hac regione anno.917. cum Dara Fessam rediremus.

Dedetis montis descriptio.

Excelsus atque frigidissimus hic mons fontes habet quàplurimos, totus nemorosus. à Magrano initium sumit ex Occidente, finiturq; non procul à monte Adesano: in Meridie Todgæ campis confinis est. patet autẽ in longum octuaginta ferè passuum millibus.In huius montis summitate antiquissima fuit fabricata ciuitas, cuius propter ruinam rara tantùm hodie visuntur monumenta: muri nempè ex candidis lapidibus, in quibus quasdam inscriptiones videre licet, quas nec incolæ intelligere possunt. Permulti adhuc in ea perstant sẽtẽtia,vt illam à Romanis conditã arbitrentur: verùm ego nullum vnq̃ rerum Africanarum historiographum inueni,qui illud affirmet, aut qui de ea ciuitate scribat. Nisi quòd Serif Essacalli in quodam suarum historiarum libro Tedsi mentionem faciat, quam Segelmessæ atq; Daretæ confinem scribit: sed non indicat,sit ne in Dedete monte fabricata nec ne. Nos tamen eandem esse iudicamus:nam in ea regione non alia quàm hæc reperiri ciuitas potest. Incolæ,vt verum fatear,vilissimi sunt: horum pars maxima antra inhabitant: illorũ cibus hordeum est atque Elhasid, hoc est hordei farina aqua cum sale elixa, vti antea diximus,cùm Heæ regiones describeremus: nam nihil hic omnino præter hordeum reperiri potest. Maxima illis

capra-

caprarũ atq; asinorũ copia: antra aũt in quibus pecudes seruare solent, nitro mirum in modum sunt referta: adeò vt nõ dubitem si hic mons Italiæ vicinus esset, quin singulis annis inde plus q̃ 25000. aureorum prouentus colligeretur. Verùm tanta est illorum cùm ignauia tum inscitia, vt ad quid nitrum conducat prorsus ignorent.
Tantam illi in vestibus præseferũt ignauiam, vt plusquã dimidia corporis pars nuda remaneat. Mansiones habẽt admodum deformes, multoq; caprarũ numero fœtidas. Toto hoc monte neq; castellum, neque oppidum inuenias muris cinctum: si quando domunculam exstruere velint, lapides tantum lapidibus sine aliqua calce superimponunt, tectum autem ex rudere conficiunt, quod & in quibusdam locis Sisæ atque Fabriani videre licet: reliqui vt iam diximus, antra inhabitant, neque vnquam me maiorem vidisse pulicum copiam memini, quàm apud hos. Sunt præterea & proditores, furtis, rapinis nec nõ & rixis addictissimi, ita vt vel minimo cõmoti verbulo, non rixentur modò, verùm & se mutuo interficiant. Neque Iudicem, neque sacerdotem, neque alicuius probitatis rectorem habent. Nullus hic mercator reperiri potest: nam cùm incolæ perpetuum agant ocium, nec operæ quicquã inter illos sit, nihil mercatoribus est negotij. Quòd si quis merces per illorum regionem deuehere studuerit, nisi ab illorum duce fide publica sit munitus, ei periculum est, ne bonis omnibus spolietur. Si verò merces illorum non videantur conuenire necessitatib. harum partem quartam pro

tributo ſibi exigunt. Horum mulieres ſordidiſſimæ, multóque quàm viri pannoſiores. Illarum conditionem aſinorum poſthabendam dixeris, adeò perpetuis ſunt laboribus impeditæ : atque vt ſemel dicam, nullus fuit in tota Africa locus qui magis me tædio affecit: tamẽ illac mihi iter neceſſariò fuit, dum cuiuſdam iuſſu Marocco Segelmeſſam proficiſcerer, anno. 918.

Ioannis Leonis Africani deſcriptionum Africæ rerumq́ꝫ in ea memorabilium LIBER TERTIVS.

¶ *Feſſæ exactiſſima delineatio.*

FESSÆ regnum in Occidente à flumine Ommirabih initium ducit, finitur autem in Oriente Miluio flumine: Septẽtrio Feſſam partim mari Oceano, partim Mediterraneo claudit. Diuiditur autem Feſſa in ſeptem regiones: Temeſnen, Feſſæ tractum, Aſgaram, Elhabetum, Errifam, Garetum, & Elchauſum: habuitq́; quondam harum quælibet ſuum ducem: neq; ſemper Feſſa regiam habuit ſedem, ſed à quodam Apoſtata extructum, remanſit ibi huius poſteritas annis ferè centum & quinquaginta. Huic ſucceſſit Marinorum familia, quæ omnium prima Feſſæ regni dedit nomen, ſuaſq́; hîc fixit ſedes, idq́; rationib. quibuſdam, quas in eo libello, quẽ de rebus Mahumetanis ſcripſimus, copioſius enarrabimus. nũc ſingulas partes ſuo ordine, ſummo

mo quoad fieri poterit cōpendio,perſtringamus.

¶ *Temeſna Feſſæ regio.*

IN Occidente initium habet à flumine Ommirabih, finiturque Orientem verſus Buragrago fluuio: Meridies hanc regioné Atlante, Septentrio auté mari Oceano claudit. Perpetua eſt planicies, patetque in longum ex Occidente Orienté verſus octuaginta ferè paſſuum millib. ab Atlante autem ad Oceanum vſque ſexaginta circiter numerantur miliaria. Fuit ferè ſemper hæc regio totius Africæ caput: habuit namq; oppida plus minus quadraginta, caſtella verò trecéta, quę incolas omnis generis Barbaros habuit. Anno Hegiræ trecenteſimo vigeſimo tertio, à tributo liberata fuit à quodam concionatore hæretico, Chemim Mennal filium vocabant. Hic populo Feſſano nullum principi neq; tributú neq; honoré exhibendum perſuaſit, quòd homo eſſet plus ſatis iniquus: tum etiam ſe prophetam ꝓfeſſus eſt: quare mox nō religionis modò, verùm etiam & totius Reipub. negotia ſibi vſurpauit. Tandem bello cōtra Feſſæ regem moto (hic cum Zenetis bellum gerebat) eò res rediit, vt pacis leges hæ fuerint inter illos ſancitæ, quòd hic Temeſnam, ille verò Feſſæ ſibi ditionem ſeruaret, neque poſt hæc alter alteri quicquam noceret. Tenuit hic imperiú annis circiter trigintaquinque: poſt hunc verò eius ſucceſſores annis ferè centum regno potiti ſunt. Aſt vbi Ioſephus Maroccum condidiſſet, conatus eſt & hunc in ſuam redigere ditionem. miſit ergo doctores atq; concionatores quamplurimos, qui hominem ab hæ-

reſi

resi auocarent: atque, si modò fieri posset, sine armis illius se dederet imperio. quod vbi incolæ animaduertunt, vnà cum prædicti concionatoris cognato in quadam vrbe (Ansa vocabant) consilium inierunt, vt legatos Marocci regis interficerẽt: quod tandem fecerunt. post hæc exercitu quinquaginta millium collecto, Maroccum eo animo suas traduxere copias, vt Luntinos cũ principe regno expellerẽt. Hoc vbi nuncium ad Iosephum allatum esset, dictu mirum, quantum inde conceperit animi mœrorem. Expeditissimo igitur atque numerosissimo exercitu non hostium expectauit aduentũm: quin agmen ex insperato Temesnam tertio duxit die, atque iam Ommirabih cũ suis transmiserat, cùm Temesnitę huius perterriti copiis, Buragragum fluuium transmiserant, Fessamq; omnes confugiebãt. Rex autem adeò totam depopulatus est Temesnam, vt ne puellis qdem pepercerit, quin omnes gladio subiicere iusserit. Remansit huius exercitus per octo menses in ea regione, atque ciuitates omnes sic deleuit, vt exigua tantùm hodie illarum videre licet monumẽta. Fessæ verò rex vbi Temesnitas iam aduentare intellexisset, induciis cum Zenetis pactis, se cum ingenti exercitu in horum copias conuertit. Hos tandem ad Buragragũ multa iam fame atque inedia fractos repperit, illisq; vlterius progregiendi omnem facultatem ademit, quare præruptos montes atq; syluas adire coacti sunt. Postremò regiis copiis circumacti, nonnulli fluminis aquis submersi, alij ab excelsis rupibus præcipitati, reliqui ab hostibus miserè trucidati

sunt

ſunt. Decem igitur menſium interuallo, adeò omnes Temeſnitæ deleti ſunt, vt perpaucæ admodum relictę ſint ab eo bello eius populi reliquiæ. Luntunorum porrò Rex Ioſephus poſthæc Maroccum rediјt ſuas copias reparaturus, quò Feſſę Regem bello peteret. Temeſnam autem habitatoribus vacuam, feris tantùm inhabitandam reliquit. neque prius nouos ea regio ſibi incolas recepit, quàm centum & quinquaginta pòſt annis Manſor à Tuneto rediens quoſdam ſecum Arabes adduxit, quibus Temeſnam inhabitandam reliquit. Hi tantiſper ſibi id regni occupauere, donec quinquaginta ab eo tempore annis Manſor regno pulſus eſt: atque tum demum à Luntunis eiecti, ac in extremam calamitatem redacti ſunt. Quibus tranſactis Marinorum Rex Zenetis atque Haoaritis eam regionem dono dedit. Hinc factum eſt quòd Zeneti atque Haoaritæ Luntunis vt plurimũ ſemper fauiſſe, ac à Marocci principis impetu ſecuros reddidiſſe creduntur. Ab eo ergo tempore Temeſnam tranquillè occuparunt, ac in tantum nunc creuiſſe dicuntur (centũ annis ni fallor illorum vix ſtetit imperium) vt regẽ Feſſæ nihil formident. equites enim. 60000. aut eò plus numerant, caſtra verò ducenta. Ego maximam cum illis habui conſuetudinem atq; notitiam, quare & ſingula quæ hîc memoratu digna reperiuntur, enumerabo.

❡ *Anfa Temeſnes oppidum.*

AMpliſſimũ hoc oppidum à Romanis in Oceani littore exſtructũ, ab Atlante Septentrionem verſus ſexaginta, ab Azemuro

muro Orientẽ versus totidem, à Rabato autem Occidentẽ versus, quadraginta distabat passuum milib. Ciues habuit humanissimos atque opulentissimos: ager illis omnibus frugum generib⁹ fœcundissimus: neq; est vlla in tota Africa ciuitas, quę cum hac situ locíque amœnitate certare queat. Planicies illi (præterquã in Septentrione, nam ea parte mare respicit) patet in longum octuaginta ferè passuum milib. Templa quondam habuit magnificè exstructa, officinas complures, palatia insignia: cuius rei facilè fidẽ facient, quæ in hunc vsq; diem relicta sunt monumenta. Spaciosi illis fuere horti, è quib⁹ & hodie magna fructuum copia decerpitur, melonum præsertim ac citrioli: quæ omnia maturitatẽ medio Aprili attingũt. quare incolæ suos fructus Fessam deferre solent, quòd multò citius matura colligantur, q̃ Fessæ. Vestitus illis cultus est atq; ornatus, fuitq; summa eis semper cum Lusitanis ac cum Anglis consuetudo. Eruditorum hîc copiosus numerus est. Verùm duas ob causas huius loci ruinam euenisse volunt, primò quòd supra modum libertatem ambiebant, secundò quòd myoparones in portu habebãt, quibus Gades atq; Lusitanos miris indies vexabant incõmodis. Quare tandem Portugalliæ Rex classem expeditissimam quinquaginta nauium ad eos misit, quæ incolis tantum terroris intulit, vt illi arreptis secũ quæ poterant bonis, Rabatum nonnulli, alij Selam confugisse dicantur, hostibus eam vrbem depopulandam relinquentes. Qui autem à Rege totius classis dux missus erat, fugę omnino ignarus, suas

co-

copias accuratè instruit. Postea verò quæ gesta erant à quibusdã intellectis, milites in vrbem introduxit, quam vnius diei spacio sic vastarunt, domos incendio deleuerunt, atq; muros multis locis solo æquarunt, vt in hunc vsq; diem habitatoribus vacua remanserit. Ego cùm huc venissem, vix lachrymas tenere potui, vbi quorúdam ædificiorum atque templorum (quorum adhuc quædam extabant monumenta) miserandam ruinam seriò contemplatus fuissem. Horti etsi nonnihil adhuc fructuũ producant, syluas tamẽ dicas magis quàm hortos. Nunc autem Fessanorum iniuria ad tantam redacta est ea vrbs calamitatem, vt nulla prorsus spes sit, nouos in posterum colonos recipiendi.

¶ *Mansora.*

A Mansore Marocci rege ac pontifice in amœnissimo campo exstructum est oppidulum, ab Oceano duobus, à Rabato quinque & viginti, ab Ansa verò totidem distat miliaribus: familias olim numerauit fermè quadringentas. Hoc oppidum alluit fluuius quidam quem Guir incolę appellant, felicissimos habuit vtrinque hortos, verùm nunc nihil hic omnino fructuum reperire licet. Excisa enim Ansa, huius incolæ relicto oppido Rabatum confugerũt, metuentes ne à Lusitanis simili vexarentur incommodo. Huius tamen murus vbiq; integer remansit, nisi quibusdam in locis Temesnitę solo æquarunt. Hoc ego etiam oppidum non sine maximo animi mœrore inuisere potui: facillimè restaurari, nouisque incolis reparari posset,

ſi quis domos aliquot à ruina reuocet: ſed tanta Temeſnitarum nequitia eſt, vt neminem hic ſibi ædeis exſtruere paterentur.

¶ *Nuchaila.*

MEdio ferè Temeſnæ exſtructũ fuit oppidulum quoddam non vſqueadeo amplum, Nuchaila incolæ vocauere. Inhabitatores olim habuit quamplurimos, fuerūtq; illis iis temporibus quibus hęretici id imperium tenuerũt, nundinæ annuæ, ad quas omnes totius Temeſnæ ſolent accurrere mercatores. Ciues habuit ditiſſimos, planicies enim illis omni ex latere quadraginta ferè in longũ patebat paſſuum milib. Ego me apud quendam hiſtoriographum legiſſe memini, tantam illis fuiſſe frugum vbertatem, vt quantum camelus frumenti ferre poterat, pro calceorum pari commutauerint. Cùm autem Ioſephus Temeſnæ Rex eam regionẽ vaſtaret, deletum eſt & hoc oppidulum cum omnibus cæteris, quæ tum ea regio capiebat ciuitatibus: hodie tamen aliquot huius monumenta videre licet, partes nempe quaſdam muri, item turrim quandam templi eminentiſſimã. videas & hic hortos quoſdã ſpacioſiſſimos, vitibus atq; arboribus cõſitos, quæ propter ætatẽ nihil quicquam fructuum producunt. Vbi agricolæ illius regionis penſum diei abſoluerunt, raſtros, aliaq; id genus ruſtica inſtrumẽta in hanc turrim reponunt: arbitrantur namq; eximiæ ſanctitatis virum hic ſepultum, cuius vi effectum credunt, vt nemo huius terrore aliena loco amouere inſtrumenta audeat. Sępiſſimè hoc ego oppidulũ vidi,

cum

cum mihi Rabato Maroccum iter esset.

¶ *Adendunum.*

INfra quosdam colliculos exstructū fuit hoc oppidulum, ab Atlante quindecim ferè miliaribus, à prædicto autem oppido viginti & quinque situm erat. Ager illis frugibus serendis felicissimus. Nō procul ab huius muris nascitur insignis quidam riuus. Innumeras hîc reperias palmas, verùm humiles admodum atque infrugiferas. Riuus per valles atque rupes preterfluit, vbi ferrifodinas olim fuisse affirmāt, quòd partim ex terra ferri colorem referente, partim ex aqua gustu ferrum arguente, facilè deprehendi potest. Nihil hic præter perexigua quædam visuntur monumenta, domorum ruinas, columnasque humi prostratas: deletum enim id oppidulum fuit eo tempore quo totam eam regionē vastatam antea docuimus.

¶ *Tegegetum.*

AB Africanis in littore Ommirabih exstructum est, ea via, quæ à Tedlete Fessam ducit. Incolas aliquando habuit ciuiles atq; ditissimos, non enim procul distat à quadam via publica, quæ ab Atlante ad desertum tendit: huc omnes vicini confluere, atque frumentum inde auehere solent. Excisum etiam fuit & hoc oppidulum eo tempore quo aliæ oēs ciuitates, quanq̄ longo pòst tempore nouos receperit incolas. Huc omnes Temesnitæ frumentum cōuehunt, quod à ciuibus seruatur. nullam hîc omnino officinā, nullumq; adeò artificem, preter quosdam fabros ferrarios reperias, qui agricolarum instrumenta,

ſoleaſq; ferreas cudant. Ciuibus autem ab Arabibus, quorum imperio parent, ſeriò iniunctum eſt, vt exteros omnes illac iter faciẽtes, honorificè excipiant. Mercatores pro panni aut telæ ſarcina Regalis vnius portorium exſoluunt: ab equis aũt ac camelis nihil ſibi tributi exigunt. Mihi ſæpiſſimè illac iter facienti oppidum non admodum placuit, etſi illorum ager frugibus atque armentis ſit feliciſſimus.

¶ *Haim Elchallu.*

EXiguum admodum oppidulum eſt, non procul à Manſora conditum in quadam planicie. Hîc frequentiſſimæ corni, aliæq; arbores reperiuntur ſpinoſæ, fructum ferunt rotundum, ceraſis non admodum diſſimilem, niſi quòd crocei ſint coloris: magnitudine oliuas excedunt, eſtq; exterior pars ſaporis nõ adeo grati. Freques hîc palus maximam habet teſtudinum atque rubetarum copiam: rubetas autem non venenatas ab illius loci incolis intelleximus. Nemo inter hiſtoricos Afros eſt, qui huius aliquam dederit deſcriptionem, propterea fortaſſè, quòd vix oppidi nomine dignũ putauerunt, vel quòd olim euerſum fuerit atque deſtructum. Neque ab Africanis, quantum videre licuit, conditum eſt: verùm à Romanis, aut ab alia quauis gente nõ nota extructum exiſtimarim.

¶ *Rabati deſcriptio dilucida.*

MAximum hoc atque ampliſſimum oppidum, non multis abhinc annis à Manſore Marocci rege atque pontifice conſtructum in Oceani littore. Hoc ex Oriente alluit

flu

fluuius, quem Buragragũ antea nominauimus, vbi & se in Oceanum fundit. In Buragragi gurgite rupes est, quæ ab vna parte fluuium, ab alia verò mare habet Oceanum. Quod ad structuram pertinet, aut ædificia, Marocco non dissimilem dixeris, cùm Mansor id sedulò imitari iusserit: nisi quòd multis partib. angustius sit Marocco. Quòd autem eo loco conditum fuerit, hanc illi adferunt rationem, quòd Mansor Granatense regnum & bonam Hispaniæ partem occupans, vidit Maroccum adeò longè hinc abesse, vt si quod bellum ingrueret, non posset aduersus Christianos auxiliares copias mittere: quare oppidum in maris littore condere statuit, vbi tota æstate cum suo exercitu remaneret. Suaserant nõnulli vt in Setta (quę ciuitas ad fretum Calpes sita est) cum suis remaneret: verùm Mansor cùm ea ciuitate propter soli penuriam non posset regios milites tribus vel quatuor mensibus alere, breui admodum temporis spacio hoc sibi construxit oppidum, quod mirũ in modum templis, collegiis, palatiis, officinis, hypocaustis, xenodochiis, aliisque id genus structuris ornandum curauit. Tum extra vrbis mœnia ea parte quæ Meridiem respicit, turrim quandam Maroccenæ turri persimilem composuit, sed ampliori multò cochlea, adeò vt terni equi turrim ascendere commodè possent: à summitate autem turris naues in mari quamlongissimè dissidentes videri possunt. Eius sanè meo iudicio altitudinis est, vt nõ facilè ædificium reperiri posse putem, quod hanc altitudine superet. Atque quò maior huc vndiq; con-

flueret artificum atque mercatorum copia, statuit vt cuilibet pro officij aut exercitij ratione annua etiam pręterea numeraretur pecunia, quò factum est, vt intra paucos menses ea ciuitas omnis generis artificib. atque mercatorib. refertissima ferè totius Africæ euaserit, eò quòd duplum ciuibus contingebat lucrum. Hîc Mansor cum suis ab Aprilis initio in mensem vsque Septembrem remanebat. Et quoniam ei loco non erat aqua potui accómoda (mare enim ad milia ria fere decem in fluuiū irrumpit, putei item salsam tantùm habent aquā) Mansor per quosdam aquęductus à quodam fonte miliarib. duodecim inde distāte aquam huc deriuari curauit. Aquæductus autem per arcus composuit, quales permulti reperiuntur in Italia, & Romæ potissimū. Vbi in ipsum oppidum protractus esset aquæductus, illic in plures partes distribui voluit, quarum quædam aquam in templa, aliæ in collegia, aliæ in Principis aulam, cæteræ autem ad fontes cómunes per omnes ciuitatis vicos mitterent. Post mortem verò Mansoris, id oppidum ita collapsum est, vt decima vix hodie pars videri queat. Egregius ille aquæductus eo bello deletus est, quod Marini cum Mansoris successorib. gesserunt, decrescitq; indies magis ac magis nobilis illius vrbis imperium; adeò vt quadringētas vix hodie domos in tota vrbe reperias quæ habitatores habeant, reliquæ in campos atque vineta mutatæ sunt. Circa rupem duæ adhuc sunt aut tres plateæ in quibus officinas aliquot reperias, neque tamen periculo carent, nam quotidie à

Lu-

Lusitanorum exercitu sibi excidium inferri timent: cùm Portugalliæ Rex nõ semel in animo habuerit hos armis adoriri, sperãs fore vt ea vrbe sibi deuicta, facile ad reliqua Fessæ regna pertingeret. Summis tamen viribus hanc semper Fessæ rex seruauit, atque quantumq; potuit in aduentantes hostes munitam reddidit. Ego huius præteritam felicitaté cum præsenti rerum omnium mutatione conferens, non possum sane quin lachrimis miserandam illorum vicem prosequar.

¶ *Sella.*

OPpidulum hoc nõ procul à flumine Buragrago à Romanis exstructum, ab Oceano duobus miliaribus, à Rabato aũt vno tantùm miliari sitũ est: per quod si quis Oceanum adire velit, iter sit peragẽdum. Iisdem quoque temporib. deletum est, quibus vt antè diximus, hęretici inferiores euasere. Postea verò Mansor nouis illud cingi mœnibus curauit, ac in eo xenodochium egregium cum palatio magnifico exstruxit, in quo se eius milites vbi videretur recipere possent. Amplissimũ item hîc templum locauit, in quo aulam opere vermiculato fenestrisq; vndiq; elegantissimis superbam construi voluit, atque vbi se morti proximum vidit, suis iniunxit vt corpus in ea aula sepelirent. Quod vbi sic factum esset, marmoream tabulam illi ad caput, vnam item ad pedes posuerũt, in quibus varia sunt descripta epitaphia. Hoc sequuti omnes eiusdem familiæ magnates, in eadem aula sepulturam sibi delegerunt. Idem à Marinis factitatum legimus, cùm illorum adhuc floreret

Respub. Ego eandem aulam aliquando ingressus, triginta ibi procerum sepulchra numeraui, omniaque sedulò epitaphia excerpsi: id autem Anno euenit Hegiræ . DCCCC. XV.

¶ *Mader Auuan.*

NOstris temporibus à quodam conditum est pontificis Habdulmumē thesaurario, in ripa fluuij Buragragi. Neq; desunt qui propter quasdam ferrifodinas tantùm exstructum affirment. Ab Athlante decem distat passuum milibus, reperiunturq; inter Athlantem & hoc oppidum nemora vmbrosa ingentibus leonibus atque leopardis plena. Tantisper dum penes conditoris posteros huius dominium remansit, fuit incolis, ædificiis, templis, hospitiis, atque xenodochiis refertissimum: verùm quotidie magis ac magis ingruente Marinorum impetu, tandem ab illis deletum est, Incolæ partim trucidati, partim capti, & partim in fugā redacti Sellam confugerunt. Missæ erant à Marocci rege auxiliares copiæ, at ciues viribus victi, oppidum deseruerant, atque in deditionem Marinorū conjecerāt. Verùm aduentante à Marocco dux quidam cum exercitu numerosissimo, Marinum ducem oppido pellit, atq; ipse sibi eius imperium assumit. Tandem verò ipse Marinorum rex cum suis copiis, cùm fortasse Maroccum peteret, hac sibi iter instituit: qua re perterritus qui prædictum tenebat oppidum, antequam Rex adesset fuga salutem sibi quæsierat. Rex verò ciuibus omnibus interfectis, oppidum adeò destructum reliquit, vt ab eo tempore nullos habuisse incolas

las dicant. Visuntur & in hunc vsq; diem huius muri atque templorum quorundam turres. Ego hanc eo tempore visi, quo Fessæ Rex pacem cum suo cognato composuit, cumq; Thagiam proficisceretur, quò sepulchrum eximiæ sanctitatis viri inuiseret (Seudi Buhasa vocabant) id Anno euenit. DCCCC.XX. qui Christi fuit. M.D.XI.

¶ *Thagia Temesnæ ciuitas.*

Angustum admodum est oppidum ante aliquot secula ab Africanis inter quosdã Atlantis montes exstructũ. Cœlo vtitur frigidissimo, agrum habet plus satis aridum ac sterilẽ. Vastissimas habet syluas leonibus aliisq; feris refertas. Exigua hic frumenti prouenit copia, sed id abundè mellis atque caprarũ pensatur affluentia. Nullam apud hos reperias ciuilitatẽ, domos habent rudi admodum modo fabricatas, nullum enim habẽt calcis vsum. Visitur hic egregium quoddã summę sanctitatis viri sepulchrũ, qui tẽpore Habdulmumen pontificis multa edidisse cõtra leonum sæuitiam miracula creditur, quare ceu vates summus à multis est habitus. Memini me huius miraculorum enumerationẽ, apud quendam illius gentis scriptorem legisse, quem Etdedle vulgò nominabant: verùm ea ne arte magica, an miro aliquo naturæ secreto effecerit, incertũ est. Huius interim fama, summaq; reuerẽtia in causa est, quòd id oppidum incolas habeat frequentissimos. Fessani quotannis mox transacto paschatis festo, huc sepulchri visendi caussa confluere solent, idq; tanta cum hominũ caterua, vt exercitum iure censeas, quisque enim

ſuum tentorium, & quæ vitæ neceſſitati conuenire videntur ſecum deuehi curat, ſic gregatim centena tentoria aut numero interdũ plura incedunt. Totis quindecim diebus in eo ſunt itinere, diſtat enim id oppidũ à Feſſa C.XX. fere paſſuum milia. Ego aliquoties cum patre illuc puer profectus ſum, & in virili ætate me propter crebra vota in leonum periculis nuncupata, ſæpiſſimè admodum recurrendum fuit.

¶ *Zarfa.*

IN ſpacioſa atq; amœna Temeſnes planicie conditum fuit ab Africanis hoc oppidum, fluuiolos atq; fontes habet limpidiſſimos. Circum antiqua vrbis veſtigia, frutices permultos, ficus, cornos atque ceraſos inuenias, quæ huiuſmodi ceraſa producũt, qualia Romani vltramarina appellare conſueuerunt. Spinoſæ præterea hic arbores ſunt, cuius fructum Arabes Rabich nominant. Aliquanto minor eſt ceraſo, ſapore autem Zizipho non adeò eſt diſſimilis. Reperias & hic paſſim palmas quaſdam ſylueſtres, Vnde fructum quendam oliuæ hiſpanicæ non multò diſſimilem decerpunt, niſi quòd nucleus maior, ſaporis verò non tam grati ſit: ſorbi propemodũ ſaporem habere dixeris, anteq̃ ad maturitatẽ peruenerint. Oppidũ vnà cum hęreticis deletũ fuit, nunc illorum poſſeſſiones Temeſnitarũ ſementẽ ſuſcipiunt, idq́; ſummo fit cum frugũ fœnore.

¶ *Feſſæ tractus.*

EX Occidente à Buragrago flumine initiũ habet, diſtenditq́; ſe Orientem verſus ad fluuium vſq;, quem Inauem vulgò dicũt: di-

distant autem ab inuicem hi fluuij centum ferè miliaribus. In Septentrione fluuio Suba, in Meridie verò Atlantis radicibus finitur. Ager illis tam frugibus, fructibus atq; armentis abundans, vt nulli planè cedere videatur. Pagos hic vbique maximos reperias, quos oppida non immerito appellaueris. Planicies præteritorum bellorum iniuria adeò vastata, vt paucos admodũ iam habeat incolas, nisi quòd miseros hic quosdam inuenias Arabes, quorum nonnulli proprium habent agrum, nõnulli cum Fessanis, alij cum Rege aut cum quodam aulico cõmunem possident. Porrò Salæ atq; Mecnasæ ager à quibusdam Arabibus nobilioribus colitur, subijciturq; vt plurimum Regi Fessæ. Nũc quæ hic memoriæ digna reperiuntur, suo quoq; loco enumerare decreuimus.

¶ *Sela.*

VRbs antiquissima à Romanis cõdita, post à Gothis vi occupata. Deinde cum Mahumetanorum exercitus eam regionem ingressus fuisset, Gothi eam Mahumetico duci Tarico in manum dederunt. Verùm ab eo tempore quo exstructa fuit Fessa, cœpit hęc vrbs Fessanis parêre ducibus. Sita autem est in littore Oceani loco amœnissimo à Rabato sesquimiliari vix distante, sic vt Buragragus fluuius duas has vrbes ab inuicem dirimat. Hic ædificia antiquitatem præ se ferunt, domus opere vermiculato marmoreisq; columnis admodũ superbæ. Templa ornatissima, officinæ sub porticib. latissimis compositæ. Post verò multas officinas arcus est qui (vt illi volunt) artem ab arte diuidit. ac (vt

vno dicam verbo) omnia hic reperias, quæ ad vrbem ornatissimam atq; Reip. statum elegantissimum pertinere videntur. Adde quòd vnus hic Fessæ portus frequētissimos omnis generis mercatores tam Christianos q̄ alios recipit. Huc Genuenses, Veneti, Angli, atq; inferioris Germaniæ populi se recipiebant. Anno Hegiræ . DCLXX. à Castellano quodam duce occupata fuit, incolis fugatis, Christiani sibi vrbē reseruarunt. At pòst quàm eam per decem tantùm dies occupassent, à quodam Iacob primo Marinorum rege adorti, (idq́ue ex improuiso: non enim putabant illum ab eo instituto posse desistere quod iam in Telensinos cœperat) oppidani inferiores remanserūt. Maxima horum pars interfecta; reliqui fuga salutem sibi quæsierunt . Ab eo tempore Rex ille ceu princeps omnib. exoptatissimus illarum rerum potitus, atq; post hunc regno successerunt qui ex eadem stirpe ortū ducebant. Et quamuis intra paucissimos dies hæc vrbs hostibus fuerit rursum adempta, non tamen facilè quis credat, quāta interea inciderit cùm domorū tum Reip. stat⁹ immutatio. Vbiq; hic inuenire licet domos vacuas, idq́; circa mœnia potissimū: quæ quāuis multo opere vermiculato marmoreq́; elegantissimo sint ornatissimæ, nemo tamē est, qui eas inhabitare velit. Quę ciuitati circumiacēt loca, arenosa sunt: quorū permulta frumēto non admodū sunt apta, sed hortos habent atq; campos lino xilino feracissimos. Incolæ vt plurimū gossipiū texunt subtilissimū. Conficiuntur itē & hic pectines elegantissimi, qui per totum Fessæ regnū di-

diſtrahũtur, habet enim ea regio buxi alteriuſq; ligni ad id peragendũ aptiſſimi bonam copiam. Compoſita admodum eſt in hunc vſq; diem illorum Reſp. doctiſſimi hic iudices, rectores atq; legis adminiſtratores ſunt. Innumeri illic Genuenſes, mercatores ditiſſimi à rege in ſummo ſemper habiti ſunt precio : nam ex illorũ induſtria haud paruũ quotannis ſibi colligit emolumentum. Mercatores partim hîc, partim Feſſæ ſuas habent menſas: atq; quod ad mercaturę tractum attinet, mutuam illi inter ſe operã prębent. Hos ego in negotiis atq; mercaturis peragendis inſigniter liberales intellexi: nihil non attentare audent, quò aulicis grati euadant, neq; id lucri gratia, ſed vt apud exteros etiam candidi vocari meritò poſſent. Meo tempore in Regis aula quendã vidi Genuenſem, quem Thomam Marinum vocabant, hominem ſanè doctum atq; ſapientem, hic à Rege ſummo profectò honore ſemper excipiebatur. Poſtquam iam triginta ferè annis in regis aula vixiſſet, vita defunctus à rege Genuã, vti morti proximus petierat, cadauer mitti iuſſum eſt. Reliquit mercator ab obitu multos in Regis aula filios, qui & ditiſſimi, & Regi per omnia amantiſſimi perhibentur.

¶ *Fanzara.*

OPpidum eſt nõ admodum amplum, ſed in amœniſſimo quodam campo à Rege Machidin conſtructũ, à Sela decem ferè paſſuum milia diſtat. Eſtq; illis ager frumento cæteriſque frugibus mire abundans. Extra vrbis mœnia nõ procul à muro frequentes admodum

limpidosque inuenias fontes, quos hoc loco ab Abulcheſeno Feſſæ Rege exſtructos ferunt. Temporibus Abuſahidi qui vltimus Marinorum rex fuit, eius cognatus (Sahid vocabant) à Granatenſium Rege Habdilla captus fuit, qui ſuum cognatum Feſſæ Regem per literas orauit, vt ſummã quandam argenti, à Granatenſiũ Rege exactam mitteret. Quod vbi Rex facere denegaſſet, mox Habdilla ſuum captiuũ libertati reſtituit, ac cum maximo exercitu Feſſam miſit, quò oppidum ipſumq; regem perderet. Sahid poſthæc montanorum quorundam Arabum auxiliis adiutus ſeptem annis Feſſam obſidione cinxit, quo tempore deleta ſunt omnia oppida vicina, oẽs pagi atq; vici ferè totius Regni. Poſtea autem peſtis inter milites ſuborta, ipſum ducem cum bona ſui exercitus parte abſtulit: Anno Hegiræ. 918. Deleta verò illa oppida nunquam nouos ab eo tempore incolas receperunt, præcipuè Fanzara quæ principibus quibuſdã Arabibus, qui Sahid in auxilium venerant, inhabitanda tradita eſt.

¶ *Mahmora.*

MAhmora anguſtiſſ. oppidulum à quodã Muachidinorũ rege eo loco conditũ vbi Subo fluuius in mare labitur, diſtat tamen à mari ferè ſeſquimiliare, à Sela autẽ miliaribus plus minus duodecim. Quæ circumiacẽt loca, omnia ſunt arenoſa. In hoc porrò exſtructũ fuiſſe ferũt, vt hoſtes à fluminis ingreſſu arceret. Haud procul ab oppido ſylua eſt arboribus excelſis referta, quarum glandes magni atque oblongi, prunis Damaſcenis non admodum diſſi-

miles

miles, gustu verò atque suauitate castaneas vincunt. Vicini bonam horum partem Fessam con uehunt, maximamq; inde pecuniæ vim colligũt, nisi quòd maximũ semper illis instet à leonib. periculum, qui quum sint totius Africę maximi, necnon & hominibus atque pecudibus infestissimi, solent non rarò in eos sæuire qui hunc fructum colligunt, nisi sibi hoĩes prouidere sciant. Ab hinc Annis centum & viginti id oppidum eo bello deletum est, quod Sahid cum Fessæ rege gessisse diximus, neq; inde quicquam remansit, præter exigua quædam raraq; admodum vestigia, quæ angustissimum fuisse oppidulum decla rant maximè. Anno Hegiræ . D C C C C. XXI. Portugalliæ Rex numerosum huc misit exercitum, vt propugnaculum in amnis ostiis exstrue rent, id mox vbi eò appulissent cœptũ est. Iam iacta erant fundaméta, iam muros in altum extollere cœperãt, cùm à Fessæ regis fratre illis institutum est interruptum: quin vna nocte tria ferè Lusitanorũ milia à Fessanis sunt interfecta, idq; in hunc euenit modum: Lusitani quadam nocte ante Solis exortum trium milium exercitu collecto, eo animo Fessanos inuisere statue runt, vt bombardas omnes secum in nouam arcem abducerent. id autem incogitanter ab illis factum est, cùm numero tantùm .3000. essent, Fessani autẽ peditum.50000.equitũ verò.4000. numerabãt. Verùm Lusitani milites tam astutè se suum negocium peracturos sperabãt, vt prius quàm Fessani ad arma prosilirẽt, illi bombardas in arcem, quæ inde duobus distabat miliaribus,

aduehcrent. Qui bombardas obſeruabant milites, numero ferè.7000. cùm Luſitani in eorum caſtra veniſſent, ſomno oēs ſeſe dederant, fuitq́; res tam fauſto Marte attentata, vt ad integrum fermè miliare bombardas auexerint, priuſquam id hoſtes animaduertiſſent. Verùm rumore tandem neſcio quo oborto, mox ſe Feſſani ad arma parauerunt, ſummoq́ue impetu Luſitanos ſunt inſequuti, qui mox agmine in vnum cōtracto, prælio omnes ſe cōpoſuerunt. Et quamuis vndique ſe hoſtibus incluſos viderent, tam non timuerunt, vt etiam ſummo impetu ſe in hoſtes coniecerunt, tantoq́ue animo pugnauerunt, vt facilè ſalui ad ſuos rediiſſent, niſi ſceleſtiſſimi quidam nebulones Feſſani Luſitanorum lingua clamitaſſent: Ponite arma ſocij, iam pax eſt cum Regis fratre ſancita. Quod poſtquam Luſitani feciſſent, Mauri, vt ſunt admodum inhumani, hos omnes interfecerũt, tribus tantùm aut quatuor demptis, qui ducis miſeratione ſalui euaſerunt. Hac ſtrage fractus Luſitanorũ dux (in eo namq; prælio omnes amiſerat, quorum virib. maximè fiſus fuerat) auxilium ab alio quodam petiit, qui cum claſſe exſtructiſſima, cumq́; nobilium magna multitudine huc venerat. Atqui ille à Feſſanis impeditus (hi illũ quotidie maximis vexabant incommodis, adeò vt multæ eſſent naues ſubmerſæ) non potuit quod in animo erat perficere. Interea rumor de Hiſpaniarũ regis morte inter Luſitanos ſparſus eſt, ita vt permultæ naues adornarentur, quæ in Hiſpaniam innumeros propemodum Luſitanos veherẽt. Ille etiam

qui

qui relictus erat nouæ arcis dux, vbi se ab omni auxilio destitutū vidit, relicta arce naues intrare voluit, quæ tum in ipso flumine erant. Verùm facto in recessu totius ferè classis naufragio, sclopettariorum impetum euitare studentes, arenæ sese infigebant, cùm non adeò altum eo loco flumen esset, atque à Mauris miserè interficiebātur. Quamplurimæ hîc naues igne consumptę sunt, machinæ autem bellicæ in mare sunt dilapsæ. Adeò magna fuit illa Christianorū strages (decem milium scribunt nonnulli) vt totis tribus diebus maris vndæ eo loco multo fuerint sanguine tinctæ. Posthæc Fessanus in fundo maris quadringenta repperit tormenta ænea. Duabus igitur ex causis maxima hæc Lusitanis obuenit calamitas: primò quòd temerè vel minimo militum numero Fessanos aggredi sint ausi, quos tamē adeò potentes sciebant. Deinde quòd cùm Lusitanus propriis sumptibus ad hanc expeditionem classes mittere potuerat, nō consultò videbatur suas cum Castellanis coniunxisse. Quandoquidem cùm propter militum, tum propter consiliorum diuersitatem, nihil perniciosius, q̃ si quis duos simul populos in eandem gentē ducat: quin Fessani mox futurā victoriam ex eo sperāt, quādo exercitum ex duobus populis collectum vident. Nos singula huius regionis loca perlustrauimus, cùm hinc Constantinopolim proficisceremur.

¶ *Tefelfeltum.*

IN campo arenoso conditū hoc oppidulum à Mahmora Orientem versus quindecim, ab Oceano autem duodecim ferè distat miliaribus.

ribus. Non procul hinc riuulus præterfluit, qui vtrinq; nemora habet multò immaniorib. leonibus referta, quàm antea ſcripſimus, maximoq; illos afficiunt incommodo, qui in his regionibus pernoctare coguntur. In eo ſuburbano qua Feſſam proficiſci ſolitum eſt, domunculã inuenias deſertam, quæ conclaue concameratũ habet: huc ſe muliones atq; mercium vectores noctu recipere dicũtur, oſtium verò ramis atq; ſpinis muniunt quantum poſſunt. Neq; deſunt qui hanc domunculam (dum adhuc id oppidum incolas habebat) egregium fuiſſe diuerſorium affirmẽt. Deletum autem eſt eo bello Sahidico, cuius iam antè deſcriptionem dedimus.

¶ *Mecnaſæ deſcriptio.*

A Conditoribus Mecnaſitis nomẽ accepit hoc oppidum, à Feſſa triginta ſex, à Sela plus minus quinquaginta, ab Atlante verò quindecim ferè diſtat miliaribus. Familias habet ſexies mille, incolis ditiſſima. Quibus temporibus hi in campis degebãt, tranquillam inter ſe gerebant vitam: verùm diſſidio inter eos oborto, qui inferiores remanſere, cum pecore illis adempto, nihil amplius in campis eſſet quod agerent, conſortio inter illos inito, hanc ſibi ciuitatẽ exſtruxerunt in planicie amœniſſima. Huic vicinus eſt anguſtus quidam fluuius: horti qui hinc tribus circiter abſunt miliaribus, omnium generũ arboribus ſunt feliciſſimi. Mala hic cotonea inſignis ſanè magnitudinis atq; odoris colligere licet: mala itẽ punica hic reperias, quæ maxima atq; eſui gratiſſima cũ ſint, nullos omnino

ha-

habent nucleos, tamen vili admodum emuntur. Magna hic etiam eſt prunorum damaſcenorum, candidorum atq; ziziphorum copia, quæ vernis quibuſq; temporib. ſole exſicca edunt, bonamq; partem Feſſam deuehunt. Reperias & apud hos bonam ficuum ac vuarum affluentiam, ſed quæ non niſi recentes edi poſſunt: nam ſi ficus deſiccare conentur, non ſecus ac farina in puluerẽ reducuntur, neq; vnæ ſi exſiccatæ ſint, palato gratę eſſe poſſunt. Tanta eſt illis malorum perſicorum atq; chryſomelorum abundantia, vt ea planè negligant; ſed perſica mala aquoſa, immatura palato minime ſunt grata. Oliuarũ apud illos cantarus (qui centum libras Italicas continet) ſeſquiaureo emi ſolet. Eſt quoq; ea regio lini ditiſſima, quod Feſſam ac Selam ad mercatum deferre ſolent. Templa hic ornatiſſima ſtructurę mirificæ viſuntur: tria item collegia ac decem Thermæ ampliſſimæ. Singulis Lunæ diebus forum hic frequentiſſimũ extra vrbis mœnia reperias, ad quod Arabes vicini confluere ſolent. Hîc boues, caſtores, aliaq; id genus animalia emuntur: neque butiri, neque lanæ, hic deſiderabis affluentiam, quæ omnia paruo admodum emuntur. Noſtro hoc æuo Rex id oppidum principi cuidam dono dedit, vnde tantum quotannis fructuum colligitur, quantum è tertia totius Feſſæ regni parte. Multa quondam paſſa eſt ea ciuitas bellorum incommoda, adeò vt huius redditus nunc triginta, nunc quadraginta, nonnunquam & plurium etiam aureorum milibus ſint diminuti: totis enim ſex aut ſeptem annis obſidione

cin

cinctam legimus. Nostro tempore huius princeps, qui Regi Fessæ germanus erat, populi fauore fretus, cœpit bellum aduersus suum principẽ atque germanum gerere. Quare Fessanus cum numeroso exercitu hanc vrbem duorum mensium obsidione vexauit, quæ cùm ei parêre nullo modo vellet, vicina circum loca vastauit atq; destruxit: adeò vt eo bello redditui annuo viginti & quinque aureorum milia adempta fuerunt. Quid de obsidione censendum, quæ ciues sex aut septem annis continuis fatigasse legitur? Tandem qui Fessano fauebant ciues, portam quandam aperuerunt, atq; fortissimè aduersariorum sustinentes impetum, Regem cum suis intromiserunt. Sic illorum ope vrbe potitus est Rex: perduellis autem Fessam captiuus ductus, post aliquot dies effugit. Munitissima igitur atque amœnissima hæc ciuitas vicos habet admodum latos, aqua his limpidissima ex quodam aquæductu, qui per tria ferè extenditur miliaria, profluit, atque variè se huc atque illuc inter ciues diffundit. Molæ ab vrbe duobus fermè absunt miliarib. Incolæ validissimi armisq; exercitatissimi, nullis liberalitate neq; ciuilitate cesserint, ingenio tamen sunt aliquantò hebetiori atq; rudiusculo præditi: illorum quidam mercaturam exercent, alij artificium aliquod, reliqui pro nobilibus habẽtur. Dedecori habetur si quis iumentũ frumento onustum ad agricolam mittat. Perpetuas ferè semper alunt cũ Fessanis inimicitias, verùm vnde id natum sit, vix sciri potest. Nobilium fœminæ nunquam nisi noctu domum

domum exeunt, nec tum non nisi coopertæ, vt à nemine videantur, tanta hîc viros vexat zelotypia. Vernis temporibus adeò lutosa hæc vrbs est, vt mihi sæpissimè non minus molesta quàm tædiosa fuerit.

¶ *Gemiha Elchmen.*

ANtiquum hoc oppidum in planicie non procul à Thermis quibusdam conditum, à Mecnasa Meridiem versus quindecim, à Fessa Occidentem versus triginta, ab Athlante verò decem circiter distat passuum milibus. Hàc Fessa Tedletem proficiscentibus iter patet. Illorum ager ab Arabibus occupatus, oppidum autem bello Sahidico deletum fuit. Quibusdam tamen in locis mœnia adhuc integra, turres autem atque templa tectis nudata videre licet.

¶ *Cannis Metgara.*

OPpidulum hoc ab Afris in Zuagę campo exstructum, à Fessa Occidentem versus quindecim fermè distat miliaribus: ager illis fertiliss. hortos habuit ad duo miliaria fructibus felicissimos: verùm iniuria belli Sahidici vastatum. remansit ea regio centum & viginti annis habitatoribus orba. Postquã autem Granatensium pars quædam Mauritaniam traiecit, cœpit hæc regio nouos recipere colonos. Et quoniam Granatę vtplurimum serico sese exercent, factum est quod innumeras huc aduehi arbores curauerint, quæ mora ferebant candida. Sacchari præterea cannas quamplurimas huc attulerunt, e quibus non tantum collegerunt, quantum solent in Bætica. Habuit hic locus aliquando in-

colas admodum ciuiles, sed id nostris temporib. videre non contigit, quandoquidem iam omnes agriculturam exercent.

¶ *Banibasilum.*

Oppidulum hoc ab Africanis in ripa cuiusdam riuuli eo loco exstructum est, qui Mecnasen à Fessa æquis inter se spaciis dirimit. A Fessa Occidentem versus circa decem & octo distat passuum milibus. Planiciem habet in qua riuuli permulti suam desumũt scaturiginem, quæq; omnino ab Arabibus hordeo atque lino exculta est: neq; hîc aliud quicquam seri commode potest, cùm propter sterilitatem, tum propter perpetuam ferè aquarum inundationem. Quicquid hîc vtilitatis colligitur, id in vniuersum ad Fessæ summi templi Sacerdotes redit, colligũt autem singulis fere annis. XX.M. aureorum. Fuerunt & olim hîc spaciosi atq; fructibus fœcundissimi horti, quod ex monumẽtis quis facilè videre poterit, sed vnà cum cæteris ciuitatibus excisi sunt tempore Sahidici belli. Vrbs circiter C. X. annis incolis nuda remansit, sed redeunte à Duccala Fessæ Rege, aliquam sui populi partem hunc locum inhabitare iussit, quamuis id populus agrestissimus inuito animo perficiat.

¶ *Fessa, totius Mauritaniæ Metropolis, eiusque conditores.*

FESSA temporibus Aronis Anno Hegiræ CLXXXV. hoc est à Christo nato. 786. ab hæretico quodam condita est. Cur autem sic dicta sit, nonnulli ex eo esse opinantur, quòd

quòd quum prima eius iacerentur fundamenta, eo loco inuentus fuerit auri cumulus, quod Arabibus Fez appellatur. Quæ quidem ratio non mihi ſiniſtrè quadrare videtur, quanquam nonnulli à flumine ſic dicto nominatam putent. Quoquo autem modo ſe res habeat, aliis diſcutiendum relinquimus, illud certiſſimum habetur, conditorem habuiſſe Idridem, qui pontifici maxima conſanguinitate coniunctus fuit. Huic eò magis pontificia dignitas debebatur, quòd Hali Mahumetis germani nepos fuerit, qui ſibi Falernam Mahumetis filiam in vxorẽ duxerat, adeò vt ex vtroque parente cognationem duceret: Aron verò ex altera tantùm parte, nepos videlicet cuiuſdam Habbus, qui Mahumetis auunculus fuit. Vterque tamen à Pontificatu eas ob cauſas quæ in Chronicis reperiuntur, excluſus fuit, quamuis Aron fraude ſibi pontificatũ vſurpauerit. Nam huius auunculus cùm eſſet homo callidiſſimus, fingens ſe Hali familiæ maximè fauere, maximeq́; optare vt hæc pontificatũ adipiſceretur, ſuos legatos in vniuerſum ferè orbem miſit. Hic in cauſa fuit, vt ea dignitas ab Vmeuo ad Habdullam Seffec primum pontificem tranſlata fuerit. Quod vbi Vmeuus animaduertiſſet, Hali familiæ mox bellum indixit, tantumq́; armis effecit, vt nonnullos in Aſiam, reliquos verò in Indiam confugere coëgerit. Remanſit tamen ex ea familia religioſus quidam in Elmadina, qui quum grandæuus admodum eſſet, dignitatẽ illam non curauit. Relicti tamen ſunt huic duo filij, qui vbi confirmatã ætatem attigiſſent, cœ-

pere Elmadinorum familiæ mirum in modum fauere, adeò vt ab hostibus in fugã redacti, vnus in fuga captus, ac postea suspensus fuerit: alter, cui nomen Idris, in Mauritaniam aufugerit. Hic cùm in monte Zaron, qui à Fessa triginta distat miliaribus, habitaret, non Reip. tantùm, verùm & religionis quoque curam suscepit: atque huic annuum censum numerauit totius Mauritaniæ tractus. Tandem sine prole legitima mortuus Idris, ancillam reliquit grauidam, quæ ex Gothis in illorum fidem illecta erat. Filium patris nomine Idridem appellauerunt. Hunc sibi incolæ Principem cùm delegissent, curiosissimè educandum curarunt: pòst verò armis edoctum voluerunt, illíque strennuum quendam atque rei militaris peritissimum ducem (Rasid vocabant) adiunxerunt, qui puerum instrueret. Vix puer decimumquintum excesserat annum, cùm præclaris facinoribus atque stratagematis omnibus innotescere, mirisq; modis regnum amplificare cœpisset. Quare crescente indies exercitu atque familia, de exstruendo oppido, deq; habitatione mutanda cogitari cœptum est. Quamobrem innumeros ex omni natione architectos accersiri iussit: qui omnibus regionis locis sedulò perlustratis, eum tandem locum delegerunt, vbi iam Fessa est sita. Hîc enim reperti sunt frequẽtissimi fontes, item & amplum quoddam flumen, quod ex planicie quadam nõ procul hinc nascens, placidè admodum inter collieulos per octo ferè miliaria fluit in planiciem. Ex Meridie verò nemus innenerunt, quòd maximè ad oppidi cõmodum

fore

fore prouiderunt. Hîc igitur oppidulum in fluminis ripa ad Orientale latus condiderût, quod ter mille familiarum capax erat: neq; quicquam quod ad egregiam Remp. pertinere videbatur, omissum est. Defuncto Idride, huius filius alterum è regione ab altera fluminis parte oppidum construxit. Successu verò temporis in tantum vtrumq; creuit oppidum, vt minima tantùm inter ea esset distantia: nam qui in hoc vel illo imperium habebát, in hoc quisque summis viribus incumbebat, vt suam amplificaret ditionem. Posthæc verò circiter centum & octuaginta annis, maxima inter has ciuitates sunt orta dissidia atque bella, quæ totos centum annos durasse leguntur. Tandem Luntunorum Rex Iosephus, exercitu maximo in hos principes educto, captiuos in suam patriam adduxit, atque crudelissimo mortis supplicio affecit. Incolas verò sic fudit, vt interfectorum triginta millia sint enumerata. Deinde statuit Iosephus, duo illa oppida in summam rerum omnium concordiam reducere: quare longo in trásuersum fluuij ponte exstructo, muroq; vtriusque ea parte soli æquato, in vnum tandem redegit, quod postea in duodecim diuisit regiones. Nunc singula quæ hîc hodie memoratu digna visuntur, suo quoque loco enumerabimus.

¶ *Exactissima Fessæ descriptio.*

DIctu incredibile, quàm ampla, quàm frequens, quamq́ue muris egregiè cincta sit hæc ciuitas. Maximá eius partem montes atq; colles occupant, sic vt vrbis tantum me-

dio planicies reperiatur. Duabus viis fluuius oppidum intrat, in duas namq; est diuisus partes, quarú altera Fessam nouam alluit hoc est latus meridionale, altera autem eo loco ingreditur, qui Occidentem respicit. Moxque vrbem collapsus in infinitas ferè, per quosdam aquæductus sese spargit, ac per singulas ferè domos, per templa, per collegia, per hospitia, & Xenodochia sese diffundit. Templis vicinæ sunt quædam foricæ ad quadratæ domus figuram ædificatæ, quibus circum adiunctæ sunt cellulæ quædam cum suis porticibus: horum singulæ fontem habent, qui per parietem perrumpés, in quodam marmoreo recipitur vasculo. Deinde per foricas percurrés, totius ciuitatis sordes secum trahit atq; foras in fluuiú educit. Huius domus medio fons est admodum humilis, cuius profunditas trium est cubitorú, latitudo quatuor, longitudo autem duodecim, aqua porrò per quosdam canales in iam dictas foricas mittitur, quæ numero ferè centum sunt & quinquaginta. Maxima domorum pars lateribus depictóque lapide sunt elegantissimæ. Aperta item loca atq; porticus ex latere versicolori exstructa sunt, qualia sunt vasa illa cretacea quæ Itali maiorica appellant. Domorum laquearia multo auro aliisq; coloribus elegantissimis depingút, quæ quidem lignea & plana fabricantur, quò æstiuo tempore pannus superinsterni commodè possit, nam hic propter æstum noctu quiescere solent. Habet autem quælibet domus duas, nonnullæ verò tres contignationes: deinde elegantissima his addunt deambulacra, quibus

ex vno in aliud transeunt sub eodem tecto cubiculum, nam mediũ semper domus tecto caret, cubicula autẽ quædam ab hac, alia ab illa parte sunt ædificata. Ostia cubiculorum insignis sunt altitudinis atque latitudinis: qui ditiores sunt, ea ex quodam ligno elegantissimo atque artificiose inciso conficiunt. Cubile quodlibet armarium ornatissimè depictum habet eius latitudinis qualis est cubiculum, quidam illud altum, quidam sex tantùm palmorum altitudinis volunt, vt suprà lectum locari possit. Omnia cubiculorum deambulacra columnis lateritiis maiorica obductis, quædam etiã marmoreis innituntur. Columnas autẽ in superiori loco arcu quodam connectunt, quẽ multo museaco exornant. Quæ tabulatũ sustinent trabes, summo artificio incisæ sunt atq; depictæ. Reperias & apud quasdam domos cisternas figura propemodum quadratas, quarum latitudo sex, aliquando septem, longitudo verò nonnullis decem, nonnullis autem duodecim est cubitorum, altitudo quorundam sex, quorundam septem est palmorum, omnes autem apertæ lateribus & maiorica obducta variè pictæ. In longitudine cisternæ fonticulos elegantissimos construunt, qui aquam in vasa quædam marmorea diffundunt, vti in Europa multis in locis videre licet. Vbi fontes aqua perææquantur, quod superest in cisternas coopertis quibusdam aquæductibus effluit: quodq; cisternis supereffluit, id rursus aliis meatibus in latrinas fertur, ac sic tandem in fluuium dilabitur. Cisternæ porrò mundæ atq; nitidæ semper ser-

uantur, neq; eas vnquam præterquã æstate cooperiunt, quo tempore in iis se viri, mulieres atq; pueri abluere soleEt. Turrim insuper ædibus fabricare solent multis ornatã cubiculis, ad quam sese mulieres, vbi laboris sunt pertæsæ, recipere, animumq́; remittere solent, à qua ad omnia ferè vrbis loca prospectus patet. Templa atq; oratoria hîc septingentesimum fere complent numerum, Reperias inter hæc quinquaginta magnifica atque sumptuosissimè exstructa templa suis instructa fonticulis, insigniter marmore atq; lapide Italis ignoto compositis, columnæ in summitate opere museaco, tabulisq́; mirum in modum incisis sunt elegantissimæ. Culmen perinde atque in Europa ex asseribus compositum est: area verò storeis ad inuicem consutis tam artificiosè tegitur, vt ne latum quidem digitum nudatum videre liceat. Parietes quoque intus ad hominis altitudinem storeis vestiuntur elegantissimis. Turrim item quodlibet habet templum, è qua nõnulli qui huic negocio creantur, horas orationum indicare solent. Vnicum habet quodque templum sacerdotem, cui orandi committitur ratio: hic etiam omnes qui ad templũ pertinent redditus, pro necessitate dispergit: ex iis namq; fouentur lampades nocturnæ, ianitores, & qui noctu horas orationi statutas clamando indicant: nam qui interdiu à turri vociferantur, nihil inde lucri habent, quàm quòd ab omni tributo atq; exactione liberantur. Summum in hoc oppido templũ, Carrauuen appellatur, estq́; tãtæ magnitudinis, vt in circuitu sexquimiliare

fe-

fere contineat. triginta & vnam habet visendæ magnitudinis atque altitudinis portas. Tectum in longitudine centũ & quinquaginta capit cubita Hetrusca, in latitudine verò plus minus octuaginta. Huius turris, vnde plusquá stentorea voce ad concionẽ vocatur populus, altissima est. in latitudine viginti, in longitud. verò triginta innititur columnis. Ex Oriente, Meridie atq; Occidente deambulacra habet, quorum longitudo quadraginta, latitudo autẽ triginta capit cubita. His subiecta est cella quædã, in qua oleum, lychni pensiles, storeæ, aliaq; id genus templo necessaria recondere solent. In hoc templo singulis noctibus. DCCCC. accenduntur lucernæ, habet enim quilibet arcus suam lampada, atq; ij præsertim, qui per medium chori extenduntur. Reperias & quosdam arcus, qui singuli centum & quinquaginta habent lucernas: item luminaria quædam maxima ex ære conflata, quæ mille & quingentas capiunt lucernas, quæ ex campanis confecta ferunt Christianis olim à Fessano rege ademptis. Suggestus in hoc templo iuxta murũ reperias frequẽtes, vnde doctissimi quidam viri populo ea prælegere solent, quæ ad fidem atque religionem pertinere videntur. Lectionem statim post auroram auspicãtur, atque in primam diei horã producunt. Æstiua verò lectio tantùm à vigesima quarta hora, in noctis sesquihorã durata. Neque hic minorem habent moralis philosophiæ, quàm earum rerum rationẽ, quæ ad Mahumeticam fidem conducunt. Lectio æstiua à priuatis quibusdam hominib. prælegi solet, hye-
me

me autem ij tantùm prælectioni admittuntur, qui legis summam habere notitiam creduntur. numeratur autem professorib. amplissimum in annum stipendium. Huius templi sacerdos orationũ tantùm curam gerit, & quicquid in pauperum vsum offertur, summa fide administrare cogitur. Singulis quoque festis ab eo omnibus pauperibus pro cuiusq; egestate erogatur, quicquid pecuniarũ aut grani allatum est. Quæstori verò reddituum singulis diebus aureum vnum pendunt. Hic octo sub se notarios habet, quorũ quilibet singulis mensibus sex aureos lucratur: item & alios sex, qui locationes domorum, officinarum, atque aliarum rerum recipiunt, quæ ad templum pertinent, hi pro mercede vigesimã sumunt omnium prouentuum portionem. habet præterea & viginti procuratores, qui extra vrbis mœnia ad operarios, ad agricolas ad vinitores atq; hortulanos eant, atq; de omnibus prouideant: horum lucrum est singulis mensib. tres aurei. Distant ab vrbe fornaces plus minus viginti, qui calcem, totidemq́ue qui lateres conficiunt, quæ ad templi aut ad aliquam templi domum necessaria sunt. templum autem singulis diebus ducentorum aureorum prouentum recipit, quorum plusquam dimidia pars in res prædictas expenditur. Tum si quę sunt templa, quę nihil omnino prouentus habent, ab hoc omnia foueantur necessum est, si quid omnib. sumptibus superest, id in communem erogatur vtilitatem: populus enim nullum planè prouentũ recipit. Rex nostro tempore ab huius templi sacer

cerdote maximas ſibi pecunias mutuo dari iuſſit, quas nunquam poſtea reddidit. Sunt in hac vrbe duo celeberrima collegia, multis ædificiis multoq́ue opere muſeaco elegantiſſima, horum omnes trabes inciſæ, parietes tũ marmorei, tum cretacei. Sunt quæ centũ habent muſeolos, ſunt quæ plures, ſunt quæ pauciores, omnia autẽ diuerſis regibus, qui ex Marinis oriundi erant, condita ſunt. Atque horum quoddam eſt amplitudine & elegantia admirandum viſuq́ue digniſſimum, quodq́ue à quodam Rege conditum eſt, quem illi Habu Henon vocabant. Hîc egregium quendam fontem reperias marmoreũ, cuius vas duas cupas continet. præterfluit quoque in hoc collegio riuulus intra canalem nitidum atq; elegantiſſimum, cuius margines marmore & maiorica ſunt elegantiſſimè cõſtructæ. Tria item hic viſuntur deambulacra tecta, miro artificio atque labore ornatiſſima, quæ columnis quibuſdã innituntur octogonalibus variis coloribus diſtinctis. Ab vna autẽ columna ad aliam arcus videas labore muſeaco auro atq; ceruleo colore conſpicuos, tectum autẽ ligneum eſt miro artificio inciſum. Porticus cancellis elegantiſſimis ſunt ſecreti, adeò vt qui foris ſunt illos videre nequeant qui intus deambulant. Murus vndiq; quantum manu contingere licet, opere cretaceo, quod maiorica vocant, depictus eſt. Reperias multis in locis carmina quædã quæ annum indicant, quo exſtructum fuit collegium, item & permulta in conditoris laudem conſcripta epigrãmata. Sunt & characteres magni admodũ nigro colore obduct

ductæ quæ à longè optimè legantur. Portæ collegij istius æreæ multo artificio ornatissimæ, cubiculorum verò ianuæ ligneæ miro item artificio incisæ. Aula quæ orationibus est dicata, suggestum habet, ad quem nouem gradib. ebore & hebeno constructis ascenditur. Absoluto collegio dicunt nonnulli, Regem quantum pecuniarum in eo exstruendo consumpsisset scire voluisse, moxq; folio vno aut altero perlustrato, quadraginta milium aureorum summā reperisse, quare omnino lacerū librum in eum fluuiolum coniecit, hoc addens ex cuiusdam Arabis scriptis dictum: Quicquid charum quamuis carū, si pulchrum, carum non est: neq; nimio constitisse dicendum, quod animo arridet. Fuit tamen Regi quidam à thesauris qui sumptum accuratissime annotauit, atque in egregium hoc opus quadringenta & octuaginta aureorū milia insumpta collegit. Reliqua Fessæ collegia cum hoc aliquā habent similitudinem, habetq; quodlibet suos professores, quorum quidā ante meridiem, alij horis pomeridianis prælegunt. his autē optime à conditoribus prouisum est. Olim qui hic literis incumbebant, toto septennio vestitus atque victus dabatur, at nunc illis nihil præter cubiculum obtingit gratis. Bellum enim Sahidicū multas deleuit possessiones, quarū emolumentis alebantur studia: nunc autē ducenti huic collegio, illi verò centum vix aurei in annum redeunt, qui professorib. enumerantur. Hæc fortasse inter alias permultas vna ratio est, cur tam minutum sit non Fessanum imperium modò, verùm & totius A-

fricæ

fricæ ciuitatum. Iam nullos habent hæc collegia præter exteros quosdã scholasticos, qui ciuium victitant eleemosynis: & si quis e ciuibus inhabitet, numerum duorum vel trium nõ transcendunt. Professore lectioni parato, ex auditoribus quisquam textum prælegit, cui postea prelector commentum addit atque locorum obscuriorum interpretationem aliquam. solent & interdum præsente prælectore discipuli inter se de lectionibus certare.

¶ Xenodochiorum atque balneorum, quæ in hac vrbe reperiuntur, descriptio.

MVlta Fessæ reperias xenodochia, prædictis collegiis neque structura, neque elegantia inferiora. Solebãt in iis quotquot adueniebant exteri per triduum communi sumptu excipi. Sunt & in suburbano quædam, quę non minori sunt neque amplitudine neque artis præcellentia exstructa. Nihil his olim opulentius excogitari potuisset, verùm eo tempore quo Sahidicũ adhuc gerebatur bellum, cùm ingenti pecuniarum summa egeret Rex, non defuerunt, qui vt xenodochiorum diuenderet bona, hortati sunt. Quod vbi populus permittere nollet, orator regius ea omnia bona ab huius regis auis atq; proauis data populo persuasit, proinde multò præstantius esse, his periclitanti regi occurrere, qui bello finito omnia breui recuperare posset, quàm omnes regis fortùnas in discrimen adducere. Venditis igitur omnibus, Rex prius immatura morte interiit, quàm quod erat in animo absoluere potuerit: quare bonis omni

bus

bus destituta remanserunt xenodochia. Recipiuntur quidem & hodie huius ciuitatis paupe res, verùm nullo modo exteri, nisi doctores sint aut nobiles. Est hîc & aliud quoddam, quod exteros recipit morbo correptos, his solus datur victus, nullus autem illis adhibetur Medicus, aut medicamentum: sed sunt quæ ægrotos curant, donec aut pristinæ sunt restituti sanitati, aut animam expirauerint. Habẽt in hoc xenodochio & fanatici suum locum, qui strictissimè catenati seruantur: huius autem loci pars quæ deambulacrum respicit, ligneis atque ferreis trabibus est munitissima. qui illorum curam habet, quoties cibum illis adfert, bacillo ad id composito mordentes atq; percutientes cohibet. Euenit etiam interdum, vt illac prætereuntes fanatici ad se accersant, ac quàm iniquè hîc detineantur, quantáque indies contumelia à ministris afficiantur exponnnt, cùm tamen ad mentem se redisse affirment. Quod cùm ita esse persuaserunt, tandem aliquãtò propius accedentes veste vna manu attrahunt, atque altera vestem atque faciem multò stercore defedant. Et licet omnes habeant suas latrinas, nisi à seruis locus aqua subinde purgaretur, suo stercore perirent: adeò vt ingens perpetuusq; fœtor in causa sit, quò minimè à ciuibus inuisentur. Habet & hoc xenodochium multas mansiones, quæ à Procuratoribus, Notariis, coquis, aliisq; ægrotorum ministris occupantur, numeraturq; singulis in annum mediocre stipendium. Ego cùm adhuc iuuenis essem, duobus annis hîc notarium egi, quod officium qui exercẽt,

sin-

ſingulis menſibus tres aureos lucreantur.

Reperias præterea in hac vrbe plusq̃ centum balnea, multo artificio atque ſtructura elegantiſſima: & quáuis inæqualis ſint magnitudinis, omnia tamẽ ad eundem modum ſunt fabricata. Habet quodlibet balneum quatuor aulas: foris verò ſunt quædam ambulacra loco eminentiori fabricata, ad quæ quinque aut ſex aſcenditur gradibus: hîc ſe homines exuunt, nudíque inde ad balneum eunt. In medio aquã ceu in ciſterna quadam conſeruant. Primò igitur balneum intrare volentes, aulam quandam tranſeunt frigidam, in qua frigida ſeruatur aqua, qua calidam commiſcere ſolent, deinde ad alium locum aliquantò calidiorem itur, vbi à ſeruis mundantur atque abluuntur: poſtea ad tertium vaporarium, vbi quantùm lubet ſudatur, in hoc aqua calefit, quæ ligneis quibuſdam vaſis adfertur, ac in caldarium effunditur. Cuiq; homini eiusaquę duo dantur vaſa, qui plura, aut qui largius lauari volunt, miniſtro ad minimum liardum exſoluunt, vaporarij autem domino duo tantùm teruncij numerantur. Ignis quo aqua calefit non niſi ſtercore quorundã animalium deſiccato exſtruitur: quamobrem permulti ad hoc aluntur pueri, qui huc atque illuc per ſtabula diſcurrentes, ſtercus omne extra oppidum in cumulum congerũt, quo per duos aut tres menſes ſole indurato, ignem exſtruere ſolent. Habent & fœminæ ſuum vaporarium à viris ſecretum. Quædam tamẽ & viris ſimul & mulieribus ſeruiunt, diuerſis tamen temporibus, viris nempe à tertia

vſq; in decimamquartam diei horam, reliquum temporis mulieribus patent. Interea dum ſe fœminę abluunt, funem in primum ingreſſum extendunt, qui viros tum temporis nó vlterius introeundum eſſe indicat. Neq; viris hic cum vxoribus vel colloquiũ miſcere non datur, tanta illis eſt honeſtatis ratio. Solent hic tam viri quàm fœminæ genio admodum indulgere poſt lotionem atq; cantiunculis vocaliſſimis animi lætitiá indicare. Iuuenes nudi ſine aliquo pudore balneũ intrant, viri autem pudenda linteolo tegunt. Qui ditiores haberi volunt, non commune, ſed ornatum atq; nitidum ingrediuntur, quod magnatibus ſemper ſeruatur. Quando aliquem abluere volunt, hũc humi ſternunt: poſtea nũc vnguento quodam illinunt, nunc inſtrumentis ſordes oẽs auferunt. Ditioribus pannum feretrum ſubſternere ſolent, caput verò in ligneum puluinar panno feretro tectũ reclinare iubẽt. Reperias quoq; hic tonſores atque chirurgos complures, qui & hic officium exercent ſuum. Maxima balneorũ pars ad templa atque collegia pertinent, illiſque maximam quotannis pecuniæ vim exſoluunt, nonnullæ enim centum, aliæ centũ & quinquaginta enumerant aureos. Neque hoc loco tacendum, quod balnearum ſeruuli ſingulis annis feſtum habent diem, idque hunc in modum. Conuocatis amicis tubis atq; tibiis vrbem egrediuntur, atque ibi cæpam agreſtem colligiunt, quam linteo lixiuio madido in æneo quodam vaſe tegunt: poſthæc multo tubarum atque tibiarum ſonitu cæpam, ad vaporarij vſq; oſtium afferunt

vbi cæpam caniſtello incluſam ſuſpendunt, dicentes hanc fore vaporarij omen feliciſſimum. Mihi tamen magis huiuſmodi ſacrificium videtur, quale ſolebant olim Africani peragere, cùm nullam adhuc haberẽt legem, remanſitq; is mos illis in hodiernum vſque diem. Quod & inter Chriſtianos videre licet, qui cùm feſta habeant permulta, multorum tamen rationem ignorant. Habuit præterea & quodlibet oppidum ſuum feſtum, quæ nunc à Chriſtianis, cùm illi rerum Africanarum potirentur, aboleta ſunt, atque obliuioni tradita.

¶ *Hoſpitia,*

IN hoc oppido ducenta ferè ſunt hoſpitia, atq; inter hæc maxima, quæ in eminentiori vrbis parte ſummo templo ſunt viciniora. Horum quodlibet triplicem habet contignationem: cubicula autẽ centum & viginti, aut etiam plura. Eſt & cuique ſuus fons cum ſeceſſu & aquæductibus elegantiſſimis, qui ſordes omnes efferunt. Neque vnquam maiora me ædificia vidiſſe memini, niſi fortaſſe Hiſpanorũ collegium quod Bononiæ eſt, aut palatium Cardinalis Sancti Georgij quod Romæ viſitur, cum his ſit aliquo modo conferendum: omnes autem cubiculorum ianuæ, deambulacro ex aduerſo ſunt poſitæ. Et quamuis magna admodum atq; ampla ſint huic vrbi diuerſoria, ſordidiſſimè tamẽ hoſpites excipiunt: nullus enim hîc neque lectus neque lectica reperiri poteſt: hoſpes ſaltem lodicem quandam cũ ſtorea exhibet. Quòd ſi cœnam tibi parari velis, neceſſum eſt vt macellum

ipſe adeas,atq; tuo hoſpiti coquendum des quod inde tibi contuleris.Fouentur & in his hoſpitus viduæ Feſſanæ, quæ neque bona habent,neque affines à quibus alantur: harum ſingulis aut interdum binis cubiculum aſſignatur, proq; egregio hoc hoſpitio mulieres lectorum & coquinæ curam gerunt.Pandochei hic omnes ex quadam ſtirpe originem habent, quæ Elcheua dicta eſt, fœmineo autem more incedunt veſtiti, barbam radunt, atque adeò fœminas imitantur, vt non ſermone tantùm eas referant,verùm & nent interdum. Habet ſuam quiſque meretricem, cum qua conſuetudinē ſeruat perinde ac ſi vxor eſſet, cùm illæ tamen non vultu ſolùm,verùm & moribus atque totius corporis habitu ſint infames. Vinum adeò liberè vendunt ac reuendunt,vt nemo ſit qui moleſtiam aliquam inferat.Nulli hic preterquam nebulones,ganeones,alijq; id genus homines ſceleſtiſſimi verſantur, idq; vt liberius atque impunius peccare poſſint. Habent pandochei inter ſe conſulem,tributumque vrbis rectori enumerant. Quòd ſi vſu veniat vt Rex exercitum aliquem conſcribat,mox illi largum militibus commeatum mittere cogũtur, vtpote ad hoc muneris aptiſſimi. Niſi me hiſtorica lex eò coëgiſſet, vt rem ita prorſus vt ſe habet enarrarem, maluiſſem ſanè hæc ſilentio prætermiſſa, quibus Feſſa miſerè dehoneſtatur, quibusque è medio ſublatis, nullam haberet tota Africa regionem,quæ cum hac ciuium probitate eſſet vllo modo conferenda. A pandocheorum igitur commercio adeò viri probi, literati, atque mercatores

catores

catores abhorrent, vt ne colloquiũ quidem cum his miſcere velint. Eſt præterea illis ſedulò iniunctum, ne quis aut templũ, aut mercatorũ cœtũ, aut balneum intret. Nec his quoq; permittitur, vt in illa diuerſoria commigrent, quæ ſummo templo ſunt vicina, quibusque mercatores excipi ſolent. Nemo eſt qui non nequiſſimis his nebulonibus malè precetur: at quoniam regius exercitus his opus habet, vt iam diximus, eam ob cauſam inuitis etiam ciuibus admittuntur.

¶ *Molæ.*

QVadringentis circiter locis hîc molas reperias. habet autem quilibet locus molas quinque aut ſex, adeò vt molarum aliquot milia hîc inuenias. quælibet verò mola in ampliſſima quadam aula columnæ eſt ſuperimpoſita, ſolentq; multi ruſtici ciuitatis adire molas. Sunt & hic mercatores quidam, qui quum molas atque officinas habent conductitias, frumentum emunt, ac molitum ciuibus vendunt, vnde etiam maximum emolumentum colligũt: nam potiſſima ciuium pars, cùm per facultatum tenuitatem frumentũ penes ſe cumulare nequeat, farinam ab his emunt. ſed qui aliquãtò ditiores ſunt, frumentum ipſi emunt, ac ad quaſdam molas publicas delatũ curant, vbi pro qualibet menſura ſolidum exſoluunt. Pertinent autem molæ omnes aut ad templa, aut ad collegia: nam ciuẽ ditiſſimũ eſſe oportet, qui molam ſibi propriam habet, quælibet enim duorum aureorum ad minimum redditum domino perſoluit.

¶ *Artificum, officinarum, atque fori deſcriptio.*

HAbent hic quęlibet artes locum peculiarem, quarum nobiliores summo templo sunt proximæ: nam notariorũ officinas hic circiter octuaginta reperias, quarum quædã templo sunt contiguæ, reliquę ex opposito sunt positæ: habet autẽ quæuis officina duos semper notarios. Inde Occidentem versus bibliopolas inuenias plus minus triginta. Calcearij mercatores Meridionalem occupant plagam, hi à sutoribus calceos & cothurnos cumulatim emunt, atque inter ciues distribuunt. Deinde qui puerorum tantùm calceos suunt, quorum officinæ sunt plus minus quinquaginta. In Oriẽtali templi latere locum habent qui ænea vasa aliaq; permulta ex ære confecta venalia habent. Ex opposito portæ maioris prædicti templi forũ est fructuariũ, in quo nullum fructus genus desiderare possis, officinis constans quinquaginta. Horum ordinem sequuntur cerearij mercatores artificio adeò ingeniosi, vt non immeritò quis eos admiretur. Institores deinde reperias, sed numero admodum paucos. Forum hinc se offert olitorium, in quo mala citrea varijque generis frutices perpetua fronde virẽtes vernum tempus representant, quorum sunt viginti circiter tabernę: nam qui vino vti solent, inter arborum ramos recumbunt. His confines sunt & ij lactarij institores, penes quos maxima semper est vasorum cretaceorum, quæ Itali maiorica vocant, copia: laç autem à quibusdam afferri curant ligneis quibusdam vasis, ferreis constrictis circulis, quæ angustum os, fundum aliquanto latiorem habent. ab

his

his solent nonnulli singulis diebus magnã eme-
re lactis copiam, atque inde butyrum conficere:
reliquum lactis aut congelatum, aut acre inter-
dum ciuibus diuendunt, adeò vt vix diem præ-
terire crediderim, quo amplius q̃ vigintiquinque
venduntur lactis dolia. Hos sequuntur, qui gossi
pium vendunt, horum autem triginta sunt offi-
cinæ: mox eos reperias qui cannabum, funes, ca-
pistra, aliaq; id genus ex cannabe confecta vena-
lia habẽt. Deinde qui coreacea cingula, crepidas,
capistra coriacea multo serico intertexta confi-
cere solent: mox illorũ sequuntur officinæ, qui
vaginas gladiorum & equorum pectoralia con-
suunt. horum vicini sunt qui sal vendunt atque
gipsum. Post hos circiter centum officinæ sunt
figulorum, qui omnium generum vasa variis di-
stincta coloribus fingunt. Dehinc qui ephippia,
baltea, habenas, aliaque huiusmodi conficere so-
lent. Deinde locus est baiulorum, quos numerũ
trecentesimum excedere puto: habent hi inter se
consulem, aut potius, præfectum, qui singulis se-
septimanis quantum perficiendum sit inter ope
ras distribuit. Quod porrò inde lucrũ venit qua-
dam seruatur in arca, quod inter eos diuidũt, qui
ea septimana operati sunt. Dici nõ potest quãto
amore quantaque beneuolentia se mutuo prose-
quantur, adeò vt si quenquam illorum è vita mi-
grare contingat, viduam & proles communibus
alant sumptibus, donec aut moriatur & ipsa, aut
nouum sibi delegat maritũ. pueros verò summa
cum diligentia educandos curant, donec alicui
arti adoleuerint. Quod si quenquam contingat

vxorem ducere,prolemq́; ex ea ſuſcipere,omnes ferè ſocios inuitare:vocati aũt ad feſtum,ſponſo aut patri munuſcula ſinguli offerunt. Nemo ad illorum admittitur conſortium,niſi prius præcipuos illius artis ad cœnã vocauerit duces : alioqui dimidiam ſaltem lucri portionem ferre poteſt. Ab omnibus liberi ſunt tributis & exactionibus: quin & gratis illorũ pinſitur panis. Quòd ſi quiſquam in flagitio aliquo deprænenſus fuerit, is priuato tantum,non publico afficitur ſupplicio. Omnes dum operantur,veſtib. vnius coloris breuiuſculis vtuntur:ocioſi autem,pro arbitrio veſtiuntur:honeſtiſſimi aũt ſunt omniſq́ue probitatis cultores curioſiſſimi. Horum ordinẽ ſequitur is locus, quem obſoniorum atque eduliorum præfecti occupant. Hic quoq; ædificium quoddam eſt arundine cõtextum atq; quadratũ, in quo ciceres atq; napi vendi ſolent, quæ tanto apud illos in precio habentur,vt à ruſticis emere tantum liceat iis, qui ad id muneris ſunt creati, qui quidẽ telonariis quoddam exſoluere tributũ tenentur:neque vllus vix eſt dies,quo non pluſquàm quingentas cicerum atque naporum ſarcinas inuenies. Et quanuis maximo (vt iam diximus) habeantur in precio,viliſſimo tamen conſtant:triginta enim aut viginti ad minimum libræ liardo emuntur. fabæ recentes ſuo quoque tempore paruò admodum conſtant. Nõ procul hinc officinas reperias, in quibus pilæ quædam carnis piſtillo contuſæ oleoq́; frixæ & multo aromate conditæ venduntur, quarũ quælibet vnius ferè ficus magnitudinem æquat,neq; alio carnis

ge-

genere quàm bubula aridissima confici solent. Deinde septentrionem versus locus est, ad quem omnium generum olera adferuntur, quæ cum carnibus condiri consueuerunt: huic autem rei quadraginta officinæ sunt destinatæ. Posthæc locus est, quem illi à fumo, fumosum appellitant: hic panem oleo frictũ reperies illi per similem, qui apud Romanos melleus dici solet. huius maxima quotidie venditur copia: singulis enim diebus ientaculi vice sumũt, præsertim festiuis. cui obsonij loco carnes assas addunt aut mel: interdum iure quodam macerãt sordido ex carnibus contusis cõposito, quas semel elixas rursum contundunt, atque inde ius conficiunt, quod postea terra quadã rubra tingunt. Carnes non hîc veru sed furno assantur. solent enim duos furnos componere, sic vt vnus alteri superponatur: in inferiori ignem exstruunt, atque in superiorem vbi calor sufficere videtur, carnes inijciunt. Neq; facile credas quàm eleganter hic assentur. nõ enim illis fumus neq; calor superfluus nocere potest, tota eñ nocte lento igne coquuntur, ac summo mane expromptæ publicè venduntur. Singulis autem diebus carnes illæ & panis (de quo antea diximus) tam copiosè inter ciues diuenditur, vt ducentorũ aureorum summam in singulos dies excedat: horũ enim quindecim reperiuntur officinæ, quæ aliud nihil venale habent. Venduntur & hic pisces quidam frixi, & carnes, præterea & panis sapidissimus quẽ laganum fere dicas. Hũc autem cum butyro pistum, nõ nisi cum butyro aut melle obsonij vice addito vorant. Reperias

& hic quorundam animalium pedes elixos, quibus rustici matutina hora in ipsis popinis ientaculum sumunt. deinde rursum se ad laborem recipiunt. Hos insequuntur, qui oleum, butyrum salsum, mel, caseum, oliuas, mala citrea & capparos vendunt: horum officinæ vasis testaceis elegantioribus refertæ sunt, quæ multo preciosiora q̃ quæ in iis continentur. Butyrum & mel per præcones diuēdi solet, qui certi sunt baiuli huic officio destinati. Neq; quéuis ad vasa implenda admittunt, id enim officij baiulis tantùm quibusdā reseruatur, qui ad hoc muneris lecti sunt, quique & olei mensuras implent, quoties illud mercatores emerunt. Vas apud illos centum & quinquaginta libras capit, tantum enim butyri singulis vasis iniicere solent rustici. Sequitur macellum constans officinis circiter quadraginta, in quibus carnes incidunt stateraque distrahunt. Nulla in macello animalia mactant, est eñ huic rei locus quidam non procul à flumine dicatus, vbi postquam carnes adornarunt, per quosdam seruos huic tantùm negocio destinatos in macellum mittunt. Verùm priusquam inter populum quis suas carnes vendere audeat, eas macelli præfecto deferendas curat, qui simulatq; carnes vidit, chartula quadam earum preciū inscribit, quam populo vnà cum carnibus ostendunt, nec licet precium illud excedere. Sequitur forum in quo panni viliores vendūtur. horum centum ad minimū reperiuntur officinæ: pannos quibusdam prǫconib. tradunt (horum plus minus sexaginta reperias) qui per singulas officinas pannū

ba

baiulantes, precium cuiq; indicant: quòd si vendere contingat, pro singulis aureis liardos duos recipiunt. durat aūt illud exercitium à meridie ad finem vsque diei, nec sanè sine maximo mercatorum commodo. Reperias deinde qui arma, gladios, hastas, aliaq́ue id genus instrumenta expoliunt ac vendunt. Postea piscatorū statio est, qui minimò optimos maximosq́ue vendunt pisces, cùm in huius vrbis flumine, tum & alibi captos, libram enim duobus tantùm hic emas teruncíis. Maxima illius hic est piscis copia, qui apud Romanos Laccia appellari consueuit, idq́ue præcipuè à principio Octobris ad mensem vsq; Aprilem, vti postea fusius dicemus, vbi de fluminibus mentio inciderit. Hos sequuntur qui caueas gallinaceas conficiunt, idq́; ex arundine duriori: horū quadraginta sunt officinæ. solet enim quisq; ciuium bonam alere gallinarum copiam. & ne domum habeant multo gallinaceo stercore immundam, illas sic perpetuò caueis inclusas seruant. Posthæc illorum est locus, qui saponem liquidum venalem habent, verùm non multę admodum illorum sunt officinæ, quin & plures in aliis reperias vrbis locis. Neque etiam Fessæ, verùm in montibus vrbi proximis sapo confici solet; vnde per quosdam muliones eum sibi aduectum curant. Deinde aliquot reperias officinas eorum qui farinam vendunt, quanquam & illi quoque variè per vrbem huc atque illuc disperguntur: horum ordinem sequuntur, qui fruges atq; legumina sationi quidem magis quàm esui accommoda, venalia habent; neq; hæc ab aliquo

ciue emere poteris, quandoquidem quisq; suos sibi fruges seruare mauult: reperias & eodem loco multos, qui mulis aut equis fruges aut legumina quocunq; velis deuehunt. solet autem mulus tres ferre in dorso leguminũ mensuras (quas muliones emetiri debent) idque tribus altero alteri superimpositis saccis. Postea sunt qui stramen vendunt, quorum decem reperiuntur officinæ. Deinde forum vbi filum ac linum vænit, tum & vbi linum pectitur: quod quidẽ adinstar magnarum ædium exstructum in circuitu quatuor habet ambulacra: primum occupãt qui telam vendunt, filumq́; ponderant: in aliis duobus innumeræ sedent mulieres, quæ magna copia filum venale habent, quod quidem isthic per pręcones venditur, qui a meridie in vesperam vsque circunferũt. In huius loci medio frequentes reperiuntur mori, qui mercatoribus vmbram prębent: tanta verò huc confluere solet mulierum multitudo, vt non facilè sit se ex hoc mercatu subducere: suboriturq́; non raro tanta inter fœminas rixa, vt risum illas audiendo vix tenere possis: quin & pugnis se mutuo afficientes sæpissimè videas. Nunc ad eam partẽ tandem descendamus, quæ occidentem solem respicit, hoc est, à templo ad eam vsque portam quà Mecnasen itur. Post eum locum, quem antea fumosum appellauimus, via recta suas habent mansiones, qui situlas coriaceas conficiunt, quibus vtuntur aqua è puteis haurienda: huius artis quatuordecim sunt officinæ. Deinde illorum locus est, qui viminea aut alia quæuis vasa frumento ac farinę

repo-

reponendæ apta conficiunt,hi triginta occupāt officinas.Inde ſutorum locus eſt,qui plus quàm centum & quinquaginta officinas implét. Poſt illorũ ordo eſt qui clypeos conficiunt coriaceos, quales ſæpenumero in Europa aduectos videmus. Deinde viginti ferè officinas lotores quidã occupant,vilioris conditionis homines, ad quos ciues qui domi ancillam non habent,ſubuculas, linteamina aliáq; id genus ſordida deferre ſolent, atque ab iiſdem poſt aliquot dies adeò nitida & candida recipiunt,vt incredibile ferè narratu videatur. hi contiguas in hoc loco habent officinas: reperias tamen per totam vrbem hinc inde diſperſos plus quàm ducentos eius generis homines. Deinde ſequuntur qui lignea ephippia corio tegenda conficiunt, horũ maximus in eo loco reperitur numerus,quà Orientem verſus ad regis Abuhinan collegiũ itur. Hos ſequuntur qui ſtapedes, calcaria, frena, aliáque huiuſmodi adeò artificioſè ornant, vt non facilè tales in Europa reperiri poſſe arbitrer, horũ plus minus quadraginta ſunt officinæ. Tandem illorum vicus eſt, qui rudi modò ſtapedes, frena, atque calcaria fabricant. hinc in plateam deſcenditur eorum qui ephippia de quibus iam locuti ſumus triplici corio,eóque ſelectiſſimo,veſtiunt: quod optimum eſt,ſupremum locum habet,vilius infimum, quę miro artificio perficiunt, vt videre eſt in pleriſq; locis Italiæ. horum centum aut eò plus refertæ ſunt officinæ. Deinde longas admodum habent officinas,qui haſtas lanceaſq; cõficiunt. Ab hoc loco rupem inuenias, quæ deambulacra duo habet,

bet, quorum alterum ad Occidentalem portam, alterum ad regium quoddam palatium ducit, in quo ſe Regis ſoror, aut alius quiſpiam ex regis affinibus continere ſolent. hoc autem notandũ, quòd forum iſtud à ſummo templo initium ca pit: ego verò ne ordinem inuerterẽ, ea tantum deſcripſi fora, quæ circumcirca ſunt, vltimò de mercatorum ſtatione dicturus.

¶ *Mercatorum ſtatio.*

VRbem non immeritò eum appellabis locum, qui mercatorib. dicatus eſt, vndiq; muris cinctus, duodecim habet in ambitu portas, quarũ quælibet ferrea catena in tranſuerſum ducta, equis & vehiculis tranſitũ adimit. Locus in quindecim diuiſus eſt partes, duas ſutores occupant, qui nobiliũ tantum calceos con ſuunt: duas item ſericarij mercatores, quorum alij, funiculos atq; id genus ornamenta venalia habent, ſuntq; horũ officinę circiter quinquaginta: alij ſericum tantum ornandis ſubbuculis, puluinaribus, & huiuſmodi rebus ex tela cófectis aptũ venale habẽt, quorum totidem ferè reperiuntur officinæ. Deinde proſtant qui muliebria cingula ex lana rudiori componunt, quæ nonnulli ex ſerico quoq; cóficiunt, verùm non admodum elegantiora, illorum enim craſſitudinẽ duos digitos excedere putem, quibus vel nauem contra ventorum iniuriam retinere poſſent. Hos inſequuntur qui pannum ac telam vendunt, quæ ex Europa huc mitti ſolet: apud quos & pannum ex ſerico confectum, pileos, aliaq́ue huiuſmodi venalia reperire poteris. Vbi hos prætarieris, non-

nul-

nullos reperies qui ſtoreas, ſtibadia, puluinaria, aliaque permulta ex corio compoſita vendunt. Dein illorum locus eſt qui vectigal recipiunt, ſolent enim panni per quoſdam præcones vendi, quos priuſquam in forum adferantur, neceſſe eſt vt ab illis ſignentur, quos iam vectigal recipere diximus. Præcones plus minus ſexaginta hîc inuenies, qui pro ſingulis pannis liardum recipiũt. Poſtmodum ſartorum quoque locum inuenias, qui tres ſibi vicos occupant. Mox in forum deſcendis, in quo telæ mercatores ſunt, qui & muliebres ſubuculas venales habent: habentur autem hi pro ditiſſimis totius Feſſæ mercatorib. nulla enim eſt mercatura, quę maius adferat emolumentum. Vltra hunc locum veſtes quaſdam venales reperias, eo panno confectas, qui ex Europa iſthuc deferri ſolet. Singulis horis pomeridianis pannum per præcones in hoc loco venditur, idq; cui libet licitum eſt, quoties neceſſitas aut alius quicunque caſus cogit. Poſtremus omnium is locus eſt, in quo ſubuculæ, mappulæ, aliaque permulta interpolata vendi ſolent: nec procul hinc tapetes, lectiq; ſtragulæ venduntur.

¶ *Quare hæc vrbis pars Cæſarea ſit appellata.*

LOcus iſte muro circonſeptus Cæſarea antiquo nomine à Monarcha illo Iulio Cæſare deducto, appellatur: cuius hanc ſcriptores adferunt rationem: quòd omnes Mauritaniæ ciuitates iis temporibus, primò Romanorum, deinde Gothorum paruerunt imperio. habebatq; quælibet ſemper ciuitas, aut Romanos, aut Gothos, qui tributa reciperent ac ſeruarent.

Ve-

Verùm quoniam frequenter in hos populus inteſtina mouerat bella atque direptiones, viſum eſt vt in qualibet ciuitate locus aliquis muris vndique muniretur, vbi vnà cum tributo merces & precioſiora ciuium bona in tuto eſſent: ſperantes hoc modo forè, vt ciues æquè anxiè principis ac ſua ſeruarent bona. Quod conſilium ſi imitati fuiſſent Itali, non tam crebras paſſi fuiſſent direptiones. Sæpenumero enim contingit vt inteſtino bello commoto, milites vbi hoſtium bona ſibi non ſufficere vident, mox quoque ad amicorum bona recurrant.

¶ *Aromatarij atque Pharmacopolæ.*

HVic loco vicini ſunt Aromatarij, idq́; ea parte quæ Septentrionem reſpicit, horum centũ & quinquaginta in via quadam recta ſunt officinæ, quæ vtrinque munitiſſimis occluduntur portis. noctu vigiles quidam conductitij atq; armati vnà cum lucernis & canibus excubias agunt. Hi nec ſyrupos, nec vnguenta, nec electuaria conficere norunt: nam à Medicis domi perficiuntur, à quibus & petenda ſunt. Maxima officinarum pars aromatariis contigua eſt, quanquam maxima populi pars neque Medicum norit, neque medicamentorum vſum. Adeò ornatæ ſummoq́; artificio fabricatæ ſunt hic officinæ, vt nõ crediderim poſſe vſpiam tales reperiri. Memini me in Tauris Perſiæ ciuitate egregias aliquot officinas vidiſſe, ſub quibuſdam deambulacris elegãtiſſimè exſtructas, verùm obſcuras, adeò vt multis partibus eas Feſſæ officinis poſtpoſitas exiſtimarim. Vbi has officinas

præ-

præterieris, aliquot inuenies qui pectines ex buxo, aut alio quouis ligno parant. Orientem versus non procul à Pharmacopolis, sunt qui acus conficiunt, horum circiter quinquaginta sunt officinæ. Deinde illorum locus est, qui torno ebur aliaque huiusmodi polire solent, quorum cùm inter cæteras artes misceantur, non vsque adeò magnus est numerus. Tandem aliquot reperias, qui farinam, saponem, atque scopas vendunt; qui cùm foro vbi filum vendi antea diximus, sint proximi, vix numerum vigesimum implent: reliqui enim alibi reperiuntur, vti postea dicemus. Inter illos qui gossypium vendunt, reperias & nonnullos qui lectorum atque tentoriorum ornamenta venalia habent. Horum ordinem aucupes sequuntur, apud quos, etsi numero perpauci sint, reperias tamen omnium generum tam esui quàm oblectationi aptas aues; vnde & aucupum locus appellari consueuit. Postea illorum sunt officinæ qui funes cannabinos venales habent. Mox sequuntur qui suberes siue magnatum crepidas conficiunt, quibus per lutosas plateas iter facturi nobiles vti solent, verùm sumptuosè admodum, multo serico conoq; excellentissimo parantur: quæ vilissimæ sunt, aureo ad minimum constant, nonnullæ decem, reperiuntur & quæ vigintiquinque emuntur aureis. conficiuntur autem ex moro alba & nigra, iuglande atro & zyzipho, quæ pro elegantiorib. atque sumptuosiorib. habentur, tametsi priores aliquantò fortiores sint, diutiusq; quamuis ferãt iniuriam. Deinde decem officinas Mauri aliquot

His-

Hiſpani occupant, qui baliſtas conficiunt: tum qui ſcopas ex palma quadam ſylueſtri componunt, quales Romæ è Sicilia aduectas indies videmus. Scopas auté magna quadam ſporta per vrbis plateas ferunt, eaſque aut vendunt, aut fur fure, cineribus, detritiſue calceis commutare ſolent: furſurem paſtoribus, cineres filorum dealbatoribus, detritos autem calceos ſutoribus quibuſdam reuendunt. Aliquâtò vlterius fabri ſunt, qui clauos fabrifaciunt: tandem vietores reperias, qui vaſa quædam prægrandia in ſitulæ modum componunt: apud hos & frumenti quoq; menſuras reperire licet. Quas vbi huius rei quidam præfectus examinarit, pro qualibet teruncium ſuo iure accipit. Mox lanæ ſequuntur venditores, qui poſtquam lanam à lanionibus emerunt, per quoſdam huic rei conductos purgandam atque abluendam curant. Corium ijdem adornare ſolent, ſed non niſi ouillum: bubulum enim, quoniam alia prorſus arte paratur, alium etiam habet locum. Deinde quoſdam reperias qui ſportas certoſq; funiculos parant, quos Africani equorum pedibus addere ſolent. Quos ſubſequuntur ænei opifices: hos, qui non procul ab his pondera & menſuras: tum qui inſtrumenta parant, quibus linum atque lana carminari ſolent. Tandem in longum quendam deſcenditur vicum, vbi promiſcuè multarum artium reperias artifices, quorum nonnulli ſtapedes, calcaria, aliaque huiuſmodi (quæ fabri rudia & impolita reddunt) limare ſolent. Poſtea fabros quoſdam lignarios habes, qui temonibus, aratris, molarum

rotis

rotis,aliiſque huiuſmodi conficiendis ſeſe exercent. Tinctoribus ſua eſt in fluuij ripa manſio, quarum quælibet fontem habet limpidiſſimũ, in quo quicquid ex ſerico confectũ eſt,abluunt. Ex oppoſito latum admodum & ſpacioſum habent locum vallorum fabricatores, qui cùm ſit vmbriferis moris conſitus,æſtiuo tempore amœnitate ſui valde recreat. Sequitur fabrorũ ordo, qui mulas & equos calceant: tum & qui baliſtis arcus ex chalybe accommodant. Vlterius qui equorũ calceos cudunt: hos, qui telam dealbant: vbi & vrbis pars quę ad Occidentẽ vergit,finitur: quæ olim ciuitas per ſe fuit (vt antea diximus) ac poſt alterã ædificata,quæ Orientem reſpicit.

¶ *Alterius Feſſæ partis deſcriptio.*

ALia quoque vrbis pars ad Orientem ſita, pulcherrimis palatiis,templis,ædibus,& collegiis abundat: quanquã hîc non tam copioſæ neq; frequentes ſint diuerſæ artes, atq; in ea quã modò deſcripſimus. Hîc enim nec ſunt mercatores,nec ſartores,nec calcearij, præterquã ex panno groſſiori. Aromatariorum eſt forum exiguum,triginta officinarum capax. Ad mœnia vrbis agunt laterarij & figuli: paulò inferius forum eſt amplum, in quo vaſa candida figulina, catini,ſcutellæ,patinæ venundantur. Vlterius ad forum itur granarium,in quo cellæ ſunt frumentariæ. E regione ſummi templi forum eſt lateribus ſtratum, in quo diuerſæ exercentur artes atque opificia. Sunt & aliæ artes mechanicæ,variè per totam vrbem diſperſæ: mercatores autem pannarij vnà cum aromatariis,loca ſibi deſtinata

occupant. Numerantur in hac vrbe quingentæ & viginti textorum ædes, pluribus contignationibus aulisq; spaciosis magnifice admodum constructæ: in quarum singulis multæ sunt textrinæ, quæ locatoribus magno sunt emolumento: huius opificij asserunt in vrbe esse ad viginti milia, quemadmodum in molendinorũ exercitio. Sunt quoq; in hac vrbe centum officinæ filo candidando exstructæ, quarum potiores ad fluminis ripam sitæ, caldariis, & vasis muratis sunt instructissimæ: & in alios vrbis vsus sunt ingentia ædificia, in quibus varij generis ligna serrantur, quod quidem officium à Christianis mancipiis exercetur, & quicquid inde lucri consequuntur, ad illos redit à quibus aluntur. His nulla omnino quies datur, præterquã diebus Veneris à meridie in vesperam: & octo diebus diuersis temporibus per annum dispersis, in quibus Maurorum celebrantur festa. Habent & meretrices suum locum, quæ fautores habent maximos, interdum potentissimosq; vrbis rectores. Reperias quoque nonnullos œnopolas, quibus vel impune meretrices alere, & cuilibet tradere licet. Sunt & hîc amplius quàm sexcenti fontes limpidissimi muris cincti, curiosissimeque seruati, quorum quilibet subterraneis quibusdam ductibus, varie se huc atque illuc per domos, templa, collegia, & hospitia diffundit: estque illis hæc aqua multò charior: nam quæ è flumine peti solet, frequenter æstiuis temporibus desideratur: huc accedit, quòd quoties aquæductus sunt purgandi, flumen extra vrbem ducatur necessum est. Solet

igi-

igitur quælibet familia ex fontibus sibi petere aquam : & quanquam nobiles tempore æstiuo fluuiali vtantur, iubent nihilominus & fontanā adferri, quòd frigidior sit,gustuq́; gratior. Vere autem contrarium accidit. Fontium porrò maxima pars ex Occidente & Meridie fluit:nā quę Septentrionem respicit,mōtibus,marmoribusq́; Tiburtinis est referta, vbi antra quædam reperias,in quibns frumentum ad multos annos seruari solet: quædā verò adeò ampla vt plus quàm ducenta capiant frumenti modia. Qui in ea vicinia habitant ciues,quiq́; antra ea possident,satis inde pro vitæ necessitate colligunt, centesimam namque singulis annis frumenti mensuram pro locatione referunt. Pars quæ ad Meridiem est,dimidia fermè incolis est vacua, hortos habet fructiferos,in quibus nullum fructuum florumq́ue genus desiderari potest. Cuilibet horto suæ sunt ædes,fonsq́ue limpidissimus, rosis, aliisq́; herbis cinctus odoriferis,adeò vt si quis Verno tempore hanc inuisat vrbis partem,habet vnde & animum & oculos pascat: quare paradisum nō immeritò dixeris, cùm in iis nobiles ab Aprili ad Septembris vsque finem se continere soleant. Ab Occidente, hoc est ea parte quæ regiæ vicina est, arx visitur,quæ à Rege Luntunæ exstructa, magnitudine oppido æquatur:in qua Fessæ principes priusquam hic regiam statuissent, se continere solebant. Verùm postquam noua Fessa à Marinorum regibus ædificari cœpit,arx tantùm vrbis præfecto relicta est. Visitur in ea egregium sanè templum, iis temporibus ædificatum,qui-

bus,vt diximus,à principib. & magnatib. occupabatur, poſtea multa loca diruta,atq; in hortos conuerſa ſunt: præfectò quædam tantùm relicta ſunt ædificia,partim habitationi,partim litibus definiendis apta: eſt & hic cócameratus quidam locus, in quo captiui detineri ſolent, adeò ſpatioſus multiſque columnis ſuperinſtructus, vt trium millium hominum capacem multi affirmare velint. neque in hoc carcere locus aliquis ſegregatus reperitur, quandoquidem Feſſæ omnibus vnus idemque carcer aſſignatur. Præterfluit hanc arcem riuulus quidam præfecti negociis accommodus.

¶ *Magiſtratus, Iura adminiſtrandi, atque veſtiendi apud Feſſanos modus.*

HAbet Feſſa particulares quoſdam magiſtratus atque iudices: eſt præfectus qui cauſas ciuiles definit, & in malos animaduertit. habet & ius canonicum ſuum quoq; iudicem, ad quem omnia quæ in lege Mahumetana continentur, pertinent. eſt præterea iudex quidam qui Matrimonia atque repudia curat, quiq; teſtes omnes & audire,& audita probè diiudicare conſueuit. Deinde cauſarum patronus, ad quem ab iudicum ſententia prouocant, cùm vel falluntur,vel authoritati inferioris notæ doctoris innixi ſententiam ferunt. Præfectus magnam vim nummorum ſibi corradit ex condemnationibus,quæ diuerſis temporibus fiunt. Hoc autem ferè modò reus peragitur: poſtquam centum aut ducétis coram præfecto plagis affectus eſt,carnifex catenam collo inijcit,atq; hoc pacto nu-

nudum (pudendis tantùm exceptis) per omnes ciuitatis partes deducit, carnificē comitatur quidam satelles, quodq́ue perpetratum est à reo facinus omnibus nunciatur, donec miserum suis vestibus indutum, in carcerem reducant. Fit etiam sæpenumero, vt multi simul concatenati per vrbem ducantur: præfectus pro quolibet reo supplicio affecto aureum vnum cum quarta habet, nec non & à quolibet iam primùm carcerem ingresso nonnihil sibi tributi dari iubet, quod per quosdam mercatores aliosq́ue artifices ei rei destinatos particulatim numerari solet. atq; inter cętera emolumenta, ex quodam monte annuum prouentum septem milium aureorum colligit: idem quando res exigit, Fessę Regi trecentos alit equites, stipendiumq́ue persoluit. Qui ius canonicū dicunt, nullum nec salarium, nec pręmium inde percipiunt: vetitum enim est lege Mahumetica, ne iudici quicquam persoluatur, sed victum sibi parent vel ex pręlectionibus, vel sacerdotiis. habet & hæc facultas suos causidicos idiotas literarum prorsus ignaros. Est in hac vrbe locus, in quem iudices ꝓpter debitum aliquod, aut leue quoddam crimen ciues conijcere solent Reperias in tota hac vrbe quatuor tantùm satellites, qui noctu ab hora vigesimaquarta in secundam vsque omnes ciuitatis partes circumeunt, neque aliud salarium quàm certū censum, quem ab iis quos in vincula deducunt, pro delicti magnitudine exigunt, illisq́ue liberè permissum est, vt & vinum publicè vendant, & scorta domi alant. Nullos habet præfectus neque scribas, neque no-

tarios, ſed ſententiam quam lubet ore profert. Vnus tantùm eſt in tota vrbe qui cenſus ac vectigalia recipit,numeratq; ſingulis diebus in Regis vſum triginta aureos : ſubſtituit nonnullos qui ſingulas vrbis portas obſeruent,neq; vlla res eſt,quamuis exigui precij,quæ non aliquid cenſus exſoluere cogatur. Solent & interdũ in campos vſq; extra vrbem mulionibus obuiam procurrere,ne qua fortaſſe mercatura celetur,aut tecta in vrbem deuehatur. quòd ſi fraudem cõperiant, duplex exigunt vectigal . Is autem hac in re ſeruari ordo conſueuit, vt duos aureos in ſingulis centum vectigalis loco pendant : pro onychinis gemmis quorum magna huc affertur copia,quarta perſoluitur:ligna, frumentum,boues, gallinæ,nihil cenſus enumerant. neq; ad ingreſſum vrbis arietes tributum exſoluere coguntur, ſed in macello duos liardos : & eius præfecto vnum penſitãt. Qui autem macelli præfectus eſt, duodecim ſemper ſecum ſatellites habet,ac totã frequenter adequitat vrbem,panem vrbiſq; pondera examinaturus. Quòd ſi panem infra iuſtum pondus diſtrahãt, piſtorem publicè fuſtigare ac eo modo per vrbem deducere iubet. Solet iſtud officij inſignis tantum probitatis dari viris:nũc autẽ cuiuis,quantumuis ignaro aut ſceleſto conceditur. Huius vrbis ciues ciuili vtuntur habitu, vernis temporibus veſtes gerunt extero panno confectas: ſagum ſubuculæ addunt dimidiis tantùm ſtrictiſq; manicis, cui veſtem quandã latam atq; ante pectus occluſam ſuperinduunt. Pileos habẽt ſimplices,quales apud noſtrates noctu geſtari

ſtari videmus, verùm qui aures illis non contegant: pileum faſcia quędam tegit, quã binis glomerationibus capiti & circum barbam obductis nodo hærere faciunt. Caligas nec fœmoralia gerunt, verno tempore equitaturi ocreas ſumunt, at qui tenuioris ſunt fortunæ, ſagum tantùm habent & barnuſſum quem vocant, & viliſſimum pileum. Doctores atque nobiles grandæui veſte quadam latis manicis incedunt quemadmodum nobiles Vęneti. Plebei veſtes ferè ex pãno groſſiori atque albo conficere ſolent. Mulieres ſic ſatis ornatæ incedunt, æſtiuo tamen tẽpore ſolam ſubuculam geſtant. Hyeme palla veſtiuntur latis manicis ante pectus occluſa, qualis ea eſt, quam viros geſtare modò diximus. ſi quando in publicum prodire volunt, fœmoralia cruribus addũt, quibus totæ tibiæ cooperiuntur, præterea pannus illis ex capite pendet, qui ad Syriæ formam totum corpus velat. facies quoque tela quadam in eum velatur modum, vt oculis tantùm feneſtellas quaſdam relinquant. Aures anulis aureis gemmiſq; ornant precioſiſſimis: qui infimioris ſunt conditionis, argenteos tantùm anulos auribus addunt, neque alias inaures habent. Brachiis armillas adiungunt aureas quę nobiliores ſunt, reliquæ argenteas, nec non & tibias circulis aureis argenteiſue ornare ſolent, idq́ue pro facultatum ratione.

¶ *Cibum capiendi modus.*

NVnc quoq; de victus ratione nonnihil dicendum eſt. vulgus bis qualibet ſeptimana carnes recentes coquere ſolet,

nobiles verò & ditiores, quotidie & quoties lubet. Ter in die sumũt cibum: ientaculum ex fructib⁹ quibusdã & pane, vel liquido pultis genere farina frumentóve constat: hyeme far liquidum carnibus salsis conditum sorbent. In prandio carnibus, acetariis, caseo, atq; oliuis vescuntur: æstate autem aliquanto lantius prandent. Cœna concoctu facillima, pane, melonibus, vuis, aut lactariis paratur: at hyeme carnes elixas comedunt, quam Cuscusu appellant, quæ ex farina in massam redacta conficitur, & in vasis quibusdã perforatis primò igni admouetur, deinde butyro subacta iure quodam conspergitur. Est & quibusdam carnium assarum satis frequens vsus. Habes hic tam nobilium q̃ plebeiorum viuendi formam: quanquam magnates nonnihil lautius cœnent: verùm si nobilium victum qui in Europa sunt, respicias, miseros atq; sordidos Africæ nobiles dixeris, non ab ciborum raritatem, sed quòd nulla prorsus inter hos mundiciei seruetur regula. mensa nanque illis humilis, nuda, atque sordida apparatur: nullas præter terram sedes habent, nulla omnino præter digitos vnguesq; instrumenta. Cuscusu omnibus vna tantùm testa apponitur, ex qua tam nobiles quàm alij manibus nõ cochlearibus exhauriunt. Ius simul cum carnibus eadem quoque lance apponitur, vnde sibi quisq; quam vult partem digitis aduncis excerpere solet: nullos prorsus in mensa cultros videas, quin canino more carnes lacerant, atque summa cum festinatione vorant. neque potum sibi quis expetit, nisi prius cibis expleto stoma-

cho,

cho, tum demum quisq; ingentem epotat aquæ cyathum. Doctores quidem aliquantò melius habent: sed vt verum fatear, vix tam miserum habet Italia nobilem, qui non victu, deliciis atque apparatus magnificentia vel summos quosque superet Africæ magnates.

¶ Qui in matrimoniis consecrandis seruantur ritus.

CIrca matrimonium hæc ferè seruatur regula. Vbi pater filiam cuidam despondit proco, mox in templum itur, sponsum ac sponsam comitantur parentes & consanguinei, duo item accersuntur notarij, qui præsentibus omnibus pacta dotemq; conscribunt. Qui mediocris sunt fortunę, filiæ triginta aureos in dotem enumerāt, cui ancillam quindecim ad minimum aureis emptam adiungunt: præterea & telam versicolorem serico intertextam, cum aliis quibusdam panniculis ex serico confectis, quos in capite pepuli loco gestare solent. deinde & par calceorum artificiosę atque eleganter consutorum: duo item soccorū paria elegantissima: multas quoque clenodias argenteas, aut ex alia quauis materia fabrefactas, vt sunt pectines, suffimenta, ventilabra, aliáque istiusmodi, quæ mulieres maximo habent in precio. Quibus ita peractis, quotquot vtrinq; interfuerunt, ad cœnam vocantur, quæ vt sit suis deliciis optimè referta, panis adfertur frixus, quem antea melle temperatum diximus: huic carnes adduntur assæ, idq; primò sponsi sumptib.: postea & sponsæ pater suum apparare iubet cōuiuiū. Quòd si filiæ præter

ter iamdictam dotem aliquas dederit vestes, hoc illi pro liberalitate quadam asscribunt. Quanquã pater dotem triginta tantùm aureorum pollicitus sit, solet tamen interdum ducentos, nonnunquã etiam & trecentos insuper in vestibus conficiendis, necnon & aliis quibusdam ad mundum muliebrem pertinẽtib. consumere aureos. raro autem pro dote domum, vineam, aut agrum aliquem donant. Sponsæ tres conficiunt pallas, easdemq; ex pãno sumptuosissimo: tres item ex serico vndulato, aut alio quouis panno precioso. Subuculas item artificiosissimè elaboratas, necnon & pepla elegantissima, & linteamina artificiosis emblematis vndiquaque exornata. ceruicalia item & puluinaria elegantissima. Solent quoque octo anaclinteria sponsæ dari, quorum quatuor ornatus tantùm gratia armaria contegunt: duobus lana viliori refertis lecti vice vtuntur: ac duobus coriaceis cubiculi stratum sternunt. Dantur insuper tapetes quidam villosi, circiter vlnarum viginti: tria item stragula, altera parte panno ac tela suffulta, altera verò tomẽto referta, quibus noctu sic vtuntur. Parte quadam lectum sternunt, aliam reflexam corpori subiiciunt: quod illis perfacilè est, cùm vtrinque decem circiter vlnas in longitudinem pateat. His totidem serica multo artificio à superiori parte exornata addunt, quæ ab inferiori parte tela & gossypio duplicata sunt. Dant & candida stragula, æstiuo tantùm tempori accommoda: tum & sindonem laneam in plures partes diuisam, atq; elegãter elaboratam, cum certis quibusdam ceu

pinnulis coriaceis deauratis, quibus assuunt floc cos sericos versicolores, & singulo flocco sphærulam sericam, qua sindon ornatus gratia parieti affigi posset. Habes hic summatim quid doti addi soleat, qua quidem in re nonnulli ita cæteros excellere student, vt sæpenumero nobiles quosdam ad paupertatem redigi contingat. Sunt ex Italis qui putent viros dotem præbere mulierib. verùm ij harũ rerum omnino sunt ignari. Sponsus suam ducturus domum sponsam, primò tabernaculum ligneum octogonale serico tectum intrare iubet, in quo à baiulis defertur comitantibus parentibus & affinibus, multo cum tubarum ac tibiarum sonitu, tympanorumque strepitu, necnon maximo facium numero: præcedunt sponsi affines cum facibus, sponsæ verò sequuntur: sic maximum itur ad forum, temploq; præterito, sponsus socerum & reliquos omnes salutat, domumque quantum potest properat, atque in cubiculo sponsæ aduentum præstolatur. Pater, frater, & patruus, sponsam ad cubiculi ingressum deducunt, pariterq; omnes matri sponsi tradunt: quamprimum verò sponsa cubiculum ingreditur, maritus pede suo vxoris pedem tangit, statimq; ambo recluduntur. Interim apparatur conuiuium, & fœmina quædam pro foribus expectat, donec deuirginata sponsa hic linteolum sanguine tinctum illi porrigat, quod manu gestans hospitibus ostendit, alta voce clamãs virginem hactenus incorruptã fuisse. Hanc cum aliis quibusdam fœminis, primò sponsi, deinde sponsæ quoque parentes, excipiunt splendidè.

Quod

Quòd si fortasse non virginem fuisse reperiatur, mox maximo omnium dedecore, nuptiisq; infectis, ad parentes relegatur. Tria ferè parari solent cõuiuia: primum eodem celebratur die quo marito coniuncta est puella, secundum postridie mulieribus tantùm paratur, tertium septimo à celebratis nuptiis die, huic omnes sponsæ amici atque parentes intersunt, quo etiam die sponsæ pater pro facultatum ratione magnifica ad generum deferri curat edulia: at quamprimum maritus domum egreditur (quod septimo ferè fit die) bonam emit piscium copiam, quos aut per matrem aut aliam quamlibet mulierẽ super pedes vxoris proiicere iubet, id enim ex antiqua consuetudine pro bono habent auspicio. Solent & alia insuper duo in soceri ædibus apparari cõuiuia, alterum pridie quàm elocetur filia: hîc totam noctem saltando atque iocando transigunt. Postridie mulieres ad sponsam exornandam veniunt, capillos comunt, genas minio tingunt: manus verò ac pedes nigros reddunt, sed mox ea perit tinctura & elegantia, alterũ eodem die exhibetur conuiuium. Sponsam autem loco quodam eminentiori statuunt, vt ab omnibus facilè videatur, tum quæ sponsam adornarũt, lautè excipiuntur. Vbi ad viri domum deducta, solent mariti parentes grandia quædam vasa pane oleo frixo mulsoq; referta ad sponsam mittere, cum aliis quibusdam eduliis, quorum enumerationẽ breuitatis gratia hoc loco omisimus, quæ omnia inter amiculos per sponsum vocatos consumuntur. Ea nocte quam saltando transigi diximus,

nup-

nuptiis intereſſe ſolent tibicines & ſuccentores, qui alternatim nunc tibiis, nunc voce ſatis elegantē edunt harmoniam: ſemper ſoli tripudiare conſueuerunt, & finita cantiuncula, ſtipem aliquam cantoribus adiiciunt. Quòd ſi quiſquā ſaltatorem honore afficere velit, iubet eundem genu flexum ante ſe ſiſtere, illíque totam faciem pecuniis tegit, quas tibicines mox excipiunt. Fœminæ ſolæ ſeorſim à viris ad propriorum tybicinum concentū ſaltare ſolent. Hæc (vti diximus) ita geruntur cùm ſponſa virgo eſt. Viduarū nuptias minori cū reputatione peragūt. Coquunt bubulam, arietinam, gallinas elixas, quibus varia interponunt edulia. Conuiuis apponūt vice quadræ magnas duodecim ſcutellas ligneas, rotūdas, adhibitis in conuiuium ſaltem decem aút duodecim. eſtq; hic inter nobiles & mercatores mos receptus. Qui tenuioris ſunt fortunæ, offulas quaſdam ex pane lagani perſimili vorant, quem carnium iure madidum digitis tantùm non coclearibus ex maiuſculo vaſe liguriunt, quorum ſingulis non plures quàm duodecim circunſtare ſolent. Conſueuerūt & ſolenne parare conuiuium, cùm circumciditur maſcula proles, quod ſeptimo fit natiuitatis die, huic inciſor vnà cum affinibus & conſanguineis intereſſe ſolet: quo tranſacto, quiſque pro facultatum ratione inciſorem munuſculis ſalutat, idq; ferè in hunc modum. Suas quiſque pecunias in facie cuiuſdam pueri affigit, quem circūciſor huc adduxit. puer pronunciato cuiuſque nomine gratias agit: deinde puero cirdunciſo, diem non minori lætitia

tranſ-

transſigunt, quàm nuptias. Verùm ſi filia naſcatur, minus alacritatis demonſtrant.

Ritus diebus feſtiuis obſeruati, & quo modo mortuos lugeant.

REmanſerunt & apud Feſſanos certa veſtigia feſtiuitatum à Chriſtianis olim inſtitutarum, ceremoniis vtentes, quas nec ipſimet intelligunt. Pridie natiuitatis dominicæ ferculo quodam veſcuntur, ex variis herbis compoſito: coquuntur & apud hos omnia fere leguminum genera, quibus eadem nocte ceu delitiis veſcuntur. Primo anni die pueri nobilium & mercatorũ domos laruata facie adeunt, & cantiunculis quibuſdam fructus venari ſolent. Cùm apud Chriſtianos Baptiſtæ natalitia celebrantur, maximos vbique videas ignes multo ſtramine compoſitos. Vbi puero dentes aduentare vident, conuiuium à parentib. paratur, itidem pueris, quod Latino vocabulo Dentillare vocãt. Habent & alias cõſuetudines & modos auguria ſumẽdi, quales Romæ atque in aliis Italiȩ ciuitatib. obſeruari vidi. Quod ad feſta attinet, quȩ in lege Mahumetica præcipiũtur, ea fuſius in eo libello deſcripta reperies, quem de lege Mahumetica conſcripſimus. Mulieres ſi quãdo aut marito, aut patre, aut alio quouis orbantur amico, mox fit numeroſus mulierum cõcurſus, veſtibus depoſitis, ſaccis induuntur viliſſimis, faciem multo cõſpurcant luto: deinde quoſdam ad ſe accerſunt, qui muliebribus induti veſtibus, quadrata ſecum adferũt tympana, ad quorum ſtrepitum cantiunculam de more funebrem canunt, idq́ue quantum poſ-

ſunt

ſunt in defuncti laudem : ad cuiuſque carminis finem, mulieres mœſtiſſimè vocem extollunt, capillos euellunt, multiſque cum lachrimis pectus ac genas ita percutiũt, vt ſanguine faciem cooperiant, durantque huiuſmodi ſuperſtitiones per ſepté continuos dies. Deinde quadraginta interpoſitis diebus, luctũ eundem (verùm per triduum duntaxat) repetunt, eſtque hic inter plebeios tantũ modus obſeruatus, nobiles aliquanto modeſtius ſe gerunt : omnes quotquot ſunt amici accedunt, mœſtam ſolantur viduam, variosque eò mittunt cibos: non enim in domo funebri culinam curare, niſi poſt euectum cadauer licet. Mulieres nunquam funus comitantur, tametſi maritus, aut pater, vel frater, in ſepulchrum deferantur. Quibus autem modis cadauer abluant ſepeliantq;, quibus in ſepeliendo ſuperſtitionibus vti conſueuerunt, eodem libello ſcripta reperies quem ſupra nominauimus.

¶ *Columbaria.*

MVlti reperiuntur in hac vrbe qui columbis alendis maximam ſumunt voluptatem, quarum hic omnium colorum maxima reperitur copia. Eas in domuum ſummitate caueis quibuſdam incluſas habent, quas bis in ſingulos dies aperiũt, mane & circa veſperam, magnam ex volatu oblectationẽ capientes, nam quæ volando alias ſuperant, pro optimis habentur. Euenit non rarò, vt columbæ vicinorum inter ſe miſceantur, quam ob cauſam qui eas alunt ſe mutuis pugnis afficere videas. Habent & nonnulli reticulum quoddam ſummitati cannarum ob-

oblongarũ affixum, quo in domus tecto latitantes, præteruolantes vicini columbas captare solent. Inter carbonarios ſeptem aut octo tantum officinas inuenias, quæ columbas venales habẽt.

¶ *Ludendi apud Feſſanos modus.*

INter ciues Feſſanos latrunculorum ludus eſt vſitatiſſimus, & antiquiſſimus. Reperiuntur & alia quædam ludorũ genera, verùm rudia vulgóque tantummodo nota. Quibuſdam anni temporibus pueri vnius vici in alterius regionis pueros fuſtibus agere ſolent, idq; interdum tanto cum animi feruore, vt ad arma recurrentes etiam aduerſarios interficiant, idque diebus præſertim feſtiuis, quib⁹ mutuo extra vrbis mœnia ſe prouocare conſueuerunt. Poſtquã totum ferè diem acriter pugnando tranſegerunt, circa veſperum ſaxis volatilib. res agitur: tandem accedentibus vrbis ſatellitibus, nonnulli captiui adducuntur, ac publicè per totam vrbem fuſtigantur. Accidit interdum vt iuuenes armis inſtructi noctu ciuitatẽ exeant, ac per agros & hortos diſcurrant: quòd ſi alterius factionis iuuenes obuios reperiant, dici non poteſt quàm cruentum inter ſe ineant prælium: etſi ſæpenumero atrociter in illos animaduertatur.

¶ *Poëtæ Afri.*

NOn deſunt Feſſæ poëtę famoſiſſimi, qui lingua vulgari diuerſa pangunt carmina. Horũ nonnulli amores ſuos erga amicã, nonnulli erga puellos, omni pudore poſtpoſito carmine exponunt. Singulis annis quædam ſolent condere in Mahumetes laudẽ carmina, prę-

cipuè autem ipſo Mahumetis natali: tum enim ſummo mane in eum confluunt locum vbi con ſulum præfectus ſuam habet manſionem, cuius ſedile conſcendunt, atque inde ſigillatim ſuam quiſque magna vulgi frequentia recitat cantionem: quam qui elegantius & accommodatius dictauerit, eo anno poëtarum princeps acclamatur. Verùm quo tempore incolumis adhuc Marinorum regum erat familia, qui tum regno potiebatur, in regiam ſuam vocabat quotquot in vrbe erát, doctos & literatos: quos magnificè excipiens iubebat vt ſe pręſente è loco eminētiori ſuum quiſq; ordine in Mahumetis laudem recitaret carmen: qui verò omnium ſuffragiis optimè dixerat, à rege equo pręſtantiſſimo, ſerua, centum aureis, necnon veſtes, qua tum Rex indutus erat, donabatur: cæteris omnibus quinquaginta enumerabantur aurei, adeò vt nullus niſi regis expertus munificentiam inde diſcederet. verùm centum & triginta elapſi ſunt anni, ex quò hæc omnia paulatim decreſcente Feſſanorum imperio, in diſſuetudinem abiere.

¶ *Ludorum literariorum deſcriptio.*

PVerorum apud Feſſanos literas addiſcere volentium, ducentæ ferè munerantur ſcholæ, quarum quælibet formam aulæ habet ampliſſimæ. Circumcirca viſuntur certi gradus, quib⁹ pueri ceu ſedilibus vtũtur. Ludi magiſter legere ac ſcribere docet non ex libro verùm è tabula quadam maxima. Quotidie ſententia vna aut altera Alcorani exponitur: quo abſoluto, rurſum ab initio auſpicantur, idq; toties reiteratur,

donec memoriç tenacissimè insculptum hęreat, quod ad plurimum fit septennio. Deinde gymnasiarcha pueris orthographiæ partem aliquam prælegit, verùm ea sicut & reliquæ grammaticæ partes, multo exactius in collegiis, quàm in huiusmodi scholis triuialibus tractantur. Exiguum admodum pręceptorib. numeratur stipendium, verùm quando pueri Alcorani partem aliquam attigerunt, solent ludi magistro munuscula aliquot pro facultatum ratione adferre. postquam verò puerorum quisquam integrum ad vnguem habet Alcoranū, pater condiscipulos omnes magnificio excipit apparatu: in quo filius splēdidè vestitus pulcherrimo vehitur equo, quē vnà cum vestibus ciuitatis regiæ Præfectus mutuò dare tenetur. Reliqui scholastici eum comitantur pariter equites adusq; hospitium quod ingrediuntur, varias cantilenas in Dei laudē ac Machumetis canentes. Deinde conuiuium pueris paratur splendidissimū, cui quotquot sunt patri affines, interesse solent: tum quisq; ludi magistrum aliquo munusculo salutat, pater verò nouis illum vestibus ornat. Solent & pueri celebrare festum ipso natali Machumetis, quo parētes mittere in scholam facem tenentur: deferunt singuli pueri singulas faces, quarum nonnullæ triginta libras pendent. Sunt aūt faces elegantissime confectæ, variisque circumcirca cereis exornatę fructibus, ipsoq; diluculo incensę ad solis exortum ardent, interea succentores aliquot Mahumetes referūt laudes, moxq; exorto sole finitur illius diei festiuitas: soletque hic dies maximam ludimagistris ad-

adferre vtilitatem, vendũt enim quod reliquum illis relinquitur ceræ centum aut eò plus interdum aureis. Pro scholæ locatione, nemo quicquam exoluit: nam ante aliquot lustra in studiosorum gratiam exstructos intelleximus ludos literarios. Quicquid cereis ornatus gratia additur, ludimagister inter pueros & succentores distribuit. Tam in publicis quàm triuialibus scholis duobus qualibet septimana diebus feriatur, quibus nec docent, nec student.

¶ *Fatiloquorum qui in hac vrbe reperiuntur enumeratio.*

NIhil adhuc de coriariis diximus, qui permultas habent in ripa fluminis mansiones, & pro quolibet corio vnius assis vectigal enumerât, vnde singulis annis ducenti ferè colliguntur aurei. Reperias hic chirurgos atque tonsores aliquot, quorum quoniam exiguus est numerus, vix hoc loco annectere potui. Venio ad fatidicos & diuinatores, quorũ ingens est numerus, triaq; genera: horum enim nonnulli geomanticis vti solent figuris. Alij aquam catino vitreo infusam olei guttula admixta, lucidam & transparentem reddunt, in qua tanquam in speculo dæmones confertim se videre affirmât, qui exercitum numerosum repræsentant, quorum nonnulli in itinere sunt, alij riuum transmittũt, alij terrestre prælium gerũt, quos vbi quietos videt, de rebus quas scire cupit interrogat: dæmones porrò nutibus respõdent, vel aliquo manuũ vel oculorum indicio: adeò temeraria atq; damnanda horum est hac in re credulitas. Vitreum

illud vas pueris interdum vix octauum egressis annum in manum dant, à quibus num hunc vel illum dæmonem viderint interrogant. Permulti in hac ciuitate reperiuntur eò dementię redacti vt maximas profundant in his núgis pecunias. Tertium genus diuinatorum constát mulieribus veneficis, quæ cum dæmonibus familiaritatem habere affirmát: dæmones autem aut rubros, aut albos, aut nigros appellitant: atque vbi alicuius fatum eloqui volunt, certis odoribus semetipsas suffiunt, eum quem accerserunt dæmonem se tum recipere affirmantes: deinde mutata voce dæmonem in ipsis loqui fingunt: tum qui rei, alicuius perdiscendæ gratia venerunt, quicquid volunt ex veneficis illis scelestissimisque mulieribus sciscitantur, idque maximo cum tremore ac reuerentia, deinde numerato dæmoni precio discedunt. Verùm qui sanioris sunt iudicij, mulieres has Sahacat, quod Latinis fricatrices sonat, appellant, quòd illis damnanda sit consuetudo, venerem inter seipsas exercere, quod honestiori vocabulo exprimere nó possum. Si quando con tingat vt formosæ quædam mulieres illas adeát, veneficæ harum amore non secus atq; adolescen tes puellarũ accenduntur, & in dæmonis specie rogant, vt concubitum pro mercede patiantur: hoc modo sæpenumero fit, vt dum se dęmoniorum dictis paruisse putát, rem cum veneficis ha buerunt. Neque desunt quæ eius rei voluptate allectæ, veneficarũ consortium ambiant, & mor bum fingentes vnã earum ad se vocent, vel miserum eò mittant maritum: quæ vbi rem intel-

lexerint, mulierem à dæmone quodam vexatam affirmant, eamque ob causam nullo modo liberari posse, nisi se illarum adiunxerit numero. His verbis miser ille tandem victus, non id permittit modò, quin & sumptuosum veneficarum ordini parat conuiuium: quo absoluto ad strepitum tympanorum mirum in modum saltare solent: deinde vxorem charissimam diis ventisque committit. Reperiuntur tamẽ nonnulli qui vel minimo negotio fustibus vxores pulsando dæmonem eijciunt: alij dæmonium se habere fingentes, non alio modo veneficas illas decipiunt, atque illorum deceptæ sunt vxores.

¶ *Præstigiatores.*

REperitur & Fessæ præstigiatorum genus quoddam, Muhazzimin vocant: hi omnium promptissimè dæmonia eiicere dicuntur. & quia illorum vaticinio nonnunquam succedat effectus, dici nõ potest quantum ea res existimationem augeat: quòd si eiicere non possint, aëreum esse spiritum asserũt. Modus autem adiurandi dæmones hic ferè est: primò characteres circulosq; nonnullos in foculo, aut alio quouis loco depingũt, deinde signa quædam in dæmoniaci manibus aut fronte describunt, illumq; miris modis fumigant. Postea carmẽ conficiunt: ex dæmone sciscitãtur quà & quomodo huc intrauerit, quis sit, quodq; illi sit nomen ediscunt, tandem inde exire præcipiunt. Sunt & alterius generis, qui regula quadam Caballistica (Zairagia appellant) operantur: hæc autem multis continetur scriptis, naturalis siquidem scientia pu-

tatur. neq; alios Fessæ reperias, qui maiori cum fide magisq; indubitanter ad interrogata respondeant, verùm hæc ars difficillima est: qui enim huic operam dare studet, non minorem Astrologiæ, quàm Cabalisticæ cognitioné habeat, necesse est. Memini me aliquando huius artis peritum in vnius figuræ discriptionem integrum consumpsisse diem: figuræ autem in hunc ferè describuntur modum. Primò circulos multos in maiori circulo ducunt: in primo crucem formãt, in cuius extremitatibus quatuor mundi plagas appingunt, Orientem, Occidentem. &c. in centro vbi lineæ concurrunt, vtrunque notant polum: extra primum circulum quatuor depingũt elementa: deinde circulum in quatuor secãt partes, & sequentem circulum in totidem: posthæc quamlibet partem in alias septem secant, quarũ quælibet characteribus maiusculis Arabicis insigniunt, adeò vt quodlibet elementum vigintiocto habeat characteres. In sequenti circulo septem planetas notant, in alio duodecim Zodiaci signa, in sequenti duodecim mensium Latina nomina, in alio vigintiocto Lunæ domicilia, in alio trecentos sexagintaquinque anni dies depingũt, extra hunc verò quatuor ventos cardinales adnotant. Deinde vnam tantùm rei propositæ literã sumunt, atque per omnia antè enumerata multiplicant, productumq́ue characteris numerum quodam modo diuidunt, atque pro characteris ratione loco aliquo colloquant, vtq́; elementum illud exigere videtur in quo reperitur character sine figura. his omnibus ita peractis, figuram ani-

nimaduertunt,quæ cum numero iam producto conuenire videtur, cum quo eodem modo procedunt, veluti cum priore fit progressio, donec vigintiocto characteres habeant, ex quibus vnã dictionem colligũt, ex dictione verò oratio conflatur, quæ ad rem ipsam in quęstionẽ vocatam respondet: ea porrò oratio semper in carmẽ primæ speciei cadit, quod Arabes Ethauil appellant, componiturque ex octo stipitibus & chordis duodecim, iuxta Arabicæ linguæ metricam, de qua tractauimus in vltima parte grammaticę nostræ Arabicæ. Carmen igitur ex iis characteribus compositum, verum atq; indubitatum rei propositæ præbet responsum, primò quid quæratur, deinde rei interrogatæ sententia. Hi verò nunquam errant, quod Cabalisticam summè admirandam reddit: & quanquã naturalis habeatur, nunquam tamen quicquam vidi, quod cum scientia supernaturali atque diuina maiorem habeat affinitatem. Memini me quondam in loco aperto collegii Regis Abulunan (quod Fessæ visitur) in area leuigato marmore strata insignem vidisse figuræ descriptionem. areæ quodlibet latus quinquaginta erat vlnarum, huius duæ tertiæ iis occupabantur quæ ad figurã pertinebant; tres verò descriptionem faciebant, quorum quilibet suum tantùm curabat locum, durauitq; ea descriptio per integrum diem. Huiusmodi quoque aliam Tuneti à quodam eius artis peritissimo descriptam vidi, cuius pater duo volumina commentationum in eius artis canones conscripserat, quos qui exactè sciunt, summo habẽtur

ab omnibus precio. Ego solùm tres, Tuneti vnũ, Fessæ verò duos videre potui: duas quoq; in eius artis regulas explicationes, & commentarium Margiani cuiusdam, eius parentis quem Tuneti olim vidi, & aliud ab Ibnu Caldim Historiographo conscriptum. Quòd si quisquam desiderio teneretur eius artis regulas cum suis commentariis videndi, posset quinquaginta aureorũ dispendio hoc perficere: nam Tunetum adnauigando Italiæ vicinum oppidum, prædicta opera inueniret. Mihi oblata est occasio tam temporis quàm præceptoris, qui me gratis se docturũ receperat: sed mihi nõ placuit, eò quòd lege Machumetica vetita, haberetur velut hæretica. Huius enim scriptura omne diuinationum genus vanum esse asserit, Deumque solum arcana & futura nosse: quare & à Machumetanorum inquisitorib. non nunquam in vincula coniiciuntur, neq; cessant persequi eius disciplinæ sequaces.

Regulæ quædam & superstitiones in lege Mahumetica obseruatæ.

REperias & hic doctos quosdam, qui se sapientes philosophosq; morales appellari volunt. Regulas nonnullas obseruant, quarum nec ipse vnquam meminit Mahumetes. Hi à nonnullis catholici, ab aliis hæretici habentur, maxima tamen vulgi pars illos ceu diuos venerantur, tametsi multa illicita velint, quæ lege Machumetica sunt interdicta, cuiusmodi est illud: Machumetica lege vetitum, ne quis amores suos cantiunculis Musicis exprimat, quod illi tamen fieri posse affirmant. Innumeræ in hac lege repe-

reperiuntur regulæ, quarum quælibet ſuos habet fautores atq; protectores doctiſſimos. Secta hæc incœpit pullulaſcere Anno poſt Mahumetem octuageſimo, & qui primus eam introduxit Elheſenibnu Abilhaſen nominabatur, Baſra oppido oriundus, hic diſcipulos quos in ſuam ſententiam illexerat, regulas aliquot edocuit, cæterum nihil omnino ſcriptum reliquit. Poſt hunc circiter annis centum fuit alius quidam inſignis à Bagadedo (Elharit Ibnu Eſed appellabant) qui egregium diſcipulis ſuis ſcriptũ reliquit. Poſtea quotquot illius reperti ſunt fautores, à pontificibus & legiſperitis damnati ſunt. Octuageſimo deinde anno cœpit eadem hæreſis repullulaſcere ſub inſigni quodam viro, qui permultos ad ſe pertraxit, quibus publicè doctrinam ſuam prælegebat. Tandem cum omnibus ſuis à pontifice ac Iuriſperitis morti damnatus eſt. quod vbi hæreſiarcha intellexit, ſubitò literis ad Pontificem datis, petiit vt cum Legiſperitis de ſua doctrina liceret diſputare, à quibus ſi vinceretur, æquiſſimo animo ſe mortẽ ſubire velle, ſin minus, non decere vt pro iniuſta calumnia tam multi perirẽt innocui. Pontifex iuſtam arbitratus petitionem, quicquid ſcriptum erat approbauit. Vbi ergo ad concertationem ventum fuit, iuriſperitos omnes facillimè deuicit. Quod vbi pontifex animaduertiſſet, ſententiam ceu iniquè latam reuocauit, & collegia & monaſteria permulta in eius aſſeclarũ vſum exſtrui iuſſit. Remanſit poſt hunc ea hæreſis annis circiter centum, donec Imperator Malieſacho, ſtirpis & originis Turcicæ, ex Aſia maiore

iore

iore huc veniens, omnes eius sectæ assertores deleuisset. Horum nonnulli ad Chairum, reliqui in Arabiam confugerunt, per viginti annos huc atque illuc dispersi, donec regnante Caselo nepote Malisachi, Nidamus Elmulus eius consiliarius, vir magni ingenij, sectæ huic addictus, eam restituit, erexit, atque ita confirmauit, vt opera doctissimi cuiusdam Ebgazzuli, qui de ea re insigne opus in septem diuisum partes cõscripsit, Legisperitos cum huius dogmatis assertoribus reconciliauerit, ea tamen conditione, vt Iurisconsulti prophetæ Legis conseruatores, hi verò eius doctrinæ reformatores appellarẽtur. Remansit hęc inter eos cõcordia, donec Bagaded à Tartaris excisa fuit, quod anno Hegiræ sexcentesimo quinquagesimosexto accidit: quo tempore adeò illorum creuerat numerus, vt totam ferè Asiam atq; Africam occuparent. Neq; quenquam in eorum admittebant ordinem, nisi literatissimus atque in omni disciplinarum genere exercitatissimus esset, quò & suam legem defendere, & aduersariorum opiniones refellere posset: nunc autem quãtumuis rudem ac literarum ignarum admittunt, affirmantes nulla hic opus esse eruditione, nam spiritus sanctus (inquiunt) illis qui mundo sunt corde, veritatis aperit cognitionem, multasque in hanc sententiam rationes adducunt, quamuis non admodum validas. Spretis igitur patrum ritibus, legisque obseruationibus, nihil aliud quàm delicias voluptatesq; ambiunt, crebrò conuiuantur, lasciuas proferunt cantiones. Interdum vestes pro versuum quos cantillant

ratio

ratione, aut pro ingenij corruptissimi deprauatione dilacerant, se tum amore diuino correptos mentientes: ego verò ciborum affluentia & crapula correptos potius dixerim. singuli enim tantum cibariorũ abliguriunt, quantũ tribus facilè sufficere posse dicas. aut, quod verisimilius apparet, hos clamores planctib. comitatos extollunt, quòd imberbium iuuenum amore correpti sint. Nonnunquam enim contingit, vt ad nobilis cuiusdã viri nuptias accersatur vnus ex præcipuis cum vniuerso discipulorũ cœtu, qui conuiuium auspicaturi, orationes & cantiones diuinas recitant: absoluta verò cœna, qui maiores natu sunt vestes saltaturi dilacerant: quòd si inter choreas quenquam propter copiosiorẽ potationem cadere contingat, mox ab vno discipulorum erigitur, atque lasciuius plus satis deosculatur. Vnde prouerbium apud Fessanos ortum: Heremitarũ cõuiuium. quo tunc vti solent, cùm discipulum aliquem sui domini sponsum esse intelliguut.

¶ *Diuersæ regulæ ac sectæ, & superstitiosa multorum credulitas.*

INter has sectas reperias nonnullos, qui diuersam nõ legem modò, verùm & fidem quoq; habent, quare à nonnullis hęretici habentur. Sunt & nonnulli qui hominem per bona opera, per ieiunia, & abstinentiam, angelicam naturam adipisci opinantur, quæ ita mentem expiare & ab omni crimine liberare volunt, vt peccare tam etsi vellet, nullo modo posset: Verùm hanc fœlicitatẽ attingere non posse credunt, nisi prius per quinquaginta disciplinarum gradus ascenderint:

&

& licet in peccatum inciderint, priusquam quin quagesimũ attingant gradum, id sibi à Deo peccatum non imputari dicunt. Hi principiò quidem strictissimam agunt vitam, ieiunio mirum in modum sese macerant: deinde omni deliciarũ ac voluptatum generi vacant. Habent quoque arctissimam, viuendi normam à doctissimo quodam Esserauardo, à Sehrauard Corasaniæ ciuitate oriundo quatuor libris descriptam. Fuit & alius autor, dictus Ibnul Farid, hic omnem illorũ fidem festiuis versibus descripsit, qui allegoriis referti nihil quàm amores tractare videntur: quã ob rem Elfarganus quidam, opus commentario explicauit, atque ex versibus sectæ canones perstrinxit, & gradus per quos transeundum est, ostendit. Carminum porrò tanta est venustas & elegantia, vt huius dogmatis assertores nulla alia suis in conuiuiis cantillent ac recitent: nam annis abhinc trecentis, nemo præter hunc eam linguam magis excoluit. Hi firmamentum, elementa, planetas ac stellas vnum esse Deum arbitrantur, nullamq; nec legem, nec fidem erroneã: cuique enim (inquiunt) adorare licet, quod suo animo maximè adorandum occurrit. Credunt omnem Dei scientiam in vnum hominẽ transfusam, quẽ eorum lingua Elcoth appellant, hunc à Deo electum, Deoque in scientiæ portione æqualem esse dicunt. Reperias inter eos quadraginta homines, qui vno omnes nomine Elauted nuncupantur, quod nobis idem quod truncus significat: ex his mortuo Elcotha, alius rursum creatur, idque suffragio septuaginta, penes quos hu-

huius eligendi potestas est. Sunt & alij quidam numero septingenti sexagintaquinque, quorum nomen memoriæ excidit, ex his deficiente vno ex septuaginta Elcothę electoribus, alius eligi solet. Hi regula quadam astricti coguntur semper incogniti incedere, solentque totum fere transcurrere mundũ vilissimo quodam habitu, amentes dicas atque ab omni sensu atque humanitate alienos, atq; sub huiusmodi vmbra scelestissimi homines nudi atq; effrenati totam reperiuntur Africam discurrentes, quibus adeò exigua vel honestatis vel pudoris ratio est, vt fœminas interdũ publice beluino more ineant, vulgus tamen illos ceu eximiæ sanctimoniæ homines veneratur. Horum maximam reperias Tuneti copiam, ac multò plures in Ægypto, & Alcairo præcipuè: vbi in foro quod Bain Elcasrain vocant, quendã illorum pulcherrimam mulierem quæ balneum egrediebatur in oĩum conspectu deflorare meis oculis vidi: quod vbi peregisset, mox omnes accurrebant, vestesque mulieris ceu rem maximè sacram manibus contingebant. Adulterum verò sanctimoniæ summę virum affirmabant, eumq; peccatũ finxisse saltem, nullo autem modo perpetrasse: quod vbi stupratæ maritus intellexisset, Deum benedicens, solenni conuiuio & eleemosynarum largitioribus tam singulare beneficium prosequebatur. Voluerunt vrbis iudices in scelestum animaduertere, verùm periculum fuit, ne à populo interficerētur, qui hos vt antea diximus, ceu diuos summæque sanctimoniæ viros colit. Vidi & alia quędam sceleratius perpetrata, quo-

rum vel meminisse pudet.

¶ *Cabalistici.*

EST & aliud hominum genus, quos Cabalisticos nominare possumus. Hi arctissimè ieiunant, neque vllius animalis carnibus vescuntur, verùm certos habent cibos & vestes, cuilibet horæ diei ordinatos ac deputatos, & noctu certas preces pro ratione dierũ ac mensium recitant, & tabellas quadratas characteribus depictas certisque numeris incisas circumferre solent. Angelos quotidie collocutores se habere fingunt, à quibus omnium rerum notitiam edocentur. horum insignis quidã fuit doctor, quem El Boni appellarũt, qui illorum regulam, orationes, & quadratas tabellas composuit. Quod quidem opus cum vidissem, iudicaui eam artem plus affinitatis habere cum Magica, q̃ Cabala. Eius octo præcipuè erant partes, quarũ prima Ellumha Enoramita, hoc est luminis demõstratio: quæ orationes ac ieiunia cõplectebatur. Secunda, quam Semsul Meharif, hoc est scientiarũ solem appellant tabellas continebat, quas antea illos circunferre diximus, nec non & earum vtilitatem. Tertiam partem Sirru Lasmei Elchusne vocant, hęc virtutes enumerabat quas nonagintanouem Dei nominibus inesse dicunt, quam Romæ penes Venetum quendam Hebræum vidisse memini. Est & alia quędam inter eos regula, quę Suuach, hoc est heremitarũ vocatur, cuius sectatores nemora solitariosque locos inhabitant, nec aliis vnquam vescũtur cibis, quàm quos locus ille agrestis suppeditare solet: Horum vitam exactè describere

ne-

nemo poteſt, quòd omnem fugiant humanam conſuetudinem. Verùm ſi ſigillatim deſcribendæ mihi eſſent variæ Machumetanorum ſectæ, longe à propoſito digrederer: tamen qui ampliora deſiderat, opus conſulat Elacfani, qui fuſius tractat de diuerſis ſectis ex Machumetana religione manantibus, quarũ potiores ſunt ſeptuaginta duæ, quarum quilibet ſuam tuetur tanquã bonam & veram, in qua homo ſaluari poſſit. Hodie duas tantùm pręcipuas inuenies, quarum altera Leſchari per totam Africam, Ægyptum, Syriam, Arabiam, atque Turciam extenditur: altera Imamia, totam occupat Perſarum regionẽ, necnon & Coraſani quædam oppida, quam & Sophi Perſarum Rex tuetur: propter hanc ſectã tota ferè Aſia deleta eſt. nam cùm antea Leshari dogma haberent, Rex vi atque armis ſuum introducere voluit: tamen vna duntaxat ſecta vniuerſum cõplectitur Mahumetanorũ dominium.

¶ *Theſaurorum inueſtigatores.*

REperias & Feſſæ nonnullos quos Elcaneſin appellant, qui theſauros in ædificiorũ antiquorum fundamentis reconditos putant, & perpetuò quærunt. Solent ſtupidi illi homines extra vrbis mœnia ſpecus & antra quædã intrare, certiſſimò ſibi perſuadentes quòd adempta Romanis Africa, dum ad Hiſpaniæ Bæticam cõfugerẽt, theſauros multos in terræ viſcera, quos conferre non potuerant, abdidiſſe, & magica arte ita excantaſſe, vt non niſi iiſdem quoque artibus euelli poſſint, quare & incantatores quærunt qui effodiendi theſauros artem doceant. Nec deſunt,

qui

qui in certa cauerna aurum vidisse asserunt: alij verò argentum, verùm nõ potuisse euellere, quod fumigationibus & incantationib. accõmodis destituti essent, & vana hac opinione seducti terræ penetralia fodientes, ædificiorum & sepulchrorũ fundamẽta destruunt, & nonnunquã ad iter dierum decem aut duodecim à Fessa producũt: eóq; væsaniæ redacti sunt, vt libros qui effodiendi auri rationem pollicentur, ceu oracula Sibyllináq; tenent folia. Priusquã Fessa discederem, suæ insaniæ creauerant consulem, & facta à locorum possessoribus fodiendi facultate, vbi quod satis erat fodissent, iacturam omnem illis resarciebant.

¶ *Alchymistæ.*

EST quoque magna in hac vrbe Alchymistarum frequentia, qui vanissimę huic arti insignem nauant operam: sunt verò stupidissimi homines, quíq; sulfure & aliis fœtidis odoribus sese contaminant. Serotina hora vsitato more solent in summum templum conuenire, vbi falsas suas opiniones disputant. Habent autẽ eius artis multa opuscula à doctis viris conscripta, inter quos potioré locum habet Geber, qui centum annis post Mahumetem vixit, quem natione Græcũ aiunt fidem abiurasse. Huius opus, vniuersæq; præceptiones allegoriis refertæ sunt. Habent & alium quendam autorem qui de hac arte ingens edidit volumen, inscriptũ Attogrehi: hic Bagadedæ principi à secretis fuit, de quo in vitis philosophorũ Arabum scripsimus. Scripsit quoque eius artis cantica seu articulos Mugaribus quidam Granatensis, quem commentatus

est

est Mammaluccus doctissimus patria Damascenus, sic tamen vt multò facilius textum quàm commentaria intelligas. Alchimistarum autem duo hic sunt genera, quorum alij Elissir, hoc est, materiam quærunt quę æs & metallũ tingit, alij metallorum quantitatum multiplicationẽ, quo ea cõmodè misceant. Scopus tamen ferè esse solet, adulterinam cudere monetam: quare horum maximã partem Fessæ manu truncatã reperias.

Adiuratores & anguium incantatores.

MAgna deniq; in hac vrbe est vilissimorum hominum copia, quos Itali adiuratores vocant: Hi per omnes vrbis vicos ineptas cantiones & rhytmos cantitant, tympano, lyra, cythara, aliisque instrumentis meras edentes ineptias, amuleta vel antidota, vt vocant, indoctę plebi diuendunt. His accedit & aliud vilissimum hominum genus eiusdem omnino familiæ, qui vicatim simias saltantes deducunt, & collum brachiaque crebris anguibus circumdata habẽt. Profitentur & hi geomanticam, sortemq; se mulierib. prædicere persuadent. Solent quoq; admissarios quosdam equos ducere, quos fœtus gratia certo precio equabus adiungunt. Possem alia enumerare hominũ genera, verùm hoc loco monuisse sufficiat maximam illorum partem vilissimæ esse conditionis, quique exteris parum faueant, quanquam exiguus in hac vrbe sit peregrinorum numerus, quòd à mari distet centum aut amplius miliaribus, ac via quę ad mare ducit aspera & incommoda. Nobiles multa superbia tumidi, exiguam admodum aut nullam cum ci-

nibus habent consuetudinem, quemadmodum neque doctores,neque iudices,qui vt maiori sint in precio, paucorum admittūt colloquium; oppidum tamen est pulcherrimū,& commodo loco ædificatum, in quo quum hyemali tempore lutosæ admodum sint plateæ, adeò vt non nisi peronibus quibusdam per eas incedere possint, per aquæductus tantam aquarū vim effundunt, vt facilè omnes abluantur sordes. Vbi aquæductus desunt, vehiculis omne lutum in proximū deferunt fluuium.

Suburbiorum extra hanc vrbem descriptio.

EXtra huius oppidi mœnia Occidentē versus suburbanum est,quod quingētas ferè numerat familias,domus abiectæ incolas habent vilissimos,camelorum actores, aquæ baiulos,lignorumq; præparatores, quę in regia consumi solent. Crebras tamen officinas,omnisque generis artifices inuenias.Hic omnes adiuratores nulliusque precij tibicines habitant, de quibus iamiam locuti sumus:meretricum adhęc ingens numerus tametsi sordidissimæ atq; abiectissimę sint.In suburbij huius pręcipuo vico antra quędam artificiosissime in marmore Triburtino excisa reperies,in quibus magnates recondere solebant frumentū:verùm postquam bellorum iniuria sępissimè auferretur,in Fessam nouam suum quisque frumentum aduectum ibidemque seruatum curauit: Tiburtina autē antra ab eo tempore deserta remanserunt. Dictum incredibile quàm sint hæ speluncæ latæ atq; spatiosæ, nam quę harū est minima,plus quàm mille frumenti

menſuras capit, antra autem centeſimũ & quin-
quageſimum ſuperãt numerum, quæ modò de-
ſerta & aperta remanent, adeò vt nõnullos exim
prouiſo in ea cadere contingat, quamobrem fau
ces muris ſunt circumcinctæ. Cuilibet hic œno-
polam & lenonem agere licet, quare non imme-
ritò hoc ſuburbium Feſſæ ſentinam dixeris. Ab
hora vigeſima, nemině in omnibus his tabernis
reperias: tum enim quiſq; choreis, iocis, luxui &
ebrietati vacat. Eſt & aliud eiuſdem oppidi ſub-
urbium leproſis dicatum, quorum familiæ ſunt
circiter ducẽtæ: Habent præfectum qui annuos
redditus à nobilibus legatos colligit, quíque tam
exactam eorum curam gerit, vt nulla re egeant.
Ex officio tenetur vrbem à contagioſis homini-
bus liberam tueri, & quos intellexerit eo morbo
infectos, protinus in hoc ſuburbium ſe recipere
cogat. Si quem leproſorum ex hac vita migrare
contingat, nulla prole nullóne hærede relicto, hu
ius bonorum pars altera in communẽ omnium
cedit vtilitatẽ, altera accuratoris eſt: quòd ſi pro-
les ſuperſit, bona prolibus cedunt. In horum nu
merum rediguntur & illi qui candidis labeculis
aut alio quouis morbo incurabili laborant. Vl-
terius eſt aliud ſuburbium, quod muliones tan-
tùm, cementarij, & lignatores inhabitant: quod
licet anguſtum, familias tamẽ circiter centum &
quinquaginta numerat. Ea quoque via quæ in
Occidentem vergit, maximum eſt ſuburbium,
domorum amplius quadringentarũ capax: ſunt
autem domus humiles & viliſſimæ, incolæ pau-
perrimi, qui inter alios habitare nec poſſunt, nec

 ro-

volunt. Ab hoc ſuburbio planicies quædam eſt lata, quæ ad fluuium duobus miliaribus diſtantẽ ducit, extenditq́; ſeſe Occidentem verſus ad tria ferè miliaria. In hac planicie ſingulis hebdomadibus frequentiſſimus fit mercatus, conuenit ingens hominum multitudo cum armentis & pecudibus. Inſtitores merces ſuas ſub tentoriis vænum exponunt. Conſuetudo inualuit, vt exigua nobilium turma pariter coëant, qui arietem mactatum inter ſeipſos partiuntur, lanioni caput pro mercede relinquentes, pedes verò atque vellus lanariis vendunt mercatoribus. Pro iis autem quæ hic venduntur mercibus, tam exiguũ principi exſoluunt tributum, vt eius declaratio hoc loco ſuperuacua videatur. Hoc porrò ſilentio nõ eſt prætereundum, me nec in Aſia, nec in Africa, neque etiam in Italia frequentiorem vidiſſe mercatum, neque mercium maiorem copiam. Non procul à Feſſa rupes viſuntur altiſſimæ, quę foſſa quadam cinguntur, cuius longitudo duorum eſt miliarium, ex rupibus ſaxa exciduntur, vnde calx conficitur. Ad Foſſæ ripam multi ſũnt clibani, quorũ nonnulli tantæ ſunt magnitudinis, vt calcis amplius quàm ſex mille menſuras expleant, calcem verò ditiſſimi Feſſæ ciues conficere iubent. Ea parte quæ in Occidentem ducit extra Feſſę mœnia in fluminis ripa circa centum inueniuntur tuguriola, quæ tantùm ab iis occupantur, qui telis albicandis operam inſumunt. Hûc verno æſtiuoq́ue tempore telam ciues adferre ſolent, quam in pratis explicatam quoties à ſole deſiccari vidẽt, ſitulis quibuſdam coriaceis

ad

ad id paratis aquam aut ex flumine aut ex cana li hauriunt, qua telam aspergunt: vesperi autem quisque sibi creditam telam in dicta retrahit tuguriola. Prata autem quæ eò seruantur, nunquã reperias herbis nudata. Non facilè credas quanta sit oculorum oblectatio, si quis procul albicantes in viridi prato telas, & fluminis aquam limpidissimã aspiciat, quæ coloris glauci esse videtur, quarum rerum amœnitatem poëtæ suis celebrauerunt carminibus.

Communis extra ciuitatem sepulturæ descriptio.

MVltos vbique non procul ab vrbe campos reperias, qui in publicam defunctorum sepulturam à nobilib. quibusdam sunt relicti. Sepulchro ferè oblongum atque figura triangulari saxũ superimponunt. Siquando nobilis, aut alicuius nominis ciuis moritur, huic saxum vnum ad caput, vnum item ad pedes ponunt, quibus epitaphium insculpi cõsueuit, vnà cum die & anno quo ex hac vita migrauit. Ego multum insumpsi laboris colligendis epitaphiis quæ cùm Fessæ tum in aliis Barbariæ locis vidi, quę omnia in libellum collecta Regis fratri dedi: varia autem est apud illos epitaphiorũ materia, alia enim consolationis, alia plena sunt tristitiæ.

¶ Sepulturæ Regiæ.

EXtra vrbem in colle quodam altissimo Septentrionem versus palacium visitur, in quo monuméta quorundam Regum Marinorum reperias, multo artificio epitaphiisq; in marmore excisis ornatissima, quorum elegantiam non facilè literis exprimere queam.

¶ *Hortorum deſcriptio.*

SEptentrionem, Orientem, atque Meridiem verſus, frequentiſſimos inuenias hortos omnis generis fructibus arboribuſq; altiſſimis refertiſſimos. Per hortorũ medium fluminis aliquam ducunt venulam, eſtq́ue nonnullis tantus arborum numerus, vt nemora citius quàm hortos appelles. Nullo modo hortos excolunt, niſi quod Maio menſe aſſidue irrigant, quare & magna illis prouenit fructuum copia. Fructus autem, malis tantùm Perſicis demptis, optimi ſunt ſaporis, quorum poſtquam maturitatem attigerunt, pluſquam quingenta quotidie plauſtra in forum adferuntur, vuis exceptis quas hoc loco non annumero. Fructus autem in quendam Feſſæ vehuntur locum, in quo perſoluto cenſu, per præcones præſentibus fructuariis venduntur. In eodem loco numerato quoque tributo mancipia fuſci coloris venduntur. Deinde Occidentem verſus planicies eſt, quæ in latum quindecim, in longũ verò triginta patet paſſuũ milibus: hæc fontibus atque riuulis abundantiſſima eſt, atque in vſum ſummi ſeruatur templi. Hanc elocant hortulanis, qui magnam lini, melonum, naporum, raphanorum, aliarumq́; id genus herbarum atq; olerum ſerunt copiam, adeò vt ſingula æſtate pluſquã quindecim totidemq́; hyeme plauſtrorum millia colligi dicantur. Aër tamen illis non admodum ſerenus eſt, nam qui eam partem incolunt crebris laborant febribus, ſuntq́; coloris rufi aut lutei.

¶ *Feſſa ciuitas noua.*

Feſſa

FEſſa noua duplici muro altiſſimo atq; for tiſſimo cincta eſt, in planicie amœniſſima nō procul à flumine ſita eſt, à veteri vnius ferè miliarij ſpacio diſtat, idq́ue ad Occidentale atque propemodū Meridionale latus. Inter duos vrbis muros ea parte quæ Septentrionē reſpicit intrat pars quædā fluminis, vbi molas eſſe anteà diximus, reliqua fluminis pars in duas rurſum ſecatur partes, quarum hæc inter Feſſam nouam atque antiquam non procul à ripa fluit, illa verò per quoſdam valles & hortos delabitur, tandemq́; ſeſe in regionē Meridionalem effundit. Reliqua fluminis pars per rupem, ac tandem per collegiū Regis Abutiman defluit. Huius ciuitatis cōditor fuit Iacobus Abdultach filius, primus ex ſtirpe Marinorum Rex, qui exactis Maroccenorum regibus eorum regna ſibi vſurpauit: cui contra Maroccenos bellum gerenti impedimento erat Rex Telemſinorum, vt Maroccenos ſibi deuinciret, & lætiorē Marinorum fortunā ſubuerteret: finito autem Marocceno bello, Iacobo in animū venit vt iniuriā ſibi à Thelemſinis illatam ſummis vlciſceretur viribus. Propugnacula illius regni à Telemſino longè abeſſe animaduertit, quare multò tutius eſſe ſtatuit, nouam hanc ſibi exſtruere vrbem, in quam regia totius Marocci transferretur: quam ædificatam, Albam vrbem appellauit, poſtea verò ab incolis Feſſa noua eſt nuncupata. Hanc cōditor Iacobus in tres diuiſit partes, quarum prima regiam habebat, variasq́ue nobilium manſiones, ſtatuitq́ue vt harum quælibet amœniſſimum haberet hortum. Non procul à Regia

templum ædificauit elegantiſſimum, ſummoq́; artificio ſumptuoſiſſimum. In altera vrbis parte præſepe ampliſſimum conſtruxit, in quo Regij equi ſeruarentur. Deinde & palatia quàmplurima ſuæ aulæ nobilibus exſtrui iuſſit. A porta verò Occidentali vſque ad Orientalem ciuitatis forũ eſſe voluit, cuius tractus & longitudo mille propemodum & quinquaginta paſſus explet, artificum & mercatorum officinis interius diſpoſitis. Ad portam Occidentalem cuſtodibus ampliſſimam porticum ædificauit, in qua ſe perpetuò ciuitatis contineret cuſtodia. Non procul hinc duo conſtituit equilia, quæ trecentos facilè capere poſſent equites, quos in regiæ ſuæ protectionem alebat. In tertia vrbis parte ſe regij ſatellites atque ſtipatores continebant, qui ex Orientali plaga ferè omnes venerant, neq; præter arcus alia habebant militaria inſtrumenta, nam tum temporis nullus erat in ea regione baliſtarum vſus, quibus à Rege ſatis amplum enumerabatur ſtipendium: modò autem hic locus templis & hypocauſtis elegantiſſimis, magnoq́; ſumptu exſtructis refertus eſt. Iuxta Palatium Regium ſunt Monetariorũ ædes, quæ interius habent aream quadrangularẽ, fabricatis vndiquaq; porticulis, in quibus degunt monetæ ſignatores. Eſt & alia porticus in medio areæ, in qua ſedet monetariorum præfectus, cui perpetuò adſunt Scribæ & Notarij. Hic enim quemadmodum & aliis multis in locis, quicquid emolumenti colligitur, in vniuerſum ad Regem redit. Huic loco confines ſunt Aurifabrorũ officinæ, quorũ Conſul

ſul ſigillum & typos monetarũ conſeruat. Feſſæ nec annulus, nec aliud quidpiam ex auro vel argento fabricari poteſt, niſi metallo prius ſigillato: grauiſſimè enim in præuaricatores animaduertunt. Verùm ſigillato metallo, quicquid inde cõficitur, ac ſi moneta eſſet, expenditur. Maxima autem Aurifabrorũ pars qui Feſſam nouam inhabitant, Iudæis conſtat, vaſaq́; aurea & argentea ad Feſſam antiquam loco quodam nõ procul ab aromatariis ſitò deferũt ac vendũt. In Feſſa nanq; antiqua, nec aurum, nec argentum cuditur, nec Mahumetanis eam exercere artem licet, quòd fœneratores habeant, qui opus aliquod argenteum vel aurum carius reuendunt, quàm pro ratione ponderis, quanquam id Iudæis ab vrbis rectoribus conceditur. Reperias hîc quoque nonnullos qui ciuium tantùm vaſa conficiunt, quibus tantùm pro laboris ratione merces numeratur. Eam vrbis partem quam Regij olim Stipatores inhabitabant, hodie Iudæi occupant: hiſce enim temporibus Reges eo ſatellitio non vtuntur. Iudæi deniq; prius Feſſam veterem incolebant, verùm poſt Regis alicuius fatum, à Mauris expilabãtur: quare Abuſabid Rex illos in nouam Feſſam migrare iuſſit, illisq́; tributum annuum duplicauit. Hi igitur in præſentem vſque diem in hac ciuitate longum admodum occupant vicum, in quo ſuas habent officinas & ſynagogas, accreuitq́; in infinitũ illorum numerus ab eo potiſſimũ tempore, quo ab Hiſpaniis eiecti ſunt. Hi ab omnib. ſummo habentur contemptui, neque cuiquam calceis vti licet, ſed ſoccos ſibi iuncis marinis con-

fici-

ficiunt. In capite dulipanum gestant nigrum, si
quis pileum gerere velit, huic panniculum quen
dam rubeum annectat oportet. Enumerāt Fessæ
Regi aureos quadringentos in singulos menses.
Tandem spacio annorū centum & quadraginta
fuit hæc ciuitas mœnibus cincta munitissimis,
exornata templis, collegiis, palatiis, aliisque id ge
nus ad ornādam vrbem accōmodis, adeo vt plus
in expolienda vrbe q̃ in mœnibus cingenda con
sumptū esse crediderim. Extra vrbis mœnia ex-
structæ sunt rotæ aliquot admirandæ magnitudi
nis, quæ aquā è flumine supra mœnia ciuitatis
in quosdam canales mittunt, vnde per certos ca-
naliculos in templa, hortos, palatia, aqua effun-
ditur. Rotæ autem nostro æuo, hoc est annis ab
hinc ferè centū exstructæ sunt, anteà enim aqua
per quendam canalem, qui suam habebat à fonte
decem inde miliarib. distanti scaturiginē, in vrbē
fluebat. Huius aquæ ductus artificiosissimi auto-
rem fuisse dicunt quendā Genuensem, Regi per
id tempus maximè familiarem: rotarū verò in-
uentorem dicunt Hispanum: estque in totis illis
tantum artificij, vt incredibile ferè videatur: nam
in tanto aquarum impetu quater tantùm & vi-
gesies die ac nocte quęlibet voluitur rota. Super-
est dicendū, paucos hic esse nobiles exceptis ali-
quot aulicis, reliqui enim sunt ignobiles & me-
chanici: nam qui probitatis & bonitatis existi-
mationem sustinent, adeò aulicos ac Regis no-
biles spernunt, vt illis filias despondere nullo mo
do dignentur.

Qui mores atque ritus in Regis seruentur curia.

In-

INter Africæ totius principes nullus legitur populi suffragiis ad regnum vel principatũ accitus, neque aliunde vocatus. In lege quoq; Machumetana, nullus dominium seculare quod legitimum dici queat, exceptis Pontificibus obtinet: verùm decrescentibus indies viribus Pontificiis populorũ duces deserta incolentium, habitata loca bello petere cœperunt, & vi bellica diuersos principes contra legem Machumetanam, inuitis Pontificib. constituere. Velut in Oriente accidit, vbi Turcæ, Cordi, Tartari, alijque populi Orientales, dominium in eos vsurpauerunt qui viribus illis impares fuere. Sic in Occidente regnarunt Zeneti, sic Lontuni, & Concionatores, deinde Marinorum quoq; familia. Lontunos tamen dicunt Occidentalib. regionibus auxilium tulisse, vt miseros ab hæreticorum assererent iniuria, qua in re se amicos, non hostes declarauerunt: postea exorta est tyrannis. Habes igitur rationem, quare non hæreditario iure, neque populi aut maiorum electione, nunc assumunt imperium. Solet autem princeps, vbi se morti addictum videt, ad se omnes magnates & nobiles conuocare, atque iuramento astringere, vt vel filium, vel fratrem, aut alium quemuis cui magis fauet, in regnũ succedere sinant. Verùm illi post principis mortem nihil iusiurandum curantes, alium quemuis pro arbitrio eligunt. Est hęc ferè Fessæ Regis electio, qui simulatque Rex est proclamatus, mox ex maioribus suis quendam sibi consiliarium primarium eligit, atque huic tertiam totius regni prouentuũ partem legat. Deinde

inde & alium aſſumit,qui ſimul Regi ſit à ſecretis,à theſauris,atq; ab œconomia. Poſtea quoq; magiſter equitum creatur,qui in principis cuſto diam ſunt admiſſi, hi ferè ſemper cum equis in campis degunt. Poſtremo cuilibet ciuitati nouum creat rectorem,ad quem eiuſdem loci prouentus omnes redeunt, ea tamen lege,vt quoties bellũ aliquod ingruere videtur,ſuo Regi aliquot præſtet equites. tandem & illis quoq; qui montes inhabitant ſuos cõſtituit duces,quemadmodum & Arabibus ſuo imperio ſubiectis. Variè vbique pro loci conſuetudine iuſtitiam admini ſtrant rectores vrbium. Reperias & nonnullos qui à Rege ad id muneris creati ſunt, vt omnes totius regionis prouentus recipiant, ſummáque cum fide adhibitis calculis,ad Regem perferant. Eliguntur & quidam quos illi cuſtodes appellant, atq; horum cuilibet caſtellum aliquod aut pagum legat,vnde tantum ſibi prouentuum col ligat,vt & ſe alat,& regem,vbi opus eſt,in caſtris comitetur. Alit & Feſſæ Rex armaturæ leuioris equites,quibus tantiſper dum regem in exercitu comitantur victus ex aula adportatur: pacis autem tempore, frumentum, butyrum,carneſque ſalſas pro anno integro adminiſtrat, rarò autem pecunias à Rege percipiunt. Semel in anno veſtiuntur, neque equorum domi aut foris curam habent,Rex enim quicquid opus habent perſol uit. Qui equos curant Chriſtiani ſunt,omnes ex captiuis mancipia facti, qui cathenis groſſiſque compedibus vincti incedunt. Quòd ſi cum exercitu aliquò proficiſcendũ ſit,camelis vehuntur.

Eſt

Est & alius qui camelorum tantùm curam gerit, hic pastoribus pascua adsignat, camposque inter illos diuidit, & quantum camelorum Regi satis esse nouit, prouidet. Sunt autem cuique camelario duo cameli, quos sarcinis Regiis deferendis iuxta præfecti institutum onerant. Habet quoque Rex Oeconomum, qui ex officio annonam tum Regi, tum castris suppeditat, conseruat, & distribuit. Huic sunt decem aut duodecim tentoria, in quibus annonam reponit, & camelos mutans assiduè recentem conuehi iubet, ne exercitui alimonia vnquam desit: huic subsunt ministri culinarij. Est præterea stabulorum præfectus, qui equorum, mulorum, & camelorũ regis curã habet, cui de rebus necessariis ab Oeconomo prouidetur. Est & alius qui fruméto præficitur, cuius partes sunt, ordeum, & bestiarum pabulum curare: hic suos scribas atque notarios habet, qui expensum sedulò notant, de omnibus enim ad summum Oeconomum ratio deferenda est. Habet insuper & ducem quendam, cui quinquaginta parent equites, quos omnes veredarios dixeris, qui nomine Regis negotia illis à Secretario cómissa exequuntur. Habet & alium quendam magni nominis ducem, tanquã regiæ custodiæ præfectum, qui Regis nomine iustitiæ administros vrgere potest vt ius dicant, sententiasque latas exequantur. Huius tanta est autoritas, vt vel maximi nominis nobiles interdum in carcerem coniicere, ac seuerius animaduertere in eos ex Regis præcepto liceat. Est & Regi fidissimus Cancellarius, penes quem regium est si-

gillum, hic regias literas & ſcribit & ſigillo munit. Innumeros habet à pedibus, quorum præfectus pro arbitrio quos lubet acceptat vel dimittit, ſalariumq́ue inter ſuos pro cuiuſuis dexteritate diſtribuit. Quòd ſi Regem tribunali intereſſe contingat, hic perpetuò Regi adeſt, ac ſupremi cubicularij officium ferè exequitur. Eſt & alius qui ſarcinis & impedimentis præeſt, quiq; tentoria huc atque illuc deferenda curat, in quibus armaturæ leuioris regij equites hoſpitantur, quorum tentoria mulis deferũtur, militum verò camelis. Eſt quoq; ſigniferorum turma, qui iter faciendo ſigna militaria complicata geſtant: verùm qui exercitum præcedit, vexillum fert explicatum maximæq; altitudinis. Signiferi porrò quotquot ſunt, exactiſſimè vias omnes, fluuiorum vada, ac ſyluarum tranſitus norunt, quare & exercitum ferè ducunt. Tympaniſtæ, quorum magna in regiis caſtris viſitur frequentia, tympana ænea ad magnitudinẽ ingentis cacabi compoſita pulſant, quorum pars inferior ſtricta, ſuperior lata pelleq́ue cooperta eſt. Hi porrò equo inſident, habentq́ue ex altero equi latere ſemper aliquod perpendiculum eius ferè cum tympano grauiſſimo ponderis. Illis velociſſimi parantur equi, quòd maximo habeant dedecore, tympanum aliquod amittere. Fit autem tantus tamq; horribilis tympanorum ſtrepitus, vt nõ à longè audiantur tantùm, verùm & hominib. & equis maximum incutiant terrorem, quæ nõ niſi taurino membro pulſare ſolent. Tibicines regiis nõ aluntur ſtipendiis, quòd ciuitates propriis im-

pen-

pensis certum numerũ ad prælium mittere cogantur: qui quemadmodum se in prælio gesserunt, ita & in mensa à Rege excipiuntur. Habet & Rex quendam ceremoniarũ præfectũ, qui Regi ad pedes in Senatu assidet, omnesq; pro dignitatis ratione & sedere & sigillatim loqui iubet. Quę in Regis familiam admittuntur ancillæ, oẽs sunt fusci coloris, queẽadmodum & pedissequæ, quanq̃ vxorem semper colore candidam habeat. Reperias & in huius aula captiuas Christianas quæ vel Hispanæ, vel Lusitanæ sunt, omnesque per quosdam accuratissimè obseruantur eunuchos, qui & ipsi mancipia sunt. Habet sanè Fessę Rex latam admodum ditionẽ, cæterum exiguus prouentus vix trecentorum milium aureorum summam attingit, quorum ne quinta quidem pars Regi cedit: nam reliquũ in varias secari partes antea diximus. His adde quòd reddituum maxima pars, frumento, pecudibus, oleo, atque butyro persoluitur, atque hoc minus pecuniarum adfert. Quibusdam locis pro iugero quolibet aureum cum quarta parte numerant, alibi tantundem quælibet persoluit familia. Aliæ quoq; reperiuntur regiones, in quibus qui annum decimumquintum excesserit, tantum quoq; auri adferre cogitur. Neque alia in re grauatur populus in maximo hoc oppido, quàm in censu persoluendo. Illud quoque hoc loco notandum, quòd Mahumetanis (sacerdotibus exceptis) non licet maiores habere prouentus, quàm quos illis Mahumetem cõcessisse legitur, hoc est, vt qui centũ aureos præsenti possidet pecunia, duorum cum

dimi-

dimidio censum annuum persoluat. Qui ex agro decem frumenti mensuras colligit, decimam adferre pro tributo tenetur. Statuit autem hæc tributa ad Pontificem deferri, qui quod Principi abundare nouit, in publicam confert vtilitatem: ex eo nanque egeni, ægroti, viduæque fouentur, bellaque aduersus hostes sustinentur: verùm ex quo Pontifices defecere, principes (vt ante diximus) tyrannidem exercuerunt. non enim illis abunde fuit hos prouentus omnino vsurpasse, ac pro eorum libidine expendisse, verùm maiora etiam à populo exegerunt tributa, adeò vt omnes ferè Africæ coloni tam sint exactionibus quotidianis grauati, vt vix illis supersit, quo vestes aliaque vitæ necessaria sibi comparent: cuius rei causa nullus fere est inter doctos ac probos homines, qui cũ aulicis aliquam quęrat cõsuetudiné, nec eadé mensa dignetur, neq; munera quantumuis pretiosa ab illis recipere velit: quicquid illis diuitiarum est, ex furto atque rapinis collectum æstimãtes. Fessanus Rex perpetuò sex alit equitũ millia, quingentos balistarios, totidemq; sclopetarios bello semper paratos atque instructos, quos pacis tempore à se per integrũ miliare semotos habet, idque quando Rex vsquam proficiscitur: nam si Fessæ sit, nõ admodum custodia eget. Siquando bellum cum hostibus Arabibus gerendum sit, quoniam illi prædictum non sufficit satellitium, ex Arabibus sibi subditis auxiliares petit copias, qui propriis stipendiis numerosum præstant exercitum, ad arma multò exercitatioré, quàm quos regem modo diximus alere

mi-

milites. Pompæ ac cerimoniæ huius Regis ſunt ſatis exiguę, nec libenter ab illo celebratę, verùm diebus feſtiuis, vel neceſſitate requirente his fere vti ſolet. Sicubi equitandum ſit, magiſter ceri moniarum id curſoribus denunciat, deinde illi ijdem regis parentibus, magnatibus, purpuratis, ducibus, cuſtodibus, equitibusq́ue indicat, qui mox ante regiá confluunt. Egrediente palatium Rege curſores ſingulis ordinem ac locum equitaturæ deſignant. Primò incedunt ſigniferi, deinde tympaniſtæ, tum ſtabulariorum præfectus cum ſuis miniſtris & familia, hos ſequitur totius regni penſionarius, cuſtodia, cerimoniarum præfe ctus, ſecretarij, theſaurarius, poſtremo omnium iudex vnà cum totius exercitus duce, tandē Rex quem aut conſiliarius primarius, aut alius quiſpiam Princeps comitatur. Regem nonnulli præ cedunt qui diuerſas habent functiones, quorum hic regium enſem, ille ſcutum, ille verò baliſtam portat. vtrinque ſtipatores incedunt, quorum alius ſtapedes, alius regis iaculum, alius ephippij ſtragulum, alius equi fert capiſtrum. vbi Regem ex equo deſcēdiſſe vident, mox ephippium ſtragulo contegunt, & capiſtrū quo teneatur equus ſupra habenas ponunt. Eſt & alius ſtipator, qui ſoccos regios artificioſiſſimè compoſitos defert. Regem ſequitur ſtipatorū præfectus, deinde eunuchi, tum Regis familia, poſtea equites leuioris armaturæ, tandē baliſtarij & ſclopetarij. Veſtitu vtitur Rex tum temporis honeſto ac mediocri: quē qui non agnoſceret, adeſſe non exiſtimaret: ſtipatores enim multo ſumptuoſius incedunt,

Nullus autem Rex aut princeps Mahumetanus coronam, Diadema, neque aliud ſimile in capite gerit, id enim lege vetitum eſt. Vbi Rex cum ſuis copiis in campis degit, primò maximum illius figitur tentorium, quadrangulari forma ad caſtri ſimilitudinem compoſitum, quadraturæ autem quodlibet latus quinquaginta vlnarum eſt longitudinis. Habet angulus quilibet turriculā pinnatam ex tela compoſitam, cum elegante ſphærula in ſummitate cuiuſque turriculę, quam auream eſſe opineris. Habet regium hoc auguſtale quatuor portas, quarum quælibet ab eunuchis ſeruatur. In imis vero partibus alia inſuper ſunt fixa tentoria, inter quæ Regis eſt cubiculum ita compoſitum vt facilè poſſit loco amoueri. Huic proxima ſunt magnatum atque nobilium tentoria, qui apud Regem maximè ſunt familiares: deinde & cuſtodiarum tabernacula caprinis ferè pellibus Arabico more compoſita: in medio Regis eſt culina & pœnarium. Non procul hinc equites leuioris armaturæ ſuas habent ſtationes, qui omnes in pœnario regio cibum capiunt, ſed habitu ſordidiſſimo. Non longe hinc abſunt æquilia, in quibus optimo ordine ſeruantur equi. Extra hunc circum tabernaculorū degunt muliones, qui Regis ſuppellectilem huc atque illuc deuehunt: reperias & hic laniones, tabernarios, aliosq́ue id genus cauponas. Qui huc confluere ſolent mercatores aut artifices, ad mulionum locum ſeſe adiungunt, ſic vt Regis caſtra velut adinſtar ciuitatis munitiſſimę ſint poſita, nam cuſtodiæ tabernaculis aliisq; contiguis ita cinguntur,

tur, vt certis tantùm locis ad Regē pateat aditus. Circa Augustale tota vigilatur nocte, verùm qui huic officio destinati sunt, vilissimi sunt homines atque inermes. Eodem modo & circa equilia aguntur excubiæ, verùm tanta interdum negligentia, vt furto non solum abducti sint equi, verumetiam cóiuratores in Regis tentorio reperti. Rex maximam anni partem in campis transigit, cùm propter regni custodiam, tum vt subditos sibi Arabes in officio contineat, soletq́; nunc venationibus, nunc scacorum ludo sese exercere. Nó me latet quàm fuerim in huius vrbis descriptione prolixus, verùm quoniam totius Barbariæ, totiusq́ue Africæ caput est, libuit partes omnes accuratissimè depingere.

¶ *Macarmeda oppidum.*

Distat à Fessa Orientē versus viginti ferè passuum milibus, à Senetis ad cuiusdam fluminis ripam loco amœnissimo exstructa. Hęc quondam latissimam habuit ditionem, nec non & ciuium maximam affluentiam. In huius fluminis ripa, multos vtrinq; reperias hortos crebris vineis consitos. Fessę reges hoc oppidum camelorū præfectis assignare solebant, verùm Sahidico bello sic destructū fuit ac deletum, vt hodie mœnium vix supersint reliquiæ, Ager verò nobilium quorundam est Fessanorum & rusticorum.

¶ *Hubbed castrum.*

IN montis cuiusdá dorso, qui à Fessa sex miliaribus distat exstructum est, ex quo Fessana ciuitas omnesq́ue circumiacentes agri, facile conspici possint. Conditorem habuit quen-

dam eremitam Fessanum, insignis sanctimoniæ virum. Non latum admodũ illi circumiacet territorium, eò quod domibus ruina collapsis, incolis vacuum, mœnibus saltem ac fano relictis permanserit. Quod superest agrorum, summo Fessanorum templo cessit. In hoc castro æstates quatuor peregi, quòd ei loco ab hominum strepitu semoto ac studiis accommodo aër sit saluberrimus: præterquam quòd pater hunc agrum plurimis annis à Templi custode conduxerit.

¶ *Zauia.*

ZAuia exiguum oppidum, à Iosepho secundo Marinorũ rege exstructum, à Fessa plus minus quatuordecim distat miliaribus. In hoc Iosephus insigne condidit Xenodochium, statuitq; vt in hoc oppido sepeliretur. verũ non permittente fortuna, in obsidione Thelensina interfectus est. Zauia ab hoc tẽpore collapsa & habitatoribus nuda remansit, in qua hodie tantùm videtur Xenodochium. Huius loci redditus maximo apud Fessanos templo donati sunt, ager autem à quibusdã Arabibus Fessæ regionem incolentibus excultus est.

¶ *Chaulanum castrum.*

CHaulan antiquum castrum, octo miliarium distantia à Fessa Meridiem versus, in ripa fluminis Sebu exstructum est. Non procul ab hoc scaturiginẽ aquę calidissimę reperias, cui Abulhesen quartus Marinorum rex egregium addidit ędificium. Ad hoc balneum se Fessæ nobiles semel in Anno Aprili ferè mense conferre solent, perq; dies quatuor aut quinque

manere. Nullam in hoc castro reperias ciuilitatem: incolæ vilissimę sunt conditionis, mirumq; in modum auari.

Mons Zelag.

SVmit hic mons ex Oriente initium à flumine Sebu, extenditur Occidentem versus ad quatuordecim ferè passuũ milia, eiusq; summitas, quæ Septentrionẽ respicit, à Fessa septem abest miliaribus. Omnis ea facies quæ Meridiem respicit, incolis est nuda: verùm ea pars quæ Septentrioni exposita est, feracissima, infinitis propemodum pagis atque castris exornata. Ager ferè omnis vitibus excultus est, quarũ vuis suauiores me gustasse non memini, quod & de oliuis, reliquisque fructibus dici potest qui hic proueniunt. Huius incolę cùm sint ditissimi, ferè omnes in ciuitate Fessana aliquam possident domum. Fessani verò nobiles maiori ex parte vites isthic possident. Ad huius radices quà in Septentrionum itur, agros reperias omnibus frugũ generibus atque fructibus feracissimos. Irrigatur enim omnis ea planicies Meridiem versus flumine Sebu: tum & hortorum cultores rotis versatilibus summo artificio fabricatis, aquam è flumine exhauriunt qua hortos irrigãt. Numerantur aũt in hac planiciæ ducenta ferè iugera, quorum redditus illi concessi sunt, qui Fessę Regi est à ceremoniis, verùm non vltra quingentos inde colligit aureos, quorum decimæ ad Regem spectant, quæ circiter tria milia frumenti modiorum producunt.

Zaronius mons.

HAbet hic mõs à planicie Esais quæ à Fes sa decem distat miliarib. initium, extenditur Occidentem versus ad triginta, patet'que in latum ad decem ferè passuũ milia. Perpetua in hoc monte sylua, vastissimumq; desertum, oliuis alioqui feracissimũ. Quinquaginta in hoc monte cùm mapalia tum castra reperias, incolæ ditissimi, est enim medius inter duas vrbes opulentissimas, nam ex Oriente Fessam, ex Occidente verò Mecnasem habet. Huius loci fœminę telam ad regionis modum texunt, multis se ornant annulis, armillisq; argẽteis. Viri validissimi perpetuò leonibus insidiantur, quorum & bonã ad Fessæ Regem copiã mittunt. Rex verò venationem hunc in modum instruit: In campo spaciosissimo capsulæ quædam sunt exstructæ tantæ altitudinis, vt in eis erecto corpore quis stare possit: harũ quælibet ostiolo clauditur, interius verò armatus homo leonẽ in areã emissum apertis foribus prẹstolatur, tum leo quà patêre videt fores, magno impetu currit, quibus identidẽ reclusis concitatur: taurum deinde adducunt contra leonem dimicaturum, ineunt pugnam cruentem, in qua si taurus leonem occiderit, transacta est eius diei celebritas, sin autẽ leo superior euaserit, mox egrediuntur armati omnes, qui numero ferè sunt duodecim, leonẽ oppugnaturi. Habet autem quilibet venabulum cuspidis sesquicubitalis. Quòd si armati leonem superaturi videntur, Rex numerum diminui iubet: sin cõtrà armatos inferiores vident, protinus Rex cũ suis è loco quodam eminentiori, vnde venationẽ con spi-

ſpiciunt, baliſtis leonem interficiunt. Fit autem ſæpenumero vt priuſquam leo interficiatur, illorum quiſquam pereat, reliquis vulneribus affectis. Dimicantium aduerſus leonẽ præmium eſt, vt ſingulis dentur aurei decẽ vnà cum veſte noua: neq; ad pugnam hanc admittuntur vlli, niſi viribus ſint præſtantiſſimi, atque ex monte Zalag oriundi: qui verò leonibus inſidiãtur, ex Zaronio monte originem ducunt.

¶ *Gualilis oppidum.*

A Romanis in ſummitate prædicti montis iis temporibus exſtructũ eſt, quibus illi Granatam Bæticæ regebant. Vndiq; muris ex lapide elaborato, maximæq; craſſitudinis cinctum eſt. Portas habet amplas admodum & altas, agriq; exculti in circuitu ferè ſex miliaria, olim tamen ab Africanis deletum fuit. Poſtea verò cùm Idris Schiſmaticus hanc ingreſſus fuit regionem, cœpit deſtructum hoc oppidum renouare, nouiſque incolis ſic reparare, vt breui temporis ſpacio ciuibus fuerit refertiſſimum, verùm poſt illius mortem à filio Feſſæ fabricationi (vt diximus) intento, neglectum eſt. Idris tamen in hoc oppido ſepultus, viſiturque eius ſepulcrum maxima cum veneratione à totius ferè Mauritaniæ populis, non enim multo minori in precio apud omnes habitus eſt, quàm ſi Pontifex fuiſſet, quod ex Machumetis ſtirpe ortum traxiſſet. Hodie duæ tantùm aut tres in hoc oppido repe riuntur domus, quæ in ſepulcri curam ac venera tionem exſtructæ ſunt. Qui porrò circumiacent agri, optimè exculti ſunt: hortos verò amœniſ-

ſimos reddunt duæ fontium ſcaturigines, quæ varie per colliculos ac valles diſcurrendo totum hunc agrum irrigant & præterfluunt.

¶ *Pharaonis palacium.*

EXigua ciuitas à Romanis in ſummitate cuiuſdam montis exſtructa, à Gualidi circiter octo diſtat miliaribus. Huius montis populus vnà cum aliquot ſcriptoribus firmiſſime ſibi perſuaſum habent, hanc ciuitatem à Pharaone Ægyptiorum Rege, temporibus Moſes ædificatam fuiſſe, atque à conditore nomẽ traxiſſe, quod tamen mihi non admodum ſit veriſimile: nuſquam enim legitur Pharaonẽ aut Ægyptiorum quenquam has regiones incoluiſſe. Verùm ex libro quem de verbis Machumetis Elcalbas quidam edidit, hanc deſumptam ridiculam opinionem facile crediderim. Habet enim hoc volumen ex Mahumetis autoritate, quatuor duntaxat fuiſſe Reges, qui vniuerſam hanc Mundi machinam gubernauerunt, quorum duos fideles, duos item ethnicos fuiſſe perhibet: fideles vocat Alexandrum Magnum & Salomonem Dauidis filium: ethnicos, Nembrotum & Pharaonem. Mihi potius perſuaſum eſt ex Latinis literis ciuitatis muris inſculptis, conditores habuiſſe Romanos. In huius circuitu duo præterfluunt vtrinq; fluuioli. Vicini colles & valles oliuis ſunt feraciſſimi. Non procul hinc vaſtiſſima reperiuntur deſerta, leonibus ac leopardis refertiſſima.

¶ *Petra rubra.*

PEtra rubra ciuitas anguſta eſt, in dorſo prædicti montis à Romanis ædificata, ſyluæque

uæque adeò vicina, vt quotidie leones ciuitatem ingressi, ossa vicatim colligant, tam cicurati ac domestici, vt horũ aspectum nec fœminæ nec pueri abhorreant. Muri altissimi ex vastissimo lapide constructi, plurimis in locis solo æquati sunt: ciuitas verò in vicum redacta est. Ager oliuis omnisque generis legumine feracissimus est, quòd Asgaræ planiciei coniunctus sit.

¶ *Magilla.*

MAgilla oppidulum est paruum ac vetustum in iugo prædicti montis à Romanis positum ea parte quæ Fessam respicit. Egregios habet in eo monte agros oliuis fœlicissimos: est & planicies quædam, fontium amœnitate, canabi item ac lini copia fertilissima.

¶ *Verecundiæ castrum.*

ANtiquissimũ hoc castrum ad huius montis radices ea via exstructum est quæ à Fessa Mecnasen ducit: habuitq; nomen ex eo quòd incolę auarissimi fuerunt, quales ferè omnes illi sunt populi. Hàc olim quendam præteriisse regem dicunt, quem incolæ ad prandium inuitarunt, rogantes vt inuidiosam loci appellationem immutaret: quod vbi concessisset, iusserunt aliquot arietes mactare, ac pro loci consuetudine multos vtres vasáque lacte implere, quò postridie Rex ientaculum sumeret. Verùm quoniam vasa plus satis capacia videbantur, inito inter se consilio, tantundem aquæ lacti commiscuere, sperantes à Rege nequaquam animaduersum iri. Postridie Rex etsi non admodum ambiret ientaculum, vrgentib. tamen ministris sensit

sit

ſit aquam lacte commixtam, ac ridens, Amici; quod natura, inquit, dedit, nemo auferre poteſt: hoc dicto profectus eſt. Nunc caſtrum illud ſolo æquatum atque omnino deletum eſt, cuius agri per miſerrimos quoſdam coluntur Arabes.

¶ *Beni Guariten tractus.*

BEni Guariten tractus diſtat Orientem verſus à Feſſa circiter decem & octo miliarib. Perpetuus collis eſt optimè excult⁹ omni leguminum genere, paſcuis ac pratis amœniſſimus, ducentos ferè continet pagos. Viliſſima vbique domorum eſt ſtructura, incolæ quoq; viliſſimi, neque vites, neque hortos colunt, quare nec arborem fructiferam hic reperias. Hanc regionem Feſſæ Rex ſolet inter ſuos fratres diſtribuere atque inter ſorores, ſi quos natu minimos habet. Magna incolis frugum atque lanæ copia: & quanquam ditiſſimi, tamen viliſſimo vtuntur habitu: aſinis tantùm pro equis vtũtur, adeò vt etiam vicinis maximè ludibrio ſint.

¶ *Aſeis regio.*

DIſtat & à Feſſa Occidentẽ verſus viginti ferè miliaribus regio, quam Aſein incolę vocant, perpetua conſtat planicie, vnde cõiiciunt multos olim hic fuiſſe pagos & caſtella, quorum ne veſtigium quidem, nec ſignum alicuius ædificij videri poteſt, tantùm locorum nomina penes illos remanſerunt. Extendit ſeſe hic tractus Occidentem verſus per decem & octo, ad Meridiem autem viginti ferè paſſuum milia. Ager fertiliſſimus grana producit nigra & exigua. Rari hic putei aut fontes reperiuntur. Paruit ſemper

per certis quibusdam Arabibus rusticis, nunc verò à Rege Fessæ vrbis præfecto assignatus est.

¶ *Togata mons.*

DIstat à Fessa Occidentem versus septem ferè passuum milibus, qui quidem valde excelsus, latitudinis verò exiguæ. Orientem versus ad Bunafram vsque fluuiolum quinque circiter miliaribus distantem, protenditur. Omnis ea facies quę Fessam respicit, huius quoque summitas & pars quæ Essich æ exposita est, vitibus ditissimæ sunt, omnisq; generis frugum copia abundantissimæ. In huius montis iugo antra reperias, multasque specus subterraneas, in quibus thesaurorū inuestigatores Romanos suas abscondisse diuitias arbitrātur, quemadmodum & alio dictum est loco. Solent peracta vindemia curiosi ac miseri homines maximos in excauando saxo perferre labores, & quamuis nihil reperiant, non tamē à labore desistere volunt. Omnes huius montis fructus oculis atque palato ingratissimi, maturitate reliquos illarū regionum fructus anteuertunt, tametsi ingrati sint saporis, & visui officiant.

¶ *Guraigura mons.*

GVraigura Athlanti vicinus à Fessa quadraginta ferè distat miliaribus. Ab hoc flumen quoddam producitur, quod Occidentem versus fluendo in Bath fluuium delabitur. Est hic mons medius inter duas spatiosissimas planicies, quarum altera Fessam respiciens Esais, vt antè diximus, appellatur: altera in Meridie posita Adecsen est nuncupata. Est autem

hæc

hæc frugibus pratiſque fœliciſſima. poſſidentur autem à quibuſdam Arabibus Zuhair appellatis Feſſæ Regis clientibus: verùm Rex hanc ditionẽ aut fratri, aut aliis quibuſdam affinibus vt plurimum aſſignat, ex qua decem millia aureorum in ſingulos annos colligũt. Maximis indies dicti Arabes afficiuntur incommodis, ab Elhuſainis itidem Arabibus qui deſerta incolunt: nam æſtiuo tempore in planiciem incurſiones faciunt: quamobrem Feſſę rex in huius regionis tutelam nonnullos equites ac baliſtarios alit. Hanc planiciem irrigant amœniſſimi fontes, amneſque limpidiſſimi: frequentes adiacent ſaltus, in quibus degũt leones mites ac domeſtici, quos vnuſquiſque bacillo abigere poteſt, neque aliud incommodum præſtant. Nunc ad Azgaræ regionis deſcriptionem properemus.

¶ *Azgaræ Feſſæ regionis deſcriptio.*

HAbet hęc regio à Septentrione Oceanum, finitur ab Oriente Buragrago flumine: ab Oriente mõtib. partim Gumare, partim Zaronij, radicibuſq; mõtis Zalagæ terminatur, Meridiem verſus flumine Bunazaro clauditur. Perpetua hic eſt planicies, ager fertiliſſimus, numeroſa olim plebe referta, oppidis arcibuſq; q̃plurimis exculta, quæ bellorũ iniuria adeò collapſa ſunt, vt exigua duntaxat, habitatoribuſq; vacua relicta ſint oppidula. Patet in longum hæc Regio circiter octuaginta, in latum verò ſexaginta ferè paſſuũ milia. Huius medium præterfluit fluuius Subu, incolæ Arabes Elculuth appellati, atq; ex Muntafu ſtirpe orti, Feſſæ Regis imperio parent, maxi-

ximosq; exsoluunt census: verùm sunt diuites, & circa vestitũ curiosi, & bello adeò viribus præstant, vt ex his tantùm exercitũ conscribat Fessæ Rex, siquando magni momenti bellum illi auspicandum sit. Hæc Regio cõmeatu, equis, pecore, non Fessam modò, verùm etiam omnes Gumaræ mõtes abunde prouidet, in qua Rex Fessanus totam transigere hyemem, vernumq; tempus, propter aëris temperiem consueuit. Magna hîc est capreolorum atque leporum copia, & si rara reperiantur nemora.

¶ *Ginma Azgaræ oppidulum.*

NOstro tempore ab Africanis ad fluuiolũ in ea planicie conditum est, quà à Fessa Haraidin proficiscitur, distat à Fessa triginta plus minus miliaribus. Incolis olim frequentissimũ fuit, verùm eum in modũ Sahidico bello deletũ est, vt hodie antra tantùm reperiantur, in quibus Arabes suum recondunt frumentum, cui asseruando aliquot erigunt tentoria.

¶ *Harais oppidum.*

MAritimum hoc Oceani oppidum ab antiquis Africanis ad Lucci fluminis ostiũ extructũ, altero latere prędicto flumine altero verò Oceano alluitur. Quibus temporib. Algeria ac Tingis à Mauris incolebãtur, fuit hoc incolis quoq; copiosissimũ: verũ duobus illis oppidis à Christianis occupatis, remansit & Larais habitatoribus per viginti fermè annos vacuum, post quos Fessę Regis filius optimè munitũ pręsidio ac munitione perpetua maximè sibi à Lusitanis metuens firmauit. Est huic oppido diffi-

cillimus in fluminis oſtio ingreſſus. Caſtrũ quoque Regis filius exſtruere iuſſit, in quo præſidiũ ducentorum baliſtariorum, centum ſclopetariorum, ac trecentorum equitum leuiorum alere ſolet. Circum oppidũ frequentia ſunt prata, frequentesq́ue paludes, è quibus ciues bonam colligunt anguillarum, anatumq́ue copiam. Ad fluminis ripam habet opaca nemora, leonibus aliisq́ue id genus feris maximè horrenda. Solent huius Regionis incolæ carbones Algeriam ac Tingim mittere, vnde Mauritanis vulgatum prouerbiũ, Nauis Haraidis, quo vti ſolent, vbi quis poſt magnificam pollicitationẽ viliſſimum quiddam minimiq́ue pretij adfert, eò quòd naues hæ carbonarię velis ex goſſypio confectis magnũ quiddã polliceri videntur: eſt autem huic Regioni maxima groſſypij affluentia.

¶ *Caſar Elcabir, hoc eſt, Regium palatium.*

SPatioſiſſimum hoc oppidum Manſoris Marocci Regis atque Pontificis temporib. conditũ fuit, de quo memorabilis fertur hiſtoria, quòd inter venandum ingenti pluuiarum & ventorum impetu adactus, à ſuis aberrans ad locum quendam incognitum peruenerit, in quo cùm ſub dio ſibi pernoctandum eſſet, metuẽs ne inter paludes extingueretur, huc atq; illuc reſpiciens, lumen vidit, & piſcatorem conſpiciens qui inter paludes anguillis inſidiabatur: Poſſẽs ne (inquit) me in Regiam deducere? Reſpõdit piſcator decẽ miliaria iſtinc diſtare Regiam. Inſtante verò Regi vt eò deduceretur, Etſi, inquit piſcator, Rex ipſe Manſor adeſſet, modò tamen eum non deducerẽ,

cerē, vererer enim ne inter paludes suffocaretur. Quid tibi, inquit Mansor, cum Regis vita aut incolumitate? Quòd regem, ait piscator, velut meipsum diligere tenear. Tum Rex, Igitur singulare quoddam beneficium ab eo cōsecutus es. Quod maius beneficium, respondit piscator, à Rege expectari potest, iustitia, amore ac beneuolentia, quā populo suo administrat, cuius fauore ac prudentia miserrimus ego piscator cum vxore ac liberis tranquillissimam dego vitam, adeò vt vel media nocte meum liceat egredi tugurium, ac pro arbitrio reuerti, neque inter has valles & inhospita tesqua quenquam reperio, qui mihi noceat. Tu verò generose domine, si lubet, gratissimus mihi hodie eris hospes, cras vero summo mane quocunque velis te comitabor. Tum Rex in casulam piscatoris se recepit, vbi postquam equo prouisum esset, nouo hospiti anguillas assari iussit, Regiq; apponi, qui interim, vt potuit, madidas ad focum vestes desiccauerat: verùm hoc cibo nō recreatus, petiit num quid carnium haberet: cui rusticus se capellam saltem ac hœdum habere dixit, atque hanc suarum opum summam esse affirmauit: verùm quoniam ex vultu nobilem esse colligebat, mox hœdum mactauit atque vxori assandum dedit. Apud hunc igitur hospitio Rex exceptus fuit: postridie ad Solis exortum cū hospite liberali vix tugurium egressus, nobilium ac venatorū turbam magnis clamoribus Regem inter paludes quærētium inuenit, quo viso oēs exhilarati sunt. Tum Mansor ad piscatorem conuersus, seipsum illi prodidit,

ac

ac non inanem illius fore liberalitatẽ affirmauit. Erant autem circumiacentibus in locis insignes aliquot arces & palatia, quę isthinc discedens gratitudinis ergò piscatori dono dedit, à quo rogatus vt in ampliorẽ beneuolentiæ suę demonstrationẽ hæc ædificia mœnib. cingerentur, impetrauit. Remansit itaq; piscator nouę huius ciuitatis dominus ac Princeps, quæ temporis successu sic accreuit, vt intra paucos annos quadringentas numerauerit familias. Quòd ager fœcundissimus esset, Rex Mansor ęstiuis quibusque temporibus circumiacentia extruere cœpit loca, quod huic ciuitati non parum adtulit vtilitatis. Huius muros præterfluit Luccus fluuius, interdum ita excrescẽs vt ipsas ciuitatis portas irriget. Variæ per eam exercẽtur mechanicæ artes & mercimonia, templis abundat, vnum habet studiosorum collegium, xenodochiumq́ue sumptuosissimum. Nulli fontes, nec putei, sed eorum loco cisternis vtuntur. Incolæ sunt liberales ac probi, simpliciori tamen ingenio. Vestitus mediocris, ex tela gossypina crebrò per corpus fasciis obuoluta. Frequẽtes in suburbano reperias hortos, omnis generis fructibus consitos. Vuæ ingrati sunt saporis, fortassis ob solum pascuis magis accommodum. Singulis Lunæ diebus mercaturam in proximo campo exercent, quò cócurrere solent vicini Arabes. Maio mense aucupaturi ciuitatem egredi solent, magnamq́; capiunt turturum copiam. Ager vt est fertilissimus, trigecuplò semen iniectum multiplicat: verùm excoli non potest ad sex ferè miliaria, quòd à Lusitanis Arzillæ in præ-

præſidio conſtitutis, maximis afficiantur incom modis, quòd iſthinc ſaltē octodecim diſtet paſſuum milibus: quos viciſſim huius ciuitatis præfectus cum trecentis equitibus perpetuò diuexat, atque interdum ad Arzillæ portas incurſiones in eos facit.

¶ *Habat Regio.*

HAbet hęc Regio à Suarga flumine ex Meridie initium, Septentrione Oceano terminatur, Occidente Algarę paludibus, Oriente verò montib. Herculeo freto vicinis finitur. Patet in latum octuaginta, in longum verò, centum ferè paſſuum milia. Huius fœcunditatem frugumque omnium affluentiam non facile deſcribere poſſem: perpetua ferè planicies multis fluminibus irrigata: quondā tamen multò nobilior ac celebrior, propter antiquiſſimas ciuitates, partim à Romanis, partim à Gothis ędificatas: hanc ipſam regionem eſſe puto quam Ptolemęus Mauritaniā appellauit, verùm ab eo tempore quo primùm Feſſa ædificari cœpit, mirum in modum declinata eſt. Acceſſit quoq; ad illius incommodum, quòd Idris Feſſę conditor, decem à ſuo obitu filios reliquerit ſuperſtites, cuius primogenito hæc Regio ceſſit: deinde ſubſecuta eſt multorum hæreticorum ac principum rebellio, quorum nónulli dum principem Granatenſem in Bœtica, nonnulli Carruani dominos in auxilium vocant, à quodam Carruani Pontifice ſummo hęretico cæſi & fugati ſunt: qui occupata regione, relictoq; in ea præſidio ad ſuos rediit. Poſtea ſummus Cordubæ cancellarius, ingenti ex-

ercitu collecto, breui totum hūc tractum ad terminos vsq; Zabæ regionis occupauit. Hanc deinde post annos plus minus quinquaginta Iosephus primus Lontunorum Rex, Granatensibus fugatis vi obtinuit: postremò ad Regis Fessæ imperium peruenit.

¶ *Ezagemum Habatis oppidum.*

EZagemum oppidum à priscis Africanis in montis dorso à Guarga flumine circiter decem passuum milibus distante, exstructum est: qua loci intercapedine perpetua planicies campis & hortis locum præbet: horum tamen fœcunditatem exculti colles multis partibus superant. Distat hoc oppidum à Fessa septuaginta ferè miliaribus, numeratq; familias plus minus quingétas, ex cuius rure circiter decem millium aureorum vectigal colligitur, quibus oppidi præfectus Fessæ Regi quadringentos tenetur alere equites, qui Regionem ab hostium iniuria tutam seruent. frequentioribus enim Lusitanorum incursionibus quotidie afficiuntur, qui ad quadragesimum vel interdum quinquagesimū miliare prędaturi discurrunt. Exigua huic loco ciuilitas, yestitus ad rusticitatem compositus, quamuis di uitiis maximè polleant. Priuilegium cuique à priscis Fessæ Regibus vinum bibendi concessum est, vini vsu Machumetica lege alioqui interdicto, tametsi nullus sit qui eo abstineat.

¶ *Bani Teude.*

ANtiquissima est ciuitas, ab Afris in spatiosissima planicie ad Guargā fluuium, quadragesimoquinto à Fessa miliario cōdita.

Nu-

Numerauit aliquando familiarum plus minus octo milia, postea verò Carruanensium Pontificum bellis sic deleta est, vt nūc ciuitatis tantùm murus reperiatur. Ego cùm in ea essem, frequentia vidi nobilium sepulchra, fontes quoque nonnullos muris ex viuo lapide miro artificio circumcinctos. Ab hac vrbe mōs Gumera quatuordecim ferè distat miliaribus, ager frugibus ferendis aptissimus, idemq́ue fœcundissimus est.

¶ *Mergo oppidum.*

Mergo in iugo montis exstructum à Bani Teude decem circiter abest miliaribus. Conditores nonnulli Romanos fuisse arbitrātur, quod in vetustis ruderibus Latinas reperiant literas. Est autem incolis nunc prorsus vacuum, verùm in eiusdem montis dorso aliud oppidulum visitur, à textoribus vt plurimum telę grossioris habitatū, ex quo prospectus est in flumina Subu ad Meridiem & Guargæ ad Septentrionem, à quibus distat quinque passuum milibus. Incolæ nobiles vocari gaudent, tametsi auari sint, ignari, ab omniq; probitate alienissimi.

¶ *Tansor.*

Tansor ciuitas in colliculo sita, decem ferè distat à Mergone passuum milibus, in qua trecentæ numerātur familiæ, artifices verò paucissimi. Incolæ rudes & agrestes, nec vites, nec hortos habent, sed agriculturam tantum exercent, suntq́ue pecoris ditissimi. Ciuitas porrò in medio itineris sita est, quà Fessa ad Gumeræ montes itur, qua ratione auarissimos & rusticissimos æstimo.

¶ *Agla.*

ANtiquissimum hoc oppidum ab Africanis in Guargæ fluminis ripa positū est. Ager fœlicissimus, ab Arabibus colitur: oppidum autem bellorum iniuria sic deletū est, vt nunc quibusdam tantùm locis, mœnium, ædificiorum reliquias, puteosque saltem reperire liceat. In suburbano qualibet septimana mercatus est frequentissimus, cui Arabes vicini interesse solent: ad quem nonnulli quoq; Fessani mercatores commeant, bubula coria, lanam, & ceram auehūt, hisce enim cumprimis rebus abundant. Innumeri ferè hic sunt leones, verū natura adeò timidi, vt ad puerorum clamorem in fugam redigātur: inde apud Fessanos natum prouerbium est: Aglæ leones. quod in eum quadrare volunt, qui verbis magnā quidem præ se fert audaciam, ingenio verò timidulo præditus est.

¶ *Narangia.*

NArangia castellum, ab Africanis in colliculo non procul à Lucco flumine constructum, ab Ezageno decem ferè distat miliaribus. Agrum habet fœlicissimum, sed nullas planicies: in fluminis ripa vastæ sunt solitudines, fructibus agrestibus, præcipuè cerasis marinis refertissimæ. Fuit hoc castrum à Lusitanis excisum ac depredatum anno Hegiræ . 895. qui Christi fuit millesimus quadringētesimus octuagesimus sextus.

¶ *Gesira.*

GEsira Insula nō procul à Lucci fluminis ostio sita, distat à mari miliaribus plus minus decem, à Fessa circiter centum.

Fuit quondam in hac Insula oppidulum antiquum Lusitanici belli initio desertũ. Circa prædictum flumen multæ sunt solitudines: agri qui excolantur, paucissimi. Anno Hegiræ octingentesimo nonagesimoquarto, Lusitaniæ Rex numerosissimũ huc misit exercitum, quo in Insulam perlato, exercitus Imperator munitissimum exstruxit propugnaculum, quò se & ab hostium incursionibus conseruaturum, & circumiacentes campos occupaturum sperabat. At Fessanus Rex, eius pater qui modò inter viuos agit, iacturam præuidens, quæ illi inferri posset, si propugnaculi ædificationem permitteret, ingentem conscripsit exercitum, quò Lusitanis fabricationem impediret. Verùm tantus fuit impetus bombardarum, vt Fessanis ad duo passuum milia Lusitanorum castra accedere non licuerit. Quamobrem Regi ad vltimam ferè desperationem redacto persuasum est, vt palis solo infixis medium fluminis duobus ab Insula passuum milibus oppleret: qua munitione Fessanis tectis, & proximo nemore exciso, conspexere Lusitani fluminis accessum exiguo temporis interuallo maximis arboribus occupatum, ac discedendi facultatem omnino ademptã. Tum Rex se facilè Lusitanos victurum sperãs, de oppugnanda arce cogitans, cùm sine militis sui strage eam consequi non posset, cum Lusitani exercitus duce pepigit, vt præter ingens tributum illi præstitum, apud Regem Lusitaniæ efficeret, vt filias aliquot Fessæ Regis præfecti (quas in vinculis habebat) restitueret, atq; tum exercitum illæsum dimit-

teret: quo facto, classis in Lusitaniam rediit.

¶ *Basra.*

BAsra ciuitas mediocris familiarũ duo ferè numerat milia, à Mahumete Idridis filio Fessæ conditore, in quadam planicie inter duos montes exstructa. distat à Fessa plusminus octuaginta, à Casare verò Meridiem versus viginti ferè passuum milibus. Basra autem in Arabiæ felicis oppidi memoriam appellata est, vbi Hali quartus post Mahumetẽ Pontifex, qui Idridis proauus fuit, interfectus est. Muris aliquando altissimis atque munitissimis cincta: quàm diu rectores habuit ex stirpe Idridis, fuit vrbanitatis plena, vtpote in qua Idridis successores perpetuas transigerent æstates, propter loci amœnitatem, cuius tam colles quàm planicies celeberrimis olim hortis exculti, serendis frugibus valde sunt accommodi: cùm propter oppiduli vicinitatem, tum Lucci fluminis irrigationem. Olim bene habitata templisq; exculta fuit, summa vrbanitate præditis incolis: verùm rarescente Idridis familia, ab hostibus excisa est. Hodie visuntur saltem mœnium vestigia, incultiq; aliquot horti, syluestres fructus, quòd eorum agri nõ excolantur, producentes.

¶ *Homar.*

HOmar ciuitas à quodam Hali prædicti Machumetis discipulo exstructa in colliculo ad ripam fluminis à Casare circiter quatuordecim passuum milibus Septentrionem versus distantis sita, ab Arzilla autem ad Meridiem sedecim, tametsi exigua fuerit, munita

ta-

tamen & pulchra exſtitit, & fertiliſſimis agris, hortis ac vitibus omni fructuum varietate refertis, exornata. Incolæ lini plurimum colligentes textrinam exercebāt, verùm Arzilla à Luſitanis occupata, hæc quoque deſerta remanſit.

¶ *Arzillæ deſcriptio.*

ARzilla ſeu Africanis Azella, ſpacioſa ciuitas ad Oceani littus à Romanis ædificata, à freto Herculeo diſtat ſeptuaginta plus minus paſſuum milibus, à Feſſa verò circiter centum & quadraginta. Paruit quondā Septæ Principi Romanis tributario, à Gothis occupata, qui & hunc in principatu confirmarunt, à Mahumetanis verò anno Hegiræ nonageſimo quarto capta fuit, qui per ducentos viginti annos vrbem ſeruarunt, donec Angli ingenti exercitu Gothorum perſuaſu obſidione ciuitatē cinxerunt, Gothi autem cum Anglis inimicitias alebant, quòd Gothi Chriſtiani, Angli verò idolorum cultores eſſent, verùm hoc illis à Gothis perſuaſum fuit, Mahumetanos Europa exceſſuros ſperantibus. Anglus fœlici Marte pugnauit, captā vrbem ferro & igne ita deleuit, vt vnus vix ſaluus effugerit, ac triginta ferè annis incolis vacua remanſerit. Poſtea verò temporibus Pontificis Cordouæ (qui Mauritaniæ imperabat) rurſum reparari, modiſq; omnibus augeri, ditari, ac munitior reddi cœpit. Incolæ fuerūt locupletes, docti, armiſq; exercitatiſſimi. Ager & frugib. ferendis & omnis generis leguminibus producendis eſt percōmodus, ſed quum à montibus decem ferè diſtet miliaribus, magnā ferunt lignorū penuriam, verùm

carbonibus Haraide (vt diximus) aduectis, vtuntur. Anno Hegiræ octingentesimo octuagesimo secundo, ex improuiso à Lusitanis & oppugnata & capta est, incolis omnibus in Lusitaniá abductis, inter quos & Mahumetes fuit hodiernus Fessanorum Rex, qui tum septem annorũ puer vnà cum sororcula eiusdem ætatis pariter captus exstitit. Huius enim pater cùm ab eo per hæc tempora defecisset Habat prouincia, Arzillæ habitabat, quũ Seriphus trucidato Habdulaco vltimo Marinorũ stirpis Rege, ex ciue Fessano in Regnũ populi fauore euectus est. Deinde Saic Abra regnandi cupiditate allectus, tentauit Fessam occupare, seque Regem creare: verùm Seriphus suasu cuiusdam sui cõsiliarij qui Saic cognatione pertingebat, magno suo vituperio eum in fugá adegit. Porrò cùm Seriphus consiliarium hunc Temesnam misisset, quò eius Prouinciæ populum de rebus nouis cogitantem pacificaret, reuersus Saic, octo milium Arabum exercitu Fessa noua integro anno obsessa, ciuiũ proditione facilè potitus est, ac Seriphum cum vniuersa familia ad Regnum Tunetense profugere coëgit. Quo tempore itaque Saic Fessam obsidebat, Rex Lusitaniæ classe, vt diximus, in Africam missa, Arzillam occupauit, Rexque modernus cum sororcula in Lusitaniam captiuus abductus est, vbi septé continuos transegit annos, intra quos exactissimè Lusitanum idioma didicit. Tandem ingenti numerata pecunia, pater filium è Lusitania reuocauit, qui ad Regnum ascitus, propter consuetudinem quam cum Lusitanis contraxerat, Rex Mahu-

humetes Lusitanus appellatus fuit. Sæpenumero postmodum vindictam de Lusitanis sumere, necnon Arzillam sibi ademptam recuperare conatus est. Primò ciuitatem eximprouiso cum omnibus copiis adortus bonam muri partem solo æquauit, eamq́ue ingressus, Mauros omnes in seruitutem redactos liberauit. Christiani se in arcem receperunt, Regi post biduum deditionem polliciti. Interim superueniente Petro Nauarro cum expedita classe multarũ nauium, perpetua bombardarum eiaculatione, Regem non solùm ciuitaté dimittere, verùm cum toto exercitu abscedere coëgerunt: post hæc ita per Lusitanos omnibus locis communita fuit, vt prædictus Rex eam recuperare tentans, sinistro semper pugnauerit Marte. Cùm in hac obsidione apud Regem stipendium mererem, è nostris vltra quingentos interfectos numeraui. Durauit autem id bellum ab Hegirę anno noningentesimo decimoquarto, in annum nongentesimũ vigesimum primum.

¶ *Tingis ciuitas.*

Tingis quę Lusitanis Tangiara, ampla & antiqua ciuitas, ridicula quorundam Historicorum opinione conditoré habuit Sedded Had filium, qui vt aiunt totius mundi imperium gerebat. Huic in mentem venisse dicunt, vt vrbem exstrueret quæ pulchritudine cum Paradiso terrestri certare posset. Muris igitur æneis vrbem cinxit, domibus tecta addidit aurea & argentea, in quorum structuram maxima à totius orbis ciuitatibus tributa exegit. Classici verò Historiographi à Romanis in Oceani littore iis tem

poribus conditam affirmant, quibus & Granatę Regio ſubacta fuit. Diſtat à freto Herculeo triginta ferè miliaribus, à Feſſa autem centum & quinquaginta. Ab eo autem tempore quo Gothi Granatenſibus imperabant, cœpit hæc ciuitas Septę parere dominio, donec in Machumetanorum poteſtatem cum Arzilla peruenit. Vrbana ſemper, nobilis, beneque exculta fuit, ſtructurisque ſumptuoſiſſimis varij generis admiranda. Ager non admodum fœlix, nec frugibus ſerendis valde accommodus: cæterum valles habet proximas, quę fontibus aſſiduis irrigatæ omnium generum fructibus fœcundiſſimam reddunt. Reperias quoq; extra vrbem vites aliquot, verùm in ſolo arenoſo. Incolis frequentiſſima permanſit ad ea vſque tempora, quibus à Luſitanis expugnata fuit Arzilla: tum enim ciues rumore bellico perterriti, collectis rebus omnibus, Feſſam profugerunt. Tum Luſitaniæ Regis præfectus, quendã ex ducibus ſuis eò miſit, q tantiſper in fide Regis eam cõtinuit, donec Rex Feſſanus conſanguineo huc miſſo, maximi momenti Regionem montibus Gumerę Chriſtianis infeſtis vicinam ſeruauerit. Verùm annis viginti quinq; priuſquã ciuitas in poteſtatem Luſitanorum veniret, Rex eò claſſem miſerat, ſperãs fore, vt auxilio deſtituta dum Feſſanus contra Mecnaſios rebellantes præliaretur, facilè deditionem faceret. Aſt præter opinionem pactis cum Mecnaſe induciis, Rex conſiliarium inſtructo exercitu huc miſit, qui Luſitanos adortus maxima ſtrage affecit, eorumque ducem interfectum, Feſſam nouam in capſa deferri, atque

loco eminentiori statui, quò omnibus conspicuus esset, iussit. Post hæc Lusitanus nouas collegit copias, quibus ex improuiso tempore nocturno vrbem aggressus, omnibus ferè interfectis victus & in fugam compulsus est. Verùm quod Lusitanus duobus illis exercitibus efficere non potuit, tandem vel minimis copiis, paruáque suorum strage, vti supra diximus, peregit. Nostris temporibus Fessæ Rex Machumetes nullam non tentauit aleam, quo hanc recuperaret, verùm nõ admodum fœliciter illi successisse intelleximus, tanta semper fuit Lusitanorũ in armis præstantia. Hæc omnia acta sunt Hegiræ anno nongentesimo decimo septimo, a Christo autem millesimo quingentesimo octauo.

¶ *Casar Ezzaghir, hoc est, palatium minus.*

EXigua hæc ciuitas à Mansore Marocci Rege ac Pontifice in Oceani littore exstructa fuit, distat à Tingi circa duodecim, à Septa verò decem & octo passuum milibus. A Mansore porrò conditam ferunt, quòd cùm singulis annis in Granatẽsem prouinciam traijciendum esset, difficilis per asperos Septæ montes esset cũ exercitu transitus, priusquam ad mare descenderet. Sita est antem loco aperto & amœno, cui Granatensis regni ora ex aduerso respondet. Populis olim refertissima, textrinam & mercaturã exercuit, reliqui ferè omnes nautæ sunt, qui merces Barbaricas in Europã deuehere solent. Hanc Portugalliæ Rex insperata oppugnatiõe occupauit. Fessanus autẽ modis omnibus eam recipere conatus est, verùm infausto semper Marte. Inciderunt

runt hęc in Hegirę annum octingentesimū sexagesimum tertium, Christi autem 1464.

¶ *Septa maxima ciuitas.*

SEpta, quæ Latinis ciuitas, Lusitanis autem Seupta appellata, secundum classicos authores à Romanis in faucibus freti Herculei ædificata, olim totius Mauritanię metropolis fuit, quare Romani eam nobilitarūt, fuitq; in ea summa vrbanitas & ciuium freqūetia. Deinde à Gothis occupata, principem in ea constituerunt, remansitq; apud eos principatus, donec Mahumetani Mauritaniæ fines ingressi, hanc quoq; vsurpauerunt. Cui rei occasionem præbens Iulianus Septæ comes, iniuria à Roderico Gothorum & Hispaniæ Rege affectus, cum infidelibus conuenit, eosque in Granatam introduxit, atque vt Rodericus & vita & regno spoliaretur effecit. Mahumetani igitur occupatam Septam Pontifici cuidam suo Elgualid Habdulmalic filio, qui tū temporis Damascum incolebat reseruauerunt, anno nonagesimo secundo Hegiræ. Ciuitas ab eo tempore in proximos vsque annos, mirè cum incolis tum omnis generis nobilitate accreuit, adeò vt Mauritaniæ totius pulcherrima, meliusq; exculta euaserit. Frequentia habuit templa & studiosorum collegia, ciues literatissimos, & qui æneis operibus singulari artificio fabricatis cæteros excellerent, cuiusmodi sunt candelabra, pelues, calamaria, aliaque id genus ex ære confecta, quæ perinde elegantia habebant, ac si argentea vel aurea fuissent. Habent Itali & in huiusmodi rebus conficiendis non parum gratię, verùm nihil

hil omnino si hęc respicias. Extra ciuitatis mœnia amplissima sunt rura, eo præsertim loco, qui vitium frequentia consitus, vinetum dicitur: verùm ager sterilis & asper est, quare magna semper illis frugum caritas. Extra & intra ciuitatem patet amœnus in Granatę oram ad fretum Herculeum prospectus, atque hinc dinoscuntur animalia, quòd eius interualli latitudo duodecim saltem sit miliarium. Verū calamitosa ciuitas paucis abhinc annis, ab Habdulmumene Rege ac Pōtifice multis incommodis affecta est: quam consecutus, fere ad internicionem redegit, nobilesq; perpetuo multauit exilio. Nec multo pòst à Rege Granatense meliora sustinuit, qui ciuitate occupata pręter memoratam cladem nobiliores & potentiores ciues Granatam migrare iussit: deinde anno D.CCC.XVIII. Hegiræ a Lusitana classe capta, quotquot inerant ciues aufugerunt. Abu Sahid per ea tempora Fessanorum Rex, nullius precij homo, hanc recuperare neglexit: verùm allato inter saltationes & conuiuia nuntio, vetuit ob eum rumorē diei celebritatem interrumpi: quare permisit Deus, vt nocte quadam cum sex filiis a Secretario cui multum fidebat, interficeretur, quòd se illius vxori commiscere voluisset. Hæc inciderunt in Annum. 824. Hegiræ. Fessano imperio per octennium Rege destituto, succeßit trucidati Regis ex matre Christiana filius, qui eadē nocte qua Rex confossus fuit, Tunetum profugerat: hunc Abdulacum vltimū Marinæ familiæ Regem appellarunt, qui, vt superius dixi, a populo pariter occisus est.

Tet-

¶ *Tetteguis ciuitas.*

EXigua hæc ciuitas a priſcis Africanis decẽ & octo paſſuum milibus a freto Herculeo ſexq́ue ab Oceano condita, a Muchumetanis quo tempore Septam Gothis ſuſtulerunt, occupata eſt. Ferunt Gothos eius ciuitatis dominium in principem mulierẽ altero oculo carentem tranſtuliſſe, quæ ſingulis hebdomadis vectigal receptura huc veniens, ciuitatem incolæ vernaculo idiomate Teteguin, hoc eſt oculum, vocitarunt. Exinde a Luſitanis bello fatigata & expugnata, ciuibus aufugientibus, annis plus minus nonaginta quinque inculta remanſit: poſt quos a Granatenſe quodam præfecto, qui Granata a Ferdinando Catholico Hiſpaniæ Rege recepta, Feſſam cum exacto Rege peruenerat, reſtaurari, rurſusq́ue habitari cœpta eſt. Virum hunc militia clarum, & virtute bellica in Granatenſi bello inſignem, Luſitani Almandalum appellabant. Hic ciuitatis huius dominium conſecutus, facultatem reædificandi obtinuit, nouisq; cinxit mœnibus, munitiſſimaque arce exſtructa, altiſſima foſſa communiuit. Perpetuum deinde cum Luſitanis bellum gerẽs, Septam, Caſaram, & Tingin grauiſſimis damnis afficiebat: nam trecentis Granatenſib. lectiſſimis equitibus, creberrimas in Chriſtianos incurſiones faciens, quos captiuare potuit, continuis laboribus in propugnaculorum ſuorum munitione macerabat. Quondam hac iter faciens tria vidi captiuorum Chriſtianorom millia, qui laneo ſacco veſtiti, noctem in foſſis ſubterraneis concatenati peragebant.

Fuit

Fuit hìc princeps ingenio erga exteros cumprimis liberali, paucisque abhinc annis altero oculo pugionis ictu, altero senectute priuatus, obiit, Ciuitatem nepoti, fortissimo homini tuendam post mortem reliquit.

¶ *Habati montes.*

INter Habati montes octo sunt cæteris celebriores, qui a Gumeræ populis habitati, eandem fere vitæ consuetudinem referunt: omnes siquidem Machumetanũ dogma tuentur, tametsi vinum contra eius præceptionẽ bibant. Corporis habitu sunt elegantes, laborũ & ærumnarum patientissimi, verùm armis ferendis incommodi. Fessano Regi parent, a quo supra modum tributo grauantur, adeò vt præter nonnullos (veluti suo loco dicemus) paucissimi mediocriter vestiri possint.

¶ *Rahona mons.*

VIcinus hic mons Esageno patet in longitudinem triginta passuum milib. in latitudinem duodecim. Abundat oleo, melle ac vitib. Incolæ potissimum saponi conficiendo ceræq; expurgandæ vacant. Vini tam atri quàm albi maximam copiam referunt. Pendunt Fessano Regi tria aureorum milia, quibus Esageno præfecto assignatis, quadringenti in vsum Regis aluntur equites.

¶ *Beni Fensecare mons.*

SVperiori contiguus, circiter vigintiquinq; passum millibus in longitudinem, octo in latitudinem patet. Supradicto monte cultior, multos habet coriarios, ac telæ grossioris te-

xto-

xtores, plurimum item ceræ prouentum. Singu lis sabbati diebus celebrem habent mercatum, ad quẽ omnis generis negotiatores, & mercimonia tanta frequentia conueniunt, vt & Genuenses ceræ & boum tergoribus cõparandis eò quoque conueniant, quæ in Lusitaniam & Italiam curant asportanda. Colligitur ex hoc monte sex millium aureorũ census, quorum tria milia Esageno præfecto, reliqua Fisco Regio cedunt.

¶ *Beni Haros mons.*

CAsare vicinus in Septentrionẽ octo millium passibus, in Occidentem viginti extenditur. Latitudo sex passuum milibus constat. A nobilibus olim habitatus populo refertus extitit: verùm iis tyrannidem exercentibus, Arzillaque à Lusitanis occupata, à plebe desertus est. In montis fastigio nõnulla hodie sunt rura: reliquum incultũ est. Quo tempore secundam fortunam expertus est, Casare præfecto terna aureorũ millia in singulos annos numerabat.

¶ *Chebib.*

REperias in hoc monte sex aut septem arces, vrbana ac honesta gente habitatas: nam Tingi à Lusitanis occupata, ciues eò se receperunt, quod viginti quinque saltem passuum milibus à Tingi dissitus esset. Incolæ frequentibus Lusitanorũ excursionibus molestantur: montis verò census à Tingitana clade dimidia parte imminuti, deterius indies habent, quod præsidium triginta passuum milibus ab eo collocatum, opportune succurrere non queat, quoties Lusitani omnia vastantes ac deprędantes, in

eum excursiones faciunt.

¶ *Beni Cheßen.*

VIsendæ altitudinis mons est, hostibusque accessu difficillimus: nam præter loci munitissimi naturam, incolas habet validissimos. Hi cùm ægrè admodum principum mores ferre possent, armis tandem illorum expugnata est superbia, quique antea magnates erant, ad abiectissimam nunc redacti sunt cõditionem. Adolescẽs quidam apud hos ex nobilissima stirpe ortus, cùm rusticorũ sæuitiam ferre non posset, ad Regem Granatæ militatum abiit, apud quem stipendium aliquandiu inter Christianos meruit; tandem rei bellicæ exercitatissimus ad patrios rediit mõtes, vbi equitum certo sibi collecto numero, eam regionem à Lusitanorum incursionibus tutam seruauit: quod vbi Fessæ Rex animaduertisset, huic quinquaginta balistarios addidit, quorum auxilio modis omnibus securi essent omnes vicini montes. Verùm postquam iuuenis ille Regis sibi vsurpare tributum cœpisset quod ex eo mõte legebatur, Rex indignatus, maximum in hunc mouit exercitum. sed mox ad pœnitentiam adductum iuuenem, Rex Seusanonis ac totius illius regionis constituit principem. Huic quidam successit qui ex Mahumetis atque Idridis Fessæ conditoris progenie erat oriundus. hic apud Lusitanos notissimus, atque propter generis nobilitatem (fuit enim ex ea familia quæ Helibenres dicebatur) maximi semper fuit nominis.

¶ *Mons Angera.*

X Distat

DIſtat à Caſare minori Meridiem verſus octo ferè paſſuum milia, patetq; in longum decem, in latum vero tria miliaria. ager illi fœcundiſſimus, arboribus quondam copioſiſſimus, quas incolæ in nauium ſtructuram demeſſas Caſarem miſerunt: erat enim tum temporis Caſari nauale celeberrimum. Deinde etiam & lino fœcundiſſimus fuit, habitatores partim textores, partim nautæ fuerunt. Verùm eodem tempore quo à Luſitanis occupatum fuit oppidum Caſar, hi quoque montem deſeruerunt: hodie tamen domos omnes atque ædificia integra reperias, perinde ac ſi ſuos adhuc haberēt incolas.

¶ *Mons Quadris.*

EXcelſiſſimus hic mons medius inter Septā & Tetteguin, habitatores habet validiſſimos armiſque exercitatiſſimos, quòd ſanè abundè videre licuit in eo prælio, quod Granatę geſſerunt cōtra Hiſpanos: vbi huius montis milites ſoli plus effecerunt, q̄ reliqua omnis Granatorum armatura. Ex hoc monte originem traxit quidam, quem illi Hellul vocauerunt: hic aduerſus Hiſpanos præclara edidit ſtratagemata, cuius rei hiſtoria partim proſa partim carmine deſcripta, tam apud Afros quàm Granatas ſeruatur. Hic tandem bello Hiſpanico (quo victus fuit Ioſephus Eneſir Marocci Rex atque Pontifex) in quodā caſtello Cataloniæ interfectus fuit, quod Mauri Aquilæ caſtellum vocant. Eodem prælio Maurorum interfecta ſunt ſexaginta millia, neq; quiſquam ab ea pugna ſuperfuit, præter Regem cum aliquot nobilib. Hæc autem anno Hegiræ

tex-

ſexcenteſimonono acta fuit, à Chriſto autē nato milleſimo centeſimo ſexageſimo. Ab eo tempore Hiſpani fœlici ſemper pugnauerunt Marte, ita vt omnes ciuitates à Mauris antea ſibi ademptas recuperauerunt. Ab eo verò tempore in eum vſque annum, quo Rex Ferdinandus Granatā occupauit, interiecti ſunt anni ducenti octuaginta quinque ſecundum Arabum calculandi rationē.

¶ *Beni Guedarfeth mons.*

NOn procul à Tetteguin ſitus eſt, incolarū numero ditiſſimus, quanquam non vſq; adeò ſit latus. armis omnes ſeſe exercēt, apud Tetteguin principē ſtipendia merent, hunc maximè obſeruant, atque quocunque velit prædatū inter Chriſtianos comitantur: hinc fit quòd nullum Feſſę Regi enumerent tributū, niſi fortè pro agris, vel minimum ſoluant cenſum. Plurimum ſibi ſumunt ex illis montibus vtilitatis, prouenit enim illic maxima buxi copia, vnde Feſſani pectines conficere ſolent.

¶ *Errifæ Feſſæ Regionis deſcriptio.*

HAbet hæc Regio in Occidente initium nōn procul à freto Herculeo, extenditur Orientem verſus ad flumen vſq; Nocor, qui tractus circiter centū & quadraginta eſt miliariorum. Ad Septentrionē prima ſui parte terminatur Mediterraneo mari, vergitq; Meridiem verſus per quadraginta miliaria, ad eos vſq; monteis, qui flumen Guargam, hoc eſt, Feſſæ territorium, reſpiciunt. Hæc Regio prorſus eſt aſpera, frigidiſſimis montibus plena, in quibus vaſtiſſimas reperies ſolitudines, arboribuſq; elegantiſ-

ſimis atq; rectiſſimis refertiſſimas: nihil hîc fru menti prouenit, quanquã ſic ſatis copioſam habeant vinearum, ficuum, oliuarum, atq; amigdalorum copiam. incolas habet hæc Regio validiſſimos, verùm potationib. plus ſatis deditos, adeò vt tantùm vix ſibi ſeruent, vnde veſtes emant. Rara hic armẽta, bona autem caprarum, aſinorũ atque ſimiarum multitudo in iis montibus reperitur: oppida rariſſima: caſtra atque pagi cum plura, domos exſtruunt viliſſimas abſque vllo ta bulato, equilibus Europæ non adeò diſſimiles, quibus tectum ſtramineum ſuperadditur, aut ex arborum corticibus confectum. Omnes huius regionis Incolæ nodum Gurgulionis eminentiſſimum habent, moribus autem inculti ſunt atque rudiſſimi.

¶ *Terga.*

EXiguum hoc oppidulũ à Gothis (vt nonnulli volunt) in littore Mediterranei exſtructũ diſtat à freto Herculeo miliaribus plus minus octuaginta: familias numerat circa quingentas. qui vrbem cingit murus nullius ferè momenti eſt. Incolæ propemodum omnes piſca tores ſunt, incredibilem piſcantur piſcium copiam, ſalſosq́; per centum ferè miliaria euehunt Meridiem verſus. Frequentiſſimũ olim fuit oppidum, ſed ab eo tempore quo Luſitani regionẽ illam ingreſſi ſunt, cœpit mirum in modum decreſcere. non procul ab hoc oppido rigida atque frigidiſſima reperiuntur nemora. Habitatores etſi valentiſſimi, agreſtiſſimi tamen ſunt, rudiſſimi atq; ab omni humanitate alieniſſimi.

Be-

¶ *Bedis.*

ANtiquiſſimum eſt oppidum in littore maris Mediterranei exſtructum, ab Hiſpanis Velles de Gumera appellatũ fuit, familias numerat plus minus ſexcentas. Nõ deſunt Hiſtoriographi qui ab Africanis, alij à Gothis ædificatum fuiſſe ſcribant, quomodocunq; ſe res habeat, adhuc incertum eſt. Inter duos viſendæ altitudinis montes ſitum eſt: non procul vallis eſt ampliſſima, in qua aqua pluuialis amnẽ format. Eſt autem huius oppidi medio forum quoddam, in quo frequentiſſimæ ſunt officinæ. viſitur & hic templum auguſtum: magna hic eſt aquæ potabilis caritas, omnibus enim ad vnum eundemq́ue puteum confugiendum eſt, qui in ſuburbio iuxta ſepulcrũ cuiuſdam eſt, qui quondam apud illos maximi fuit nominis. verùm nõ vſqueadeo tutum eſt noctu illinc aquam petere: eſt enim in ea magna ſanguiſugarum copia. Ciues in duas diuiſi ſunt partes: horum enim nonnulli piſcatores, alij piratæ ſunt, qui Chriſtianis non paruam quotidie adferunt moleſtiam: maxima reperitur in montib. illis arborũ abundantia, quę nauibus atq; triremib. fabricandis aptiſſimæ ſunt: & qui montes incolunt, nihil aliud ferè operis exercent, quàm quòd ligna huc atq; illuc conuehunt: minimum apud illos frumenti prouenit, quare panem ferè hordeaceum conficiunt: veſcuntur autem obſonij loco piſciculis quibuſdam (ſardelli itali vocant) aliiſq́ue id generis piſcibus: eſt enim tanta illis piſcium copia, vt vnus retia extrahendo nõ ſufficiat, quare qui

piſcatores ea in re iuuare volunt, pro officio piſcatoribus exhibito bonam piſcium copiam recipiunt, quin & obuiis quoq; multum piſcium dono dare ſolent. piſces autem ſalſos ad vicinas mittere ſolent regiones. Eſt longa in hoc oppido Iudæis platea, in qua & œnopolas nonnullos reperies: vinum auté ceu nectar quoddam bibunt. Solent & veſperi vinum in ſcaphas ſecum conferre, atque ſic bibendo atque cantando per flumen ſpatiari. Eſt in hoc oppido elegantiſſimum quoddam caſtrum, verùm non admodum munitum, in quo ſe oppidi præfectus continere ſolet: non procul hinc palacium eſt regium, cui ad iunctus eſt hortus amœniſſimus: ad maris ripã nauale quoddam eſt, vbi triremes aliæque naues præfecti ſumptibus fabricãtur, quibus illi Chriſtianos maximis ſolent afficere incõmodis: propterea quòd Hiſpaniarum Rex Ferdinandus inſulam quandam armis ſibi occupauit, quæ huic ciuitati ad vnum miliare ex oppoſito ſita eſt, in qua propugnaculũ quoddam in ſcopulo exſtructum bombardis atq; militibus muniuit, ita vt nec templa iam dicti oppidi tuta erant, nec etiã homines, qui per plateas incedebant, quin maxima illorum pars quotidie bombardarum ictib⁹ interficeretur: hinc factum eſt quòd vrbis præfectus auxilium à Rege Feſſę petiuit, qui ingentem contra Chriſtianos miſit exercitum, verùm Feſſani infœlici omine dimicauerunt, partim enim capti, partim interfecti ſunt: perpauci qui fuga ſuę conſuluerant ſaluti, ſaucij Feſſam redierunt. Seruarunt igitur Chriſtiani hanc inſulam duos

duos ferè annos: deinde cuiusdam Hispani perfidia, qui insulæ præfectum propter sibi ademptam vxorem interfecerat, in Maurorũ redacta fuit deditionem, Christiani omnes trucidati: illorum nemo à cede exceptus, prętor proditorem Hispanũ, qui propter egregium hoc facinus magna accepit à Bedis præfecto atque à Rege Fessę præmia. Huius rei historiã cum Neapoli essem, forte à quodam audiui, qui his omnibus interfuerat, dicebatque hęc acta fuisse anno à Christo nato millesimo quingentesimo vigesimo. Nunc autem insula hæc accuratissimè à militibus Fessanis seruatur: nullum enim propinquiorẽ portum in Mediterraneo Fessa habet, quanquã centum & viginti distet miliaria. Solent Venetorũ triremes hãc insulam quotannis aut alternis annis inuisere, atq; cum illius loci incolis mercium permutationem facere, aut interdum quoq; præsenti vendere pecunia: deinde merces ex hac insula collectas Tunetũ, Venetias, ad Alexandriam aut etiam ad Barutum deuehunt.

¶ *Ielles*.

Angustum est oppidũ in littore Mediterranei exstructũ, distat à Bede sex ferè passuũ millia: portus est frequentissimus, in quo naues se recipere atq; à maris sęuitia tutas seruare solent: nõ procul ab hoc oppido frequentes sunt montes, vastæque solitudiues pinis copiosissimæ: nostro hoc sæculo remansit incolis vacuum, idque propter piratas quosdam Hispanos, nisi fortassè aliquot adhuc reperiantur piscatorum casulæ, qui perpetuò sibi ab Hispanorum

latrociniis timẽtes ſedulo ſemper obſeruãt, num naues aliquas aduentare videant, quibus conſpectis, mox ad vicinos montes confugientes, magnam inde armatorum ſecum adducũt copiam, qui aduentanti Hiſpanorum aut Luſitanorum claſſi facilè reſiſtere poſſint.

¶ *Tegaſſa.*

FRequentiſſimum hoc quamuis anguſtum oppidulum, in ripa fluminis cuiuſdam extructum, diſtat à mari Mediterraneo duo ferè paſſuum milia. Familias numerat propemodum quingentas, ædificia hîc rudiſſimo modo fabricata: incolę omnes aut piſcatores ſunt aut nautæ, qui inde victum in alias transferũt ciuitates. cùm enim hîc perpetui ſint montes atque nemora, nihil omnino frugum prouenire poteſt. Reperias tamen aliquot vineas atque arbores maximè fructiferas, alioqui omnibus modis miſera cenſetur hæc Regio. Incolæ pani hordeaceo nihil habẽt quod addant, præter piſciculos atq; cæpe. Ego huius Regionis fetorẽ ex piſcium multitudine contractũ, per vnũ diem tolerare vix potui, qui fetor miſere totã eam infectat prouinciam.

¶ *Gebha.*

GEbha oppidulum muris vndiq; cinctum minutiſſimis, ab Africanis ad littus maris Mediterranei exſtructum eſt. Diſtat à Bede miliaribus plus viginti & quatuor. Nunc incolas habet nunc verò non, idq́; pro illius Regionis ratione: omnis qui huic vicinus eſt ager, rudis eſt, fontibus atque nemoribus plenus. Reperias & hîc aliquot vineas, alioſq́; fructus, vix

au-

autem ædificium quod alicuius ſit momenti.

¶ *Meſemme.*

MEſemme ſpatioſum oppidum Maritimum, in móte qui Saretæ Regioni confinis eſt exſtructum, ſub hoc oppido latiſſima eſt planicies, cuius longitudo Meridiem verſus viginti octo, latitudo autẽ decem ferè eſt miliariorum, per cuius medium præterfluit flumen Noccore, qui Errifam Regionem à Gareta dirimit. Hanc terrã incolunt quidam Arabes, qui agricultura ſeſe exercent, ſatis bonam inde colligentes frugum copiam, quare Bedis Principi circiter quinque millia frumenti menſuras ſoluere coguntur. Habuit olim hæc ciuitas incolas quamplurimos, fuitq́ue illius Regionis ſedes Regia, frequentiſſimis tamen ſemper vexata incómodis. Primò enim omnino propemodum deleta à pontifice Cairaoan: qui quoniam ſolitum cenſum recuſauerant, incendio hanc prorſus deleuit, loci præfectus capite truncatus eſt: caput autem Cairaoan haſtę ſuperimpoſitum delatum eſt. Hæc acta ſunt Hegiræ anno trecenteſimo decimo octauo. Ab eo tempore per totos quindecim annos remanſit incolis nuda: deinde ſub eodem Pontifice à quibuſdam magnatibus rurſus inhabitari cœpit. Poſtremò autem cœpit etiam & à Cordouæ principe oppugnari. Hic cùm vidiſſet hanc ciuitatẽ ſuo regno adiacere in octuageſimo miliario (tanta eſt enim maris latitudo inter Malagam & iam dictam regionem) cœpit primùm tributum ſibi inde exigere: quod vbi recuſaſſent, vel minimo militũ numero occupauit: non

non enim potuit pontifex tam breui auxiliares mittere copias: distat enim Cairaoan à iam dicto oppido miliaribus plus minus bis mille atque trecentis. Recepta igitur atque omnino deleta, qui pręfectus fuerat ad Cordouam captiuus missus est, vbi reliquum vitæ in cathenis transegit. Nunc autem tantùm muri huius ciuitatis videri possunt: hæc autem acta sunt Hegiræ anno octicentesimo nonagesimo secundo.

¶ *Benigarir mons.*

NVnc & de montib. Errifæ nonnihil dicamus. primo loco offert se mihi mons Benigarir, cuius incolæ ex stirpe Gumerorum orti sunt. Est autem hic mons Tergæ vicinus, patetque in longum decem, in latum verò quatuor fere passuum millibus. Frequentia in hoc monte sunt nemora, frequentes vineæ atque oliuæ. Incolæ omnes miserrimi atq; pauperrimi. Mira illis pecudum caritas est: & quia vini sic satis bonam habent copiam, vinum coctum conficere solent: prouenit in hac regione nó magna admodum hordei copia.

¶ *Benimansor mons.*

HVius montis longitudo circiter quindecim, latitu. autem quinq; est miliariorũ. Innumera hic fermè nemora, atque fontes sunt: incolæ omnes validissimi, quanquam miserrimi, cùm toto eo monte nihil præter vinum proueniat: est quidem illis nonnihil caprarum. Est quoque singulis septimanis mercatus, ad quem nihil aliud præter allia, cæpe, vuas passas, pisciculos salsos, nonnihil quoque frumenti

atque

atque panici venale adfertur, vnde panem sibi pinſere ſolent. Paret autem hæc regio imperio principis Bedis.

¶ *Bucchuia mons.*

PAtet hic mons in longum quatuordecim, in latum verò octo ferè miliaria: huius habitatores aliquãtò ditiores ſunt, quàm qui reliquos occupant montes: aliquãtò melius veſtiuntur: equorum quoque bonam habent copiam. Eſt enim is mons frugibus feraciſſimus: neque adeò magnum hi exſoluunt tributum, idque propter virum quendam inſignis ſanctimoniæ apud Beden ſepultum, qui in hoc monte natus erat.

¶ *Benichelit mons.*

HAc iter eſt Bede Feſſam proficiſcentibus: eſt autẽ mons frigidiſſimus, cui frequentiſſimæ ſunt ſyluæ, fonteſq; innumeri. In hoc nihil omnino frugum prouenit, nec aliud quicquam præter vinum. Hi Bedis quoque principis imperio parent, atque propter crebras exactiones ad ſummam inopiam redacti, latrociniis ſe atque furtis dedunt.

¶ *Benimanſor.*

EXtendit ſeſe hic mons ad mare per octo ferè miliaria, vti & illi montes de quibus iam dictum eſt. Incolæ validiſſimi ſunt atque corporis viribus præſtantiſſimi, cæterùm ebrietatib. plus ſatis addicti. Satis quidem vini, frugum verò paruam colligunt copiam. Illorum fœminæ capras cogunt, ac interea colum circunferentes, nendo tempus terunt: harum maxima

pars

pars vel cuiuslibet interdum viri admittunt con cubitum.

¶ *Beni Iosephus.*

HVius montis latitudo duodecim est miliariorum, latitudo autem circiter octo. Huius incolæ pauperes sunt, vilissimis vtuntur vestibus: nihil omnino apud illos præterquam paululum panici prouenit, vnde sibi panem atrũ pinsunt, atque insipidissimum. Vescũtur & cæpis atq; alliis: fontes in hoc monte turbidiores sunt: magna illis est caprarum copia, quarum lac ceu rem pretiosissimam sibi seruant.

¶ *Beni Zaruel.*

FRequentes reperiuntur in hoc monte vineæ, satis copiosa quoq; apud illos est oliuarum atq; aliorum fructuum affluentia. Incolæ miseri sunt, Seusæ principis imperio parent, qui maximos ab illis census exigere solet, adeò vt miseris vix sufficere potest quicquid illis mons ille gignere potest. Singulis septimanis mercatum habent, in quo nihil aliud quàm ficus Sole exsiccati, vuæ passæ, atque oleum inueniuntur. Solent hircos atq; capras mactare, quorum carnes adeò sunt insipidæ, vt non nisi sartagine frixæ edi possint.

¶ *Beni Rasin mons.*

EST hic mons mari Mediterraneo non procul à Terga confinis: huius accolæ securã agunt vitam, est enim mons omnino inexpugnabilis, omnibusque frugum generibus feracissimus, neque vllum exsoluere coguntur tributum: prouenit apud hos satis bona obliuarũ

atq;

atq; vini abundantia: non facilè dixerim, quantũ montis costa rerum omnium sit fœlicissima: illorũ mulieres aut capras agunt, aut agros colunt.

¶ *Seusaon mons.*

NVllum habet vel tota Africa montẽ, qui cum hoc loci amœnitate sit vllo modo conferendus: in hoc oppidulum est omnis generis artificum atque mercatorũ frequentissimum. hic se multorum montium princeps (Sidiheli Berrased appellabant) suam solet habere regiam, hic aliquam in eo monte ciuilitatẽ introducere cœpit, à Rege Fessę desciuerat atque perpetuum gerebat cum Lusitanis bellum. Huius atq; omnium dictorum montium pagorum incolæ ab omni censu atque tributo liberi sunt, semper enim suum ducem tam pedites quàm equites sequuntur: exigua hic prouenit frugum copia, cæterùm plurimũ lini: vastæ in hoc monte sunt solitudines, fontes penè innumeri. accolæ omnes vestitum habent sic satis ad decorem compositum.

¶ *Beni Gebara.*

MAximè arduus hic mons est visendęque altitudinis, è cuius radicibus fluuioli aliquot scaturiunt. Magna hîc est vinearum atque ficuum copia: nihil frumenti tamen in eo prouenit: inhabitatores vilissimo vtuntur vestitu. maxima illis est caprarum copia, tum & bones hic reperias adeò paruos, vt semestres vix esse iudices. Est illis singulis septimanis mercatus, verùm huiusmodi vt vix vllæ hic videantur merces: huc solent confluere aliquot Fessæ mer-

catores, tũ & muliones, qui fructus ex hoc monte Fessam conuehunt. olim paruit imperio cuiusdam principis, qui Regi Fessæ cognatione cõ iunctus erat: colligebatur autem ex hoc monte duorum fere millium aureorum redditus annuus.

¶ *Beni Ierso.*

HAbuit hic mons infinitos olim incolas. egregium in hoc exstructum fuit collegium, in quo quæ ad legem pertinebant publice prælegebantur, quam ob causam accolæ omnes à tributis atq; exactionibus liberi erant: postea tyrannis quidam Fessæ Regis copiis adiutus, montem sibi tributarium reddidit, fugatis primo incolis, deinde etiam collegium deleuit, in quo reperti sunt volumina plus quàm quatuor millibus aureorum æquiualentia, viros eru ditissimos maximíque nominis gladio subiecit: Hæc autem acta sunt Hegiræ anno noningentesimo octauodecimo, hoc est post natum Christũ millesimo quingentesimonono.

¶ *Tezarrin mons.*

IAm dicto monti vicinus est & hic qui Tezarin ob incolis appellatur: frequentissimi hîc fontes, solitudines atque vineæ: in huius summitate multa visuntur ædificia antiquissima, à Romanis, quantũ ego conijcere potui, exstructa, hic in subterraneis fossis, vt antea diximus, Romanorũ thesauros adhuc quotidie quęrunt: incolæ omnes ignorantissimi sunt, atq; crebris exactionibus miserrimi.

¶ *Beni Buseibet.*

FRigidiſſimus hic mons eſt, quare nihil omnino frugum producit, neque etiam pecus alere poteſt, cùm propter ingentẽ frigiditatem, tum quoq; propter nimiam illius loci ſterilitatem: huic accedit quòd illarum arborum folia eius ſunt naturæ vt capras alere non poſſint. prouenit hîc maxima nucũ copia, adeo vt Feſſam vicinaſq; ciuitates abundè de his prouideant; vuæ omnes nigræ hîc proueniunt, quibus cibus quidam (Cibibbo vocant) ab illis confici ſolet: vinum coctum quoq; conficiunt, maximamq; vini copiam quotannis colligunt. Laneis quibuſdam veſtiuntur penulis, lodices dicas quales Italis in vſu ſunt: habent autẽ huiuſmodi penulæ capucia, quibus caput tegunt, adeo vt vix homines eſſe intelligas: penulæ autem candidis nigriſq; maculis ſunt verſicolores. hyeme mercatores qui nuces atque vuas paſſas ex hoc monte Feſſam deferunt, vix cibũ ſibi reperiunt, neq; enim frumentum illis eſt neq; carnes, cœpis tantùm veſcuntur atq; piſculis quibuſdam falſis, quæ tamen maximo apud illos habentur precio: veſcuntur quoque vino cocto atque fabis illorum more paratis, eſtque hic cibus in eo monte delicatiſſimus: vinum aũt coctum multo cum pane vorant.

¶ *Beni Gualid mons.*

ALtiſſimus eſt maximeque arduus, accolæ omnes ditiſſimi, vuas enim colligunt nigras, quibus Cibibbum coquunt. Prouenit illis amygdalorum, ficuum, atque oliuarum maxima abundantia. Præterea nullum Re-

gi

gi Fessæ tributum persoluunt, nisi quòd quælibet familia quartam vnius aurei partem enumerat, quò liceat liberè ad Fessæ mercatum adcedere. Quòd si quisquam Fessanus aliquo illos afficiat incommodo, hunc illi aut eius consanguineum cùm primùm in eo monte nacti sunt, detinent, nec prius Fessam redire sinunt, quàm probe de iniuria satisfactum est. Huius montis populi sic satis eleganti vtuntur vestitu, estque illis ea libertas concessa, vt quotquot Fessani exulant, hic liberè remanere liceat, quin & exulibus quoque tantisper dum apud illos commorantur, victum præbent gratis. Quòd si hic mõs Fessæ regis pareret imperio, nemini dubiũ quin sex millium aureorum numerarent singulis annis prouentũ: numerat enim plus quàm sexcentas easdemque ditissimas familias.

¶ *Merniza mons.*

EST hic mons iam dicto ferè cõtiguus, eiusdem omnino generis sunt incolæ, eadem his est nobilitas, libertas, atque diuitiarum præstantia. Huius mulieres vel propter minimã à maritis illatam iniuriam, cótinuò relictis liberis atq; marito inde ad alium migrant montem, nouumq; pro arbitrio sibi quærunt amatorem. Quam ob causam perpetuum inter illos bellum geritur; neq; prius pax inter eos esse potest, nisi qui postremò sibi vxorem seruat, priori marito omnes restituat pecunias, quas in primis nuptiis celebrandis impendit: huius rei iudices habent, qui miseros mirum in modum facultatibus omnibus propemodum exsorbent.

Ha-

¶ *Hagustun mons.*

ALtissimus atq; idem frigidissimus mons est, frequentissimi hic fontes, maximaq; vinearum copia, è quibus vuas nigras decerpunt, magna quoque hic ficuum, mellis, malorum cotoneorum est abundantia: mala autem cotonea maximè odorifera atque elegantissima in ea tantùm planicie proueniunt, quæ monti subiecta est: sunt & hi oleo optimo ditissimi, incolæ ab omni tributo sunt liberi, tamen illorum nemo est, qui non in animi gratissimi signum Regi Fessæ amplissima missitet munera: hinc fit quod securè atq; liberè illis liceat inter Fessanos negociari, à quibus magnam emunt frumenti, lanæ atque telæ copiam. Ornatissimo vtuntur vestitu, iíq; præsertim qui in nobiliori huius montis parte habitant, hi enim omnes ferè aut mercaturã, aut artem aliquam exercent: bona quoq; illorum pars nobiles sunt.

¶ *Beni Iedir mons.*

MAximus hic mons est atque incolarum numero ditissimus, hic nihil tamẽ pręter vuas ꝓuenit, vnde sibi Cibibbo conficere solent atq; vinum. Accolæ olim ab omni tributo liberi fuerunt, sed tandẽ propter crebras indies illorum prædationes, atque in exteras nationes iniurias, Bedis princeps Fessanis militibus adiutus, hos omnes subegit, libertatemq; ademit: numerantur in hoc mõte circiter quinquaginta rura, tamen vix quadringentorum aureorum annumerant censum annuum.

¶ *Lucanus mons.*

Mirandæ altitudinis maximeq́ue arduus hic mons est, incolæ ditissimi, magna illis enim vuarum passarum, ficuum, amygdalorum, olei, malorum cotoneorum atque citreorum prouenit affluentia: & quoniam trigintaquinque tantùm miliaribus à Fessa distant, omnes eorum fructus eò deuehunt: sunt fere omnes nobiles, incredibili superbia tumidi, adeo vt nullum vnquam cuiquam persoluere tributũ voluerunt: sciunt enim illorũ montem propter loci munitissimi naturam nõ facile à quoquam expugnari posse: hic quoq; Fessani exules liberi sunt, splendideq; omnes, adulteris tantùm demptis, excipiuntur: nam cùm huius mõtis accolæ maxime Zelotypia laborent, adulteros omnino admittere nolunt. Multa his à Fessæ rege conceduntur, propter amplas, quas ex eo monte colligit, vtilitates.

¶ *Beni Guazeual.*

Est hic mons triginta fere longitudine miliarium, latitudine verò circa quindecim: diuiditur autem in tres partes, inter hunc atque duos iam dictos montes nonnulli præterfluunt riuuli. Accolæ omnes strenuissimi atque ad arma exercitatissimi, sed vltra modum à Fessæ duce exactionibus granati, qui singulis annis ab hoc monte decem & octo milium aureorum sibi tributum postulat: mons quidem vuis, oliuis, ficubus atque lino fœcundissimus est, vnde & bonam sibi colligunt pecuniarum copiam, verùm quicquid illis colligitur, id in vniuersum ad Fessanum redit ducem, ille continuò suos habet in

hoc

Y

hoc mõte receptores, qui miseros miserrimè ex sorbere solent: infiniti propemodũ in hoc monte sunt pagi atque vici, quorum nonnulli centũ, nonnulli ducentas aut plures etiam numerẽt familias: militum bello exercitatissimorũ circiter vigintiquinque numerant millia: perpetuum illis geritur cum vicinis bellum. Fessę autem Rex propter vtrinque interfectos, ingentem sibi numerari iubet pecuniæ summam, adeò vt non parum vtilitatis ex eorum dissidiis capiat. Est in hoc mõte oppidulum sic satis frequens, in quo nullum vix artificium desiderare posses, huius ager vineis, malis cotoneis atque citreis fœlicissimus est, quæ omnia apud Fessanos diuendũtur: magna quoq; hîc est telæ textorum copia, multi hic iudices atque causidici. Est & illis mercatus sic satis frequens, ad quem cõfluere solent vicinorũ montium accolæ. Visitur in summitate huius montis ceu antrum quoddam, quod perpetuos eiaculatur ignes. Permulti rei miraculo huc allecti, ligna iniecere, quę mox igni consumpta fuerunt: neque vnquam huiusmodi tam mirabile quicquam in rerum natura vidi, adeò vt pleriq; etiam inferorum hiatum esse opinentur.

¶ *Beni Gueriagel mons.*

IAm dicto monti vicinus est, incolæ tamen duorum illorum mõtium perpetuas inter se alunt inimicitias. Est ad huius radices spatiosissima quædam planicies, quæ ad Fessæ vsq; territorium extenditur, per eam præterfluit flumen, quod Guarga incolæ vocant. Colligitur ex hoc monte maxima olei, frumenti, atq; lini co-

pia, vnde fit vt innumeri hic reperiantur telæ textores. Maxima ferè eorum pars quæ hic colliguntur ad Regem redit, adeò vt qui alioqui omnium ditissimi forêt, miserrimi omnium ferè sunt, idque ob aulicorum crebras molestias. Ingenium illis liberale atque strenuum: militum numerant duodecim ferè millia, pagos autẽ plus minus sexaginta.

Beni Achmet mons.

PAtet in longum octo & decem, in latum verò septem passuum milia. Arduus admodum est, vastę in eo solitudines, magna apud illos prouenit vuarum, oliuarum, atque ficuum copia: ager verò frumento non vsq; adeò fœlix est. Incolæ omnes crebris exactionibus à Rege Fessæ indies vexantur. Ad huius radices innumeri reperiuntur fontes atq; fluuioli, quorum aqua turbida, palato minus grata, vtpote quæ propter arenæ naturam calcis gustum referat. Permulti hic reperiuntur, qui gurgulionis nodum eminentiorem habent, quod & de aliis quibusdam antea dictum est. Omnes vinum bibũt non dilutum, quod sufferuefactum illis durare dicitur in annum decimumquintum, non quòd omne vinum illis feruefiat, seruant enim & crudum, conficiuntq; maximã quotannis vini cocti quantitatẽ, quam vasis fundo strictiorib. ore verò latiorib. seruare solent. Est illis singulis septimanis frequentiss. mercatus, in quo vinũ, oleum, atque vuas passas venalia reperies. Sunt & hi miserrimi, summaq; paupertate infœlicissimi, quod facile ex eorum vestitu colligere licet. Perpetuæ

atq;

atq; antiquissimæ inter hos aluntur inimicitiæ, quare & frequentissimè ad arma vocantur.

¶ Beni leginefen mons.

IAm dicto monti confinis est, extenditurq́ue in longum ad decem ferè passuum milia. Inter hunc atque iam dictum montem riuulus quidam præterfluit. Accolæ omnes ebrietatibus plus satis dediti sunt, adeò vt vinum ceu nectar quoddam habeant. Nihil hic omnino fructuum, sed incredibilis vini prouenit copia. Capras alunt aliquot, quæ perpetuò in nemoribus illis degũt, nec aliam prȩter caprinam carnem aut hircinam habent. Fuit mihi magna cum huius montis incolis cõsuetudo, erat enim patri meo in hoc monte nõnihil ditionis: sed ægrè admodum aut redditus aut pecunias inde recipiebat: non enim dictu facilè, quàm sint illi homines in soluendo debito difficiles.

¶ Beni Mesgalda mons.

EST hic mons iam dicto nec non & Guargæ flumini confinis. Magna in eo conficitur saponis liquidi quantitas, durum enim cõficere nesciunt. Ad huius radices spatiosissima est planicies, quæ ab Arabibus occupatur, quare & assiduum inter illos bellum geri satis verisimile est. Maximam illi Fessȩ Regi enumerant quotannis pecuniæ summam, nec facilè dixerim quàm miserè nouis indies exactionibus vexentur. Innumeri in hoc monte sunt legis doctores, atque literarum studiosi: à quibus & maximo quotidie afficiuntur incommodo. Hi vinum quidem bibunt, populo autẽ interdictum esse persuadere

conantur, quanquam illis parum admodum à nonnullis habetur fidei. Ab huius montis incolis non magnum admodum exigitur tributum, idq́ue eò fortassè quòd legis doctores aliosq; insignis eruditionis viros alunt.

Beni Guamut mons.

EST hic mons Fessæ territorio ita confinis, vt ab eo solo flumine sit distinctus. Incolæ omnes saponem conficiunt, vnde sibi Fessæ Rex sex milium aureorũ colligit prouentum annuũ. Numerat autem mõs ille rura plus minus vigintiquinque: omnes mõtis costæ frugibus, armentis, atque pecudibus sunt felicissimæ, nisi quòd magna illis locis sit aquæ caritas. Incolæ omnes ditissimi, magnam omnis generis mercium copiam Fessam conuehunt, idq́ue non nisi maximo omniũ lucro. Nihil in hoc monte prouenit, quod non ad hominum vsum maximè cõducat. Distat autem à Fessa decem ferè miliaria.

Gareti Fessæ regionis descriptio.

ENumeratis omnibus cùm ciuitatibus tum montibus Errifitis Regionis, sequitur nunc vt & de Gareto (hoc est de Fessæ parte sexta) nõnihil dicamus. Habet igitur hæc regio suum à Melulo flumine initium ex Occidente, in Oriente verò flumine Muluia terminatur, ad Meridiem montibus quibusdam clauditur, qui à deserto Numidiæ vicino nõ admodum procul distant: in Septentrionem verò extenditur vsq; ad mare Mediterraneum. Eius latitudo ad mare à flumine Nocor ad Muluiam vsq; extenditur: in Meridie verò fluuio Melulo, in Occidente mon-

tibus Chaus terminatur. Huius regionis longitudo quinquaginta, latitudo verò quadraginta est miliariorum. Ager illis fragosus, incultus, atque aridus, Numidiæ deserto non admodum natura dissimilis. Maxima ferè sui parte incolis est nuda, ab eo pręsertim tempore quo Hispani duas huius regionis ciuitates præcipuas sibi occupauerunt, vti & suo dicetur loco.

Melela Gareti oppidum.

SPaciosissimum hoc atque antiquissimũ oppidum, ab Afris in sinu quodam maris Mediterranei conditum, familiarum numerat duo ferè milia. Fuit olim incolarũ multitudine copiosissimum, vtpote totius regionis caput. Multum sanè illi fuit ditionis, maximamq; colligebant ferri atque mellis copiam, vnde & nomen loco inditum scribunt, Melela enim eorum idiomate perinde atque nobis mel sonat. In huius portu bonam piscabantur muricum multitudinem. Paruit olim hoc oppidum Gothorum imperio: verùm postea in Mahumetanorum rediit deditionẽ. Gothi inde fugati Granatam cõfugerunt, quæ ciuitas inde centum fere miliaribus, hoc est quãta est maris interpositi latitudo, sita est. Nostris verò temporibus Hispaniarum Rex ingentẽ huc misit exercitum: verùm priusquam Hispani huc appulerunt, ciuitatis incolæ auxilia à Fessano Rege petierãt, qui quoniam per id tempus contra Temesnitas bellum gerebat, exiguum admodum mittere licuit exercitum. Quod vbi Melelitæ animaduertissent, timentes ne tantillus exercitus Hispanorum vim ferre nõ

poſſet, aſſumptis ſecum quiſq; quantum potuit ſupellectilis, ad montes Buthoiæ confugerunt. Feſſanorum autem militum dux, cùm vt nimis timidulos ciues iniuria afficeret, tum etiam ne quid Hiſpanis integri relinqueretur, domos oẽs, templa, ædificia, incendio deleuit. Id factum eſt Hegiræ anno octingẽteſimo nonageſimo ſexto: hoc eſt, à Chriſto nato milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo. Quam ciuitatẽ vbi Hiſpani ſic exciſam inuenerunt, nõ deſeruerunt tamẽ, quin primò arce quadam munitiſſima in ea exſtructa, tandem etiam paulatim ciuitatis murum atque mœnia reparauerunt, & in hunc vſque diem ſibi ſeruauerunt.

¶ *Chaſaſa oppidum.*

CHaſaſa à iam dicto oppido circiter viginti diſtat paſſuum millia: egregium fuit oppidum munitiſſimis muris cinctum, portum habet celeberrimũ, in quo frequentiſſimæ quotannis videbantur venetorũ naues. Plurimum huic populo cum Feſſanis ſemper fuit commercij, nec ſine magno vtriuſq; gentis commodo: tandem Feſſano Rege bello maximè occupato, Ferdinandus Hiſpaniarum Rex maximis vndiq; collectis copiis inſtructiſſima claſſe huc venit, oppidumq́; vel minimo negotio ſibi occupauit, incolę enim de Hiſpanorum aduentu certiores redditi, fuga ſibi ſalutem quæſierant.

¶ *Tezzota oppidum.*

DIſtat à Chaſaſa quindecim ferè paſſuum millibus in mõte quodam altiſſimo atq; tophaceo exſtructum, ad quod anguſta qua-

quadam via aſcenditur: nullam habent aquam, præterquā eam quæ è ciſterna quadam hauriri ſolet: huius conditores Benimarinos fuiſſe affirmant, priuſquam regnum aliquod poſſiderēt, in hoc oppido ſua frumenta reliquaq́ue omnia bona ſeruabant. Tum temporis ſecura erant omnia eius regionis deſerta, nondum enim Garetū incolas receperat: poſtquam verò Benimarini regnare cœperūt, totam hanc regionem vnà cum Gareto oppido vicinis reliquerunt, ipſi verò ad prouincias aliquantò nobiliores ſe contulerunt. Interea autem Ioſephus Iacobi Marinorum Regis filius, ratione neſcio qua adductus, Tezzotam funditus propemodum deleuit: at poſtq̄ Chriſtiani Chaſaſan occupauerunt, vir quidam nobilis natione Granata, qui in aula Feſſani Regis diu vixerat, is à principe impetrauit, vt Tezzotam à ruina reuocaret. Huius igitur reparati oppidi nunc incolæ ſunt Mauri, perpetuū gerunt cum Chriſtianis bellum, qui Chaſaſan inhabitant.

❡ *Meggeum oppidum.*

Meggeum oppidulum quoddam in vertice altiſſimi cuiuſdam montis exſtructum, diſtat à Tezzota Occidentem verſus decem, à mari Mediterraneo Meridiem verſus ſex ferè paſſuum milia: cōditores habuit Afros, incolæ omnes animo ſunt nobili atque liberali. Sub hoc monte ager quidam eſt frugibus feraciſſimus. E montibus circumiacentibus magna effoditur ferri copia: huius oppidi imperiū cuidam cōceſſum eſt, qui ex Regia ſtirpe, hoc eſt Muachidin, originem traxit, verùm patrem habuit

buit nō vſqueadeo diuitem, qui cùm ipſe textor eſſet, filum etiam eandem artem edocuit: poſtea animoſus iuuenis poſtquã ſuorum auorum genus atque nobilitatem intellexiſſet, relicta tela Bedin ad Regem militatum profectus eſt, vbi aliquãdiu eques ſtipendia meruit: ſed quoniã inſignis erat fidicen, Rex ob muſicæ peritiam illum vnicè adamauit. Poſt hæc cùm Tezzotæ princeps ab hoc Rege cōtra Chriſtianos auxilium rogaſſet, nobilis ille iuuenis cum trecentis equis eò miſſus eſt, & quemadmodum antea multis in locis, ita & nunc ſtrenuiſſimũ ſeſe præbuit ducem, nondum tamē illius animoſitas principem mouit, cui ſolummodò propter muſices peritiã gratus eſſe potuit: quare tandē indignatus ad quoſdam quos adhuc habebat amicos nobiles Garetum ſe cōtulit, qui adiunctis huic quinquaginta equitibus, in Meggei arcis tutelam miſerunt: poſtea ab omnibus illorũ montium incolis ſic fuit adamatus, vt illum quiſque pro facultatum portione iuuerit. Tandem Bedis princeps collecto trecentorum equitum atque mille peditum exercitu, conatus eſt iuuenem expellere, qui mox exiguo illo quem ſecum habebat exercitu, ita dimicauit, vt hoſtes in fugã vertit, ac ſic paulatim crebris tandem victoriis huius nomen omnibus innotuit, vt Feſſæ Rex ſatis opimum illi adiunxerit prouentum, quem antea Bedis rectoribus dederat, vt hoſtem Hiſpanũ ſummis viribus ab ea regione pellerent, atq; ab hoc principe Mauri primùm bellandi didicerunt peritium: nunc annuum prouentum Feſſæ Rex duplicauit, adeò vt dú-

ducentos nunc alat equites, qui armorum præstantia plus valent, quàm vicinorum militum duo millia.

¶ *Echebdeuon mons.*

EXtenditur à Chasasa Orientem versus ad flumen vsq; Muluiam, deinde à mari Mediterraneo ad Meridiem in desertum vsq; Gareti vergit. Incolas habuit ditissimos, atq; validissimos: est autem mons melle, hordeo atque omnis generis pecudib. copiosissimus, frequentia hic prata atq; amœnissima, verùm ab eo tempore quo Casasa ab Hispanis fuit occupata, cùm hi propter militum inopiam, se hostium impetum ferre non posse viderent, relicto monte atq; propriis domibus incendio deletis, ad vicinos se montes contulerunt.

¶ *Benizaid mons.*

HIC mons extenditur Occidentem versus ad loca vsque Nocor flumini vicina, idque per vigintiquatuor miliaria, accolas habet ditissimos, validissimos, atque animo liberalissimos, sic vt omnes hàc iter facientes lautissime excipiant atq; immunes dimittant: magna illis colligitur ferri ac hordei copia, lætissima in hoc monte pascua, ingentem quoq; hic reperias pecudum atq; armentorũ numerum, quamplurimæ ferri fodinæ in ea planicie sunt, neque illis nonquã deest aqua: nihil census persoluunt. illorum autem domus qui ferrum effodiunt, nõ procul à ferri fodinis sitæ sunt: ferrum mercatores globulis Fessam venale deferunt, quando in virgas reducendi neque vsum habent, neque artem:

tem: deinde & vomeres, ligones, aliaque id genus rusticorum instrumenta conficiunt, neq; chalybis quicquam ex eo ferro haberi potest.

Azgangan mons.

TErminatur hic mós in Meridie cum Chasasa, incolis ditissimis atque valentissimis copiosus est: nam præterquam quod magna hic rerum omniũ prouenit affluentia, illud quoque habet, quòd Gareti desertum ad huius radices sit situm, cuius incolæ cum huius mõtis populo magnam habent consuetudinẽ: remansit tamen & hic mons incolis vacuus, ab eodem tempore quo capta fuit Chasasa.

Beni Teusin mons.

IN Meridie iam dicto monti coniunctus est atque extenditur in longum à Gareti deserto ad flumen vsq; Nocor per decem ferè miliaria, ex altera parte lætissimas atque amœnissimas habet planicies, incolæ omnes liberi, nihil omnino tributi exsoluunt, idq; eò fortasse quòd Tezzotan, Meggeum, atque Bedin militum multitudine longe antecellant. Huic accedit quòd Meggei principẽ armis aliquando ita iuuisse creduntur, vt illorũ ope id regnum sibi sit adeptus: magna his cum Fessanis semper est amicitia, idq; propter antiquissimã illam consuetudinem, quę inter eos fuit, priusquam Fessani aliquod sibi regnum habebant. Postea Fessæ quidam causidicus habitauit, qui ex hoc monte natus erat, ille sic pristinã illam amicitiam Regi ob oculos posuit, vt libertatem suis conterraneis acquisierit: fuit tandem & maxima illis cum Marinis amici

tia,

tia, idq; eò fortasse quòd mater Abusahidi illius gentis Regis tertij ex hoc monte patre nobilissimo fuerat orta.

¶ *Guardan mons.*

EST hic mós iam dicto in Septentrione contiguus, patet in longum ad mare vsq; Mediterraneum duodecim, in latum verò vsque ad flumé Nicor octo fere miliaria. Huius accolæ validi sunt, atque ditissimi. Diebus sabbati frequentiss. illis est mercatus ad ripam cuiusdam fluuioli; huc concurrere solet maxima Garetæ montis incolarum pars, necnon & Fessæ mercatores quamplurimi, qui ferrum hic atque frena oleo commutant, magna enim in illis montibus prouenit oliuarum copia. Nihil aut parum admodum vini habent, quanquam Arifitæ monti vicini sunt, in quo sese vino plus satis ingurgitare solent. Per aliquod tempus tributarij fuerunt sub Bedis principe, postea verò opera cuiusdam doctissimi viri atque concionatoris id eis à Fessæ Rege cócessum fuit, vt tributum tantùm pro suo quisque arbitrio exsoluerent. Ita factum est, vt missa singulis annis ad Regem aliqua pecuniarum summa, deinde & equis atque mancipiis aliquot, nihil præterea ab illis exigatur.

¶ *Postrema Gareti deserti pars.*

GAretum in tres diuiditur partes, quarum prima ciuitates, secunda iam dictos montes, (huius incolæ vulgò Bottoia appellantur) tertia deserta cóplectitur, quæ in Septentrione à mari Mediterraneo initium habent, atq; sese Meridiem versus ad id vsque desertũ extendunt

dunt quod illi Chaus appellitant: in Occidente cum iam dictis montib. terminátur, in Oriente verò clauduntur flumine Muluia. Harum longitudo sexaginta est miliariorum, latitudo verò triginta. Asperi sunt atque aridi, adeò vt hic nihil ferè aquæ præterquam in flumine Muluia reperias. Multa in hoc deserto reperiuntur animaliũ genera, qualia id etiam desertum Lybiæ gignit, quod Numidiæ adiacet. Æstatis temporib. multi Arabes in Muluiæ fluminis ripa sese continere solent, præterea etiam & populus quidam ferocissimus, Batalisa vocát, qui equorum, pecudum, atq; camelorum numero ditissimi sunt, hi perpetuum cum Arabibus vicinis gerunt bellum.

¶ *Chaus, hoc est, septimæ Fessæ regionis descriptio.*

DIcitur hæc regio continere tertiam Fessæ partem, extenditur enim à flumine Zha in Oriente atque Occidentem versus flumine Guruigara clauditur: sic vt longitudo sit centum & nonaginta, latitudo verò centum & septuaginta miliarium: omnis enim ea Athlantis pars quæ Mauritaniam respicit, huius regionis latitudinem præbet: complectitur & bonam planiciei atq; montium partem, qui Lybiæ confines sunt. Eodem tempore quo Habdulach primus Marinorum princeps Mauritaniæ atque reliquarum regionum illarum sibi imperium vsurparet, cœpit illius genus hanc regionem inhabitare. Quatuor ab obitu filios reliquit, quorum primus Abubder, secundus Abuiechia, tertius Abusaid, quartus verò Iacobus fuit appellatus: hic

postea propter deuictum Muachidin Maroccorum Regem, atq; propter expugnatum à se Maroccum, in Regem electus fuit: reliqui tres præmatura morte perierunt; priusquã Iacobus Maroccum expugnasset, horum singulis pater regionem quandam legauerat. Reliquæ tres partes in alias septem diuisæ fuerunt, hoc est in quatuor Marinorum stirpes atq; duos populos, qui cum hac progenie maximã contraxerant amicitiam; adeò vt hæc regio pro tribus regionibus sit habita. Qui regnum hoc possiderent, numero decem fuere, regiones tantùm septem. Huius partitionis autor fuit Abdulach, qui Chaus regionem talem ab obitu reliquit, qualem mox suo describemus ordine.

¶ *Teurertum oppidum.*

ANtiquissimum hoc oppidum ab Afris in monte non procul à flumine Zha exstructum fuit. Ager illis etsi non latè admodum se extendat, fœcundissimus est, adiacet deserto cuidam arido atq; fragoso. In Septentrione terminatur Gareto deserto, in Meridie deserto Adduhra confinis est; ad Orientem habet Anghad, hoc est, desertum quoddam quod in finibus regni Telensini est: in Occidente autem deserto Tafrata clauditur; quod & oppido Tezzæ adiacet. Frequentissima atque opulentissima olim fuit ciuitas, familias numerauit circiter tria milia: insignia hic visuntur palacia, templa, aliaq; id genus ædificia. Huius murus ex lapide tiburtino est. Ab eo tempore quo Marinorum genus Occidentale regnum occupauit, hæc ciuitas mul

torum

torum bellorum causam dedit: Marini enim sub Fessano Rege esse sitam volebant, Telensini verò Rex sibi id imperium asscribere conabatur.

¶ Haddagia oppidum.

HAddagia oppidulum ab Afris ad insulæ modum extructum, cingitur enim flumine Mululo, quod in Muluiã non procul ab hoc oppido delatur: oppidum olim fuit frequentissimum atq; opulentissimum: verùm Arabibus Occidentale regnũ possidentibus, cœpit paulatim minui: est enim deserto Dahra cõfine, quod nequissimis quibusdam Arabibus refertum est. Eodem tempore quo Teurertum excisum fuit, hoc quoque oppidum omnino deletum est, neq; aliud quicquam præterquã muros reliquerunt, qui & in hunc vsq; visuntur diem.

¶ Garsis castrum.

IN scopulo quodam ad flumen Muluiam extructum fuit, distat à Teurerto quindecim miliaria: in hoc tanquam in loco munitissimo, Beni Marini sua fruméta seruare solebant, eo tempore quo deserta inhabitabant. Postea ab Abuhenan quinto Marinorum Rege occupatum fuit: non admodum multum habet agrorum in locis vicinis: hortum vuarum, malorum persicorum atq; ficuum copia amœnissimum habét, qui quoniam opacissimis vndiq; nemoribus cinctus est, paradisus videtur ad alia illa loca collatus. huius incolæ rudiori ingenio atq; ab omni ciuilitate alienissimi, neq; aliud quicquã quàm frumentum seruant, quod his ab Arabibus creditum est: si quis castrum à longè aspiciat, tugu-

rium magis quàm castrũ esse putet: murus enim vndiq; præruptus, magnam indicat antiquitaté, tectum aũt atris quibusdam lapidib. stratum est.

¶ *Dubdu.*

DVbdu oppidum antiquum ab Afris in monte quodam altissimo, lociq; natura munitissimo exstructum est, hoc Senetorũ quędam inhabitat familia. Ab huius mõtis vertice frequentes defluunt fontes, atq; tandem per oppidum delabuntur. Ab hoc oppido distat planicies supposita quinq; ferè miliaria, cùm tamen sesquimiliare vix cuiquam abesse videatur, adeò prolixius est iter varie in girum sese voluẽs. Quicquid habet ditionis hoc oppidum, in huius montis vertice situm est, subiecta enim planicies fragosa est atque inculta: nisi quòd in vtraq; ripa fluuioli huic oppido suppositi hortulos nõnullos reperias: nec tantum in hoc monte frumenti prouenit, vt satis ciuium necessitati esse posset, nisi maxima frumenti copia illis à Tezza conueheretur: tantùm enim in hoc exstructum fuit à Marinis, vt præsidium esset, idq; eo tempore quo illis Occidentale regnum ademptum fuit. Postea hunc locũ inhabitare cœpit familia quędam, quę Beni Guertaggen appellata est, hæc & in hũc vsque diem id regni sibi seruauit. Cùm autem Marini à Fessæ regno exclusi fuerunt, Arabes vicini huius oppidi imperium sibi occupare studuerũt: verùm auxilio cuiusdam Muse Ibnu Chamu, qui ex eadem erat familia, sic contra hostes dimicatum est, vt induciæ inter illos sint pactæ: Muse Ibnu huius oppidi sibi imperium seruauit, post

cuius mortem filius Acmed patri successit, atque patrium animum per omnia referens, tranquillè imperium ad mortem vsque administrauit. Post hunc successit quidam Mahumetes, homo armis atque rei militaris peritia omnibus sanè laudatissimus. Hic antea multas sibi ciuitates, multaq; castra ad radices Athlantis sibi deuicerat, quæ in Meridie Numidiæ confines erãt. Postquam verò huius oppidi sibi imperium adeptus esset, non dictu facilè quantis locupletarit ædificiis atque structuris: illorum Rempub. mirum in modum reformauit: liberalissime exteros omnes illac iter facientes excipiebat, adeò vt eius nomen multis populis innotuerit. Hic vt Tezza Fessano Regi adimeretur consilium dedit, maltáque bona ad hanc rem peragendam obtulit: atque vt facilius omnia peragerentur, decreuerat ipse Tezzæ mercatum adire habitu simpliciori, atque sic tandem oppidi ducem aggredi: sperabat enim fore, vt maxima ciuium pars, quos sibi fautores sciebat, conatum facilè iuuarent. Verùm res tandem detecta ad Fessæ Regem peruenit (Saich nominabant, hic primus ex familia Quattas fuit, atque pater eius qui nunc Regẽ agit) qui mox ingenti collecto exercitu, eo animo huc venit vt Dubdu funditus euerteret: atque vbi iam ad montis radices venisset, illic aciem instruxit. Montis accolæ qui sex milium exercitum collegerant, callidè se in rupibus condunt, bonam Fessanorum partem præterire sinunt, idque difficillimis atq; strictissimis quibusdam viis, vnde non facilè effugituros sciunt, atque sic tandem ex improuiso

erum-

erumpunt,viarũ difficultate fatigatos aggrediun tur,& quoniã arduus atq; strictus erat callis,non potuit Rex diutius illorum ferre impetum,atq; dum hosti cedere conátur,plus q̃ mille Fessani se præcipites dederunt,animamq; misere cadendo exspirarũt.In eo prælio cæsa sunt tria Fessanorũ millia:nec tamen potuit Rex tanto infortunio à bello auocari,quin statim reparato.CCCCC.balistariorum atq;.CCC.sclopetariorum exercitu, statuit rursum ipsam vrbem summis viribus op pugnare. Verùm cùm iam Mahumetes se amplius Regi resistere non posse videret, decreuit ipse Regem adire,atq; ita pace si fieri posset com posita, patriam ab hostibus liberare. Quare adsumpto legati habitu, literas propria manu scriptas ad Regem pertulit. qui postq̃ has perlegisset,interrogauit legatum quidnam sibi de Dubdu principe videretur? Mahumetes respõdit insanire prorsus,qui regi Fessæ resistere conaretur. Cui Rex,si iam hominem deuicissem (spero autem deuictură propediem) membratim,inquit, illum lacerandum darem. Ad quod tum Mahumetes, Quid si ille supplex huc veniret, inquit, atque peccatum agnosceret, án ne tum demum illum Rex in gratiam admitteret? Respõdit Rex: Per hoc tibi caput iuro,quòd si eo vt iam dixisti modo peccatum agnoscere velit, non solùm in gratiam accipiam,verùm & filiis illius filias meas despondebo:dotem præterea maximam adiungam,virisque principibus dignissimam. Verùm si is insanire cœpit,vti tu dicis, certissimum habeo illum supplicem non venturum.Cui Mahu

metes, Facilè, inquit, veniret, si modò hoc quod iam dixit Rex præsentib. suæ aulæ magnatibus certissimum fore affirmet. Tum Rex, Satis id iam, inquit, affirmatum puto, quod presentibus his quatuor iuramento astrictum fuit, habes hic secretarium meum primarium, exercitus ducem summum, meum item socerum, maximum denique Iudicem atque sacerdotem Fessæ, quatuor horũ testimonium tibi hac in re modò sufficiat. Mox Mahumetes ad Regis pedes procidens: Eccum, inquit, hominem, qui supplicè peccatum agnoscens, Regis implorat benignitatem atque clemẽtiam. Tum Rex illum humo sustulit, osculo excepit, amicisq; verbis allocutus est. Deinde vtramque filiam accersi iussit, quas Mahumetis filiis in vxores dedit: quibus omnibus transactis Fessanus exercitũ ab eo monte amouit, Fessamq; victor rediit. Hæc autem Hegiræ anno noningentesimo quarto: à Christo nato millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto acta sunt. Ego anno Hegiræ noningentesimo vicesimo primo hanc vrbem inuisi, vbi humanissimè à dicto Mahumete, propter literas quasdam commendatitias, quas à Fessæ Rege atque eius fratre afferebam, exceptus fui. neque desinebat ille rogare quidnam, & quomodo omnia apud Fessæ Regem gerebantur.

¶ *Teza ciuitas.*

TEza ciuitas maxima, nobilis atque opulentissima est, ab Africanis in quinto ab Atlante miliario exstructa, distat à Fessa quinquaginta, ab Oceano triginta, à mediterra-

neo autẽ tantùm ſeptem miliaria, ea via qua Gareto Chaſaſan iturnum: erat autem familiarum plus minus quinq; milia, domos habet ſtructura non admodum elegantes, niſi quòd fortaſſe nobilium palacia, collegia, atq; templa, aliquantulò ſint ornatiora: defluit ab Atlante riuulus quidã, qui per huius ciuitatis ſummum templum decurrit: fit autem interdum vt à vicinis propter certum inter eos diſſidium flumen huic ciuitati adimatur, atq; aliò ducatur, ita vt ciuibus maximum inferant incommodum: tum enim neque ędificare poſſunt, nec aquam habent potabilem, niſi turbidam è quibuſdam ciſternis ſibi petant: quę res ſępenumerò facit, vt pacem cum vicinis inire cogantur. Hæc autem ciuitas cùm opulentia, tum & ciuium frequẽtia tertium in tota hac regione ſibi occupat locũ: templum habet, quod Feſſanũ templum magnitudine ſuperat: tria hic reperies collegia, hypocauſta frequẽtiſſima, hoſpicia ferè innumera. Habẽt hic artes ſuum quæque locum, non aliter atque quod antea de Feſſa diximus: incolæ animoſi atque ingenîo liberalí, qua in re Feſſanos etiam ſuperant: magnam hîc literatorum atque doctiſſimorum virorum reperias copiam, diuitiis affluunt: ager enim illis feliciſſimus eſt atque fœcundiſſimus. Extra huius vrbis mœnia campos reperies ſpatioſiſſimos, fluuiolos cumplures, quibus horti omnis generis fructibus copioſiſſimi irrigantur: inuenias & hic vinearum maximã copiam, hæ vuas palato gratiſſimas producũt, vnde & Iudæi (horum quingentæ numerantur familiæ) optimum ſibi vinũ

conficiunt, adeò vt nuſquam generoſius in tota Africa vix reperiri poſſit. Eſt & in hoc oppido inſigne quoddam caſtrũ, in quo ſe totius oppidi princeps cõtinere ſolet. Huius oppidi imperium Rex Feſſæ ſecundo ſuo filio legauerat, cũ meritò Regia ipſa hic eſſe deberet, idq́ue propter aërem tam ęſtate quàm hyeme ſaluberrimũ: hic ſe Marini nobiles per totam æſtatem cõtinere ſolent, idq́ue cùm propter loci ſalubritatem, tum vt regiones illas ab Arabibus tutas ſeruarent qui deſerta inhabitabant: hi Fęſam quotannis accedebant, atque omnia quæ victui illorum neceſſaria erãt, inde auehebant: dactilos Segelmeſſenos frumentis commutabant: plurimum pecuniarum huius ciuitatis ciues ab Arabibus pro frumentis recipiebant, quare hic ditiſſimi fermè oẽs ſunt, neque aliud ciues incommodum habent, quàm quòd hyeme plateæ plus ſatis ſint lutoſæ. Fuit mihi in hac ciuitate cum ſene quodam notitia, quem vulgus non aliter atque diuum quendam venerabãtur: hic ditiſſimus erat, fructuum, agrorum, aliarumq́ue rerum quas à populo receperat maximã habebat affluentiam. Feſſani huius viſendi ſtudio per quinquaginta miliaria (tantum enim hinc Feſſa diſtat) confluere ſolebant. Ego quoq; de ſene nunq̃ viſo neſcio quid opinionis animo conceperam: poſtq̃ autem vidiſſem, nullã omnino præ ceteris excellentiam in illo reperire potui, niſi quòd portentis quibuſdã indoctã plebem mirè illudebat. Latè igitur huius oppidi patet imperiũ, montes cumplures ſe habet, quemadmodum & iamiam ſuo dicetur loco.

Mat-

¶ *Matgara mons.*

INsignis altitudinis hic mons accessuq; difficillimus, cùm ꝑpter vastas solitudines tum calles strictissimos, distat à Teza quinq; ferè miliaria: in huius summitate ager est fœcundissimus limpidissimis fontib. irriguus: accolæ nullis exactionibus grauantur, colligunt quotannis satis copiosam frugum, lini, atque olei copiam: pecudibus atque capris præsertim abundant: nihil omnino principes curant. Cùm quodam die Fessæ Regem prælio vicissent, captiuum quendã ex ducibus Fessanis ad montis summitatem duxerunt, vbi infinitis suppliciis vel Rege etiam aspiciente miserũ miserrimè extinxerunt: quam obrem huic populo perpetuum fuit ab eo tempore cum Fessanis dissidium: septem ferè numerant militum millia, reperiunturq; in eo monte circiter quinquaginta vici atque pagi.

¶ *Gauara mons.*

ESt hic mons eiusdem ferè cum iam dicto arduitatis, distat à Fessa Occidentem versus quindecim ferè miliaria: huius tam costæ quàm summitatis ager hordeo atque lino fœcundissimus est: extenditur hic mons ab Oriente Occidentẽ versus in longum octo, in latum verò circiter quinque miliaria: frequentes hic inueniuntur solitudines, simiis atq; leopardis refertissimæ: maxima accolarum pars telam texunt, ingenium illis liberale, agros huic mõti subiectos excolere non possunt, propter perpetuas quas gerunt cum Fessano Rege inimicitias, cui neque censum annuum, neq; tributum ali-

quod persoluere volunt, idq́ue fortasse propter loci munitissimi, rebusq́ue omnibus ad victum pertinentibus copiosissimi naturam: non enim etsi per integrum decennium obsideretur, vllo tamen modo expugnari posse videtur, nec his vnquam aqua deesse poterit, cùm duæ in illo monte sint aquæ scaturigines maximæ, quæ in suppositam planiciem delapsæ, duorum fluuiorum initia præbent.

¶ *Megesa mons.*

EST & hic mons accessu quoque non adeò facilis, fragosus est frequentissimis nemoribus refertus, nascitur in eo frumenti minima, olei autem copia maxima: accolæ textores ferè omnes (prouenit enim apud illos lini sic satis bona copia) tam equites quàm pedites bello plurimum valent: facies his omnibus candida, idq́ue fortasse propter montis frigiditatem. hi quoque nullum enumerant tributum. hîc etiam Fessę atque Tezę exules in tuto sunt, & cùm illi maximam habeant hortorum atque vinearum copiam, abstemij tamen sunt: militem numerant septies millesimum: pagi numero ferè sunt quadraginta.

¶ *Mons Baron.*

DIstat à Teza Septentrionem versus in decimoquinto miliario: accolę ditissimi, potentissimi, maximoq́; equorum numero copiositsimi. nullum cuiquam tributum persoluunt. maxima in hoc monte prouenit fruméti, fructuum atq; vuarum affluentia, non tamen vinum conficiunt. Horum mulieres candidæ atq;

pin-

pinguiores, multo ſeſe argento exornant: in hoc monte exules quoque recipiuntur, verùm ſi quis alicuius vxorem cōtrectare velit, de eo maximū ſumūt ſupplicium, nihil enim eſt quod illi tam ægrè atque hoc ferant.

¶ *Beni Guertenage mons.*

ALtiſſimus maximeq́ue arduus hic mons eſt, cùm propter rupes præfractas, tum propter vaſtiſſimas in eo ſolitudines, diſtat à Teza circiter triginta paſſuum milia: magna in hoc frumēti, lini, oliuarum, citreorum malorumq́ue cotoneorum odoriferorum prouenit copia: maximo pecudum atq; armentorum numero ditiſſimus hic mons eſt, niſi quod equorū ac boum mira illis raritas: incolæ ſtrenuiſſimi atque liberaliſſimi, veſtitu ornatiſſimo ciues etiā opulentiſſimos vincunt: pagi atque viri in hoc monte numero ferè trigintaquinque, armatorū verò numerant tria ferè millia.

¶ *Mons Gueblen.*

ALtiſſimus hic mons, frigidiſſimus atque ſpatioſiſſimus, continet in longum plus minus ſexaginta, in latum verò, circiter quindecim miliaria. In Oriente monte Dubdu confinis eſt, in Occidente verò monti Beni Iaſga iungitur, diſtatq́ue à Teza Meridiem verſus quinquaginta ferè paſſuum milia: nullū dari poteſt anni tempus quo non multa niue huius ſummitas tegatur: incolas olim habuit validiſſimos atq; ditiſſ. qui liberā admodum viuebant vitam: poſtea verò cùm tyrānidem exercere cœpiſſent, reliquorum omnium montium accolæ maximis

collectis copiis montem inuaſerunt, omnibusq; quotquot erant interfectis, omnes pagos atque vicos hunc in modum incendio deleuerunt, vt in hunc vſque diem incolis prorſus vacuus remanſerit: niſi quòd nonnulli, qui parentum ſæuitiæ atq; tyrannidis impatientiſſimi cum omnibus bonis in ſupremum mōtis iugum ſeſe receperant, vbi ſanctè atque piè viuebant, his quidem parcitum eſt, remanſitque illorum poſteritas in hunc vſque diem in eo monte: illi omnes literati vitæque integritate ſunt præditi, hinc fit quòd plurimi ſemper à Rege Feſſæ habeantur: meo tempore hic ſenex quidam doctiſſimus maximique apud omnes nominis fuit, cuius conſiſilio Rex ipſe in pace cum aliquo populo ineunda, aut re alioqui ſeria peragenda vti ſolet: in hunc, inquam, ceu in ſemideum quempiam, omnem fidem collocabat: quare ſenex ille à reliquis omnibus aulicis ſummo odio eſt habitus.

¶ *Beni Ieſſeten.*

PAret hic mons imperio principis Dubdu, accolas habet viliſſimos atque circa veſtitum ſordidiſſimos. domus omnes ex iuncis marinis ſunt compoſitæ, calceis quoque iunceis vtuntur, qui per hanc regionem peregrinantur, ex quo facilè huius populi miſerrimam vitam quis colligere poterit. Nihil in hoc monte pręter panicum prouenit, vnde illi panem aliaq; edulia conficiunt: ad huius tamen radices nonnullos reperies hortos, vuis, dactilis, maliſq; perſicis fertiliſſimos. Mala autē perſica in quatuor partes ſecta nucleoque reiecto, ſole deſiccare, atq;

in totum annum seruare solent, hoc illi pro summis delitiis habent. Sunt in hoc monte frequentes ferrifodinę: ferrum autē ad calcis equini modum cudunt, quod & illis interdum pro pecunia habetur, cuius maxima in hoc monte est penuria, nisi fortè fabri ferrarii sua arte sibi aliquā colligant pecuniæ summā: nam præter calces equinos, pugiones etiam obtusis cuspidibus conficiunt. Horum mulieres ferreos annulos in digitis atque auribus ornatus gratia gestare solent, vestibusq́ue multo sordidioribus quàm viri vtuntur: perpetuò cùm propter lignorum collectionem, tum quòd capras agūt, in nemoribus latent. Nemo hic qui ciuilitatem aliquam aut literarum habeat cognitionem, quin Beluino more viuentes, nullum iudicium, nullamq́ue habent humanitatem.

¶ *Selelgus.*

NEmorosus admodum hic mons frequentissimis pinis refertus est, fontesq́ue in eo innumeri ferè reperiuntur. Domus nō lapidibus, sed iuncis marinis construuntur, adeò vt vel minimo negotio loco amoueri possint, nec id quidem inconsultè, nam vernis quibusq; temporibus relicto monte in planiciem subiectam migrare solent, vnde statim post exitum mensis Maij ab Arabibus, qui deserta inhabitant, expelluntur: illi enim propter pecudum atq; caprarū maximam copiam deserta relinquentes, fontes, locaq; humidiora quærunt: hyeme autem, quoniam cameli frigoris sunt impatientissimi, ad syluas tanquam ad loca calidiora redeūt. Innumeri

in hoc monte ſunt leones, leopardi, atque ſimiæ. Erumpit ex hoc mõte aqua quædam tanta cum violentia, vt ſaxum centum librarum aquæ impetu in littus eiectum ipſe viderim: hic principium ſumit Subu, qui maximus eſt totius Mauritaniæ fluuius.

¶ *Mons Beni Iaſgá.*

HVius montis accolæ ditiſſimi atque ciuilitatis amantiſſimi ſunt, iam dicto mõti ſic adiacent, vt eo tantùm de quo iam locuti ſumus fluuio ſeiungantur ab inuicem: atq; quò facilius ab vno monte ad alium tranſeant, mirũ quendam exſtruxerũt medium inter duos montes pontem. idq́ue ea ferè induſtria: Ad vtrunque latus infixi ſunt pali, in quorum ſummitate quibuſdam rotulis iniectus eſt funis, ex hoc pendet ingens quædam ſporta, quæ decem hominum capax eſſe poſſet, idq; ea arte, vt quoties in oppoſitũ migrare montem volunt, ſportam conſcendunt, atq; attracto fune ex quo dependet ſporta, facillimè rotularum auxilio per aërem trans fluuium illum vehũtur, verùm iſtud interdum non fit ſine maximo vitæ diſcrimine, idq́ue præſertim ſi aut ſporta, aut funis aliqua in parte ſint attrita: adde quòd maximũ interdum ea loci diſtantia adferat hominibus terrorem. Copioſiſſimus his eſt armentorũ numerus, rara enim in hoc mõte nemora. Lana abundant ſubtiliſſima, ex qua illorum mulieres pannũ texunt quem ſericum eſſe putes, hic apud Feſſanos maximo eſt in precio. Eſt & huic mõti magna quoque olei copia. Regi Feſſæ imperio parẽt, annuus

autem prouentus qui ex hoc monte ad octo fere aureorum millia colligitur, antiquæ Fessæ præfecto numeratur.

¶ *Azganus mons.*

EX Oriente Selelgo, ex Occidente verò mõti Sofroi confinis est: in Meredie montib. ad flumen Maluiam sitis, in Septentrione autem Fessæ territorio adiacet, patet in longum quadraginta, in latum circiter quindecim miliaria. Visendę est altitudinis, tantæque frigiditatis, vt ea tantùm facie sit habitabilis, quæ Fessam respicit. In hac maxima est oliuarum aliorumque fructuum copia: frequentissimi ex hoc monte fontes in subiectam defluunt planiciem, vbi agros reperias hordeo, lino, atque canabe feracissimos. Nostro æuo infinitæ propemodum mori in his campis sunt insitæ, vnde sibi mora cãdida decerpunt, his vermiculos alunt qui sericũ conficiunt. Hyeme solent tuguriola quædam vilissima inhabitare. Aqua illis intolerabilis est frigiditatis: nouimus nos quendam qui quoniã huius aquæ ciathum vnum exhauserat, per integrum trimestre incredibili laborauerat intestinorum cruciatu.

¶ *Sofroi oppidum.*

SOfroi oppidulum ad Athlantis radices distat à Fessa Meridiem versus plus minus quindecim miliaria, ea ferè via qua ad Numidiam proficiscitur, ab Afris inter duos fluuios exstructum, qui vtrinq; vuis atque omnis generis fructib. sunt copiosissimi: oppidum verò ad quintum vsq; miliare oliuis cinctũ, ager illis lino tan-

tantùm, canabe, atque hordeo accommodus est. Incolæ ditissimi, etsi vestitu vtantur viliori, multo'que oleo maculato, quòd eam fortassis ob causam illis euenit, quia oleum Fessam venale conferunt. Nihil in hoc oppido egregij visitur, præterquam templum quoddam, per cuius medium flumen præterfluit latissimum, & ad cuius fores fons aquæ est limpidissimæ. Maxima autem huius oppidi pars cuiusdam huius Regis fratris negligentia periit, atque ruina plurimis in locis est deleta.

¶ *Mesdaga.*

Oppidulum hoc ad radices Atlantis à iam dicto distat Occidentem versus plus minus octo passuum milia, elegantissimo cinctum est muro, domos habet structura non admodum elegantes, singulis tamen suus fons est limpidissimus. Incolæ fere omnes figulinam exercent, quòd optimi generis creta porcelanis vasis accommoda abundent, ex qua ingentem testaceorum vasorum copiam conficiunt, Fessam'que vendenda mittant: nam inde in duodecimo tantùm Meridiem versus absunt miliario. Ager hordeo, lino, atque canabe fœcundissimus est: maximam quottannis colligunt ficuum atque aliorum fructuum abundantiam. In huius quemadmodum & in prædicti oppidi nemoribus vicinis, maximam reperies leonum copiam, non tamen vsqueadeo nocent, namque vel bacillo aliquo facillime à quouis etiam timido abigi possunt.

¶ *Beni Bachlul.*

An-

ANgustum hoc quoq; est oppidulum, ea Atlantis facie quæ Fessam respicit, exstructum; à Fessa circiter duodecim distat miliaria, nõ procul ab hoc via est, quę in Numidiam ducit. Per huius medium à monte vicino permulti defluunt riuuli, neque situ à iam dicto oppido magnopere differt, nisi quòd ad Meridionale latus nihil pręter nemora habet, è quibus incolæ ligna sibi colligunt, atque Fessam venalia deuehunt. Perpetuis vexantur aulicorum aliorumq́ue exactionibus, neq; vllum fere inter hos reperiri potest ciuilitatis vestigium.

¶ *Ham Lisuan.*

AB Afris in planicie quadam montibus circumcincta exstructum oppidum, ea via, qua Sofroi ad Numidiam proficiscitur: nomen à fonte idoli sortitum est, quod hanc ob causam factum esse arbitrãtur. Eo tempore quo Afri adhuc idololatrię dediti essent, templum habebãt huic oppido vicinum, ad quod certis quibusdam anni temporibus maxima vtriusque sexus homines sub noctẽ confluere consueuerunt: hic sacrificiis absolutis atque luminibus omnibus extinctis, ea quisq; fœmina potiebatur, quæ primo contactu sese offerebat. Mulieribus autẽ quæ huic ludo interfuerant, per integrũ annum alicuius viri contactus interdicebatur : qui verò inde procreabãtur pueri, ceu sacræ rei addicti ab huius templi sacerdote alebantur. In eo templo fons erat, qui & in hunc vsque visitur diem: cæterum nec templum, nec ciuitatis vllum iam reperies monumentũ, vtpote à Mahumetanis de-

leta

leta omnia. Fons aũt primò lacũ efficit, ac postea frequẽtissimis sese riuulis in planiciem effundit.

¶ *Machdia.*

Hoc oppidum in planicie medium inter Athlantem, syluas, atque flumina situm est, distat à iam dicto miliarib. plus minus decem. Conditorem habuit quendam apud gentem eam concionatorem, qui in hoc monte natus erat: eo tempore exstrui cœpit, quo Zeneti Fessanum regerent imperium. Postquam verò Luntunensium Rex Iosephus ad id regni successisset, hoc oppidum destructum est, atq; sic prorsus deletum, vt elegantissimum templum cum aliqua tantùm muri parte remansit, incolæ autem Regi Fessano tributarij sunt effecti, idq́ue anno Hegiræ .519.

¶ *Sachbel Marga, hoc est, viri validißimi planicies.*

Patet hæc planicies in longum quadraginta, in latum autem triginta ferè miliaria: huic confines sunt montes quidam, qui cum Athlante contigui sunt: in his vastissimæ sunt solitudines, arborib. altissimis refertissimæ. Frequentissima hic atq; cateruatim reperies posita tuguriola, quæ à carbonariis ferè occupãtur: incredibilis enim ex his montibus Fessam deuehitur carbonum copia. Qui hic reperiuntur leones, adeò miseros incommodant carbonarios, vt & deuorent interdum. Elegantissimæ atq; crassissimæ hinc Fessam conuehuntur trabes. Planicies tota inculta est atque arida, ita vt vix quicquam boni in ea prouenire queat.

¶ *Az-*

¶ *Azgari Camaren.*

EST & hæc quoque planicies nemorosis vndique montib. cincta, pratum ferè esse dicas, propter perpetuas in hoc loco herbas amœnissimas: quare huc per totam æstatem pecus agere, intraque sepes altissimas atque munitissimas à leonum impetu secura seruare solent.

¶ *Centiputeus mons.*

IN hoc incredibilis altitudinis monte antiquissima reperiuntur ædificia, quibus etiam vicinus est puteus tantæ profunditatis, vt fundum nullo modo videri possit. In hunc extremæ demētiæ homines quidam funibus se intromitti iubent, atq; manibus lucernam quandam aut falcem circumferunt: infernè in multas stationes atque ceu solaria distinctum affirmant, atque postremò spaciosissimum quēdam reperiri locum scalpellis cauatum, vndique ceu muris cinctum, in quibus quatuor veluti ostia sunt, quæ ad alia loca aliquantò angustiora ducunt, in his aquæ viuæ puteos esse dicunt. Fit quoque interdum, vt nonnulli hic vitam miserè finiant: nam si fortè subitò ventorum impetu lucernas extingui contingat, nullo modo egressum, vbi funis dependet, inuenire possunt, adeò vt multa fame interire illos oporteat. A quodam nobili Fessano mihi relatum est, fuisse quosdam numero decem, qui huius putei miracula visendi cupiditate allecti, negocioque parati, tres primùm ingressi sunt, qui vbi iam ad quatuor illa peruenissent ostia, duo simul hanc, tertius verò solus illam sibi delegit viam. Postquam verò sic

in varias partes diuiſi; ad quartam ferè miliaris partem proceſſiſſent, innumeri propemodum veſpertiliones circum lucernas duorum volitare cœperunt, adeò vt altera volatu extincta ſit: vbi tandem ad puteos viuos perueniſſent, aliquot ibi hominum oſſa albicantia inuenerunt, item & quinq; aut ſex lucernas, quarum nonnullæ recentes, aliæ multa ætate corruptæ erãt: ſed poſtquam nihil in iis puteis præterquam aquam reperiſſent, mox eadem qua venerant via reuerſi ſunt: vixque iam medium abſoluerant itineris, cùm ſubitò ventorum impetu altera quoque lucerna fuit extincta. Poſtea variè huc atque illuc quærendo, atque frequentiſſimis in tenebris illis per rupes lapſibus fatigati, nihil tandem ſpei reliquum eſſe inuenerunt: quare deſperatis rebus multis cũ lachrimis ſe diis cõmiſerunt, ac nunq̃ eò redituros vouerunt, ſi ſemel euadere hoc periculum contingeret. Illi verò qui ante antri ingreſſum harum rerum ignari ſociorum reditum exſpectabant, poſtquã plus ſatis morari vident, mox & illi ſe fune intromittunt, atque accenſis lucernis ſocios multo cum clamore quærere cœperunt, atque tandem mœſtiſſimos inuenerunt: tertium autem qui ſimili modo per loca illa obſcura errabat, reperire non potuerunt, quare relicto eo rurſum antrum egreſſi ſunt. Qui porrò relictus fuerat, poſtquã diu exitum quæſiuiſſet, tandem audiuit veluti latratum quorundam caniculorum, ad quorum latratum poſtquã viam paraſſet, mox quatuor incognita recensque nata (vt videbatur) inuenit animalia, his tandem ſubſecuta

ſecuta

ſecuta eſt mater, quæ lupæ non vſqueadeo erat diſſimilis, niſi quod lupam magnitudine ſuperabat: quare mirum in modum timere cœpit, verùm nihil erat periculi, animal enim parátem fugere acceſſit, atque caudæ motu adblanditum eſt. Sic tandem poſtquã multum temporis quæſiuiſſet, ad exitum tandem lætus peruenit, periculumq́ue effugit. Poſtremò namque nonnihil ſe luminis adeptum affirmabat, vt ſolent hi qui diu in tenebris verſati ſunt. Tandem verò hoc antrum multa aqua ad ſummum vſque repletum eſt.

¶ *Coruorum mons, qui & Cunaigel Gherben appellatur.*

EST hic mons iam dicto ferè contiguus, frequẽtiſſimæ in hoc ſyluę, leones innumeri. Nullam hic ciuitatem, nullamq́ue prorſus habitationem reperies, idq; fortaſſè propter nimiam eius loci frigiditatem. Ab hoc monte riuulus quidam defluit: rupes mirandæ eſt altitudinis, in qua infinita eſt cornicum atque coruorum copia, vnde & nomen loco inditum putãt. Interdum cruentiſſimus Boreas tantam affert niuium copiam, vt è Numidia Feſſam proficiſcentes miſerè extinguat, vti & primo iam dictum eſt libro. Æſtiuis quibuſque temporibus Arabes vicini, qui Beni Eſſen appellãtur, ad hunc montem propter aquam frigidiſſimã vmbrámque gratiſſimam confluere ſolent, tametſi magnam leonum atque leopardorum copiam ineſſe ſciant.

¶ *Tezergha oppidum.*

TEzergha oppidum anguſtiſſimum inſtar propugnaculi ab Afris in ripa fluuioli cuiuſdam exſtructum, qui ad iamdicti montis radices præterfluit: viliſſima hic eſt cũ incolarum tum ædificiorum conditio, ab omni namq; humanitate atque ciuilitate alieniſſimi ſunt. Qui inter montes vicinos continetur ager, non adeò magnam producit hordei atque malorum perſicorum copiam. Omnes quorundam Arabum, quos Deuil Chuſein appellant, imperio parent.

¶ *Vmen Giunaibe.*

ANtiquum fuit oppidum, ab Arabib. nunc deletum, à iam dicto in duodecimo ferè diſtabat miliario, ea Athlantis facie quæ Meridiem reſpicit. Crebris quorundam Arabum incurſionibus adeò periculoſum eſt, vt vix illac quiſquam iter facere audeat. Eſt huic oppido vicina quædam via, quam non niſi ſaltando prætérire licet, niſi quis febribus ſe correptum velit: cuius rei periculum ſe feciſſe permultos affirmantes audiui.

¶ *Beni Meraſen mons.*

INſignis altitudinis atq; frigiditatis hic mons, incolas habet equorum atque aſinorum multitudine ditiſſimos: neque frequentiſſimi hic deſunt muli, qui abſq; freno atq; ephippiis merces huc atque illuc deuehere ſolent. Domus illis non lapideis, ſed iunceis conſtructæ ſunt muris. Ditiſſimi omnes ferè accolę, nullum Feſſano perſoluunt tributum, idq; fortaſſè propter montem natura munitiſſimum.

¶ *Mesettaza mons.*

EXtenditur hic mons ab Oriente Occidentem versus triginta ferè in longum milia- ria, in latum autẽ duodecim. In Occidente Edecseni planiciei confinis est, quæ & Temesnę adiacet. iam dicto monti incolarum qualitate, equorum atque mulorum copia persimilis est. Reperies Fessæ doctissimorum hominum maximam copiam, qui ex hoc monte originem traxerunt: nihil tributi annumerãt, nisi fortè Regi munuscula pro arbitrio missitent.

¶ *Ziz montes.*

A Quodam flumine qui ex iisdem defluit nomẽ accepisse creditur, in Oriente Mesettaza terminatur, in Occidente Tedlæ atque Dedis montibus confines sunt, in Meridie Numidiæ partẽ illam respiciunt quæ Segelmessa appellatur, Septentrio autem Edecsen atque Guregræ planicie hos montes claudit, patent in longum centum ferè, in latum verò circiter quadraginta passuum milia: numero autem quindecim sunt, frigidissimi maximeque ardui, vnde & frequentissimi defluũt riuuli: incolas habẽt quos Sanagas vocant, homines cuiusuis auræ sæuitiæ, atque frigiditatis patientissimos: tunicã tantùm vnam quatuor anni temporib. gestant, huic quędam chlamis superinduitur: tibia atq; pedes panniculis ceu fasciis inuoluunt, nullo anni tempore caput tegunt. Maxima reperitur in hoc monte pecudum, mulorum atque asinorum copia, rariores verò solitudines. Nihil hoc populo scelestius, aut ad furta atque direptiones magis natũ

reperiri poteſt. Perpetuas alunt cum Arabib. inimicitias, quos miris quotidie afficiunt incõmodis, atque vt magis ad furorem excitent, camelos interdum his ademptos ex montis alicuius vertice præcipitant. Eſt in hoc monte res quædam ferè incredibilis, ſerpentes enim adeò hominib. non nocent, vt prandendi tempore nõ aliter atq; feles aut caniculi micas è menſa cadentes colligant, neq; aliquam cuiquam inferunt iniuriam niſi ab eodem prius laceſſiti. Domorũ muri cretacei, culmen verò atque tectum ſtramineum habent. Eſt & aliud horum montium incolarũ genus, qui pecudum atque armentorũ numero aliquanto ſunt ditiores, quique tuguriola ex iuncis ferè compoſita incolunt. Hi Segelmeſſan lanam atq; butyrum venalia adferunt, idque iis tantùm temporibus, quibus Arabes deſerta incolunt, fit enim ſæpenumero, vt ab his adorti bonis omnibus ſpolientur. Maxima huic populo in bello eſt præſtantia, ad extremũ enim pugnare ſpiritum, quàm ab hoſtibus ſe capi malunt: iacula ferè terna aut quaterna conferũt, quibus ſeſe ab hoſtiũ impetu optimè defendere nouerũt. Pedites ſemper præliantur, neque vnquam niſi maximo equitum numero ſuperari poſſunt, ſolent quoque & enſes atque pugiones circumferre. Noſtris temporibus fidem publicam à vicinis Arabibus, atque illi viciſſim ab his petere cœperunt, quæ res fecit vt aliquantò tutiores vtrinque eſſent mercatores. Fidem publicam etiam mercatores grandi emunt pecunia, qui alioqui nõ adeò tuti proficiſcerentur.

Car-

¶ *Garſeluin oppidum.*

ANtiquiſſimum hoc oppidum ad radices cuiuſdam dictorum montium ab Arabibus exſtructum eſt, nõ procul à flumine Ziz. Muris munitiſſimis atq; elegantiſſimis cinctum eſt, qui conditorem habuerunt quendam Marinorũ Regem. Ornatiſſima ciuitas eſt ſi quis muros atque mœnia reſpiciat, verùm ciuitatem ingreſſus viliſſimas domos maximèq; deformes, incolarum autem miram raritatẽ inuenias, idq; Arabum quorundam iniuria, qui à Marinorum familia cùm deſciuiſſent, hoc oppidum occupauerunt, atque ciues ſummis affecerunt iniuriis. Ager illis fragoſus atque incultus, Septentrioni expoſitus. Ad fluminis ripam frequentes reperies molas atque hortos vuarum, malorúmque perſicorum affluentia ditiſſimos, quę omnia ſole exſiccare atque per integrum annum ſeruare ſolent. Mira illis eſt pecudum inopia, quare & miſerrimam agunt vitam, à Zenetis ad propugnaculi formam exſtructũ fuit, eo tantum animo, vt in Numidiam proficiſcentibus ſecurum preberet iter, poſteà à Luntunis & occupata & funditus propemodum euerſa eſt. Eſt & hîc magna iſtiuſmodi ſerpentum copia, quales in iam dictis montibus eſſe modo diximus.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq; in ea memorabilium

LIBER QVARTVS.

¶ *Telensini regni exactißima descriptio.*

HAbet hoc regnum suum in Occidente à fluminibus Za atque Muluia initium, in Oriẽte flumine Maiori, in Meridie Numidiæ deserto, in Septentrione autem mari Mediterraneo clauditur. Hæc regio Cæsaria à Latinis fuit appellata, atque ab iisdem occupata: postea verò expulsis Romanis, rediit Cæsaria ad pristinos duces, hoc est, ad quendam Beni Habdul Guadi, qui ex stirpe Magraua originem traxerat. Remansit huius successoribus per trecentos annos, hoc est, ad eavsque tempora, dum potentissimus quidam Ghamsarẽ Zeiieni filius illarum rerum potiretur. Huius posteri antiquo tandem nomine immutato, Beni Zeiieni, hoc est, Zeiieni nepotes, sunt appellati: fuit penes hos illius regni imperium trecentis & octuaginta ferè annis. Tandem à Fessæ Regibus qui ex Marinis originẽ duxerant, varia pertulerunt incommoda, adeò vt decem illi Reges qui Zeiieno successerant, infœlici semper Marte pugnauerint, nunc hoc interfecto, nũc illo captiuo, tertio regno expulso, atq; ad proximos montes fugato. Neque defuit his à Tuneti Regibus maxima semper molestia: remansit tamẽ peneshanc familiam Telensini impe-

pe-

perium, atq; tandem per centum ferè & viginti annos nullum omnino contra quenquam bellum gessit, nisi quòd à quodam Abu Feris Tuneti Rege, atque ab eius filio Hutmeno per aliquot annos Tuneto tributarium sit factum, idq; ad obitum vsque Hutmeni. Patet hoc regnum ex Oriente Occidentem versus in longum trecentis & octuaginta miliaribus, in latum autem à Meridie in Septentrionem, hoc est, à mari Mediterraneo ad deserta vsque Numidiæ non amplius vigintiquinque: quæ res facit vt frequentissimis Arabum, qui Numidię deserta incolunt, vexentur incommodis. Conati sunt semper Telensini Reges maximis indies muneribus atque tributis cum Numidis amicitias alere, sed nunquam potuerunt insatiabilem illorum cupiditatem explere. Raro admodum securè per hanc regionē peregrinari licet: maxima tamen hic est mercatorum frequentia, idq́ue eò fortassè quòd Numidiæ vicina est, tum etiam quòd hàc ad Nigritarum regionem proficiscentibus iter patet. Duos nobilissimos eosdemq́ue frequentissimos habet portus, alterum Horami, alterum Marsæ Elcabiri, ad quos maxima solet confluere Genuensium atque Venetorum copia. Verùm postea vterque portus à Serenissimo Rege Ferdinando occupatus fuit, idq́ue totius huius regionis maximo incommodo: quare qui tum erat Rex (Abuchemmu appellabant) regno expulsus, atque à suis in fugam versus est: deinde in regnū restitutus Abuzeiienus, qui per aliquot annos à Rege Abuchemmu proprio nepote in vinculis ser

uatus fuerat: verùm hic minimum temporis potitus est regno. tandem enim à Barbarossa miserè interfectus fuit, qui sibi armis belli Telensini imperium vsurpauit. Quod vbi animaduertisset Abuchemmu, qui à proprio populo fuerat eiectus, à Carolo Quinto Imperatore auxiliares copias petere cœpit, quibus sese in regnum restitutum iri sperabat. Quod vbi impetrasset, maximo collecto exercitu bellum Barbarossæ intulit, quo tandem expulso, rursus regnum sibi occupauit, atque de iis maximũ sumpsit supplicium qui antea in eius exilium conspirauerãt. Deinde militib. Hispanis stipendia numerauit, belli duces maximis oneratos muneribus dimisit, atque Imperatori Carolo satis amplũ quotannis quoad vixit misit tributum. Post huius mortem successit eius frater Habdulla, qui fœdus antea inter fratrem atque Imperatorẽ pactum paruifaciens, Solimanni Turcarum Regis auxilio fretus, nihil ab eo tempore Carolo tributi numerare voluit: seruauitq; sibi in hunc vsque diem Habdulla Telensini imperium. Huius regionis pars maxima inculta est, arida, atque aspera, eaque præsertim parte quæ Meridiem respicit. Maritimi autem agri aliquantulò fertiliores atque fœcundiores sunt. Qui oppido Telensino circumiacet tractus, nemorosus est, nisi quòd in ea parte quæ ad Occidentem mare respicit, montibus est refertissimus. Tenez quoque atque Alger regiones, montes habent omnium rerum affluentia fœcundissimos. Raræ in hac parte vrbes, raraq; castella, fœlicissima tamen atque maximè frugifera,

vti & ſuo poſtea dicetur loco.

¶ *Angadi deſertum.*

IN huius regni initio ad Occidẽtale latus deſertum reperitur aſperum, incultum, atque aridum, in quo neque aqua neque arbor vlla inueniri poteſt: extenditur in longũ octuaginta, in latum verò quinquaginta ferè paſſuum milia. Maxima hic eſt capreolorum, ceruorum, atque ſtrutionum copia. Periculoſiſſimum per id deſerti mercatoribus Feſſa Telenſinum proficiſcentibus iter patet, idq́ue propter Arabes quoſdam, qui latrociniis tantùm ſibi victum quærũt, idq́; præſertim hyeme, cùm milites qui deſertum à nebulonũ ſeruare ſolent iniuriis, in Numidiam ſeſe recipere cõſueuerunt. Innumeri in hoc monte paſtores ſunt, verùm infinitis quotidie vexantur leonum incõmodis, qui non in greges modò, verùm & in homines interdum ſæuire ſolent.

¶ *Temzegzetum caſtellum.*

EO loco ſitum eſt hoc Caſtellum, vbi dictũ deſertũ Telenſini territorio coniungitur, ab Afris in ſcopulo quodam exſtructum, munitiſſimum quondam fuit, nec non & Feſſanorum frequentiſſimis ſemper iniuriis expoſitum: eſt enim in via illa publica ſitum quæ Feſſam ducit. In vicinis campis flumen quoddam reperitur, quod Teſure illorum lingua appellatur. Qui huic Caſtello circumiacent agri omnib. rebus victui neceſſariis, quantum huius incolis ſufficere poteſt, fœcundiſſimi ſunt. Paruit olim Telenſinorum imperio, quo tempore ciuitatem dixiſſes, nunc autem ad Arabes deuolutum, nihil aliud

aliud ferè quàm ſtabulum eſſe iudices: nihil hîc aliud q̃ frumenta reſeruant, ab incolis propter Arabum iniurias planè deſtitutũ nunc inuenias.

¶ *Izli caſtrum.*

IZli caſtrum antiquiſſimum ab Afris in planicie quadam extructum, quæ cum dicto confinis eſt deſerto, huic nonnihil agrorum adiacet qui hordeo tantùm atque panico accommodi ſunt. Habuit olim incolarũ ſatis magnam frequentiam, muriſque cinctum fuit elegantiſſimis: poſtea verò belli iniuria ſolo æquati fuerũt, incolæ expulſi. Deinde poſt aliquot annos à quibuſdam religioſis viris rurſum inhabitari cœpit, qui apud Telenſini Reges, Arabeſque omnes maximo in honore habentur. Hi illac prætereuntes liberaliſſimè atque magnificè per totum triduũ excipiunt, ac aſymbolos dimittũt. Huius omnes domus humiles ſunt viliores, muris cretaceis tectum additur ſtramineum. Huic vicinus eſt quidam fluuius, vnde quicquid habent agrorũ optimè irrigatur, idque inſigni fit naturæ prouidentia: nam tantus huic Regioni eſt æſtus, tantaque ſiccitas, vt niſi agri aſſiduò irrigarentur, nihil omnino hîc frugum prouenire poſſet.

¶ *Guagida oppidum.*

ANtiquiſſimum hoc oppidum ab Afris in planicie ſpacioſiſſima extructum, à mari Mediterraneo Meridiẽ verſus quadraginta, à Telenſino autem totidem ferè diſtat miliaria, in Occidente atque Meridie Angadi deſerto clauditur, agros habet fœcundiſſimos, hortos cùm amœniſſimos, tum ficubus & vuis co-

pio-

piosissimos. Per huius vrbium medium, flumen quoddam præterfluit, vnde sibi potui, cibisque coquendis aptissimá exhauriunt aquam. Muros reliquaque omnia ædificia sumptuosissima, miro artificio superba fuerunt: incolas habuit olim ditissimos, humanissimos atque rei bellicæ exercitatissimos, postea verò eius belli iniuria quod à Fessano cõtra Telensini Regem gestum est, deleto hoc oppido, incolæ omnes fugerunt: finito tamen bello, noui incolæ noua sibi ædificia exstruere, atque rursum inhabitare cœperunt: non potuit tamen ad pristinum reduci statum, neq; iam plures quàm mille & quingentas domos habet. Ciues nunc miserrimi, qui Regi Telensini simul & Angadi Arabibus tributa exsoluere coguntur, vestitu vtuntur vilissimo: maxima penes hos magnorum asinorum atque mulorum copia est, vnde & satis bonam sibi colligunt pecuniæ copiam. Vetustissimo loquuntur Arabum more, neque lingua illis est corrupta, qualis vicinis omnibus illis est regionibus.

¶ *Ned Roma.*

ANtiquissimum hoc oppidum à Romanis iis temporibus quibus illi adhuc Africanis imperabant, in spatiosissimo campo exstructum fuit, distat à monte duobus ferè miliarib., à mari autem Mediterraneo circiter duodecim, estque huic vicinum quoddam flumen non admodum latum. Scriptum reliquerunt illius temporis Historiographi, ad vnũ eundemq; quo Roma ædificata fuit modum, vnde & nomen deductum arbitrantur. Ned enim apud Arabes

bes idem prorſus atque ſimilis nobis ſignificat: viſitur in hunc diem huius oppidi murus: antiquiora autem alia omnia Romanorum ædificia deleta ſunt, adeò vt rara illorum nunc reperiantur veſtigia. Nonnullis in locis reparari nouisq; ædificiis reformari cœpit, verùm ſtructura multo inferiora atque antea fuerunt. Huius ager frugum vbertate fœliciſſimus eſt: frequētiſſimi hîc ſunt horti, huiuſmodi arborib. refertiſſimi, quæ ſiliquas producunt, quo illi tam in hoc oppido, quàm in ſuburbio veſci ſolent. Mel item habent quo illi cibis condiendis vti ſolent. Eſt hîc ſic ſatis bona ciuium, atque textorum pręſertim multitudo, conficiturq; apud illos maxima goſſypij copia, ab omni tributo liberi ſunt. Principes atque Reipub. adminiſtratores tantùm pro arbitrio ab his creantur: & vt liberius cum Telenſenis negociari poſſint, munuſcula interdum ad Regem miſſitare ſolent.

¶ *Tebecritum oppidum.*

Exiguum hoc oppidum ab Afris in quodam ſcopulo ad mare Mediterraneum exſtructum eſt, diſtat à iam dicto duodecim ferè paſſuum milia. Vicini omnes montes altiſſimi atq; inculti ſunt, incolis tamen frequentiſſimi. Innũmeri in hoc oppido inueniuntur telæ textores: ſiliquarum atque mellis maxima illis regionibus eſt affluentia. Perpetuò Chriſtianorum metuentes impetum, diligentiſſimè ſingulis noctibus agunt vigilias: non enim tanta illis ſuppetit facultas, vt milites aduerſus inſtantes hoſtes alere poſſint. Agri illis non minus ſteriles ſunt, quàm inculti,

culti, atque fragosi: vel minimum duntaxat hic hordei atque panici prouenit. Ciues omnes vilissimo vtuntur vestitu, suntque ab omni prorsus ciuilitate alienissimi.

¶ *Hunain.*

OPpidulum hoc ab Afris conditum structuræ elegantia, morumque integritate meritò ab omnibus laudandum, portum habet turriculis vtrinque munitissimum: huius murus quoq; altissimus est atq; elegantissimus, eaque præsertim parte, quæ mari alluitur. Huc Veneti maximam quotannis solent conuehere mercium copium, atque cum Telensinis huius oppidi incolis negociari, distat autem hinc Telensinum in decimoquarto tantùm miliario. Ab eo tempore quo Oran ciuitas à Christianis fuit occupata, non amplius ausi sunt Oran proficisci timentes nequid sibi mali ab Hispanis, qui Oran occupauerant, inferri posset: quare ad hunc portum tunc primùm Veneti venire cœperunt. Ciues quondam nobiles atque humanissimi fuerunt, gossypij atque telæ textores propemodum omnes Elegantissima hic est domorũ structura, quarum quælibet suum habet fontem: innumeras hic reperies vineas, in pergulas elegantissimè reflexas. Pauimentum illis variis est distinctum coloribus: tabulata autem atque connexitates multo museaco sunt ornatissima. At postquã hi de Orani excidio certiores facti sunt, relicta vrbe aliò se contulerunt, Hunain habitatoribus vacuum reliquentes: nisi quòd fortassè Rex Telensini certum hîc alat peditum numerũ, qui mer-

catorum

catorum naues aduenientes obseruent. Ager illis fructibus, cerasis, malis persicis, ficubus, atq; oliuis fœcundissimus est: illi tamen vel minimum inde sibi colligunt prouentum. Ego cùm istàc præterirem, non potui quin summã deplorarem calamitatem, ad quam huius oppidi ciues redacti erant: eodem tempore huc nauis quædam Veneta adpulerat, quæ tantum prouentum secum aduexerat, quantum ad quinquennium huic regioni satis erat: vnde sibi Telensini Rex quindecim milium aureorũ tributum numerari iussit.

¶ *Haresgol.*

HAresgol maximum atque antiquissimũ in scopulo quodam mari Mediterraneo vndiq; cinctum fuit, præterquam in Meridie, vbi via erat quæ in oppidum ducebat. A Telensino Septentrionem versus in .xiiij. situm fuit miliario. Ciuium frequentia nobilissimum. Huic imperauit quidam Idris, eiusdem auunculus qui Fessam condidit: atque huius posteri id sibi imperium seruarunt in annum vsque centesimum vigesimũ. Venit tandem Rex quidam atque Pontifex Cairaon, qui oppidum hoc funditus deleuit, remansitq; postea incolis vacuum per centum ferè & viginti annos: deinde à quibusdam Granatis iterum incoli cœpit, qui cum Mansore huc venerant: ille oppidum aliquantulum reparauit, vt semper esset quò se milites tutò recipere possent. Post huius atque eius filij mortem, rursum omnes expulsi sunt à Zanagiis atq; Magraoë populis, fuitq; hæc altera illius oppidi ruina, Hegiræ quadringentesimo decimo.

Ma-

¶ Maximæ opulentißimæque Telensini vrbis descriptio.

AMplissima hæc atque Regia ciuitas, non certò constat quosnam habuerit conditores: certissimũ quidem est minimam ab exordio, verùm incrementis iisdem temporibus maximè auctam, quibus Haresgol deletum fuit. tum enim regnante familia quadam quæ Abdulguad dicebatur, eum in modum accreuit, vt sub Rege Abu Tessino familiarũ numerauerit sedecim milia. Egregia tum temporis fuit Respublica, variis tamẽ indies à Iosepho Fessano Rege incómodis agitata, à quo per septem continuos annos ingenti exercitu fuit obsessa. hic postquã arcem quandam ad Orientale latus sibi construxisset, obsessi ad tantam calamitatẽ sunt redacti, vt annonæ caritatem diutius ferre non possent: quare vno omnes impetu ad Regem venerunt, atq; vt miseris ciuibus fame periclitantibus succurrere vellet, vno oẽs ore rogauerunt. Ille mox quænam essent eius cœnæ deliciæ indicauit, carnesque equinas hordeo coctas protulit. tum demum cognouerunt, quàm nihilo melius Rex haberet, quàm priuatorum miserrimus. Post hæc concione cõuocata Rex apud populum persuadere conatus est, multò honestius esse in armis mori pro patria, quàm calamitosam illam degere vitam. Regis verba omniũ animos sic ad prælium committendum excitauit, vt die sequenti hostem aggredi, atque ad extremum vsque summis viribus pugnare constituerũt. verùm multo fœlicior illis contigit fortuna atque sperauerãt,

eadem enim nocte Iosephus à quodam ex suis interfectus est: quod vbi nuncium ad ciues peruenisset, alacriori animo omnes vrbē egressi, vel minimo negotio confusam multitudinem interfecerunt, atque post insperatam victoriam tantum sibi prouentuum ex hostium castris collegerunt, vt abunde omnibus esset, quo diutinam illam quam passi fuerant famem, explerent. Postea verò circiter quadraginta annis quartus Fessæ Rex Abulhesen, qui ex Marinis originem traxerat, in secundo miliario Occidentē versus oppidum construxit Telensino vicinum. Deinde Telensinum obsidione triginta mensium cinxit; crudelissimæ indies oppugnationes fiebant, atq; singulis noctibus nouum semper exstructū erat propugnaculum, adeò vt tandem Fessani Telensino proximi minimo negotio vrbem sunt ingressi, qua deuicta, Rex Fessam captiuus abducitur, vbi à Fessæ Rege capite trūcatus, cadauer inter vrbis sordes eiectum est: Habes hic secūdum Telensini excidium. Post deletam omnem Marinorum familiam, Telensinum multis in locis reparari, nouisque incolis reformari cœpit, adeò vt familiarum numerus ad duodecim milia accreuerit. Hic singulis artibus suus est designatus locus, quod & antea de Fessa diximus, nisi quòd Fessę multo sumptuosiora sint ędificia. Frequentia hic templa atque elegantissima, quibus & sui sunt sacerdotes atq; concionatores. quinq; item collegia opere museaco sumptuosissima, quorū nonnulla à Telensini, alia Fessæ Rege fuerunt cō dita; neque hic balnea, neque hypocausta deside-

rabis

rabis amplissima, quamuis non ea sit illis aquæ copia, qualis Fessanis est: innumera ferè hospitia ad Afrorũ morem exstructa: inter hæc duo sunt, ad quæ Genuenses atque Veneti mercatores cõmeare solent. Iudæi hic latissimã quandam maximamq́ue vrbis partem occupant, hi omnes di tissimi quondam fuerunt: dulipanum in capite gerunt, vt à reliquis ciuibus dinoscerẽtur; verùm Hegirę anno noningẽtesimo trigesimotertio tan tum incõmodi à Rege Abuhabdulla passi sunt, vt mendicos ferè omnes effecerit: innumeri hîc fontes, qui omnes scaturiginem non procul ab vrbis mœnia habent, adeò vt facillime ab hostibus adimi possent aquæductus. Huius murus altissimus est atque munitissimus, quinque in am bitu sunt portę spatiosissimę, quarum quælibet suam habet custodiam, suosq́ue census Regij receptores. In Meridie palatium reperies Regium altissimis cinctum muris, quod in se alia quoq; permulta complectitur palacia, quibus nec fontes nec sui desunt hortuli amœnissimi: duabus ad hoc palatium portis aditus patet, quarum altera in planiciem, altera in ciuitatem educit, habetq́ue hæc custodiam satis numerosam. habet Telensini territorium elegantissima sanè rura, in quibus se ciues per æstatẽ continere solent: nam præterquam quòd omnia hic prata rideant, fontes limpidissimi, omnium fructuum affluentia oculos hunc in modum pascunt, vt nunquam in vita quicquã amœnius me vidisse meminerim: ficus sole exsicari atque in hyemem asseruari solent: nõ hîc amigdala, mala persica, melones neq;

citriolos desiderabis. In tertio ab hac vrbe miliario Orientem versus frequentissimæ sunt molæ ad Seflifum flumen sitæ, reperies & alias nó tam procul ab vrbe in monte Elcalha positas. Huius oppidi partem Meridionalé occupant Iudæi, Causidici atq; Notarij: est & hic magna literatorum frequentia, nec non & variarum disciplinarum professores, qui à quinque antea nominatis collegiis aluntur. Ciues in quatuor sunt diuisi partes, horum enim alij artifices, alij mercatores, alij literati atq; doctores, reliqui omnes milites sunt. Mercatores æquissimi, fidissimi, liberalissimi, atque Reip. vtilitatis fautores candidissimi: mercaturam ferè semper cum Nigritis exercent. Artifices securam, tranquillam, atque suauem viuunt vitam. Qui sub Rege stipendia merent, corpore omnes atq; viribus præstantissimi, satis largum recipiunt stipendium, horum namque cuilibet singulis mensibus tres enumerantur aurei illius regionis, qui tribus aureis Italicis cum vnius aurei dimidio æquiualent. Studentes omnes priusquam ad doctoris gradum peruenerint, miserrimè quidem viuunt, at postquam gradum eum attigerũt, aut prælectores, aut notarij, aut deniq; sacerdotes efficiuntur. Huius vrbis tam ciues q̃ mercatores, adeò circa vestitum sunt curiosi, vt Fessanos etiam interdum superẽt. Artificum vestes breuiusculæ sunt, rarò dulipanum in capite gerunt, solo pileo non incuruo contenti: calcei ad medium cruris pertingũt. Omnium pessimè vestiuntur milites, indusium enim latissimis manicis gestant, cui linteamen latissimum ex gossy-

pio

pio confectum superaddunt, hoc se tam æstatis quàm hyemis temporibus inuoluunt: nisi quòd hyeme pellicea habeant indusia, quibus caputiũ quoddam inijciunt, quale apud Italos his in vsu est qui aliquò peregrinantur, hoc illis à pluuia atque niue caput tegitur. qui literis incumbunt, vario quisque vtitur vestitu, idq; cùm pro facultatum, tum quoq; natiui soli ratione: doctores, iudices atq; sacerdotes aliquãtò superbius vestiuntur atque splendidius.

Qui apud Telensini Regem ritus seruentur.

NOn dictũ facilè quàm se magnificè Telensini Rex gerat, à nemine namq; conspicitur, neminem ad colloquium admittit, pręter summos suę aulę principes, à quibus postea omnia suo ordine peraguntur: varia sunt hic officia atque dignitates, est enim primarius quidam qui Regis vicem supplet, is reliqua omnia officia pro suo quisq; honore distribuit: exercitum instruit, atq; contra hostes interdum copias educit. Deinde est & quidam qui Regi primarius est à secretis, hic omnia scribit atque annotat quę ad Regem pertinẽt. Est & alius quidam Regi à thesauris, huius officium est tributa atq; census recipere. Habet præterea Rex suum pensionarium, qui omnia Rege imperante elargitur. Est & custodiæ præfectus, hic quoties nobiles ad Regem intromittũtur, custodiam ad palacij portas admouere solet. Reperias deinde & alia quædã officia viliora, hic enim stabulis præficitur, ille stapedes atque ephippia curat: est deniq; quidam qui Regi est à cubiculis, iisq; tãtum-

modo horis, quibus ad Regẽ admittuntur aulici. Aliis enim temporibus Regis vxores, Christiani quidam, deinde & Eunuchi suum præstant officium. Regem splendidissimè vestitum superbè adornatus vehit equus. Inter equitandum rariores adhiberi solent ceremoniæ, neq; adeò numerosa illum comitatur pompa, vix enim millesimum numerabis equitem, nisi belli fortassè tempore, quo vndique Arabes aliæque nationes confluunt. Quoties Rex ipse copias educit, non vsq; exigua illum sequitur tentoriorum supellex, neque tum Regem ab alio quouis duce vestitu dinoscas: & quamuis innumeram ferè habet custodiam, non tamen facilè credas quàm sit pecuniarum parcissimus. Aureos cudit auro aliquanto viliori, quales sunt ij qui apud Italos Bislacchi appellantur, maiores tamen sunt, sic vt illorum quilibet Italicum aureum cum quarta vnius aurei parte pendeat. Argenteam quoque atque æneam cudit monetam. Huius territorium incolis nō admodum est copiosum, verùm quoniam illac ex Europa in Æthiopiam proficiscentibus iter patet, maximum sibi colligit Telensini Rex ex mercibus prętereuntibus emolumenti: idque ab eo præsertim tempore, quo Oran à Christianis fuit occupata. Huius Regis tempore Telensinum factum est tributarium, quæ ciuitas antea semper fuerat libera: quo factum est vt ad vltimum vsq; vitæ diem à suis subditis summo fuerit odio habitus. Postea huius filius qui patri successerat, census quoque atque tributa exigere conabatur: quare à populo Regno expulsus, ad impera-

peratorem Carolum ſupplex venit, cuius opera, vt antea dictum eſt, in regnum eſt reſtitutus. Eo tempore quo Oran Telenſini Regis imperio parebat, numerabat ea regio annuorũ prouentuum tria interdum, nonnunquam etiam & quatuor millia aureorum, quorum maxima pars in regni cuſtodiam atque milites Arabes impendebatur. Ego per aliquot mẽſes in huius Regis aula agẽs, maximam expertus ſum eius liberalitatẽ. Multa fateor prætermiſſa in huius Regiæ deſcriptione, verùm quoniã maxima in parte cum iis conueniunt quæ antea de Feſſa diximus, ne quid lectori plus ſatis nauſeæ eſſemus, data opera neglexinus.

¶ *Hubbed oppidum.*

HVbbed oppidulum ad caſtri modum exſtructũ, à Telenſino Meridiem verſus in ſeſquimiliario poſitum. Satis copioſa eſt hic incolarum frequẽtia, ciues ferè omnes panni tinctores. Inſignis ſanctimoniæ quidam apud illos ſepultus, quem quaſi diuum quendam venerantur, aſcenditurq; ad huius monumentũ quibuſdam gradibus, Sidi Bu Median appellabant. Egregium in hoc oppido collegium, nec non & peregrinantib. opulentiſſimum xenodochium, hæc à quodam Feſſano qui ex Marinis originem duxerat, exſtructa ſunt, vti in marmore quodam inſculptum reperies.

¶ *Defeſra.*

EST hoc oppidulum in planicie quadam in decimo quinto à Telenſino poſitũ miliario. Maxima hic eſt fabrorum frequen-

tia, idq; fortaſſè propter quandam ferrifodinam: ager illis frumento feraciſſimus: omnes ferè fabrilem exercent artē, ab omni prorſus ciuilitate atque humanitate alieniſſimi.

Teſſela.

ANtiquiſſimum hoc fuit oppidum ab Africanis in quadam planicie conditū, quę viginti ferè miliariorum erat longitudine. tanta hic peruenit frumēti præſtantiſſimi copia, vt vniuerſo ferè Telenſini Regno ſatis ſit: incolæ omnes tentoria inhabitāt, omnia enim huius vrbis ædificia deſtructa ſunt, nomē tamen loco remanſit. Numerauerūt & hi aliquando Regi Telenſini maximum quotannis tributum.

Beni Raſid Regio.

EXtendit ſeſe hæc Regio Orientem verſus in longum quinquaginta, in latum verò vigintiquinq; fere paſſuum milia: ea parte qua Meridiem reſpicit, planicies eſt, altera verò Septētrioni expoſita, montibus maximè fructiferis eſt plena: incolæ in duas diuiſi ſunt partes, horum enim nonnulli in montibus illis domos habēt ſic ſatis ornatas: hi agricultura, aliiſq; ad victum pertinentibus negotiis ſeſe exercent. Alij aliquantò nobiliores in campis tantùm tentoria habent, illi pecus cogunt, camelos aliaque armenta alunt. Variis indies vexantur incōmodis, Telenſini Regi cenſum numerant annuum. Reperias in montibus illis aliquot pagos, atque inter hos duo ſunt præcipui, quorum alter Chal hat Haoara eſt appellatus, in montis cuiuſdam coſta ad arcis modum fabricatus, mercatorum

atque

atque artificum domos circiter quadraginta numerat: alter verò Elmo Hascar nuncupatur, in hoc se continere solet, qui in his regionibus Regis vicem supplet: in hoc diebus Iouis mercatus est frequentissimus, vbi armentorum, frugum, vuarum passarum, ficuum, atque mellis maxima emitur copia: reperias quoq; & pannarios mercatores, aliosq; cumplures quorum enumeratio nō minus tædiosa quàm prolixa esset. Ego apud hos aliquoties versatus, meo incommodo intellexi quàm sint furtis mirè dexteri: colligit Telensini Rex ex hac prouincia vigintiquinq; millium aureorum annuum prouentum, totidemq; milites exercitatissimos numerant.

¶ *Batha oppidum.*

BAtha maximum, opulentissimum, atque Afrorum multitudine copiosissimum, nostris temporibus in amœnissima atque latissima planicie exstructum oppidum, vbi maxima frumenti prouenit copia. Telensino Regi vigintiquinque millium aureorū tributum persoluit. Verùm postea eo bello deletū fuit, quod inter Regem atque eiusdem aliquot affines gestum est. Hi Fessani Regis auxilio potentissimi, quamplurima sibi occupauerant Telensini oppida: quicquid verò se armis belli seruare non posse videbant, incendio prorsus deleuerūt, adeò vt huius oppidi perexigua nunc reperire licet monumenta. Non procul hinc angustissimus præterfluit fluuiolus, qui vtrinque hortos habet agrosq; omnis generis frugibus fœcundissimos. Planicies item ad ea vsque tempora incolis fuit de-

destituta, donec quidam Eremita cum suis huc appulit, quem illi tanquam insignis sanctimoniæ virum colebant: hic intra paucos dies adeò boum, equorum, atque pecudum numero ditatus est, vt neminem ferè habuerit in hac regione secundum. Nullum neque hic neque huius subditi tributum persoluunt, cùm tamen (vti ex illius discipulis intellexi) singulis annis octo millia colligat frumenti modia, equos hunc habere quingentos dicunt, pecudum decẽ millia, boum duo millia: & singulis annis ex diuersis orbis regionibus afferuntur illi quatuor aut quinque aureorum millia: adeò per vniuersam Africam atq; Asiam huius innotuit sanctimonia. Discipulos habet circiter quingẽtos, quos propriis alere sumptibus solet: his nihil aliud iniungitur q̃ vt singulis diebus certas legant Deorum inuocationes: quò fit vt permulti vndique affluant, qui inter huius discipulos numerari cupiunt, à quo tandem quibusdam ceremoniis edocti domum redeunt. Tentoria habet plus minus centum, quorum alia peregrinantibus, alia pastoribus, reliqua eius familiæ sunt fabricata. Habet vir sanctissimus quatuor vxores, mãcipia autem quàm plurima, quæ vestibus vtuntur sumptuosissimis. Habent & filij suas quoque vxores atq; familias: ita vt tam Eremitæ quàm eius filiorum familia numerum quingentesimum excreuerit. Ab omnibus Arabibus, atque ab ipso adeò Telensini Rege summè veneratur. Ego tandem quid viri esset scire conatus sum: per tres dies ab eo exceptus vnà cùm eo in secretioribus ædibus cœna-

tus

tus sum, vbi inter alia libros quosdam cōmonstrauit, qui Magicam artem atque Alcumisticam docebant: ac omnibus modis persuadere studebat, Magiam veram atque indubitatam esse disciplinam, adeò vt Magus mihi visus est, quanquā ea nunquam vsum fuisse intellexi, neque quicquam curauisse, quàm Dei quibusdam nominibus inuocationes.

¶ *Orania.*

MAximum hoc atque frequentissimum oppidum familias plus minus sex millia numerat. Ante aliquot sæcula ab Afris ad mare Mediterraneum exstructum, à Telensino centum & quadraginta distat miliaria. Insignem hic videas ædificiorum, templorum, collegiorum, xenodochiorum, balneorum, atque hospitiorum structuram: muris vndique altissimis atque munitissimis cingitur, ab vna parte planiciem, ab altera verò montes habet altissimos. Maxima ciuium pars telam texebant, reliqui ferè annuis prouentibus viuebant. Non magna hic proueniebat frugum copia, adeò vt nullo præterquam hordeaceo vescebantur pane: incolæ omnes humanissimi atque exteris omnibus amicissimi. Fuit hoc oppidum Cataloniæ atque Genuæ mercatorum frequentia copiosissimum: in eo vicus quidam fuit qui in hunc vsque diem Genuensium appellatur. Perpetuum gerebant cum Telensini Rege bellum, neque alium vnquam Principem admittere voluerunt, præterquam quendam qui tributum Regium à populo exigeret. Populus verò quendam è Consuli-

ſulibus virum primarium elegerant, penes quem totius vrbis erat adminiſtratio. Mercatores propriis ſumptibus milites alebant, qui crebris incurſionibus Cataloniam, Geuiſam, Maioricam, atque Minoricam maxime vexabant, adeo vt Oranica Chriſtianorum mancipiorum propemodum erat plena. Poſtea Hiſpaniarum Rex Ferdinandus ingenti claſſe Oraniam aggreſſus de liberandis Chriſtianis agere cœpit: ſed infelici planè pugnauit Marte. Verùm poſt aliquot deinde menſes Vaſconum atque Cardinalis Hiſpaniæ copiis adiutus, Oraniam occupauit. Mauri enim milites maximo impetu erumpentes in Chriſtianorum exercitum, ciuitatem militibus planè nudam reliquerant, quod vbi Hiſpani animaduertiſſent, ex alia ſtatim parte vrbem oppugnare cœperunt: quam (quoniam nemo præter fœminas reſiſtebat) minimo negotio occupauerunt. Mox vbi Mauri Chriſtianorum ſigna militaria in mœnibus ſita viderunt, continuò ad vrbem redeunt: atque ſic maxima vtrinquè cæde hûc in modum occiſi ſunt, vt pauciſſimi ex hoc prælio effugere potuerunt. Hunc in modum recepta fuit Orania Hegiræ anno noningenteſimo decimoſexto, qui Chriſti fuit M. D. VII.

¶ *Merſalcabir.*

MErſalcabir oppidulum noſtris temporibus à Telenſini Rege ad mare Mediterraneum conditum, ab Orania minimo diſtat miliariorum interuallo. Merſalcabir autem idem illis atque nobis latiſſimus portus ſonat; non enim puto talem portum reperiri

posse, qualis hic est: innumeras enim naues atq; triremes ab omni ventorum iniuria tutissimas seruare potest. Huc frequentissimæ Venetorum naues se recipere solent, vbi tempestatem aliquã imminere videbant: atque merces omnes per alias quasdam naues Oraniam deuehi curabant. Ab Hispanis eodem modo quo Orania tandem fuit occupata.

¶ *Mezzagran.*

EST & hoc quoque oppidulum ab Afris ad mare Mediterraneum exstructum, eo propemodum loco quo Selef fluuius in mare delabitur. Incolis satis est copiosa, atque Arabum frequentissimis iniuriis exposita. Huius Præfectus exiguum habet in eo oppido ditionis, in suburbio verò multò minus.

¶ *Mustuganin.*

MVstuganin ab Afris ad mare Mediterraneum exstructa, distat in altera fluminis parte à iam dicto oppido Orientem versus tribus ferè miliaribus. Olim incolis fuit frequentiss. at postea paulatim decrescente Telensinorum imperio, innumeris Arabum iniuriis vexata fuit, ita vt hodie tertiam vix eius partem integram reperias. Familias numerat circiter mille & quingentas: templum habet ornatissimum, miroque artificio sumptuosissimum. Frequentissima hic est telæ textorum turba: domus elegantissimæ, quibus nec sui desunt fontes limpidissimi. Per huius vrbis medium fluuius quidam præterfluit, ad cuius vtrunq; latus molæ sunt frequentissimæ. Non procul ab oppido elegan

gantiſſimi reperiuntur horti, verùm inculti atq; infrugiferi. Ager illis fœcundiſſimus. Portum item habent, ad quem ex Europa quamplurimi ſolent confluere mercatores, quanquam nó multum ſit quod negocientur, propter maximam huius oppidi pecuniæ inopiam.

¶ *Breſch.*

ANtiquum hoc oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum fuit exſtructum, diſtat à dicto oppido longo admodum miliariorum interuallo: incolis atque adeò telæ textoribus refertiſſimum: crucem quandam nigram in maxillam depingere ſolẽt, alteram item in vtriuſque manus palma, eſtq; hic mos ab his omnibus obſeruatus qui in montibus Algeri, atque Bugiæ habitant, atque ex eo remanſiſſe creditur, quòd cùm Gothi has regiones occuparẽt, quotquot Chriſti fidem aſſumere voluerunt, ab omni tributo liberos fuiſſe hiſtoriographi affirmant. Verùm quoniam quoties tributum exigebatur, nullus erat qui non ſe Chriſtianũ eſſe profitebatur, vt à tributo liberaretur: quare tum decretum eſt, vt Chriſtiani his crucibus ab aliis dinoſcerentur. Tandem expulſis Gothis, omnes ad Mahumeticam redierunt fidem, remanſit tamen depingendi cruces conſuetudo, cuius rei vix illi nouerunt rationem. Solent & Mauritaniæ inferioris fortunæ homines huiuſmodi depictam crucem in facie gerere, qualem nonnullos in Europa habere videmus. Eſt hoc oppidum ficubus opulentiſſimum, ager maxima lini atque hordei copia fœcundiſſimus. Maximam illi cum vicinis

nationibus alunt consuetudinem, quorum consilio per centum continuos annos ab omni tributo liberi remanserunt: verùm postquam Barbarossa id sibi imperium vsurpauit, maximis ab eo affecti sunt incommodis. Multi ficus atque linum ad transmarinas ciuitates Algiram, Tunetum, atque Bugiam deuehunt, vnde satis bonam sibi colligunt pecuniarum copiam: reperias & hodie hîc aliquot Romanorum ædificiorum monumenta.

¶ *Sersel oppidum.*

MAximum atque amplissimum est oppidum à Romanis ad mare Mediterraneū ædificatum: postea à Gothis, tandem verò à Mahumetanis occupatum. Huius murus altissimus, munitissimus, atq; miro artificio insignis continet in circuitu miliaria plus minus octo. In ea parte quæ Mediterraneum respicit, amplissimum atque altissimum à Romanis conditum visitur templū, cuius pars interior marmorea est. Egregium olim in scopulo quodam ad mare Mediterraneum exstructum fuit munimentum: Ager illis fœcundissimus est, & quanquam crebris Gothorum iniuriis vexatum fuit, Mahumetani tamen bonam sibi vrbis partē occupauerunt, idque per quingentos ferè annos. Post Telensinorū deinde bellum annis ferè trecentis incolis vacua remansit. Tandem Granata à Christianis occupata, permulti Granatæ huc confugerunt, qui ædificia atq; bonam castri partem reparauerunt: postea naues quoq; exstruere cœperunt, quibus suas merces in alienas deue-

herent

herent regiones: adeò paulatim accreuerunt, vt nunc mille & ducentas numerent familias. Barbarossæ imperio iamdudum paruerunt, cui trecentorum tantummodo aureorũ quotannis tributum persoluunt.

¶ *Meliana.*

MEliana vrbs amplissima atque antiqua, conditores habuit Romanos, nunc vulgò Magnana corrupto vocabulo appellant. In summitate cuiusdam montis exstructa, distat à Mediterraneo mari in quadragesimo ferè miliario. Frequentissimi in eo mõte sunt fontes atque syluæ iuglandibus refertissimæ: Muris antiquissimis atq; altissimis cincta est. Ab altera parte rupes habet munitissimas, altera verò eodẽ ferè modo ex monte dependet quo Narnia, quę vrbs Romæ vicina est: domos habet elegantissimas, quarum quælibet suum habet fontem. Incolæ ferè omnes textores sunt: nonnullos itẽ hic reperias qui elegantissima vasa conficiunt tornatilia. permulti quoque agriculturam exercent. remanserunt autem per multos annos ab omni tributo atque exactione liberi, donec tandem à Barbarossa tributarij sunt effecti.

¶ *Tenez oppidum.*

ANtiquissimum hoc oppidum ab Afris in costa cuiusdam montis non procul à Mari Mediterraneo exstructum, elegantissimis est cinctum muris, incolarum numero frequentissimũ. Mira huic genti est rusticitas: perpetuo Regis Telensinorum imperio paruit. Tandem Mahumetes eius auus qui nũc Regem agit,

tres

tres ab obitu filios reliquit, quorū natu maximus Abnabdilla, secūdus Abuzeuen, tertius verò Iahia fuit appellatus. Abnabdilla patri successit, quem fratres quorundam ciuium auxiliis adiuti interficere conati sunt. Postea autem re intellecta Abuzeuen captiuus in cathenis aliquandiu asseruatus fuit. Postremò Rege Abuchemmen regno à populo expulso, Abuzeuen nō pristinæ modò libertati restitutus, verùm & in Regem electus est, regnoq́ue tantisper potitus est, donec à Barbarossa (vt antea dictum est) interfectus est. Iahia ad Fessæ Regem fugit, atque tandem à Tenez populo Rex proclamatus, regnauit per aliquot annos. Qui ab huius obitu fuit relictus filiolus, à Barbarossa quoque vexari cœpit, atque ad Carolum Hispaniarum Regem fugit. Verùm cùm iam plus satis morarentur promissa à Carolo auxilia, cumq́; Tenez Princeps diutius abesset, inter omnes sparsus est rumor, eum vnà cum fratre Christianam fidem suscepisse: quare Tenez regnum mox ad Barbarossæ fratrem est deuolutū. Ager quidem satis est fœcundus, verùm aliarum rerum hic maxima est penuria.

¶ *Mazuna oppidum.*

NOnnulli à Romanis conditum volunt, distat à mari Mediterraneo miliaribus ferè quadraginta. Agros habet fœlicissimos, muros munitissimos, domos autem vilissimas, structuraq́; maximè deformes. Templum vtcunque elegans: fuit namque quondam id oppidum modis omnibus ornatissimum, sed crebris cùm Telensinorum tum aliorum incursio-

nibus diminutũ: cùm tandem Arabum pareret imperio, ad vltimum peruenit excidium: sic vt hodie rariores hic inuenias inhabitatores, oésq; aut telæ textores, aut agricolæ, Arabum frequentissimis molestiis miserrimi. Ager illis omnibus frugum generibus feracissimus. In huius oppidi vicinis locis quamplurima inueniuntur Romanorum ædificia, pagi, atque oppidula, quod ex characterum in marmoribus depictorum delineatione facilè deprehendere licet. Horum nomina nusquam apud Historiographos aut Chronographos reperiuntur.

¶ *Gesejr, hoc est, Algira.*

GEseir Afris idem atque nobis Insula sonat: inde desumptum nomen putant, quòd Insulis Maioricæ, Minoricæ, atque Geuisæ adiaceat: hanc vrbem nos Algiram vocamus: conditores habuit Afros, qui ex familia Mesgana originem traxerant, quare & apud antiquos Mesgana fuit appellata. Spatiosissima est ciuitas, numeratq; familiarum quatuor ferè millia: muris elegantissimis atque munitissimis cincta. Ædificia hic visuntur artificiosa atq; sumptuosissima. Habet quælibet ars suum ad hoc designatum locum. Hospitiorum, balneorum, atque templorum mira hic est elegantia, atque inter cætera templum visitur ornatissimum atq; amplissimum in maris littore positum. Habet autem ea parte qua mare respicit, amœnissimum deambulacrum, eius ciuitatis muro superinstructum, qui maris fluctibus alluitur. Innumeri in suburbio reperiuntur horti, omnibus fructuum

gene

generibus amœnissimi. In parte Orientali præterfluit flumen quoddam, quod molas frequentissimas agit: ex hoc etiam aquam potationi atq; rei culinariæ aptissimam exhauriunt. Elegantissimas habet planicies, quarũ præcipuam Metegia vocant, patet in longum quadragintaquinque, in latum verò triginta fere miliaria, estque hæc omnis generis frugibus feracissima. Per multos annos Telensinorum imperio paruit: verùm quum iam Bugiæ suum quoque Regem esse intellexerunt, quoniam huic viciniores erant, in huius deditionem sese coniecerunt. Videbant enim Telensini Regem non posse magnopere ab hostium iniuria seruare, Bugiæ autem Regem maximas posse inferre molestias, quare censum annuum huic vel vltrò obtulerunt, remanserunt tamen ab omni ferè exactione liberi. Post aliquot deinde annos huius vrbis incolæ, compositis sibi triremib. piratas agentes, cœperunt iam dictas Insulas mirũ in modum infestare. Quare Rex Ferdinandus ingentem classem adornauit, qua se facilè hanc vrbem occupaturum putauit. In scopulo quodam altissimo huic oppido ex aduerso posito arcem quandam munitissimam construxit, neq; longius ab vrbe distabat quàm vt bombardarum ictu eò facilè pertingi posset, etsi nulla tamen in parte ciuitatis muris nocere possent. quare statim legati in Hispaiam missi sunt, qui decem annorum indutias peterent, ea lege vt singulis annis certum numerarent tributum, quod eis à Ferdinando concessum fuit. Remanserunt igitur per aliquot menses à belli

ſæuitia ſecuri: tandem verò Barbaroſſa ad Bugiæ obſidionem properans, poſteaquam arcem quandam ab Hiſpanis ædificatam occupaſſet, mox etiam de altera recuperãda cogitauit, ſperans fore vt hac deuicta minimo negotio totius Bugiæ regnum occuparet. Verùm non omnia ei ceſſerũt ex animi ſentẽtia: quos enim ſecum adduxerat milites, maxima pars agrorum erant cultores. Hi ſimulatque ſerendi tempus inſtare viderunt, nullis etiam exhibitis libellis principem deſeruerunt, atque ad agriculturam redierunt. Idem etiam Turcorum permulti fecerunt, adeò vt Barbaroſſa re infecta obſidionem ſoluere coactus ſit. Priuſquam tamen inde diſcedere voluit, propria manu duodecim myoparones incendit, qui in flumine à Bugia in tertio tantùm aberãt miliari. Deinde cum quadraginta in caſtrum Gegel ſe recepit, quod à Bugia ſexaginta ferè diſtabat miliaria, vbi per aliquot remanſit dies. Interea Rege Ferdinando vita defuncto, Algiræ incolæ ſe à tributo liberarunt: viderunt enim Barbaroſſam bello plurimum valere, atq; Chriſtianis hoſtem infeſtiſſimũ eſſe: hunc igitur accerſitum, totius exercitus ducem conſtituerunt: qui mox arcem oppugnare cœpit, ſed parum aut nihil profecit. Poſt hæc Barbaroſſa vrbis præfectum in quodam hypocauſto clam interfecit. Hic Arabibus imperabat, qui in Mettegiæ planiciebus habitabant, Selim Etteumi appellabant, ex ſtirpe Tehaliba originem traxerat, atque eodem tempore Argiræ præfectus creatus, cùm Bugia ab Hiſpanis occuparetur: atq; iam per multos annos regnauerat,

cùm à Barbaroſſa interficeretur. Deinde Barbaroſſa huius ciuitatis ſibi imperium vſurpauit, monetam cudit, fuitq́; hoc primum Barbaroſſæ regnandi principium. Iam dictis omnib. rebus ipſe tum temporis adfui, quo mihi Feſſa Tunetum iter erat, atque apud quendam hoſpitio exceptus, qui Legatus ab Algiræ populo ad Hiſpanias miſſus fuerat, vnde tria millia librorum Arabica lingua deſcriptorum contulerat. Deinde Bugiam profectus ſum, vbi Barbaroſſam alteram illam arcem obſidentem reperi: poſtea Conſtatinam veni, atque inde Tunetum. Interea Barbaroſſam Telenſini interfectum audiui, ac eius fratrem, qui Cairadin dictus eſt, in Argiri regnum ſucceſſiſſe. Tum quoque Imperatorem Carolum duas miſiſſe claſſes ad Argiram expugnãdam intelleximus, primam in Argiræ planicie periiſſe, alteram poſtquam per tres dies continuos oppidum oppugnaſſet, partim interfectam, partim à Barbaroſſa in deditioné redactam, adeò vt pauci admodum in Hiſpaniam redierint. Hæc Hegiræ noningenteſimo vigeſimo ſecundo, hoc eſt à Chriſto nato milleſimo quingenteſimo decimo tertio Anno acta ſunt.

¶ *Tegdemt oppidum.*

ANtiquiſſimum hoc oppidum à Romanis, vt nonnulli volunt, conditum: Tegdemt autem Arabibus idem atque nobis antiquum ſignificat. Huius murus, quãtum ex fundamẽtis colligere licuit, in circuitu decem erat miliariorum. Reperiuntur inſuper & duo inſignis altitudinis templa, deleta tamen, atque

maxima ex parte ſolo æquata, eo tempore quo à Mahumetanis occupabatur, opulentiſſimum fuit, literatorum atque poetarum numero frequentiſſimũ. Huic oppido præfuiſſe legitur eius Idridis patruus, qui Feſſam condiderat, remanſitq́; imperium huius poſteritati in centeſimum & quinquageſimum annum. Poſtea eo bello deletum fuit, quod inter Cairaoan Pontifices geſtum eſt, Hegiræ Anno trecenteſimo ſexageſimoquinto: nunc tantùm huius oppidi veſtigia aliquot videre licet.

¶ *Medna oppidum.*

NOn procul à Numidiæ terminis exſtructum, diſtat à mari Mediterraneo miliaria ferè centum & octuaginta : in planicie quadam amœniſſima maximeq́; frugifera poſita eſt, fluminibus hortisq́; ſpatioſiſſimis cingitur. Incolas habet ditiſſimos, qui inter Numidas vt plurimum negociantur: tam circa veſtitũ quàm circa rem familiarem ſunt curioſi. Maximis indies Arabum incurſionibus vexantur, & quoniam à Telenſino per ducenta ferè miliaria abſunt, hinc fit quòd nihil præſidij à Rege habere poſſint. Huic oppido præfuerunt quidam Tenez principes, deinde Barbaroſſa, atq; tandem eius frater. Nuſquam tam magnificè atque hîc exceptus fui: gens enim literarum cognitione rudiſſima, quoties doctum aliquem virum nacti ſunt, maximo illum excipiunt honore, atque ab eodem lites omnes definitas volunt. Ego duobus illis menſib. quibus apud hos egi, pluſquam ducentos lucratus ſum aureos, adeoq́; arriſit loci

amœ-

amœnitas, vt nisi aliò vocatus fuissem, decreueram apud illos reliquum vitæ transigere.

¶ *Temendfust.*

HOc quoq; oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum exstructum est, distat ab Algira duodecim ferè passuum milia. Satis frequens hic est portus, in quo Geseir naues in tuto sunt, his enim vix alius est portus. Hoc oppidum tandem à Gothis deletum, estque maxima Geseiri muri pars iisdem lapidibus exstructa, qui huius oppidi muro detracti fuerant.

¶ *Teddeles oppidum.*

AB Afris ad mare Mediterraneum conditum, à Geseiro in trigesimo distat miliari, muris antiquissimis atque munitissimis cinctum est: bona ciuium pars panni tinctores sunt, idque propter fluuiorum atque fontium frequentiam, qui per huius medium præterfluunt. Ingenium illis liberalè, cythara ferè omnes atque testudine canere nouerunt. Ager illis feracissimus, frugibusq; felicissimus est. Vestitus ornatissimus: piscandi ferè cupiditate tenentur omnes, piscium autem tantam captant copiam, vt quibuslibet ferè impartiantur, quò fit vt nullum in hoc oppido sit forū piscarium.

¶ *Montium qui in hac regione reperiuntur enumeratio.*

¶ *Beni Iesneten Telensini mons.*

DIstat à Telensino Occidentē versus quinquaginta ferè passuum milia, ex altera parte deserto Gareti adiacet, altera verò Angadi deserto iungitur. Extenditur in longum

vigintiquinque,in latum autem quindecim ferè miliaria, altiſſimus eſt,arduus,aſcenſuq́; difficillimus. Frequentiſſima in eo reperias nemora,in quibus maxima prouenit ſiliquarum copia,quibus huius montis accolæ tanquam cibo vulgatiori veſci ſolent: mira enim his eſt hordei inopia. frequentiſſima hic reperiuntur mapalia. In ſummitate arx quædam eſt munitiſſima, quam totius montis principes inhabitant, inter quos crebra mouentur diſſidia,nemo enim eſt qui nō ſibi ſoli totius montis imperium ambiat. Cum his nonnihil mihi fuit conſuetudinis, quos in Feſſæ Regis aula noueram, quare & magnificè ab illis exceptus fui: reperiuntur milites in hoc monte ad numerum ferè decem millium.

¶ *Matgara mons.*

ADmirandæ altitudinis atque frigiditatis mons eſt, accolarum multitudine copioſiſſimus, diſtat à Ned Roma ſex ferè paſſuum millia. Accolæ validi, ſed non admodum opulenti: nihil enim in hoc monte præter hordeum prouenit, atque ſiliquarum maximam copiam: idem his cū Ned Roma eſt idioma,adeoq́; illi inter ſe ſunt amici, vt mutuo auxilio Teleníini Regi ſeſe opponere audeant.

¶ *Gnalhaſa mons.*

ALtiſſimus hic mons oppido Hunain vicinus eſt. Incolis ingenium eſt ferociſſimum,ruſticum,atq; ab omni humanitate alieniſſimū: perpetuò cum Hunain populo belligerantur, adeò vt ſæpenumero nō multum abfuerit, quin oppidum prorſus deleuerint.

Pro-

Prouenit in eo mõte ſiliquarum maxima copia, frugum autem mira illis caritas eſt.

¶ *Agbal mons.*

QVi hunc monté incolunt, viliſſimæ ſunt conditionis, Oranitarũ imperio parent: agriculturã exercent, ligna Oraniam venalia deuehunt. Iis temporib. quibus adhuc Mauri Oranię imperarunt, aliquantò tolerabilior horum fuit conditio: poſtquam verò Orania à Chriſtianis fuit occupata, huius montis accolæ ad ſummam rerum inopiam ſunt redacti.

¶ *Beni Gnerened.*

A Telenſino tribus diſtat miliaribus, incolis, omnium generum fructibus, ficubus præſertim atq; ceraſis eſt copioſiſſimus. Incolæ aut carbonarij ſunt, aut ligna colligunt, nonnulli etiam agricultura ſe exercẽt: & quantum ex Regis Telenſini Secretario primario intelligere potui, colligitur in eo mõte ſingulis annis duodecim millium aureorum prouentus.

¶ *Mons Magraua.*

EXtendit ſe ad mare Mediterraneũ in longum quadraginta ferè paſſuum millibus, vicinus Muſtuganim oppido, cuius ante deſcriptioné dedimus. Incolas habet nobiles atq; in bello exercitatiſſimos, ager feraciſſimus, ingenio aũt ſunt liberali ac humaniſſimo præditi.

¶ *Beni Abuſaid.*

NOn multum diſtat à Tenez, incolarum multitudine frequentiſſimus, vitam degunt propemodum beluinam, ſunt tamen viri in armis præſtantiſſimi. Maxima illis

eſt

eſt mellis, hordei, atque caprarum affluentia. Ceram & coria Tenez conferũt, ac ibi Europæ mercatoribus vendunt. Quandiu Regis Telenſini affines huic monti imperauerũt, tributum numerauerunt aliquot aureorum millium.

¶ *Guanſeris.*

VIſendæ altitudinis hic mons accolas habet nobiliſſimos, hi Feſſę Regis adiuti copiis bellum aliquando cum Telenſini Rege geſſerunt, quod pluſquam ſexaginta durauit annis. Agrum habent feraciſſimum, fontium autem copiam maximam. Militum numerant viginti ferè millia, quorũ duo millia & quingenti equites ſunt. Horum auxilio Iahia Tenez regnũ eſt adeptus: deficiente verò Tenez imperio, hi rapinis atq; prædationibus ſe exercuerunt.

¶ *Geſeiri montes.*

AD Orientem atque Occidentem ſolem in Geſeiri locis vicinioribus frequentiſſimi ſunt mõtes, maxima accolarum multitudine copioſiſſimi. Ab omni tributo atq; exactione liberi, ditiſſimi, & bello præ cæteris præſtantiſſimi. Ager illis frugibus ſerendis feliciſſimus, pecudum atq; armentorum copia opulentiſſimi. Sæpenumero inter ſe belligerantur acriter, adeò vt nõ admodum tutum fuerit illac iter facere, niſi Religioſum quendam virum comitem habueris. Eſt & illis mercatus ſatis frequens, verùm nihil hic præter pecudes, frumentum, aut lanam inuenies, niſi fortè aliquis ex vicinis ciuitatibus aliud quippiam mercium aduexerit.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq́ue in ea memorabilium,

LIBER QVINTVS.

¶ *Bugie & Tuneti regnorum descriptio.*

CVM antea Barbariæ regnū in suas partes diuiderem, decreuerã de Bugia tanquam de regno quodam per se scribere: deinde animaduerti paucis tantum ab hinc annis regnum fuisse. paruit namq; Bugia Tuneti Regi, etsi per aliquot annos à Telensino fuerit occupata, tandem tamen à Tuneti Rege recepta fuit, qui filio suo huius oppidi imperium in manū dedit, idq́; cùm pro Bugiæ tranquillitate seruanda, tum vt dissidium nullum post mortem inter filios exoriri posset. Reliquit autem ab obitu tres filios, quorum maximus natu Habdulhaziz est appellatus, huic, vt iam diximus, Bugiæ regnum legauit: secundo Hutmeno Tuneti imperiū reliquit, tertium autẽ, cui nomen erat Hammare, Dactyliferæ regioni præfecit, hic statim bellum fratri Hutmeno mouere cœpit, à quo tandem in oppido Assacos captus ac vtroque oculo orbus Tunetum ductus fuit, vbi cæcus per multos annos vixit, Hutmenus verò Tuneti regnum per quadraginta administrauit annos. Bugiæ princeps fratri per omnia fuit obsequentissimus, quare per multos annos tranquilissimè imperiū gessit, donec tandem à Rege Ferdinando cuiusdam Petri Nauariensis opera regno priuaretur.

Bu-

¶ *Bugiæ amplißimæ ciuitatis deſcriptio.*

BVgio ciuitas antiquiſſima à Romanis, vt nonnulli volunt, in coſta excelſiſſimi cuiuſdam montis ad mare Mediterraneum ædificata. Muris altiſſimis atque ſtructuræ antiquitate elegantiſſimis cingitur. Ea pars quæ nunc incolas habet, familiarũ numerat pluſquã octo millia: quòd ſi omni ex parte ædificiis eſſet plena, pluſquam vigintiquatuor millium domorum foret capax, eſt enim incredibilis ferè longitudinis. Mira hic ædificiorum, templorum, & collegiorum ſtructura. Innumeri artium profeſſores, quorum nonnulli ea quæ ad legem pertinent docent, alij diſciplinas profitentur naturales. Non hic deſunt monaſteria ad illorum ritum compoſita, non hoſpitia neque xenodochia ſumptuoſiſſima: forum quoque latiſſimum hic viſitur atque elegantiſſimum: plateæ autem ferè aut deſcendunt, aut aſcendunt, quæ res non paruam negotiatoribus adfert moleſtiam. In parte ea quæ montem reſpicit, arx quædam munitiſſima, muris multoq; muſeaco ſumptuoſiſſima. Tam inſignes in gypſo atq; lignis ſunt ſcripturæ ſumma elegantia ſummaque arte depictę, vt multò pluris quàm ipſius muri ſtructura conſtiterunt. Ciues habet ditiſſimos, qui Hiſpaniæ fines crebris indies moleſtiis vexare ſolent, idq; triremibus ad hoc inſtructiſſimis, quæ res oppidum ad excidium traxit. Eò namq; miſſus fuit Petrus Nauarienſis cum quatuordecim tantùm nauium claſſe. Ciues adeò delitiis dediti atque belli rumore exterriti, vt qui nunquã in quen-

quam

quam bellum mouerant; mox vbi de Petri aduentu certiores sunt facti, Rex continuo se cum omnibus ciuibus in fugam coniecit, vrbemq́ue rebus omnibus atque diuitiis refertissimam Hispanis spoliandam reliquit, adeò vt vel minimo negotio capta fuerit, idq; anno Hegirę noningentesimo decimoseptimo, hoc est, post natum Christum, millesimo quingẽtesimo octauo. Mox Nauariensis expilata vrbe, arcem quandam in maris littore munitissimam exstruxit, alteram item quæ neglecta in eum vsque tempus remanserat, reparauit, structura atq; militum numero munitissimam reddidit. Deinde post sex annos Barbarossa cupiens ciuitatem Christianis adimere, collecto mille tantùm hominum satellitio, antiquam arcem expugnauit, fauerant enim Barbarossæ omnes vicinorum mõtium incolæ. Quam vbi præsidio munitam effecisset, de altera quoque recipienda cogitare cœpit: sed prima oppugnatione è nobilibus, quos secum adduxerat, centum amisit: ex iis autem qui in subsidium venerant, quadringentos. quare Barbarossa inde fugatus, nunquam ab eo tempore huc redire voluit.

¶ *Gegel castrum.*

GEgel antiquissimum est castrum in altissima rupe, ad mare Mediterraneum ab Afris conditum, à Bugia distat miliaribus plus minus sexaginta. Familias numerat ferè quingentas: ædificia hic sunt vilissima. Incolæ liberali ingenio atque fidissimo sunt præditi, agriculturam ferè omnes exercent: ager illis rigidus,

dus, hordeo tantùm, lino, atque canabe accommodus. Magna hic ficuum atque nucum copia, quas Tunetum cymbis quibuſdam deuehere ſolent. Remanſerunt inuitis Bugiæ atque Tuneti Regibus ab omni tributo ſemper liberi: nullo enim modo nulláve obſidione ab hoſtibus occupari poteſt mons ille loci natura munitiſſimus. Tandem tamen in Barbaroſſæ deditionem ſe vltrò coniecerunt, qui nullum prorſus ab eis tributum exigit præter fructuum atque frugum quarundam decimas.

¶ *Meſila oppidum.*

A Romanis non procul à Numidiæ deſerto códitum, diſtat à Bugia in centeſimo ferè miliario: muros habet ſtructura elegantiſſimos, domos autem viliſſimas. Incolæ aut artifices aut agrorum cultores, viliſſimo vtuntur veſtitu: crebris Arabum exactionibus Regisque Bugiæ quotidianis iniuriis miſerrimi. Ego cùm hâc quodam die iter facerem, non tantum pabuli reperire potui, quantum duodecim equis ſatis erat.

¶ *Stefa.*

Romanos hæc quoq; ædificatores habuit, diſtat à Bugia Meridiem verſus ſexaginta paſſuum milia, in planicie quadam amœniſſima eſt ſita, muris elegantiſſimis atque munitiſſimis cincta. Incolarum numero olim fuit copioſiſſima: ſed ab eo tempore, quo à Mahumetanis fuit occupata, deinde etiam Arabum nequitia mirum in modum decreuit, qui bonam muri partem ſolo æquarunt, adeò vt in magno

illo

illo antiquæ ciuitatis circuitu centum tantummodo relictæ ſunt domus.

¶ *Necaus oppidum.*

IN loco Numidiæ confini à Romanis ædificatum, diſtat à mari Mediterraneo centum, à dicto verò oppido octuaginta ferè miliaribus: muro fortiſſimo atque antiquiſſimo cingitur. Flumine quodam alluitur, quod vtrinque iuglandes ac ficus producit, qui totius regni Tuneti præſtantiſſimi habentur, ſolentq́; Conſtantinam venales deuehi, quæ ciuitas in centeſimo & octuageſimo inde diſtat miliario. Ager illis frugibus feraciſſimus. Inhabitatores ditiſſimi, liberales, ac circa veſtitum ſatis curioſi. Communibus ſumptibus xenodochium quoddam exteris illàc iter facientib. fouetur. Eſt & hic collegium in quo literas addiſcere volentibus victus datur atque amictus, Neque templum deeſt elegantiſſimum, optimeq́; de omnibus rebus prouiſum. Illorum fœminę candidæ, nigro capillo, cute delicatiſſima, frequẽtiſſimè enim balnea accedunt. Domus ferè omnes vnicam habent contignationem, elegantes tamen ſunt, habet enim quælibet ſuum hortum roſis damaſcenis, myrtis, camomillo, aliiſq́ue omnis generis floribus, necnon & fontium irrigatione amœniſſimũ. Hic pergulæ reperiuntur elegantiſſimæ, quæ æſtiuis temporibus vmbram præbent gratiſſimam: & vt ſemel dicam, tam hic omnia rident, oculos paſcũt, miraq́ue amœnitate alliciunt, vt ægrè aliquis inde diuelli poſſit.

¶ *Chollo oppidum.*

Chollo

atque lanam venalia habent, alij oleum atque sericum ad Numidas mittunt, telam aliaq; quamplurima dactilis & mancipiis cõmutant. Neque vlla est in tota Barbaria regio, vbi tam paruo dactili emũtur. Solet Tuneti Rex Constantinæ imperium filiorum natu maximo dare: at qui nunc Regem Tuneti agit, primogenito Constantinam in manum dederat: qui cùm bellum contra Arabes mouere cœpisset, primo prælio periit. Deinde regnum ad secundum filium est deuolutum, qui propter nimiam vitæ intemperiem præmatura morte periit. Huic successit tertius atque minimus natu, iste propter nimiam insolentiam atq; impudentiam ab omnibus summo odio est habitus, adeò vt nonnulli Regem interficere decreuerant: quod postquã pater intellexit, filium per aliquot annos captiuum Tuneti seruauit. Post hæc & alio cuidam, qui à fide Christiana ad Mahumeticam legem desciuerat, Constantinæ imperium tradidit: huic enim non aliter ac proprio fratri fidebat, cuius etiam fidei sæpissimè periculum fecerat: hic per aliquot annos Rempub. summa cum tranquillitate administrauit. Est in hac vrbe in Septẽtrione arx quædam munitissima, eodem ferè tempore ædificata, quo ciuitas ipsa exstructa fuit: hæc multò quàm antea inexpugnabilior est facta, per quendam Elcaid Nabil, qui tum Regis vicẽ gerebat: maximè autem semper ea arx ciuitatem vicinosque omnes Arabes coarctauit, quorum ducem potentissimũ captiuum seruabat, neque prius dimisit quàm treis filios obsides reliquisset. Tandem verò eò

ſuperbiæ peruenit, vt monetam propriam cuderit, maximo interim Regis ac Principis contemptu, quem crebris tamen donis atque munerib. ſibi conciliare ſtudebat. Poſtquam igitur regni ſucceſſus à primo principio maximè differre viderunt, qui antea amauerant, ſummoq; honore habuerant, cótinuò animum omnem exuerunt, atque principem deſeruerunt. Et cùm in Numidia ciuitatem quandam obſideret, quã Peſcaram appellabant, ſenſit à nõnullis ſibi inſidias parari: quare mox Conſtantinam redire cùm vellet, reperit occluſas portas: vnde ſtatim ad Tuneti Regem profectus, ab eodem in vinculis aſſeruatus fuit, neq; prius in priſtinam reſtitutus eſt libertatem, quàm centum millium aureorum ſummam Regi numeraſſet. Poſtea Regiis adiutus copiis in regnum fuit reſtitutus: deinde cùm in vrbis quoſdam primarios ſæuire cœpiſſet, rurſus ciues ad arma vocauit, qui mox arcem eam ad quã confugerat obſidione cinxerũt, quæ res tantam principi adtulit mœſtitiam, vt intra paucos dies animi dolore interierit. Populus autem vbi in gratiam cum Rege rediiſſet, nullum ab eo tempore extraneum principem recipere voluerunt: quare iterum Tuneti Rex filios ſuos miſit, quẽadmodum antea dictum eſt. Ager illis eſt frugibus omnibus feraciſſimus. Habet fluuius qui in ea planicie præterfluit hortos vtrinque feraciſſimos, ſi rectè colerentur. Extra hanc ciuitatem egregia viſuntur ædificia, atq; antiquiſſima. Diſtat ab vrbe in ſeſquimiliario arcus quidam triumphalis, quales Romæ nõnullos videre licet;

vulgus arcem fuisse putat, in qua infiniti se continebant dæmones, vnde à Mahumetanis eiectos dicunt, cùm illi Constantinam inhabitarent. Ad flumē quibusdam gradibus descenditur rupi incisis: in ipso autem flumine domus quædam est rupi quoque sic incisa, vt tectum, columnæ, & muri vnâ tantùm efficiant partem, hic Constantinæ mulieres panniculos abluere solent. Est quoq; huic oppido vicinū quoddam balneū aquæ calidæ, quæ inter rupes fluendo diffunditur: hic maxima est testudinum copia, quas eius ciuitatis mulieres dæmones dicunt: & quoties contingit aliquem corripi febre, aut alio quouis morbo, illud mox à testudinibus profectum putant. Huic autem rei huiusmodi repertū est remedium: Gallinam quandam albam mactant, & adhuc plumis vestitam in lance quadam reponunt, quam cereis circumcinctam ardentibus ad fontem deferunt: qua re à nonnullis animaduersa, mox ad fontem taciti sequuntur, ac gallinas inde in suam culinam conferunt. Distat aliquantò longius ab vrbe, Orientem versus, fons quidam aquæ frigidissimæ, cui ædificium marmoreum vicinum est, figuris quibusdam hieroglificis insignitum, quales Romæ aliisque permultis Europæ locis vidi. Illi verò putant aliquando ludum fuisse literarium, cuius quoniam tam professores quàm discipuli vitiosissimi erāt, in marmor mutatos dicunt. Incolæ bis in anno maximā in Numidiam solent mittere mercium copiam: & quoniam iter à latronibus Arabibus nō admodum securum sciunt, Turcas quosdam

sclo

ſclopetarios grandi pecunia cóductos ſecum du-
cunt. Conſtantinæ autem mercatores Tunetum
proficiſcentes nullum omnino tributum perſol
uunt, niſi quod fortaſſe ad Conſtātinæ egreſſum
pro centum aureorum mercatura, duorum au-
reorum cum vnius aurei dimidio tributum per-
ſoluant.

¶ *Mela oppidum.*

A Romanis in duodecimo à Conſtantina miliario extructū, munitiſſimisq; muris cinctum, familiarum numerauit tria ferè millia: rara autem hodie hic ſunt ædificia, idq́ue propter belli iniuriam. Eſt hic artificum ſic ſatis copioſus numerus: horum maxima pars pannum texunt, vnde lodices conficiuntur. Eſt hic in foro fons quidam limpidiſſimus, Ciues va lidiſſimi, verùm rudiori ingenio præditi. Maxima hic eſt non fructuum modò, vnde deductum nomen putant, verùm & carnium frugumq́ue copia. Ad hanc ciuitatem Conſtantinæ princeps iudicē quendam ſingulis annis mittere ſolet, qui apud hos lites definiat, vrbisq; redditus annuos recipiat: atq; ſæpenumero vt huiuſmodi iudex à populo interficiatur.

¶ *Bona oppidum antiquiſſimum.*

A Mari Mediterraneo in centeſimo ferè & vigeſimo miliario à Romanis fuit conditum, Hypponem antiqui vocauerunt, vbi Diuus ille Auguſtinus Epiſcopum egit. Paruit primò Gothorū imperio, deinde à quodam Hutmeno tertio poſt Mahumetē Pontifice occupatum atq; incendio deletum fuit. Poſt mul-

tos deinde annos nouam quandam vrbem in ſecundo ab hac miliario iiſdem ferè lapidibus extruxerunt, qui Bonæ ciuitati detracti fuerant: noua autem Beld Elhuneb, hoc eſt, Ziziphorum ciuitas eſt appellata, propter magnã eius fructus copiam: hunc autem fructum Sole exſiccatum, in hyemem ſeruant. Trecenteſima ferè numeratur familia, domus omnes atq; alia ædificia vilißima ſunt, niſi quòd ad mare templum quoddam elegantiſſimum viſitur. Incolæ omnes ingenio ſunt liberali, horum nonnulli mercaturam, alij artem aliquam exercẽt. Bona apud hos telæ conficitur copia, quæ apud Numidas vtplurimũ deferri ſolet. Huius oppidi ciues interfectis aliquando rectoribus, auſi ſunt & Tuneti Regem minitari: atque ipſam vrbem proculdubio Chriſtianis tradidiſſent, niſi à Tuneti Rege optimè cautum fuiſſet. Inuenias in hac ciuitate ſceleſtiſſimos quoſdam homines, qui cùm veſtitu vtantur abiectiſſimo, ab huius ciuitatis incolis ſummo habentur in honore. Nulli hic fontes: nulla aqua illis eſt præterquam pluuialis, quam illi ciſternis quibuſdam aſſeruare ſolent. Ad Orientale latus arx quædam eſt munitiſſimâ à Tuneti Rege ædificata, hic ſe vrbis præfectus à Rege cõſtitutus continere ſolet. Huic oppido ſpatioſiſſima quædam eſt planicies, cuius longitudo quadraginta, latitudo autem vigintiquinque continet miliaria: hæc frugibus ſerendis eſt fœliciſſima, ab Arabibus quibuſdam colitur, quos Merdez appellant: maxima his eſt armentorum atq; pecudum affluentia, pecuniæ verò ſumma pe-

nuria: hi bonã butyri copiam Bonam quotidie deferunt. Solent in hanc ciuitatem quotannis Tunetani, Gerbenses, atq; Genuenses confluere, maximamq; frugum atq; butyri copiam emere. Singulis diebus Veneris extra vrbem nõ procul à muris mercatum habent, qui in vesperam vsq; frequentissimus est. Non procul hinc locus quidam est in mari, in quo est maxima corallij copia: & quoniam illud expiscandi artem non nouerunt, Tuneti Rex Genuensib. quibusdam mercatoribus eius rei copiam fecit: qui quum propter pyratarũ crebras iniurias nihil efficere possent, rursum à Rege impetrarunt vt arcem in vicino loco extruerẽt: verùm huius vrbis incolæ id nullo modo permittere voluerunt, affirmãtes tali astutia oppidũ aliquãdo à Genuensib. fuisse occupatum, ac postea à Tuneti Rege recuperatũ.

¶ *Tefas.*

TEfas oppidum ab Afris in costa cuiusdam montis cõditum, distat à Bona Meridiem versus centum ferè & quinquaginta miliaria. Incolis olim fuit frequentissimum, ædificiorum structura ornatissimũ, verùm postea ab Arabibus deletum. Tandem nouis receptis incolis, remansit per aliquot menses à bello securũ deinde rursum ab Arabibus fuit destructum. Postremò omnium (quoniam frumẽti erat copiosissimum) à quibusdam Afris, qui Haoaroa dicti sunt, receptum fuit, idq; auxilio cuiusdam principis eius fratris qui Constantinæ principem Euasiri Tuneti Regis filium interfecerat: nunc autem à Tuneti Rege funditus destructũ est quid-

quid in oppido integri remanserat.

¶ *Tebessa ciuitas.*

MAxima hæc atque munitissima ciuitas à Romanis in Numidię loco cōfini exstructa, distat à mari Mediterraneo meridiem versus ducenta fere miliaria, huius murus altissimus atque huiusmodi fere lapidibus constructus, quales in Coliseo Romano videre licet: neque vspiam in tota Africa aut Europa tales vidisse muros memini. Domus tamen, reliquaque ædificia vilissima sunt: latissimus per huius ciuitatis partem præterfluit fluuius: reperiuntur in foro aliisq; cumpluribus in locis columnę quædam marmoreæ, quibus epigrammata atque sententiæ quædam Latinis sunt characterib. insclu ptæ: sunt & aliæ quædam marmoreæ columnæ quadratæ tecto quodam coopertæ. Huius planicies etsi aridiuscula, frugibus tamen est copiosissima. Est in loco quodam in quinto ab hinc miliario sito, tanta iuglandiū copia, vt syluam densissimam esse dicas. Est huic oppido mons quidam vicinus, antris profundissimis refertus, in quibus gigantes aliquādo inhabitasse putantur: verùm multis argumentis conuincitur à Romanis iis temporib. incisa fuisse, cùm illi vrbem ædificarēt: desumpta enim saxa ex iisdem rupibus, vnde compositi sunt muri, quis non certissimū videret? Incolæ auaritiæ, inhumanitati, moribusque agrestibus sunt addictissimi, perpetuum gerunt cum Tuneti Rege, nec non & cum vrbis rectoribus bellum: quare cùm quodam die Rex illac in Numidiam iter faceret, legatos in vrbem mi-

misit, vt quis esset ciuium erga principẽ animus sciscitarentur: his responsum est, Viuant huius ciuitatis muri. quare Rex indignatus, mox expugnata vrbe capite nonnullos truncauit, adeóque multis affecit incõmodis, vt ab eo tempore incolis nuda remanserit: hæc autẽ anno Hegiræ acta sunt noningentesimo decimoquinto, hoc est, à Christo nato millesimo quingentesimo sexto.

¶ *Vrbs.*

LOci nomẽ satis indicat à Romanis exstructum fuisse oppidũ, in amœnissima totius Africæ planiciæ positum, quæ assidua fontium irrigatione tam est frugibus omnibus copiosissima, vt inde satis frumenti Tunetũ (quod centum & nonaginta Meridiem versus distat miliaribus) atque ad alias circumiacentes regiones deuehatur. Reperias in eo oppido infinita propemodum monumenta Romanorũ, vt sunt statuæ marmoreæ, Latinis literis sententiæ muris vbique insculptæ: muri summa elegantia summoque artificio sumptuosissimi. Fuit autem Afrorum auxilio à Gothis occupatum, cùm in eo adhuc esset quicqd Romani sumptuosissimi aut diuitiarum in Africa habebant. Post hæc per aliquot annos incultum remãsit, deinde nouos recepit incolas, sic tamẽ vt pagus potius quàm oppidum haberi posset. Huic vicinus quidam præterfluit fluuius, cuius aqua limpidissima molas aliquot agit, sumitq́ue suum ferè initium à colliculo quodam in dimidio miliari ab vrbe posito. Incolæ omnes aut telam texunt, aut agros colunt, maximisq́; indies à Tuneti Rege afficiun-

tur

tur incommodis. Verùm ſi tam illi quàm mihi nota eſſet huius regionis ſumma fertilitas, loci amœnitas, aërisq́ue ſalubritas, non dubito quin ſtatim relicto Tuneto ad hanc migraret regionem. Optimè Arabes illam nouerunt, qui maximam quotannis frumenti copiam hinc in ſua conuehunt deſerta.

¶ *Beggia.*

BEggia oppidum in monte quodam à Romanis conditum diſtat à mari Mediterraneo viginti ferè paſſuum milibus, à Tuneto autem Occidentem verſus plus minus octuaginta, ea via quæ Conſtantina Tunetum ducit. Verùm quandoquidem vox ea non ſit Arabica, ſatis veriſimile eſt primum nomen variis ab eo tempore mutationibus corruptum fuiſſe. Seruauit in hunc vſq; diem primos muros, oppidum munitiſſimum, atque de omnibus optimè prouiſum. Frequentiſſima hic eſt textorum atque agricolarũ turba, ager illis ampliſſimus omnisq; generis frugibus adeò fecundus, vt non illius regiones coloni ſufficere poſſent, niſi vicinos Arabes ad id operis ſibi adiungerent comites: remanet tamen ſatis ampla agrorum pars inculta: ita vt plurimum quotannis frumenti Tunetũ mittant: maximis indies Regis Tuneti vexantur exactionibus, quę res facit vt paulatim indies illorum reſpub. minuatur.

¶ *Hain Samit.*

FVit hoc oppidum noſtro æuo à Tuneti Rege conditum: diſtat à Beggia triginta ferè miliaria: eam autem ob cauſam ex-

ſtructum fuiſſe dicunt,ne quod adhuc agrorum incultum remanſerat,vacuum foret. Deinde ab Arabibus,iubente interim Tuneti Rege,deletum fuit: nunc tantum turris aliáque quædam repe-riuntur ædificia, quorũ nonnulla tectum adhuc habent,reliqua verò non.

¶ *Caſba.*

A Romanis in ampliſſima quadam planicie,quæ in circuitu duodecim continet miliaria, exſtructa fuit, diſtat à Tuneto in vigeſimoquarto miliario.Murus illi adhuc eſt munitiſſimus, cæterum oppidum ab Arabibus deletum,ager vbiq; incultus negligitur,idq; Tuneti Regis atq; illius regionis incolarũ incuria.

¶ *Choros caſtellum.*

AB Afris non multis ab hinc annis ad flumen Magridan conditum, à Tuneto octo ferè diſtat miliaria: agris feraciſſimis eſt cinctũ. Eſtque huic ſylua quędam vicina oliuis refertiſſima:tandem ab Arabibus quibuſdam deſtructũ fuit,qui Beni Heli appellati ſunt: hi perpetuum cum Tuneti Rege gerunt bellum,neque aliunde ſibi victum q̃ furtis atq; direptionib.quærunt.

¶ *Biſerta.*

BIſerta ciuitas antiquiſſima ad mare Mediterraneum in trigeſimo quinto à Tuneto ſita miliario,conditores habuit Afros,exiguæ eſt magnitudinis: incolæ miſerrimi ſunt. Eſt huic quidã fluuiolus vicinus, qui principio arctiſſimus deinde paulatim fluendo mirum in modum augetur.Vtrinque magna habitat piſcatorum atq; agricolarum frequentia.In Occiden-

tali autem fluminis parte ſpatioſiſſima quædam planicies, Mater vocant, frugibus ſerendis feraciſſima, verùm Tuneti Regis atque Arabum moleſtiis plus ſatis vexata. Maxima in hoc flumine capitur piſcium copia: poſt menſem Octobrem genus quoddam piſcis capitur quod apud Afros Giarapha appellatur, eundé piſcem eſſe crediderim, qui Romanis Laccia appellatur: tum.n.pluuialis aquæ acceſſiõe, huius fluminis aqua dulcis efficitur, qualem maximè huiuſmodi piſces amare dicũt. Altiſſ. eſt flumẽ, capiunturq́; in eo piſces ad finẽ vſq; menſis Maij: ſed ab eo tempore piſces minuuntur multoq́; aridiores efficiuntur, quẽadmodũ qui in flumine Feſſæ vicino inueniuntur.

¶ *Cartago oppidum maximum.*

NOtiſſimũ hoc atque antiquiſſimũ oppidum à quodam populo exſtructum fuit, qui ex Syria huc venerant. Alij verò à Regina quadam conditum malunt. Ibnu Rachich hiſtoriographus à quodam populo exſtructum putat, qui Barca huc venerat, ab Ægypti Rege regno expulſus: Quare nihil eſt in præſentia quod de huius conditorib. affirmem: nam præterquam quòd variè Afri atq; Hiſtoriographi inter ſe diſſentiunt, nemo eſt illorum qui inde aliquid ſcriptũ reliquerit, niſi poſt Romani imperij decrementum: quo tempore quotquot Romanorum in Africa reperti ſunt, à Gothis regno fuerunt eiecti. Poſtremò autem Tripoli Barbariæ atq; Capis à Mahumetanis occupatis, duarum illarum vrbium incolæ Cartaginem venerunt, quò ſe nobiles Romanorum atque Gotho-

rum

rum receperant, qui Mahumetanis resistere conati sunt: verùm post multa prælia, Romani Bonam profecti, Gothi verò Cartaginem Mahumetanis spoliandam atque delendam reliquerunt, quæ postea per aliquot annos inculta remansit, donec Pótifex quidam Elmahdi nouas colonias introduxisset: vigesima tamen vix sui parte habitatores habuit. Visuntur in hunc diem aliquot tantùm muri reliquiæ idque vsque ad quandam cisternam latissimam atq; altissimam. remansit quoq; quidam aquæductus, qui aquam è monte quodam triginta inde distante miliaribus in vrbem ducebat, illi propemodũ aquæductui similis qui & nunc Romæ visitur. Reperies quoque non procul à Cartagine antiquissima quædã ædificia, quorum descriptio memorię prorsus excidit. Habet autem Cartago tam in Occidente q̃ Meridie hortos omni fructuum genere copiosissimos, adeò vt inde ad Tuneti Regnum satis fructuum reportetur. Quæ huic loco vicina est planicies feracissima est, verùm non admodum spatiosa. Habet enim in Septentrione montẽ, mare, atque iam dictum flumen: in Oriente atque Meridie Bensart planiciei adiungitur, nunc autem ciuitas ad extremum miseriarum atq; calamitatum est redacta: viginti tantũ aut vigintiquinq; in ea reperiuntur mercatorum officinæ, domus autem vilissimæ numerum vix attingunt quingentesimum. Nostris temporibus ornatissimum hic fuit exstructum templum, necnon & collegium amplissimum, quanquam nemo adhuc est qui in eo literis det operã. Ciues omnes etsi mi-

ser

ſerrimi ſint,multa tamen ſuperbia inflantur. Videnturq́ue magnam præ ſe ferre religionem. Horum maxima pars aut hortos aut agros colit,verum Regiis exactionibus miſerrime quotidie vexantur.

Maximæ Tuneti ciuitatis exactiſsima deſcriptio.

TVnetum ab Arabibus Tunus appellatur, quanquã illi corruptum eſſe vocabulum putent, eò quòd nihil ea vox apud illos ſignificet: apud antiquos Tharſis eſt appellata, qualis ea quæ in Aſia eſt. Principiò anguſtiſſimum fuit oppidulum ab Afris ad lacum quendam exſtructum, quod à mari Mediterraneo circiter duodecim diſtabat miliaria. Deleta verò Cartagine, cœpit Tunetum cùm ędificiis tum & incolis mirum in modum augeri. Nam qui tum temporis Cartaginem incolebant, nullo modo illic remanere voluerũt, timebant enim ne quid auxilij ex Europa mitteretur: quare Tunetum profecti ſunt, quã vrbem ædificiis maximè tum locupletarunt. Venit poſtea quidam Hucba Vtmenus Pontifex quartus, hic perſuaſit nullum exercitum debere in maritimis ciuitatibus morari, quare aliam quandam ciuitatem ædificauit, Cairaoan appellauerunt, diſtabat autem à mari Mediterraneo triginta, à Tuneto centũ ferè miliaria: huc ſe exercitus relicto Tuneto contulit, atque eius loco alius quidam populus Tunetum eſt introductus. Poſt hæc annis circiter centum & quinquaginta Cairaoan oppidum ab Arabibus occupatũ fuit, huius princeps inde expulſus

Bu

Bugię regno imperauit: Tuneti autẽ affines quosdam habuit, penes quos totius ciuitatis erat imperium. Decem deinde annis Bugia à Iosepho Tessini filio occupata fuit, qui postquam huius principis humanitatem intellexit, regno illum expellere noluit; sed quandiu penes suos posteros imperium remaneret, Bugiæ regnũ ab omni iniuria liberum esse voluit. Deinde postquã Abdul Mumen Marocci Rex Mahdiam Christianis ademisset, Tuneto iter faciens id sibi imperium vsurpauit. Tranquillissimè igitur Tunetum Marocci Regis imperio paruit, tantisper dum penes Abdul, eius filium Iosephum, ac deinceps eorum successores Iacobum & Mansorem stetit imperium. Post mortẽ verò Mansoris eius filius Mahumetes Emasir cõtra Hispaniæ Regem bellum mouere cœpit, vnde superatus Maroccum fugit, vixitq; deinde non multis annis. Fratri mortuo successit Iosephus, qui à quibusdam Regis Telensini militibus interfectus fuit. Statim post Mahumetis excidium, Arabes Tuneti territorium rursus inhabitare, vrbemque crebris obsidionibus vexare cœperunt: quare Tuneti princeps Marocci Regi per Legatos nunciauit, nisi statim auxiliares mitteret copias, ipse Tunetum Arabibus relinquere cogeretur: quare Rex ducẽ quendam (Habduluaidi nominabãt, è Sicilia natum) cum viginti nauium classe Tunetum misit, quam iam ab Arabibus occupatã inuenit: verùm tanta huic fuit eloquentia, vt omnia suo consilio in pristinum statum restituerit, atque prouẽtus annuos receperit. Patri sucessit Abu Zacharias, qui patrẽ

eruditione ingeniíq́ue dexteritate ſuperauit. Arcem quandam in Tuneti partem Occidentalem loco eminentiori condidit, quam maximis ædificiis temploq́; ſumptuoſiſſimo ornauit. Deinde ad Tripolitanum Regnum profectus atque per regiones Meridiones rediens, annuos omnes illarum regionum prouētus ſibi recepit: adeò vt ab obitu maximam reliquerit pecuniarũ copiam. Huic ſucceſſit filius, qui cùm multa eſſet ſuperbia tumidus, Marocci regi parêre noluit, eò quòd iam id regnum decreſcere cœperat: tum quoque ſibi Marinorũ genus, regnum Feſſæ, Beni Zeyeni Telenſini atque Granatę occupauerant. Deinde variis inter regiones illas ortis diſſidiis, Tuneti imperium maximè augeri cœpit. Rex cum exercitu Telenſinum profectus, tributum ſibi numerari voluit. Quare Marinorũ Rex, qui per id tempus Maroccum obſidione vexabat, Tuneti Regis amicitiam per legatos petiuit, quam & impetrauit, ampliſſimis interim miſſis munerib. Rediit igitur Rex Tunetum victor, vbi maximo cum triumpho exceptus totius Africę Regem appellauerunt, quandoquidem nó erat eo tempore in tota Africa princeps qui cum eo erat conferendus. Regiam igitur inſtituere cœpit, duces, conſules, aliasq́; omnes dignitates elegit, quæ ad Regiam pertinere videbātur: iiſdemq́; prorſus vſus eſt ritibus, quæ in Marocci Regis aula obſeruari conſueuerant. Ab hoc igitur principe ad noſtra vſque tempora adeò Tuneti accreuit Reſpub. vt totius Africæ opulentiſſima ſit appellata. Huius filius quum poſt obitum patris ad Regnum perueniſ-

uenisset, amplissimis ædificiis suburbium locupletauit. Vicum quendam ad portā Beb Suuaica ædificauit, qui trecētas ferè numerabat familias: Alterū ad portam Beb el Manera exstruxit, qui plus minus mille familiarū fuit capax. Frequentissima in vtroq; est artificum multitudo, in posteriori omnes Tuneti Christiani habitant, qui in Regis custodiam electi sunt: adiunctus est ab eo tempore & tectius quidam vicus ad Maritimam portam Beb el Bahar dictam, quę à sinu in dimidio tantum abest miliario. Hûc se Genuenses, Veneti, reliquíque oēs mercatores Christiani conferunt, habentque sua extra Maurorum tumultum hospitia secretiora: est autem hic vicus tantę amplitudinis, vt tam Christianorū quàm Maurorum familias trecentas numeret, domus autem humiles sunt atq; aliquantulum arctiores. Huius ciuitatis domus, cum iis quæ in suburbiis sunt additæ, numerū attingunt decies ferè millesimum. Ornatissimum hoc oppidum atq; incolis frequentissimum, singulis habet artibus suum assignatū locum. Infinitus propemodum hic est telæ textorum numerus, tela autem subtilissima per totā Africam distrahitur, maximóq; venditur. Est huius oppidi fœminis mirus quidam nendi modus: eminentiori enim quodam loco sedentes, aut in superiori domus parte, fusum aut per fenestrā, aut per foramen quoddam tabulati, in subiectam demittunt contignationē, adeò vt fusi pondus filum maximè æquale atq; politum reddat. Habent autem telæ mercatores complures hic officinas, atque pro ditissimis to-

tius Tuneti habentur ciuibus: non hic aromatariorum, non ſartorum, omniumque deniq; exercitiorum maximá deſiderabis copiam: innumeri hic laniones in macello frequentiſſimo, qui ouillas carnes vtplurimum venales habent, idque Veris atque æſtatis præſertim tempore: reperitur & hic omnis generis infinitus propemodum artificum numerus, quorum enumeratio non tam prolixa quàm tædioſa eſſet. Ingenium omnibus eſt liberale: veſtitus mercatoribus, ſacerdotibus ac doctoribus, ſatis eſt decorus. Dulipanum in capite gerũt, quod prolixo admodum linteo tegitur: dulipanum quoq; aulici omnes atque milites gerunt, verùm non eodem modo linteo tectum. Diuitum non admodum copioſus eſt numerus, idq; fortaſſe propter frumenti omniumq; adeo frugum ſummam caritatem: non enim illis licet agrum vel minimo interuallo ab vrbe ſitum colere, propter crebras Arabum incurſiones. Frumentum illis ex aliis aduehitur regionibus atq; ciuitatibus, quales ſunt Vrbs, Beggia, & Bona. Huius oppidi ciues nonnulli agros in ſuburbio muris cinctos habent, vbi nonnihil hordei atque frumenti ſerunt, ſolum tamen adeò eſt aridum, vt frequentiſſima egeat irrigatione: quare & ſingulis ſuus eſt puteus, vnde aquam rota quadam, quam mulus aut camelus agit exhauriunt, atque ductibus quibuſdam ad id paratis totam irrigãt agri ſuperficiẽ: nunc mihi quęſo ſupputa, quantum frumenti ex tantillo campo muris incluſo ſummoq; artificio irrigato colligi poſſit: panem pinſunt optimũ, furfure tamen ſeruato vnà cum

fru

frumẽto, maſſam piſtillis quibuſdam pinſitant, quibus in contundendo lino Ægyptij vti ſolent. Mercatores & reliqui ferè ciues pulte quadam vilisſima ex hordei farina in maſſam propemodũ reducta veſcuntur, huic aut oleum, aut malorum citreorum ius infundunt, pultem vulgò Beſis appellitant. Eſt hic locus quidam, vbi nihil aliud quàm hordeum huic pulti paratum venale reperias: veſcuntur & alio quodam non admodum honeſtiori cibo: farinę maſſam aqua optimè coctam alio quodam vaſe piſtillo quodam agunt atq; oleo aut carnium iure madidam vorant potius quàm edunt: cibum hunc Beſin vocant: veſcuntur quidem ditiores cibis aliquantulo delicatioribus. Nulla illis eſt mola (niſi fortaſſe ad riuum quendam non procul ab vrbe ſitũ) quæ non aut mulo, aut aſino agatur: nullus hic fons, nullum flumẽ, nullúsue putens eſt: aquã omnes pluuialem è ciſternis quibuſdã petunt, niſi quòd in ſuburbio putens eſt, vnde aquã ſalſam exhauriunt, atq; baiulis quibuſdam in vrbem venalem conuehunt, ſalubriorem enim potuiq; commodiorẽ putant quàm pluuialem. Eſt quidem puteus qui aliquantulo tolerabiliorẽ præbet aquã, verùm ea principi eiuſque aulicis ſeruatur. Eſt in hoc oppido ampliſſimũ quoddam templum, ſacerdotum numero atque annuis prouentibus opulentiſſimum. Reperiuntur & alia vbiq; templa, ſed quæ non adeò amplam habent prouentuum copiam: non hic collegia deſunt, neq; ad illorum ritum extructa monaſteria, quę omnia communi ciuium fouentur eleemoſyna. Repe-

riuntur in hac vrbe nonnulli, quos insanire plane dixeris, hi lapides semper circumferũt, nudis pedibus apertoque capite incedunt, atque à populo ceu eximię sanctitatis viri venerantur. Adde quod Tuneti Rex cuidam ex his monasteriũ exstruxit, eique cum omnibus affinibus amplissimam legauit prouentuũ copiam, Sidi el Dahi vocabant. Domus omnes sic satis ornatæ, lapidibus elegantissimis multoque museaco elegantissimæ. Miro quodam artificio gypsum incidunt, coloribusque elegantissimis depingunt: est enim hic lignorum maxima inopia, in quibus egregij quiddam insculpi posset. Cubiculorum solum lapidibus quibusdam pellucidis atque elegantissimis sternitur: suntq; omnes ferè domus vnius dumtaxat contignationis: his autem singulis ferè duæ sunt portæ, quarum prior plateam respicit, posterior in culinam reliquamq; domus partem ducit. Solent autem atrium inter vtramque portam elegantissimum exornare, vbi cum amicis confabulari possint. Balnea hic multò commodiora quàm Fessę reperias, quanquã non tam ampla atq; sumptuosa. In suburbiis frequentissimi atque amœnissimi sunt horti, qui fructum, etsi non magna copia, præstantissimum tamen producunt: satis bona hic malorum citreorum, rosarum, omnisque generis florum prouenit copia, eo pręsertim loco qui Bardo illis appellatur, vbi regium visitur palacium hortis vndique amœnissimis cinctum. Habet quoq; hæc ciuitas ab omni parte in quarto aut quinto miliario cãpos oliuis copiosissimos, vnde tantum olei conficiunt

ficiūt, vt nō ciuitati solùm satis sit, verùm & ad Ægyptum quoque bonam inde mittant quantitatem: ligna autem ex oliuis decisa igni committere solent, indeq; carbones conficere: neq; puto vspiam maiorem esse lignorum inopiam. Nonnullarum fœminarum inopia frequentissimè in causa est quò minus integram seruent castitatē: ornatè quidem vestiuntur, domumq́ue egresſę ad Fessanarū morem faciem tegunt: pannus enim latus frontem tegit, cui & alter quidam subiungitur, quem Setfari appellant: caput autem tam multis obuoluunt panniculis, vt ea parte gigantem referant. Omnē ferè substantiam omnemq́; adeò curam perfumis atque huiusmodi deliciis insumūt. Est apud hos cibus quidam sumptuosissimus, qui illis vulgo Lhasis vocatur, cuius qui vnciam vnam sumpserit, perinde atque si ebrius esset ridere, iocari atque ineptire incipit: maximeq́ue ad libidinem prouocatur.

¶ *De Tuneti Regis aula, deq́; variis in ea ritibus atque ceremoniis.*

TVneti Regi hęreditario iure regnum adepto, nobiles omnes, doctores, sacerdotes, atque iudices iuramento se astringunt. Patri mortuo statim in regnum succedit filius: mox qui summam habet inter aulicos dignitatem (Munafid dicunt, eò quòd Regis vicem suppleat) se continuò nouo Regi offert, omniumq́; earum rerum rationem exhibet, quæ ab eo dum adhuc pater viueret, gesta sunt: deinde iubente Rege nobiles pro sua quisque autoritate dignitates atq; officia à Munafid accipiunt. Est & alius

quidam, quem Mesnare vocant, hoc est, militum præfectus primarius: ille militum numerum augendi, diminuendi, stipendia numerandi, exercitum mouendi, atq; quocunque velit ducendi potestatem habet. Castellanus tertiam habet dignitatem, hic cum suis militibus tantùm castri Regisque custodiæ curam gerit: hic quoq; in captiuos animaduertere solet qui in castrum adducti sunt, non aliter ac si Rex ipse esset. Quartũ locum obtinet vrbis præfectus, huius est Remp. administrare, atque in malos animaduertere. Quintum ordinẽ occupat qui Regi est à secretis, huic scribendi atque respondendi Regis nomine potestas data est: huic etiã literas omnes, iis tantùm exceptis qui ad Castellanum atq; vrbis præfectum missæ sunt, aperire & legere licet. Sextus in ordine est, qui auditorio Regio præficitur: hic muros tapetis ornare, omnib⁹q; suum assignare locum solet, per Legatum quendam Senatũ conuocat, estq; illi maxima cum Rege familiaritas, quo cum quoties lubitum est confabulari licet. Septimus in honore est, qui Regi est à thesauris: hic redditus omnes, tributa, annuosq; census recipit, atq; Munafido, Regis tamen subscriptione, enumerat. Octauus earum mercium tributum recipit quæ terrestri itinere huc aduehuntur, nec non & exterorum mercatorũ tributum, qui pro centum aureis, duos cum vnius dimidio persoluere coguntur: huic aliquot sunt exploratores, qui quoties aliquem mercatorẽ aduenisse sciunt, continuò ad herum adducunt, quo absente captiuum tantisper detinent, donec præsente præ-

fecto

fecto omnium illorum tributum numerauerit quæ secũ adduxit, ac sic tandem multis astrictus iuramentis dimittitur. Nonus autẽ earum tantùm mercium tributa recipit, quæ per mare huc aduehuntur, continetq; se in domo quadam ad maris sinum exstructa. Decimum locum habet Architriclinus, qui panes, carnes, aliaq; suppeditare solet, quæ ad victum necessaria sunt, fœminas omnes regiasq; vxores, necnon & eunuchos vestit, atq; mancipia ex Nigritarũ solo aduecta, quæ Regi ministrãt. Hic quoque Regis filiorum eorumq; nutricum curam gerit, officia quoque inter Christianorum mancipia disponit. Habes hic pręcipua huius Regiæ officia, reliqua quoniã lectorem tædio afficerent, consultò omisimus. Habet Tuneti Rex mille & quingentos milites expeditissimos, quorum pars maxima à Christi lege desciuerunt: his satis amplum numeratur stipendium. habent autem & suum ducem, qui numerum eum augendi ac diminuendi potestatem habet. Sunt & alij numero centum & quinquaginta milites Mauri, penes hos castra mouẽdi atque remouendi potestas est. Habet præterea & balistarios aliquot, qui quocunque equitantem Regem semper comitantur: Regi tamẽ omnium proxima illorum Christianorũ est custodia, quos in suburbio habitare antea diximus. Regem custodia quædam peditum præcedit, hi oẽs Turcæ balistarij atq; ferentarij. Regem immediatè præcedunt præcursores, vulgò à pedibus appellati: præfectus à latere altero equo insidet qui Regis iaculum, ab altero verò qui eiusdem fert scutũ,

 à ter-

à tergo sequitur qui Regiam vehit balistam. Sunt & alij quidam qui Regem comitantur, quorum enumerationẽ ne prolixi essemus, hoc loco annectere non libuit. Habes hic ritus præcipuos priscorum Tuneti Regum, maximè ab iis differentes, quibus vtitur qui nũc Regem agit. Multa hoc loco occurrunt, quæ de huius Regis viciis recensere possem, à quo amplissima me recepisse beneficia fateor, verùm id huius iam non est instituti: hoc saltim affirmare possim, eum in exigendis à subditis maximis pecuniis, mirum esse artificem. Ipse verò inter mulieres, cantores, histriones, aliasq; id genus delicias, nũc in palacio, nunc in hortis sese continet. Quoties autẽ Musicum aliquem ad se accersi iubet, is non nisi obductis oculis ad falconum morem introducitur. Tuneti aureum vigintiquatuor carata, vt vocant monetarij, continet, hoc est, aureum vnum Europæ cũ vnius aurei parte tertia: cudit & argenteam quandam monetam figura quadratã, quæ sex caratis pendet, huius .xxx. aut .xxxij. aureo æquiualent, Nasari appellant: Itali Tuneti aureum Doble vocant. Hęc autem de Tuneti Rege, de eiusq; ritibus annotasse sufficiat.

¶ *Neapolis.*

ANtiquissimũ oppidulum à Romanis ad mare Mediterraneum exstructum, distat Orientẽ versus à Tuneto in duodecimo ferè miliario, in quo Mauri quidam Nabel appellati inhabitant. Incolis quondam fuit copiosiss. nunc autem rustici quidam inhabitant, qui agrũ lino tantùm accommodum colunt.

¶ *Cam*

¶ Cammer.

EIusdem ferè antiquitatis oppidum Cartagini vicinum, à Tuneto autem in octauo miliario positum Septentrionem versus. Incolarum numero frequétissimum est, olitores sunt omnes, qui olera fructusq; Tunetum venalia conferũt. Hic maxima saccareorum calamorũ prouenit copia, quæ & Tunetum deuehi solet: verùm quandoquidem saccarum exstrahendi artem non nouerunt, in secundis tantùm mensis succum sugendo eliciunt.

¶ Marsa.

ANtiquissimum quoque est oppidulum ad mare Mediterraneum eodem loco positum, vbi Cartaginensium portus fuit, per aliquot annos desertum remansit, nunc autem quibusdam piscatoribus agrorumq; cultoribus tantùm incolitur: solent hic telam quoque candicare. Reperias non procul hinc castra aliquot, in quibus se Tuneti Rex æstate continere solet.

¶ Ariana.

ARiana oppidulum vetustum à Gothis in octauo ferè miliario à Tuneto Septentrionem versus conditum. Hortis amœnissimis maximeq; fructiferis cingitur, murum habet munitissimum, agricolarũ maximam frequentiam. Reperiuntur præterea & alia quædam non procul à Cartagine oppidula, quorum nonnulla incolas habent, reliqua habitatoribus sunt destituta, nomina prorsus memoriæ exciderunt.

¶ Hammamet.

Ham

HAmmamet oppidum ante paucos annos à Mahumetanis exſtructum, muris cingitur munitiſſimis, diſtat à Tuneto quinquaginta ferè paſſuũ milibus. Huius incolæ miſerrimi, crebriſq; exactionib. infeliciſſimi, piſcatores ferè omnes aut carbonatij.

¶ *Eraclia.*

OPpidulum vetuſtiſſimũ à Romanis in monte quodam exſtructum, ab Arabibus poſtea deletum fuit.

¶ *Suſa oppidum.*

MAximum quoque atq; vetuſtiſſimum eſt oppidum, à Romanis ad mare Mediterraneum conditũ, à Tuneto in centeſimo ferè diſtat miliario. Campos habet oliuis atque ficubus copioſiſſimos: ager illis hordeo eſt fœcundiſſimus, ſi modò coli poſſet, verùm Arabum frequẽtes incurſiones in cauſa ſunt quò minus exerceantur. Incolæ liberaliſſimi, humaniſſimi, atq; erga exteros fautores candidiſſimi, maxima illorum pars nauigio ad regiones Orientales atque Turciam proficiſcuntur: nonnulli etiam oppida Siciliæ atque Italiæ viciniora inuiſunt. Reliqua ciuium pars aut telæ ſunt textores, aut armentarij, aut torno vaſa cõficiunt lignea, quibus totam Tuneti implent regionem. Cùm ſibi Mahumetani eam deuiciſſent prouinciã, in hac ciuitate ſe continebat, qui Regis vicem gerebat, cuius & in hunc vſque diem viſitur palacium. Elegantiſſimum oppidum munitiſſimis muris cinctum in planicie quadam amœniſſima ſitum eſt. Incolas olim habuit infinitos, ædificiorum ele-

elegantia celeberrimũ, quorum hodie nonnulla cũ templo quodam amplissimo visuntur. Nunc autem vix inhabitatores vllos habet: quinque tantùm aut sex in eo sunt officinæ, idq; propter frequẽtissimas Regis exactiones. Ego in hoc oppido propter temporis sæuitiam quatriduum latitare coactus sum.

¶ *Monaster.*

MOnaster antiqua ciuitas à Romanis ad Mediterraneum exstructa, distat à Susa duodecim ferè passuum milia: fortissimis atque elegantissimis est cincta muris, domos habet elegantissimas, incolas verò miserrimos ac mendiciss. calceos gerunt iuncis marinis compositos: bona illorũ pars telæ textores, aut piscatores: pane vescuntur hordeaceo, alioq; quodam oleo cocto, quẽ Bezzin aliàs appellauimus, quo etiam pane vicinæ omnes vescuntur ciuitates: nihil enim hic aliud quàm hordeum prouenit. Huius ager chrisomelis, ficubus, pyris, malis aureis, atque oliuis est copiosiss. nisi quòd crebris infestetur hostium incursionibus.

¶ *Tobulla.*

TObulla oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum cõditum, distat à Monaster Orientem versus circiter duodecim miliaribus: per aliquot annos incolis copiosissimũ & ficubus ditissimum remansit: postea verò Arabum iniuria effectum, vt rariores hic reperiantur domus, in quibus religiosi quidam viri inhabitant: hi amplissimum quoddam illac iter facientibus fouent xenodochium, Arabes quoque

hu-

humanissimè excipiunt.

¶ *El Mahdia oppidum.*

NOstris ferè temporibus à Mahdi primo Cairaoan pontifice conditum, ad mare Mediterraneum exstructum, muris, turribus atque portis munitissimis ornatum, portum habet frequentissimum. Mahdi cùm primum hanc ingressus fuisset regionem, incognito habitu se à Mahumete originem duxisse finxit, quare adeo populi sibi conciliauit beneuolentiã, vt illorum auxilio Cairaoan princeps effectus, el Mahdi Califa fuit appellatus: postea cùm Occidentem versus per quadraginta miliaria Numidiam ingressus esset, vt debita sibi reciperet tributa, à Segelmesse principe captus, atque in carcere asseruatus fuit: mox tamẽ Segelmessenus misericordia ductus in pristinam illum restituit libertatem, atque mox ab eodem interfectus fuit. Deinde cùm in populum tyrannidẽ exercere cœpisset, atq; nonnullos se cõiuratores habere intellexisset, hoc oppidum construere cœpit, ad quod quoties opus esset, tutò se recipere posset. Tandẽ quidam Beiezid cõcionator, quem asininũ equitẽ appellabant, eò quòd asino perpetuò insidens quadraginta milium exercitum secum ducebat, Cairaoan venit: Mahdi verò ad nouum à se conditum oppidũ fugit, vbi triginta nauium classe quę à principe Cordouę Mahumetano missę fuerunt, ita contra hostes dimicauit, vt Beiezid atq; eius filius in eo prælio sint interfecti: post hæc Cairaoan rediens cum ciuibus pacẽ fecit, remansitque imperium penes huius successores in an-

nos

nos permultos. Ab hinc verò annis centū & triginta à Christianis receptū fuit oppidum, deinde rursum à quodam Marocci pontifice Abdul Mumeno recuperatum fuit, nunc autem Tuneti Regis imperio paret, à quo grauissimis indies vexatur exactionibus. Incolæ ad regiones transmarinas negociantur: maximas alunt cum Arabibus inimicitias, adeo vt vix agrū illis exercere liceat: non multis ab hinc annis Petrus Nauariensis nouem tantùm nauium classe oppidum aggredi conatus est, verùm ingenti suorum iactura re infecta redire coactus fuit, idq; anno à Christo nato millesimo quingentesimo decimonono.

¶ *Assacus ciuitas.*

AB Afris ad mare Mediterraneum iis temporibus exstructa fuit, quibus cum Romanis gerebát bellum. Muris altissimis atque munitissimis cingitur, incolis olim fuit ditissima, nunc autem trecentas tantùm aut quadringentas numerat familias, officinas numero perpaucas: tam Arabum quám Tuneti Regis vexatur molestiis: omnes hic aut textores, nautæ, aut piscatores sunt. Maxima hic eorum piscium colligitur copia, qui Spares illis appellari consueuit, quæ vox neq; Arabibus neq; Barbaris, multo minus latinis quicq̃ sonat. Vescuntur & hi pane hordeaceo atq; Besin: vestitus his est vilissimus, nõnulli apud Ægyptios ac Turcas negociantur.

Cairaoan olim oppidum amplißimum.

CAiraoan siue alio nomine Caroen nobilissimum oppidum conditorem habuit Hucba, qui vniuersi exercitus dux ex Arabia

rabia deſerta ab Hutmeno Pontifice tertio miſ-ſus fuerat: à Mediterraneo mari.xxxvi. à Tuneto verò centum ferè abeſt miliaribus, neque aliam ob cauſam conditum fuiſſe dicunt, quàm vt in eo exercitus cũ omni præda Barbaris atq; Numidis adempta, ſecurè ſe continere poſſent. Muris illud cinxit munitiſſimis, elegãtiſſimũq; in eo cõſtruxit templum artificioſiſſimis columnis ſumptuoſiſſimũ. Hic poſt mortem Hutmeni Muchauiæ princeps eſt conſtitutus, rexitq; imperium ad tempora vſque Qualidi Califæ, Habdulmalic filij, qui tum Damaſcum inhabitabat: hic ducem quendã (Muſe Noair vocabant) cum exercitu ingenti Cairaoan miſit: qui poſtquam per aliquot dies cum exercitu nõ procul à Cairaoan conſediſſet, Occidentem verſus pergendo multas cepit atque depopulatus eſt ciuitates, donec tandem ad Oceani littora perueniſſet, ac poſtea Cairaoan redit. Deinde ducem quendã cum aliquot militibus in Mauritaniam miſit, vbi & multas ſibi quoque deuicit regiones atque ciuitates. Huius inuidia motus Muſe tantiſper exſpectare iuſſit, donec ipſe quoq; adueniret. Taric igitur nõ longè ab Andologia conſedit, quò intra quatuor mẽſes maximo exercitu Muſe peruenit. deinde vterq; exèrcitus tranſmiſſo mari Granatã venit, atq; terreſtri itinere ad Gothos ꝓfecti ſunt. His ſe Theodoricus Gothorum princeps oppoſuit, atque cõmiſſo prælio miſerè ſuperatus fuit: deinde duo illi Duces fœlici rerũ omniũ euentu elati, in Caſtiliam vſque venerunt, Toletum occupauerunt, vbi inter cæteras opes, infinitas in-

uenerunt Diuorum reliquias, atque inter eas eadem reperta est mensa, ad quam Christus cum Apostolis charissimis accubuit, hæc purissimo erat auro cooperta atque infinitis propemodum gemmis ornatissima, hanc Muse cum omni ferè Hispaniæ opibus secum reportauit. Interea autē literis Pontificis Qualid reuocatus, in Ægyptum nauigauit: atque postquam in Alexandriam venisset, per Hescian Pontificis fratrē ei renunciatum est, Pontificem grauissimo laborare morbo: proinde non statim Damascum veniret, periculum enim erat, ne mortuo Pontifice sumptuosissima illa præda facilè huc atque illuc disperge retur. Hæc omnia Muse paruifaciens, Damascum venit, omniaq; à se recuperata Pontifici obtulit, qui quinto post mortuus est die. Deinde postquàm frater fratri in Pontificatum successisset, Muse dignitate adempta in eius locum quidam Iesul constitutus fuit, cuius filius, frater atq; successiuè omnes eius cognati oppidum rexerunt. Tandem ea familia expulsa fuit, eique successit Elagleb, hic non vt Pontifex oppido præfuit: ab eo enim tempore Pontifices Mahumetani relicto Damasco Bagadedam migrarūt, vti & quodā Chronicorum scriptum reperies libro. Huic vita defuncto successit filius, remansitque ei familiæ Regnum annis centū & septuaginta, donec tandem à quodā Mahdi Califa Regno fuit destituta. Eo igitur tempore quo Elagleb Regno potitus est, Cairaoan tā incolis quàm ædificiis aucta est, adeò vt vicinum quoddam conditum fuerit oppidum, cui Recheda nomen impositum est: hic

se

ſe princeps cum nobilibus continere conſueuit. Huius tempore deuicta fuit Sicilia, Elagleb enim Ducem quendã Halcama eò miſit, qui in ea Inſula oppidulum quoddam ceu munimentũ condidit, atq; ſuo nomine Halcama appellauit, quod nomen in hunc vſq; diem apud Siculos remanſit. Deinde nouum hoc oppidum à quibuſdam obſidione cinctum eſt, qui Siculis in auxilium venerant. Poſt hæc miſſus etiam cõtra eos Aſed, atque ita reparatis Afrorum copiis, quod reliquũ fuit Siciliæ occupauerunt, cœpitq́ue hoc modo miris modis Cairaoanorũ augeri imperium. Eſt autẽ Cairaoan in planicie quadam arenoſa atq; deſerta exſtructum oppidum, in qua neq; arbor vlla, neque vllum prouenit frugum genus. Frumentum illuc à Suſa, à Monaſter, atque etiam à Magdia deportatur, quæ omnes ciuitates circiter in quadrageſimo diſtant miliario. Abeſt ab hoc oppido mons quidam Gueſlet, in quo nõnulla adhuc viſuntur Romanorum ædificia: eſt autem mons ille fontibus atq; ſiliquis frequentiſſimus, fontes autẽ inde ad Cairaoan defluunt, vbi nulla alioquin eſſet aqua, niſi quę ciſternis quibuſdam ſeruatur. Extra huius vrbis mœnia pluuialis aqua in ciſternis ſolùm ante initium menſis Iunij reperiri poteſt. Æſtiuo tempore Arabes ad campos huic oppido vicinos confluere ſolent, qui maximam ſecum frumẽti atque aquæ caritatem adferunt, dactilorum autem & carnium ingentem copiam, idq́; è Numidia, quæ regio centum ferè & ſeptuaginta iſthinc diſtat miliaria. Hic per aliquot annos maximè floruit Iuris prudẽtia, adeò

vt

vt hic totius Africę celeberrimi fuerint Legũ professores. Deletum tandem nouos recepit incolas, sed nunquam potuit ad pristinum redire statũ. Nunc nihil hic præter coriarios quosdam reperias, qui coria ad Numidiæ ciuitates mittũt, atq; Europeis pannis commutant. Tuñeti Regis maximis indies molestiis affecti, ad summam nunc inopiam sunt redacti.

¶ *Capes ciuitas.*

CApes amplissima ciuitas à Romanis ad mare Mediterraneum cõdita, altissimis, vetustissimisque muris, necnon & arce quadam est munitissima. Huic fluuius quidam aquæ calidæ atq; salsæ præterfluit. Crebris semper Arabum iniuriis adeò fuit vexata, vt incolæ relicta vrbe in campos quosdam se contulerunt, in quibus maxima prouenit dactilorum copia, qui arte quadam per totum seruantur annum. Effoditur & hic fructus quidam fabæ magnitudinis, qui sapore amigdalum refert: hunc per vniuersum Tuneti regnum notissimum Arabes Habhasis appellant. Incolæ nigri sunt, piscatores, atque agrorum cultores.

¶ *El Hamina oppidum.*

VEtustissimum hoc oppidum à Romanis conditum, distat à Capes quindecim ferẽ miliaria, muris elegantissimis atque munitissimis cingitur: reperias & hodie in marmoribus quibusdam insculpta quædam antiquitatis monumenta. Huius oppidi plateæ atq; ædificia sunt vilissima: incolæ miseri, furtisq; addictissimi. Ager illis aridus atque incultus; nihil

hic præter dactilos ſapore minimè gratos reperire poteris. In ſeſquimiliario Meridiem verſus ab hoc oppido originem habet fluuius quidam aquæ calidiſſimæ, qui per ciuitatis medium præterfluit, idque per ductus quoſdam ſiue canales latiſſimos, eiuſque profunditatis, vt ingreſſis ad vmbilicũ pertingat: quanquam propter nimiam aquæ caliditatem rariores ſint qui ſe huic committere audeant. potabilem tamẽ ciues reddunt per integrum ferè diem refrigeratã. Tandem hæc aqua non procul ab eo oppido lacum efficit, qui leproſorum appellari conſueuit: habet enim ſanandi huiuſmodi morbũ atq; vulnera ſolidandi miram naturam: quare frequentiſſimas hic leproſorum reperies caſulas, quorum permulti reſtituuntur ſanitati. Aqua autem eius eſt naturæ, vt ſulphur propemodum odore referat, adeò vt ſitim nullo modo ſedare poſſit, quod quidem ſæpenumero ipſe expertus ſum.

¶ *Machres caſtellum.*

MAchres caſtellum noſtris temporib. ab Afris eam ob cauſam ad fretum Cabes conditum, vt regionẽ illam ab hoſtium incurſionibus tutam ſeruaret. Diſtat à Lotophagitis Inſula quinquaginta ferè paſſuum millia. Incolę omnes aut textores, nauium fabricatores, aut etiam piſcatores ſunt, qui per totam eam Inſulam negociantur. Ad eundem modum Africè loquuntur, vt illi qui prædictam inhabitant Inſulam: & quoniam agros omnino nullos habẽt, textoribus tantùm exceptis, reliqui omnes ciues prædis atque direptionibus viuunt.

¶ *Lotophagites Insula.*

DIstat à continenti non multis passuum milibus: perpetua est planicies,atq; arenosa,in qua copiosissima prouenit dactilorum, vuarum, oliuarum, aliorumq́; fructuum copia: cótinet in ambitu circiter octo & decem miliaria. Rura aliquot habet, separatim tamen posita omnia, adeo vt rarius duo aut tria in eadem reperias vicinia: ager illis aridus, fragosus, atque diligentissima vix opera atque irrigatione vel paululum proferre potest hordei. Maxima hic semper est hordei atque carnium caritas. Reperias ad maris littus arcem quandam munitissimam, in qua totius Insulæ princeps cũ suis se cótinere solet.Non procul hinc vicus quidam abest,ad quem mercatores Christiani,Mauri,atq; Turcæ hospitio excipiuntur,estq́; in eodem hoc loco singulis quibusq; septimanis mercatus frequentissimus,nundinas esse dicas,ad quas totius Insulæ mercatores multiq́; Arabes à continente magnam pecudum atque lanæ copiam adferũt. Insulæ autem inhabitatores, pannum qui apud illos conficitur,venalem habẽt, qui & Tunetum atque ad Alexandriam vnà cum magna vuarum passarum copia deferri solet. Vix quinquaginta iam præteriere Anni, à quo Insula à Christianis fuit oppugnata,atque ab iisdem recepta: verùm statim à Tuneti Rege recuperata. Deinde statim post nouas huc introductas colonias,hæc arx de qua iam locuti sumus,ædificari cœpit: quã sem per Tunetani principes occupauerunt.Rege aũt Hutmeno vita defuncto, insulares ad pristinam

redierunt libertatem: mox pontem illum frege-
runt, qui à cōtinente ad Insulam ducebat, timen
tes ne terrestri aliquo exercitu vexarentur. De-
inde paucis post hæc diebus insulares interfectis
omnibus alterius partis ducibus, in hunc vsque
diem totius eius regni imperium penes se serua-
uerunt. Colligitur ex hac Insula singulis annis
prouentus octuaginta illius regionis aureorum
millia, idq; propter maximā in ea mercatorum
Alexandrinorum, Turcarum, atq; Tunetanorum
frequētiam. Nunc autem quoniam crebris inter
se vexantur dissidiis atque cōtentionibus, cœpit
illorum Resp. multis partibus diminui. Nostro
tempore Ferdinandus Hispaniarum Rex ingen-
tem exercitum eò misit, cui Albensem præfecit
Ducem: hic quoniam Insulæ naturam non satis
nouerat, milites cùm adhuc procul ab Insula es-
sent, naues exire voluit: Mauris autem tam stre-
nuè Insulam defendentibus, Hispani loco cedere
coacti sunt: accessit & ad illorum infortunium,
quòd tantum aquæ reperire non potuerūt, vnde
ingentem quā sibi contraxerant sitim sedare po-
tuissent: huc adde quòd cùm primùm Christiani
huc aduenerāt, mare iam multò accreuerat, cùm
autē ad naues redire voluerunt, propter nimium
maris decremētum, naues ne in arena hærere co-
gerentur, aliquantò longius à littore sese recepe
rant: remanserat autem arena per quatuor ferè
miliaria aquis nuda, adeò vt maximis laboribus
atque fatigationib. milites eò peruenire vix po-
tuerunt. Insequentibus verò à tergo Mauris, tan
tum Christianorum fuit infortunium, vt illorū
pars

pars maxima aut interfecta fuit, aut à Mauris capta; reliqui nauigio in Siciliam peruenerunt. Postea interiectis aliquot annis, Carolus Quintus instructissimam eò classem misit, cui Rhodiensem quẽdam ducem pręfecit, ordinis Sancti Ioannis Mesciute: hic tanta in eo prælio vsus est prudentia, quòd Mauri promisso tributo quinq; millium illius regionis aureorum inducias impetrauerunt, quæ & in hunc vsq; diem durant.

¶ *Soara oppidum.*

SOara oppidulum ab Afris ad mare Mediterraneum conditum, distat à Lotophagiti insula quinquaginta ferè Orientem versus passuum milia. Huius murus vilissimus est, inhabitatores miserrimi, nihil aliud quàm calcem aut gypsum conficiunt, quæ ad Regnum Tripolitanum venalia conferuntur. Ager his infelicissimus est: incolæ perpetuis Christianorum incursionibus infestantur, ab eo præsertim tempore, quo ab eis expugnata fuit Tripolis.

¶ *Lepida.*

VEtustissima ciuitas à Romanis ædificata, muris altissimis munitissimisque cincta, bis à Mahumetanis occupata fuit, è cuius lapidibus postea extructa fuit Tripolis.

¶ *Tripolis antiqua.*

TRipolis à Romanis extructa, deinde à Gothis, postremò à Mahumetanis eo tempore fuit occupata, quo Homar Califa secundus imperauit. Hi postquam Tripolitanum ducem per sex menses obsedissent, tandem Cartaginem fugere coegerunt. Incolæ partim inter-

fecti, partim in Ægyptum atque Arabiam capti fuerunt abducti, teste Ibnu Rachich apud Afros historiographo celeberrimo.

¶ *Tripolis Barbariæ.*

POst excidium antiquæ Tripolis, condita est altera eodē nomine appellata: hęc muris altissimis atq; elegantissimis quanquā non admodum muuitis cingitur, in campo quodam arenoso sita est, in quo dactilorū satis bona prouenit copia. Huius domus ad Tuneti domos collatę elegātissimæ sunt, deinde & hic artes suis omnes sunt locis distinctæ. Magna hic reperitur telę textorum copia. Nullus hic puteus nullusq; omnino fons est: aquam omnes è cisternis quibusdam petunt. Magna hic semper frumenti caritas, omnes enim Tripolis agri perinde atq; Numidiæ arenosi sunt atq; aridi. Huius rei ratio est quòd qui pinguiores huius regionis essent agri, frequentissimis maris vndis teguntur. Huius regionis incolę maximam hodie agrorum partem in Septentrione à Mari occupatam dicunt, quod & facilè in regionib⁹ Monaster, Magdia, Alfacos, Capes, atque in Lotophagiti insula cognosci potest, necnon in aliis quoque partibus Orientalibus, vbi ad miliare vnum aut alterū mare ingressis vix aqua ad vmbilicum pertingit. Neque desunt qui eam ciuitatē magis in Septentrione positam fuisse opinentur, verùm crebris indies maris inundationibus, paulatim Meridiem versus ædificatam fuisse, cuius rei testimonium præbēt integra adhuc quibusdam locis ædificiorum monumenta, quæ maris fluctibus fuerunt demersa.

Fre-

Frequentissima hic exstructa fuerũt templa atq; collegia: xenodochiũ habuit quod pauperes atq; exteros recipiebat: parcissimè victitant. Besis tan tùm hordeaceo vescuntur : in hac enim regione vel minimũ prouenit hordei, adeò vt ditissimus hic censeatur, qui vnum aut alterũ possidet frumenti modium, mercaturam tamẽ ferè exercent omnes: est enim ea ciuitas Numidiæ atque Tuneto vicina, neque inde Alexandriam vsq; vllum aliud reperitur oppidum: non etiam procul à Sicilia atq; Maltha abest : solentque quotannis ad eorum portum Venetorum naues confluere, maximamque eò aduehere mercium copiam. Semper Tuneti Regis imperio paruerunt. Eo autem tempore, quo Abulhasen Fessæ Rex Tunetũ obsedit, Regem cum Arabibus ad desertum fugere coëgit. Deinde victo Abulhaseno Tuneti Rex in regnum rediit: tum se ciues Regi opponere cœperunt: fuitq; illorum Respub. maximis semper dissidiis bellisq; intestinis vexata. Quod vbi Fessæ Rex intellexisset, quinto belli ciuilis anno rursum cum exercitu Tunetũ profectus est, ipsum Regem prælio superatum atque Constantinam fugatum tam acriter obsedit, vt Constãtinienses cnm se Fessę Regis vim non posse ferre viderent, cum omni exercitu intromiserint. Tuneti Rex Fessam captiuus primò adducitur, deinde in Septæ arce aliquãdiu asseruatus est. Interea autem Tripolis viginti nauium Genuensium classe expugnata atque depopulata fuit, habitatores verò captiui. Quod postquam Fessæ Rex intellexisset, ea conditione cum Genuensibus egit, vt ipse nu

meratis quinquaginta aureorũ millibus, ipſe in pace oppidũ poſſideret. Genuenſes poſtea inde profecti, maximam aureorum partem adulterinam intellexerunt. Poſthæc Tuneti Rex à Feſſæ Rege Abuſelimo libertati reſtitutus fuit, quo tandem ad regnum reuerſo, remanſit penes ſucceſſores imperiũ, donec Abubar Hutmeni filius in Tripolitana arce vnà cum filiolo à nepote interfectus fuit, qui & poſtea ſibi id Regni vſurpauit: idem poſtea prælio quodam periit, quod cõtra Hubdul Mumenum geſſit, qui ſtatim Tripolitanum regnum aſſumpſit. Huic ſucceſſit filius Zacharias, qui poſt mẽſes aliquot peſte interiit. Poſt hunc in Regem electus fuit Mucamen Heſeni filius Zachariæ cognatus, qui poſtquam tyrannidem inter ciues exercere cœpiſſet, à populo regno expulſus eſt: ad regnum poſtea quidam è ciuibus ſucceſſit, qui modeſtiſſimè imperauit. Qui verò antea expulſus fuerat, aliquot militum exercitum miſit qui Tripolitanum vexarent imperium, hi ſtatim amiſſo prælio fugerunt. Poſt hęc qui humaniſſimè regnare cœperat, in tyrannum verſus eſt, quo à cognato interfecto, populus nobilem quendam virum, qui tum temporis Eremitam agebat, coacto ferè animo regere voluerunt, remanſitque penes illum huius vrbis imperium, donec Ferdinandus Petrum quendã Nauarienſem eò miſiſſet: qui cùm improuiſo aduẽtu ſuo vrbem occupaſſet, captiuos plurimos ſecum duxit. Tripolis præfectus vnà cum genero Meſſinam captiui miſſi ſunt. Vbi per aliquot annos detenti, tandem à Carolo Imperatore priſti-

næ libertati restituti, Tripolim redierunt, quod oppidum postea à Christianis fuit deletum. Huius oppidi arx munitissimis muris cincta est, & quantū intelligere potui, nouos cœpit recipere incolas: habes igitur hic quę de Tuneti ciuitatibus memoratu digna occurrere potuerunt.

¶ *De Bugiæ montibus.*

BVgia montibus asperis, altissimis, atq; nemorosissimis est refertissima; incolę ditissimi, nobiles & liberalissimi, maximam habent caprarum, boum ac equorum copiam, ferè semper liberè vixerunt, ab eo præsertim tēpore, quo Bugia à Christianis fuit occupata. Hi semper in altera maxilla nigram crucem gerunt, desumpto ab antiquis more, quemadmodū & ante diximus. Pane vescuntur hordeaceo, his maxima est nucum atque ficuum copia, in iis præsertim montibus, qui Zoaoę viciniores sunt: hic quibusdam in locis nonnullæ reperiuntur ferri fodinæ, ex quo sibi semissem quādam monetam cudunt. Reperitur & alia quoque apud hos moneta argentea, quæ grana quatuor pendet: prouenit in his montibus magna admodum vini atq; canabis abundantia, telam vilissimam texūt. Zelotipia maximè cruciantur, vestitu vilissimo vtuntur. Patent autē Bugiæ montes ad mare Mediterraneum in longum centū ferè & quinquaginta miliaribus, in latum verò quadraginta: habet autem quilibet mons suos ab aliis nationib° diuersos incolas, qui quoniam vno eodemque viuunt ritu, silentio prætermisimus.

¶ *Auraz mons.*

ALtiſſimus atq; frequentiſſimus hic mons incolas habet rudiſſimos, prædis atque rapinis addictiſſimos. Diſtat à Bugia in octuageſimo, à Cóſtantina verò in ſexageſimo ferè miliario. Ab aliis montibus ſeparatus, extenditur in longū per ſexaginta propemodum miliaria. In Meridie Numidiæ deſerto iungitur, in Septentrione regionibus Meſinæ, Stefæ, Nicaus, atq; Conſtantinæ terminatur. Ex huius vertice ſummo frequentiſſimi defluunt riuuli, qui per ſubiectos campos fluentes, tandē lacum efficiūt, aqua autem æſtiuo tempore ſalſa eſt. Arabum quorundam iniuria facit, vt difficillimus ad hūc montem pateat acceſſus.

¶ *De Conſtantinæ montibus.*

OMnis ea Conſtantinæ pars quæ Septentrionem atque Occidentem reſpicit, altiſſimis eſt montibus plena, qui à Bugię finibus initium habent, atq; extendunt ſe ad mare Mediterraneum Bonam vſque, hoc eſt per centum ferè & triginta miliaria. Horum ager in planicie eſt oliuis, ficubus, aliiſq; omnis generis fructibus feraciſſimus, adeò vt eorum maxima copia ad ꝓximas deferatur ciuitates: accolæ omnes Bugię ciues morum ciuilitate antecellunt, varias inter ſe exercent artes, texiturq́ue apud hos magna admodum telæ copia. Frequentiſſima inter eos naſcuntur diſſidia idq; propter illorum mulieres ad alios ſubinde maritos tranſmigrantes. Ditiſſimi ſunt, atque ab omni tributo liberi: vix agros cùm propter Arabes tum propter nobiles colere audent. Eſt hic ſingulis quibuſque ſepti-

manis,diuersis tamen diebus,mercatus Constan tinorum aliorumq́ue locorum mercatoribus fre quentissimus : Quod nisi amicũ quendam in eo monte habeas,periculum est ne miserrimè ab eis decipiaris. Nullus in montibus illis iudex,sacerdos,aut literatus reperiri potest: si quis autẽ epistolam ad amicũ scriptam cupiat, huic per duodecim aut etiam interdum quindecim miliaria scriba est quærendus . Peditum quadraginta ferè numerant millia,necnon & quatuor equitum millia . Incolæ viribus adeo præstantissimi, vt si inter eos rectè conueniret, totam facillimè Africam sibi subigere possent.

¶ *Bonæ montes.*

HAbet Bona ad latus Septentrionale Mediterraneum mare, ad Meridiem & Occidentem montes nonnullos, qui Constantinæ ferè mõtibus connexi sunt, in Oriente agros habet felicissimos,camposq́ue spatiosissimos , in quibus olim permulta fuerunt oppida atq; castella à Romanis extructa: nunc tantùm eorum vestigia quædam remanserunt, quorum ne nomina quidem sunt nota. Omnes hæ Regiones propter Arabum iniurias adeò sunt incultæ, vt rarioribus tantũmodo locis incolas habeant, qui armis belli inuitisq́ue Arabibus regnum sibi occupant.Extendunt sese montes ab Occidente Orientem versus in longum per octuaginta ferè miliaria,in latum autẽ plus minus triginta.Frequentissimi hîc sunt fontes,vnde riuuli aliquot oriuntur, qui per planicies illas præterfluentes, tandem in mare Mediterraneum labuntur.

Mon-

¶ Montes qui Tuneto sunt viciniores.

TVnetum in planicie quadã conditũ nullos omnino montes habet vicinos, præterquam in Occidente ad mare Mediterraneum, vbi montem habet illi persimilem qui Carthaginem amplectitur. Adiacet quoque Tuneto & alius quidam mons altissimus ac frigidissimus, quem Sagoan dicunt: hîc incolas nullos reperies, præter quosdam qui aluearioȓũ curam gerunt, hi aliquantulũ hordei colligunt. In huius mõtis summitate Romani aliquot sibi arces exstruxerunt, quorum hodie tantùm visuntur ruinę, epitaphia marmorib. Latinis literis insculpta. Ab hoc monte Carthaginé vsque ductibus quibusdam aquã defluere solet.

¶ Beni Tefreni atque Nufusæ montes.

SVnt hi mõtes à deserto semoti, à Lotophagiti atq; Sfacos triginta ferè absunt miliaria, altissimi ac frigidissimi, hordei vel minimam producunt copiã. Incolæ valentissimi atq; à Mahumetica lege maximè abhorrẽtes, opinionem vt plurimum Pontificis Cairaoan sequuntur, neque alia est Gens inter Arabes, quæ eam legem sibi seruarunt. Apud Tunetum aliasq; ciuitates vilissimis quibusdam artibus sibi victum quærunt: neq; vsquam eorũ fidem publicè profiteri audent.

¶ Gariani mons.

ALtissimus hîc atque frigidissimus mons, longitudine quadraginta, latitudine verò quindecim est miliarium, deserto arenoso à reliquis montibus separatur, distat à Tripoli quinquaginta ferè miliaria. Maximam producit

hor-

hordei atque dactilorum copiam, qui niſi recentes edantur, facilè vicientur. Oliuarũ hic quoq; magna prouenit affluentia, quare ab hoc monte ad Alexandriam vicinaſque ciuitates plurimum olei conuehitur. Nuſquam in toto orbe præſtantiorem crocum reperias, quare & cariſſimo apud omnes diuendi ſolet. Colligitur ex hoc monte ſexaginta millium aureorum prouentus, croci autem quantum quindecim muli ferre poſſent. Perpetuis ſemper Arabum Regiſque Tuneti exactionibus vexantur. Pagos hic atq; vicos nonnullos reperias viliſſimos.

¶ *Beni Gnarid.*

DIſtat hic mons à Tripoli in centeſimo ferè miliario: huius accolæ validiſſimi atque potentiſſimi in libertate conſtituti, perpetuas habent cum montibus vicinioribus atq; cum Numidiæ deſerto inimicitias.

¶ *Caſr caſtellum.*

A Duce quodam ædificatũ, qui cum exercitu in Africam ad mare Mediterraneum venerat: non procul à Tripoli diſtat, tandem verò ab Arabibus deletum fuit.

¶ *Subeica.*

SVbeica caſtrum iis ferè temporibus conditũ, quibus Mahumetani in Africam venerunt. Incolis olim fuit frequentiſſ. poſtea ab Arabibus deletum, nunc piſcatores aliquot inhabitant.

¶ *Cair Heſſim caſtrum.*

AD mare Mediterraneum à Mahumetanis conditum, poſtea ab Arabibus deletum fuit.

FINIS LIBRI. V.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ, rerumq; in ea memorabilium,

LIBER SEXTVS.

¶ *Gar.*

ENumeratis hactenus montibus, superest nunc vt de pagis atque vicis nonnihil dicamus, tum & de regiunculis aliquot: postea Numidiæ quoq; ciuitates recto ordine describemus. Qua in re nunc se mihi Gar primò offert, pagus ad mare Mediterraneum dactilorum copia opulentissimus: ager aridiusculus, paulullum tantùm profert hordei copiam, quo huius inhabitatores vesci solent.

¶ *Gar & Gare.*

TErrenũ est in quo antra stupendæ sunt profunditatis, vnde lapides extractos dicunt, quibus condita fuit Tripolis antiqua, quandoquidem non procul inde distat.

¶ *Sarman.*

RVS est amplissimum, non longo à Tripoli antiqua interuallo situm, dactylis copiosiss. cùm præterea nihil omnino frugum producat.

¶ *Zauiat Ben Iarbuh.*

PAgus est non longè à mari Mediterraneo situs, dactylis affluentissimus, cæterum frugibus omnibus infelicissimus: hunc religiosi quidam viri inhabitant.

¶ *Zanzor.*

ESt & hic quoq; pagus Mediterraneo mari vicinus, distat à Tripoli duodecim ferè miliaribus: artificũ hic maxima est frequen-

tia,

tia, dactylorum, malorum punicorum atque cotoneorum summa profluentia. Incolæ miserrimi, ab eo præsertim tempore, quo à Christianis occupata fuit Tripolis, & tamen apud Tripolitanos negociantur, dactylosque huc venales adferunt.

¶ *Hamrozus.*

VIcus est in sexto à Tripoli miliario, quorum horti dactylis atq; omnis generis fructibus sunt feracissimi.

¶ *Tagiora.*

PLanicies est in secundo à Tripoli miliario Orienté versus situs, in qua nonnulla sunt rura, dactylis aliisque fructibus mirè copiosa. Huic felicissima Tripolitana expeditio fuit, tum enim permulti huc confugerunt. Incolæ ignari, rudes, furtis atque rapinis addictissimi, tuguria sibi ex palmorum ramis componunt. Pane vescuntur hordeaceo atque Bezin; omnes Regis Tuneti atq; Arabum imperio parent, præterquá qui in hac morantur planicie.

¶ *Mesellata prouincia.*

AD mare Mediterraneũ à Tripoli triginta quinque distat miliaria, pagis, castris atq; inhabitatorib. ditissimis est refertissima, prouenit & hic summa oliuarum ac dactylorum copia. Incolæ liberi, ducem quendam inter se habent, qui Rempub. administrat, quique bella pro suis contra Arabes gerit: militum quinque ferè enumerát millia.

¶ *Mesrata prouincia.*

AD mare Mediterraneũ in centesimo ferè à Tripoli miliario sita, pagos complures cùm in planicie tum in montibus habet. Inhabitatores ditissimi, nullum omnino tributum

tum persoluunt, cum Venetis qui triremibus huc veniunt negociantur, easdemque merces apud Numidas mancipiis, musco atque ciueto (vt vocant) commutant, quod illuc ex Æthiopia aduehitur.

Barcæ desertum.

A Finibus Mesratæ initium habet, extenditq; se Orientē versus ad confinia vsq; Alexādriæ loca, sic vt longitudine mille & trecenta, latitudine verò ducenta ferè capiat miliaria. Desertum est asperum, aqua atque frugibus infelicissimū. Anteq̄ Arabes Africam inhabitare cœpissent, nullos adhuc in hoc deserto repperisses inhabitatores: Verùm nunc miserrimam quidam hîc degunt vitam, maximeq; famelicam; distat enim ab omni habitatione longissima admodum intercapedine: neque apud illos quicquam frumenti prouenit. Frumentum autem aliaque ad vitam necessaria huc nauigio è Sicilia aduehuntur, tum statim quisque vt inde sibi aliquid desumat, filios dat pignori, interea huc atq; illuc furantur ac in viatores grassantur vt filios repignerare possint. Nusquam atrociores reperias prędatores, postquam enim mercatores bonis omnibus ac vestibus exuerunt, lac tepidum vi infundunt, ac pedibus in arborem suspendunt, adeo vt omnia euomere cogantur, tum sedulò in sordibus quærūt, num quid auri inuenire possint, suspicantur nanque scelestissimi homines mercatores aureos omnes ingurgitare, priusquam desertum ingrediantur.

Tessetum Numidiæ oppidum.

Dixi-

DIximus primo huius operis libro Numidiam à Cosmographis Africanis infimo loco esse habitam, rationes quoq; eo loco adiecimus: huius ciuitates aliquot Athlanti viciniores sunt, quemadmodum libro secũdo, cùm de Heha scriberemus, abundè dictũ est. Sus verò, Gusula, Helchemma, atq; Capes in Tuneti sunt Regno, & tamen in Numidia sitas esse has ciuitates nonnulli dicunt. Ego verò Ptolemæi sententiam secutus, Tuneti regnum Barbariæ esse partem existimauerim. Numidiæ igitur ciuitates omnes atque oppida depicturus, initium à Tesseto sumam: quod oppidulum vetustissimũ à Numidis non procul à Lybiæ deserto conditũ, muris ex crudis lapidibus compositis cingitur, & tamen vix oppidum esse dicas: familias numerat quadringentas. Campis tantùm arenosis cinctum est, nisi quòd locis quibusdam oppido vicinioribus dactylorum, millij, atq; hordei aliqua prouenit copia, quibus miserrimi victitare solent. Amplissimum coguntur tributum enumerare Arabibus, qui in vicino habitant deserto. Apud Nigritas atque Gusulanos negociantur, adeò vt maximã temporis partem domo absint. Colore subnigri sunt, atque ab omni literarum cognitione alienissimi. Mulieres in ludis literariis primæ ætatis puellos nonnihil literarum docent, qui degustatis vix primis elementis ad laborem atque agrorum culturam compelluntur. Huiusmodi aũt mulieres reliquis sunt candidiores: aliæ aut nendo, aut lanificio victũ quærũt, reliquæ ociosæ prorsus desidẽt. Qui in hac regione

ditiſſimi habentur, vel minimam poſſident pecudum copiam. Terram equo ſimul & camelo exercent, qui arandi mos per totam Numidiam obſeruari ſolet.

¶ *Guadenum.*

GVadenum vicus quidam in Numidiæ deſerto, nō procul à Lybia ſitus. Incolæ miſerrimi, viliſſimoq́ue ingenio præditi. Nihil hic præter dactylos prouenit: tanta his eſt cum vicinis inimicitia, vt domū vix exire liceat. Venationib. ſeſe exercent, atq; ſyluaticas quaſdam feras, Elamth atq; Strutiones captant, neq; aliis vix carnibus veſcuntur. Si quid caprarum habent, propter lac aſſeruare ſolent. Sunt & hi colore omnes ſubfuſci.

¶ *Ifran.*

QVatuor eo nomine appellata ſunt caſtella, à Numidis in tertio ab inuicem miliario ad fluuiolum quendam exſtructa, qui ſemper æſtatis æſtu aquis deſtituitur. Reperias inter hęc caſtra agros quoſdam dactylis copioſiſſimos. Huius incolæ aliquantò ditiores ſunt; negociantur enim cum Luſitanis ad portum Garet Gueſſem, quorum merces Gualitam atque Tumbutum conferunt. Habēt hæc caſtra ſatis magnam incolarum frequentiam, qui vaſa quædam ænea apud Nigritas vendenda conficiunt: æs enim in locis quibuſdam vicinis effoditur. Habet quodlibet caſtrum ſuum ſingulis ſeptimanis mercatum, maxima ſemper illis eſt frumenti caritas. Veſtitu vtuntur honeſtiſſimo: templum habent ornatiſſimum: iudicem quoque qui res tantùm

ciui

ciuiles curat: in rebus autem capitalibus, exilio tantùm punire ſolent.

¶ *Accha.*

TRia item caſtella ſunt in Numidiæ deſerto non procul à Lybia ædificata: incolis quondam fuerunt frequẽtiſſima: tandem verò belli ciuilis iniuria, incolis remanſerunt deſtituta. Tandem cõpoſitis rebus omnib. religioſi cuiuſdam viri opera, qui poſtea huic populo imperauit, nouæ huc ſunt introductæ coloniæ. Miſerrimi homũtiones, nihil quod colligãt habent, præter dactylorum certam copiam.

¶ *Dara.*

AB Atlante initium ſumens extendit ſe Meridiem verſus per Lybię deſertum ad ducenta & quinquaginta ferè miliaria: eſt autem ſtrictiſſima hæc prouincia. Incolæ omnes ad fluuium quendã habitant, qui à regione nomen habet. Excreſcit interdum hunc in modum, vt mare videatur, æſtate autem tam eſt diminutũ, vt pedes facillimè tranſire poſſis. quòd ſi excreuerit circa Aprilis initium, fœcundiſſima ſua irrigatione maximã huic regioni adfert vbertatem: ſin minus, actum eſt de illius anni frugum prouentibus. Infinitos reperias ad huius fluminis ripam vicos atque pagos, caſtra quoq; quamplurima muris ex lapide crudo atque creta compoſitis cincta. Trabes omnes atque contignationes ex palmis conficiuntur, quanquam huic rei non admodum quadrent, nõ enim illud lignum ſolidum eſt ſed fibroſum admodum. Viſuntur præterea ad vtrumque fluminis latus in quinto,

aut ſexto miliario agri dactylis copioſiſſimi, qui in multos ſi probè ſeruarētur, durare poſſent annos: & quemadmodum varia hic ſunt dactylorũ genera, ita & varium eorũ eſt precium: quorundam enim modius aureo venditur, aliorũ quarta vix auri parte, vtpote quibus equi veſcuntur atque cameli. Dactylorum alij ſunt maſculi, aliæ fœminæ, maſculi flores tantùm producunt, fœminæ fructum: Verùm fœminarum flores non aperiuntur, niſi quis maſculi ramũ cum floribus adiungat, alioqui dactyli viliſſimi maximiſque nucleis proueniunt. Hordeo aliiſque cibis viliſſimis veſcuntur: panem autem non niſi feſtiuis guſtant diebus. Caſtra aurifabris aliiſque artificibus occupantur, vti & omnes illę regiones, quę à Tumbuto Feſſam ducunt: reperiuntur in hac regione tria aut quatuor oppida ſatis ampla, mercatoribus, exteris, officinis, atq; templis frequentiſſima. Oppidorum autem celeberrimum Beni Sabih appellatur, incolis validiſſimis atq; liberalibus occupatur, in duas diuiſum eſt partes, quarum quælibet ſuum habet principē: hi frequentiſſimè inter ſe belligerantur, eo præſertim tempore, quo ſolum irrigant, idque propter maximã aquæ penuriam. Mercatorem per integrum annum aut etiam plus humaniſſimè exceptum ita dimittunt, vt nihil omnino ab eo exigant, quàm quod ille pro ſua liberalitate perſoluere velit. Hi quoties inter ſe bellum gerunt, vicinos Arabes in auxilium vocant, atque cuilibet ſtipendium vnius ſemiaurei ſingulis diebus perſoluunt, interdum etiam plus, numerantq; ſingulis diebus.

Pa-

Pacis temporibus ſclopeta aliaque bellica inſtru menta adornant, neque me vnquam peritiores ſclopetarios vidiſſe memini. Prouenit in hac regione herba quædã Guaſto ſylueſtri non admodum diſſimilis, hanc inter Feſſanos atque Telenſinos allis cõmutant mercibus. Mira his fruméti caritas, quod huc à Feſſa aliisque regionibus aduehitur, caprarum atque equorum non magna hic reperitur copia, his frumenti loco dactylos apponunt, atq; huiuſmodi pabulum quod apud Neapolitanos farfar appellari conſueuit. Capris dactylorum nucleos antea contritos porrigunt, qui cibus maximè pingues atque lacte grauiſſimas reddit: carnibus veſcuntur caprinis atque camelinis, quæ ingratiſſimi ſunt ſaporis. tum & ſtrutiones quoque à ſe educatos mactant atque edunt, horum carnes galli gallinacei carnibus guſtu non admodũ ſunt diſſimiles, niſi quòd multo durior eſt atque fœtida, eaque præſertim, quæ iuxta coxam eſt, hæc plus ſatis eſt viſcoſa. Horũ mulieres elegantiſſimę ſunt, pinguiuſculę atque humaniſſimæ: mancipia è Nigritarum ſolo aduecta alunt.

¶ *Segelmeſſa.*

SEgelmeſſa à præcipuo huius regionis oppido ſic appellata initium habet non procul ab oppido Garſeluino, ac Meridiem verſus ad flumen Ziz per centũ & viginti miliaria vſq; ad Lybię ferè deſertum extenditur. Hanc regionem Barbari nonnulli inhabitãt, olim cuiuſdam principis imperio paruit qui per ſe illud ſibi regnum occupabat. Deinde à Ioſepho Luntunenſium Rege, poſtea à quodam Muhaidin, tandem

& à Marinorum Regis filio fuit recuperata. Poſt hæc cómota erga Principem diſſentione Regeq; interfecto, oppidum Segelmeſſa deſtructum, remanſitque in hunc vſque diem incolis vacuum. Incolæ poſtea ſibi caſtra quædam condiderunt, quorum nonnulla in libertate remanſerunt, alia Arabum imperio parent.

¶ *Cheneg.*

EXtendit ſe ea Regio ad flumen Ziz, atque Atlante monte terminatur, caſtris atque dactyliferis regionibus eſt copioſiſſima, quanquam dactyli minimi ſint valoris, horum agri aridiores ſunt atque anguſtiſſimi, niſi quòd in quibuſdam, qui à flumine ad montes radices extenduntur, nonnihil hordei proueniat. Incolarum alij aut Arabibus parent, aut Garſeluinis: alij omnino liberi ſunt. His tota ea via ſubiecta eſt, quę à Segelmeſſa Feſſam ducit, atq; tributum ampliſſimũ à mercatoribus illac iter facientibus exigunt. In hoc itinere tria præcipua reperies caſtra, quorum primum in rupe quadam altiſſima nubes attingere videtur. Huic ſubiecta quædam domus eſt, in qua perpetuò milites quoſdam inuenias, qui pro cameli ſarcina quartã aurei partem poſtulant: ſecundum inde in decimoquinto diſtat miliario, nõ in monte ſed in ipſa planicie poſitum, multis partibus copioſius atque opulentius eſt. Tertium Tamracoſtum appellant, diſtat à ſecundo viginti ferè miliariorũ ſpatio Meridiem verſus, in publica cõditum via. Reperiuntur præterea & pagi nonnulli, aliaque quædam caſtella minus frequentia. Mira illis eſt frumẽti ino-

inopia: caprarum auté copia maxima, quas hyeme in antris quibusdã spaciosissimis ceu in suis munimẽtis seruant, ad quæ strictissima quadam via ingreditur. Est quoq; ad hanc regionem ingressus per quadraginta ferè miliaria adeò angustus, vt duo vel tres armati maximos hic sustinere possent hostium impetus.

¶ *Matgara Regio.*

INitium habet in Meridie à prædicta regione: frequentissima hic sunt castella ad flumẽ Ziz ædificata, horum præcipuum est Helel, in quo totius regionis princeps natione Arabs se continere solet. Huius milites tentoriis quibusdam campos occupant: habet & alios quoq; milites secum, adeò vt neminem nisi fide publica exhibita præterire sinant, quem non continuò bonis omnibus exuant. Sunt & alia hic passim mapalia atque castella, quę quoniam memoratu vix digna erant, consultò omisimus.

¶ *Retel.*

IAmdictæ regioni contigua est Retel, quæ & ad flumẽ Ziz Meridiem versus per quinquaginta miliaria ad Segelmessæ territorium se extendit. Regio castellis agrisque dactyliferis copiosissima. Incolæ Arabibus parent, vltra modũ auari atque pusillanimes sunt, adeò vt illorũ centum vix se decem Arabibus opponere auderent: agrum ferè Arabibus colunt, perinde ac si illorũ essent mancipia: in Oriente mõte quodam incolis vacuo, in Occidẽte verò planicie quadam deserta atque arenosa clauditur, ad quam Arabes à deserto redeuntes se recipere solent.

¶ *Segelmesse territorium.*

EXtendit se Segelmessæ territorium ad flumen Ziz à Septentrione Meridiem versus per viginti ferè miliaria: sunt in eo trecēta ferè & quinquaginta castra, præter pagos & vicos, quorum tres omnium sunt celeberrimi. Primum Tenegent vocant, numeratq; mille, aut etiam plus familias: est autē oppido Segelmessæ vicinus, quare in eo artificum magna reperitur copia. Secundum Thebuhasant appellant, distat à priori Meridiem versus in octauo ferè miliario: aliquantò maior est incolarum numero, atque adeò mercatorum frequentia copiosior, vt in reliquis huius regionis partibus vix plures reperiri posse crediderim. Tertium Mamun dicunt, in quo magna quoque reperitur mercatorum, Iudæorum, atque Maurorum affluentia. Habent autem singuli suum principem, maximaq; inter se alunt dissidia. Sæpenumero aquæductus illos vastant, quibus illorum agri adaquantur, qui postea non nisi maximis sumptibus restaurari possunt. Palmos quoque ad truncum decidunt: atq; vndique Arabes quidam scelestissimi se intermiscent. Argenteam atque auream cudunt monetā: nisi quòd aurū habent non vsqueadeo præstans. Argētei numuli singuli quatuor pendent grana, illorum autē octuaginta vni aureo æquiualent. Maximum hic Iudæi atq; Arabes tributum persoluūt. Reperias hic aliquot nobiles ditissimos, qui maximè apud Nigritas negociantur: quò merces Barbaricas deuehunt, auroq; atque mancipiis commutant. Dactylis ferè vescuntur oēs, nisi

nisi quòd quibusdam locis nonnihil frumenti habeant. Infiniti hic reperiuntur scorpiones, pulices autẽ nulli. Maximus huic regioni per æstatem est æstus, quo tempore flumina adeò aquis destituuntur, vt salsam è puteis quibusdam haurire cogantur. Habet hoc territorium in circuitu octuaginta ferè miliaria, quod incolæ post Segelmessæ excidium minimis sumptibus muris cinxerunt, ne quid equitum quotidianis vexarentur incursionib. Hi quandiu pacem inter se seruauerunt, liberi remanserunt: verùm postquam dissidiis inter se distrahi cœperũt, destructis muris quælibet pars Arabum implorauit auxilium, quibus paulatim parêre coacti sunt.

¶ *Segelmessa oppidum.*

NOnnulli à quodam Romanorum Duce conditum volunt, qui postquam suos milites è Mauritania duxisset, totã sibi recuperauit Numidiam, atque tandem in Occidentem veniens, vbi oppidum cõdidit, quod Sigillummessa appellauit, eò quòd esset in finibus Messæ positum, atq; omnium victoriarum ceu sigillum, deinde corrupto vocabulo Segelmessa appellari cœpit. Vulgus vnà cum quodam Becro Cosmographo ab Alexandro Magno exstructam esse ciuitatem arbitrati sunt, vt in ea ægros sauciosq; milites seruarentur. quæ quidem opinio nullo modo mihi arridere potest: nusquã enim legitur Alexandrum Magnum vnq̃ in his fuisse regionibus. Situm autem est oppidum in planicie quadam ad flumẽ Ziz, murisq; elegantissimis atque altissimis cinctum fuit, vti & multis in lo-

cis adhuc videre licet. Poſtquam Mahumetani Africæ fines ingreſſi fuerunt, cœperũt huius oppidi ciues Zenetorũ parêre imperio: qui tandem à quodam Ioſepho Teſſini Luntunorum Regis filio regno expulſi ſunt. Domorum atque ædificiorum elegãtia ornatiſſimum fuit oppidum: incolæ ditiſſimi, maximè apud Nigritas negociati ſunt. Ornatiſſima hic templa atque collegia fuerunt, necnon & fontium quoq; maxima copia, quorum aqua rotis quibuſdam è flumine vicino exhauriebatur. Feliciſſima hic aëris temperies, niſi quòd hyeme nimia laborauerunt humiditate, quæ morbos nõnullos inter ciues procreabat. Nunc autem deleto oppido, incolæ, vt iam diximus, caſtra pagosq; vicinos inhabitare cœperunt. Ego in his regionibus ſeptem ferè egi menſibus, in quodam caſtello quod apud eos Memun appellabatur.

¶ *Eſnoaibila caſtellum.*

IN duodecimo ab vrbe miliario Meridiem verſus, loco quodam deſerto ab Arabibus conditum fuit. Hic merces atque frumenta ab hoſtium iniuria tuta reſeruarunt. Nullum in vicinia neque hortum, neque agrum, neque deniq; quicquam boni reperies, præter petras quaſdam nigras atque arenam.

¶ *Humeledegi.*

CAſtrum in decimo octauo à Segelmeſſa miliario ab Arabibus loco quodam deſerto exſtructũ, eadem ratione qua iamdictum caſtrum ædificatum diximus. Huic vicina eſt aſpera quædam planicies, fructibus quibuſ-

buſdam adeò copioſa, vt ſi quis à longè videat, malis citreis ſparſam eſſe putet.

¶ *Vmmelheſen.*

VIliſſimum eſt caſtellum in vigeſimoquinto à Segelmeſſa miliario, loco quodam deſerto, eaque ipſa via quæ à Segelmeſſa Daram ducit, ab Arabibus exſtructum. Muris nigriſſimis cingitur, atq; cótinuo Arabum præſidio munitur. Quotquot hâc prætereunt mercatores, pro cameli ſarcina, quartam vnius aurei partem perſoluunt. Ego cùm quodam die illàc præterirem, comitati ſunt quatuordecim Budeitæ, atque numerum rogati, tredecim tantùm eſſe diximus: quare poſtquam numerare cœpiſſem, decimumquartum ac decimumquintum captiuos retinere voluerunt, niſi Mahumetanos eſſe dixiſſemus: verùm, quoniam non ſatis verbis noſtris fidebant, Mahumeticam legem protulerunt, quam poſtquam hos intelligere viderunt, liberos abire ſiuerunt.

¶ *Tebelbeltum.*

PAgus eſt in Numidiæ deſerto, ab Athlante diſtat miliaribus plus minus ducentis, à Segelmeſſa verò centum Meridiem verſus. Tria habet caſtra vicina, incolarum numero atq; dactylorum profluentia copioſiſſima. Ingens hic eſt aquæ atque carnium penuria. Strutionibus inſidiantur, quorum carnibus vtplurimum veſcuntur: & quamuis apud Nigritas negocientur, miſerrimi tamen ſunt ſummaque inopia coacti, Arabum imperio parent.

¶ *Togda.*

Regi-

Regiuncnla eſt ad flumen eiuſdem nomi-nis ſita: dactylis, malis perſicis, vuis, atq; ficubus copioſiſſima. Quatuor in ea repe riuntur caſtra, pagi verò decem, quorum incolæ aut agrum colunt, aut corium parant. Diſtat à Se gelmeſſa Occidenté verſus quadraginta ferè mi-liaria.

¶ *Farcala.*

Regiuncula quoque ad fluuiolum ſita, dactylis etiam aliiſque fructibus abundat. Frumenti verò maxima hic eſt penuria. Tria hic caſtra, pagi verò quinque reperiuntur. Diſtat ab Athlante Meridiem verſus centũ, à Se-gelmeſſa ſexaginta ferè miliaribus. Incolæ men-dicissimi Arabum imperio parent.

¶ *Teſerin.*

AMœniſſima hæc Regio ad fluuiolũ quen-dam diſtat à Farcala triginta, ab Atlante verò ſexaginta ferè miliaria. Dactylis eſt copioſiſſima, complectitur pagos quindecim, ca ſtella verò ſex, vnà cum duorum oppidorum ve ſtigiis, quorum nomina nuſquã reperire potui. Teſerin autem Afris perinde ſonat atque lati-nis oppidum.

¶ *Beni Gumi.*

HÆC Regio flumini Ghir adiacet, dacty-lis quoque abundat. Huius incolæ mi-ſerrimi, equos Feſſæ emunt quos poſtea mercatoribus reuendunt, qui ad Nigritas profi-ciſcuntur: numerantur in hac octo caſtella, vici verò quindecim: diſtat à Segelmeſſa Euroauſtrũ verſus in cẽteſimo ferè & quinquageſimo milia-rio.

¶ *Maſalig & Abuginan caſtra.*

IN Numidiæ deſerto à Segelmeſſa in quinquageſimo ferè miliario ad flumẽ Ghir ſita. Horum incolæ Arabes mendiciſſimi, nihil enim hic frugum prouenit; dactylorum autem exigua prouenit copia.

¶ *Caſair.*

OPpidulum in Numidiæ deſerto, diſtat ab Atlante viginti miliaribus: hic plumbum atque antimonium effodiunt, vnde huius incolæ victum ſibi parant, neque aliud quicquam hic boni prouenit.

¶ *Beni Beſſeri.*

REgiuncula ad Atlantis radices omni genere fructunm copioſiſſima, nihil autem neque frugum, neque dactylorum profert. Tria ſub ſe caſtra habet, deinde & quandam ferrifodinam, quæ omnibus Segelmeſſę regionibus ſatis facit. Pagi hic rariores, principi Dubdu atque Arabibus parent, incolę omnes ferrum effodiendi artem exercent.

¶ *Guachde.*

REgio eſt in Meridie ſeptuaginta miliaribus à Segelmeſſa ſita: Tres ſub ſe caſtra, pagos quamplurimos ad flumen Ghir habet: magna hic prouenit dactylorum, frugum autem minima copia. Inhabitatores apud Nigritas negociantur: parentq́ue omnes Arabum imperio, quibus & tributum perſoluunt.

¶ *Trighig.*

TRia ſunt in deſerto quodam poſita caſtra, dactylorum copia feliciſſima. Huius loci mulieres pannum ad culcitræ modum te-

xunt

xunt, adeò subtilem tamen, vt sericum esse dicas, qui maximo apud Barbaros, Fessanos, atque Telensinos vendi solet. Incolæ maximo sunt ingenio præditi: partim apud Nigritas negociantur, partim Fessæ literis incumbunt: vbi simulatque Doctoris titulum sunt adepti, ad Numidiam redeũt, vbi aut Sacerdotes, aut Senatores efficiũtur, adeò vt omnes ferè sint opulentissimi. Distant autẽ à Segelmessa in centesimo ferè & quinquagesimo miliario Orientem versus.

¶ *Tesebit.*

TEsebit Regio in deserto Numidiæ à Segel messa in ducentesimo & quinquagesimo Orientem versus, ab Atlante autẽ in centesimo posita miliario: quatuor sub se habet castella, vicos complures in Lybiæ cõfinibus ea via sitos, qua Fessa aut Telensino ad Agades Nigritarum Regionem itur: incolæ non admodum diuites, nihil enim apud hos prouenit, præter dactylos, præterque frumenti exiguam quantitatem: viri subnigri, fœminæ formosiores, colore tamen subfuscæ sunt.

¶ *Tegorarin.*

TEgorarin Regio amplissima Numidiæ deserti distat à Tesebit Orientem versus centum ferè & viginti miliaria, castella circiter quinquaginta, pagos autem plusquã centum numerat: estque dactylorũ copia opulentissima. Incolas habet ditissimos, qui inter Nigritas negociantur. Illorum ager frugibus serendis aptissimus, assidua tamen propter nimiam ariditatem eget irrigatione, atque stercoratione. Exteris domos

mos inhabitandas præbent, nulla interim nume rata pecunia, tantùm vt ſtercus inde recipiant, quod illi curioſiſſimè aſſeruare ſolent: quin & ægre admodum ferunt, ſi quis hoſpes extra domum aluum exoneret. Ingens hic carnium caritas eſt: tanta enim ſoli eſt ariditas, vt neq; armenta, neque pecudes vix alere poſſit: capras aliquot propter lac alunt: carnibus camelinis veſcuntur quam ab Arabibus emũt qui illuc ad mercatum veniunt: ſeuum ſalſum cibis admiſcent, quod à Feſſanis atq; Telenſinis huc conuehi ſolet. Fuerunt quondam hic permulti Iudęi, ditiſſimi, qui tandem propter concionatorẽ quendam expulſi fuerunt, bonaque eorum pars interfecta fuit populi ſeditione: idque eodem ipſo anno, quo Budeitæ Hiſpania atq; Sicilia expulſi ſunt. Principem quendã proprium habent, frequentiſſimè inter ſe belligerantur, nullis tamẽ exteris nocent: vicinis quoq; Arabibus nonnihil tributi perſoluunt.

¶ *Meſzad.*

REgio in Numidiæ deſerto Orientem verſus, in trecenteſimo à Tegorarin miliario poſita, à mari Mediterraneo totidem diſtat miliaribus. Sex in hac regione ſunt caſtra, pagi complures: incolæ ditiſſimi, maximè apud Nigritas negociantur. Nigritæ quoque vnà cum Bugiæ atque Ghier mercatoribus huc confluere ſolent. Arabum imperio parent, quibus & tributum enumerant.

Tegort.

VEtuſtiſſ. oppidum à Numidis in monte quodam conditũ, ad cuius radices fluuius præterfluit, hic pons quidam qui eleuatur atque demit-

demittitur. Huius oppidi murus ex lapide viuo atq; creta eſt exſtructus,ea tamẽ parte qua montem reſpicit,muri vice rupem habet munitiſſimam: diſtat à mari Mediterraneo Meridiem verſus quingentis, à Tegorarin trecentis fere miliaribus. Familiarum duo millia & quingenta numerat: domus autem ex lapide crudo ſunt fabricatę,præterquam templum,quod aliquanto elegantius eſt. Maxima hic incolarũ tam artificum quam nobilium multitudo:& quoniam ſumma eſt his dactylorum copia,frumenti verò ingens penuria,Conſtantinæ mercatores apud hos frumentum dactylis commutant: exteris omnibus maximè fauent, quos humaniſſimè exceptos aſymbolos dimittunt. Exteris filias deſpondere malunt quàm propriis ciuibus: pro dote autem agrum quendam dant,quemadmodũ & in pluri mis Europæ partibus. Aduenas multis onerant muneribus, etſi tamen nunquã redituros ſciant: tanta his eſt liberalitas. Primo Maroccorũ Regi paruerunt, deinde Telenſino,nunc tandem Tunetano ſubiecti ſunt Regno, cui ſingulis annis quinquaginta millium aureorum enumerãt tributum,ea tamen conditione,vt Rex ipſe tributa receptum veniat.Qui nunc Tuneti Regem agit, ſecundum tributum ab his exegit. Multa habẽt caſtra atque pagos, nonnullas item regiunculas, quæ omnes huius ciuitatis principi parent: ille ſingulis annis centum & triginta millia aureorũ prouentũ colligit:numeroſiſſimo ſemper eſt ſatellitio munitus,numeratq; ſtipendium ampliſſimum.Qui nunc Regẽ agit,iuuenili ætate prin-

ceps

ceps est, Habdulla vulgò nominant, exterisque omnib. humaniss. est, id quod ego certissimũ per aliquot dies expertus sum, quib. apud eum egi.

¶ *Gnargala.*

Est hæc quoque ciuitas antiquissima, à Numidis in Numidiæ deserto munitissimis muris cincta. Ædificiorum structura hic summa est elegantia: dactylorum autem vbertas maxima. Castella aliquot sub se habet, pagos propemodum innumeros. Huius incolæ, quoniam Agades regno adiacent, ditissimi sunt. Ingens hic est Constantinétium ac Tunetanorum mercatorum affluentia, qui merces ex Barbaria aduectas apud Nigritas vendunt. Et quoniam magna his est frugum atq; carnium inopia, strutionum carnibus vescuntur, atq; camelinis. Sunt autem omnes colore nigri, habentque mancipia nigra: ingenium eis humanissimum, liberale, ac in exteros amicissimum est, maximeque munificum. Principem habent, quem ceu Regem venerantur: hic perpetuò duo ferè equitum millia secum ducit, colligitq; quotannis centum ferè & quinquaginta millium aureorum prouentum.

¶ *Zeb regio.*

Est hæc regio in Numidiæ quoque deserto posita: principium Occidentale à Melisa sumit, terminaturque in Septentrione ad montem Bugiæ: in Oriente dactylifera illa regione quæ Tunetum respicit, in Meridie deniq; deserto quodam clauditur, per quod à Gnargala Techortũ proficiscitur. Ingens hic semper æstus atque arena est, aquæ verò atq; frumenti summa

inopia: verùm id dactylorū abundantia optimè pensatur. Habet hæc regio sub se quinque oppida, pagos verò quamplurimos: quæ omnia à nobis suo quoque ordine describentur.

¶ *Pescara.*

ANtiquissimum est oppidum à Romanis eodem tempore conditum quo illi Barbariam occupauerunt, deinde excisum à Mahumetanis Africam ingressis restauratum fuit: nunc incolarū numero sic satis copiosum, muris elegantissimis cinctum: incolæ etsi non diuites, ciuilitatis tamen sunt amatores. Nihil hic præter dactylos prouenit. Varios habuerunt Principes. per aliquot enim annos Tunetani imperio paruerunt, idque in obitum vsque Regis Hutmeni, cui eiusdem ciuitatis sacerdos successit: neque vnquam ab eo tempore Tuneti Reges id sibi imperium recuperare potuerūt. Maxima hic scorpionum est copia, à quibus icti cōtinuò moriuntur: quamobrem ciues ferè omnes æstatis tempore relicta vrbe rus commigrant, vbi in mensem vsque Nouembrem remanent.

¶ *Bargi.*

ALiud quoddam oppidum est quod Borgi vulgò appellatur: distat Orientē versus à Pescara quatuordecim ferè passuum millia. Magna hic est omnium generum artificum, maxima verò agricolarum frequentia. Et quoniam ingens hîc est aquæ penuria, cùm tamen agri assidua egeant irrigatione, quodam aquæductu cuique in suum agrum aquam introducere licet, idque per vnam aut alteram horam,

secun

ſecundum agri latitudinem aut longitudinem: deinde vicinus quoq; ager ad clepſidras adaquatur, ita tamen vt frequentiſſimè inter ſe rixêtur, atque pro aquæductu digladientur.

¶ *Nefra.*

NEfra oppidum, ac eodem nomine appellata regio, quæ tria ſub ſe caſtra habet, quorum maximum à Romanis, quantum ex ſtructura colligere poſſum, fuit ædificatum. Ciuium hic maxima eſt frequentia, quos ruſticitati natos dicas: olim ditiſſimi fuerût, non enim procul à Libya aberât, eadem ipſa vîa qua ad Nigritas itur: verùm propter côtinuum cum Tuneti Rege geſtum bellum, qui nunc Regem agit, oppidum deleuit: incolas partim interfecit, partim fugauit. Muros reliquaq; omnia ædificia ita deſtruxit, vt iam pagum eſſe credideris. Non procul hinc fluuius quidam aquæ calidæ præterfluit, cuius aqua cùm eorum potui, tum & agrorum quoque irrigationi ſeruit.

¶ *Teolaca.*

OPpidum eſt à Numidis ædificatum, murisque viliſſimis cinctum, cui etiam vicinus eſt fluuius quidam aquæ calidæ. Horũ ager dactylis copioſiſſimus, frugibus verò infeliciſſimus eſt. Miſerrimi huius oppidi ciues maximis indies cùm ab Arabibus, tum à Tuneti Rege exactionib. diſcruciantur: auari tamẽ ſunt, atq; vltra modum ſuperbi, ac exteris inuidiſſimi.

¶ *Deuſen.*

DEuſen vetuſtiſſimũ oppidum à Romanis eodem loco côditum, quo Bugiæ regnum

cum Numidia iungitur: à Mahumetanis ſimul-
atque in Africam venerunt deletum fuit, idque
propter quendam ducem Romanũ, qui per in-
tegrum annum Saracenorum obſidionem ſuſti-
nuerat: hic tandem capto oppido cum omnibus
ſuis interfectus eſt, mulieres omnes cum pueris
captiuæ abductæ fuerunt. Poſt exciſum tamen
oppidum remanſit murus integer, quandoqui-
dem duriſſimo lapide ingentiq; craſſitudine mu
nitiſſimus erat, etſi quibuſdam in locis præru-
ptus videatur, id facilè aliquo terræmotu acci-
diſſe crediderim. Reperiuntur adhuc non procul
ab hoc oppido nonnulla antiquitatum monu-
menta, quæ ſepulcra eſſe dicas, in quibus argen-
tea quædam numiſmata reperiuntur, literis qui-
buſdam atq; hierogliphicis inſignita figuris, qua
rum interpretationẽ nunq̃ à quoquã percipere
potui.

¶ *Billedulgerida regio.*

EXtendit ſe à Peſcaræ territorio ad Inſu-
lam vſq; Lotophagitem, altera eius parte,
hoc eſt, in qua ſita ſunt Caphſa atq; Teu-
ſar, diſtat à mari Mediterraneo trecentorum ferè
miliariũ interuallo. Calidiſſima atq; aridiſſima
regio, nihil prorſus frumenti, dactylorum autem
maximã producit copiam, qui quoniam optimi
ſunt, ad Tuneti regnum cõuehi ſolent. Frequen
tiſſimæ hic ſunt ciuitates, quæ omnes à nobis
ſuo quæque explicabuntur loco.

¶ *Teuſar.*

TEuſar antiquiſſimum quoque oppidum
à Romanis in Numidiæ deſerto ad flumẽ
quoddam, quod ex montibus Meridiona

libus

libus effluit, ædificatum. Muros habuit elegantissimos atque munitissimos, territorium quoq; amplissimum, verùm adeo à Mahumetanis deletum, vt nunc pro sumptuosissimis palaciis turiola quædam vilissima reperias. Incolæ cùm mercibus tum & pecuniis opulétissimi sunt, frequentes enim quotannis nundinas habent, ad quas infiniti propemodum Numidę atque Barbari confluere solent: flumen oppidum in duas diuidit partes, quarum alteram nobiles inhabitant, hanc Fatnasa appellant: in altera, quá Merdes dicunt, Arabes quidam morantur, qui exciso à Mahumetanis oppido superfuerunt. Variè inter se semper belligerantur, ægreq́ue admodum Tuneti Regis imperio parét: quare & ab eodem indignissimis semper tractantur modis.

¶ *Cassa oppidum.*

CAssa oppidum antiquissimũ à Romanis ędificatum per aliquot annos proprium habuit ducem, postea à quodam Hucha Hutmeno Califa occupatum: muri verò solo fuerunt æquati: arx interim remansit, quæ sanè munitissima est, huius enim murus longitudine viginti quinque est cubitorum, in crassitudine autem quinque habet cubitùs, lapidibus elaboratis, atq; eiusdem ferè artificij, cuius sunt lapides Amphiteatri Vespasiani. Posthæc ciuitatis murus restitutus fuit, atque tandem rursum à Mansore destructus, ciuitatis principe cum omnibus suis interfecto, Mãsor alium quendam ei Regno præfecit. Nunc oppidum incolis refertissimum, domus omnes templo tantũ excepto cum aliis

quibusdam ædificiis vilissimæ sunt, plateæ spatiosissimæ nigrisq́; lapidibus stratæ, quales Neapolitanæ atque Florentinæ sunt plateæ . Incolæ non admodũ diuites frequentissimis Tuneti Regis exactionib. vexantur. Huius oppidi medio quadrati quidam profundi atque latissimi sunt fontes, muris vndique circumcincti. Aqua calida est potuiq; minus apta, nisi prius per horam vnam aut alteram refrigerata: summa hic aëris est intemperies, bona semper incolarum pars febribus detinetur. Ingenium illis est rude, illiberale, ac exteris omnibus minimè fauent: quamobrem & ab omnibus Afris mirè cõtemnuntur. Nõ procul ab hoc oppido agri sunt dactylis, oliuis, malisq́; citreis fœcundissimi: dactyli autem atq; oliuæ, totius Regionis præstantissima sunt: oleum quoq; optimum colligunt: inhabitatores ex ceruino corio sibi calceos cõsuunt maximos.

¶ *Nessaoa.*

TRia sunt castra eo nomine appellata, incolis referta, structurisq́ue vilissima, crebris exactionibus à Tuneti Rege vexantur, distant à mari Mediterraneo circiter quindecim miliaribus.

¶ *Teorregu.*

REgiũcula est Regni Tripolitani, Barcæ deserto adiacens, suntq́ue tria castra hoc nomine dicta dactylis copiosissima, cùm nihil hic omnino frumenti proueniat . Incolæ quia maximo distãt à reliquis vrbibus interuallo, miserrimam agunt vitam.

¶ *Iasliten.*

Re-

Regio est ad mare Mediterraneũ frequentissimis pagis, dactylisque copiosissima. Incolæ quoniam mari adiacent, maxime cum Siculis atque Ægyptiis negociantur.

¶ *Gademes.*

Regio est amplissima frequentissimis castris pagisque copiosissimis plena, distat à mari Mediterraneo Meridiem versus in trecentesimo ferè miliario. Incolæ cùm dactylis tum & omnis generis mercaturis ditissimi sunt, apud Nigritas negociantur atq; Arabibus tributum persoluũt, quanquam per aliquod tempus Tuneti Regi atque Tripolitano principi paruerint. Maxima hic est frumenti atq; carnium penuria.

¶ *Fezzen.*

Fezzen Regio amplissima munitissimis castris pagisque frequentissimis copiosissima, inhabitatores ditissimos habet, regno Agades, Libyæ deserto necnon & Ægypto adiacet: distat à Cairo sexaginta ferè itinere dierum, neque in toto eo deserto alius pagus reperitur, præterquam Angela, quæ in Libyæ deserto sita est. Habet Fezzen proprium quendam principẽ, qui omnes regionis prouẽtus in singulos pro arbitrio diuidit, atque Arabibus vicinioribus nonnihil tributi enumerat. Maxima hic est frugum carniumque penuria: camelinis enim duntaxat carnibus vescuntur.

De Libyæ deserto, ac primum Zanhagæ descriptio.

Enumeratis hactenus Numidiæ regionib. sequitur nunc vt & de Libya nonnihil dicamus, quæ in quinque diuiditur partes,

vti in principio huius operis dictũ est. Initium igitur sumemus à Zanhagæ deserto arido atque fragoso, quod initiũ habet in Occidẽte ad mare Mediterraneũ, deinde Orientem versus sese extendit ad Salinas vsque Tegasæ, in Septentrione Sus, Haccha atq; Dare Numidiæ regionibus adiacet. Deinde Meridiem versus ad Nigritarũ vsq; regionem protenditur, vbi Gualata atque Tumbuto Regnis terminatur. Aqua hic in centesimo tantùm reperitur miliario, eaq́; salsa, maximeq; insipida à puteis quibusdam profundissimis petitur, idq́ue ea præsertim via quæ à Segelmessa Tumbutum ducit: maxima hic ferarum reptiliumq́; copia est, vti & suo dicetur loco: in hac regione desertum est asperum, quod eis Afanad appellatur, in quo neque aquam, neq; habitationes in centesimo vix reperias miliario: initium sumendo à puteo Afanad, ad puteum vsq; Araoan, qui à Tumbuto circiter centũ & quinquaginta miliaribus abest: hîc cũ propter aquę penuriam tum & caloris nimiam vehementiam, multi quotidie homines multaq́; armenta intereunt.

¶ *De quodam deserto quod Zuensiga populus inhabitat.*

EST & in hac Regione desertũ quoddam quod in Occidente à Tegasa initium habet, extenditurq́; Orientem versus ad desertum vsque Hair, quod Targa populus incolit: in Septentrione Segelmessæ, Tebelbelti, atq; Benigorai desertis adiungitur, in Meridie aũt Ghir deserto clauditur, quod Gubero regno adiacet: aridissimum, maximeq́ue horrendum est desertum

tum: illac tamẽ mercatores à Telensino ad Tumbutum proficiscuntur: reperiuntur autem frequentissimi in eo itinere extrema siti extincti. Includitur in hoc deserto & aliud quoddã, quod Goeten appellãt, vbi nouem dierum itinere ne guttula quidem aquæ reperitur, nisi fortassè pluuia nonnihil aquæ præbeat: quamobrem mercatores camelis aquam circumferre solent.

¶ Eius deserti descriptio quod à Targa populo occupatur.

HAbet hoc desertum suum in Occidente principium ad confinia Hairi loca, vergitq; Orientem versus ad desertum vsq; Ighidi, in Septentrione desertis Tuath, Tegorarin atque Mesabe terminatur: in Meridie verò deserto quodam Agadez clauditur. Multis partibus clementius minusq́ue asperum quàm duo iam ante à nobis descripta: aquæ hic satis bona reperitur copia, vicinis præsertim Hairi locis. Mira hic est aëris temperies, nullum herbæ genus hic desiderari potest. Non procul ab Agades reperitur manna copiosissimum, hoc incolæ mane semper quibusdam vasculis colligunt, ac recens Agades ad mercatum ferunt: solet autem aqua commixtum pro deliciis epotari. Deinde & iuri addunt, quo modo sumptum maximam habet refrigerandi facultatem, quamobrem hic rariores esse morbos credibile est, quanquã Tumbuti atque Agades sit aër corruptissimus: patet hæc solitudo à Septẽtrione Meridiem versus per trecenta ferè passuum millia.

¶ De eo deserto quod Lemta populus inhabitat.

Quar

QVartum desertum à territorio Igidi initium habet, extẽditurq́; ad aliud quoddam desertum, quod à Berdoa populo colitur. in Septentrione desertis Techort, Gnargalæ atque Gademiti adiungitur: in Meridie eo deserto clauditur quod ad Cano Nigritarum regnum ducit. Aridissimum est, necnon & mercatoribus Constantinam proficiscentibus periculosissimũ. Huius enim incolæ sibi Gnargalæ imperium asscribunt, quare dum contra Gnargalæ Principem bellum gerunt, mercatores vtplurimum bonis exuunt: Gnargalitas verò, quotquot in eorum manus incidunt, confestim iugulant.

¶ *De alio quodam deserto quod à Berdoa populo tenetur.*

QVintum desertum in Occidẽte initium habet à iam dicto deserto, extenditq́ue sese Orientem versus ad Augelę vsque desertum. In Septentrione Fessen atque Barcæ solitudinib. adiacet, vergitq́ue Meridiem versus ad desertum vsque Bornon. Maxima hic quoque ariditas est, neque cuiquam tutus illàc transitus patet, præterquam Gademitis, qui Berdoa populo sunt amicissimi: Fezzenitis verò, quoties in manus hostium incidunt, merces omnes adimuntur. Reliquum Libyæ deserti, hoc est, ab Augela ad Nilum vsque ab Arabibus quibusdam atque Africanis occupatur, quos vulgò Leuata vocãt: estq́; hic Libyæ deserti finis. ¶*Nun regio.*

NVn regio maritima, pagos atque vicos complures habet, incolas verò mendicissimos: inter Numidiam atq; Lybiam

po-

posita est, sic tamen vt Libyæ sit vicinior. Nihil hic neque frumenti neque hordei prouenit. Hic dactyli reperiuntur sapore nõ admodum grati. Incolæ frequentissimis Arabum grauantur incursionibus: horum verò nonnulli apud Gnalatas negociantur.

¶ *Tegaza.*

TEgaza regio, vnde maxima effoditur salis copia, quod marmor candore superat. Extrahitur autem è quibusdam antris, ad quorũ ingressum tuguriola aliquot reperias eorum qui in eo exercitio suam insumũt operam. Hi autem exteri omnes sunt, atque effossum sal mercatoribus quibusdam vendunt, à quibus camelis ad Tumbuti regnum deuehitur, vbi summa est alioqui salis inopia. Neque quicquam ciborum salis effossores habent, prçterquam quod à mercatoribus illuc adportatur: sunt enim ab omni hominum commercio viginti ferè itinere dierum semoti, adeò vt sæpenumero multa fame mortui reperiantur, quoties nõ satis tempori venire potuerũt mercatores: accedit ad illorum calamitatem, quòd ventus interdum ex Euroaustro miseros excæcat, ita vt non sine maximo periculo hic habitare queant. Ego totũ triduum apud hos victitaui, quo aquam salsissimam è puteis quibusdam non longè ab antris positis desumptam potandum fuit.

¶ *Augela.*

AVgela regio Libyæ deserti, distat à Nilo in quadringẽtesimo quingequasimo miliario: tria hic castra cum aliquot pagis re-

reperias. Satis bona hic dactylorum copia, frumenti autem summa est inopia, nisi huc à quibusdam mercatorib. ex Ægypto adferatur. Sita est hæc Regio ea via publica, quæ à Mauritania per Libyæ desertum ad Ægyptum ducit.

¶ *Serte.*

OPpidum antiquissimum ab Ægyptiis vt nonnulli volunt, à Romanis vt aliis placet, ædificatum: neque desunt qui ab Afris conditum esse malunt. tandem à Mahumetanis excisum fuit, quanquam Ibnu Racih Historiographus à Romanis destructum affirmet. Nunc nihil omnino relictum reperias, præter exigua admodum muri monumenta.

¶ *Bardeoa regio.*

BArdeoa medio Libyę deserto posita, distat à Nilo quingentis ferè miliaribus: tria hic sunt castra, quinque aut sex pagi dactylis optimis copiosissimi. Tria verò castra octodecim ab hinc annis à quodã Hamar reperta sunt, idq; hunc in modum: Mercatores quidam à recta aberrantes via, cæcũ habebant qui regiones omnes nouerat: hic camelo insidens præcedebat, atque singulis miliaribus arenam sibi dari iubebat, ad cuius odorem regionis situm dicebat: quum autem in quadragesimo tantùm ab hac regione abessent miliario, assumpta arena nó procul eos esse à regione quadam pronunciauit: quod tamen aliis credibile non videbatur, sciebant enim se ab Ægypto ad quadringenta & octuaginta miliaria processisse, adeò vt se Augelæ viciniores arbitrati sint. Tertio tamen die tria castra inuenerunt,

runt, quorum incolæ exterorum aduentum admirantes, maximeq́ue ſibi metuentes, mox portas omnes occluſerunt, neque mercatoribus extremum ſitientibus aquam dare voluerunt. Illi tamen vi illata intrò tandem ſeſe coniecerunt, atq; vbi iam ſatis aquæ ſumpſiſſent, rurſum itineri ſe commiſerunt.

¶ *Alguechet.*

REgio eſt Libyæ quoque deſerti, in centeſimo & vigeſimo ab Ægypto miliario poſita. Tria hic caſtra, rura frequentiſſima, dactylis copioſiſſima. Incolæ ſubnigri, viliores, atq; auariſſimi, ditiſſimi tamen: ſunt enim medij inter Ægyptum & Gaogam ſiti. Principem habent proprium, & tamen Arabibus vicinis tributum perſoluunt.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ, rerumq́; in ea memorabilium,

LIBER SEPTIMVS.

¶ *Nigritarum regionis in ſuas partes diuiſio.*

VEtuſtiſſimi rerum Africanarū ſcriptores, quales fuerunt Bicri atque Meshudi, nihil in Nigritarum regione præter Gueget atque Cano nouerunt: nam antea adhuc incognita erant reliqua omnia loca. Hegiræ autem Anno trecētesimo octuageſimo, opera cuiuſdam Mahumetani, qui ad Barbariam venerat, reliqua hu-

huius regionis pars inuēta est, cum maxima incolarum copia, qui beluinam prorsus ducunt vitam, nullum neque Regem, neque Principem, nullamq; adeò Remp. habent, vix agriculturam nouerunt, pellibus quibusdam vestiuntur, proprias verò mulieres non habent: interdiu pecus cogunt: sub noctē in taguriolis quibusdam deni aut duodeni tam viri quàm fœminæ cōueniunt, pellibus lecti vice vtuntur, sibique eam sumit quisq; mulierem, quæ magis arridet. Nulli bellum inferunt, nec extra limites aliud regnū quærunt. Horum nonnulli Solem simulatque exortus est, summè venerantur: alij ignem adorant, cuiusmodi sunt Gnalitæ populi: reliqui Ægyptiorum more ad Christianā fidem propius accedunt, quales sunt qui Gaogam incolunt. Paruerunt Nigritæ primò Iosephi Regis imperio, qui Maroccum ędificauerat, deinde quinque Libyæ populis subiecti fuerunt, a quibus Mahumetanam legem aliasq; ad victum necessarias artes edocti sunt: postea cùm Barbariæ mercatores suas merces in has regiones conuehere cœperūt, tum etiam linguam Barbaram introduxerunt. Quinque autem populi Libyæ hanc inter se regionem partiti sunt, adeò vt eorū quælibet pars tertia regionem vnam possideret. Qui nunc Regem agit Tumbuti (Abubacr Izchia vocant) natione Nigrita est: hic post Regis præcedētis obitum, qui ex Libya ortus erat, interfectis Regiis filiis in regnum successerat, estque tum ad Nigritas deuolutum imperium. Hic postquā per quindecim annos bellum gerens amplissima sibi re-

gna

gna deuiciſſet, compoſita cum omnibus pace ad Mecca proficiſci voluit, quo in itinere omnia ſua bona ita conſumpſit, vt & ab aliis quibuſdã prin cipibus aliquot aureorum millia ſit mutuatus. Quindecim igitur hæc Regna nobis cognita ad Nigrum alioſq; fluuiolos qui in Nigrum fluunt ſunt poſita. Eſt autẽ media inter duo vaſtiſſima quædam deſerta, ex altera enim parte deſertũ ha bet quod à Numidia ad hanc vſque ſe extendit regionem: ex Meridie verò ei deſerto adijcitur, quod inde ad mare Oceanũ protrahitur: in qua ſolitudine infinitę propemodum ſunt regiones nobis incognitæ, idq; cùm propter nimiam locorum diſtantiam, tum propter linguarum Religioniſq; diuerſitatem. Nihil omnino cõmercij nobiſcum habent, verùm eos cum maris Oceani accolis negociari ſæpenumero intelleximus.

¶ *Gualatæ Regni deſcriptio.*

EST ſanè hoc regnum, ſi alia reſpicias, anguſtiſſimũ: pagos enim tantùm tres cum aliquot vicis campiſque dactyliferis com plectitur: diſtat à Nun Meridiem verſus trecentis ferè, à Tumbuto Septentrionem verſus quin gentis, à mari Oceano circiter centum miliarib. In hac Libye populi, dum adhuc eo Regno poti rentur, regiam conſtituerũt, quo tempore ingens mercatorum Barbarorum huc confluebat copia: poſtea verò regnante Heli principe opulentiſſimo mercatores relicta Gnalata ad Tumbutum atque Gago proficiſci cœperunt, quę res ſummã attulit in regione rerum omniũ penuriam. Horum lingua Sungai appellatur, nigerrimi ſunt

atq; erga exteros amicissimi. Nostris temporib. fuit hæc Regio à Tumbuti Rege deuicta, fugatus inde princeps deserta petiit, quod vbi Tumbuti Rex animaduertisset, metuens ne cum omnibus deserti incolis rediret, iis conditionib. pacem dedit, vt singulis annis ingens quoddam numeraret tributum, remansitque igitur in hunc vsque diem hic princeps Tumbuti Regi tributarius. Hi moribus ritibusq; cum adiacentis deserti incolis côueniunt. Prouenit hic minima tantummodo millij, necnon & cuiusdam leguminis rotundi copia, cuiusmodi nunquam in Europa vidisse memini, carnium verò summa hic est penuria. Tam viri quàm fœminæ caput hunc in modum obuoluunt, vt totam fere tegant faciem. Nulla hic est Reipub. administratio, nulli nobiles aut iudices, quin miserrimam omnes hic viuunt vitam.

¶ *Gineæ regni descriptio.*

HOc Regnum est à nostrę gentis mercatoribus Gheneoa, à propriis incolis Genni, à Lusitanis verò aliisq; Europæ populis Ginea appellatum: est aût medium inter Gnalatam ad Septentrioné ac inter Tumbutum ad Orientem, habetq; Meridiem versus coniunctû Melli Regnum. Longitudine quingentorum ferè est miliarium: extendit se ad fluuium Nigrum per quingenta ferè passuum milia, mari Oceano adijcitur, eodem loco quo Niger in mare dilabitur. Regio est hordei, orizæ, pecudum, piscium, atque gossypij copia opulentissima: gossypium autem Barbariæ mercatoribus vendunt, aut pan

nis

nis ex Europa aduectis, æneis vasis, armis, aliisq; huiusmodi rebus commutant. Horum moneta aurea est, nulla inscriptione insignita: est & alia quædam moneta ferrea, qua in rebus minutioribus vti solent, huius quædam libram vnã, alia semissem, alia etiam quadrantem pendet. Nihil in hac regione fructuum, præter dactylos reperias, qui huc aut ex Gualata aut Numidia adferuntur. Nullum omnino neque oppidum est, neque castrum: pagus tantùm quidam reperitur amplissimus, in quo Gineę princeps, sacerdotes, doctores, mercatores, omnesq; adeo regionis nobiles inhabitãt. Huius domus cretaceæ tecto stramineo coopertæ, incolæ gossypio nigro aut cæruleo vestiuntur, quo & caput tegere solent: sacerdotes legisq; doctores candidum gestant gossypium. Remanet autem hæc regio tribus Anni mensibus, Iulio, Augusto, atq; Septembri, Nigri inundationibus ad Insulæ modum cincta: quo tempore Tumbuti mercatores lignis quibusdam ad scaphæ instar cauatis huc suas merces conuehere solent, interdiu nauigãtes, sub noctem verò lintrem littori alligant, ac in terram pernoctant. Paruit quondam hoc regnum cuiusdam populi Libyæ imperio, postea Regi Sono Heli tributa persoluit, cui Soni Heli Izchia successit, qui huius regionis principem captiuum apud Gagum seruauit, vbi miserrimus vnà cum alio quodam viro nobili miserrimè vitam finiuit.

¶ *Melli regio.*

EXtendit se ad flumen quoddam, quod ex Nigro effluit per trecenta ferè passuũ milia,

in Septentrione iamdicto adiacet Regno, ad Meridiem deserta montesque aridissimos habet, in Occidente vastissimis quibusdam syluis iungitur, quæ ad mare vsq; Oceanum extenduntur: in Oriente verò Gago territorio confinis est. Reperitur in hoc regno amplissimus quidam pagus, qui sex millia, aut etiam plus familias continet, Melli appellant, vnde & regnum nomen habet. Hic se Rex cum omnibus suis continere solet. Regnum est frumento, carnibus, atque gossypio opulentissimum. Maxima hic vbique artificum ac mercatorũ copia: exteri tamen maximo semper apud Regem sunt in honore. Inhabitatores ditissimi, mercibusque copiosissimi. Frequentia hic templa, sacerdotes, atque prælectores, qui in templis tantùm prælegunt, quandoquidem collegia non habent. Nigritas omnes ingenio, ciuilitate, atq; industria antecedunt: primi omnium Mahumeticam assumpserunt legem, eo tempore quo Principẽ habuerunt Iosephi Regis Marocci auunculum, remansitq; penes huius successores imperium: tandem Izchia deuictum huius regni Principem sibi tributarium reddidit, adeoq; ingentibus vexauit exactionibus, vt vix tantum sit vnde familiam alere possit.

¶ *Tumbutum regnum.*

HVius Regni nomen nostris ferè temporibus ab eiusdem nominis oppido desumptum volunt, cuius conditorẽ fuisse dicunt quendam Mense Suleiman, Hegiræ anno sexcentesimo decimo: in duodecimo miliario à quodam fluuiolo sitũ fuit, quod è Nigro flumine ef-

effluebat, cuius domus omnes in tuguriola cretacea ſtramineis tectis ſunt mutatæ. Viſitur tamen elegantiſſimum quoddam templum, cuius murus ex lapidibus atque calce viuo eſt fabricatus: deinde & palaciũ quoddam Regium à quodam Granata viro artificiſſimo conditum. Frequentiſſimæ hic ſunt artificũ, mercatorũ, præcipuè autem telæ atq; goſſypij textorum officinæ. Huc mercatores Barbari pannum ex Europa adferunt. Huius quoque regionis mulieres faciem tegunt, ancillis tamen exceptis, iisq; quæ omnia ad victum neceſſaria vendunt. Incolæ, ac inter hos exteri præſertim ſunt ditiſſimi, adeò vt qui iam Regem agit, vtramque filiam duobus mercatoribus ditiſſimis in vxores dederit. Frequentiſſimi hic putei, qui aquam prębent dulciſſimã, ac quoties Niger flumen excreſcit, eius aquam ductibus quibuſdam in vrbem trahunt. Regio eſt frumentis, pecudibus, lacte, atque butyro copioſiſſima: ſalis verò ſumma eſt penuria. huc enim à Tegaſa, quod oppidum in quingenteſimo abeſt miliario, adferri ſolet. Ego cùm hic eſſem, vidi ſalis ſarcinam vnam, quantum camelus ferre potuit, octuaginta emi aureis. Tumbuti Rex opulentiſſimus bracteas aliquot atq; ſceptra habet, quorum nonnulla mille & trecentarum ſunt librarum: magnificam optimeq; inſtructam alit aulam. quoties aliquò proficiſcitur, camelo inſidet, qui à nobilib. duci ſolet: idem euenit quoties ad bellum proficiſcitur, milites verò omnes equites ſunt. Hunc ſi quis Regem alloqui velit, ad pedes primùm procidit, deinde terram ſumẽs

in caput atque humeros ſternit: ſoletq; hic ferè mos ab illis ſeruari, qui nunquã antea Regi ſunt locuti, aut qui ab alio Principe huc Legati ſunt miſſi. Equitum ſemper tria millia habet, pedites propemodum innumeros, qui arcubus ſagittas emittunt veneno infectas. Frequentiſſime cum his belligerantur, qui tributum perſoluere recuſant, & quotquot prælio capere poſſunt, Tumbuti mercatorib. vendunt. Magna hic eſt equorum paucitas, mercatores atque aulici puſillos quoſdam alunt, quibus in itinere peragendo vti ſolent: præſtantiſſimi autem equi è Barbaria adducũtur. Rex verò ſimulatque audit mercatores cum equis appuliſſe, mox numerum ſibi adferri iubet, deinde omnium præſtantiſſimum ſibi deligit, preciumq; liberaliſſimè perſoluit. Iudæis omnibus adeò ſe hoſtem atrocem præbet, vt nullos omnino in ea ciuitate admittat; ſi quos Barbaros aliquid cum Iudæis commercij habere intelligit, ſtatim illorum bona proſcribere iubet. Magna hic eſt iudicum, doctorum, ſacerdotum, atque virorum doctiſſimorum copia, qui liberaliſſimis Regiis aluntur ſtipendiis. Infiniti hic libri manuſcripti ex Barbaria adferũtur, è quibus multò plures pecuniæ, quàm ex reliquis omnib. mercibus colliguntur. Horum moneta aurea eſt, nullis figuris inſignita: in rebus autem minutioribus cochleis quibuſdam vtuntur, quæ huc ex Perſarũ regione conuehi ſolent, harum quadringentæ aureo æquiualent: aureorum autem ſex cum duabus vnius aurei tertiis vnciam vnã pendent. Homines natura ſunt mites atque placidi,

à vigeſima quarta in primam vſq; noctis horam cantando atq; ſaltando omnes ferè ciuitatis partes ambiunt: mancipia vtriuſq; ſexus quamplurima alunt, eſt'q; oppidum ignis iniurię maximè obnoxium: vbi iam ſecundùm ad hos veniſſem, dimidia ferè oppidi pars quinque horarum ſpatio igni deleta fuit. Nullum in ſuburbio hortum aut fructibus conſitum locum reperies.

¶ *Cabra oppidum.*

CAbra ſic ſatis amplum abſque muris ad pagi modum compoſitum oppidum, diſtat à Tumbuto ad flumẽ Nigrũ in duodecimo ferè miliario: hic mercatores ad Gineæ aut Melli regnum nauigare cupientes, naues conſcendunt. Huius tam ciues quàm ædificia Tumbuti ædificiis atque ciuibus nõ admodum ſunt inferiora: huc Nigritæ nauigio vndiq; confluere ſolent: in hac ciuitate Tumbuti Rex iudicem quendam conſtituit, qui lites inter eos componeret: moleſtum enim erat toties in anno eam ob cauſam eò proficiſci. Ego hic Regis fratrem Abu Bacr cognomine Pargama noui hominem colore quidem nigrum, cæterùm animo atq; ingenio candidiſſimum. Frequentiſſimi hic exoriuntur morbi, qui Remp. mirum in modum minuunt. Idq; propter ciborum ineptiſſimã commixtionem: piſces enim lacte, butyro, atque carnibus commiſcent. Eſt'que hic præcipuus ferè Tumbuti cibus.

¶ *De Gago oppido atque regno.*

GAgo oppidum ampliſſimũ nullis quoque cingitur muris: diſtat à Tumbuto

Meridiem versus quadringẽtis ferè passuum millibus, inclinaturque ferè ad Euroaustrum. Vilissimas habet domos, præter eas quas Rex cum suis nobilibus occupat. Mercatores hîc ditissimi reperiuntur: magna quoque semper affluere solet Maurorum copia, qui hic pannum emunt è Barbaria atque Europa aduectum. Maxima in vrbe opulentissima reperitur frumenti atq; carnium abundantia: vini verò, arborum, atque fructuum summa inopia. Non hic melones, citreolos, neque orizam desiderabis: frequentissimi hic quoq; putei, è quibus aqua hauritur dulcissima. Est & hîc locus quidam ad quem mancipia venalia adducuntur, idq; iis præsertim diebus, quibus mercatores conuenire solent: quindecim annorum iuuenis sex aureis vendi solet, tantidem etiam & pueri emuntur. Habet Rex quoddam ab aliis semotum palatium, in quo maximam alit fœminarum atque mancipiorũ copiam, quę & à quibusdam seruantur Eunuchis: & quò omnia sint tutiora, equitum atq; peditum satis bonam alit custodiam. Inter portam priorem atq; interiorẽ palacij partem, locus est muris cinctus in quo Rex omniũ lites diffinire solet: & quanuis ipse diligentissimus omnia propemodũ perficiat quę ad hanc rem pertinere videntur, habet tamen & suos conciliarios, aliosque quos habet à secretis, à thesauris, à negociis atque rationibus. Nõ dictu facilè quantum hic mercium quotidie adferatur, quamque preciosa atq; sumptuosa sint omnia. Equi in Europa decem aureis empti, hic quadraginta, interdum etiam & quinquaginta emun-

emũtur aureis. Nullus eſt tam vilis Europæ pannus, cuius vlna quatuor non hîc ematur aureis, qui verò aliquantulum ſubtilior eſt, quindecim: Venetus autem pannus, oſtrinus, aut è Turcia aduectus, triginta ferè apud illos emitur aureis: enſis hic trib⁹ aut quatuor valet coronatis, quod & de calcaribus, frenis, aliisq; omnibus rebus, item & de aromatibus dici poſſent: omnium denique cariſſimum ſal eſt. Reliqua huius regni pars nihil aliud quàm pagos atque vicos continet: hæc ab Agricolis & paſtoribus occupatur, qui hyeme pellibus quibuſdam membra tegunt, æſtatis verò tempore adeò nudi incedunt, vt minimo tantùm panniculo pudenda tegãt: geſtant & interdum ad pedis plantam ſoleas quaſdam ex cameli corio conſutas. Ignari ſunt atq; rudes, neq; vix in centeſimo miliario quenquã reperias, qui literas nouit. Maximis indies grauantur exactionibus, ita vt vix tantum his relinquatur, quo ſibi victum parent.

¶ *Guber regnum.*

DIſtat à Gago Orientem verſus trecentis ferè miliaribus, eſtque inter duas has regiones deſertum quoddam, quod maxima laborat aquæ penuria, diſtat enim à Nigro circiter quadraginta miliaribus: cingitur hoc altiſſimis mõtibus, pagos cumplures habet, in quibus paſtores atq; bubulci quamplurimi. Maxima hic eſt pecudum atque armentorum copia: verùm multo humiliori ſtatura, quàm aliis locis. Infiniti propemodũ hic artifices atq; telę textores reperiuntur: calcei hic inueniũtur, quales Ro

mani priſcis illis temporibus geſtare ſolent: horum maxima pars ad Tumbutum atque Gagum confertur. Eſt & hic magna quoque oryzę, aliorumq́ue quorundam leguminum copia, qualia nunquam in Italia vidiſſe memini. Verùm quibuſdam locis apud Hiſpanos reperiri puto. Excreſcente Nigro flumine ſua inundatione agros omnes huius regionis tegit, quo tempore ſemen tantummodo in aquam proijciunt. Eſt in hac regione copioſiſſimus quidam pagus, qui ſex ferè millia familiarum numerat, hic omnis generis mercatores inhabitant, fuitq́ue quondam hĩc Regis cuiuſdam aula, qui noſtris temporibus ab Iſchia Tumbuti Rege interfectus fuit, filioli captiui atque caſtrati inter Regios Eunuchos fuerunt conſtituti. Deinde rectores huc miſit, qui ciues antea ditiſſimos frequentiſſimis vexarent exactionibus: incolarum aũt bona pars ab Iſchia captiua atque mancipiorum loco ſeruata fuit.

¶ *Agades ciuitas atque regnum.*

AGades oppidum in Libyæ loco viciniori paucis ab hinc annis à quodam Rege muris cinctum. Huius incolæ inter omnes ferè Nigritas ſunt candidiſſimi: domus omnes elegantiſſimæ ad Barbarorum modum ædificatæ. Maxima incolarũ pars exteri ſunt mercaturam exercentes, reliqui omnes aut artifices ſunt, aut apud Regem ſtipendia merent. Mercatorum ſinguli complures alunt ſeruos atq; mancipia, qui à Cano Bornum proficiſcentes comitentur: in eo enim itinere à prædatorib. quibuſdam Zinganis admodum incommodantur, adeò vt non auſint

ſe itineri committere, niſi optimè ad iter inſtructi: noſtro tempore baliſtis vti ceperũt: mox vbi mercatores in oppidum aliquot appulerunt, ſeruos omnes variis exercent modis, ne quid ocioſi deſideant: decem autẽ aut duodecim ſecum ſeruant, qui inſeruiant, quique merces obſeruent. Habet huius oppidi Rex egregium ſatellitium, eſtque ferè ſemper in quodam palacio medio ciuitatis poſito. Ille vtplurimũ eorum curam gerit, qui in campis atque deſertis habitant: creditur enim à Libyæ populo traxiſſe originem. Illi verò nonnunquam poſt expulſum regem alium quendam ſibi aſſumunt: adeò vt qui deſerti incolis magis arridet, totius Agades princeps conſtituatur. Reliqua huius regni pars quæ Meridiẽ ſpectat, paſtores atque bubulcos habet, hi in tuguriolis quibuſdam ex frondibus compoſitis habitant, quæ ferè bobus circumferuntur, quoties eſt aliquò migrandum. Caſulas ſemper eodem campo ſtatuunt, in quo pecus paſcere decreuerunt: quod & Arabibus quoq; in vſu eſt. Ingens quotannis Regi enumerant tributum, qui merces ex alieno orbe huc conuehunt: ſumit autem Tumbuti Rex ex hoc regno tributi nomine centum ferè & quinquaginta aureorum millia.

¶ *Cano*.

CAno prouincia ampliſſima diſtat à flumine Nigro Orientẽ verſus in quingenteſimo ferè miliario. Maxima incolarum pars pagos inhabitant, alij pecus cogunt, alij agricultura ſeſe exercẽt. Naſcitur hic ſatis bona frumenti, oryzę atq; goſſypij copia. Frequentiſſima hîc

hîc ſunt deſerta monteſque maximè nemoroſi, multiſq; fontibus irrigui. prouenit in iis nemoribus ſatis bona malorum citreorum atq; limonum ſylueſtrium copia, qui ſapore non multum à ſatiuis differunt, Medio autem regionis oppidum eſt eodem nomine appellatum, huius murus atque domus ex creta ferè ſunt fabricata. Inhabitatores ſunt mercatores ditiſſimi, ciuilitatis amantiſſimi. Illorum Rex fuit quondam potentiſſimus, maximoque equitum numero munitiſſimus, tandem Regi Zegzegę Regique Caſſenę tributum numerare cœpit. Deinde Iſchia Tumbuti Rex amicitiam cum duobus his Regibus ſimulans, per inſidias vtrunque interfecit. Deinde Regi Cano bellum mouere cœpit, quem tandem longa obſidione victum filiam quandam quam habebat, in vxorem ducere coëgit, iiſque conditionibus in regnum reſtituit, vt tertiam ſemper reciperet prouentuum partẽ: hic perpetuo aulicos quoſdam habet, qui debitam ſibi partem recipiant.

❡ *Caſena regnum.*

IAmdicto Regno in Oriente coniunctum eſt, frequentiſſimis repletur montibus, agrũ habet aſperum, hordeo tamen atque millio fœcundiſſimum. Colore omnes ſunt nigerrimi, maximè naſuti, labra autem prominentiora habẽt: viliſſimis quibuſdam tuguriolis atque caſulis ſe continent: neq; vix pagum reperias, qui pluſquã trecentas numeret familias. Horum animi vilitati inedia quędam ſeſe adiungit: Regem quondam habuerunt, qui ab Iſchia quoq; interfectus

fuit,

fuit, ex quo tempore tributarij eiuſdem Iſchiæ ſunt effecti. ¶ *Zegzeg Regnum.*

AD Euroauſtrum regione Cano eſt contiguum, diſtat à Caſena centum ferè & quinquaginta miliaria. Huius inhabitatores ditiſſimi, maximè apud alias nationes negociantur: quædam huius Regni pars in planicie, reliqua in montibus eſt ſita, quarum hæc frigidiſſima, illa verò calidiſſima eſt. Et quoniã hyemis ſæuitiam egrè admodum ferre poſſunt, in mediis ædibus focum exſtruunt luculentiſſimum, prunas deinde ſub lecticis eminentioribus locant, atque hoc modo ſe ſomno componunt. Horum ager maximè irriguus, frugibus omnibus eſt feliciſſimus: domorum hic eadem eſt ſtructura qualis in ante deſcripto regno. Proprium aliquãdo habuerunt Regem, quem ab Iſchia interfectum antea diximus, cœpitq́ue ab eo tempore hoc Regnum Iſchiæ parere imperio.

¶ *Zanfara.*

ZAnfara Regio Zegzeg in Oriente coniungitur, huius populus viliſſimus, atq; ruſticitati addictiſſimus. Ager frumento, oryza, millio, atq; goſſypio copioſiſſimus. Incolæ ſtatura proceriores, colore nigerrimi ſunt, faciem habent latiſſimam, eſtq́; ingenium illis prorſus beluinũ. Eorum Rege ab Iſchio veneno necato, illi iam tributarij fuerunt effecti.

¶ *Gnangara.*

COniungitur hęc Regio ad Euroauſtrum cum Zanfara: incolarum multitudine ditiſſima, proprium habet regem, qui ſeptẽ

mi-

milium peditum ſagittariorum, quingentorum verò equitum ſatellitium alit: ampliſſimos ſibi quotannis recipit prouentus. Nihil hic præter vicos quoſdam viliſſimos reperias, vno tantùm excepto, qui magnitudine atque elegantia cæteros antecellit. Huius inhabitatores ditiſſimi ferè ſemper cum vicinis negociantur. In Meridie regioni cuidam coniungitur, in qua maxima reperitur auri copia. Nunc autem mercaturam nullo modo cum exteris exercere poſſunt, vtrinque enim hoſtem habent infeſtiſſimum. In Occidente Iſchia ſæuit, in Oriente verò Rex Borni miſerrimè excruciat. Ego cùm quodam die in Borno eſſem, Rex Abraham copioſiſſimo collecto exercitu Gnangaræ principem regno expellere decreuerat, niſi ab Homar Gaogæ principe impeditus fuiſſet, qui iam Borni regnum oppugnare cœperat. Quare Borni Rex in patriã reuocatus, coactus eſt Gnangaræ regno cedere. Quoties Gnangare mercatores ad auriferam illam regionem proficiſcuntur, quoniam viæ ſalebroſiores ſint, quàm vt cameli introduci poſſint, merces mancipiis imponere ſolent. conficiunt autem grauiſſima tamen ſarcina onerati, iter decem aut duodecim miliarium. Quin & quoſdam vidi, qui vno die idem bis conficerent iter: incredibilè dictu quãtò miſerrimi ſint pondere preſſi, nam præter merces cibum quoque pro dominis, deinde & pro militibus quoque, qui mercatores armati comitantur, circumferre ſolent.

¶ *Bornum regnum.*

BOrnum amplissima prouincia Gnangaræ regioni in Occidente est contigua, extenditq; se Orientem versus ad quingēta ferè miliaria: distat ab eo loco vbi Niger fluuius originem habet, centum ferè & quinquaginta milia ribus: in Meridie deserto Set adiacet, in Septentrione verò illi ferè deserto coniungitur, quod Barca respicit. Inæqualis est huius regni situs, aliqua enim pars in montibus, reliqua in planicie est. Planicies autem pagos complures habet, mercatoribus, incolis ditissimis, atqui frumēti copia felicissimos. Totius huius regionis Rex maximū quendam cum suis occupat pagum. In montib. bubulci habitant, pecudumq; pastores frequentissimi: hic millium, aliaq; quædam frugum genera nobis incognita proueniunt. Accolę per totam æstatem nudi incedūt, nisi quòd corio quodam pudenda tegant: hyeme verò pellibus vestiuntur, pelliceosque sibi sternunt lectos. Nullam omnino neque Mahumeticam neque Iudaicam neq; aliam denique fidem habent, quin beluino prorsus more viuentes, mulieres atq; proles cōmunes habent: & quātum à quodam mercatore intelligere potui, qui longam cum his habuerat consuetudinem, nullum hic proprium nomen audias, sed omnes vel à longitudine, vel pinguedine, aut alio quouis accidente nomen habent. Horum Princeps potētissimus originem à quodam Libyæ populo traxit, Bardoa nuncupato, alit equitum plus minus tria millia, peditū verò numerum reperit infinitum, quandoquidem omnes sibi adeò subditos habet, vt quoties impe-

rat, mox ad arma prosiliant, ducemq́; quocunq; velit sequuntur. Nullum omnino tributũ præter decimas frugum persoluunt: neq; alium habet hic Rex prouentum, q̃ quod frequentissimis incursionibus atque prædationib. vicinis adimit hostibus. Perpetuas alit cum populo quodam inimicitias, qui vltra desertum Seu habitant. Hi aliquando expeditissimo peditum exercitu per desertum ad Bornum venerant, bonamq́; regni partem depopulati fuerant. Quare Borni Princeps Barbariæ mercatores ad se euocauit, mandauitq́; vt maximam adducerẽt equorum copiam: solent enim illi equos mancipiis cõmutare, atq; pro quouis equo quindecim aut viginti interdũ mancipia recipere. Hac via inuenta est infinita propemodum equorum multitudo, mercatorib. verò tantisper expectandum fuit, donec e bello Princeps victor rediens captiuos secum adduceret, ac creditoribus de equis satisfaceret. Euenit autem sæpenumerò vt mercatores totũm expectent trimestrem, priusquã Princeps redeat, interea Regiis viuunt sumptibus. Nonnunquam non satis mancipiorum secum adducit Princeps vt mercatorib. satisfiat: aliquando etiam in proximum illis est expectandum annũ, semel enim duntaxat in anno incursiones facere licet, idq́ue statuto quodam anni tempore. Quin & complures hic repperi mercatores, qui de Rege omnino desperantes, eò quòd in annum integrum crediderant, apud se constituerant nunquam cum equis redire. Rex tamẽ opulentissimus videtur, stapedes enim, calcaria, frena, lances, patinæ, pocula,

cula,aliáq; quibus cibus aut potus ad eius mensam adferuntur,aurea sunt omnia: huiusmodi etiam sunt catenę omnes quibus venatici alligun tur canes. Rex tamen supra modum auarus est, adeò vt multò malit mancipiis quàm auro debitum soluere. Infinita propemodum in hoc regno inueniuntur Nigritarum aliorumq́ue incolarum genera,quorum nomina(quandoquidem vnũ tantùm hic egi mensem)adnotare nõ potui.

¶ *Gaogæ regni descriptio.*

GAoga in Occidente Borno regno confinis est, extenditur Orientem versus ad confinia vsq; Nubiæ regni loca: in Meridie deserto cuidam adiacet, quod ad Nili gyrũ quendam sitũ est: in Septentrione deserto Serta atque Ægypti terminis clauditur. Patet in longum ex Occidente in Orientem quingentis, in latum verò totidem ferè miliarib. Nulla hic humanitas, literarumq́ue cognitio, habitatores agrestissimi,iiq́; præsertim qui in montibus habi tant, hi nudi incedunt,nisi quòd pellicula quadam pudenda tegant: horũ domus ramulis atq; frondibus sunt compositæ, quæ facillimè igne consumuntur, copiosissimum habent gregem, cuius etiam maximam gerunt curam. Per mul tos annos in libertate vixerunt, quæ sibi à quodam Nigrita eiusdem regionis adempta fuit.hic cùm quodam die domino mercatori ditissimo concuberet, videretq́ue se nõ procul abesse à patria,herum iugulauit, omnia illius bona sibi occupauit,atque ad suos rediit.Vbi postquã equos aliquot sibi emisset, crebris incursionib. vicinos

po-

populos vexare cœpit, ac ferè ſemper victor euaſit: ille enim equites ad bellũ inſtructiſſimos ſecum habebat, hoſtes verò inermes ferè pugnabant. Hunc in modum captiuos ferè innumeros habuit, hos equis commutauit, qui ex Ægypto huc adducti fuerant: ac ſic tandem creſcente in dies militum numero, ab omnibus tanquã Rex ac totius regni princeps habitus fuit. Huic filius ſucceſſit, patri viribus animiq́ue audacia nequaquam poſtponendus: hic quadraginta annis regnum adminiſtrauit. Poſt hunc frater Moſes, postremo omnium huius nepos Homara regnum ſuſcepit, qui & in hunc vſque diem imperat. hic regnum multis partibus auxit, amicitiam cum Cairi Soldano iniit, à quo ſæpenumero ampliſſima recipit munera, quæ maxima liberalitate penſat: permulti Ægyptij mercatores, alijq́ue Cairi inhabitatores res quaſdam precioſiſſimas, ac rariores huic Principi dono afferunt, maximamq́ue illius liberalitatem laudant. Habet hic Princeps literatos omnes ſummo honore, eosq; præſertim qui à Mahumete originem traxerunt. Ego eodem tempore in huius aula fui, cùm nobilis quidam à Damiata elegãtiſſima offerret munera, equum elegantiſſimum, enſem, paludamentum, aliaq; quædam, quæ Cairæ centum & quinquaginta ad plurimũ aureis fuerant empta: pro his à Rege quinque recepit mancipia, totidemq; camelos, cum quingentis illius regionis aureis: deinde & centum ferè mirandæ magnitudinis elephantorum dentes.

¶ *Nubia regnum.*

Nu-

NVbia iam dicto regno in Occidente cō-iungitur, extenditq; sese ad Nilum vsq;, in Meridie Goraniæ deserto, in Septentrione verò Ægypti finibus terminatur. Non tamen ex hoc regno ad Ægyptū nauigari potest: nō enim quibusdam hic locis Nilus profundior est, quàm vt quis pedes facilè transire possit. Præcipuum regni oppidum Dangala vocant, incolarum frequentia est copiosissimum, familiarum numerat plus minus decem millia. Domus ferè omnes cretaceæ, tectum habēt stramineum. Ciues ditissimi, ciuilitatisq; amantissimi, maximè cum Cairæ ac Ægypti mercatoribus negociantur. In reliqua huius regni parte, pagos tantùm ac vicos reperies ad Nilum fluuium sitos. Incolæ omnes agriculturam exercent. Est autem Nubiæ regnum frumento, saccaro, quo tamen vti nesciunt, opulentissimum. Reperitur & in Dangala maxima ciueti (vt vocant) ac ligni sandalici copia. Regio est multo ebore ditissima, eò quòd multi hic capiuntur elephantes. Reperitur & hic venenum præsentissimū, cuius si granum vnum inter decē homines fuerit diuisum, ante quartam horæ partem omnes necat: si verò vni detur, confestim eodemq; instante interficit. Huius vncia centum aureis emitur, neq; cuiquā præterquam exteris huiusmodi venenum venditur, deinde emptorem iuramento astringunt, se eo in Nubiæ regno non esse vsurum. Qui autem venenum hic emere velit, tantum Regi quantū mercatori persoluere cogitur: quòd si quis venenum Principe nesciente vendiderit, cōtinuò ca-

pite plectitur. Rex perpetuum ferè gerit bellum, nunc cum Gonaritis (hi ex Sindanorum familia orti deserta inhabitãt, neque quisquam illorum potest intelligere idioma) nunc cum aliis quibusdam populis, qui in eo deserto habitãt, quod vltra Nilum Orientem versus ad mare vsque rubrum extenditur, non procul à finibus Suachin. Horum (quantũ coniicere possum) idioma mixtum est, maximamq́; habet affinitatem cum lingua eorum qui Suachin, aut eam Æthiopiæ partem inhabitant, vbi Prætum Ioannem habitare dicunt: hunc populum Bugiha vocant; vilissimi sunt homines, atq; miserrimi, lacte, carnibus camelinis, atque ferarum vescuntur, quæ in iis desertis capiuntur. Aliquando nõnihil tributi aut à Suachin, aut à Dangalæ Principe recipiunt. Oppidum quondam habuerunt opulentissimũ ad mare rubrum positum, Zibid vocabant, vbi portus erat frequẽtissimus, qui ex opposito portum Zidem habuit, in quadragesimo à Mecca miliario positũ. Ab hinc verò centum annis à Soldano deletum fuit, eò quòd huius incolæ quasdam sibi merces receperant, quæ Meccam aduectæ fuerant, quo etiam tempore Zibid portus frequentissimus deletus fuit, vnde maximum tamen quotannis colligebatur tributum. Incolæ inde fugati Dangalam atq; Suachin ꝓfecti sunt, atque tandem à Suachin Principe ingenti prælio victi sunt, interfectis vno die plus quàm quatuor millibus, mille captiuis Suachin introductis, qui à ciuitatis mulieribus atq; pueris occisi fuerunt. Hæc sunt Amice Lector quæ de Nigri-

gritarum regione dicenda habui: cuius quindecim illa regna, ritibus atque moribus inter se simillima, imperio quatuor tantùm Principum parent. Nunc ad Ægyptum pergamus.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ, rerumq; in ea memorabilium, LIBER OCTAVVS.

¶ *Ægyptus.*

AEgyptus clarissima Regio, ab Occidente desertis Barcæ, Libyæ, ac Numidiæ clauditur: ab Oriente desertis quæ Ægypto & mari rubro interiacent: à Septentrione mari Mediterraneo: à Meridie agro Bugiensi & Nilo terminatur. Patet in longitudinem à Mediterraneo adusq; Bugię prouinciam, circiter semiquingentis passuum milib. tam angustæ latitudinis, vt præter exiguum solum ad vtranque Nili ripam steriles inter mótes prædictis desertis confines fluentem, nihil habeat interstitij, eo saltem loco exculta & inhabitata, quo Nilus à supradictis montibus distat: tamentsi aliquatenus se extẽdat versus mare Mediterraneũ. Nilus enim octuaginta ab Alcairo passuum milibus in duas secatur partes, alueumque efficit, qui in Occidentem deflectens, redit vnde prius emanauerat, & Alcairo circiter sexaginta passuum milib. præterlapsus, iterum in duos secatur ramos: quarum alter Pelusium quæ Damiata, alter Rosetum fertur. Ex eo

porrò quod Pelusium pręterfluit, alius deriuatur alueus, qui in lacum cōuersus angustis faucibus mari coniungitur, ad cuius ripam Tenesse antiquissima ciuitas est condita: quæ Nili in diuersas partes sectio, exiguam, vt diximus, Ægypto latitudinē præbet. Vniuersa hæc prouincia plana est, omniq; granorum, ac leguminum genere fertilis. Lætissima vbique sunt pascua: pulli & anseres innumeri. Rustici potiori ex parte fuscū referunt colorem: ciuitatum incolæ candidum. Angusta veste ad pectus consuta, atq; hinc in pedes diffluente vestiuntur, manicis pari ratione angustis. Caput rotundo & fastigiato tegmine, Dulipanum Itali vocant, operiunt. Calceamenti quodam genere vetustatē referente vtuntur, Æstate gossypinā telam variis coloribus intertextā gestant: hyeme verò pannum gossypio suffultū, quē Chebre vocant: at ciues opulentiores quemadmodum & mercatores Europæis pannis vestiuntur. Incolæ probi sunt, festiui ac liberales. Frequentissimè in cibariis caseo recenti & large salito, lacte item acido & certo artificio indurato vescuntur: quem tametsi in deliciis habeant, exteri gustare non possunt, fereque singulis ferculis nonnihil acidi lactis commiscent.

¶ *Ægypti diuisio.*

QVO tempore Machumetani Regionis principatum occuparunt, Ægyptus trifariam diuisa est. Ab Alcairo Rosetum, oram vocāt Errifiam: Ab Alcairo ad Bugiæ confinia Sahid, id est, terrestrem. Solum vero fluminis alueo qui Pelusum ac Tenescam fertur adiacens

cens, Bechriam seu Maremmã nuncupant. Tota Ægyptus cũ sit fertilissima, Sahidica tamẽ prouincia reliquas partes, omnis generis leguminũ, animalium, pullorum, linique copia antecellit. Errifia fructibus & oryza : Maremma gossypio, & saccharo fœcundior. Errifiæ & Maremmæ habitatores, Sahidicos vrbanitate superant : quòd duæ hæ partes mari vicinæ ab Europæis, Barbaricis & Assyriis amplius frequententur : verùm Sahidici in Mediterraneis vltra Alcairum habitantes exteros nullos vident, præter raros quosdam Æthiopes.

¶ *Ægyptiorum genus & origo.*

ÆGyptij, vt scribit Moses, à Mesraim filio Chus, filij Cham, filij Noæ, originem ducunt. Hebrei regionem & incolas pari vocabulo Mesraim appellant. Arabes Mesre: verũ incolas Chibith nominant. Chibith verò aiunt primum Regionis dominium vsurpasse, ac domos cœpisse cõstruere. Incolę autem seipsos huiusmodi vocabulo compellant: neque alij remanserunt veri Ægyptij, præter Christianos pauculos, qui hodie istic visuntur : reliqui Machumetano dogmati adhærẽtes, Arabibus & Africanis se commiscuere. Mansit huius regni principatus multis annis penes Ægyptios, nempe Pharaones, quos potentissimos extitisse, mirabilium ædificiorum vestigia testantur, præter luculenta Historicorum scripta, in quibus celeberrima fit Ptolemæorum regum mentio. Exinde in Romanorum potestatem redacta, post Christi natiuitatẽ Christianũ dogma percepit Romano

ſubdita imperio : à cuius declinatione, ad Conſtantinopolitanos imperatores tranſlata eſt, quibus magna cura hoc Regnum tueri ſtudentibus, à Machumetanis tandem occupatum eſt, Hamro duce Haſij filio exercitus Arabici Homar eius nominis ſecundi Pótificis ſummo præfecto: qui in ſua religione quenq; dimittens, ab iis præter tributũ nihil petiit. Is porrò ad Nili ripam exiguum oppidulum Arabibus Fuſtato dictum cõdidit, quod eorum lingua tabernaculum ſignificat: cùm enim huic ſe expeditioni pararet, loca inuenit omnino inculta & habitatoribus vacua, adeo vt illi ſub pellibus exercitum continere neceſſum fuerit. Vulgus Meſre Hatichi hoc eſt vetus oppidum appellare conſueuit, quod ad Alcairum collatum, nouum dici poteſt. Plurimi noſtra tempeſtate viri pręcellentes, tam Chriſtiani quàm Iudæi & Machumetani ſua opinione falluntur. Meſre enim putãt eo loco ſitum, in quo Moſes & Ioſephi Pharaones habitarunt : quod Pharaonis oppidũ ea in Africæ parte exiſtimẽt, qua Nilus ad Occidentem in Africam flectitur, vbi quoque viſuntur Pyramides : quod & ſacra ſcriptura innuere videtur in libro Geneſeos, vbi Iudæos Fabricationi Apthun oppidi à Pharone conditi, occupatos Moſis tempore fuiſſe meminit: ea nempe Africę parte qua Nilus in Africam curſum flectit, ab Alcairo in Meridiem circiter. L. paſſ. milib., ad Nili alueum quem in Occidentẽ vergere ſuprà diximus. Aliud quoque proferũt indicium, Pharaonis oppidum eo loco fuiſſe cõſtructum, quod ad confluentiam Nili alueorum, ſtru-

ſtructura antiquiſſima ſit, quæ Ioſephi ſepulchrum nominatur, in quo repoſitus fuerit Ioſeph priuſquam ab Hebręis ad Patrum ſepulturam transferretur. Denique, nec Alcairum, nec vicina loca habent, quòd ſe Pharaonum regionem inhabitare contendant: hoc tamen loco ſciendũ eſt, nobilitatem priſcorũ Ægyptiorum, olim in Sahidica Regione ſupra Alcairum conſtitiſſe in oppidis Fium, Manfichmin, atque id genus cæteris celebrioribus. Verùm occupata à Romanis Ægypto, præſtantiores in Errifiam ſe reduxere, nempe ad oram maritimam, vbi Alexandria, Roſetum, aliæq; celebres vrbes Latinam appellationem hactenus retinentes, viſuntur. Quin & Romano imperio in Græciam trãſlato, nobilitas in maritima loca ſe recepit, Cæſaris oratore Alexandriæ reſidente: cæterum Machumetanis in Ægyptum perrumpentibus, in Mediterranea ſe reduxere, duplicem fructum eodem tempore parituros exiſtimantes. Alterum regni vtrinque pacificandi: alterum ſe tuendi à Chriſtianorum incurſionibus, à quibus metuendum illis fuiſſet, ſi in maritimis diutius conſtitiſſent.

¶ *Ægypti temperies.*

ÆGypti aër calidus eſt ac nociuus: neq; in ea regione vnquam vel raro admodum pluit. Pluuiæ autem cauſam frequentib. morbis præbent: alij nanq; catharro ac febribus obnexij ſunt: aliis mirum in modũ tument teſticuli: cuius tumoris occaſionem medici caſeo ſalito & bubulę, qua veſci conſueuere, aſcribunt. Æſtate immenſo feruore ſolum exu-

ritur,in cuius remedium per ſingula oppida excelſas turres conſtruunt, quæ in ſuperiori ac infima parte oſtium ex aduerſo ædium habent, per quarum faſtigia dimiſſus ad infimã partem ventus, incolis nonnihil auræ exhibet: alioquin ob intolerabilem Solis ęſtum nõ liceret iſtic vitam agere. Sæuiente nonnunquam peſte, ingenti hominum clade,pręcipuè circa Alcairum afficiuntur,qua inualeſcente ſingulis diebus plerunque duodecim hominum milia occumbunt. Morbi verò Gallici nullam exiſtimo regionẽ tanto affectam incommodo,& nuſquam tot homines ea infectos lue datur cõſpicere. Sub Aprilis initium ſegetes ſuccidunt, ſucciſas confeſtim triturant: neque ſpicam ad vigeſimum Maij ſecandam relinquunt. Nili inundatio Idibus Iunij incipit, diebus excreſcit quadraginta, totidemq́ue decreſcit:quo temporis interuallo,omnes Ægypti ciuitates & vici inſulas repreſentãt, quas accedere non licet,præterquã nauigio. Cæterum nauibus onerariis ferendis Nilus tũ temporis eſt percommodus, quarum nonnullæ ſex modiorum frumenti millia ſimul ac centum pecora capiunt: quibus ad hunc modum onuſtę,ſecundo ſaltem flumine nauigant: aduerſo ſiquidem vix redirẽt vacuæ. Ægyptij iuxta Nili incrementum præuident eius anni caritatẽ: velut latius dicturi ſumus, cùm de Nili inſula è regione Ciuitatis veteris in qua Nili mẽſura cernitur, ſermo inciderit. Tametſi noſtri non ſit inſtituti omnes Ægypti ciuitates deſcribere, quòd noſtri ſcriptores inter ſeipſos diſcrepent,alij ſiquidem Ægyptum Afri-

cæ negant annumerandam, alij contrariam tuentur ſententiam. Plurimi eam Ægypti partẽ, quæ ad Barbariȩ, Numidiȩ, ac Libyȩ deſertum tendit, Africæ eſſe contendunt. Nonnulli quicquid ad præcipuũ Nili alueum excultum eſt, Africæ tribuunt: quod verò ad alium, velut Manf, Fium, Semmenud, Damanhore, Berelles, Teneſſe, ac Damiata, minimè: quam quidem opinionem multis rationibus fultus ſuſtineo. quare præter ciuitates ad præcipuum Nili alueum ſitas, nullas deſcribam.

¶ *Boſiri ciuitas.*

BOſiri antiquiſſima ciuitas ab Ægyptiis ad mare Mediterraneum condita, diſtat ab Alexandria Occidentem verſus viginti circiter paſſuum milibus. Fortiſſimis olim cincta mœnibus, pulcherrimisq; ædificiis exornata exſtitit. Plurimis hodie cingitur dactylorum poſſeſſionibus: cæterum nullus eorum curam gerit: nam Alexandria à Chriſtianis occupata, derelicta ciuitate, incolæ ad lacum Buchaira profugerunt.

¶ *Alexandria magna Ægypti ciuitas.*

ALexandria ampla Ægypti ciuitas, ab Alexandro Magno non abſq; conſilio nobilium & peritorum Architectorũ, pulcherrimo loco ac ſitu in extremitate maris Mediterranei cõdita, diſtat à Nilo Occidentẽ verſus quadraginta paſſuum milibus: quam ædificiorũ ſtructura & munitione nobilem exſtitiſſe, donec in Machumetanorum poteſtatem venit, plurimorum Authorum teſtimonio conſtat: exinde multorum annorum ſpacio collapſa, vetuſta ce-

le-

lebritas intercidit, quòd nullus ferè vel Græciæ vel Europæ mercatorũ in ea mercimonium exerceret, velut inculta remansit. Verùm astutus quidam Machumetanorum Pontifex ex Machumetis vaticinio amplissimas indulgentias concessas rudi populo cõfinxit, iis qui ciuitatem incolerẽt, vel certis diebus præsidio firmarẽt, quiq; eleemosynam in publicũ vsum conferrent: quo stratagemate breui tempore ciuitatẽ exteris hominibus vndiquaque conuenientibus oppleuit: à quibus plurimę domus ad ciuitatis mœnia extructæ sunt, multáque studiosorum collegia, & monasteria, in gratiam peregrinorum isthic religionis ergò confluentium. Sita est forma quadrangulari. Portæ sunt quatuor: prima quæ Orientem spectat ad Nilum cõstructa, altera quæ Meridiem ad lacum Buchiara, tertia versus Barcæ solitudinem ad Occidentem, quarta ad mare Mediterraneum, vbi est portus: cui adstant exploratores, & ministri telonij, qui exactissimè viatores ad ipsas vsq; vestes perscrutãtur: quandoquidem non pro mercibus saltem, verùm pro nummis quoque quippiam in singulum centenarium vectigalis loco persoluitur. Sunt & aliæ duæ iuxta mœnia portæ, ab inuicem ambulacro munitissimáq; arce distinctæ, quæ ad ripam portus Marsa el Borgi vulgò nuncupati, hoc est turris portus, sita est. In hunc se nobiliores ac celebriores naues recipiunt, cuiusmodi sunt Venetorum, Genuensium, Epidaurensium, cęteræque Europæorum naues. Eò namque Belgæ, Angli, Cantabri, Lusitani, omnisque generis Europæ

ho-

homines mercaturæ gratia nauigare ſolent: verùm maiori frequẽtia viſuntur Appuliæ, Siciliæ, & Græciæ, hoc eſt Turcica nauigia, quæ in hunc ſe recipiunt portum, à piratarum incurſionibus & auræ intemperie tutiorem. Eſt & alius portus quem Marſa Eſſil Sela vocãt, hoc eſt, catenę portum, in quo Barbariæ naues, veluti Tunetanorũ & Geluienſium, ſtationem habent. Chriſtiani circiter decimã pro mercibus quas vel inuehunt vel euehunt perſoluere coguntur, Machumetani viceſimam: tamen quîcquid terreſtri itinere Alcairum defertur, nullum pendit vectigal. Hæc eſt noſtra tempeſtate ciuitatis pars celebrior, vtpote Alcairo vicina, ad quam omnis generis mercibus refertiſſimam, negociatores ex toto orbe conueniunt: reliquis partibus ciuilitatis expers, incoliſque deſtituta: nam excepto vico longiſſimo, quo ab Orientali porta ad Occidentalem itur, eáque ciuitatis portione, iuxta maritimam portam mercatorum tabernis referta, atq; Chriſtianis inhabitata, reliquum vacuum eſt & euaſtatũ. Quod per ea tempora accidit, cùm Ludouico eius nominis quarto Gallorum Rege à Sultano in libertatem reſtituto, Cypri Rex claſſe partim Veneta partim Gallica inſtructus, ex improuiſo Alexandriam adortus, magna hominum edita ſtrage, cepiſſet ac depopulatus eſſet. Verùm Sultano adueniente, qui magnũ exercitum recuperandæ Alexandriæ gratia conſcripſerat, Cyprij de tuitione deſperantes, domibus incendio abſumptis diſceſſere. Sultanus mœnia, vt potuit, reſtaurauit: arceq; ad portum ędificata, paulatim in eum

quem

quē videmus statum reduxit. Alexandriæ mons spectatur altissimus, ad similitudinē testacei, qui Romæ visitur, in quo, tametsi non habeat situm naturalem, antiquissima vasa testacea reperiuntur. In montis fastigio turricula exstructa est, in qua perpetuò agit nauium aduentantium explorator, cui de singulis nauibus quarum telonij ministros admonuerit, certū præmium assignatur: & si fortefortuna dum vel dormit, vel vsquā inambulat, nauis appulerit, cuius publicanos prius certiores non fecerit, duplum luit: quæ multa ad Sultani fiscum refertur. Cuiq; ferè ciuitatis domui, ingens cisterna concamerata, crassisque innitens columnis & fornicibus substructa est: in quas exundans Nilus per aquæductum in planicie magno artificio extra Alexandriam constructum deductus, sub eius mœnibus demittitur. Cisternę porrò successu temporis turbidæ ac cœnosæ redditæ, plurimis æstiuo tempore languoribus occasionem præbent. Quod ad agri fertilitatem spectat, ciuitas in medio arenacei deserti condita, hortis caret ac vitibus, solum habens semini capiendo incōmodum. Frumentum à quadraginta passuum milib. inuehitur. Iuxta aquæductum tamen per quem Nilus in ciuitatem transmittitur, exigui visuntur horti, sed quorum fructus ad maturitatem peruenti, accolas noxiis febribus, aliisq; morbis afficiunt. Sexto ferè ab Alexandria miliari ad Occidentem, inter vetusta ædificia columna visitur spectandę altitudinis & crassitudinis, quā Arabes Hemadusslaoar, hoc est, Arborum columnam, vocitant. De hac fabula re-

cen

censetur, quendam ex Ptolemæis Alexãdriæ Regibus, columnam in portus extremitate cõstrui iussisse, qua ciuitatem ab hostium incursionibus tutam, ac proinde inexpugnabilem redderet, atque in eius fastigio ingens ex chalybe speculum apposuisse, cuius abdita virtute quotquot retecto speculo iuxta columnam præteruelerentur naues, euestigiò mirabiliter conflagraret: sed à Machumetanis vastato speculo, eius quoque virtutem euanuisse, atque illinc asportatam exstitisse. Ridicula profectò narratio, & quæ infantibus persuaderi debeat. Sunt & hodie inter antiquos Alexandriæ habitatores, plurimi Christiani quos Iacobitas vocant, mœchanici omnes, & mercatores: qui propriam habent ecclesiam, in qua D. Marci Euangelistę corpus olim requieuit, à Venetis clam sublatum, & Venetias importatum. Iacobitæ porrò Alcairi Principi tributum pendunt. Neque prætermittendum videtur, in medio Alexandriæ ruderum, ædiculam instar sacelli constructam adhuc superesse, insigni sepulchro, magno à Machumetanis honore affectò memorabilem, quo Alexãdri Magni corpus summi Prophetæ ac Regis, velut in Alcarano legunt, asseruari contendunt. Concurrit autem ingens eò peregrinorum vulgus à longinquis etiam regionibus, colendi ac reuerendi sepulchri gratia, cui quoque magnas frequenter largiuntur eleemosynas. Alia prætermitto notatu digna, ne in immensum excrescat volumẽ lectorum fastidio.

¶ *Bochyris.*

Fnit

FVit vetusta hæc & exigua ciuitas quondam ad maris Mediterranei oram ędificata, octo ab Alexandria in Orientem passuum milibus: verũ nostro seculo destructa, moenium saltẽ vestigia reseruat. Hodie dactylis fere consita est, quibus inopes coloni nutriuntur, exigua desertaque tuguriola inhabitantes. Ciuitati imminet turris in periculoso scopulo ædificata, in quẽ plurimæ Syriacæ naues noctu impingentes, naufragium faciunt, quòd huc noctu appellentes, dum Alexandrinum portum capere nullus assequitur, prædicto scopulo illidãt. Circum ciuitatem nihil agrorum videas, præter campos arenaceos ad Nilum vsque fluuium.

¶ *Rasid quæ Rosetum Latinis.*

ROsetum ciuitas ad Nili ripam à parte Asiæ tribus à Mediterraneo passuum milibus, vbi Nilus in Oceanũ effunditur sita, ędificata est à mancipio cuiusdam Pontificis Ægypti præfecti. Pulcherrimas ædes habet, & palatia ad Nilum exstructa, forumque amplissimum mœchanicis operis & mercatoribus vndiquaque refertum: deinde & templum perelegãs & amoenum, portis aliquot ad forũ & Nilum, in quem pulcherrimis gradibus descenditur, ædificatis. Sub templo portus visitur in quem naues onerariæ merces Alcairum deuehentes se recipiunt: ciuitas enim nullis cincta mœnibus, vici potius quàm ciuitatis formam representat. Ciuitatem cingunt plurimę casulæ, in quibus oryzam certis ex ligno instrumẽtis triturare consueuerunt: cuius in singulos menses apparantur tria amplius

mo-

modiorũ millia. Paulo vlterius eſt locus pagum referens, in quo frequens alitur mulorum aſinorumq́; copia in eorum vſum qui Alexandriã ire cupiunt: viatoribus autem hos conducentibus, nihil reliquum eſt laboris, quã beſtias iter ſuum proſequi deſinere, quod ad eam vſq; domum vehantur in qua relinqui debent: perpetuoq́; tam veloci ferantur greſſu, vt à matutino tempore ad veſperam quadraginta paſſuum millia emetiantur: ſemper oram obſeruantes maritimam, adeo vt maris vndę nonnunquam animalis pedes feriant. Plurimæ ſunt circum ciuitatem dactylorum poſſeſſiones. Solum oryzæ producẽdæ percommodum. Incolæ feſtiui ſunt & comes erga exteros, eos præſertim qui genio libenter indulgent. Viſitur iſthic ſplendidi operis hypocauſtũ, diuerſis fontibus tam calidis q̃ frigidis irriguum: quod ſui elegantia & cõmoditate, reliqua totius Ægypti facile antecellit: velut ego obſeruaui, quum Selymus Turcarũ Imperator, Alexandria rediens illac iter faceret: qui ſpectato cum priuis & familiarib. aliquot ſuis hypocauſto, ſui commoditate plurimum oblectari viſus eſt.

¶ *Anthius ciuitas.*

HAnc Romanos ad Nili ripam ab Aſiæ parte condidiſſe, argumẽto ſunt plurimæ Latinæ inſcriptiones, quæ tabulis marmoreis inſculptæ in hodiernum vſque diem viſuntur. Ciuitas eſt pulchra & vrbana, mœchanicisq́; opificibus referta. Solum habet oryzæ & frumẽto ferendo percommodum, multasq́; dactylorũ poſſeſſiones. Incolæ mirum in modum feſtiui

ſunt

ſunt & comes, atque ex oryza quam Alcairum deuehunt, opimum quæſtum faciunt.

Barnabal.

CVm primum Ægyptus Chriſtianum dogma ſuſcepit, ædificari cœpta eſt hęc ciuitas, ad Nili oram quæ Aſiam ſpectat, pulcherrimo & fœcundiſſimo loco ſita. Oryza hic tanta prouenit abundantia, vt quadringentę amplius in ea ciuitate ſint domus, in quibus trituretur. Qui hanc verò operã incolis locant, exteri ſunt homines, potiſſimũ Barbaria oriundi, mollitiei & laſciuiæ adeò dediti, vt omnes ferè Ægypti meretrices eò conueniant, quæ abſque forficibus & nouaculis crines illis incidunt, raduntq́ue ad oſſa.

Thebæ Ægyptiæ.

QVis Thebas vetuſtam ciuitatẽ ad Nilũ qua Barbariam ſpectat condiderit, diſcrepãt noſtrates Chronographi. Aliqui ab Ægyptiis, nonnulli à Romanis, reliqui à Græcis ædificatã contendunt, quòd permulta in hodiernũ etiam diem viſentur antiquitatis monumẽta, partim Latinis, partim Gręcis, Ægyptiisq́; inciſa characteribus. Noſtro tamen ſæculo, non amplius quàm trecentas familias numerat, pulcherrimis alioqui ornata ędificiis. Frumento, oryza & ſaccharo abundat, tum & fructibus quos Muſas vocant, abſolutiſſimi ſaporis. Plurimi in ea degunt mercatores ac mœchanici: cęterũ pars potiſſima ciuium ſolum excolit: & qui interdiu ciuitatem inambulat, nil ferè præter mulieres videt, non minus feſtinas quàm forma venuſtas.

Eius

Eius territorium dactylis abundat, quorum frequentia adeò consita est, vt eminus donec prope mœnia quispiam sit, cōspici nequeat. Vuas producit, ficus, & persica, quæ magna copia isthinc Alcairum deferuntur. Multa apparent extra ciuitatem antiquitatis vestigia, columnæ, inscriptiones, & muri crassissimis atque elaboratis lapidibus constructi, tamque frequentia rudera, vt maximam olim vrbem exstitisse appareat.

¶ *Fuoa ciuitas.*

DIstat à Roseto quadragintaquinque plus minus passuum milibus, à priscis Ægyptiis ad Nilum qua parte Asiam spectat Meridiem versus condita. Angustos habet calles, vrbana alioquin, & populo frequens, rerumque omnium copia referta. Pulcherrimæ mercatorū & artificum officinæ, tametsi incolæ quietis ac voluptatis sint studiosiores. Mulieribus tanta libertas permittitur, vt quò velint se interdiu cōferant, vesperi domum reuertētes absq; vlla maritorum contentione. Solum ferè dactylis vndiq; excultum, cui planicies adiacet saccharo & frumento accommoda: calami tamen præstans non exhibent saccharum, cuius loco mellis genus ceu sapam producūt, quo per vniuersam Ægyptū vti consueuerunt, quòd parū mellis in ea reperiatur.

¶ *Gezirat Eddeheb, hoc est, Insula aurea.*

EX aduerso prædictę ciuitatis, Insulam Nilus efficit, quæ eminētiori loco sita, omnis generis fructiferas arbores præter oliuas, profert. Frequentia sunt in ea palatia, ædesque pulcherrimæ, in quas tamen ob arborum densi-

tatem nullus patet prospectus. Ager saccharo & oryzæ accómodus, cui excolendo incolę ferè oēs vacant, reliqui suis mercibus Alcairū deferendis.

¶ *Mechella.*

MAchumetani nostro sæculo hanc ciuitatem ad Nilum ab Asiæ parte humili muro cinctam cōdiderunt. Ciuium in ea magnus numerus, sed quorum pars potior vel textrinam, vel agriculturam exerceat, humanitatis & vrbanitatis expers. Anserum ingentē alunt copiam, quos apud Alcairum diuendunt. Ager frumentum ac linum producit.

¶ *Derottis ciuitas.*

ROmanis Ægypto imperantibus, condita est hæc ad Nilum ab Asiæ latere ciuitas: quæ vt bene exculta, ita pulchris quoque ædificiis, latis plateis, vtrinq; mercatorū officinis refertis, exornata est. Templum habet elegantia conspicuum, ciues ditissimos: nam saccharum ager magna copia producit, cui apparando Respublica centum milia aureorum (Saraffios vocant) Sultano in singulos annos enumerat. Maximæ visuntur ædes ad arcis similitudinem, in quibus torcularia reponūtur & caldaria, saccharo tum excoquendo, tum præparando accómoda. Nusquam porrò tantam eius artis opificum vidi copiam, in quorum stipendium intellexi ex cōmunitatis ministro, per singulos dies ducētos Saraffios numerari. ¶ *Mechellat Chais.*

MAchumetani occupata Ægypto hanc ciuitatem in sublimi colle ad Nili ripam qua parte Africam alluit, condidere.

Hu

Huius agri cùm ſint eminentiores, vitibus conſerendis ſeruiunt, quas Nilus exundans nequit pertingere. Alcairo recentes vuas ferè dimidio anni tẽpore ſuppeditat: vrbanitatis expers, cùm incolæ potiſſima ex parte nauicularij ſint.

¶ *Alcairi maximæ & admirandæ vrbis deſcriptio.*

ALcairum ẽ maximis ac memorandis totius orbis ciuitatibus, cõſtanti fama omnes aſſerunt: verùm ego poſtpoſitis mendaciis quæ diuerſis in locis ſparguntur, minutim formam quam noſtro tempore habet, exactè deſcribam: atq; vt à nominis etymo exordiar, Alcairum vocem Arabicam vulgari Europæorum idiomate corruptam dico: quòd rectè el Chahira, quæ vox coactricem ſignificat, nuncupetur. Fuit hæc porrò ciuitas retroactis ſeculis à Gehoaro Chetibo Dalmata cõditione ſeruo exſtructa, prout in huius operis initio me dixiſſe exiſtimo, affirmans Alcairi ciuitatem mœnibus cinctam familiarum octo millia nõ excedere, in qua tum nobiles, tum mercatores, merces vndique conuectas diuendenres, reſident. Celeberrimum Alcairi templum vulgò Gemih Hashare, hoc eſt, illuſtre templum patria vocè nuncupatum, idem ſeruus à quo ciuitatem conditam dixi, ædificari iuſſit, cui cognomen erat Hashare, hoc eſt, illuſtris, nomine à Põtiſice ſuo Principe illi indito. Ciuitas in pulcherrimam planiciem Muccatim montis expoſita, duobus à Nilo paſſuum milib. diſſiti, perpetua mœnium ſerie, portiſq́ue ferreis cincta eſt: quarũ quæ celebriores habentur, ſunt

Babe Nanſre, hoc eſt, porta victoriæ, quæ Orientem mariſq; Rubri deſertum ſpectat: alterā, quę in veterem ciuitatem & Nilum vergit Beb Zuailam: tertiam, quæ in lacum & campos excurrit Bebel Futuli, hoc eſt, triumphorum portam cognominant. Quamuis Alcairum omnis generis alat tum mercatores, tum artifices, is præcipuè tamen vicus qui à porta Nanſre ad Zuailæ portam ducit, cæteris omnibus præſtat, quod per eum ſtructa ſint admirandi operis palatia & collegia, templaque maxima & elegantiſſima, inter quæ templum eſt Gemith Elhecim Sciſmatici tertij Alcairi Pontificis. Sunt & alia inſignis magnitudinis delubra, quæ ſigillatim recenſere ſuperfluū duco. Plurima inſunt hypocauſta, ſummo architecturæ ſtudio elaborata. Deinde vicus Beinel caſrain, in quo cibariorum tabernę circiter ſexaginta, vaſis inſtructę ſtanneis: tum aliæ in quibus omnis generis fructuum, aquę venales, nobilium ob inſignem earū pręſtantiam potus, quas elegantiſſimis vaſis, partim vitreis, partim ſtanneis affabrè compoſitis, reconditas aſſeruant: has alię inſequuntur, vbi varię ex melle & ſaccharo confectiones, diuerſę ab iis quę in Europa diſtrahuntur, proſtant: deinde fructuariorū tabernę, qui exoticos è Syria fructus aduehunt, cuiuſmodi cydonia, mala Punica, atque id genus cętera, quę in Ægypto non proueniunt. His alię tabernæ cómixtæ ſunt, eorum qui oleo frictum panem, oua, & caſeum vęnum exponunt. Has verò tabernas ſubſequitur vicus nobiliorum artificum officinis refertus. Vlterius collegium, re-

cens

cens à Sultano Gaurio exſtructum viſitur, qui in bello contra Selymum Turcarum Imperatorem à ſe geſto periit. Huic ſuccedunt pannariorũ mercatorũ diuerſæ pergulæ, quarum ſingula tabernas exhibet innumeras. Primo ordine præſtantiſſima exoticarum telarum genera venundantur, cuiuſmodi ſunt exquiſitiſſimæ goſſypinæ ex Balabach aduectæ, tum quas Moſal vocãt ex Ninonia, admirandæ vaſtitatis ac tenuitatis, è quibus nobiles induſia & ſudaria, quæ dulipanis annectunt, ſibi conficiunt. Sunt præter has & ſericariorum pergulæ, in quibus prȩſtantiores Italiæ panni, ſericei, damaſcenum, gauſapinum, holochryſum, atque id genus reliquos, diuendunt, quibus nec in Italia, vbi conficiuntur, me æquales vidiſſe memini. Hos ſubſequitur pergula laneorum pannorum qui ex Europa, cuiuſmodi ſunt Florentini, Veneti, Belgici, atque id genus cæteri, aduehuntur. Vlterius venundantur vndulata: hinc ad Zuailæ portam deflectitur, apud quam permagnus artificũ degit numerus. Circa huncvicum eſt inſignis Canel Halili pergula, quã Perſæ mercatores inhabitãt. Eſt hæc quidem ad ſimilitudinem regalis palatij conſtructa, terniſq; in ſublime euecta cõtignationibus: inferius certæ ſunt manſiones, ad quas mercatores magnis de rebus permutationes innituri, conueniunt: eò ſiquidem, qui opibus ac mercibus præpollent, ſe recipere conſueuerunt: quorum merces ſunt aromata, gemmæ, telæ Indicæ, resque conſimiles. Eſt huic proximus omnis generis ſuffumentorũ vicus, cuiuſmodi ſunt Indicæ felis excrementa,

Zibettum vocant, muſchus, ambara: quæ tanta hic reperiuntur copia, vt ſi muſchi libras viginti quinque petieris, centum tibi protinus exhibituri ſint. Subſequitur chartaceorum vicus, charta pulcherrima egregiéque læuigata refertus: in quo rari valoris gemmæ venduntur, quas ex officina in aliam Proxenetæ auctionando deferũt. Hinc ad aurifabrorum itur vicum, maxima ex parte Iudæis conſtantem, qui maximarũ opum negotiationes ineunt. Vlterius Interpolatorum vici ſpectantur, qui nobilium ac ciuium pannos precioſamq; ſupellectilem reuendunt, non quidem penulas, tunicas, aut lintea, ſed res ingentis valoris ac precij: inter quas me olim vidiſſe memini inſigne tabernaculum acu pictum, perpetuáque margaritarum ſerie ad pondus librarum quadraginta quinque intextum, abſque margaritis aureorum (Saraffios vocant) decem milibus diſtrahi. Eſt quoque in ciuitate amplum xenodochium, à Piſtore primo Mamaluchorum Sultano conſtructum: quorum redditus ducenta ſupputant Saraffiorum milia. Huc liberum eſt valetudinario cuiq; ſeſe recipere, ſumma & Medicorum, & rerum omnium ægris conducẽtium affluentia, quorum, ſi hic mori contingat, facultates ad xenodochium redeunt.

¶ *Beb Zuaila ſuburbium.*

PErmagnum hoc ſuburbium Alcairo adiacet, domuum habet circiter duodecim milia: initium capit à Zuailæ porta, & in Occidentẽ ferè ad ſeſquimiliare protenditur: à Meridie Sultani arcem contingit: à Septentrione ad

ſub-

ſuburbium vſque Bebe Elloch vnius ferè miliaris ſpacium patet. Tanta ferè hic procerũ ac nobilium multitudo, atq; in vrbe agit: eius autem ciues & hic & in vrbe officinas inſtruunt, quemadmodum & plurimi hoc ſuburbium incolẽtes, familiam in vrbe alunt. Inter varias eius ſtructuras, præcipuum obtinet locũ celebre Heſen Sultani collegium, concamerationũ altitudine, mœniumq́ue vaſtitate adeò memorandum, vt rebellionem Sultano intentantes, ſe in eo contra vrbem communire audeant, Sultaniq; arcem tormentis impetere, à qua ſaltem dimidio baliſtæ iactu diſtat.

¶ *Gemeh Tailon ſuburbium.*

AMpliſſimum hoc ſuburbium, ſuperiori ab Oriente confine, verſus Occidentem ad certas iuxta veterem ciuitatẽ ruinas protenditur. Ante cõditam Alcairum à quodam Tailone Pontificis Bagadedæ ſeruo Ægypti Præſide, viro clariſſimo ac prudẽtiſſimo, extructum ferunt: qui ciuitate vetere derelicta, hoc ſuburbium incoluit, admirãdiq; operis palatio ac templo ampliſſimo exornauit. Innumeri quoq; hic degunt mercatores & opifices, præcipue qui Barbaria oriundi in eo pedem fixere.

¶ *Beb Elloch ſuburbium.*

SPacioſum & hoc ſuburbium ab Alcairi mœnibus vno circiter miliari diſtãs, ferè tria domuum millia conficit, varij generis vt cætera, tum mercatoribus, tum opificibus refertum. Amplo iſthic loco maximum palatium, operisq; memorandi collegium viſitur, Mamaluchi Iaz-

 bach,

bach, cuiusdam Sultani consiliarij, à quo locum Iazbachiam vocăt, ædificium. Huc absoluta concione & precibus conuenire solet in singulos Veneris dies Alcairi vulgus, veluti caupones & meretriculæ. Multi præterea histriones, præcipuè qui camelos, asinos, & canes, saltare docent: quæ quidem saltatio res cumprimis visu iucunda est. Plerunque enim histrionum quispiam, vbi non nihil præsultauerit, ad asinũ conuersus alta voce Sultanum magni operis ædificium meditari ait, proinde opus illi fore omnibus Alcairi asinis, calce, lapidibus, cæterisq; id genus necessariis rebus deferendis. Tum asinus repentè in solum prolapsus, pedes in aëra attollit, ventrem turgefacit, atque oculos non secus claudit quàm si exanimis esset. Interim astantibus histrio asini casum conqueritur, obnixeq́ue rogat alio recuperando ipsum adiuuent. Coacta viritim qua potest pecunia, Ne existimetis, inquit, asinum mortuum: helluo enim paupertatis domini sui cõscius, hoc dedita opera confingit, vt munusculis illi collatis, pabulum sibi emere queat. Deinde ad asinum conuersus, vt confestim exurgat monet: cęterum non se loco dimouens asinus, frequentib. fustuariis vapulat: quibus nec dum excitatus, fabulam repetit histrio, iterumq́ue plebem adortus, Scitote, inquit, Sultanũ edictum tulisse, vt luce crastina populus omnis triumphi spectandi causa ciuitatem exeat: fœminæq́ue omnes venustę ac nobiles pulcherrimos asinos inequitent, atq; iis auenam & præstantẽ Nili aquam potandam exhibeant. Vix hæc verba absoluit histrio, quando

asinus

asinus in pedes erectus prosilit fremẽs & lætitia exultans: tum fabulam prosequens histrio, Vici, inquit, nostri præfectus, à me commodato petiit elegantem hunc meum asinum, deformi ac vetulæ vxori suæ vtendum. Ad hæc verba asinus, tanquã humanę mentis compos, auriculas complicat, & altero pede claudicans luxatum se fingit. Tum histrio: tibi itáque arrident iuuenculę? Asinus caput inclinans annuere videtur. Agè, igitur, hic plurimæ sunt iuuenculæ, indica quę tibi magis placeat? Asinus spectatorum coronam circundat, & fœminam honestiorẽ seligens, eò contendit, capitéque contingit: spectatores verò alta voce ridentes, exclamãt, Heus, inquiunt, asini fœmina. Posthæc asino insiliens histrio, ad alium se locum confert. Aliud porrò genus est histrionũ, qui exiguas auiculas capsulæ in abaci formã constructæ annexas ostentant, quæ rostro sortium chartulas tam dextri quàm sinistri ominis extrahunt. Qui sortem suam optat scire, obulum auiculæ obijcit: quem rostro excipiẽs, in capsulam defert, deinde foras exiens eodem rostro respõsi chartulam profert. Mihi verò quondam sinistri ominis chartula obtigit, quam tametsi neglexerim, peius quàm inibi scriptum erat, euenit. Sũt & gladiatores, athletæ, & bellorum successus inter Arabes & Ægyptios gestorum incentores, quíque id genus consimiles fabulas & ineptias vulgo præcinant.

¶ *Bulacum suburbium.*

BVlacum spaciosum ac vetustissimum Alcairi suburbium, à ciuitate murata duobus

bus paſſuum milibus, ad ripam Nili ſitum, quatuor familiarum millia ſupputat. Iter quod ſub urbio ac ciuitati interiacet, frequentibus ædificiis, ac molis quas beſtiarum ope agunt, conſtratum eſt. Varia in hoc ſuburbio exercentur tum artificia, tum mercimonia, præcipuè, grani, olei, & ſacchari. Quin & pulcherrimis templis, ædibus, & ſtudioſorum collegiis refertum eſt: quæ vero ad Nilum conſtructæ ſunt domus, cæteras elegantia antecellunt, quòd per eas latiſſimus pateat in flumen proſpectus, nauesque ſe eò recipiant quæ Nilo ad Alcairi ſtationem vehuntur hoc in ſuburbio ſitam: in qua plerunque naues amplius mille, meſſis præſertim tempore, cõſpicias. Huc publicani mercibus Alexandria & Damiata aduectis conſtituti, ſe recipiunt: quanquã exiguum pro iiſdem ſoluatur, vectigali prius in maritimo telonio exſoluto: tamen quæ ex Ægypto veniunt merces, integrũ pendunt vectigal.

¶ *Carafa ſuburbium.*

CArafa ſuburbium ad oppiduli ſimilitudinem exſtructũ à Muccatim monte lapidis iactu diſtat, à murata verò ciuitate circiter duobus paſſuum milibus, fereque bina domuum millia cõtinet. Hodie potiori ex parte deſtructa eſt. Viſuntur plurimæ hominũ ſepulturæ, quas elegantiſſimis altiſſimisq; fornicibus exſtructas, interiusque variis tum emblematis, tum coloribus exornatas, plebs ſtolida ceu ſanctorum monumenta colit, muris ac pauimento ſumptuoſis tapetibus obducto. Huc plurimi ſingulis Veneris diebus ex Alcairo, reliquisque ſubur-

urbiis matutina hora relionis ergò conueniunt, multasq́ue eleemoſynas largiuntur.

¶ *Ciuitas vetus quæ Mifrulhetich.*

HAnc ciuitatũ omnium in Ægypto Machumetanorũ tempore conditarum, primam aſſerunt: quæ ab Homar præfecto, ſecundo Pontifice ad Nili ripam exſtructa, nullis cincta mœnibus ſuburbij formã exhibet, atq; familiarum quinq; milia conficit. Celebrem reddunt frequentia palatia, nobiliumq́; ſtructuræ, pręcipuè quę ad Nilum ſunt expoſitæ: deinde nobile Hamri templum munitiſſimũ, admirandæ tum amplitudinis, tum elegantiæ. Varij generis opificibus mediocriter inſtructa eſt. Hic celeberrimum viſitur Nafiſſæ (hanc Machumetani colunt) ſepulchrum, quę Zenulhebidin filia Machumetem tertio affinitatis gradu contingebat. Hęc familiam ſuam Pontificatu deſtitutam percipiens, Cufa Arabię fœlicis ciuitate exceſſit, atque in hac ciuitate moram traxit, cui partim quòd ad Machumetẽ referret originem, partim quòd moribus eſſet inculpatis, poſt mortem populus diuinos honores exhibuit. Quamobrem rerum potientib. apud Ægyptios hęreticis Pontificibus, qui cognatione hanc mulierem pertingebant, cœptum eſt Nafiſſæ fabricari pulcherrimum ſepulchrum, quod etiamnum lampadibus argenteis, tapetibus ſericeis, rebuſq́; id genus preciosis adornatũ viſitur. Tanta vero eſt huius Nafiſſę celebritas, vt nullus Machumetanus maritimo vel terreſtri itinere Alcairum venturus huic ſepulchro diuinos cultus non exhibeat, libationemq́;

nemq; offerat, quemadmodum & circumuicini omnes accolæ: adeò vt eleemosynas centum Saraffiorum millia supputare asserant, quæ tum in pauperum vsus Machumeticę familiæ, tum in sacerdotes sepulchri curam gerentes distribuuntur: qui ementitis fictisque miraculis indies simplicium animos ad maiorem cultum, & liberaliorem in eorum cōmodum largitionem, accendunt. Deuicta à Selymo Turcarum imperatore Alcairo, Ianizari quos vocant, hoc sepulchrũ deprædati, aureorum Saraffiorum quingenta millia signatæ pecuniæ reppererunt, absque lampadibus argēteis, cathenis, & tapetibus: tametsi Selymus magnam illis partem abstulerit. Qui Machumetanarum vitę sanctimonia illustrium vitas cōscripsere, raram huius Nafissæ mentionem facientes, dicunt ex Heli familia nobili loco ortam, vitæ honestate & castimonia illustrem extitisse: verùm simplex popellus, & qui execrandi illius sepulchri curam gerunt, tot miracula commenti sunt. In hoc suburbio iuxta Nilum telonium visitur mercium quę ex prouincia Sahidica conuehuntur. Extra muratam ciuitatem magnifica Sultanorum sepulchra ingentibus fornicibus exstructa spectantur. Nostra verò memoria Sultanus quidam deambulacrum inter duos muros excelsos à ciuitatis porta adusque sepulchri locum construi iussit: inque muri vtriusq; terminis, geminas immensæ proceritatis speculas, in mercatorum gratiam qui ex portu montis Synai eò cōueniunt. Hinc sesqui plus minus miliario distat Amalthrię solum, in quo vnicę arbo

ris

ris balsamum ferentis hortus (in vniuerso siquidem orbe præter hanc solam nulla alia eius arboris planta existit) quę in medio lati fontis insita, humilem truncum gerit, foliis vitem referés sed breuioribus: quam protinus exarituram ferunt, si fontis aquá diminui contingeret. Hortus perpetuo muro septus, nemini aditum prębet, absq; præfecti licentia. Eregione ciuitatis veteris in medio Nili Michias hoc est mensurę videtur insula, ex qua pro ratione inundationis Nili, eius anni prouētum per totam Ægyptum certissima ratione à priscis Ægyptiis adinuenta colligunt. Insula vtcunque habitata, mille circiter & quingentas domus continet: ad cuius finem, pulcherrimi operis Palatium à Sultano quodam nostra memoria ædificatum cernitur, vnà cum templo spacioso atq; ob Nili irrigationem cùm primis amœno. Alteram insulę partem domus ab aliis seiuncta occupat, in cuius medio fossa quadrangularis decē & octo cubitos profunda per aquæductum subterraneum aquam ex Nilo porrigit. In fossę meditullio columna totidem cubitis signata & diuisa spectatur: cumq; Nilus ad. XVII. Iunij exundare incipit, subitò per aquæductum aqua in fossam effunditur, plerunq; vno die duobus digitis, plerunque tribus, aut dimidio cubito excrescens. Huc singulis diebus concedunt certi homines Nili incremētis à Senatu constituti, & fluminis accretionem obseruantes nōnullis pueris indicant, qui capite luteis mantilibus obuoluto, vicatim idipsum tam in Alcairo quàm eius vniuersis suburbiis promulgāt, ac donaria à mœcha

chanicis hominibus,mercatorib.& fœminis tan tiſper dum Nilus creſcit,ſingulis diebus referũt. Nili porrò experimentum ita habet. Ad quintũ decimum columnę cubitum vbi peruenerit,annum colligũt fertiliſſimum: ſi inter duodecimũ & decimumquintũ conſtiterit, mediocrem indicant eius anni prouentum: ſi inter decimum ac duodecimũ,frumentum portendit aureis decem diuenditum iri in ſingula modia. Verùm ſi flumen in decimũ octauum euadere contingat,cladem ex inundatione denunciat: ſi ſuperare, periculum eſt ne tota abſorbeatur Ægyptus. Præfecti igitur huiuſmodi indicium declarant: pueri autem (vt dixi) vicatim populo Dei timorẽ inculcant,aquam aggerum ſummitatem tranſcendere diuulgantes. Populus prodigioſa Nili accretione expauefactus orationi inſiſtit & eleemoſynis. Hac ratione Nilus dieb. quadraginta creſcit, totidemq́ue decreſcit, quo temporis interuallo ob aquarum copiam nonnulla ſentitur annonæ caritas, quod inter fluminis augmentationem & diminutionem eam pro cuiuſque arbitrio vendere liceat: verùm octuageſimo die tranſacto cibariorũ præfectus annonæ precium indicit,pręcipuè frumento,quod varios regionis tractus iuxta fluminis incrementũ,pro diuerſitate altioris humilioriſq; ſoli parcè, mediocriter,& nimium irrigatos apprime dinoſcãt: quibus rite peractis, maxima per totam Alcairũ tanto tympanorũ ac tubarũ clangore celebritas initur,vt ciuitatẽ inuerſam dixeris. Quæq; familia nauem exquiſitis pannis ac tapetibus exornat,qua lautiſſ.cibariis,

con-

confectionib. & facibus instructa, populus oblectatur. Quin & ipse Sultanus cū vniuerso purpuratorū & satraparum cœtu ad aquæductū cognomento Maiorem cōtinuo muro septum contendit, & arrepta in manus securi murum perfringit, purpuratis idipsum quoq; facientibus: adeo vt disiecta ea muri parte quæ aquam impediebat, subito Nilus magno impetu per aquæductū feratur, & per alios aquæductus tam ciuitatis q̃ suburbiorum effusus, Alcairum eo die Venetiarum ciuitati persimilē reddat, quod per singula Ægypti loca eo die nauigio iter pateat. Septem vero dierum spacio totidemq́ue noctium durat hæc Ægyptiorum festiuitas, qua hebdomada facile mercatores vel opifices quicquid integro anno lucrifecerunt, facibus, suffimentis, confectionibus, musicisq́; concentibus atque id genus cæteris deliciis, priscorum Ægyptiorum ritu decoquunt ac profundunt. Extra Alcairum in confinio suburbij Beb Zuailæ, Sultani castrum in montis dorso constructum visitur, quod eminentibus & vastis mœnibus cinctū, elegantissimisq́; palatiis exornatum, vix perfectè describi potest. Pauimentatio marmorea tessellata, laquearia auro intexta, pulcherrimis variegata coloribus, fenestræ vitreæ versicolores, cuiusmodi plerisque locis in Europa vidimus: portæ ligno præstantissimo incisæ, variis emblematis, tum aureis, tū ceruleis exornatæ. Huiusmodi palatiorum nonnulla Sultani, nonnulla vxoris familiæ destinata erant: reliqua concubinis, eunuchis, & suæq; custodiæ. Publicis conuiuiis aliam habebat Sultanus

nus Regiam,aliam in qua exterarum gentium le gatis & responsa dabat,& suas opes magna pom pa ceremoniisque ostentabat: aliam rursus aulæ Regiæ satraparum domicilio constitutá: verùm hæc omnia nostro tempore Selymus Ægypto deuicta ad nihilum redegit.

¶ *Alcairi ciuium ritus, ac mores.*

QVI Alcairũ incolunt ciues,festiui cùm primis sunt homines,iucũdi,genialem agentes vitã,multa promittentes,tametsi pauca admodum præstent. Mercaturæ ac mœchanicis artibus dant operam,non tamen solo natali excedunt. Plurimi studio legũ incumbunt,artium paucissimi. Quamuis collegia perpetuò studiosis referta sint, exigui tamen ad frugem perueniũt. Ciues hyeme laneis pannis gossypio suffultis vestiuntur: æstate interulis telæ subtilioris,cui pleriq; lineam vestem sericeis coloribus variegatam, pleriq; vndulatam superinduunt,magno caput Indici veli tegmine operientes. Fœminæ preciosas induunt vestes,frontem & collum sertis gemmeis ornantes superbæ prodeunt, caput magni precij calantica angusta & longa ceu tubo vnius palmi altitudine cótegentes. Pallas gestant laneas segmentatas,perangustis manicis,artificiose acu insignitas,quibus obducunt linteola exquisitissimæ telæ gossypinæ Indicæ. Caput velant panniculo nigro ac subtili,atque nonnihil hirsuto, sub quo viros conspicientes,à viris ipsæ videri nequeant. Pedes ocreis vrbanis,pulcherrimisque crepidis Turcico more calceant. Tantũ verò ambitionis & pom-

pæ

pæ hæ mulieres præ ſe ferunt, vt nulla vel nere, vel coquinari dignetur: quare maritum ab obſo pæis cibaria cocta emere conuenit: pauciſſimi enim præter eos qui numeroſam alũt familiam, culinariam domi exercent. Plurimum quoque vxoribus facultatis permittunt ac licentiæ: marito enim in tabernam cõceſſo, vxor ſumptuoſo veſtium apparatu exornata, precioſiſque ſuffita odoribus, ciuitatem animi gratia obambulat, cũ parentibus vel amicis confabulatura. Aſinis libentius quàm equis vtuntur, qui molliter incedere edocti, gradarios equos inceſſu facilè antecedunt. Hos pannis elegantiſſimis conueſtiunt, ac mulieribus in vecturam locant, vnà cum puero ductore & pleriſque curſoribus. Hanc ciuitatem, velut alias pleraſq;, magna hominum vicatim res eſculentas vænum portantium turba obambulat. Plurimi item aquam vænalem camelorum dorſis vtribus ſuperimpoſitam circumferunt: ciuitas enim (vt dixi) duobus paſſuum millibus à Nilo diſſidet. Alij vtrem perelegantem cum æreo ad foramen calamo geſtant, & manu pateram murrhinam ferentes, aquam vænalem proclamant, quam potores in ſingulos hauſtus terúcio exſoluunt. Alij pullos gallinaceos vænales certis menſuris vicatim emetiuntur, quos admirando enaſci procurãt in hunc modum artificio. Ingentem ouorum numerum certis imponunt furnis per diuerſa ſolaria exſtructis, quibus modico igne calefactis, poſt diem ſeptimum magna copia pulli enaſcuntur. Menſuræ porrò fundis carent, quas in emptoris ſporta poſitas,

pullisq́; gallinaceis refertas, ſubleuant, pullis intra ſportam remanentibus. Cæterum qui pullos emunt, vbi pluſculis diebus aluerunt, pari modo vænales circumferunt. Opſopæorum tabernæ in multam vſque noctem apertæ ſunt: reliqui verò artifices officinas ante horam vigeſimam-tertiam occludunt, atque ex ſuburbio in aliud animi gratia deambulant. Ciues vt plurimum in familiari colloquio verbis obſcœnis ac fœdis gaudent: atq;, vt cætera ſilentio prætercam, nó raró euenit vxorem coram Iudice de raris mariti congreſſibus expoſtulare, vnde perſæpe & naſci diuortia, & aliis iungi maritis (quod Machumetano licet dogmate) vidimus. Inter manuarios artifices, ſi quis in ſuo opificio noui quidpiam & ingenioſi primus adinuenerit, caſacco holochryſeo veſtitur, ac diuerſo per ſingulas officinas tibicinum genere comitatus ceu triumphans deducitur, ab omnibus nónihil pecuniæ gratis accipiens. Huiuſmodi olim vidi magno inſtrumétorum muſicorum apparatu ceu triumphantem deduci, quòd pulicem quem in charta demonſtrabat, catena vinxiſſet. Cæteris in rebus ciues ignauiſſ. ſunt: nullum enim armorú genus domi habent, imò nec vix cultellum quo caſeum diſſecare queant. Quòd ſi plerunq; rixari contingat, mutuò ſe pugnis adoriuntur, numeroſa hominú turba eò accurrente conflictus videndi gratia, nó diſceſſura priuſquam recóciliati fuerint. Bubali carne, magnaq́; leguminum copia vt plurimum veſcuntur: conuiuium apparaturi ſi familia ſit exigua, mantile breue ac rotundum diſtendunt:

ſi copioſa, longum, veluti in Principum aulis. Inter varia quę iſthic profitentur dogmata, Maurorum ſecta viget, Chenefiam vocant: hi equina veſcuntur, quorum lanij vbi equum claudicantem aut luxatum reſciuerint, confeſtim emunt, & ſaginatum mactant, magnóq; vulgi concurſu carnes diſtrahunt. Huiuſmodi ſectam Turcæ, Mamaluchi, maiorq; Aſiæ pars ſuſtinẽt, & quanuis eam ipſam rem Turcis impunè facere liceat, non tamen conſueuerunt. Quatuor Ægyptus & Alcairum ſectas ab inuicem tam in canonicis q̃ politicis legibus differentes, fouet, tametſi ex Machumetano dogmate trahant principium. Quatuor enim quondam fuere eruditione ac doctrina præſtantes viri, qui ingenij acumine modum inuenerunt particularia determinandi ſub vniuerſalibus à Machumeto deſcriptis. Horum ſingulo pro arbitrio licuit Machumetanum dogma interpretari, atque ad propria ſenſa pertrahere, quare opinionib. inter ſe meritò diſſident: qui propter eorum canones plurimũ apud plebem exiſtimationis nacti, initium quatuor prædictis ſectis dedere: quarum vnam quiſque Machumetanorum tuetur, quam poſtea deſerere, alijq; inſiſtere nequit, niſi vir fuerit doctrina cùm primis præcellens, quiq; rationes & cauſas dinoſcat. Quatuor ſunt item apud Alcairũ Iudicum præfecti, qui de grauioribus ſaltem cauſis ſententiam ferunt: his innumeri ſubſunt per omnes vrbis vicos Iudices, qui de leuiuſculis contentionibus diſcernunt. Quòd ſi litigatores diuerſæ religionis eſſe cõtingat, qui primus aduerſarium

coram ſui vici Iudice in ius vocauerit, eò cõtendunt: cæterum alteri de illius ſententia ad quendam ſupra quatuoruiros cõſtitutum, prouocare licet, Eſſafichiæ (vt vocant) ſectæ Præſidem: cui quatuoruirorum & inferiorum Iudicum placita pro ſua in eos autoritate abolere permiſſum eſt. Verùm ſi quiſpiam contra ſuæ religionis præceptiones quidpiam intentare audeat, à ſuæ religionis Iudice grauiter plectitur. Similiter & prędictarum ſectarũ ſacerdotes, cùm in orandi norma velut & in aliis ab inuicem differant, ob eam rituum diſcrepantiam, mutuo ſe odio non proſequuntur, nec fouet inimicitias incódita vulgi multitudo: aſt homines ſcientia & ratione præditi, quique ſtudiis incubuere, perſæpe ſermones inter ſe conferunt, & priuatis in rebus quiſque quam fouet ſectam vt præſtantiorem aſſerit, ita ſolidis quoq; argumentis confirmare audet, nemine quatuor præfatos doctores conuiciis lacerare, grauiſſima mulcta conſtituta, præſumente: tametſi eandem omnes fidem ſuſtineant, nempe Hashari Machumeticorum Theologorum canones, qui vniuerſa Africa, potioriq; Aſiæ parte obſeruãtur, præterquam in Sophi Perſarum Regis dominio, quem hos canones cõtemnentem hæreticum ſciſmaticumque reputant. Vnde porrò tanta opinionum differentia inter quatuor pręfatos doctores dimanarit, tædioſum ac prolixum recenſere eſſet; verùm qui his afficitur, mea legat de Machumetis lege ac fide commentaria, iuxta Malichi diſciplinam, magnæ eruditionis virum, Medina Talnabi, vbi Machumetis corpus viſitur, ori-

oriundum: quam quidem disciplinam vniuersa Syria, Ægyptus, & Arabia sustinet: qua si quis oblectabitur, abundè sibi satisfactum in iis comperiet. Sceleratis hominib. grauia & crudelia infligũt, præcipuè in curia Regis, supplicia. Furem damnãt suspendio. Homicidium proditoriè perpetratũ, hunc in modum plectunt: Tortoris ministri reum alter pedibus, alter capite cõprehendunt, tortor vibrato ense corpus in duas partes dissecat, & partem capiti annexam cõfestim foco calce viua referto superimponit: res verò admiratione digna ac relatu cumprimis horrenda est, huiusmodi truncum ad quartum horæ spacium singulis tũ loquens, tum respõdens superuiuere. Grassatores verò ac seditiosos viuos excoriant, ac pellem furfure oppletam donec hominis formã referat consuunt, quam camelo impositam per singulos vrbis vicos flagitium ab eo commissum promulgantes circumducunt: quo supplicij genere nusquã gentium vllum vidi crudelius, quod difficulter spiritum effundere possit reus: verùm si ferro carnifex vmbilicum tangit, cõfestim exhalat animam: quod tamẽ absque præfecti iussu facere non potest. Qui in carcere ob æs alienum seruantur, si minus sint soluendo, carceris præfectus creditoribus pro illis dissoluit, ac miseros ergastulo reclusos, singulis dieb. catenis vinctos, nonnullisq; pueris comitatos, eleemosynæ corrogãdæ gratia vicatim deduci iubet, quæ ad præfectum redit, tantum iis relinquens quantũ vitæ admodum tenuiter transigendæ vix sufficiat. Vrbem quoq; circumeunt nonnullæ vetulæ cla-

mitantes, quibus,tametsi intelligi non possint, cura incumbit, mulieres iuxta Machumetis præscriptum incidere: quem ritum in Ægypto saltem & Syria obseruant.

¶ *Sultanum creandi ritus, deque eius magistratuum ratione.*

SVltani dignitas & potẽtia mirabilem olim in modum excelluit, verùm à Selymo Turcarum Imperatore anno, ni fallor. M. D. XVII. euersa est, immutatis Sultani vniuersis institutis ac legibus: at quoniam statim ab ea rerum & fortunæ vicissitudine ter mihi Ægyptũ peragrare contigit, non abs re facturus videor, si de Sultani aula quæ compertissima habui, nonnihil dixero. Ad hunc dignitatis gradum eligi solebat nobiliorum Mamaluchorum vnus. Mamaluchi porrò oẽs ex Christianis constabãt, in pueritia apud Circassiam Ponti Euxini prouinciã à Tartaris furto sublatis, & Caphæ Tauricæ Chersonnesi oppido diuẽditis, vnde Alcairum à mercatoribus abducti, à Sultano emebãtur, quos baptismo confestim abiurato, in Arabico ac Turcico idiomate militarique disciplina institui procurabat, vnde paulatim per singulos honorũ gradus euehebantur, donec ad Sultani dignitatem pertingerent. Huiusmodi verò consuetudo, qua Sultanum & Mamaluchũ & conditione seruum esse cauetur, semitrecentis ab hinc annis initium cepit, nempe cùm potentissimi illius Saladini familia, cuius nomen Christianis adeò formidolosum extitit, ad paucos iam redacta intermoreretur. Cùm vltimus Hierosolymorum Rex de Al

cairo

cairo occupanda cogitaret, quæ propter Califæ aut Pontificis qui ſolus præ erat ignauiam, ei ſe tributariam facere meditaretur, Legiſperiti ac Iu dices Pontificis conſenſu Azedudin principem Aſiaticum ex Cordis gentibus, qui vt Arabes in tentoriis habitabant, cum Saladino filio & .L. equitum milibus euocarunt. Saladinum verò tametſi ætate inferiorem ob inſignem eius fortitu dinem, atque in re militari præſtantiam, exercitus imperatorem crearunt: facultate permiſſa, vt cuncta Ægypti vectigalia & reciperet, & pro ſuo arbitrio expenderet. Facta tandem in Chriſtianos expeditione, incruẽtam de iis victoriam adeptus, Hieroſolyma, totáque Syria exegit. Saladino autem Alcairum reuerſo in mentẽ ſubiit, eius dominium vſurpare: quamobrem trucidatis Pontificiæ cuſtodię præfectis, penes quos rerum ſumma apud Ægyptios verſabatur, Califam ſeu Pontificẽ è medio ſuſtulit, quòd is præſidio deſtitutus, venenum illi propinandum curaſſet, ſéque confeſtim in Califę Bagaded legitimi Pon tificis clientelam dedit: quo tempore Alcairi Ca lifæ principatus, qui Pontificatũ annis. CCXXX. perpetua ſucceſſorum ſerie protraxerat, intercidit, ac penes Bagadedæ Califam legitimum Pon tificem remanſit. Sublato hoc Califarũ aut Pon tificum ſchiſmate, exorta eſt inter Bagadedę Sul tanum & Saladinum diſcordia, qui Alcairi principatũ inuaſerat, quod Bagadedæ Sultanus olim Mazandraniæ & Euariziniæ prouinciarum ad Gangem princeps, Aſiatica quadam gente ortũ trahens ius in Alcairi dominium referret, qui Sa-

ladino bellum inferre cogitans, à Tartaris in Corasana Regione excursiones facientibus detinebatur. Saladinus vicissim veritus ne Christiani acceptam à se iniuriam vlturi, expeditionem in Syriam pararēt, copias perpendens superiori bello magna parte tum occisas, tū pestifera lue prę-ter nonnullos qui Regni gubernationi præerant sublatas, mancipiis in Circassia coemendis, quos Armeniæ Reges tum temporis rapiebant & Alcairū vendendos mittebant, intentus esse cœpit: quos abiurata fide, militari disciplina, Turcicoq; idiomate, nempe Saladini proprio, imbui faciebat: quæ quidē & fortitudine & numero in tantum excreuerunt, vt & strennui militis, & periti militiæ ductores, regniq́ue administri euaserint. Saladino in fata cōcesso, principatus penes suam familiam annis. CL. remansit, successoribus eandem emendorum mancipiorum cōsuetudinem obseruantibus: at collapsa Saladini familia, serui Piperem magnæ fortitudinis Mamaluchū consentientib. suffragiis in suum principem ac Sultanum cooptarunt: quam exinde consuetudinē adeò inuiolatè obseruarunt, vt nec Sultani filius nedum Mamaluchus eum dignitatis gradum cōsequi potuerit, nisi olim Christianus & fidem abiurasset, & linguas Circassiam ac Turcicam exactè loqui didicisset. Multi autem Sultani suos in pueritia filios in Circassiam morum rusticorum ac linguę perdiscendę gratia ablegarunt, vt principatui aliquādo forent accommodi, spe semper tamē sua Mamaluchis dissentientibus elusi. Hæc obiter de Mamaluchorum Regno, eorumq; principe

cipe Sultano patria voce ad hæc vſque tempora nuncupato, dicta ſufficiant: de honorum ordinibus pauca compendioſe dicturi.

¶ *Eddaguare.*

HVius erat ſecunda poſt Sultanum dignitas; cuius partes erant Sultani vices gerere, & quemque in Magiſtratu vel intrudere, vel amouere. Familiam alebat ferè adeò numeroſam, atque ipſe Sultanus.

¶ *Amir Cabir.*

TErtium à Sultano honoris locum obtinens, ſummi exercitus imperatoris officio fungebatur. Copias in hoſtes & vicinos Arabes conſcribebat, arces ac ciuitates præſidio firmans, cui liberum erat Regios theſauros neceſſariis in rebus pro arbitrio expendere.

¶ *Nai Beſſan.*

SYriam quartus nomine Sultani adminiſtrabat, & Aſſyriæ vectigalia pro libito tum exigebat, tum neceſſariis in rebus impendebat, tametſi arcibus & propugnaculis ipſe Sultanus præſidia imponeret. Hic Sultano ſingulis annis aureorum, quos Saraffios vocant, aliquot millia exoluere tenebatur.

¶ *Oſtadar.*

QVintus erat Palatij magiſter, cui tum Sultano veſtes curare, tum familiæ vniuerſæ annonam resq; neceſſarias ſuppeditare incumbebat. Solebant porrò Sultani huic officio prouectæ ætatis hominē ex magnificentiorib. ſuis virtuteq; excellentioribus præponere, ſub cuius tutela ipſe olim educatus fuiſſet.

Ami-

¶ *Amiri Achor.*

SExtus curiæ tum equos & camelos, tum eorum phaleras & cómeatum prouidebat: quos inter aulæ familias pro cuiusque dignitatis gradu partiebatur.

¶ *Amiralf.*

SEptimus è certis cóstabat satrapis, cuiusmodi in Europa Tribunos, vulgo Colonellos vocamus. Quisq; mille Mamaluchis præficiebatur, quibus tum acies cum hostibus conflicturas dirigere, tum Sultani armis præesse incumbebat.

¶ *Amirmia.*

OCtauo honoris gradu cóstituebantur nonnulli Mamaluchorum Centuriones, qui Sultanum tum equitanté, tum aliquo armorum genere se exercentem, perpetuò comitarentur.

¶ *Chazendare.*

QVæstor nonum tenebat locum, qui vectigalium rationes ad calculũ reuocabat, ac Sultano consignabat, & nummos in quotidianos sumptus necessarios, apud mensarios collocans, reliquum in Sultani arce reponebat.

¶ *Amirsileh.*

PRæficiebatur decimus armorũ Sultani custodiæ, quæ magno inclusa atrio tum expolienda, tum renouanda curabat, cui multi ob id officium suberant Mamaluchi.

¶ *Testecana.*

HVic Sultani vestibus à magistro palatij consignatis præesse iubebatur, quas pro voluntate principis distribuebat, quod quẽ Sultanus dignitatis ornaret gradu, eum pariter

riter vestiret. Vestiméta porrò ex auro intextis gausapinis vel sericeis constabant: & quocunq; pedem ferret, magna Mamaluchorum turba comitatus incedebat. Amplior erat magistratuum numerus: veluti quē Serbedare nominabant, cui Sultani potus cura deferebatur, perpetuò aquas præstantissimas tum saccharo dilutas, tum ex aromatibus compositas, apud se habēs. Præterea Farrasini, hoc est, diuersi cubicularij, qui Sultani Regiam non minus pannis sericis ac tapetibus, quàm necessariis facibus ac cereis exornatā continebat, qui ambra commixti tam odoriferis suffitibus q̃ lumini edendo deseruiebant. Adhæc quos Sebebathias, hoc est, præcursores, & Taburchanias, nempe stipatores vocant, qui Sultano equitanti & in foro causas dicenti assistebant. Addauiæ, quos dicunt, impedimentis sicubi proficisceretur Sultanus, præerant: è quibus tortor eligebatur, & quoties de flagitiosis supplicium sumendum esset, oēs tortorem artificij condiscendi gratia comitabātur, partim homines viuos excoriandi, partim torturam vt delictum faterētur admouendi gratia. Esuhæ, literis Alcairo in Syriā deferendis vacabant, ac pedes in singulos dies sexaginta passuū millia conficiebāt, quòd inter Ægyptum & Syriam, nec montuosum, nec vliginosum iter pateat, sed sabulo referta planicies: at qui seriis de rebus literas deferebant, camelos inequitabant. ¶ *Sultani militia.*

SVltani porro militum quatuor erant ordines. Primus ex equitibus viris bellica virtute præstantibus constabat: è quibus ciuitatum

tatum arciumq́ue præfecti à Sultano creabãtur. Stipendium plerisq; ex Sultani ærario in prompta pecunia, plerisque in vicorum & arcium vectigalibus assignabatur. Secundus erat pedestris militiæ ordo, nulla præter ensem gerens arma, quibus pariter è Sultani fisco stipendium persoluebatur. Tertius ordo gratis militabat, nihil præter victum referẽs: verùm concedente in fata Mamalucho quopiam, ex eorũ munero quibus necessariis de rebus ad vitam prouisum esset, hi in eius locum succedebant. Vltimo ordini Mamaluchi tyrones inscribebantur, Turcici aut vernaculi idiomatis adhuc ignari, & qui nullũ suæ dexteritatis adhuc specimen ediderant.

☞ *Magistratus præcipuis Regni curis constituti.*

¶ *Nadheasse.*

HVius erat ceu ærarij præfecti dignitas: nam totius Regni vectigalibus ac teloniis redimendis præerat, & census quæstori consignabat. Quin & ipse apud Alcairum Publicani officio fungebatur, ex quo ingentem sibi vim pecuniarum conflabat: tametsi hanc nemini functionẽ administrare liceret, nisi Sultano centum prius aureorum Saraffiorum quos vocant milia persoluisset, quę postea intra semestre recuperabat. ¶ *Chetebeessere.*

PRæterquã quòd Sultano hic à secretis foret, cuius partes erant Regis nomine literas dictare ac respondere, incumbebat etiam censuum rationes omnium Ægypti agrorum subducere, eamq; pecuniam à suis pręfectis colligere. ¶ *Muachib.*

Erat

ERat hic pariter Regi à ſecretis,ſed inferioris conditionis, tametſi Sultano fidelior. Huic onus imponebatur alterius ſcripta, tum recognoſcere,tum ſi iuxta Sultani mētem eſſent animaduertere,quib. Sultani nomine tandem ſubſcribebat. Verùm alter tot amanuenſes ſcribendi vſu peritos habebat, vt raro Muachib quidpiam cancellandum contingeret.

¶ *Muhteſib*.

HVic tum frumēto, tum annonæ precium deſignare committebatur : quod partim pro Nili incremento,partim pro ratione nauigiorum ex Errifia & Sahidica prouincia aduentātium aut deprimebat, aut extollebat,præuaricatores multis à Sultano conſtitutis afficiens . Cum Alcairi agerem , intellexi per ſingulos dies hunc exigere circiter mille Saraffios: non ſolum ex Alcairo verùm ab omnibus Ægypti ciuitatibus & locis, quibus ſuos præficit adminiſtros ſibi tributarios.

¶ *Amir el Cheggi*.

HVnc nō minoris oneris quàm ſummę dignitatis gradū, Sultanus in Mamaluchorum tum dexterrimum, tum potentiſſimum collocabat: cui præfectura dabatur profectionis, quæ ſingulis annis Alcairo Mecam fiebat,quam is abſq; magno Rei familiaris diſpendio peragere nequibat,quod Mamaluchorum cohorte ſtipatus, ſolenni pompa incedēs genio indulgeret, & trimeſtris ſpacio grauiſſimos ſumptus, abſq; vlla Sultani & viatorum repēſatione toleraret. Aliis alij ornabātur dignitatibus,quas

ſigil

sigillatim recensere superuacaneum duxi.

¶ *Geza ciuitas.*

GEza ciuitas ad Nili ripam è regione Ciuitatis veteris exstructa, à qua per Nili Insulam separatur, populo tum frequēti tum vrbano exculta est. Pulcherrimam reddunt crebra à Mamaluchis Alcairi turbam ac strepitū vitantibus fabricata palatia, artificum quoque & mercatorū copia, maximè pecoris ex Barcæ mōtibus acti, cuius ductores Arabes, ne flumen lintribus traiiciant, mercatorib. & Alcairi laniis eam ob causam huc accurentibus, diuendunt. Ciuitatis delubrum & elegātiora ædificia ad Nili ripam constructa sunt. Circum horti patēt dactyliferi. Qui ex Alcairo mœchanici quæstus faciendi gratia matutino tempore adueniunt, sub vesperam domum reuertuntur. Hàc per desertum arenaceum itur ad Piramides, nempe ac priscorum Ægypti Regum sepulchra, quo in loco Memphin olim exstitisse asserunt. Iter licet stagnis ac frequentibus puteis Nili incremento confectis sit permolestum, paruo tamen negocio experti ac fidi comitis auxilio superari potest.

¶ *Muhallaca.*

MVhallaca exigua ad Nilum ciuitas, priscorum Ægyptiorū sæculo constructa, tribus distat à Ciuitate veteri passuum milibus. Visitur in ea prope Nili ripā templum structuræ magnificæ, & varia pulchri operis ædificia. Dactylis abundat & ficubus quas vocant Ægyptiis. Incolæ verò eosdem ferè seruant ritus, quos Alcairi ciues.

Chan-

¶ *Chancha.*

CHancha ciuitas ampla in deserti initio, quà ad Synai montem itur, sexto ab Alcairo miliari constructa, pulcherrimis ædificiis, delubris, & collegiis referta est. Quicquid agri inter hanc & Alcairum interiacet, creberrimis dactylorum possessionibus excultū est: cæterum à Chancha ad montem Synai, centum & quadraginta miliarium intercapedine, nulla reperitur habitatio. Incolæ mediocriter opib. pollent: cùm enim profectio in Syriam paratur, huc populi caterua ex Alcairo conuenit, res ad iter necessarias coemptura, quòd in eius agro præter dactylos nil proueniat. Duæ hic viæ patent publicæ, quarum altera in Arabiā, altera in Syriam ducit. Aquam nō habet hæc ciuitas, præter eam quæ intra canales exundante Nilo remanet: qui si disrumpantur, aqua excurrēs in planiciem exiguos lacus efficit, quæ per certos aquæductus in ciuitatem fluens in cisternas effunditur.

¶ *Muhaisira.*

EXigua hęc ad Orientem supra Nilum trigesimo circiter ab Alcairo miliari exstructa ciuitas, magnam sesamæ producit copiam plurimis referta molis, quib. è sesamæ granis oleum exprimunt. Incolæ potissimum agriculturam exercent, præter nonnullos qui mercaturæ dant operam.

¶ *Benisuaif.*

BEnisuaif angusta ciuitas, altera Nili parte quæ Africam spectat ædificata, centum viginti distat ab Alcairo passuum millibus.

Pla-

Planiciem habet lino & cannabi cõſerendo cùm primis accommodam, quod iſthic adeò pręſtans colligitur, vt Tunetum vſq; Barbariæ oppidum exportetur, Hęc ciuitas vniuerſæ Ægypto linum ſuppeditat: ex quo telam exilem ac ſolidam conficiunt. Huius agrum Nilus exundationis tempore continuò arrodit & imminuit, noſtra præcipuè tempeſtate, qua agros dactyliferos dimidia ſui amplius parte auulſit. Incolæ vt plurimum variis lini operibus ſeipſos occupant. Vlterius crocodili inueniuntur humanam carnem deuorantes, velut in noſtra animalium hiſtoria tractabimus. ¶ *Munia.*

IN eadem Nili ripa ſpectatur Munia elegantiſſima ciuitas, Machumetanorum ſæculo, à Chaſib pręfecto pontificis Bagadedæ domeſtico edito loco cõſtructa. Vinis optimis omniq; fructuum genere abundat, qui tametſi Alcairum deferantur, recentes tamen propter loci diſtantiã peruenire nequeunt, quod hæc ciuitas. CLXXX. paſſuum millibus ab Alcairo ſit diſſita. Pulcherrimis abundat ædificiorũ ſtructuris ac delubris: Viſuntur in ea crebræ priſcorum Ægyptiorum ruinæ. Incolæ opibus valent, nam quæſtus gratia Goagam, vſque Nigritarum Regnum proficiſcuntur. ¶ *Bl Fijum.*

HAnc vetuſtam ciuitatem Pharaonum vnus ad exiguum Nili alueum ſublimi loco condidit iis temporib. quibus Hebræi Ægypto exceſſere, quos lapidibus expoliendis aliiſque ſeruitutibus miſere affligebat. In hac ſepultum ferunt Ioſeph Iſraelis filium, atq; à Moſe

fu

gentib. deinde Hebræis effossum. Magnam fructuum & oliuarum producit abundantiam, quæ esui accommodæ, oleo exprimendo prorsus habentur inutiles. Ciuitas vrbana est & populo referta: plurimi in ea artifices, præcipuè verò textores agunt.

¶ *Mansf Loth.*

AMplissimam hanc & vetustissimam ciuitatem, Ægyptij condidere, à Romanis verò destructa Machumetanorum tempestate restaurari cœpta est, verùm ea neutiquam qua prius magnificentia. Visuntur in ea nostro sæculo crassæ & eminētes columnæ ac porticus, insculptis Ægyptia lingua versib. Iuxta Nilum rudera sunt insignis cuiusdam ædificij, quod olim delubrum fuisse constat, è quibus ciues nonnunquā aurea, argentea, & plumbea numismata effodiunt, altera parte hieroglyphicis notis, altera priscorum Regum effigiebus insignita. Ager cùm sit fertilis, vehementi Solis æstu aduritur, & à crocodilis plurimum infestatur, cuius rei occasione ciuitatē à Romanis derelictam coniiciunt. Incolæ porrò mediocris sunt fortunæ, mercaturam enim in regione Nigritarum exercent.

¶ *Asioth.*

VEtustam hanc ciuitatē, Ægyptij ad Nili ripam ducētis & quinquaginta passuum milibus ab Alcairo construxêre. Admirandam reddit eius vastitas, & antiquorum ædificiorum & epitaphiorum notis Ægyptiis inscriptorum varietas, licet potiori ex parte euastata. Quo tempore Machumetani ciuitatis dominiū vsurparunt, plurimi eam heroes incolebant, no-

bilitate & diuitiis ad noſtra vſque tempora illu-ſtris. Centum ferè in ea ſuperſunt Chriſtianorũ Ægyptiorum familiæ, templa tria aut quatuor; extra ciuitatem verò vnũ viſitur monaſterium, à centum amplius monachis inhabitatũ, qui carne aut piſcibus nequaquam veſcuntur, ſed oleribus, pane, & oliuis. Adipe quamuis nõ vtantur, cibaria tamen ſatis lauta conficiunt. Monaſteriũ verò opibus pollet, exterisq; illac iter facientib. cibum & hoſpitium triduo ſuppeditat, magnam alens pro hoſpitibus columbarum, pullorum, animaliumq́ue copiam.

¶ *Ichmin.*

ICHmin vetuſtiſſimam totius Ægypti ciuitatem, Ichmin filius Miſraim, qui à Chus filio Hen ortũ duxit, ad Nilum qua parte Aſiam irrigat, trecentis ad Orientẽ ab Alcairo paſſuum milibus condidit. Hanc Machumetani cùm primùm Ægypti dominium vſurpaſſent, propter cauſas in hiſtoria relatas adeò deuaſtarũt, vt præter fundamenta ac rudera nihil in ea reliquerint: nam columnis & præſtantiorib. lapidibus ad alteram Nili partẽ aſportatis, Munſiam, vt ſtatim dicemus, ex eius reliquiis ædificarunt.

¶ *Munſia.*

MVnſiam itaque ab altera Nili parte condidit cuiuſdam Pontificis Præfectus, verùm nulla nec venuſtate nec elegantia, nam vici omnes anguſti ſunt. Æſtate verò tantum pulueris excitat ſolum, vt per eam ambulare non liceat. Frumento abundat & pecore. Huius dominium poſſidebat Princeps quidam

Afri

Africanus ex Barbaris gentibus, cui nomen fuit Haoara, cuius anteceſſores Haoaræ principatum obtinuerunt. Quam ciuitatem conſecutũ ferunt ratione ſingularis beneficij, quo ſeruum Dalmatam Alcairi conditorem affeciſſet: non poſſum tamẽ adduci vt principatum credam penes eam familiam tam longo temporis ſpacio remanſiſſe. Solimanus verò nonus Turcarũ Imperator, noſtra memoria ei hunc principatum eripuit.

¶ *Georgia.*

GEorgia ampliſſimum olim fuit ac opulentiſſimum Chriſtianorum monaſterium, D. Georgij appellatione celebre, ſexto à Munſia miliario diſſitum. Monachi inhabitabant amplius ducenti, qui innumeros agros & paſcua poſſidentes, exteris pariter cibum præbebant, & quod è redditibus illis ſupererat, ad Alcairi Patriarchã tranſmittebant, qui inter pauperes Chriſtianos hæc diſtribui procurabat: verùm anno abhinc circiter centeſimo, peſtifera quædam lues Ægyptũ inuaſit, eiuſq́; monaſterij monachos omnes extinxit. Quamobrem Munſiæ Princeps monaſterium perpetuo muro cinxit, domoſq́; fabricari inſtituit, quas diuerſi generis tum artifices, tum mercatores inhabitarunt. Ipſe quoque pulcherrimorum hortorum colliculis quibuſdam adiacẽtium amœnitate tractus, eò habitaturus perrexit: verùm Patriarcha Iacobitarum apud Sultanum querimoniam faciente, Sultanus aliud monaſterium eo loco conſtrui iuſſit, quo olim Ciuitas vetus ædificata fuerat, tantumq́ue penſionis illi aſſignauit, qua facillimè

triginta posset alere monachos.

¶ *Chian.*

CHian exiguam ad Nilum ciuitatem Machumetani olim condidere, quam tamē nullus eorum inhabitat, sed Christiani Iacobitæ, qui vel agriculturam exercent, vel pullorum, anserum, & columbarum nutritioni intenti sunt. Supersunt in ea pleraque monasteria Christianorum, qui exteris pariter ministrât alimoniam. Ex Machumetanis verò præter præfectum, eiusq; familiam, nullum in ea reperire est.

¶ *Barbanda.*

BArbandam prisci Ægyptij supra Nilum quadringentis circiter ab Alcairo passuum milibus exstruxerunt. Hæc à Romanis vastata præter ruinas nihil exhibet, quæ potissimū Asnā perlatæ sunt, de qua nobis sermo erit paulò inferius. Inter ruinas plurima reperire licet auri argentique numismata; multa item Smaragdi fragmina,

¶ *Chana.*

CHana vetusta ciuitas ad Nili ripam ex aduerso Barbandæ ab Ægyptiis condita, mœnibus quidem cincta est, sed è crudo lapide constructis. Incolæ vilis conditionis homines agriculturæ vacāt: ciuitas autem frumento abundat. Huc merces conuehuntur, quæ Alcairo Mecam aduerso Nilo ferūtur: à mari enim Rubro per desertum centum & viginti saltem passuum milibus distat, qua locorum intercapedine nihil prorsus aquæ reperire licet. In maris autem Rubri littore ad Chossir portum, frequen

tia

tia ſunt tuguria in quibus exonerantur merces: portus vero domunculæ ſtoreis contectæ ſunt. E regione Choſſir ab Aſiæ parte ſitus eſt Iambuh maris Rubri portus, ad quem viatoribus Medinã ſepulchro Machumetis nobilem iter faciẽtibus, conuenire oportet. Chana porrò frumentũ ſuppeditat Medinæ ac Mecæ, quibus in locis maximam perpetuò patiuntur inopiam.

¶ *Aſna.*

ASnam antiquitus Senam vocitarũt: quæ nominis immutatio ab Arabibus dimanauit, quorũ idiomate Sena rem fœdam ac turpem ſignificat. Aſnam igitur appellarunt, hoc eſt, pulchram & elegantem, quòd ſitu peramœno iuxta Nilum ab Africæ parte conſtructa ſit: quæ tametſi à Romanis propemodũ vaſtata exſtiterit, Machumetanorum tamen ſæculo ita reſtaurata eſt, vt eius incolæ tam frumenti & pecoris, quàm nummorum ditiſſimi euaſerint. In Regno ſiquidẽ Nubiæ partim aduerſo Nilo, partim per deſerta mercaturam exercent. In huius ciuitatis ambitu, maxima viſuntur ædificia, operisque admirandi ſepulturæ, cum epitaphiis tam Ægyptiis notis q̃ Latinis characterib. inſculptis.

¶ *Aſuan.*

ASuan amplam, vetuſtam, populoque refertam ciuitatem, Ægyptij ad Nilum octuageſimo circiter ab Aſna miliario Orientem verſus condidere. Solum habet fruméto cumprimis accommodum. Ciues mercimoniis exercendis deditiſſimos facit Nubiæ Regni propinquitas, in cuius confinio hæc ſita eſt ciuitas,

vltra quam Nilus in exiguos lacus per ſubiectas planicies diffuſus innauigabilis fertur. Eſt quoq; deſerto cõfinis, quo ad Suachin Rubri maris portum itur, & in limitibus Æthiopiæ ſita: in qua tempore æſtiuo immenſo Solis æſtu torrent incolæ, fuſci potiſſimum coloris, Nubiis hominib. & Æthiopibus commixti. Plurimas hic ſpectare liceat priſcorum Ægyptiorum ſtructuras, altiſſimas item turres, quas patrio nomine Barba vocitant. Vlterius nulla nec ciuitas, nec memoratu digna reperitur habitatio, præter exiguos aliquot hominum fuſcorum vicos, quorum idioma Arabico, Ægyptio, ac Æthiopico permixtum eſt. Hi Bugis gentibus ſubditi, in campis ætatem degunt more Arabum, Sultani iugo liberi, apud quos eius finitur dominiũ. Hæ ſunt præcipuæ vrbes ad magnum Nili alueum ſitæ, quarũ nonnullas vidi, nõnullas ingreſſus ſum, reliquas prę- terij: de quibus mihi ſemper ab incolis, & à nautis qui me Alcairo aduſq; Aſuan cõuexêre, facta exſtitit certa narratio, quibuſcum Chanam reuerſus, per deſertum ad mare Rubrum perueni, quod ad Iambuh & Ziddem Arabiæ deſertæ portus traieci, de quibus cùm ad Aſiam ſpectent, ne extra Africam noſtram digrediar, loqui superſedeo: ſi Numine tamẽ aſpirante vita mihi largior obtigerit, Aſiæ regiones à me perluſtratas deſcripturus ſum, velut Arabiam Deſertam, Fœlicem, ac Petream, Ægyptum Aſiaticam, Babyloniam, Perſiæ, Armeniæ, ac Tartariæ partẽ, quas in ætate iuuenili & vidi & percurri. Tum vltimam quoq; meam à Feſſa Conſtantinopolim profectionem,

hinc

hinc in Ægyptum, atque inde in Italiam, in qua plurimas conspexi Insulas: quas omnes meas peregrinationes ab Europa fauente Domino in patriam reuersus particulariter describam: operis initio præstantiores Europæ & Asiæ à me lustratas regiones collocans, quas Africa hæc mea subsequetur, vt studiosos qui rerum cognitione oblectantur, meis peregrinationibus adiuuem.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ, rerumq́ꝫ in ea memorabilium,

LIBER NONVS.

In quo de præcipuis Africæ fluminibus, animalibus, ac fruticibus agitur.

¶ *Tensist flumen.*

TEnsist fluuius, vt à Barbaria occidua Africę Regione sumamus exordium, ex Atlantis montibus qua Hanimmeę ciuitati sunt proximę, hoc est in Marocci territorio versus Orientem exoritur, & in Septentrionem per planicies diffusus in Azafi Duccalæ Regionis vico plurimis fluminibus auctior se in Oceanum effundit. In hunc Sifelmel & Niffis magna flumina confluunt, quorũ alterum è Hanteta Marocci colle scaturit: alterum Atlante prope Maroccum exortum, per planiciem circum Maroccum fertur. Tensist autem licet profundum sit flumen, plerisque tamen in locis vado transmeari potest,

quanuis aqua ſtapedes ſuperet: at qui pedes eſt, nudus oportet traijciat. Iuxta Maroccum pons cernitur à Rege Manſore cõſtructus, & quindecim fornicibus diſtinctus: qui inter elegantiora totius Africæ ædificia recenſetur. Tres porro arcus ab Abu Dubus vltimo Marocci Rege ac Pontifice, quò tranſitum Iacobo primo Marinæ ſtirpis Regi impediret, diſrupti ſunt: cuius tamẽ conatus inanes fuiſſe temporũ ſucceſſus oſtendit.

¶ *Teſeuhin.*

TEſeuhin duo eiuſdem nominis flumina, ex monte Gugigidemo ſcaturiunt ternis ab inuicem paſſuum milibus, & Haſcoræ tractus planiciem irrigantes, in Lebich amnem ſe exonerant. Hæc flumina ex eodem monte, vt dixi, originem ducunt: quorum alterum ſingulari numero Teſeut, vtrumque verò plurali Teſeuhin appellitant.

Guadelhabit, hoc eſt ſeruorum fluuius.

NAſcitur ex Atlante, inter excelſos ac gelidos montes, & per anguſtas ac ſcabroſas valles delabens Haſcoræ ac Tedletis confinia præterfluit, deinde in planiciem verſus Septentrionem extenſus, in Ommirabih flumẽ collabitur. Mediocris eſt magnitudinis verno præſertim tempore, cum niues liquefieri ſolent.

¶ *Ommirabih.*

OMmirabih fluuius maximus, ex Atlante inter altiſſimos montes qua Tedles prouincia Feſſano Regno confinis eſt, ſcaturiens, per certas planicies Adachſun dictas fluit, deinde in anguſtas valles coartatus, pontem elegan

gan

gantiſſimæ ſtructurę ab Ibulhaſen quarto Marinorum ſtirpis Rege fabricatum alluit: hinc Meridiem verſus planicies irrigat, quæ Regionibus Duccalæ ac Temeſnæ interiacent, donec ad Azamuri mœnia in Oceanum ſe exoneret. Hyberno ac verno tempore tranſuadari non poteſt, verùm adiacentium locorum incolę, merces ac viatores quibuſdam ceu raſtris, vtribus ad vtranq; ripam ſuperimpoſitis traijciunt. Sub Maij finem, magnam copiam piſcium quos Itali laſchas vocãt, in eo piſcantur, quibus Azamuro ſatiata, naues plurimas ſalitis piſcibus onuſtas in Luſitaniam abducunt.

¶ *Buragragus.*

NAſcitur Buragragus ex vno montium ab Atlante procedentiũ. Plurimas tum valles, tum ſyluas præterfluit, exinde certis è collibus prodiẽs, in quandam planiciem extenditur, atque ad oppida Salam & Rabatum Feſſani Regni terminos ſe in Oceanum exonerat. Hæ porrò ciuitates alium portum non habent, præterquã in eius fluminis faucibus, eumq; ingreſſu adeo difficilem, vt niſi loci qualitatem optimè ſit edoctus nauta, facile in arena naufragium paſſurus ſit: quod vtriuſq; oppidi eſt vallum & munitio aduerſus claſſes Chriſtianorum.

¶ *Bat.*

BAt fluuius ex Atlante ſcaturiẽs, in Septentrionem per ſyluas & montes extenditur, tum certis collibus egrediẽs, in planiciem Azgaris prouinciæ ſe diſpergit, atque hinc in paludes, lacus & valles aquaticas deſinit, in quibus anguillas innumeras, & maximas quas vocãt laſ-

chas

chas piſcantur. Accolę pecuariam exercentes ex pecore & piſcatione victum quærunt, atque ex magna lactis, piſcis, ac butyri, quibus veſcuntur copia, morphææ morbo plurimū ſunt obnoxij. Perpetuò hic fluuius vadari poteſt, præterquam dum imbrium frequentia & liquefacta niue tur gidior grandeſcit.

¶ *Subu.*

SVbu fluuius in Selilgo monte Cheuz prouinciæ Regni Feſſani exoritur. Scaturit ex maximo fonte in horrida ſylua, plurimosq; montes & colles præterfluit: hinc in planum extenſus, ſex à Feſſa miliaribus planiciem irrigans Habat & Azgar Regiones diſterminat, tandem iuxta Mahmoram locum Salæ propinquum in Oceanum prouoluitur. In hunc plurimi fluuij ſe exonerant, inter quos Guarga & Ador ex Gumeræ montibus originē ducunt, reliqui ex montibus qui in Tezæ ſunt principatu, proueniunt. Licet aquoſus ſit, multis tamen in locis vadari ſe permittit, verùm Hyeme ac Vere tranſmitti nō poteſt niſi periculoſis quibuſdam lintribus. Qui porrò Feſſanam vrbem fluuius præterfluit, hunc pariter ingreditur, patrio vocabulo Margaritarū flumen appellatum. Subu autem piſcium maximam præbet copiam, præſertim laſcharum, quæ iſthic viliſſimæ ſunt. Quâ in Oceanū ſeſe exonerat lato ſimul ac profundo oſtio diffuſus, magnas etiam naues admittit, vt à Luſitanis & Hiſpanis comprobatum eſt: poſſet quoq; nauigari ſi accolarum inſcitia id perciperet, quin ſi Feſſani mercatores grana quæ per Azgaram Regionē

ve-

vehunt,nauigio deferenda curarent, Feſſæ dimidiò minoris vænirent.

¶ *Luccus.*

LVccus ex Gumeræ montibus originẽ ducens ad Occidentem per planicies Habatę & Azgaræ Regionum diffunditur, deinde Caſarum El cabirum præterfluens,iuxta Haraidem Azgareæ ciuitatem ad Habatæ confinia in Oceanũ labitur: in cuius oſtio eſt ciuitatis portus ingreſſu difficillimus.

¶ *Mulullus.*

MVlullus flumen ex Atlante inter limites Tezæ ac Dubdu ſcaturiens, per planicies Terreſtam & Tafratã aſperas ac ſteriles fluit, deinde in Muluam fluuium ſe exonerat.

¶ *Mulua.*

MVlua inſignis fluuius, fontes habet in Atlante,in Regione Cheuz,vigintiquinque plus minus à Gerſeluin oppido paſſuum milibus,& aſperas ſterileſque planicies irrigans, per medium deſerti Angad & Gared labitur,dein Beni Ieznatem mõtis radices alluens, in mare Mediterraneum non procul ab oppido Chaſaſa ſeſe effundit. Hic fluuius æſtiuo tempore ſemper tranſuadatur, in cuius oſtio ſelectiſſimi capiuntur piſces.

¶ *Za.*

ZA fluuius in Atlante exortus, per certam planiciem in deſerto Angad ad Feſſæ & Telenſin Regnorum limites diffunditur: quẽ licet maximè profundum, nunquam tamen turgidum vidi. Piſcibus abundat, verùm

ac-

accolæ piſcandi apparatu deſtituti, iis inſidiari non poſſunt, aquis lucidis exiſtentibus iiſque piſcationi incommodis.

¶ *Teſne.*

TEſne amniculus in montibus ad limites Numidiæ exortus per deſertum Angud Septentrionem verſus perpetuo curſu in Oceanum quindecim à Telenſino paſſuum milibus fertur, neque in eo quicquam præter exiguos piſciculos inuenitur.

¶ *Mina.*

MIna fluuius mediocris, ex vicinis Tegdent montibus labens, Bathæ ciuitatis campos irrigat, inde ad Septentrionem in Oceanum prouoluitur.

¶ *Selef.*

SElef magnus fluuius ex Guanſeris montibus originem ducens, per incultas planicies ad confinia Regnorum Tenez ac Telenſin labitur, atque hinc Mezagranum à Muſtugani diſterminans, mare Mediterraneum ingreditur, in cuius faucibus ſelecti omnis generis piſces capiuntur.

¶ *Seſſaia.*

SEſſaia amniculus ex Atlante proueniens ac Metegia planiciem Algerię vicinam alluens iuxta vetuſtum oppidum Temendefuſt in mare Mediterraneum fluit.

¶ *Flumen quod Magnum dicitur.*

NAſcitur ex montibus prouinciam Zab attingentibus, & per montium præcipitia deſcendens, tertio à Bugia miliari

in

in Oceanum fertur. Non exundat præterquam imbrium ac niuium tempore: neq; ſolent in eo piſcari Bugienſes, mari licet proximi.

¶ *Sufmare.*

NAſcitur in montibus Auras montẽ contingentibus, & per ſteriles cápos labens in territorio Conſtantinæ ciuitatis egreditur, cuius ripam alluens, fluuiolum exiguum in ſe recipit, deinde Septentrionem verſus, per colles & mótes fertur in Oceanum, vbi rus Chollo oppidi à rure Gegel caſtri diſterminat.

¶ *Iadog.*

IAdog fluuiolus, ex montibus Conſtantinæ proximis ſcaturit, & per eoſdem montes Orientem verſus prolabens, iuxta Hipponam in Oceanum effunditur.

¶ *Guadilbarbar.*

IN montibus oritur, agrum Vrbs ciuitatis attingentibus, & per colles & montes labens, adeò flexuoſe fertur, vt iis qui Hippona Tunetum iter faciunt, amplius vigeſies traijciendus ſit, abſque vllo pontium aut lintrium adminiculo. Tandem in Oceanũ ſeſe iuxta deſertum Tabracæ portum, quindecim circiter à Bege ciuitate paſſuum milibus exonerat.

¶ *Megerada.*

MEgerada fluuius maximus in montibus Tebeſſæ ciuitati vicinis, ad cófinia prouinciæ Zeb oritur, ac Septentrioné verſus perpetuo fertur curſu, donec ad Garil Meleh locum à Tuneto quadraginta paſſuum milibus diſtantem in Oceanũ ſe exoneret. Imbrium tem

pore

pore adeò excreſcit, vt viatoribus nonnunquam biduo aut triduo ad eius ripam donec decreuerit exſpectandum ſit, quòd nec cymbarũ, nec pontium vſum habeant, præcipuè ſexto à Tuneto miliari. Perſpice quantum & animi & ingenij vigore ab antiquis Afris degenerarint noſtri, qui toties populo Romano tremorem & pauorem incuſſerunt.

¶ *Capis.*

IN Meridionali quodam deſerto exoritur, ac per certas planicies arenaceas currens, iuxta eiuſdem nominis oppidum in Oceanum labitur. Aquam habet ſalſam adeóque calidam, vt qui ex ea potare voluerit, horæ ſpacio donec tepeſcat ſit abſtinendũ. Hæc ſunt inſigniora Barbariæ flumina, quare hinc ad Numidiæ deſcriptionem properandum eſt.

☞ FLVMINA NVMIDIÆ.

¶ *Sus.*

SVs magnum flumen ex Atlantis montibus qui Heha à Sus terminant, ſcaturit; & Meridiem verſus inter eoſdem montes labitur in prædictæ Regionis campos prodiens, deinde in Occidentem effuſus, ad Gurtueſſen locum Oceano proximum ſe exonerat. Hyeme exundans plurimum agri euertit, æſtate alioquin exiguus.

¶ *Dara.*

DAra ad confinia Haſcorę in Atlante exortus, in Meridiem fluẽs Dara prouinciam alluit: hinc per deſertum labens in certos campos & prata diſpergitur, in quibus propter herbæ copiam Arabes ſuos camelos pabulantur. Æſtate adeo exiccatur, vt neque calceos in eius

tran-

transſitu madefacias: hyeme autem ita excreſcit, vt nec lintribus traijci poſſit: feruente vero Solis æſtu, eius aqua guſtu amara eſt.

¶ *Zis.*

ZIs in Atlantis montibus à Zanaga populo habitatis naſcitur, ac per montes pluri mos in Meridiem labens, Gerſeluin ciuitatem præterfluit, deinde rura Chenegæ Metgaræ & Retebæ irrigans, territorium Segelmeſſæ ciuitatis ingreditur, cuius quoque poſſeſſiones alluit: hinc in deſertum iuxta Sugahila caſtrum profluit, atq; exinde lacum in medio arenæ format omni habitatione vacuum, quē tamen obire ſolent Arabes venatores, quod hoc in loco maximam prædam agant.

Gir.

GIR flumen in Athlante pariter exortum per deſerta aliquot Meridiem verſus labitur, & Benigumi populos irrigans, in medio deſerti lacum pariter efficit.

In principio noſtri operis, cùm de Nigro flumine in Africæ diuiſione mentionem habuerimus, ſuperfluum erit hic repetere: quare ad Nili deſcriptionem tranſeamus.

¶ *Nilus.*

MIrabilis eſt profectò Nili curſus, ſtupendis animalibus ac monſtris refertus, cuiuſmodi ſunt equi & boues marini, crocodili, atque id genus aliæ crudeles feræ, vt inferius recenſebimus, quæ nec Romanorū nec Ægyptiorum ſæculo tam noxiæ erant vt hac tempeſtate: verùm deteriores effectæ ſunt, ex quò Ma-

chu-

chumetani Ægyptum occuparunt. Scribit Meſhudius in opuſculo rerum memorabilium ſui temporis, inuẽtam eſſe Humethi Thanlonis filij ſæculo, qui Giſaris Mutanichil Bagadedæ Pontificis in Ægypto Suppræfectus Anno Hegiræ CCLXX. extitit, plumbeam ſtatuam magnitudinis crocodili, in ruderibus delubri Ægyptiaci, notis hieroglyphicis inſignitam, certiſque conſtellationibus aduerſus crocodilum obnoxiam, quam cum Supræfectus diſrumpi iuſſiſſet, crocodilos hominib. inſidiari cœpiſſe. Verùm qua ratione crocodilos ab Alcairo ad mare vſq; Mediterraneum non eſſe perinde noxios eueniat, penitus ignoro: cùm ij qui aduerſo flumine feruntur, plurimos homines occidant ac deuorent.
Sed vt ad Nilum reuertamur, quadraginta dieb. vt diximus, creſcit, hoc eſt, ad decimumſeptimũ menſis Iunij: ac totidem decreſcit. Nam in ſuperiori Æthiopia cùm in Maij initio denſiſſimè pluat, aquę curſus per integrum Maium & Iunij partem priuſquam Ægyptum perueniat, retardatur. De origine verò huius fluuij variæ ſunt opiniones, omneſq; incertæ. Nonnulli in Lunæ montibus ortum ducere affirmant, alij ex incultis planicieb. ad radices prædictorum montium, ex plurimis fontibus magno interuallo ab inuicem diſſitis ſcaturire. Cæterum priores affirmãt Nilum maximo impetu ex montibus præcipitem in ſubterraneos meatus ferri, eoſque fontes efficere. Vtraque harũ opinionum falſa eſt: neq; enim quiſquam vidit vnde Nilus trahat originẽ. Mercatores Æthiopes, qui in Dancala oppido ne-

negotiantur, asserunt Nilum Meridiem versus in maximum lacum ita distendi, vt quà cursum ferat, dinosci nequeat: atque hinc in plurimos ramos secari, qui per diuersos alueos discurrentes, ad Occidentẽ & Orientem extenduntur, & viatores ne varios flexus possint circumire, impediunt. Affirmant quoque multi Æthiopes planicies pariter vt Arabes incolentes, eorum plerosque nonnunquam camelos quo tempore in Venerem feruntur amissos, Meridiem versus circiter mille passuum milib. quæsiisse, perpetuoq; eodem modo Nilum vidisse, hoc est, in frequẽtes lacus ramosq; dispersum, atq; plurimos montes desertos ac steriles inuenisse, in quibus Meshudius reperiri smaragdos ait: quod mihi verisimilius habetur, quàm de syluestrib. hominibus, eodem teste, velut capreolis oberrantibus, atque in deserto herbis more ferarum vescentib. Quod si omnia referrem, quæ nostri Historici fabulosè de Nilo dictarunt, Lectori tædium incuterem.

☞ DE ANIMALIBVS.

DE animalibus tractaturus, singularum historiam quę in Africa habẽtur me recensiturum non polliceor, sed eorum saltem quæ vel non fert Europa, vel ab iisdem vlla ratione differunt: ex ordine descripturus tam terrestria quàm aquatica & volatilia, multa à Plinio raræ doctrinæ viro tradita prætermissurus, tametsi in minutulis Africæ rebus, Authorũ qui ante eum scripsere vitio, nonnihil errauerit: verùm exiguus næuus omnem pulchritudinẽ elegantis ac venusti corporis tollere non potest.

¶ *Elephas.*

ELephas animal docile ac ſyluaticum, magna copia in ſyluis Nigritarum regionis inuenitur. Solent magno numero confertim incedere,& ſi quenquam obuium habuerint, vel deuitant, vel illi cedunt: at ſi quenquam iniuria afficere velit,proboſcide ſublatum in terrã deiicit, pedibus deculcans donec mortuum reliquerit. Tametſi animal ſit ingẽs ac ferox,magno tamen numero à venatoribus Æthiopis in hunc ferè modũ capiuntur.Hi in denſis ſyluis vbi animalia quieſcere norũt,inter multas arbores ſeptũ frequentium ac robuſtarũ frondium conficiunt, parum interualli ab altera parte vacuum relinquentes, cui portam quæ tune leuari poteſt in plano inſtar raſtri diſtenſam affigunt, paruoq́ue negotio paſſum occludunt. Elephas itaque ſub frondib. quietem capturus, ſeptum ingreditur, quem attracto fune conſtrictum, venatores ex arboribus deſcendentes ſagittis confodiunt, denteſq́ue extrahunt ac vendunt. Cæterum ſi elephantem ſeptum euadere contingat, quotquot reperit homines,interficit. Alio modo in Æthiopia ſuperiori & India elephantibus inſidiantur, quem,ne lectori tædium ingeram,prætermitto.

¶ *Giraffa.*

ANimal eſt adeò ſyluaticum,vt raró videri poſſit,nam inter ſyluas ac deſerta,vbi alia non ſunt animalia,ſe recondit, atque homines videns in fugam fertur,tametſi non ſit multæ velocitatis. Capite camelum refert, auribus bouem,pedibus   :neq; à venatoribus

ylla

vlla capiuntur, præterq̃ parua ac recens nata.

Camelus.

CAmelus animal blandum ac domesticum maxima copia in Africa inuenitur, præsertim in desertis Libyæ, Numidiæ, & Barbariæ, ex quibus Arabes suas diuitias ac possessiones æstimant: & siquando de diuitiis Principis aut nobilis cuiusquam sermo fiat, possidere aiunt tot camelorum, non aureorum milia. Qui porrò camelos possident Arabes, heriliter viuunt ac liberè, vtpote cũ quibus in desertis agere possint, ad quæ propter ariditatem nec Reges nec Principes peruenire valent. Huius generis animalia in omnib. orbis partibus visuntur, nempe in Asia, Africa, & Europa. Iis in Asia vtuntur Tartari, Cordi, Dalemij, & Turcomani. In Europa Turcici Principes, clitellis ac sarcinis deferendis, quemadmodum & in Africa vniuersi Arabes, tũ qui deserta Libyę inhabitant, Regesq́; omnes camelis annonã & impedimenta vehenda curant: verùm Africi cameli Asiaticos excellũt, inædiam enim quadraginta vel quinquaginta diebus perferentes, pabulum serotino tempore non attingunt, verùm exonerati in proximis campis herbam, vepretes, vel arborum frondes pabulantur, quod Asiatici præstare non valent, quos pro fectionem quandam auspicaturos, obesos & saginatos esse conuenit. Experientia comprobatum est, camelos onustos iter quinquaginta dierum absque pabulo confecisse, quibus primò gibbi, deinde abdominis, postremò coxæ obesitate attrita, vix centum libris gestandis sunt accõmodi.

Aſiaticis verò camelis mercatores pabulum porrigunt,& ſingulis ſingulum pabulo onuſtum circumducunt, turmatim onuſti euntes & redeuntes: qua ratione & pingues conſeruant, & quæſtum conduplicant. Verùm Africani mercatores in Æthiopiam nundinarum gratia proficiſcẽtes, de reditu, quòd vacui reuertantur, neque res magni ponderis iſthinc reportent, parum ſoliciti, vt camelos macilentos dorſiq́ue vulneribus ſaucios in Æthiopiam perduxerunt, vili precio deſertorum incolis ſaginãdos diuendunt. At qui in Barbariam vel Numidiam reuertuntur, paucisſimis egent camelis: vtpote quibus ad equitationem, annonam, aurum, resq́ue ſaltem leuiores perferendas vtantur. Camelorum tres ſunt ſpecies, quarum primi Hugiun nuncupati, craſſi ſunt, ac proceræ ſtaturæ, clitellisq́ue gerendis aptisſimi, verùm ante quadriennium inutiles; quo exacto, mediocris quiſq; camelus mille libras Italici ponderis geſtat. Cùm ſarcinis oneratur, genibus & collo virgula ictus in ſolum recubans, dum pondus ſufficiens agnoſcit, ſeipſum erigit. Solent porrò Africani caſtrare quos oneribus geſtandis ſeruare cupiunt, decem fœminis maſculum vnicum miſcentes. Alterum camelorum genus (Bechetos vocant) duos habet gibbos, oneribus geſtandis & equitationi pariter accommodos: cuiuſmodi Aſia ſaltem producit. Tertium genus, patria lingua Ragnahil dictum, gracilibus, exiguæq́ue ſtaturæ camelis conſtat, qui ſarcinis gerendis inferiores, reliquos tanta ſui pernicitate ſuperant, vt diei vnius ſpacio amplius centum

passuum milia conficiant, iter modico viatico ad dies octo vel decẽ per deserta perpetuantes, quibus nobiliores Numidiæ Arabes & Afri Libyci vti solent. Cùm Rex Tombuti magna celeritate alicuius momenti negotium Numidis mercatoribus indicare cupit, nuntius camelo istiusmodi insidens, Tombuto Daram vel Segelmessam nõgentis passuum milib. dissitam, octidui ad summum spacio procurrit: verùm ea negotia obeuntes, viros itineris per deserta expertos esse cõuenit, qui infra quingẽtos aureos in singulas profectiones non exigent. Sub Veris initium in Venerem propensi, nõ modò se mutuò offendunt, verùm homines à quibus iniuria olim affecti fuere, leuiorum etiam ictuum reminiscentes, capitaliter insectantur: & si quenquam dentibus arripere possint, in aërem erigunt, ac humi deiectũ pedibus proculcant, atque in hoc furore diebus quadraginta permanent. Famis patientes, adeò sitim tolerant, vt potu absque incommodo diebus quindecim abstinere possint: nociturus alioquin si camelarius triduo absoluto aquã illis porrigat, quòd singulis quinis aut nouenis diebus consueto more potentur, vel vrgente necessitate quindenis. Sunt & cameli natura benigni, & humano sensui aliquatenus participant: nã siquando inter Æthiopiam & Barbariam diei iter solito diutius protrahatur, camelos defatigatos flagris incedere non vrgeant, verùm certas cantilenas occinunt, quarũ suauitate demulsi, iter tanta velocitate prosequũtur, vt nec illos cursu insequi valeant. Vidi ego in Alcairo camelum ad sonum

pani ſaltare, quã artem à magiſtro edoctus paucis referre libet. Camelus ſeligitur iuuenculus, quem per horæ dimidium in loco inſtar hypocauſti præparato, cuius pauimentum igne calefactum ſit, conſtituunt: tum pulſante quodam foris tympano, camelus nõ ſoni, ſed ignis gratia, quo pedibus offenditur, tum crus vnum, tum alterum modo ſaltatorum erigit, cui exercitio per annum vel menſes decem aſſuetus, in publicum deductus, audito tympano, temporis quo calorem ſub pedibus ſentiit reminiſcens, confeſtim ſaltat, ac ſupra idem pauimentũ conſiſtere exiſtimans ſe in pedes erigit, & ſaltare videtur: atque ex vſu naturã formans, perpetuò hoc obſeruat. Alia pleraq; de hoc animale narrare poſſem, quæ breuitatis gratia omitto.

¶ *Equus Barbaricus.*

EQuis Barbaricis hæc appellatio per Italiam totamq́ue Europam indita eſt, quòd ex Barbaria proueniant, ſintq́; cuiuſdam equorum generis, qui in iis regionibus generantur: verùm qui eam opinionem ſuſtinent, falluntur: equi enim Barbarici ab aliis nullatenus differunt: ſed equi tam pernices & agiles, Arabico idiomate per Ægyptũ, Syriam, Aſiam, Arabiam Deſertam, ac Felicem, dicuntur equi Arabici: aiuntq́; Hiſtorici hoc genus equorũ ſylueſtrium, per Arabię deſerta oberrantium, ab Iſmaelis tempore ab Arabibus perdomitũ, tanto numero accreuiſſe, vt Africam ferè totam oppleuerint: quæ opinio vera dinoſcitur, quum & noſtro ſæculo perplurimi ſylueſtres equi in Africæ, & Arabiæ de-

deſertis reperiantur. Quin & ipſe pullum equinum in deſerto Numidię pili albi, criſpiſque ſupra collum crinibus vidi. Potiſſimum de eorum bonitate experimentũ capiunt, dum curſu Lant feram vel Struthium conſequi valent: quo ſi ſuperiores euaſerint, mille aureis vel centum camelis æſtimant. Pauciſſimos verò Barbaria producit, ſed qui deſerta incolunt Arabes, populiq́; Libyci cùm plurimos enutriant, non tamen ad iter vel militiam ſed venationibus aſſuefaciunt, nec alium præter camelorum lac, noctu & interdiu binis vicibus cibum præbēt, quo agiles & elegantes, & potiſſimè macilentos conſeruant, & graminis tempore herbam paſcere ſinunt: verum non inequitant. At quos alunt Barbariæ principes, non ſunt eiuſdem velocitatis, ſed quod pabulo cibentur, elegantiores & corpulentiores, quibus vrgēte periculo, cùm hoſtium furorem euadere conuenit, vtuntur.

¶ *Equus Syluaticus.*

HAbetur inter feras equus ſyluaticus, qui rarò ſe conſpiciendum præbet. Ab Arabibus deſertum incolentibus capitur & comeditur, aſſerentes iſtiuſmodi carnem eò preſtantioris eſſe ſaporis, quò magis iuuencula eſt: verùm rarò equis vel canibus cõprehendi poteſt. In aquis vbi animal verſatur, certos nectunt laqueos, quibus arena obductis pede ſuper impoſito innexus capitur & occiditur.

¶ *Lant ſiue Dant.*

LAnt ſimilitudine bouem refert, minor tamen cruribus & cornibus elegantius. Colorem albũ gerit, vnguibus nigerrimis, tan

tæq; velocitatis, vt à reliquis animalibus præter quam ab equo (vt diximus) Barbarico ſuperari queat. Facilius æſtate capitur, quòd arenæ æſtu curſus velocitate vngues dimoueantur, quo dolore affectus curſum remittit, quemadmodum cerui & capreoli. Huius tergore clypei fortiſſimi conficiuntur, quos nulla ratione prętерquam ſphærulæ ictu traijcere licet, verùm carò admodum diſtrahuntur.

¶ Bos ſyluaticus.

BOuem refert domeſticum tametſi ſtatura minor, leucophæi coloris, ipſeque velociſſimus. In deſertis ſaltem, vel deſertorum confiniis reperitur. Carnem aiunt abſoluti ſaporis eſſe.

¶ Aſinus ſyluaticus.

REperiuntur in deſertis vel deſertorum cõfiniis maxima frequentia leucophæi pariter coloris. Velocitate equis tantum Barbaricis cedunt, atque hominem videntes, magnis clamoribus vlulantes recalcitrant, firmiq́ue donec illis adeò proximus ſit, vt manibus attingi poſſint, perſiſtunt, tum in fugam ſe conijciunt. Ab Arabibus deſerta incolentibus, decipulis, aliisq́ue huiuſmodi machinationibus capiuntur. Confertim incedunt cùm vel pabulantur vel potant. Carnes calidæ fœtent, ſapiuntq́ue ſyluaticum: verùm refrigeratæ ac biduò elixæ, abſoluti ſunt ſaporis.

¶ Boues Africæ montium.

BOues domeſtici quotquot in Africę montibus naſcuntur, adeò ſunt exigui, vt aliis collati, vituli biennes appareant: monticolæ

colæ tamen illos aratro exercentes, tum robustos tum laboris patientes asserunt.

¶ *Adimain.*

ADimain animal domesticum, arietem forma refert, statura asinũ. Aures habet oblongas & pendulas. Libyci his animalibus pecoris vice vtuntur, quorum lacte maximã casei & butyri copiam cõficiunt. Lanam tametsi curtam gerant, habent mediocrem. Fœminæ saltem cornua gestant. Ego quondam iuuenili feruore ductus, horum animalium dorso insidens ad quartam miliarij partem delatus fui. In desertis Libyæ frequenter reperiuntur, alioquin rari: licet plerunq; in agris Numidię videantur, quod prodigij loco habent.

¶ *Aries.*

NEque his arietibus vllum ab aliis discrimen, præterquam in cauda, quam latissimam circumferunt: quæ ouiq; quò opimior est, eò crassior obtigit, adeò vt nonnullis libras decem aut viginti pendeat, cùm sua sponte impinguantur: verùm in Ægypto plurimi farciendis veruecibus intenti, furfure ordeoq; saginant: quibus adeò crassescit cauda, vt seipsos dimouere nõ possint: verum qui eorum curam gerũt, caudam exiguis vehiculis alligantes gradum ꝓmouere faciunt. Vidi in Asiota Ægypti ad Nilum ciuitate, centum & quinquaginta passuum milib. ab Alcairo sita, huiusmodi caudam libras octuaginta ponderare, aliis se vidisse affirmantibus quæ semiducentas libras expendissent. Omnis itaque horum animalium pinguedo in cauda

con-

cõſiſtit, nec vſquã niſi Tuneti & in Ægypto repe riuntur.

¶ *Leo.*

LEo animal ſyluaticam, cæteriſque animalibus noxium, robore, animo, & crudelitate omnibus antecellit, nec feras tantùm, ſed homines etiam deuorat. Nonnulli auté pleriſq; in locis ducentos equites inuadere audent: Armentorum greges intrepide aggreditur, & quos capit in proximum nemus ſuis catulis defert: equites verò, vt dixi, eſt qui quinos aut ſenos interficiat. At qui mõtes frigidos incolunt leones, minus habent atrocitatis & ferociæ: cõtrà quanto plus æſtui participant, tanto ſunt rabidiores & audaciores, velut in Temeſnę & Feſſæ Regnorum confiniis, Angad deſerto iuxta Telenſinum, quique inter Hipponam & Tunetum degunt, quos inter celebriores, ac truculentiores totius Africæ Leones referunt. Vere dum in venerem propéſi ſunt, cruentam inter ſe exercent pugnã, octo aut duodecim vnà leęnam inſequentes. Ex multis intellexi tum viris tum mulieribus, ſi fœmina in leonem incidat, eiq; verenda monſtret, magno clamore edito demiſſis oculis diſcedere. Credat qui volet. quicquid leo tamen prendit etiam ſi camelus foret, roſtro aufert. Parũ abfuit quin binis vicibus à leonibus deuoratus fuerim, Dei tamen bonitate ambabus euaſi.

¶ *Leopardus.*

DEgunt in ſyluis Barbarię, neque homini cùm robuſti ſint & crudeles, nocent, niſi (quod raró contingit) in anguſto calle obuij, illi aut cedere non poſſint, aut redarguantur,

tur, fastidioq; afficiantur: in quem irruentes vnguibus vultum comprehendunt, tantumq; carnis auferunt, quantum prendunt, & plerunque cerebrum homini perfringũt. Gregem inuadere non solent, canibus alioqui infestissimi quos occidunt ac deuorant. Monticolæ Constantinæ regionis equestrem venationem aduersus illos instruunt exitus viarum occludentes. Leopardus autem hac illac fugiẽs dum via equitibus obsessa se nequaquam euasurum perspicit, in crebros flexus gyros confodiendum se præbet. At si leopardum effugere contingat, qui incautius eam partem obseruauit, conuiuium cæteris venatoribus recepta consuetudine præparare tenetur.

¶ *Dabuh.*

DAbuh Arabica appellatione Africanis Iesef dicitur: Animal & magnitudine, & forma lupum refert, pedes & crura homini similis. Reliquo bestiarum generi non est noxius, sed humana corpora sepulchris euellit ac deuorat, abiectum alioqui ac simplex animal. Venatores antrum in quo degit edocti, tympanum cantantes pulsant, cuius harmonia technas non animaduertens demulsus, solido fune crura constrictus extrahitur ac interficitur.

¶ *Felis excrementum emittens.*

SVnt hi feles natura syluatici, atq; in Æthiopiæ syluis reperiuntur. Mercatores catulos saltem comparant, quos lacte, furfure & carne nutrientes in caueis alunt. Excrementũ verò bis vel ter singulis diebus excipiunt, quod quidem animalculi sudor est: nam virgula crebris icti-

ictibus percussum frequenter per caueam agitatur donec erumpat sudor, quem sub coxis, brachiis, collo & cauda excipiunt: quod quidem excrementum vulgo zibettum dicitur.

¶ *Simia.*

SImiarum variæ sunt species, quarum quæ caudam gerunt, Monæ dicuntur: aliæ verò Babuini. Reperiuntur in Mauritaniæ syluis, Bugiæ & Constãtinæ montibus. Humanam faciem non pedibus modò & manibus, sed vultu etiam referunt, admirando ingenio astutiáque à natura dotatę. Herbis & grano nutriuntur, & spicas pasturæ magno comitatu incedunt, quarum vna ad limites campi excubans, si percepto agricola clamorem ediderit, reliquę in fugam maximis saltubus in proximis arboribus insilientes, aguntur. Fœminę catulos humeris gestant, cum quibus pariter ex arbore in aliam desiliunt. Quę ex iis edoctæ sunt, res patrãt incredibiles, verùm iracũdæ sunt & crudeles, tametsi facile placẽtur.

¶ *Cuniculus.*

CVniculorum syluestrium maxima est in Mauritania & Gumerę montibus abundantia, qui licet syluestres habeãtur, mea tamen sententia domesticorũ speciem retinent: quod caro indicat, quæ neque sapore, neque colore differt à domesticis.

☞ DE PISCIBVS.

¶ *Ambara piscis.*

AMbara piscis prodigiosæ formæ & magnitudinis, videri non potest, nisi cùm emoritur è mari in littus eiectus: quorum,

rum ſunt qui cubitos viginti quinque in longitudinem expleant. Capitis duritie ſaxum refert. Qui Oceani ripam inhabitant, hunc piſcem Ambram quam vocant effundere aiunt: cæterum an ſperma vel excrementum ſit, inter ſe diſſident. Vtvt ſeſe res habeat, piſcis portentoſa ſui magnitudine Balænæ appellationem meretur.

¶ *Hippopotamus.*

NIger ac Nilus flumina hiſce beluis referta ſunt. Quæ forma equum, magnitudine aſinum, depiles tamen repręſentãt. In aquis perinde ac in terra degit, nocturno ſaltem tempore in terrã enatans. Cymbis inſidiatur quę mercib. onuſtę ſecundo Nigro feruntur, quas dorſi frequentib. gyris agitatas demergit.

¶ *Bos marinus.*

DVriſſima pelle circũdatur Bos marinus, terreſti omnino ſimilis: cęterum ſtatura inferior, vitulum ſemeſtrem refert. Reperitur in vtroq; flumine Nilo ac Nigro, & à piſcatoribus captus diu extra aquam viuus permanet. Vidi in Alcairo catena publicè collo deductum, quem ad Aſnam Nili ciuitatem quadringentis paſſuum milibus ab Alcairo diſſitam captum afferebant.

¶ *Tartaruca teſtudo.*

POterat referri inter animalia terreſtria, quòd in deſertis vitam degat. Plurimę in deſertis Libyæ reperiuntur, quæ ad magnitudinem dolij accedant. Tradit Bicris geographus in deſcriptionum Regionum & itinerum Africę, hominem itineris tędio defatigatum, ſub

vesperam eminens in deserto saxum,ne à venenosis animalibus infestaretur conscendisse, qui ad lucem grauiter dormiens,tribus ferè passuum milibus à quo reclinauerat loco traductus,intel lexit quod subiisset saxum testudinẽ fuisse, quæ interdiu firma,noctu rependo pabularetur,verũ adeo lentè, vt vix præcipi posset. Huiusmodi testudines vidi quæ mediocris vasculi amplitudinem attingerent, nullas autem tam prodigiosæ magnitudinis. Carnes aiunt lepram curare, si septennium non excedant, quibus septem diebus continuo vescendum sit.

¶ *Crocodilus.*

CRocodilus animal malignum pariter ac noxium,abundè in Nigro ac Nilo præcipuè offenditur,longitudine duodecim cubitos & amplius excedit, cauda verò corporis residuum prolixitate adæquat, tametsi rari sint eius magnitudinis. Quatuor pedibus fertur lacertæ persimilis, neq; altitudine sesquicubitum excedit. Cauda multis ceu nodulis implicata, pelle verò adeò dura circundatur, vt nec balista mediocri traiici possit. Plerique piscibus saltem, nonnulli animalibus & hominibus vescuntur. Circum littora reconditi, magno astu homines vel propinqua animalia obseruant,quos subitò cauda inuolutos in aquã pertrahunt ac deuorãt. Nonnulli tamen natura sunt mitiores: alioquin ad Nili vel Nigri ripam habitari non posset. Edentes maxillam tantummodo superiorem mouent, inferiori cum pectoris osse coniuncto. Superioribus annis ab Alcairo Ægypti superioris

Ca-

Canam quadringentis paſſuum milibus diſtantem, aduerſo Nilo vectus, nocte quadam in medio itineris curſu, Luna nubibus obducta, nautis & viatoribus altum dormientibus, expanſis velis nauigãs, atq; in ſecretiori cubiculo ad lychnum ſtudens, à probo ſene vigiliis & orationib. incumbente vocatus, Excita, inquit, ex noſtris aliquem, qui lignum annatans me in nauem trahere adiuuet, quod cras coquinæ parandæ deſeruiet. Libet ne, inquã, potius ipſe veniam, quàm ex noſtris aliquẽ nocte intempeſta expergiſcam? Ad quæ ſenex: Tentabo, inquit, num ſolus poſſim extrahere. Naui ligno vt exiſtimabat propinqua, manu diſtenta funiculum in aquam iaciendum explicans, ſubitò longa cauda proſilijt, qua cinctus mométo temporis ſub Nilum pertractus fuit. Repentè ad meos clamores omnes qui nauigio ferebantur ſubſilierunt, & demiſſis velis gradum ſiſtentes, circiter horæ ſpacium cõſtitimus, multis interim hominem inueſtigaturis in aquam fruſtra deſilientibus: omnes hunc affirmabant crocodilum exſtitiſſe. Vlterius nauigantes, quãplurimos ad Inſularum ripas in medio Nili ad Solem aperto rictu apricantes conſpeximus, quos auiculę turdi ferè magnitudinis inuolantes, poſt breue temporis ſpacium euolabant. Mihi porrò eius rei occaſionem inquirenti reſponſum fuit, faucib. ac dentibus crocodili ex continua animalium ac piſcium voratione perpetuò remanere defixæ carnis reliquias, quæ putrefacta vermiculos creat, à quibus magno cruciatu afficitur. Auiculæ autẽ vt inter volandum

ver-

vermes conſpiciunt,iis ventrem expleturæ rictū inuolitant. At crocodilus vt vermes exeſos percipit,contracto rictu volucres abſorbere nititur, ſed acuta quam ſupra caput gerunt ſpina punctus, rictum diducit, ſimul ac dimittit. Crocodilus oua in ripam mittit, arenaq́; cooperit: catuli confeſtim in flumen inſiliunt.Nonnulli,ſed venenati,à flumine aberrantes in deſertis agunt: at Nilum habitantes veneno carent. Plurimi in Ægypto Crocodili carne veſcuntur,boniq́ue ſaporis aſſerunt.Adeps magno apud Alcairum venditur, quem aiunt vetuſtis vulneribus & carcinomate infectis cōducere.Crocodilum hoc modo capiunt: Piſcatores craſſum & prolixum funem altera parte validæ arbori vel columnæ ad Nili ripam ea de cauſa ſtructæ, firmiter alligant: altera hamum ferreum cubitalis longitudinis,ac digitalis craſſitudinis,cui vel arietem,vel capram nectunt, cuius balatu crocodilus ineſcatus,in ripam proſiliens, hamū cum ariete abſorbet, quo internè tranfixus miris ſè modis agitat,ſolumq́; diuerberat, piſcatoribus interim funem tum remittentibus,tum cōtrahentibus, donec tandem victus ceu exanimis concidat: tum certis haſtis gula,lacertis,coxiſq́ue, qua pellem habet tenerrimam perforatis,cōfodiunt. Dorſum habet adeò durum & craſſum, vt minoris tormenti globo vix traiici poſſit.Harum beluarum amplius trecenta capita Canę mœnibus diducto rictu affixa vidi, adeò magnæ ac ſtupendæ amplitudinis,vt vaccam integram capere potuiſſent,dentibus acutis & prægrandibus. Solent autem Ægyptij piſca-

piſcatores Crocodilo caput præſcindere, oppidorumq́ue mœnibus, quemadmodum venatores ferarum capita, affigere.

¶ *Draco.*

IN Atlantis ſpecubus craſſiſſimi plurimiq́ue dracones reperiuntur, qui corpore graues difficulter mouẽtur, quòd media ſui parte ſint denſiſſimi, cauda verò & collo gracili. Sunt virulenti admodum, & ſi caſu quenquam vel contingant, vel mordeant, carnem emolliunt ac debilitant, neque eſt qui mortem poſſit euadere.

¶ *Hydra.*

HYdra ſerpens curtus, cauda tenui, & circa collum gracili, in Libyæ deſertis agit. Virus habet pernicioſiſſimum, neque aliud morſui remedium ferunt, quàm eam membri partem excindere, priuſquam virus in reliqua membra penetret.

¶ *Dub.*

DVb animal in deſertis agens, forma ſtellionem refert, aliquanto tamen denſior, longitudine brachium, latitudine quatuor digitos explet. Aquam non potat, & ſi quis aquam in os infundat, eueſtigio moritur. Oua excludit ad modum teſtudinis, atq; veneno caret. Ab Arabibus in deſertis capiuntur: Quin & ego à me comprehenſum iugulaui, parum tamen emittit ſanguinis. Aſſatus pelle detracta comeditur, ſaporem ac guſtum ranunculæ exprimens. Lacertam velocitate repreſentat, & ſi inter venandum, in ſpecum ſubterraneum cauda foris remanente pellatur, nullis viribus extra-

trahi poteſt, verùm ligonibus dilatato foramine à venatoribus capitur. Triduo mactatus dum igni apponitur, non ſecus mouetur ac ſi recens necatus foret.

¶ *Guaral.*

ANimal prædicto ſimile, verùm paulò grandius, in capite pariter & cauda venenum gerit, quibus partibus exciſis Arabes eo veſci ſolent, alioquin deforme ac tetri coloris, cuius carnem eam ob cauſam guſtare ſemper inhorrui.

¶ *Chamæleon.*

CHamæleon animal figura & magnitudine lacertæ, deforme, gibboſum ac macilentum, cauda prælonga & inſtar muris tenui, lentè progreditur. Aëris alimento ac Solis radiis nutritur, ad quorum exortum rictu diducto ſe voluit, corpusq́; ad Solem girat ac flectit. Colorē pro loci quem videt varietate facile commutat, modò viridis, modò niger, quod & ipſe vidi, effectus. Venenatis ſerpentibus admodum inſidiatur, & ſi quem ſub arbore dormientem conſpiciat, eam ſubitò conſcendit, & locum capiti ſerpentis aduerſum diſpiciens, ex oris rictu mucoris filum cuius extremitati guttula margaritæ ſimilis appendet, vibrat, quem ſi obliquè cadere animaduertat, loco pedes amouet, donec mucoris extremitas ſerpentis caput contingat, cuius virtute penetratus eueſtigio moritur. Noſtri ſcriptores plurima de huius animalis proprietate occultisq́ue virtutibus in ſcripta retulere, quę memoria nobis exciderunt.

¶ *Struthiocamelus.*

DE auibus quoq; pauca dicturi, Struthiocamelus anserẽ forma refert, verùm collo & cruribus adeò longis, vt nonnulli bicubitalem altitudinem excedant. Corpus habet densum, & in alis pennas grandes albi & nigri coloris, quibus volatu inutilis, ad cursum crebra alarum & caudæ agitatione iuuatur. Habitat in desertis inaquosis, atque oua numero decem aut duodecim in arena emittit, quarum singula tormentarij globi magnitudine plus minus quindecim libras pendent, ac breuissimæ cùm sit memoriæ, loci confestim obliuiscitur. Quare fœmina in hæc oua incidens, siue propria, siue aliena, excubat & calefacit: pulli verò quamprimum nati sunt, per campum escam quæsitiuri vagantur: & priusquam illis nascantur pennæ, cursu adeò valent vt consequi vix possint. Struthiocamelus animal est simplex & surdum, & quidquid inuenit, absque vllo delectu ad ferrum vsque deuorat. Carnes habet præcipuè circa coxam viscosas ac fœtidas: quibus vescuntur Numidæ, nam iuuenculos capiunt & saginant. In aciem compositi deserta obambulant, quos qui eminus conspicit, totidem se equites videre existimat, quod persępe fremitum ac timorem viatorum turbis incutit. Cùm in Numidia degerem, eius carnibus vescebar, neque mihi harum gustus omnino displicuit.

¶ *Aquila.*

HArum diuersæ circa proprietatem, magnitudinem, & colorem, sunt species: maio-

res Arabico idiomate Neſir vocantur. Aquilas docent Afri vulpibus ac lupis inſidiari, quibus cum prælium ineunt: verùm edoctæ aquilæ vnguibus dorſum, & caput roſtro comprænhendũt, vt dentibus morderi nequeant. Cæterum ſi animal dorſum in terram voluat, aquila non deſiſtit, donec vel interimat, vel oculos illi effodiat. Aſſerũt plurimi ex noſtris Hiſtoricis maſculum aquilam plerunque cum lupa coire, & grauidare, quo coitu mirum in modum tumefacta crepat, prodeunte hinc dracone, qui roſtrum & alas volucris, caudam ſerpentis & pedes lupi, pellem verò ſerpentis verſicolorem geſtat. Non poteſt ſupercilia erigere, atque in ſpeluncis degit. Hoc monſtrum tametſi non viderim, publica tamen fama certum eſt in Africa inueniri.

¶ *Neſir.*

NEſir maxima Africæ volucrum, corpore gruem excedit, roſtro tamen, collo, & cruribus breuior. Inter volandum adeò excelſè in aërem ſe attollit, vt conſpici nequeat, & ſi quod animal mortuum videat, ſubitò ſe demittit. Longiſſimam ducit vitam, plurimoſque vidimus propter ſenium implumes: quare pennis decidentibus, ad nidum tanquam recens nati redeunt, & à iunioribus aluntur. Itali vulturis appellatione nuncupandum cenſent, cuius tamen diuerſum ſentio. Habitant in altiſſimis rupibus & ſummitatibus incultorum montium, præcipuè in Atlante: capiuntur tamen ab iis qui locorum notitiam habent.

¶ *Bezi, ſeu Accipiter.*

BEzi qui Latinis Accipiter, in Africa magno numero reperitur. Cæterum præstantiores sunt candidi, quos in certis montibus deserti Numidici capiunt, quibus gruibus insidiantur. Horum diuersæ sunt species: nam aliis perdices & coturnices, aliis lepores præhendunt.

¶ *Vespertilio.*

FOEdas has volucres, lucisque osores per totum orbem inuenire licet: in certis tamen Atlantis specubus plurimos reperias ad columbæ & amplius magnitudinem accedentes, præcipuè in alis: quas licet ipse non viderim, audiui tamen ab innumeris isthic haberi.

¶ *Psittacus.*

IN Æthiopiæ syluis frequentes sunt Psittaci varij coloris: cæterum præstantiores & qui perfectius humanos accẽtus exprimũt, sunt virides. Qui columbæ magnitudinem referunt, diuersis coloribus vestiuntur: nempe rubro, nigro ac cinericio, sed ineptiores verbis exprimendis, licet vocem habeant suauem ac dulcem.

¶ *Locustæ.*

LOcustarum plerunque tanta conspicitur in Africa frequentia, vt volantes instar nebulæ Solis radios operiant. Arbores ipsas pariter cum frondibus ac fructu esitant. Discessuræ oua relinquunt, quibus aliæ (tametsi non volent) pullulant, & quibus in locis offenduntur, omnia ad cortices arborum exedunt, magnamque annonæ caritatem præcipuè in Mauritania relinquunt. Verùm Arabiæ desertæ &

Libyæ populi, locuſtarum aduentum pro fœlici habent omine: nam vel elixas, vel ad Solem deſiccatas, in farinam tundunt atque comedunt.

Hæc habui quæ de auibus & animalibus in Europa non exiſtentibus, aut ab iis aliquatenus differentibus, in ſcripta referrem: quare vbi nonnihil de mineralibus, nonnullisq; Africæ arboribus & fructibus attigero, operi colophonem imponam.

☞ DE MINERALIBVS.

¶ *Sal.*

AFrica potiori ex parte aliud ſal nõ habet, pręter id quod ex ſpecuum ſalinis, velut marmor aut geſſum, candidi, rubei, & cinericij coloris, effoditur. Barbaria ſale abundat: Numidia mediocriter: Nigritarum autem regio, præcipuè Æthiopia interior, vbi dimidio aureo libra venditur, ſale caret. Harum autem regionum populi, ſal ſupra menſam imponere non conſueuerunt: ſed fruſtulum ſalis manu continentes, in ſingulas panis buccellas, ne multũ abſumant, lingunt. In aliquot Barbariæ lacubus & paludibus æſtiuo tempore ſal congelatur, planum & candidum, velut in locis Feſſanæ ciuitati vicinis.

¶ *Antimonium.*

NAſcitur pleriſq; in Africæ locis, in plumbi fodinis, & ſulfure à plumbo ſeparatur. Maxima porrò copia ad radices Athlantis effoditur, iis præcipuè vbi Numidia regno Feſſano confinis eſt. Sulfur quoque aliis in locis magna prouenit abundantia.

Euphorbium.

EVphorbium eſt cuiuſdam herbæ liquor, quæ in modum capituli ſylueſtris cardui naſcitur, inter cuius ramos fructus quidã prodeunt, craſſitudine viridis cucumeris: ad cuius etiam ſimilitudinem grana quædam perparua emittunt, longitudine quidem alij vlnam excedunt, alij paulò etiam amplius. Atque hi quidem fructus non oriuntur ex plantæ ramis, ſed velut ſtipites ex humo procedunt, & ex vno ceſpite ſæpè viginti, nonnunquam etiam triginta naſcuntur. Agreſtes eius regionis homines, vbi maturuerunt fructus cultello pungũt, vnde exit liquor lactis perſimilis, qui ſenſim craſſeſſit & viſcoſus efficitur. Hinc cultello ita craſſum liquorem tollunt, & in vtres mittunt, atq; ſic exſiccatur. Planta eſt vndique ſpinoſa.

Pix.

DVo ſunt picis genera, alterum naturale, ex fontium aliquot lapidibus colligitur, quorum aqua plurimũ fœtet, eundemq; guſtum retinet. Alterum artificiale, ex iunipero vel pino eruitur, quam in Athlantis montibus vidi confici. Fornacem conſtruunt profundam ac rotundam, quæ foramen ab inferiori parte in foſſam ceu vaſculum ſtillantem habet: in hac virides arborũ ramos minutim conciſos iniiciunt, & fornace occluſa tepidum ignem ſubſtruunt, cuius calore diſtillans lignum in foſſam per foramen manat: atque in hunc modum colligitur & vtribus imponitur.

Muſa fructus.

NAscitur ex planta exigua, foliis magnis, latis,& cubitalis longitudinis. Amœnitate & suauitate præter modum excellit, ad magnitudinem paruorum cucumerorum assurgens. Ferunt Machumetani doctores huius fructus comestionem Deum primis parentibus interdixisse, quod vbi comedissent, retecta verenda eius fructus foliis, ei rei inter plantas reliquas aptissimis,operuere. Magna copia Selę Fessani regni oppido proueniunt: verùm in Ægypto, maiori: præcipuè Damiatæ.

¶ *Cassia.*

ARbores Cassiam producentes sunt crassissimę,habentq; folia Moro persimilia. Florem gestant latum & candidum, tantumque fructuum producunt, vt plurimos ante maturitatem,ne disrumpantur,tollere oporteat. In Ægypto saltem proueniunt.

¶ *Terfez.*

TErfez,radicis potius quàm fructus appellatione dicenda venit, tuber similitudine refert,cęterum aliquantò crassior. Album gestat corticem,calidis arenosisque in locis proueniens. Quo in loco iaceat,ex tumore soli aliquantùm disrupti cognoscitur. Nonnulli magnitudine iuglandem,nonnulli malum citreum referunt. Medici,quibus camha nuncupatur,fructum refrigeratiuum affirmant. Prouenit abundè in desertis Numidiæ,quo Arabes æquè libenter vescuntur atque saccharo. Prunis assatam, deinde emundatam, pinguiq; iusculo decoctam, in deliciis ponunt. Arabes aqua aut lacte elixam co-

comedunt. Nascitur quoque vbertim in arena iuxta Selam oppidum. De dactylo cùm affatim in Segelmessa Numidiæ dixerimus, nihil impræsentiarum tractaturi sumus.

Ficus Ægyptia, quæ Ægyptiis Giumeis.

CÆteras refert ficulneas tum arbore, tum foliis, verùm sunt proceræ & altissimæ: fructus verò ramis inter folia non innascuntur, hoc est, in gemmarum extremitatibus, sed ipsius arboris trunco, vbi folia non nascuntur. Aliarum ficuum saporem retinent, multo crassiori cortice, & coloris punicei.

¶ *Ettalches arbor.*

ARbor est excelsa & spinosa, foliis iuniperum referẽs, liquorem emittit mastichæ persimilem, quo Africani pharmacopolæ mastichẽ adulterare solent, nam colorem eundem habet, & nonnihil odoris. Reperitur quoque similis in desertis Libyæ, & Numidiæ, & Nigritarum regione: verùm Numidiæ arbores cùm secantur in medio, ligni eundem candorem quem cæteræ arbores referunt Libyæ, punicei: Nigritarum verò regionis arbores intus nigerrimę sunt. Ea porrò nigra medulla Italis Sangu appellatur, ex qua fiunt instrumenta Musica. Punicea Medici Africani in morbi Gallici curationibus vtuntur, vnde & Gallici morbi lignum vulgariter appellitant.

¶ *Tauzarghenta radix.*

REperitur ad Occidentalem ripam Oceani. Odorem emittit odoriferum. Eam Mauritani mercatores in regionem Nigrita

gritarum exportant,qua ceu præstantissimo suffimento vtuntur, quod nec deflagrare, nec igni admouere conuenit: nam in ædibus asseruata, spontaneum ex se ipsa reddit odorem. Eius radicis sarcinā apud Mauritanos sesquiaureo vendunt, quæ in regionem Nigritarum exportata, octoginta aut centum aureis, & pluris nonnunquam venundatur.

¶ *Addad radix.*

HErba est amara,eiusque radix adeò venenata,vt vnica eius aquæ distillatæ drachma hominem intra horę spacium necare possit,quod fœminis ipsis in Africa notiss. est.

¶ *Surnag radix.*

ESt quoque & hæc radicis genus in Athlantis Occidentalib. locis prouenieus, cui vires inesse aiunt earum regionum incolæ, membrum virile tum confortandi, tum qui ea in electuario vtatur, coitum augendi. Affirmant quoque si casu radici immeiere quenquam contingat,subitò membrum erigi. Non prætermissurus sum hoc loco,quæ communi sententia omnes Athlantis incolæ asserunt, plurimas puellas ex earum numero,quæ animalia pèr eos mōtes pascunt, virginitatem alia occasione non amisisse, quàm quòd vrinam supra hanc radicem emisissent: quibus ego ioco respondebam, me probare quicquid de eius radicis occulta virtute euentus comprobasset. Aiebant quoq; inueniri nonnullas, quæ adeò infectæ essent,vt nō modò virginitatis florem amittere facerent, sed corpus vniuersum quoque turgere.

HÆC SVNT QVÆ MEMOranda & cognitione digna, ego Ioannes Leo in vniuersa Africa tum vidi, tum obseruaui, quam penitus omni ex parte circundedi : & quicquid in ea memoratu dignum obtigit, vt vidi, ita diligenter continuò in scripta retuli : & quæ non vidi, à viris fide dignissimis, qui ea conspexerant, mihi ad plenum declaranda procuraui, ac deinde occasionem nactus, has meas vigilias in vnum volumen redegi.

Romæ, Anno restitutæ salutis M. D. XXVI. V. Idus Mart.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ
Ioannis Leonis Granata oriundi,
& in Barbaria educati,
FINIS.